COMMENTARIA
IN ARISTOTELEM
GRAECA

EDITA CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

VOLUMINIS XIII

PARS I PHILOPONUS IN CATEGORIAS

BEROLINI
TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI
MDCCCLXXXXVIII

PHILOPONI (OLIM AMMONII)
IN ARISTOTELIS
CATEGORIAS
COMMENTARIUM

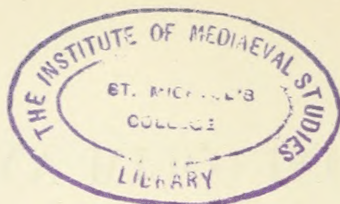
CONSILIO ET AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE BORUSSICAE

EDIDIT

ADOLFUS BUSSE

BEROLINI
TYPIS ET IMPENSIS GEORGII REIMERI
MDCCCLXXXXVIII

PRAEFATIO

Quae ratio inter Philoponi et Ammonii, qui dicitur, commentaria
intercedat, cum ad lucidum perductum esse videatur[1]), meum est de
fundamentis huius editionis paucis praefari. cui duos libros manu
scriptos substruendos esse censuimus, C et F, uno ex exemplo deri- CF
vatos[2]) eoque omni genere macularum inquinato. id cum ex quavis
pagina apparet tum lemmatum verbis miserrime depravatis intellegitur.
quaerentibus autem nobis, uter codex exempli memoriam fidelius ser-
vaverit, quamquam uterque librarius neglegentissime rem egit, tamen
codici F paulo plus auctoritatis tribuendum esse putavi, quod huius
librarius correctionibus saltem abstinuit, is qui codicem C exaravit
exempli menda haud raro coniecturis obfucavit (cf. p. 205,27). quare
et in orthographicis me ad codicis F memoriam applicavi et lemmata,
in C ex quodam Aristotelis codice amplificata, inde terminavi.

Ab altera manu et C et F paucas levesque passi sunt correctiones C^2F^2
maximam partem, ut videtur, ex aliis exemplis haustas.

His codicibus consuetudine nostra addidi editionem principem
Aldinam (a), quae quamquam ex eodem archetypo derivata ipsaque a
compluribus locis expositionibus ex codice Marciano 217 consimili[3]) aucta,

---

[1]) Vide Ammonii in Categorias praef. p. I sq.

[2]) hoc docet et lacunarum aequalitas (p. 86,3. 9 168,23. 29) et discrepantiarum consensus, cuius luculentum est exemplum p. 171,6, ubi in Paris. 1928 et Vind. 10 ad lectionem οὐσιῶδες αὐτοῦ ἐστι adnotatum est ἕτερ(ον) καὶ οὐσία αὐτοῦ ἐστι, quae lectio nunc in CF invenitur.

[3]) editorem non ipsum codicem Marc. 217 in usum vertisse, sed consimilem atque Marciano praestantiorem, intellegitur ex discrepantiis lectionum maximeque ex locis in Marciano lacunosis, velut p. 39 not. 15 in Marciano verba κατηγορῆται — ὑποκειμένου et

genuinis verbis interdum loco turbatis (cf. p. 192,7), atque correctoris manum saepissime experta est, tamen memoriam nonnunquam codicibus fidelius servavit magnoque usui iis locis nobis fuit, quibus exemplum codicum CF defecerat.

Quae cum ita essent, multis locis de scriptoris sententiis desperandum fuit, nisi aliunde subsidia emendandi nobis praesto fuissent, velut ex Ammonii commentario, cuius interpretationes saepe ad verbum Philoponus transcripsit, atque ex Philoponi codicibus Ammonii aliorumque commentis auctis (Paris. 2051, Paris. 1928, Vind. 10, Marc. 217).

His subsidiis nisus multum abest ut omnia menda abstergere potuerim, tamen verborum contextum ita expedivisse mihi videor, ut quid sibi velit scriptor fere appareat.

δισύλλαβον — ἄνθρωπος ad sensum necessaria desunt, p. 117 not. 5 in Marciano ὁ οὖν πατὴρ — ἔχει desideratur. ea autem scholia editionis, quae in Marciano non occurrunt (p. 71,18. 19 74,20 92,6 alias), editor non ex eodem codice sed ex alio fonte hausisse iudicandus est.

Scr. Berolini

Id. Sept. MDCCCLXXXXVIII — Ad. Busse.

SUPPLEMENTUM PRAEFATIONIS

CONSPECTUS LIBRORUM MANU SCRIPTORUM ET IMPRESSORUM

Parisinus 2051, quem in praefatione Ammonii in Categorias [p. X] A
dixi in priore commentarii parte Philoponi librum decurtatum atque Ammonii aliorumque interpretationibus intermixtum, in posteriore et quidem inde a quantitate purum illibatumque continere, similis est codici C eumque fide propemodum adaequat. quare quamquam quibusdam locis sinceram lectionem solus servavit nobisque in restituendis verbis nonnunquam erat subsidio, tamen aliis locis correctoris manum aperte prodit. sub finem multa sunt evanida. contulit Guilelmus Schmitthenner Mattiacus.

p. 83,5 περὶ τοῦ ποσοῦ || 9 πρώτην || 11 αὐτῇ εἶναι coll. || 13 ποιεῖται λ. coll. || δευτέραν || 16 τὰς — δέχεται] ποιοῦται || 21 διήρηται || τὴν δευτ. || **84,**2. 3 τῶ τρ. διαστατόν (sic) || 4 τοῦ om. || 5 τὸ (post καὶ) om. || 6 πρὸς ἄλλ. συμπ. coll. || 14. 15 δύν. εἶναι coll. || 15 ἄρα] δὲ || 16 ἐπεὶ] εἰ γὰρ μὴ εἴη ἕτερον ἀλλὰ ταυτὸν τό τε πέρας καὶ τὸ περατούμενον || pr. ἢ om. || καλλεῖν || 17 post μὲν add. τοι || 21 σωκράτεις || 23 μὴ] μὲν || 25 καθόλον || 33 πλάτος καὶ μῆκος coll. || **85,**1 μόνην || 3 που om. || ἐστὶ πεπ. coll. || 5 ἐστι (pr. l.) || 11 προσβαλόντος || 13 μόνον ἁπλ. coll. || 15 τι om. || συνταχθῆσ. || 17 ἥτις] τις || post μόνον add. ἥτις καὶ || 18 αὐτά] ταῦτα || 21 διωρισμένον || 25 αὖ τῆς] αὐτῆς || 29 δὴ οὖν || οὐκ] μὴ || 30 καὶ om. || 32 ἔσται (pr. l.) || **86,**6 ἀδιάστατον || 13 πρῶτα || 14 εἰσήγαγεν || 15. 16 ἐχόντων — οἴκοθεν om. || 17 εἶναι om. || 20. 21 συνέλθοι || 27 τοῦτο (pr. l.) || λέγων δὴ || τούτ. ὄντ. coll. || 27. 28 χρ. μεγ. κιν. coll. || 28 ἔχῃ (alt. l.) || 29 ἔχει om. || 30 γενομ. || **87,**1 ἐπὶ] ὑπὸ || 5 ἀφ᾽ ||

204,24 δέκα om. || **205,**1 ὑπόδημα || 5 τοῦ πάσχ. || τὸν] τῶν || 8. 9 ποσαχῶς — λεγόμεθα] τὸ ἔχειν κατὰ πολλοὺς τρόπους οἰόμεθα || 9 ποιόν || 11 λέγοιτο τὸ ξύλον] λέγει (rel. evan.) || 16. 17 ἀλλοτριώτερον || 19 μᾶλλον] ἄλλο || 20 μόνων || 22 μέρος (alt. l.) || 24 lemma om. || 27 αὐτοῖς || 27 post μὴν add. φησιν ||

Parisinus 1928 et Vindobonensis 10, de quibus in praefatione BV
Ammonii [p. XII] exposui, ex exemplo descripti sunt cognato ei libro, unde editio princeps fluxit. quod qui confecit satis diligenter rem egisse videtur ac praeter suum codicem inspexit alium librum codicibus CF similem, unde modo lectiones in marginibus appinxit modo in contextum verborum recepit. neque divinando, ni fallor, prorsus abstinuit. codi-

cem V gemello B fide cedere, etiam in hoc commentario saepe conspicitur. Parisinum contulit G. Schmitthenner, Vindobonensem S. Mekler.

p. 83,7 ἡ om. V || 9 πρώτην || 11 αὐτῇ εἶναι coll. || 13 ποιεῖται λ. coll. || δευτέραν || καὶ om. || 16 ante τριχῇ add. καὶ || 17 ὁ om. || 18 τρίτην post ἔχει coll. || 21 τὴν δευτ. || 22 τὸ δεύτ. V || **84,**1 ποτέραν — δευτέραν] πότερον || 2 γὰρ om. || 7 διορισμὸν V || 8 post εἴδη add. εἰσί || 8. 9 γραμμὴ ἐπιφάνεια σῶμα τόπος χρόνος . . ἀριθμὸς καὶ λόγος || 10 ἐκ τῆς γεωμ. || 11 ante μῆκος add. ἤτοι || 12 καὶ βάθος, τουτέστι πάχος || 14. 15 δύναται (sic) εἶναι || 16 ἐπεὶ] εἰ δὲ μὴ || πέρατα] παρὰ τὰ V || 17 post μὲν add. τοι || 20. 21 ἔσονται — σωκράτης] σωκράτης ἢ εἰκών || 22 ἐπεὶ δὲ || 22. 23 εἶναι] εἶεν || 26 ἀπερατίζειν || **85,**1 μόνην || 3 που om. || 4 τὸ μῆκος || 5 ἐστι (pr. l) || 13 μόνον ἁπλ. coll. || 15 τι ante τούτων coll. || 17 post μόνον add. καὶ || 20 γὰρ] δὲ || ἐσκοτίσθαι || 21 ὂν] ὡς || 23 φυσικὸς V || αὖ τῆς] αὐτῆς || 26 προσλ. μόνον coll. || 29 προσλαμβ. B || δὴ οὖν || 30 καὶ] κατὰ || **86,**2 ἀρχὴ — γραμμῆς om. V || 6 ἀδιάστατον || 14 συνήγαγεν || 17 γὰρ] δὲ || 18 μῆνα] μὴν || 19 καὶ om. || 20 αὐτοῦ V || 20. 21 συνέλθοι || 27 τοῦτο (pr. l.) || λέγων δὴ || 30 τούτω (superscr. ου) || 34 post κίνησις add. καὶ ὁ χρόνος || **87,**1 ἡ ἐπὶ ταύτῃ (in mrg. ἄλλος· ἢ ὑπὸ ταύτης) || 3 ad τῆς ἐν ταύτῃ add. in mrg. ἢ τῆς ἐν τούτω || 5 ἀφ' ||

204,24 ὁμ. ἐστι φωνή coll. || δέκα om. || **205,**8. 9 ποσαχῶς — λεγόμεθα] τὸ ἔχειν κατὰ πολλοὺς τρόπους λέγειν εἰώθαμεν || 9 ποιόν || 11 λέγοιτό τις || 14 post οἰκίαν add. ἢ ἀγρόν V (suppl. in mrg. B) || 16 ἔχει (alt. l) || 19 μᾶλλον] ἄλλο || 20 ἐπὶ om. || 21 ἔχει || 22 ἔχει || 24 lemma om. || 26 post δὲ add. εἰ V superscr. B || αὐτοῖς || βουλ.] μετριάζων πρὸς ||

C Laurentianus 10,26 [v. Ammonii in Porph. Isag. praef. p. XII] f. 79v—80r sub titulo γένος ἀριστοτέλους maiorem partem Aristotelis vitae exhibet. extrema vitae pars et disputatio de arte logica[1]) interciderunt. f. 80v—148v continetur Philoponi liber ornatus figuris methodicis notisque marginalibus, quae rubro atramento exarata interdum in verborum contextum irrepserunt. diligentia scribendi per totum opus desideratur, exitus verborum compendiis deformati sunt. de fide videas p. V. contulit codicem J. Tschiedel Romanus.

D Laurentianus 72,1 [Bandini III p. 26] chartaceus saeculo XIII scriptus f. 88r—122v hoc commentarium exhibet, sed desinit iam in verba τὸ δὲ γυναῖκα ἔχειν ἢ ἀγρὸν ἤ τι (p. 205,1). ante Aristotelis vitam et illam de arte logica disputationem, quae commentarium antecedunt, altera manu additus est titulus ἰωάννου ἀλεξανδρέως τοῦ φιλοπόνου, ante ipsum commentarium inscribitur Σχόλια τῶν ἀριστοτέλους κατηγοριῶν. fidem si quaerimus, exemplum codicis ei exemplo unde CF fluxerunt haud multum cessisse videtur, sed a viro docto neque Ammoniani commentarii ignaro multas passum esse correctiones, alias ieiunas alias nitidas. quare suspicio mota est, ne ubicunque codex a ceteris libris abhorrebat, correctoris libido subesset. tamen quaedam lectiones dignae videbantur, quae in contextum verborum reciperentur. contulit J. Tschiedel.

p. 1,3 ante βιβλ. add. ἡμῖν || 11 alt. ἡ om. || 13 ἐπετηδεύσατο || ὁποῖον || 16 μόνα om. || 20 καὶ] ἢ || **2,**2 ἐν ᾧ ἐδίδασκεν om. || 4 κρίσεως || 5 τοῦ om. || 7 ante ἐφεκτ. add. καὶ || οὖν om. || 8 τὴν τοιαύτην || πύρων || 9 φησὶν post αὐτὸν (10) coll. || 10 ἀμήχ.] ἀδύνατον || παραρεύσ. || 11 περὶ om. || ἔσται || 14 ἀνάνευον || 16 ἐμβ. ποτ. coll. || 18 ἔχει || 19 περὶ om. || 21 τὸν λόγον ἢ τὸν ἔλεγχον || 22 ὅτι] καὶ || 23 ἡμῖν || 24 ὅτι

[1]) de qua videas Hermae tom. XXVIII (1893) p. 252 sq.

ἔστιν ἀκ. ὡς μὴ κατ. coll. || 25 ἐλεγκ.] τὸ εὐέλεγκτον || post γὰρ add. καὶ || φησὶν ὁ πλάτων || 26 γὰρ om. || σαίνει || 28 ὑπήρχ. || 29 οὕτως om. || **3,4** ἤτοι τὸ τέλος σκιὰν || 5 ἔλεγον || 6 τοὺς om. || 9 τῶν Ἀριστ. — συντελ. (21) in figuram digesta multis locis abhorrent || 23 ὑπὸ] παρὰ || τῆς βασ. || 24 post γεγρ. add. εἰς μίαν βίβλον || 27 ἔχει τὸ] ἄχρι τοῦ || 29 ἀπεσημειοῦντο || **4,5**. 6 πραγμάτων || 7 μόνου om. || ante οὐρ. add. περὶ || 11 καὶ αὐτοπρ. μὲν || 14 ἕτερα || 15 καὶ om. || 20. 21 δοκοῦντά τε || 21 post ἀποδ. add. καὶ ἀκριβεστάτων || 22 παρακολουθῆσαι || 23 alt. τὰ om. || 24 τὰ om. || 28 καλοῦ || 30 τούτων om. || 34 τῶν τοίχ. post. ὀρθοὺς coll. || **5,1** εἰσι || φύσιν (πραγματείαν om.) || 2 πεπραγμένα || 3 φυσικὰ || 5 καὶ om. || 7 post γὰρ add. καὶ || 8 αἱ om. || 9 προτέρων || 12 φασι om. || αὐτόθι || 13 οὐ om. || καὶ om. || 14 διδάσκοντες || 15 ἦν] οὖν || τὸ om. || 16 σιδόνιος || 21 τῇ om. | 22 πρότερον om. || 22. 23 εὐχερῶς || 23 τοῖς λεγομένοις αὐτοῦ ἄλλοις συγγρ. || 25. 26 τὸ λογ. ὑπὸ τῶν π. coll. || 26 μὴ om. || 27 ἀκριβῶς || 28. 29 ὄντ.] οὕτως || 35 ἀπ.] τῶν πάντων || **6,1** μίαν om. || καὶ om. || 2 παραγενέσθαι || 5 ὑπὸ || 8 ἢ κατὰ ποιὸν om. || 10 κατὰ om. || 13. 14 ἐκ τῶν σωμ. om. || 14 νοεῖσθαι || ἂν] μὲν || 17 post ἀκρ. add. καὶ ἀσαφὲς καὶ δύσκολον || 20 οὐ om. || γράψαντος in lac. om. ||

Coislinianus 330 [H. Omont III p. 138] membranaceus f. 17^{v}—43^{r} Aristotelis Categorias exhibet, quarum prior pars f. 17^{v}—22^{r} med. ornata est scholiis fere saeculo XII exaratis, quae titulo anteposito ἀπὸ τῆς τοῦ φιλοπόνου ἐξηγήσεως incipiunt σκοπός ἐστι τῷ ἀριστοτέλει ἐν ταῖς κατηγορίαις et desinunt in verba ἐπειδὴ μηδὲ πέφυκε μίγνυσθαι (p. 77,13). quae ab altera manu adiecta sunt, nihil valent. haec scholia ad emendandum librum pro vetustate codicis magno nobis fuissent usui, nisi scholiastes in excerpendo nefaria usus esset libidine. nunc autem interpretationes artius contraxit, ordines perturbavit, verba sine iusta causa mutavit. quare sinceritate memoriae perdita paucis locis codex idoneus videbatur, unde subsidium emendandi peteremus. sed ut scholiastae ratio perspiciatur, ex iis, quae E. Richter Berolinensis in usum nostrum contulit vel descripsit, specimen subiciam. E

f. 17^{v} Σκοπός ἐστι τῷ ἀριστοτέλει ἐν ταῖς κατηγορίαις περὶ (διδάξαι superscr. m^{2}) φωνῶν (ἁπλῶν m^{2}) σημαινουσῶν πράγματα (ἁπλᾶ m^{2}) διὰ μέσων νοημάτων (ἁπλῶν m^{2}) κατὰ τὸν φιλόπονον συμφωνοῦντα τῷ ἰαμβλίχῳ. ἔτι καλῶς ὁ σκοπός· περὶ ἁπλῶν (Phil. **p. 12**,10) || expl. νοημάτων ||

Κατηγορίαι ἐπιγέγραπται τὸ βιβλίον κατ᾽ ἐξοχήν· ἐπεὶ γὰρ περὶ τῶν γενικωτάτων γενῶν ὁ ἀριστοτέλης μέλλει διδάξαι ἡμᾶς, ἃ (**p. 12**,25) || οὖν om. || 26 ἐπιγέγραπται || expl. τὸ βιβλίον ||

Περὶ τῶν ὁμωνύμων καὶ συνωνύμων ἐνταῦθα ἐμνήσθη διότι (**p. 14**,25) || χρήζει ante ἐν coll. || expl. διδασκαλία ||

Προέταξε δὲ τὰ ὁμώνυμα τῶν συνωνύμων διὰ τὸ ἁπλούστερα εἶναι αὐτὰ τῶν συνωνύμων καὶ ὅτι (**p. 15**,12) || 13 ἐστι om. || τῶν συν. om. || 14 κατ.] λέγεται || expl. συνωνύμως ||

Ὁμώνυμα δὲ εἶπε καὶ οὐχ ὁμώνυμον διὰ τὸ ὁμώνυμον μὴ εἶναι ἕν· οὐ (**p. 15**,34) || εἶναί τι coll. || expl. ὁμώνυμον (**p. 16**,1 pr. l.) ||

Λέγεται δὲ εἶπε καὶ οὐ λέγονται, ἐπειδὴ (**p. 16**,3) || post εἰσι add. καὶ διάφορα || ὅμως] οὖν || 4 ὑπάρχ.] εἰσι. tum pergitur ἄλλως (?) εἶπε τὸ λέγεται καὶ διὰ τὴν ἀττικὴν συνήθειαν ὡς τρέχει τὰ παιδία (cf. p. 16,7) ||

Τὸ μόνον διχῶς· ἢ τὸ μοναδικόν, ὡς λέγομεν μόνον ἥλιον, ἢ πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἑτέρου τινὸς πράγματος, ὡς ὅταν εἴπωμεν· ἀπελείφθην (**p. 18**,19) || καίτοι — ἱμάτιον (20) om. || 20 ἀλλὰ] ὅπερ || 21 post ὅπλων pergitur ἐνταῦθα οὖν πρὸς τὸ σύζυγον λέγεται. ||

Τὸ δὲ κοινὸν τετραχῶς (**p. 18**,25), sed quae sequuntur pro certo legi vix possunt. expl. ἐνταῦθα τὸ κοινὸν ἐπὶ τοῦ ἐξίσου μεθεκτοῦ παρέλαβεν. ||

Διὰ τί εἶπε 'τῆς οὐσίας λόγος ἕτερος' καὶ οὐκ εἶπεν 'ὁρισμὸς τῆς οὐσίας ἕτερος'; φασὶν ἐπειδὴ οὐκ (**p. 19,23**) || τῶν πραγμ. om. || post ὁρισμῶν add. ὡς ἐπὶ τῶν γενικωτάτων γενῶν || 24 post κεχρ. pergitur διὰ τοῦτο εἶπε τὸν λόγον τῆς οὐσίας. ὁ γὰρ λόγος κτλ. ||

Τριῶν ὄντων, ὕλης (**p. 22,21**) || 22 ὅρους || alt. ἀπὸ] ἐκ || **23,1** ἀπὸ] ἐκ || post συναμφ. pergitur κυρίως δὲ ἐκ τοῦ εἴδους χρὴ τοὺς ὅρους ποιεῖσθαι· ἡ μὲν (6) || 10 ἑκάτερον || 12 τί—εἰσιν evanida || 14 ἑκάστου λόγον ἴδιον || 15 ὡς—εἴρηται om. ||

f. 18r Μέλλων τὴν (**p. 28,3**) || 4 τούτων—τομὴν (6) om. || 6 εἰκότως δὲ || ὁ γὰρ—ἄλλως τε (9)] ὁ γὰρ δ' ἀριθμούμενος ποιεῖ τὸν δέκα || 10 ποιεῖται ante τὴν coll. || 11 τῇ οὐσίᾳ—αὐτοῖς (12)] καὶ τὸ μερικὸν τῇ οὐσίᾳ καὶ τῷ συμβεβηκότι || 12 ἐκεῖ—τομὴν] μικρὸν δὲ ὅσον (?) καὶ ἁπλουστάτην ποιήσεται || 14 οὐ om. || 16 τμήματα om. || 17 φησί om. || εἰσιν || 18 καὶ πάλιν || τεσσάρων—διάγραμμα (23) atque figuram om. || **29,2** διὰ τὴν εἰρ. αἰτίαν om. || 3 ἑτ. ἐχρ. (ὀνόμ. om.) ante τὴν ἀσάφ. (2) coll. || 5 τὴν δὲ—ὑποκειμένου (6. 7) om. || 7 καὶ om. || τὸ συμβ.—δῆλον om. || 8 οὐ δύν.] ἀδύνατον || 8. 9 τοῦτ' ἔστιν οὐσ.] τῆς οὐσ. δηλονότι || 9 δὲ om. || 11 πρὸς κατ. οὐ πρὸς ὑπ. || 12 κατὰ τίνος ἂν κατηγορηθῇ || 13 κατὰ μέρος] μερικὸν || 14 διὰ τί—πᾶσα (16)] ἐκάλεσε δὲ τὴν οὐσίαν οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ καὶ μὴ ὑποκείμενον. ὅτι οὐ πᾶσα || 16. 17 αὐτίκα γὰρ ἡ θεία οὐσία οὐχ ὑποκ. (ἐστὶ om.) || 17 οὐ γάρ τι συμβ. ἐν αὐτῇ. tum pergitur ἄλλως τε ὅτι ἡ κυριωτάτη διαίρεσις ἡ κατὰ ἀντίφασιν γινομένη ἄφυκτός ἐστιν, ἣν καὶ ὁ πλάτων ἐξυμνεῖ λέγων 'οὐδὲν τῶν ὄντων (**30, 21**) || post ἐκφυγεῖν add. κείσθω δὲ παράδειγμα· τῶν ὄντων τὰ μέν εἰσι λευκὰ τὰ δὲ μέλανα (cf. v. 1)· ἰδοὺ διαίρεσις ἡ καλουμένη φυκτή· διέφυγε γὰρ αὐτὴν τὸ φαιὸν τὸ ἐρυθρὸν καὶ τἆλλα· ἄφυκτος δὲ διαίρεσις· τῶν ὄντων τὰ μέν εἰσι λευκὰ τὰ δὲ οὐ λευκά (cf. v. 16). ||

Τῶν δύο διαιρέσεων (**p. 31,9**) || 10. 11 ἀπὸ μὲν τῆς ὑπάρξεως || 11 ἐστιν || 12 τοῦ τρόπου om. || 15 post κατηγορίαν pergitur ἐν (?) οὖν ταῖς τέταρσι ταύταις συζυγίαις προτάττει (v. 19) || 20 ἐν—ἀντιλαμβ. (22) om. || 23 ἔστι δὲ om. || 25 expl. οὐσίας. ||

F Laurentianus 71,3 [v. Ammonii in Cat. praef. p. XV] f. 83^{r}—85^{r} τὸ γένος τοῦ ἀριστοτέλους et de arte logica disputationem, f. 85^{r}—139^{v} Ammonii, f. 141^{v}—216^{v} Philoponi commentarium exhibet. f. 140^{r}—141^{r} Ioannis Damasceni in Categorias expositionibus occupata sunt. Philoponi liber in marginibus ornatus est notis. correctiones non ab eadem manu omnes videntur profectae esse; sed quod de fontibus correctionum certum iudicium fieri non potest, diversas manus distinguere operae non est pretium. de fide codicis vide p. V. contulit J. Tschiedel.

G Gudianus gr. 24 [F. A. Ebert II p. 22] membranaceus saeculo XIII scriptus foliis 224 constat. f. 1 et 224 scriptura carent, f. 2—223 exhibent Aristotelis Organon et in marginibus et inter lineas scholiis instructum. Categoriae initio mutilae sunt, nam incipiunt a verbis οὐδὲ λέγεται ὀργίλος (p. 10^{a} 7). scholia ad Categorias adiecta ex Philopono fluxisse, duobus ex speciminibus colligitur, quae Guilelmus Schmidt Brunsvicensis nobis suppeditavit.

f. 2r ση(μείωσαι) ὅτι ἐπὶ πλέον τὸ σχῆμα τῆς μορφῆς· πᾶσα γὰρ μορφὴ καὶ σχῆμα, οὐ πᾶν δὲ τὸ σχῆμα ἔχον καὶ μορφὴν ἔχει. ὥστε κυριώτερον καὶ καθολικώτερον τὸ σχῆμα (cf. Philop. p. 151,13).

f. 4r εἰ ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλίου εἶπεν ὅτι εἰς τρία τὸ παρὸν βιβλίον διαιρεῖται, εἰς τὰ πρὸ τῶν κατηγοριῶν εἰς τὰς κατηγορίας καὶ εἰς τὰ μετὰ τὰς κατηγορίας, νῦν οὖν περὶ τῶν μετὰ τῶν κατηγοριῶν (sic) διδάσκει (cf. Philop. p. 167,22). πρῶτον δὲ περὶ τῶν ἀντικειμένων διὰ τὸ μνησθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ τοῦ πρός τι διδασκαλίᾳ περὶ τῶν ἀντικειμένων ὡς τὸ μέγα καὶ μικρόν. καὶ παραδίδωσι τετραχῶς τὰ ἀντικείμενα, ἤγουν τὰ πρός τι ἢ (l. ὡς) τὸ διπλοῦν τῷ ἡμίσει, ἢ ὡς τὰ ἐναντία ὡς τὸ λευκὸν τῷ μέλανι, ἢ ὡς στέρησις καὶ ἕξις ὡς ἡ τυφλότης τῇ ὄψει κτλ. (cf. Philop. p. 168,9).

Vaticanus 2173 [v. Ammonii in Cat. praef. p. XVI] ultima Ammoniani II commentarii capita p. 103—106 omisit eorumque loco descripta exhibet, quae apud Philoponum p. 191,16—205,28 leguntur. ex specimine, quod J. Tschiedelio debetur, eadem neglegentia haec capita exarata esse apparet qua Ammonii commentarium.

p. 191,19 αὐτὰ || ἀπαρ. σημ. coll. || 20 alt. καὶ om. || τὸ om. || 22 κυριώτατον || πρότερον om. || λέγεται || 23 πρεσβ. — σωκρ. om. || 24 εἶναι τῶ χρ. om. || ὁ ἀριστοτέλης || πρώτως || κυριώτατον || 25. 26 καὶ — ὅτι om. || **192,**1 πρεσβ.] πρότερον || 5. 6 τὸ — ἀκολούθησιν om. || 6 ῶ || 7 λέγονται || 8 ῶ || μᾶλλον μηδ. coll. || 16. 17 τοῦ ἀνθρ. τὸ ζ. coll. || 18 τινα] τὴν || 21 γὰρ om. || **193,**1 μὲν] γὰρ || 2 ante pr. στοιχ. add. γὰρ || φησὶ post διαγρ. coll. || 3 post σημ. add. καὶ || 4 λαμβάν. || 8 εἶτα] καὶ || 10 δὲ om. || 11 πρώτοις || καὶ — διηγήμ. om. || 13 οὖν om. || 17 πρότερα || 21 τῶν ἐξ — πρῶτα (22) om. || 25 κἂν om. || ὑπὸ || διαλέγονται || 26 ἵσ.] ἱστᾶσι || φωνὴν] φύσιν || 27 σύγκεινται ||

Marcianus 217 [Zanetti p. 116] bombycinus saeculo XIII scriptus K f. 9^{r}—101^{r}[1]) sub titulo προλεγόμενα εἰς τὰς ἀριστοτέλους κατηγορίας praemissis Aristotelis vita[2]) et de arte logica disputatione Philoponi librum exhibet uberrimis additamentis mirum in modum deformatum. quamquam quod scholiastes ad margines adnotationes ex aliis commentariis depromptas adiecit atque inter Philoponi verba inseruit, ei non est crimini dandum, sed dolendum est, quod Philoponi liber non integer mansit. nam sive socordia librarii sive sedulitate scholiastae factum est, ut additamentis ipsius commentarii particulae loco detruderentur. itaque Philoponi libro decurtato atque mutilato codicis pretium fere nullum est, praesertim cum etiam ea, quae supersunt, libidine scholiastae correctionum maculis affecta esse videantur. tamen sunt in codice lectiones ad ceterorum memoriam emendandam idoneae, quas suis locis laudatas invenies. fontes autem additamentorum Ammonii et Eliae commentaria facile inveniuntur, Simplicius uno loco nomine appellatur, quamquam scholiastes non ipsius librum inspexit sed ex congerie scholiorum illius commenta hausit. haec congeries ad nos pervenit in cod. Urb. 35[3]), ex Eliae Simplicii aliorumque commentariis corrasa. unde cum multa scholia tum illam expositionem Simplicii nomine ornatam scholiastes codicis Marciani deprompsit, Eliae autem atque Ammonii libros ipsos evolvit. his scholiis resectis admodum pauca sunt, quae unde fluxerint dubitatur. nunc ex iis, quae J. Tschiedel contulit vel descripsit, subiciam specimen.

p. 1,2 καθάπερ — νῦν (4) om. || 4 ἀρχ. δὲ ἤδη || πρὸ om. || 5 post φιλοσ. add. πρῶτον || 6 προκειμένου om. || διορισόμεθα || εἰσὶ || 7 κεφάλαια om. || πρῶτον ceterosque num. om. || 8 ἐκ] καὶ || 10 τῶν ἀρ. συγγρ.] αὐτῶν || 11 ἀριστοτέλους || 14 δεῖ εἶναι om. || 15 τὰ — λόγον (18) om. || 19 ἐπ.] ἰστέον || τοίνυν om. || ὅτι τῶν φιλ. αἱ αἱρέσεις || 20 οἱ

---

[1]) f. 1—8 scriptura carent.

[2]) vita initio mutila est, nam incipit Ἀριστοτέλης ἔτι νέος ὢν (cf. Rose, Arist. frg. p. 438,6).

[3]) cuius ad Porphyrii Isagogen scholia in examen vocavi Porph. Isag. praef. p. XL.

(utrobique) om. | **2**,1 οἱ om. || καὶ om. || 2 τοῦ om. || ἐν ᾧ ἐδίδασκεν om. || οἱ om. || 3 οἱ om. || post κιτιέως add. ὃς καὶ διαλεκτικὸς ἐλέγετο, οὐχ ὡς τὰ αὐτὰ ἀνασκευάζων καὶ κατασκευάζων, ἀλλ᾽ ὡς τῇ ζωῇ διαλεκτικὸς καὶ τὰ μὴ δοκοῦντα λέγων καὶ ψευδόμενος διὰ τὸ ἀγαθόν· ἐρωτηθεὶς γὰρ ὑπὸ τυράννου τίνες οἱ ἐπιβουλεύοντες τῇ τυραννίδι αὐτοῦ, τοὺς δορυφόρους ὑπέδειξεν. ὁ δὲ τούτους ἀνελὼν ἑτοίμως ἀνηρέθη. ἀγαθὸν γὰρ ἐνόμισε τὸ ψεύσασθαι διὰ τὸ ἀναιρεθῆναι τὸν τύραννον (cf. El. apud Br. p. 22b30 || ἀπὸ τῆς] κατὰ τῆς || 4 κρίσεως || 6 ἐπικούριοι || τοῦ om. || 12 εἶναι] ἐστιν || 13 γενέσθαι καὶ ἀπογενέσθαι || 16 πρὶν ex πλὴν corr. m² || 19 τὰς ἀποκρ. τὰς περὶ τ. πρ. || 20 ὁ δὲ πλ.—εἶναι (22)] ὡς καταληψίαν παντελῆ πρεσβεύοντες. λέγεται δὲ ἡ ἐφεκτικὴ αὕτη αἵρεσις καὶ τρίπους, ὡς τριπλᾶς τὰς ἀποκρίσεις ποιουμένη· ἐρωτωμένη γὰρ 'ἔστι τι ἢ οὔ;' ἀπεκρίνατο ἢ ἀμφότερα ἢ οὐδέτερον ἢ τὸ ἕτερον. ὧν ἐστι καὶ ὁ ποιητὴς εἰπών· οὐκ ἔστιν ἔστιν, ἔστιν οὐκ ἔστιν. πρὸς οὓς ὁ πλάτων (cf. El. apud Br. p. 22b45) || 24 ad ἀκαταληψία in mrg. ὅτι πλάτων δύο ἔσχε μαθητάς. ὧν ὁ μὲν εἰς τῇ πολυλογία ἀσαφὴς ὑπῆρχεν. ὁ δὲ δεύτερος κατὰ τὴν ἔνδειαν. καὶ ἀπεφθέγξατο περὶ αὐτῶν ὅτι δύο μαθητὰς ἔχω, ὧν ὁ μὲν εἷς μάστιγος δεῖται ὁ δὲ χαλινοῦ (cf. Diog. L. IV,6) || 25 ἀδιάλεκτον sic || 26 διακτεῖν . . προσσαίνειν || γὰρ om. || 29 τὰ om. || **3**,1 τὸ τέλος || 4 διὰ—αἰτίαν om. || 5 ante πλ. add. ὅτι || γὰρ om. || 6 ἑτέρους || ὁ om. || 7 post ἐπωνυμίαν add. Ἰστέον δὲ ὅτι τρεῖς ἐλέγοντο παρ᾽ Ἕλλησιν ἄθεοι· τινὲς γὰρ ἔλεγον μὴ εἶναι θεὸν ἀλλ᾽ ἐξ αὐτομάτου τὰ παρόντα ὑποστῆναι, ὧν εἷς ὑπῆρχεν Ἵππων, ὡς δηλοῖ τὸ ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ ἐπίγραμμα¹)

Ἵππωνος τόδε σῆμα τοῖς ἀθανάτοισιν θεοῖσιν
ἶσον ἐποίησεν μοῖρα καταφθίμενον.

ἄλλοι δὲ ἔλεγον εἶναι θεὸν μὴ προνοεῖσθαι δὲ τῶν τῇδε ἤτοι τῶν ὑπὸ σελήνην, ὧν εἷς ὁ Ἐπίκουρος. ἄλλοι δὲ καὶ εἶναι θεὸν ἔλεγον καὶ προνοεῖσθαι πάντων, παράγεσθαι δὲ αὐτὸν δώροις.

12,18 περιλαμβάνει || 19 οὐ—ῥητορεύειν om. || 20 ἡ διαφ. || 23 δὲ om. || 24 δέκα om. || 25 οὖν om. || 27 post κατηγ. add. ἄξιον δὲ εἰπεῖν, πόθεν εἰς ἔννοιαν ἦλθον τῶν κατηγοριῶν οἱ φιλόσοφοι. ἡ φιλοσοφία γνῶσις τῶν ὄντων ἐστίν· ἐπεὶ οὖν τὰ κατὰ μέρος ἀπερίληπτα ἦν, συναγαγόντες ἅπαντα περιέκλεισαν κτλ. (cf. Ammon. in Cat. p. 12 not. 5)

L Laurentianus 72,5 [v. Ammonii in Cat. praef. p. XVI] f. 21r—50r Aristotelis Categorias exhibet uberrimis instructas scholiis. quorum quae saeculo XI vel XII scripta sunt, maximam partem Philopono debentur, sed ad hunc librum emendandum nullius fere momenti sunt. nam scholiastes non diligenter scriptoris vestigia pressit, sed nefaria libidine verba mutavit, auxit, mutilavit. modo brevissimae notae, velut f. 30r τὸ πρῶτον ἴδιον, ἀλλ᾽ ὑπάρχει καὶ τῇ οὐσίᾳ—ἐπίλυσις τῆς ἐνστάσεως—διὰ τῆς ἀντιπαραστάσεως, modo ampliores interpretationes appictae sunt. horum pauca specimina ex iis, quae J. Tschiedel in usum nostrum descripsit, ut scholiastae ratio intellegatur, nunc subiciam.

f. 24r Philop. p. 46,14 48,7 ὅτι τὸ νῦν καὶ ἡ στιγμὴ καὶ ἡ μονὰς ὑπὸ τὸ ποσόν, αἱ στερήσεις καὶ αἱ ἕξεις καὶ αἱ καταφάσεις καὶ ἀποφάσεις ὑπὸ τὸ ποιόν, αἱ κινήσεις καὶ αἱ μεταβολαὶ ὑπ᾽ οὐδεμίαν τῶν κατηγοριῶν· ὁδοὶ γάρ εἰσι καὶ γενέσεις ἐπὶ τὰς κατηγορίας ἄγουσαι (cf. p. 48,25).

f. 24r Philop. p. 49,8 Ἡ οὐσία πρώτην ἔχει τὴν τάξιν, ὅτι συνεισφέρεται οὐ συνεισφέρει δέ, καὶ ὅτι συναναιρεῖ αὐτῇ τὰς ἄλλας οὐ συναναιρεῖται δέ, καὶ ὅτι καθ᾽ αὐτὸ λέγεται τὰ δὲ λοιπὰ ἐν αὐτῷ καὶ (περὶ) ἐκεῖνο. τῆς δὲ οὐσίας ἡ μέν ἐστι σύνθετος, οἷον ἄνθρωπος καὶ τὰ τοιαῦτα. ἡ δὲ ἁπλῆ. καὶ ταύτης ἡ μὲν χείρων τῆς συνθέτου οἷον ἡ ὕλη ἡ πρώτη καὶ τὸ εἶδος. ἡ δὲ κρείττων τῆς συνθέτου, οἷον ὑλικὴ (l. ἡ ἀγγελικὴ) καὶ ἡ ψυχικὴ καὶ τὰ τοιαῦτα. πρώτην δὲ λέγει τὴν ἄτομον οὐσίαν ἀπὸ τῶν ἡμῖν γνωρίμων πρὸς εἰσαγομένους τὸν λόγον ποιούμενος· τῇ γὰρ φύσει πρώτην τάξιν τὰ εἴδη (ἔχει).

¹) cf. Alexandri in Metaph. (ed. Hayduck) p. 27,3.

f. 25ᵛ Philop. p. 62,11 Ὅτι τῶν κατηγορουμένων τὰ μὲν κατὰ φύσιν κατηγορεῖται ὡς τὰ συμβεβηκότα τῶν οὐσιῶν καὶ τὰ καθόλου τῶν μερικῶν, τὰ δὲ παρὰ φύσιν, ὡς ὅταν τις κατηγορήσῃ οὐσίαν συμβεβηκότος, ὅτι τὸ φιλόσοφον τοῦτο Σωκράτης ἐστίν, καὶ μερικὸν καθόλου, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος Σωκράτης ἐστί. τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός, ὅταν τις συμβεβηκὸς ἑτερογενὲς ἑτερογενοῦς συμβεβηκότος κατηγορήσῃ, οἷον τὸ φαλακρὸν τοῦτο σιμόν ἐστι καὶ τὸ φαλακρὸν τοῦτο φιλόσοφόν ἐστι.

f. 28ʳ Philop. p. 81,12 82,12 Ἐντεῦθεν διὰ τῆς ἐνστάσεως. ἔνστασις δέ ἐστι τὸ μηδὲ ὅλως τὴν ἀπορίαν δέξασθαι, ἀλλὰ ἀνατρέψαι αὐτήν· ἡ οὐσία, φησί, κατὰ τὸ ποιὸν μεταβάλλουσα τῶν ἐναντίων δεκτικὴ γίνεται, ὁ δὲ λόγος καὶ ἡ δόξα οὐ τῷ ἑαυτὰ μεταβάλλεσθαι ἐπιδέχεται τὰ ἐναντία, ἀλλὰ τῷ τὸ πρᾶγμα μεταβάλλεσθαι. καὶ ὅτι οὔτε ὁ λόγος αἴτιος τοῦ μεταβάλλειν τὸ πρᾶγμα οὔτε τὸ πρᾶγμα κινηθὲν παρακεκίνηκέ τι τοῦ λόγου· ὁ γὰρ προφορικὸς οὐχ ὑπομένει ἀλλ' ἅμα τῷ ῥηθῆναι ἔφθαρται, δῆλον δὲ (l. οὖν) ὅτι οὐ κινεῖται· τὸ γὰρ μὴ ὂν πῶς κινηθήσεται; τὸ μὴ κινούμενον οὐ πάσχει, τὸ μὴ πάσχον τὰ ἐναντία οὐκ ἐπιδέχεται· εἰ μὴ ἄρα τὸν αὐτὸν τῷ εἴδει λόγον φήσομεν ἐπιδέχεσθαι τὰ ἐναντία καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τῷ ἀριθμῷ. (f. 28ᵛ) ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τῆς δόξης. ἡ δὲ οὐσία ἡ αὐτὴ οὖσα τῷ ἀριθμῷ κατὰ τὴν αὐτῆς μεταβολὴν τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτική. λόγον λέγει τὸν προφορικὸν τὸν ἐν ποσῷ θεωρούμενον, δόξαν δὲ τὸν ἐνδιάθετον λόγον τὸν ἐν ποιῷ θεωρούμενον.

f. 28ᵛ Philop. p. 81,10 Ἐπιλύεται διὰ τῆς ἀντιπαραστάσεως. ἀντιπαράστασις δέ ἐστι τὸ δέξασθαι μὲν τὴν ἀπορίαν δεῖξαι δὲ μὴ οὕτως ἔχουσαν.

f. 29ʳ Philop. p. 82,14 Οὔτε τὰ πράγματα τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν μεταβάλλει οὔτε ὁ λόγος καὶ ἡ δόξα τὰ πράγματα.

f. 29ʳ Philop. p. 83,8 Δευτέραν τάξιν ἔχει τὸ ποσὸν ἐν ταῖς κατηγορίαις, ὅτι καὶ (83, 13) || 14 δευτ. — ποσόν om. | ὡς — εἴρηται om. || 16. 17 ὃ — ὑποκείμενον om. || 18 καὶ — στοιχεῖα om. || ἔχει τάξιν τὸ ποιόν (ἐν τοῖς οὖσι om.) || 19 τὰ δὲ πρός τι τετ., ὅτι τὰ πρός || post κατηγοριῶν f. 29ᵛ pergitur ποσόν ἐστι καθ' ὃ τῶν ὄντων ἕκαστον πεπόσωται. εἴδη δὲ τούτου δύο, συνεχὲς καὶ διωρισμένον. ⟨συνεχὲς μέν ἐστι⟩ οὗ τὰ μόρια πρός τινα κοινὸν ὅρον συνάπτει, διωρισμένον δὲ οὗ τὰ μόρια πρὸς οὐδένα κοινὸν ὅρον συνάπτει. καὶ διαιρεῖται τὸ μὲν διωρισμένον εἰς δύο, εἰς ἀριθμὸν καὶ εἰς τὸν προφορικὸν λόγον· οὔτε γὰρ ὁ ἀριθμὸς συνεχής· πρὸς οὐδένα γὰρ κοινὸν ὅρον συνάπτει τὰ μόρια αὐτοῦ, ὡς ὁ ι'· οὔτε γὰρ πρὸς ἄλληλα τὰ ε' καὶ τὰ ε' ἢ τὰ γ' πρὸς τὰ ἑπτὰ συνάπτεται, ἀλλ' οὐδ' ἄλλου τινὸς ἀριθμοῦ. ὁμοίως δὲ οὐδὲ ὁ λόγος ἐστὶν συνεχής· καταμετρουμένου γὰρ συλλαβῇ βραχείᾳ καὶ μακρᾷ πρὸς οὐδένα κοινὸν ὅρον τὰ μόρια αὐτοῦ συνάπτει. τὸ δέ γε συνεχὲς εἰς ε' διαιρεῖται εἴδη, γραμμὴν ἐπιφάνειαν χρόνον τόπον καὶ εἰς μαθηματικὸν σῶμα. μαθηματικὸν δέ ἐστι σῶμα, ὃ μῆκος μὲν καὶ βάθος καὶ πλάτος ἐστίν (l. ἔχει), οὐ μέντοι δὲ ἀφῇ καὶ θέσει ὑποπίπτει, ἀλλὰ νῷ μόνῳ πέφυκε ληπτόν· ἕκαστόν γε τούτων κοινὸν ὅρον ἔχει, πρὸς ὃν τὰ μόρια αὐτοῦ συνάπτει· ἡ μὲν γὰρ γραμμὴ τὸ σημεῖον, ἡ δὲ ἐπιφάνεια τὴν γραμμήν, τὸ δὲ σῶμα τὴν ἐπιφάνειαν, ὁ δὲ χρόνος τὸ νῦν· τὸ γὰρ νῦν συνάπτει πρός τε τὸν παρεληλυθότα καὶ τὸν μέλλοντα· ὁ δὲ τόπος ὁμοίως συνεχὴς ὢν τὴν γραμμὴν ἔχει κοινὸν ὅρον· σχεδὸν γὰρ ταὐτό ἐστιν ὅ τε τόπος καὶ ἡ ἐπιφάνεια. διαφέρει δέ, ὅτι τὴν μὲν ἐπιφάνειαν οὐκ ἀνάγκη σῶμα φυσικὸν περιέχειν, τὸν δὲ τόπον ἀνάγκη. ἐξ ὧν δὲ περιέχει φυσικὸν σῶμα, δηλονότι συνεχής ἐστιν. εἰ γὰρ ἐστι τὸ σῶμα συνεχές, ὁ δὲ τόπος τὸ σῶμα περιέχει καὶ οἷον αὐτῷ καθόλου ὅλως ἐφαρμόζεται, καὶ ὁ τόπος ἄρα δηλονότι συνεχής ἐστι. τούτων δὲ τῶν εἰρημένων τὰ μὲν θέσιν ἔχει τὰ δ' οὐκ ἔχει. οὐκ ἔχει μὲν ὅ τε ἀριθμὸς καὶ ὁ λόγος καὶ ὁ χρόνος· ἀλλ' ὁ μὲν ἀριθμός, ὅτι ἐπ' ἄπειρον ἔχων τὴν αὔξησιν (f. 30ᵛ) ἅμα ὑποστῆναι οὐ δύναται, ἅμα δὲ μὴ ὑφεστὼς οὐδὲ θέσιν τινὰ δύναται ἔχειν. ὁ χρόνος δὲ ἐν τῷ γίνεσθαι τὸ εἶναι ἔχων καὶ μὴ ὅλως ἅμα ὑφεστὼς ὡσαύτως οὐ δύναται θέσιν τινὰ ἔχειν. ἡ δὲ γραμμὴ καὶ ὁ τόπος καὶ ἡ ἐπιφάνεια θέσιν τινὰ ἔχουσιν· ἕκαστον γὰρ τούτων καὶ ὑφέστηκεν καὶ κεῖταί που· κείμενον δὲ δηλονότι θέσιν τινὰ ἔχει. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ εἰρημένα, οἷον ἀριθμὸς λόγος τόπος χρόνος γραμμὴ ἐπιφάνεια σῶμα, κυρίως εἰσὶ ποσά. εἰ δὲ ἄλλα τινὰ ποσὰ λέγονται, οὐ κυρίως ἂν εἴη ἀλλὰ διὰ ταῦτα.

f. 32ʳ Philop. p. 102,31 Περὶ τῶν πρός τι πληθυντικῶς ἐπέγραψε, ὅτι τὰ πρός τι σχέσις || 31. 32 ἐν δ. τὸ ἐλ. coll. || 32 expl. θεωρ. πράγμασι.

f. 32ᵛ Philop. 106,8 Ἐπειδὴ πρὸς γενικὴν ἀπέδωκεν, εἶπεν ἢ ὁπωσοῦν (10) || 11 expl. γένηται.

f. 32ᵛ Philop. 105,1 Τῶν πρός τι τὰ μὲν || 2 ὡς — alt. ὅμοιον] οἷον φίλος φίλου φίλος || καὶ — ἄλληλα] ὡς πατὴρ υἱοῦ πατήρ, διδάσκαλος μαθητοῦ διδάσκαλος. τὰ μὲν ἀπὸ || 3 ἢ] καὶ || 4 τὸ πολύ — μικρὸν καὶ om. || 5 pr. τὸ om. || 5. 6 δούλου δεσπ.] καὶ ὁ δοῦλος || 6 ante κρινόμ. add. τὸ || 6. 7 αἰσθήσει αἰσθ.] καὶ ἡ αἴσθησις || 7 καὶ τὸ — alt. ἐπιστητόν om. || ἡ] τὰ δὲ || 8. 9 τῷ — ἐπιστήμων] καὶ ἐπιστήμη || 9 ἢ] τὰ δὲ (utrobique) || ὡς πατὴρ καὶ υἱός || 10 καὶ τυπτόμενος (τύπτει om.) || ἢ] τὰ δὲ || 11 τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν. tum pergitur διὰ τί τὸ πρός τι προέταξεν τοῦ ποιοῦ; ἐπειδὴ ἐν τῇ τοῦ ποσοῦ διδασκαλίᾳ ἐμνήσθη αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ καταλίπῃ τὸν ἀκροατὴν ἀγνοοῦντα περὶ τούτου, τούτου χάριν εὐθέως διδάσκει περὶ τούτου (cf. Philop. p. 102,24. 25).

M¹ Marcianus 202 [Zanetti p. 111] chartaceus saeculo XIV exaratus f. 41ʳ — 83ᵛ hoc commentarium exhibet anteposito titulo mirabili Σχόλια τῶν ἀριστοτελικῶν δέκα κατηγοριῶν ὀλυμπιοδώρου φιλοσόφου ἀλεξανδρέως. codex ex exemplo bonae notae transcriptus, sed libidine corrigendi adeo est deformatus, ut iam nullius pretii esse videatur. specimen H. Dielsii comitati debetur.

p. 1,2 εἰσαγωγικῶν || 3 ἀφοριζ. || ante βιβλ. add. ἡμῖν || 7 πρῶτον om. || 8 ἵνα γνῶμεν om. || ἐκ] καὶ || 9 δεύτερον reliquosque num. om. || 15 τὰ — τοίνυν (19) om. || 20 alt. οἱ om. || τῆς om. || **2,1** καὶ ἀπὸ] οἱ ἀπὸ δὲ || 2 ἐν ᾧ ἐδίδασκεν om. || 2. 3 ἀκαδημιακοὶ οἱ ἀπὸ || 3 post στωϊκοὶ add. οἱ || 6 ἡδον. οἱ coll. || ἐπικούριοι || τοῦ om. || 8 ἡγούμενος || 9 ἐν om. || 12 τούτοις || 16 ἐμβληθῆναι ποταμὸν || 18 ἔχει || 19 παρὰ] διὰ || 21 ἔλεγχον] λόγον || οἱ om. || 22 ἢ οὗ] νοῦ || 26 προσσ.] προσφιλοῦται || 29 τὸ πάθος || **3,5** ἐποιεῖτο περιπ. coll. || 6 ὁ om. || 7 τὴν τοῦ || 8. 9 φέρε — ποιησ.] τῶν ἀριστοτελικῶν κεφαλαίων τῶν ζητουμένων πρὸ τῆς ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας δεύτερον κεφάλαιον || 9 τῶν Ἀρ. — γεγράφηκε (24) in figuram digesta cum multis discrepantiis || 24 ὡς αἱ] ὅσαι || 25 ἤγουν || 27 post δὲ add. οὐ || 29 εἰώθασι || **4,2** πραγματείας || ante δόξας add. καὶ m² || 5. 6 συγγραμμάτων || 16 ἢ καὶ om. || γε] δὲ || 18 τε om. || 19 οὐχ οἷοί] οἰκεῖοί || 21 λέγει αὐτῷ coll. || 23 καὶ erasum || 25 post ἐπισκ. add. τις || 27 ἡ ἀμφισβ. || 28 καλοῦ || 29 καὶ (ante ἀληθ.) om. || ψεῦδος || 30 ὄργανόν τι διακριτικόν || τούτων] παραδοῦναι || 33 οἱ οἰκοδόμοι || διακρίνουσι || **5,1** εἰσι || 3 θεολ. διδ. coll. || φυσικὰ || 4 τά τε (pr. l.) || μαθ. — ἀχώριστα (6) om. || 6 γὰρ] δὲ || 7 ἠθικὴν] οἰκείαν || 12 φασι om. || τὰ] τὸ || 13 αὗται || 14 ἡμᾶς m¹: ἡμῖν διδοῦσαι m² || διδάσκοντα om. ||

p. 205,24 lemma om. || 27 εἶναι om. || post μὴν add. φησὶν ||

M² Marcianus 599 [Zanetti p. 312] chartaceus saeculo XIV scriptus f. 46ʳ med. et 46ᵛ Aristotelis Categoriarum particulam priorem continet, quae abrumpitur medio in enuntiato οὐσία δέ ἐστιν ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη, ἣ μήτε (p. 2ᵃ12), f. 47ʳ — 123ʳ Philoponi in Categorias commentarium titulo omisso incipiens καὶ ἀφ᾽ (sic) ἑκάστης σειρά τις ἐκδίδοται (p. 40,5) desinens ὅτι ἴσως μὲν καὶ ἄλλοι τοῦ ἔχειν εὑρεθήσονται τρόποι, ἀλλ᾽ οἵ γε μήν, φησίν, εἰωθότες λέγεσθαι ἅπαντες ὑφ᾽ ἡμῶν ἠρίθμηνται. unde apparet inter f. 46 et f. 47 quaedam folia maiorem partem Categoriarum et exordium commentarii continentia intercidisse[1]). quae supersunt, ex codice cognato codici Laurentiano 10,26 (C) fluxerunt,

---

[1]) hoc Zanetti non perspexit, atque etiam in eo fallitur, quod Isagogen et Categorias interiectis quibusdam expositionibus esse ornatas dicit, nam mihi codicem perscrutanti ibi scholia non occurrerunt.

sed quia librarius et neglegenter rem egit neque divinando abstinuit, fides atque auctoritas fere nulla est. specimen a me est datum.

p. 40,5 ἐφ'] ἀφ' || 6 τε πάντη om. || 7 ἑτερογενῶν || 11 post διαφ. add. εἰσιν || 12 τῷ] ἢ τὸ || **41,1** ἐπεὶ || 2 ἢ] καὶ || 4 ἀλλήλων || 6 alt. τὸ] τῶν || 8 τε om. || 9 γὰρ] μὲν || 16 οὐχ || 21 ante ἀθάν. add. καὶ || 23 ἑτερογενῶν || 26 λέγομεν τὰ μὲν εἶναι ἄπ. τὰ δὲ ὑπόπ. || **42,4** pr. ἡ om. || 5 εἴπερ—ὁμ. om. || post μέρη add καὶ || 10 οἷον om. || 11 τὸ (ante ἔνυδρ.) om. || 12 αἱ δὲ || 14 ὡς] τὸ || 15 τὸ πτηνὸν καὶ om. || 16 alt. τὰ om. || 17. 18 παραδείγμασι χρ. τοῖς || 19 παρενέβ. τῆς] διαφορὰν παραδίδωσι τὴν || διδ.] δεῖξαι || 19. 20 ὡς—διαφορὰς] διαφοραῖς ἑτέραις διαφορὰς παραβάλλων || 22 κατ. οὐδ.] κατὰ τρίτην || 26 πολλ. μέντοι] σπανίως γὰρ || **43,4**. 5 καὶ τὴν τῶν πραγμ. om. || 8 ὡσανεὶ || αὐτὰ ἡμῖν coll. || 9 διδάξῃ || 17 συμπλεκομένων || 20 ἐκείνοις || 21 πάλιν om. || 22 ἤτοι] ἢ || 24 οὖν] δὲ || alt. καὶ om. || **44,1** καὶ τούτων || προφ.] δῆλον || 2 λεγομένων om. || 3 ἔχειν—ἔχεσθαι (p. 45,4) om. || **45,5** μὲν om. || 6 κατάφασις λέγ. ἢ ἀπόφασις || 13 ἀλλὰ μὴν οὐδ.] οὐδ. δὲ || 18 τύχῃ || 21 primum καὶ om. || 25 καὶ μὴ ἁπλ.] τὸν νοῦν || τὸ νοητόν om. || 31. 32 σημαίνουσιν || 33 καθήμ.] μὴ || καὶ πάλιν—ἐψευσάμην (p. 46,1) om. || **46,1** αἱ μὲν οὖν || εἰσιν || 2 σημαίνουσαι || 3 ἀπόφ. ἢ κατάφ. || 4 γέγ. κατάφ. om. || 5 μέσον om. ||

Parisinus 2138 [H. Omont II p. 199] bombycinus saeculo XIV P
scriptus hoc commentarium Ammonio attribuit; nam f. 126^r titulo anteposito Ἀμμωνίου φιλοσόφου ἐξήγησις τῶν δέκα κατηγοριῶν commentarium J. L. Heibergio professore Hauniensi comiter docente incipit καθάπερ ἀρχόμενοι τῶν εἰσαγωγῶν ἐλέγομεν τὰ πρὸς πᾶσαν φιλοσοφίαν συντείνοντα ἔπειτα ἀφοριζόμεθα (sic) τὸν σκοπὸν τοῦ προκειμένου βιβλίου ἡμῖν, οὕτω καὶ νῦν ἀρχόμεθα.

Laurentianus 71,23 [Bandini III p. 14] membranaceus saeculo XV R
scriptus nihil nisi hunc Philoponi librum continet. f. 1^v titulus legitur ἐξήγησις ἰωάννου τοῦ φιλοπόνου εἰς τὰς τοῦ ἀριστοτέλους δέκα κατηγορίας, f. 125^v opere peracto subscriptio addita est τέλος τῆς ἐξηγήσεως ἰωάννου τοῦ φιλοπόνου εἰς τὰς τοῦ ἀριστοτέλους δέκα κατηγορίας. ab altera manu correctiones adiectae sunt paucae. specimen ab J. Tschiedelio datum cum codice F ita congruit, ut dubitari non possit, quin codex Laurentianus 71,23 ex illo sit descriptus. quare varias lectiones adnotare supersedeo.

Vaticanus 246 [Brand. p. 56] chartaceus saeculo XIV misere exara- S
tus f. 44^r—91^v sub titulo ἰωάννου γραμματικοῦ ἀλεξανδρέως τοῦ φιλοπόνου εἰς τὰς κατηγορίας ἀριστοτέλους ἐξήγησις vitam Aristotelis et Philoponi commentarium exhibet. hoc incipit f. 45^r atque inscribitur σχόλιον τῶν ἀριστοτέλους κατηγοριῶν. altera manus permultas addidit correctiones, magnam partem, ni fallor, ex codice Laurentiano 72,1 (D) haustas. quae priore manu exarata sunt, ex codice bonae notae fluxerunt, sed socordia librarii maculas admisit foedissimas. specimen dedit J. Tschiedel.

p. 1,3 ante βιβλ. add. ἡμῖν || 6 ante βιβλ. add. τοῦ || διοριζόμεθα || 7 post δέκα add. δέκα ἐστὶ τὰ πρὸ πάσης ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας ζητούμενα || πρῶτον ceterosque numeros suppl. m^2 || 8. 9 ἵνα—φιλόσοφος suppl. m^2 || 9. 10 τῶν ἀρ. συγγρ. suppl. m^2 || 11 ἀριστοτέλους || post φιλ. add. τῶν ἀριστντελικῶν συγγραμμάτων (del. m^2) || alt. τὸ om. || 12 ἕκτον—ἀριστοτέλους (p. 2,7) adeo perturbata sunt, ut conferri non potuerint || **2,7** ante ἐφεκτ. add. καὶ || 8 πύρων || 9 ὥσπερ γὰρ || 10 φθάνει om. (καὶ ἀδύνατον· φθάνει γὰρ add. m^2) || 11 ἔσται || 16 ἐμβ. ποτ. coll. || 19 περὶ om. || 20 αὐτὴν || 22 ὅτι] καὶ || 23 ad

πιστεῦσαι add. γρ. πείθεσθαι m² || 24 καταλαβ.] εἰληφόσι m² || 25 εὐέλεκτον (sic) || φασὶν] ὁ πλάτων φησὶν || 26 προσσ.] προσχαίρει (corr. m²) || 28 ὑπάρχ. m² || πάθ.] ἐμπαθέσι ||

Urbinas 55 [v. Ammonii in Porph. Isag. praef. p. XXXVIII] inde a f. 187 sub titulo σχόλαιον εἰς τὰς κατηγορίας ἀριστοτέλους ἀπὸ φωνῆς ἰωάννου ἀλεξανδρέως τοῦ φιλοπόνου praemissis vita Aristotelis et disputione de arte logica Philoponi librum exhibet f. 193r incipientem καθάπερ ἀρχόμενοι τῶν Εἰσαγωγῶν ἐλέγομεν τὰ πρὸς πᾶσαν φιλοσοφίαν συντείνοντα, ἔπειτα ἀφωριζόμεθα τὸν σκοπὸν τοῦ προκειμένου ἡμῖν βιβλίου. f. 209v post δεξόμεθα (p. 13,32) subscribitur τέλος τῶν προλεγομένων. tum pergitur Ομώνυμα λέγεται. αἱ ψυχαὶ ἡμέτεραι γυμναὶ μὲν οὖσαι, sed paulo ante finem commentarii scriptura abrumpitur. ex his notis, quae Torstrikio debentur, codicem ex Laurentiano 72,1 descriptum esse conicio.

Urbinas 57 [v. Ammonii in Porph. Isag. praef. p. XXXVIII] f. 45—50 vitam Aristotelis et quaedam ex Philoponi prolegomenis excerpta exhibet, f. 50—114 Aristotelis Categorias instructas scholiis ex Philoponi commentario haustis, quae incipiunt a verbis ἐντεῦθεν εἰσβάλλει εἰς τὴν τῶν κατηγοριῶν διδασκαλίαν (p. 25,27). specimen a Torstrikio datum docet scholiastam satis libidinose rem egisse.

p. 25,27 τῶν πρ. καὶ τῶν νοημ. || **26,1** post πρᾶγμα add. ἤτοι τὸ εἶδος τοῦ πράγματος || **38,28** scholion incipit τοῦτο βούλεται αὐτῷ ἐνταῦθα ἡ προσθήκη τοῦ καθ' ὑποκειμένου, τὸ οὐσ. || 30 κατηγορῆται ||

a Editio princeps Aldina forma magna cum Ammonii, Magentini, Pselli in librum De interpretatione commentariis uno volumine coniuncta Venetiis anno MDIII in lucem prodiit. Philoponi commentarium antecedunt Ἀριστοτέλους γένος et Προοίμιον τῆς λογικῆς πραγματείας. in commentarii titulo Σχόλια τῶν Ἀριστοτέλους κατηγοριῶν scriptoris nomen desideratur, sed in summis marginibus atque in subscriptione f. 101 apparet Ἀμμωνίου Ἑρμείου εἰς τὰς δέκα κατηγορίας, qua inscriptione factum est, ut hic liber usque ad nostram aetatem Ammonio falso attribueretur. atque etiam in epistula dedicatoria toti volumini praefixa *Aldus Pius Manutius Ro. Alberto Pio Inclyto Carporum Principi S. P. D.* Ammonius q. d. in decem Categorias indicatur, unde apparet illi, etsi titulus deest, suum locum a principio destinatum fuisse[1]).

Editionis principis recensio subest SESSAE editioni, quae sub titulo Ἀμμωνίου τοῦ Ἑρμείου εἰς τὰς τοῦ Ἀριστοτέλους κατηγορίας ὑπόμνημα impressa est *Venetiis per Ioan. Ant. & Petrum fratres de Nicolinis de Sabio sumptu Melchioris Sessae. Anno* MDXLV. quam qui confecerunt ex quodam Aristotelis codice lemmata compleverunt atque etiam in commentario quaedam menda editionis Aldinae subsidio codicis abluerunt. at altera Aldina Venetiis MDXLVI vulgata editionem Venetam non mutatam propagavit.

---

[1]) cf. Ammon. De interpret. praef. p. XIII.

PHILOPONI (OLIM AMMONII)

IN ARISTOTELIS CATEGORIAS

COMMENTARIUM

SIGLA

C = Laurentianus 10,26
F = Laurentianus 71,3
a = editio princeps Aldina

III LOCI PLATONICI

IV LOCI ARISTOTELICI

αἱρεσιάρχου πατρίδος ὡς οἱ ἀπὸ τοῦ Ἀριστίππου Κυρηναϊκοὶ καὶ ἀπὸ Εὐκλείδου Μεγαρικοί, ἢ ἀπὸ ⟨τοῦ⟩ τόπου, ἐν ᾧ ἐδίδασκεν, ὡς οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ ἀπὸ Ξενοκράτους καὶ οἱ Στωϊκοὶ ἀπὸ Ζήνωνος τοῦ Κιτιέως, ἢ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ φιλοσοφεῖν ἐπικρίσεως ὡς οἱ Ἐφεκτικοὶ καλούμενοι, ἢ ἀπὸ τοῦ εἴδους τῆς ζωῆς ὡς οἱ Κυνικοί, ὧν ἡγήσατο Ἀντισθένης, ἢ ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς φιλοσοφίας ὡς οἱ Ἡδονικοὶ Ἐπικούρειοι, ἢ ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ὡς οἱ Περιπατητικοὶ ἀπὸ Ἀριστοτέλους)· Ἐφεκτικοὶ μὲν οὖν ἐλέγοντο διὰ τοιαύτην αἰτίαν· Πύρρων ὁ τῆς αἱρέσεως ἡγησάμενος ἔλεγεν ἀκαταληψίαν εἶναι ἐν τοῖς οὖσι, τοιούτῳ χρώμενος παραδείγματι· ὥσπερ, φησίν, εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν δὶς ἐμβῆναι ἀμήχανον (φθάνει γὰρ παραρρεύσας πρὶν δεύτερον εἰς αὐτὸν ἐμβαλεῖν), οὕτως οὐδὲ περὶ τῶν πραγμάτων ἔστι τι σαφῶς ἀποφήνασθαι ῥευστῆς οὔσης καὶ αὐτῶν τῆς φύσεως καὶ ἐν τούτῳ τὸ εἶναι ἐχούσης ἐν τῷ γίνεσθαι καὶ ἀπογίνεσθαι· ὅθεν ἐρωτώμενοι κατένευον μόνον ἢ ἀνένευον, οἰόμενοι φθάνειν ἀμειφθῆναι τὰ πράγματα πρὶν ἀποκρίνασθαι. ὁ δὲ μαθητὴς αὐτοῦ Ἡράκλειτος ἐπιτείνων τὸ ἄτοπον ἔλεγεν ὅτι οὐδὲ ἅπαξ εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν ἐμβῆναι δυνατόν· πρὶν γὰρ ὅλον τὸ σῶμα καταδῦναι, πλεῖστον ὕδωρ φθάνει παραρρεῦσαν. οὕτω δὲ | ἔχειν καὶ 6v τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν· ἐν κινήσει γὰρ καὶ ῥοῇ τὸ εἶναι ἔχειν ἅπαντα. διὸ καὶ Ἐφεκτικοὶ ἐλέγοντο, παρὰ τὸ ἐπέχειν τὰς περὶ τῶν πραγμάτων ἀποκρίσεις. ὁ δὲ Πλάτων πολλοῖς λόγοις τὴν δόξαν ταύτην ἐλέγξας μετὰ πολλὰ καὶ τοῦτον αὐτοῖς ἐπιφέρει τὸν ἔλεγχον, ὅτι ‘ὦ ἄνθρωποι οἱ λέγοντες ἀκαταληψίαν εἶναι, κατελάβετε ὅτι ἔστιν ἀκαταληψία ἢ οὔ; εἰ μὲν γὰρ κατελάβετε, ἔστι κατάληψις· εἰ δ' οὐ κατελάβετε, οὐκ ἔστιν ὑμῖν πιστεῦσαι ὡς μὴ καταλαβοῦσιν ὅτι ἔστιν ἀκαταληψία’. οἱ δὲ Κυνικοὶ οὕτως ἐκαλοῦντο διὰ τὸ παρρησιαστικὸν καὶ ἐλεγκτικόν· καὶ γὰρ τὸν κύνα φασὶν ἔχειν τι φιλόσοφον καὶ διακριτικόν· ὑλακτεῖ μὲν γὰρ τοῖς ἀλλοτρίοις προσσαίνει δὲ τοῖς οἰκείοις· οὕτω καὶ οὗτοι προσίεντο μὲν καὶ ἠσπάζοντο τὰς ἀρετὰς καὶ τοὺς κατ' ἀρετὴν ζῶντας, ἐπήρχοντο δὲ καὶ ὑλάκτουν τοῖς πάθεσι καὶ τοῖς κατὰ τὰ πάθη ζῶσι, κἂν βασιλεῖς εἶεν. οἱ δὲ Ἡδονικοὶ οὕτως ἐκα-

1 τοῦ om. a   καὶ ἀπὸ] ἀπὸ δὲ Ca   2 τοῦ Amm.: om. CFa   ἐν ᾧ ἐδίδασκεν om. C   ἐδίδ.] διέτριβον a   οἱ Laur. 72,1: om. CFa   2. 3 ἀκαδημικοὶ C   3 οἱ om. F   κιττιέως F   4 κρίσεως Ca   οἱ om. F   post ἐφεκ. (καλούμενοι om.) add. οἱ ἀπὸ πύρρωνος καὶ ἡρακλείτου F   5 οἱ om. F   ὧν ἡγ. ἀντ.] οἱ ἀπὸ ἀντισθένους F   6 οἱ post ἡδον. colloc. F   ἐπικούρειοι eicias   τοῦ om. a   7 οἱ post περιπ. colloc. F   post ἀριστοτέλους inserit ex Amm. in Cat. ὀνομάζονται— ἀκαδημαϊκοί (p. 1,13—2,1 not.) F   οὖν eicias   8 Πύρρων] cf. Diog. L. IX, 70   9 ἐν om. a   χρώμενοι F   10. 11 δεύτ.] δὶς C   11 ἐμβ.] εἰσελθεῖν F   τῶν om. C   σαφὲς F   14. 15 ἀποφήνασθαι C   15 ὁ δὲ μαθητὴς—ἅπαντα (18) eicias   Ἡράκλ.] cf. Heracl. fr. 41 Byw.   16 ἐμβληθῆναι a   ἐμβ. ποτ. colloc. F   17 ὕδωρ] ῥεῖθρον F   18 ἔχει F   19 παρὰ] περὶ C   20 Πλάτων] cf. Cratyl. p. 439 E sq. Diog. L. IX, 102   ἐλλέγξ. F   21 ἔλ.] λόγον a   οἱ om. F   23 ἔστι— κατελάβετε [illegible] ὑμῖν F: ὑμῶν a   25 ἐλεγκ.] ἀνέλεγκτον a   φασὶν] cf. Plat. Reipubl. II, 15 p. 375 E sq.   26 διακρ. καὶ φιλ. colloc. C   μὲν om. F   γὰρ om. C   ἀλοτρ. C   προσαίν. Ca   29 τὰ om. F   Ἡδονικοὶ] cf. Zelleri Phil. Gr. II³ p. 292 not. 2   οὕτως om. Fa

λοῦντο, διότι τέλος ἐτίθεντο τὴν ἡδονήν, ἡδονὴν δὲ οὐ τὴν σωματικὴν 6v ἀλλὰ τὸ γαληνὸν καὶ ἀτάραχον τῆς ψυχῆς κατάστημα τὸ ἑπόμενον τῇ κατ' ἀρετὴν ζωῇ. κακῶς δ' ἔλεγον οὗτοι, τὸ σύμπτωμα τῆς ἀρετῆς ἤτοι τὴν σκιὰν τέλος τιθέμενοι. οἱ δὲ Περιπατητικοὶ διὰ τοιαύτην αἰτίαν οὕτως ἐλέγοντο· Πλάτων γὰρ γυμνασίας ἕνεκα περιπατῶν ἐποιεῖτο τὰς πρὸς τοὺς ἑταίρους συνουσίας, ὃν ὁ Ἀριστοτέλης διαδεξάμενος ἔσχε τὴν ἐκ τῆς ἐνεργείας ἤτοι τοῦ συμβεβηκότος ἐπωνυμίαν.

Φέρε τοίνυν καὶ τὴν διαίρεσιν τῶν Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων ποιησώμεθα. τῶν Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων τὰ μέν ἐστι μερικά, ὡς αἱ ἐπιστολαί, τὰ δὲ καθόλου, οἷον ἡ Φυσική, ἡ Περὶ ψυχῆς καὶ τὰ λοιπά, τὰ δὲ μεταξύ, ὡς αἱ Πολιτεῖαι καὶ αἱ Περὶ ζῴων ἱστορίαι. τῶν καθόλου πάλιν τὰ μὲν ὑπομνηματικὰ τὰ δὲ συνταγματικά, καὶ τῶν ὑπομνηματικῶν τὰ μὲν μονοειδῆ τὰ δὲ ποικίλα· καὶ μονοειδῆ μὲν ὅσα περὶ ἑνὸς αὐτῷ θεωρήματος ἐ|γράφη, ποικίλα δὲ ὅσα περὶ πλειόνων ἐσημειώσατο. τῶν δὲ συνταγ- 7r ματικῶν τὰ μὲν αὐτοπρόσωπα, ἃ καὶ ἀκροαματικὰ καλεῖται, τὰ δὲ διαλογικὰ καὶ ἐξωτερικά. τῶν δὲ ἀκροαματικῶν τὰ μὲν θεωρητικὰ τὰ δὲ πρακτικὰ τὰ δὲ ὀργανικά, καὶ τῶν θεωρητικῶν τὰ μὲν φυσιολογικὰ τὰ δὲ μαθηματικὰ τὰ δὲ θεολογικά, τῶν δὲ πρακτικῶν τὰ μὲν ἠθικὰ τὰ δὲ οἰκονομικὰ τὰ δὲ πολιτικά, καὶ τῶν ὀργανικῶν τὰ μὲν εἰς τὰ πρὸ τῆς μεθόδου τὰ δὲ περὶ αὐτῆς τῆς μεθόδου τὰ δὲ περὶ τῶν ἄλλως εἰς τὴν μέθοδον συντελούντων.

Μερικὰ μὲν οὖν ἐστιν ὅσα πρός τινα ἰδίως γέγραπται, ὡς αἱ ἐπιστολαὶ ἢ ὅσα ἐρωτηθεὶς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος περί τε βασιλείας καὶ ὅπως δεῖ τὰς ἀποικίας ποιεῖσθαι γεγράφηκε. καθόλου δὲ ὡς αἱ Φυσικαὶ πραγματεῖαι ἢ ὡς τὰ Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς· περὶ καθολικῶν γὰρ διαλαμβάνει ἐν τοῖς τοιούτοις πραγμάτων. μεταξὺ δὲ ὡς αἱ Περὶ γενέσεως ζῴων· ἡ μὲν γὰρ περὶ ζῴων ἔχει τὸ καθόλου, ἡ δὲ περὶ πάσης ἁπλῶς γενέσεως τὸ μερικὸν ἔχει. ὑπομνηματικὰ δὲ ἐκεῖνα καλοῦσιν ὅσα πρὸς οἰκείαν ἀπεσημειοῦτο ὑπόμνησιν· εἰώθεσαν γὰρ οἱ παλαιοὶ τὰ τῶν ἀρχαιο-

---

1 ὅτι C   σωμ.] cf. Diog. L. X, 137   4. 5 οὕτως ἐλ. διὰ τ. αἰτ. colloc. C   5 γὰρ om. F   6 ὁ om. F   διαλεξ. F¹   7 ἤτοι τὴν τοῦ a   9 τῶν δὲ ἀρ. συγγρ. C: ὧν a   αἱ om. a   10 οἷον] ὥσπερ F   τὰ φυσικὰ C   ἡ φυσ. post ψυχῆς coll. F   καὶ τὰ π. ψ. C: ἡ π. τῆς ψ. a   κ. τ. λ.] καὶ τἄλλα Fa   11 ὥσπερ F   ἡ π. ζ. ἱστορία a   11. 12 τῶν κ. πάλ. τὰ μὲν] τὰ δὲ τῶν κ. C: τὰ μὲν a   12 καὶ om. Ca   12. 13 τὰ δὲ μον. τῶν ὑπομν. C   13 τὰ δὲ π. καὶ μον. μὲν om. Ca   αὐτοῦ C: om. F   14 ἐγράφησαν C   τὰ δὲ ποικ. Ca   14. 15 καὶ τὰ μὲν τῶν συντ. C   14 δὲ (alt.) om. a   15 ἃ om. Ca   καλεῖται om. Ca   16 τὰ μὲν τῶν ἀκρ. (δὲ om.) C: τῶν αὐτοπροσώπων καὶ ἀκρ. τὰ μὲν (δὲ om.) a   17 καὶ om. a   τὰ μὲν τῶν θεωρ. colloc. C   18 δὲ (alt.) om. a   καὶ τὰ μὲν τῶν πρ. (δὲ om.) C   18. 19 οἰκ. τὰ δὲ πολ. τὰ δὲ ἠθ. coll. F   19 καὶ om. a   τὰ μὲν τῶν ὀργ. C   20 τὰ δὲ εἰς τὰ (utrobique) Amm. rectius   ἄλλως om. C   21 συντελοῦντα a   22 εἰσιν C   ἰδίᾳ a   αἱ om. a   23 ὡς ὑπὸ F   24 πῶς F   25 post πραγ. add. καὶ αἱ περὶ ψυχῆς a   26 ὡς αἱ] ὅσα F: ὡς αἱ πολιτεῖαι καὶ αἱ a   27 post δὲ add. οὐ Fa   28 ἔχει om. F   29 ἀπεσημειοῦντο Ca   εἰώθασι C: εἰώθησαν F

τέρων ἀναγινώσκοντες συγγράμματα ἀποσημειοῦσθαι αὐτῶν τὰς περὶ ἑκάστου 7r πράγματος δόξας καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τὰ τούτων κατασκευαστικά· οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τὰ αὐτοῖς πολλάκις δοκοῦντα ἀπεσημειοῦντο μνήμης ἕνεκεν, ἵνα εἴ ποτε μέλλοιεν συγγράφειν περί τινος, ἔχοιεν ἐξ ἑτοίμου τὰς τῶν παλαιοτέρων περὶ τοῦ προκειμένου δόξας ὡς ὕλην τῶν οἰκείων συνταγμάτων. τῶν δὲ ὑπομνηματικῶν τὰ μὲν μονοειδῆ ἔλεγον, ἐν οἷς περὶ ἑνὸς μόνου πράγματος ἀπεσημειοῦντο, οἷον περὶ ψυχῆς ἢ οὐρανοῦ ἤ τινος ἄλλου, τὰ δὲ ποικίλα, ἐν οἷς περὶ πλειόνων ἀπεσημειοῦντο πραγμάτων. συνταγ- 7v ματικὰ δὲ λέγουσιν ὅσα καὶ φράσιν ἔχει πρέπουσαν συντάγματι καὶ τὴν τῶν κεφαλαίων εὔτακτον διαίρεσιν. τῶν δὲ συνταγματικῶν τὰ μὲν διαλογικὰ τὰ δὲ αὐτοπρόσωπα. αὐτοπρόσωπα μὲν ἐν οἷς ἐξ οἰκείου προσώπου τὴν διδασκαλίαν ἐποιεῖτο, ἅπερ καὶ ἀκροαματικὰ καλοῦσι διὰ τὸ πρὸς γνησίους ἀκροατὰς ποιεῖσθαι τὸν λόγον, διαλογικὰ δὲ ὅσα μὴ ἐξ οἰκείου προσώπου συνέγραφεν, ἀλλ' ὥσπερ ὁ Πλάτων ὑποκρινόμενος ἑτέρων πρόσωπα, ἅπερ καὶ ἐξωτερικὰ ἐκάλουν διὰ τὸ πρὸς τὴν τῶν πολλῶν γεγράφθαι ὠφέλειαν. ᾗ καὶ διαφέρει γε πλεῖστον τὰ διαλογικὰ τῶν αὐτοπροσώπων· ἐν μὲν γὰρ τοῖς αὐτοπροσώποις ἅτε πρὸς γνησίους ἀκροατὰς τὸν λόγον ποιούμενος τὰ δοκοῦντά τε αὐτῷ λέγει καὶ δι' ἐπιχειρημάτων ἀκριβεστάτων καὶ οἷς οὐχ οἷοί τέ εἰσιν οἱ πολλοὶ παρακολουθῆσαι, ἐν δὲ τοῖς διαλογικοῖς ἅτε πρὸς κοινὴν καὶ τὴν τῶν πολλῶν ὠφέλειαν γεγραμμένοις κἀκεῖ μὲν τὰ δοκοῦντα αὐτῷ λέγει, ἀλλ' οὐ δι' ἀποδεικτικῶν ἐπιχειρημάτων, ἀλλὰ δι' ἁπλουστέρων καὶ οἷς οἷοί τέ εἰσιν οἱ πολλοὶ παρακολουθεῖν.

Διαιροῦνται δὲ τὰ αὐτοπρόσωπα εἴς τε τὰ θεωρητικὰ καὶ τὰ πρακτικὰ καὶ τὰ ὀργανικά. ὅτι καὶ ἡ φιλοσοφία εἰς δύο ταῦτα διῄρηται, εἴς τε τὸ θεωρητικὸν καὶ τὸ πρακτικόν. καὶ θεωρητικὰ μέν εἰσιν ἐν οἷς ἐπισκέπτεται περὶ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ψεύδους, πρακτικὰ δὲ ἐν οἷς ἐπισκοπεῖ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ· ἐπεὶ δὲ πολλή τίς ἐστιν ἀμφισβήτησις τοῖς ἀνθρώποις περί τε τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ψεύδους, καὶ ἄλλοι ἄλλο οἴονται ἀγαθὸν καὶ κακὸν καὶ ἀληθὲς καὶ ψευδὲς εἶναι, ἐδέησεν αὐτῷ ὀργάνου διακριτικοῦ τούτων, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἀπόδειξις. ἡ δὲ ἀπόδειξις οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ συλλογισμὸς ἀποδεικτικός· ὡς γὰρ ὁ τέκτων τῇ στάθμῃ κέχρηται ὀργάνῳ πρὸς διάκρισιν τῶν τε καμπύλων 8r καὶ τῶν ὀρθῶν ξύλων, ὁμοίως καὶ ὁ οἰκοδόμος τῇ καθέτῳ διακρινούσῃ τούς τε ὀρθοὺς καὶ τοὺς μὴ τοιούτους τῶν τοίχων, οὕτω καὶ οἱ φιλόσοφοι τὴν ἀπόδειξιν ἔχουσι κανόνα ἄπταιστον τῆς τῶν ὄντων διακρίσεως. διαιροῦσι δὲ τὰ θεωρητικὰ εἴς τε τὰ φυσιολογικὰ καὶ μαθηματικὰ καὶ θεολο-

---

2 τὰ τούτ. κατασκ. ἐπιχ. (alt. τὰ om.) F 5 συντ.] συγγραμμάτων a 7 οὐρ.] ἀνθρώπου F 8 ἀπεσημειοῦντο om. F 9 ἔχουσι C 10 συνταγμάτων a 12 ποιεῖται F 14 συνέγραψεν F ἕτερα C 15 καὶ om. F 16 ᾗ om. F: ᾗ καὶ om. a γε] δὲ a 18 λέγειν F 20 κἀκεῖ μὲν om. a 23. 24 τὰ (ante πρ. et ὀρ.) om. Ca 24 διαιρεῖται C 26 περισκοπεῖ C 27 ἐπεὶ — ψεύδους (29) om. F 28 κακοῦ scripsi: καλοῦ libri 29 ante ἄλλοι add. ἐπεὶ F ἀγαθόν τε C ἀληθές τε Ca ψευδὲς] ψεῦδος C 30 ὄργανον διακριτικὸν F post τούτ. add. ἡμῖν παραδοῦναι Fa 31 ἐστὶν om. C 32 τε om. C 36 φυσικὰ C καὶ τὰ μαθ. C

γικά. καὶ θεολογικὰ μέν ἐστι τὰ μετὰ τὴν Φυσικὴν πραγματείαν αὐτῷ 8r τεταγμένα, ἅπερ οὕτω Μετὰ τὰ φυσικὰ προσηγόρευσε (τὰ γὰρ ὑπὲρ τὴν φύσιν πάντα διδάσκειν θεολογίας ἴδιον), φυσικὰ δὲ ὡς αὗται αἱ Φυσικαὶ καλούμεναι, τὰ Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς καὶ τὰ παραπλήσια, μαθηματικὰ δὲ τὰ μέσα τούτων ὄντα καὶ κατά τι μὲν χωριστὰ τῆς ὕλης κατά τι δὲ ἀχώριστα· ἔγραψε γὰρ καὶ γραμμάς τινας. τὰ δὲ πρακτικὰ εἴς τε τὰ ἠθικὰ (ἔχει γὰρ Ἠθικὴν πραγματείαν) καὶ εἰς τὰ οἰκονομικὰ καὶ πολιτικά. τῶν δὲ ὀργανικῶν τὰ μέν εἰσι περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς μεθόδου, ὡς αἱ Κατηγορίαι καὶ τὸ Περὶ ἑρμηνείας καὶ οἱ δύο λόγοι τῶν Πρώτων ἀναλυτικῶν, τὰ δὲ περὶ αὐτῆς τῆς μεθόδου, ὡς τὰ Ὕστερα ἀναλυτικά, ἐν οἷς περὶ ἀποδείξεως διδάσκει. οἱ δὲ Τόποι καὶ οἱ Σοφιστικοὶ ἔλεγχοι καὶ αἱ Ῥητορικαὶ τέχναι, καὶ ὥς τινές ⟨φασι⟩ τὰ Περὶ ποιητικῆς, αὐτόθεν μὲν εἰς τὴν μέθοδον οὐ συμβάλλονται. ἄλλως δὲ καὶ αὐτὰ συνεργοῦσι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν τὰς μεθόδους ἡμᾶς, καθ' ἃς οἱ παραλογισμοὶ γίνονται, διδάσκοντα.

Τρίτον ἦν ἐφεξῆς κεφάλαιον τὸ πόθεν δεῖ ἄρχεσθαι τῶν Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων. Βόηθος μὲν οὖν φησιν ὁ Σιδώνιος δεῖν ἀπὸ τῆς φυσικῆς ἄρχεσθαι πραγματείας ἅτε ἡμῖν συνηθεστέρας καὶ γνωρίμου, δεῖν δὲ ἀεὶ ἀπὸ τῶν σαφεστέρων ἄρχεσθαι καὶ γνωρίμων. ὁ δὲ τούτου διδάσκαλος Ἀνδρόνικος ὁ Ῥόδιος ἀκριβέστερον ἐξετάζων | 8v ἔλεγε χρῆναι πρότερον ἀπὸ τῆς λογικῆς ἄρχεσθαι, ἥτις περὶ τὴν ἀπόδειξιν καταγίνεται. ἐπειδὴ οὖν ἐν πάσαις αὐτοῦ ταῖς πραγματείαις ὁ φιλόσοφος κέχρηται τῇ ἀποδεικτικῇ μεθόδῳ, δέον ἡμᾶς πρότερον ταύτην κατορθῶσαι, ἵνα εὐχερέστερον παρακολουθήσωμεν τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ συγγράμμασι. φασὶ δέ τινες ἀπὸ τῆς ἠθικῆς δεῖν ἄρχεσθαι· πρότερον γὰρ δεῖ τὰ ἤθη κατακοσμεῖν καὶ οὕτως ἐπὶ τὰς ἄλλας ἰέναι πραγματείας, ἵνα μὴ τεθολωμένον ὑπὸ τῶν παθῶν τὸ λογιστικὸν ἔχοντες τὰς περὶ τῶν πραγμάτων κρίσεις μὴ ἀκριβεῖς φέρωμεν. εἰ δέ τινες λέγοιεν μᾶλλον ἀπὸ τῆς λογικῆς, ἵνα μετὰ ἀποδείξεως εἰδείημεν τὰ ἄγοντα ἡμᾶς ἐπὶ τὰς ἀρχὰς καὶ ποία ἐστὶν ἡ ὄντως ἀρετή, φαμὲν ὅτι πρῶτον μὲν ὀρθοδοξαστικῶς εἰδέναι τοῦτο ὀφείλομεν, εἶθ' ὕστερον καὶ ἀποδεικτικῶς· ὥστε κἂν ταῖς ἀποδείξεσι μὴ παρακολουθῶμεν, δεῖ πρότερον αὐτὰ τῆς ἠθικῆς τὰ ἀποτελέσματα μαθόντας ὀρθοδοξαστικῶς κατ' αὐτὰ ζῆν, εἶθ' ὕστερον ταῖς ἀποδεικτικαῖς ἐπιβάλλειν μεθόδοις.

Τί δὲ τὸ τέλος ἐστὶ τῆς Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας; φαμὲν ὅτι τὸ γνῶναι τὴν ἁπάντων ἀρχὴν τὴν τῶν πάντων δημιουργὸν αἰτίαν τὴν ἀεὶ

1 εἰσι a: om. C τὴν om. Ca 2 τεταγμ.] γεγραμμένα Fa alt. τὰ] τὸ C τὴν om. a
3 θεολ. διδ. coll. Fa an φυσιολογικά? 4 τά τε (priore l.) Ca 5 τούτ. ὄντα μέσα colloc. C 6 καὶ om. C 8 τῶν μεθόδων a 12 φασι inserui τῆς ποιητ. a αὐτόθι F
13 πρὸς] εἰς a 14 διδάσκοντα scripsi: διδάσκοντες libri 15 τὸ om. C δεῖν F
16 ὁ] καὶ a σιδόνιος F 17 συνήθους F δεῖν — γνωρίμων om. F δεῖ a
21 ἑαυτοῦ C ταῖς om. C 22. 23 εὐχερῶς a 26 τὸν λογισμὸν a κτίσεις C 28. 29 εἰδείημεν — ἀρετή] εἰδῶμεν τὰς ἀρετάς F ὄντ.] οὕτως a 29 μὲν om. C τοῦτο] τὰς ἀρετὰς F 31 πρῶτον C μαθόντες F 32 κατὰ ταῦτα F
ταῖς om. F 34 ὅτι om. F alt. τὸ om. a 35 ἁπ.] πάντ. Fa αἰτίαν] τε καὶ C

καὶ ὡσαύτως ἔχουσαν· ἀποδείκνυσι γὰρ μίαν πάντων ἀρχὴν καὶ ἀσώματον, 8v ἐξ ἐκείνης δὲ τὰ πάντα παράγεσθαι.

Τίνα δὲ τὰ ἄγοντα ἡμᾶς εἰς τοῦτο τὸ τέλος; φαμὲν ὅτι ἡ διδασκαλία τῶν ἐν χρόνῳ καὶ ἐν μεταβολῇ ὑπαρχόντων. τοιαῦτα δέ ἐστι τὰ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ· ἀπὸ γὰρ τούτων διὰ μέσων τῶν μαθηματικῶν ἀνάγομεν ἑαυτοὺς ἐπὶ τὰ ἀεὶ καὶ ὡσαύτως ἔχοντα (τοιαῦτα δέ ἐστι τὰ οὐράνια) καὶ οὕτως μετὰ τὰς ἀσωμάτους οὐσίας ἐπὶ τὴν πρώτην πάντων αἰτίαν· πάσης γὰρ κινήσεως ἢ κατ' οὐσίαν οὔσης ἢ κατὰ ποσὸν ἢ κατὰ ποιὸν ἢ κατὰ τόπον τὰ μὲν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ κατὰ πᾶσαν κίνησιν κινοῦν|ται, τὰ δὲ 9r οὐράνια κατὰ μόνην τὴν κατὰ τόπον· διὸ χρὴ εὐτάκτως ὁδεύειν ἀπὸ τῶν πολυτρόπως κινουμένων ἐπὶ τὰ κατὰ μίαν καὶ μόνην κίνησιν κινούμενα, καὶ οὕτως ἐπὶ τὴν ἀκίνητον καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχουσαν ἀρχήν, καὶ μὴ κατὰ τὸν χρησμὸν ὑπερβάθμιον πόδα πέμπειν· εἰ γὰρ ἀθρόως βουληθείημεν ἐκ τῶν σωματικῶν τῇ πρώτῃ τῶν πάντων ἀρχῇ προσβαλεῖν, νοήσαιμεν ἂν κἀκείνην σῶμα εἶναι καὶ ἐσχηματίσθαι. διό φησιν ὁ Πλωτῖνος 'παραδοτέον τοῖς νέοις τὰ μαθήματα πρὸς συνεθισμὸν τῆς ἀσωμάτου φύσεως'.

Τὸ δὲ εἶδος τῶν Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων πανταχοῦ ἀκριβὲς κατὰ τὴν φράσιν (ἐκφεύγει γὰρ ἀεὶ ὁ φιλόσοφος τὰς ῥητορικὰς κομψείας καὶ μόνου γίνεται τοῦ τὴν τῶν πραγμάτων παραστῆσαι φύσιν), πολλαχοῦ δὲ συνεσφιγμένον καὶ ἀσαφῶς πεφρασμένον, οὐ διὰ τὴν φύσιν τοῦ γράψαντος, ἀλλ' ἑκουσίως τοῦτο πεποίηκεν· ἀμέλει τούς τε Τόπους σαφῶς διηγήσατο καὶ τὰ Μετέωρα καὶ ἕτερα. ἐπετήδευσε τοίνυν τὴν ἀσάφειαν διὰ τοὺς ἀναγινώσκοντας, ἵνα εὐφυεστέρους ἀποτελέσῃ εἰς τὸ συντεταγμένως τῶν λεγομένων ἀκούειν καὶ ἵνα τοὺς ῥαθύμους ἀκροατὰς ἀποστρέψῃ ἐκ προοιμίων· οἱ γὰρ γνήσιοι ἀκροαταὶ ὅσῳ ἀσαφῆ ἐστι τὰ λεγόμενα, τοσούτῳ σπουδάζουσι μᾶλλον καταγωνίσασθαι καὶ τοῦ βάθους ἐφικέσθαι. ὥσπερ οὖν παραπετάσματι τῇ ἀσαφείᾳ ἐχρήσατο διὰ τοὺς βεβήλους ἀμφιεννὺς τῶν πραγμάτων τὸ σεμνὸν τῇ ἀσαφείᾳ.

Ὁ δὲ ἀκροατὴς ὀφείλει ὑπάρχειν δίκαιος, εὐφυὴς τὴν διάνοιαν, σπουδαῖος περὶ τοὺς λόγους, τὸ ἦθος μέτριος, ἐν πᾶσι κεκοσμημένος. ὁ δὲ τοῦτον ἐξηγούμενος ὀφείλει μήτε κατ' εὔνοιαν ἐπιχειρεῖν τὰ κακῶς λεγόμενα συνιστᾶν καὶ ὡς ἀπὸ τρίποδος ταῦτα δέχεσθαι μήτε τὰ καλὰ κακοτρόπως δέχεσθαι κατὰ ἀπέχθειαν, ἀλλὰ κριτὴς | ἀπαθὴς τῶν λεγομένων ὑπάρχειν, 9v καὶ πρῶτα μὲν τὴν διάνοιαν τοῦ ἀρχαίου σαφηνίζειν καὶ ἑρμηνεύειν τὰ αὐτῷ δοκοῦντα, ἔπειτα τὴν παρ' ἑαυτοῦ ἐπιφέρειν κρίσιν.

---

1 μίαν om. Ca 2 δὲ τὰ om. C 4 ἐν (alt.) om. a εἰσι C 5 μαθημάτων F 8 post ποσὸν add. ἢ κατὰ χρόνον F 10 χρὴ] δεῖ C 12. 13 καὶ μὴ κατὰ τὸν χρησμὸν ὑπερβ.] οὐ γὰρ δεῖ ὑπερβ. C (v. Suid. s. v. ὑπερβάθμιον) 13 γὰρ δὴ C βουλ. ἀθρ. coll. C 14 σωμάτων Fa 15 Πλωτῖνος] Ennead. I lib. III, 3 p. 20 17 ἀριστοτέλους a 19 πανταχοῦ C δὲ] τε Fa 21 τε om. C 23 εἰς τὸ] καὶ CF scribas συντεταμένως (cf. Amm. p. 7,12) 24 ἀκούωσι C ἀποστρέψηται C ἐκ] ἀπὸ F 25 εἰσι Ca τοσούτῳ om. F 26 καὶ om. F 30 κεκοσμῆσθαι a: κεκτημένος F 30. 31 τούτων a; an τούτῳ? 33 καὶ κατὰ C ἀπαθ.] ἀληθὴς F 35 ἑαυτοῦ] ἑαυτῷ Fa

Πασῶν δὲ τῶν Ἀριστοτέλους πραγματειῶν τὰ προλέγεσθαι ὀφείλοντα 9v ἕξ ἐστιν, ὁ σκοπὸς τὸ χρήσιμον ἡ αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς ἡ τάξις τῆς ἀναγνώσεως ἡ εἰς τὰ κεφάλαια διαίρεσις καὶ εἰ γνήσιον τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον. καὶ ὁ μὲν σκοπὸς ἐξαπομάττει τῆς πραγματείας τὴν φύσιν καὶ ὥσπερ ἕξιν τῷ ἀναγινώσκοντι παρέχει πῶς νοεῖν ἕκαστον δεῖ· παρασκευάζει γὰρ ἕκαστον τῶν λεγομένων πρὸς τὸν σκοπὸν ἀπευθύνειν τοῦ συγγράμματος· ὁ γὰρ τὸν σκοπὸν ἀγνοῶν ἔοικε τυφλῷ, οὐκ εἰδότι ὅποι φέρεται, καὶ μάτην πάντα νομίσει τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τείνοντα ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου λέγεσθαι. τὸ δὲ χρήσιμον σπουδὴν καὶ προθυμίαν τῷ ἀκροατῇ ἐντίθησι· δεῖ γὰρ τὸν μέλλοντά τινος ἄρχεσθαι μανθάνειν πρότερον τὸ ἀπ' ἐκείνου χρήσιμον, εἰς τί αὐτῷ λυσιτελεῖ. τὴν δὲ αἰτίαν τῆς ἐπιγραφῆς, ἐπειδὴ ἐπί τινων συγγραμμάτων ἔστιν ὅτε ἀδήλου τῆς ἐπιγραφῆς οὔσης χρὴ ζητεῖν δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπιγέγραπται, ὡς ἐν ταῖς Κατηγορίαις καὶ ἐν τῷ Περὶ ἑρμηνείας καὶ ἐν ἄλλοις· ἐν γὰρ τῷ Περὶ οὐρανοῦ ἢ ἐν τῷ Περὶ ψυχῆς οὐ δεῖ τὴν αἰτίαν τῆς ἐπιγραφῆς ζητεῖν· αὐτόθεν γὰρ τὸ σαφὲς ἔχει. ζητοῦμεν δὲ καὶ εἰ γνήσιον τοῦ συγγραφέως τὸ βιβλίον· τρεῖς γὰρ ἀφορμαὶ γεγόνασι τοῦ νοθεύεσθαι τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους, μία μὲν ὁμωνυμία ⟨τῶν συγγραφέων⟩ (γεγόνασι γὰρ καὶ ἕτεροι Ἀριστοτέλεις, ὧν τὰ συγγράμματα διὰ τὴν ὁμωνυμίαν τινὲς ἐνόμισαν τοῦ Ἀριστοτέλους), δευτέρα δὲ ἡ τῶν συγγραμμάτων ὁμωνυμία (οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ Εὔδημος καὶ Φανίας καὶ Θεόφραστος κατὰ ζῆλον τοῦ διδασκάλου γεγράφασι Κατηγορίας | καὶ Περὶ 10r ἑρμηνείας καὶ Ἀναλυτικά), ἡ δὲ τρίτη τοιαύτη ἐστί· Πτολεμαῖον τὸν Φιλάδελφον πάνυ ἐσπουδακέναι φασὶ περὶ τὰ Ἀριστοτέλους συγγράμματα, ὡς καὶ περὶ τὰ λοιπά, καὶ χρήματα διδόναι τοῖς προσφέρουσιν αὐτῷ βίβλους τοῦ φιλοσόφου. ὅθεν τινὲς χρηματίσασθαι βουλόμενοι ἐπιγράφοντες συγγράμματα τῷ τοῦ φιλοσόφου ὀνόματι προσῆγον· ἀμέλει φασὶν ἐν τῇ μεγάλῃ βιβλιοθήκῃ εὑρῆσθαι Ἀναλυτικῶν μὲν τεσσαράκοντα βίβλους, Κατηγοριῶν δὲ δύο. ἐκρίθη δὲ ὑπὸ τῶν ἐξηγητῶν Κατηγοριῶν μὲν τοῦτο εἶναι γνήσιον τοῦ Ἀριστοτέλους Ἀναλυτικῶν δὲ τέσσαρα· ἐκρίθη δὲ ἔκ τε τῶν νοημάτων καὶ τῆς φράσεως καὶ τῷ ἀεὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πραγματείαις μεμνῆσθαι τούτου τοῦ βιβλίου τὸν φιλόσοφον. τάξιν δὲ ζητοῦμεν ἀναγνώσεως, ἵνα μὴ τοῖς μείζοσι πρῶτον ἐγχειρῶμεν καὶ ὧν εἰς τὴν γνῶσιν ἕτερα ὀφείλει προλαμβάνεσθαι, ἀγνοοῦντες τὰ ἡμῖν πρῶτον γινώσκεσθαι ὀφεί-

1 προλεγόμενα (ὀφείλ.. om.) C   2 ἕξ ἐστι] εἰσὶ ταῦτα C: εἰσὶ ταυτὶ κεφάλαια a   2 τὸ χρήσ.—διαίρ. καὶ (3)] καὶ τὰ λοιπὰ a   ἡ τάξις τ. ἀναγν. post διαίρ. colloc. F   3 εἰ—βιβλίον fort. ante ἡ τάξις collocaveris (cf. v. 16)   5 παρέχειν F   6 τοῦ συγ. ἀπ. colloc. a   7 ποῖ F: ὅπῃ a   7. 8 πάντα μάτ. colloc. C   10 ἀπ'] αὐτοῦ C: αὐτὸ a   11 λυσιτελέσαι F: λυσιτελήσει a   12 post οὔσης add. ἁμαρτάνομεν τοῦ σκοποῦ a   13 τὴν αἰτίαν δι' ἣν C   14 τῷ (prius)] τῇ Fa   ἐν τῷ (alt.)] τῇ F: ἐν τῇ a   16 γραφέως F: φιλοσόφου a   17 νοθεῦσαι F   τοῦ ἀρ. συγ. coll. F   18 τῶν συγγραφέων Olymp.: om. CFa   γὰρ] δὲ F   19 τοῦ om. Ca; an ⟨τούτου⟩ τοῦ?   21 τοῦ αὐτῶν διδ. C   γεγραφήκασι a   κατηγορίαις F   22 ἀναλυτικήν Ca   23 ἀριστοτέλεια C: ἀριστοτελικὰ a   24 βίβλους iter. F   26 φησὶν C   μεγ.] παλαιᾷ F   29 γν. εἶναι coll. C   30 τῷ] τὸ C   32 ἐγχωρῶμεν a   33 πρῶτα F: πρώτως a

λοντα. τὴν δὲ εἰς τὰ μόρια διαίρεσιν, διότι δεῖ τὸν ἀκριβῶς βουλόμενον 10r τὴν τοῦ ὅλου φύσιν μαθεῖν τὰ τούτου μέρη ἀκριβῶς ἐπεσκέφθαι, οἷον ὁ τὸν ἄνθρωπον ἀκριβῶς εἰδέναι βουλόμενος ὀφείλει τούτου κεφαλήν τε καὶ χεῖρας καὶ πόδας καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως εἰδέναι μέρη. οὕτως οὖν καὶ ἑκάστου συγγράμματος δεῖ τὰ μέρη πρότερον εἰδέναι, εἰς πόσα καὶ ποῖα διαιρεῖται.

Εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι οὐ πανταχῇ ταῦτα πάντα χρὴ ζητεῖν, ἀλλ' ἐν οἷς τὸ σαφὲς ἀποκέκρυπται· πολλάκις γὰρ τῷ σκοπῷ συναναφαίνεται καὶ τὸ χρήσιμον, οἷον ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ ἢ ἐν τῇ Περὶ ψυχῆς δῆλος καὶ ὁ σκοπὸς καὶ τὸ χρήσιμον καὶ ἡ ἐπιγραφή. ἐν μέντοι γε τοῖς Τόποις οὐδὲ ἓν τούτων δῆλον. ἀλλ' οὐδὲ τοῦ σκοποῦ γνωσθέντος εὐθὺς καὶ τὸ χρήσιμον συναναφαίνεται· σκοπὸς μὲν γὰρ αὐτῷ ἐν τοῖς Τόποις τὴν διαλεκτικὴν μέθοδον | ἡμῖν παραδοῦναι· ἔστι δὲ ἡ διαλεκτική, ὡς αὐτὸς ὁρίζεται, 10v ʽμέθοδος περὶ παντὸς τοῦ προτεθέντος προβλήματος συλλογιστικὴ ἐξ ἐνδόξων'. εἰ δὲ περὶ παντὸς τοῦ προτεθέντος προβλήματος, προτίθενται δὲ ἡμῖν οὐ μόνον τὰ ἀληθῆ ἀλλὰ καὶ τὰ ψευδῆ, ποῖον ἐνταῦθα τὸ χρήσιμον; τὸ γνῶναι μέθοδον δι' ἧς καὶ τὰ ψευδῆ συλλογισόμεθα; αὐτὸς οὖν προϊὼν τὸ χρήσιμον ἡμῖν ἐκκαλύπτει, λέγων τὴν πραγματείαν χρήσιμον εἶναι πρὸς τρία. πρὸς γυμνασίαν πρὸς τὰς ἐντεύξεις πρὸς τὰς κατὰ φιλοσοφίαν μεθόδους. ἐν μέντοι γε ταῖς Κατηγορίαις καὶ ἐν τῷ Περὶ ἑρμηνείας ἅμα τῷ σκοπῷ τὸ χρήσιμον συναναφαίνεται, ὡς ἑξῆς δείξομεν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς Ἀριστοτελικῆς φιλοσοφίας πάσης εἰρήσθω.

Εἴπωμεν δὲ καὶ περὶ τοῦ προκειμένου τῶν Κατηγοριῶν βιβλίου τίς τε ὁ σκοπὸς καὶ τὸ χρήσιμον καὶ ἡ αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς καὶ ἡ τάξις τῆς ἀναγνώσεως καὶ εἰ γνήσιον τοῦ φιλοσόφου τὸ παρὸν βιβλίον καὶ ἡ εἰς τὰ κεφάλαια διαίρεσις· ταῦτα γάρ, ὡς εἴρηται, δεῖ προλέγειν ἑκάστης Ἀριστοτελικῆς πραγματείας. τινὲς οὖν περὶ τοῦ σκοποῦ τῶν Κατηγοριῶν διηνέχθησαν, καὶ οἱ μὲν εἰρήκασι περὶ φωνῶν μόνων εἶναι τὸν σκοπὸν οἱ δὲ περὶ πραγμάτων μόνων οἱ δὲ περὶ νοημάτων μόνων. καὶ οἱ μὲν λέγοντες περὶ φωνῶν μόνων εἶναι τὸν σκοπόν, οἷος ἐγένετο ὁ Ἀλέξανδρος, ἐκ τῶν Ἀριστοτελικῶν ῥησειδίων ἐπλανήθησαν τῶν λεγόντων "τῶν λεγομένων τὰ μὲν κατὰ συμπλοκὴν λέγεται τὰ δὲ ἄνευ συμπλοκῆς", εἰ δὲ τὰ λεγόμενα, φασί, φωναί, δῆλον ὅτι περὶ φωνῶν ἐστιν αὐτῷ ὁ σκοπός. οἱ δὲ

3 τε om. Ca 4 πόδ. καὶ χεῖρ. coll. Fa οὖν om. C 7 πάντα om. F 8 ἐπικέκρ. C γὰρ] γὰρ οὖν C: οὖν a 9 οἷον ἐν μὲν Ca καὶ] ἐστιν F 10 γε om. F οὐδὲ ἓν] οὐδὲν F 13 αὐτὸς ὁρ.] Top. A 1 p. 100a18 15 περὶ om. F προβλήματος om. a προτίθ.] προτείνεται C: προτείνονται a alt. δὲ] καὶ C 16 τὰ (alt.) om. a τὸ χρ. ἐντ. coll. a 18 λέγων] Top. A 1 p. 101a26 χρησίμην Ca τὰ τρία C 19 τὰς (utrobique) om. C μεθ.] ἐπιστήμας Arist. 21 μὲν οὖν a 24 ὁ om. C 25 καὶ (ante εἰ) om. Ca παρὸν om. Ca alt. καὶ om. a 26 ὡς εἴρηται] p. 7, 2 δεῖ] δέον ἐστὶ C 27 οὖν] δὲ a 28. 29 οἱ δὲ περὶ πρ.—σκοπόν (30) om. a 29 πραγματείας μόνης C οἱ δὲ περὶ νοημ. μόνων om. C μὲν om. C 30 ὁ om. C 31 πλανηθέντες a λεγόντων] p. 1a16 33 φασί om. a αὐτῷ ἐστιν coll. Ca

περὶ πραγμάτων μόνων οἰηθέντες εἶναι τὸν σκοπόν, οἷος ἐγένετο ὁ Εὐστάθιος, 10v φασὶν ὅτι περὶ πραγμάτων ποιεῖται τὴν διαίρεσιν ὁ φιλόσοφος λέγων "τῶν ὄντων τὰ μὲν καθ' ὑποκειμένου λέγεται", εἰ δὲ τὰ ὄντα, φασί, πράγματά ἐστι, περὶ πραγμάτων ἄρα αὐτῷ ὁ σκοπός. οἱ δὲ περὶ νοημάτων μόνων νομίσαντες διαλέγεσθαι τὸν φιλόσοφον, οἷος ἐγένετο ὁ Πορ|φύριος, φασὶν ὅτι περὶ τῶν δέκα γενῶν ἐστιν αὐτῷ ὁ λόγος· ταῦτα δὲ 11r ἐπὶ τοῖς πολλοῖς θεωροῦνται καί εἰσιν ὑστερογενῆ, ἅτινά ἐστιν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ διανοίᾳ· περὶ νοημάτων ἄρα ἐν τούτοις τῷ Ἀριστοτέλει ὁ λόγος. ἐπλανήθη δὲ καὶ οὗτος ἐκ τῶν πρὸς τῷ τέλει λέξεων τοῦ Ἀριστοτέλους λέγοντος "ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν προτεθέντων γενῶν ἱκανὰ τὰ εἰρημένα"· γένη δὲ πανταχοῦ ὁ Ἀριστοτέλης τὰ ἐπὶ τοῖς πολλοῖς καὶ ἐννοηματικὰ λέγει. οἱ δὲ ἀκριβέστερον λέγοντες, ὧν εἷς ἐστιν ὁ Ἰάμβλιχος, φασὶν ὡς οὔτε περὶ νοημάτων μόνων ἐστὶν αὐτῷ ὁ λόγος οὔτε περὶ φωνῶν μόνων οὔτε περὶ πραγμάτων μόνων, ἀλλ' ἔστιν ὁ σκοπὸς τῶν Κατηγοριῶν περὶ φωνῶν σημαινουσῶν πράγματα διὰ μέσων νοημάτων. ὅτι δὲ οὐ καλῶς οἱ πρότερον ὡρίσαντο, μάθοιμεν ἂν οὕτως· λεγέτωσαν γὰρ οἱ περὶ πραγμάτων μόνων αὐτὸν λέγοντες διαλαμβάνειν, ἐπειδὴ τῶν πραγμάτων τὰ μὲν ἐν ψιλῇ ἐπινοίᾳ κεῖται, ὡς ἱπποκένταυρος καὶ τραγέλαφος, τὰ δὲ ὑφεστῶτα, περὶ ποίων αὐτῷ ὁ λόγος; δῆλον ὅτι φήσουσι περὶ τῶν ὑφεστώτων. πρότερον οὖν ἔννοιαν τούτων λαβὼν οὕτως ἡμᾶς διὰ τῶν φωνῶν διδάσκει περὶ τούτων; πάντως δήπου συμφήσουσιν· ἀδύνατον γὰρ σημᾶναι τὰ πράγματα ἄλλως ἢ ὑπὸ φωνῶν διὰ μέσων νοημάτων· οὐκοῦν καὶ περὶ πάντων διαλέξεται. λεγέτωσαν δὲ καὶ οἱ περὶ φωνῶν μόνων ἢ νοημάτων μόνων λέγοντες αὐτὸν διαλαμβάνειν, ἐπειδὴ αἱ φωναὶ καὶ τὰ νοήματα τὰ μέν εἰσι σημαντικά τινων τὰ δὲ μέχρι τῆς φωνῆς καὶ τῆς ἐπινοίας τὸ εἶναι ἔχει, περὶ ποίων αὐτὸν φήσετε διαλαμβάνειν; ἐροῦσι δηλαδὴ περὶ τῶν σημαινουσῶν πράγματα· περὶ γὰρ τῶν ἀσήμων ἢ φωνῶν ἢ νοημάτων οὐδὲ εἷς λόγος τοῖς φιλοσόφοις. οὐκοῦν διαλαμβάνων περὶ φωνῶν σημαινουσῶν πράγματα καὶ αὐτῶν ἅπτεται τῶν πραγμάτων διὰ μέσων τῶν νοημάτων, καὶ περὶ νοημάτων | ποιούμενος τὸν λόγον σημαινόντων πράγματα διαλέξεται περὶ αὐτῶν 11v διὰ φωνῶν τῶν ἑρμηνευουσῶν τὰ νοήματα· εἰ μὲν γὰρ γυμναὶ σωμάτων ἦσαν αἱ ψυχαί, γυμνοῖς ἂν προσέβαλλον τοῖς νοήμασι· νῦν δὲ τοῖς σώμασιν ἐγκαθειργμέναι οὐκ ἄλλως ἢ διὰ τῶν φωνῶν δύνανται σημαίνειν ἀλλήλαις τὰ ἴδια νοήματα. ἐπειδὴ δὲ τῶν πραγμάτων τὰ μέν ἐστιν ἁπλᾶ τὰ δὲ σύνθετα (ἁπλοῦν μὲν γὰρ πρᾶγμα Σωκράτης, σύνθετον δὲ Σωκράτης

1 πραγματείας C μόνων om. C εἶναι τὸν σκ.] λέγειν C ὁ om. F 2 λέγων] p. 1a20 3 ὑποκ. τινὸς Arist. 4 εἰσι a 6 αὐτῷ om. a λόγ.] σκοπός F[1] 9 τὸ τέλος a 10 λέγοντος] p. 11b15 ὑπὲρ] περὶ C 12 ὁ] καὶ a 13 μόνον (pr. l.) C αὐτῷ ἐστιν coll. C 16 διωρίσ. a μόνων om. Ca 17 διαλαβεῖν C ἐν om. F 18 κένταυρος Ca 19 πότερον a 21 ἄλλως ἢ scripsi: ἄλλως μὴ C: μὴ Fa 26 an σημαινόντων? 31 ἑρμ.] σημαινουσῶν F νοήμ.] πράγματα F 32 προσέβαλον Fa post προσέβ. add. ἑαυτὰς Ca 33. 34 ἀλλήλοις F 34 ἐπεὶ C 35 γὰρ om. a πρᾶγ.] σῶμα C post alt. δὲ add. οἷον C

περιπατῶν). ὡσαύτως καὶ τῶν νοημάτων καὶ τῶν φωνῶν τὰ μέν ἐστιν ἁπλᾶ τὰ δὲ σύνθετα (ἁπλῆ μὲν γὰρ φωνὴ Σωκράτης ἁπλῶς καὶ νόημα τὸ περὶ Σωκράτους ἁπλοῦν, σύνθετος δὲ φωνὴ ἡ λέγουσα 'Σωκράτης τρέχει' καὶ νόημα σύνθετον περὶ Σωκράτους τρέχοντος), πότερον περὶ τῶν ἁπλῶν ἐνταῦθα διαλαμβάνει πραγμάτων καὶ φωνῶν ἢ περὶ τῶν συνθέτων; λέγομεν ὅτι περὶ τῶν ἁπλῶν. διὸ καὶ ἀκριβῶς τὸν τῶν Κατηγοριῶν σκοπὸν ὁρίζοντές φαμεν ὅτι διαλαμβάνει ἐνταῦθα περὶ ἁπλῶν φωνῶν σημαινουσῶν ἁπλᾶ πράγματα διὰ μέσων ἁπλῶν νοημάτων.

Ἵνα δὲ σαφέστερον γένηται τὸ λεγόμενον, προσλάβωμέν τινα συντελοῦντα ἡμῖν εἰς σαφῆ παράστασιν τῶν λεγομένων· ἐπειδὴ γὰρ τῆς φιλοσοφίας, ὡς ἔφαμεν, τὸ μέν ἐστι θεωρητικὸν τὸ δὲ πρακτικόν, καὶ τοῦ μὲν θεωρητικοῦ τέλος ἐστὶ τῆς ἀληθείας ἡ γνῶσις τοῦ δὲ πρακτικοῦ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ τεῦξις, ἀμφοτέροις δὲ παρυφίσταται τὰ ἐναντία, τῇ μὲν ἀληθείᾳ τὸ ψεῦδος τῷ δὲ ἀγαθῷ τὸ κακόν, ἡ δὲ ἡμετέρα ψυχὴ ἅτε δὴ ἀτελὴς οὖσα αἱρεῖται πολλάκις ἀντὶ μὲν ἀληθείας τὸ ψεῦδος οἰομένη αὐτὸ ἀληθὲς εἶναι, ἀντὶ δὲ ἀγαθοῦ τὸ κακὸν οἰομένη αὐτὸ ἀγαθὸν εἶναι, ἐδέησε τοῖς φιλοσόφοις ὀργάνου τινὸς διακρίνοντος τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀπὸ τοῦ ψεύδους τὸ | δὲ ἀγαθὸν ἀπὸ τοῦ κακοῦ. τί δέ ἐστι τοῦτο; 12r ἡ ἀπόδειξις· ὃ γὰρ ἂν ἀποδειχθείη ἀγαθόν, τοῦτο ἐξ ἀνάγκης ἀγαθόν ἐστι, καὶ ὃ ἂν ἀποδειχθείη κακόν, τοῦτο κακόν ἐστιν. ὁμοίως καὶ τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψευδές· ὃν γὰρ τρόπον ὁ τέκτων τῷ κανόνι καὶ ὁ οἰκοδόμος τῇ καθέτῳ πρὸς διάκρισιν τῶν ὀρθῶν καὶ τῶν μὴ τοιούτων χρῶνται, οὕτω καὶ ὁ φιλόσοφος τῇ ἀποδείξει κέχρηται πρὸς διάκρισιν τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ψεύδους καὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. ἡ δὲ ἀπόδειξις συλλογισμός ἐστιν ἐπιστημονικός. ἐπὶ πλέον δὲ τοῦ ἐπιστημονικοῦ συλλογισμοῦ ὁ ἁπλῶς συλλογισμός· τῷ γὰρ ἁπλῶς συλλογισμῷ προσελθοῦσα ὕλη ἄπταιστός τε καὶ ἀραρυῖα ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχουσα τὸν ἀποδεικτικὸν ποιεῖ συλλογισμόν. ἀλλ' ἐπειδήπερ οὐκ ἠδύνατο διδάξαι περὶ ἀποδείξεως μὴ πρότερον διδάξας τί ἐστιν ὁ ἁπλῶς συλλογισμός, ὥσπερ οὐδὲ γράφειν δύναιτ' ἄν τις τὸν ὀρθὸν ἢ τὸν κλιτὸν τύπον μὴ πρότερον ἁπλῶς γράφειν μαθών, τὸν δὲ ἁπλῶς συλλογισμὸν πάλιν ἄνευ τῶν προτάσεων ἀδύνατον ἦν παραδοῦναι (ἐκ τούτων γὰρ ὁ συλλογισμὸς σύγκειται, συλλογή τις ὢν πλειόνων

1 περιπατεῖ C ὡσ. δὲ καὶ a τῶν νοημ.] περὶ νοημ. F 2. 3 περὶ σωκράτην C 3 ἡ λέγουσα om. C 4 an σύνθετον ⟨τὸ⟩? σωκράτην τρέχοντα C 4. 5 διαλ. ἐντ. coll. C 5 post φων. addas καὶ νοημάτων καὶ λέγ. a 6 διὸ καὶ] διότι F 6. 7 ὁρ.] λέγοντες C 7 φαμεν] λέγομεν F 10 σαφῆ τῶν λεχθησομένων παράστ. Ca 11 ἔφαμεν] p. 4,24 ἐστι om. a καὶ Laur. 72,1: om. CFa 14 δὴ] μὴν F 15 τῆς ἀληθ. a ἀληθὲς] ἀλήθειαν C 17 post ἐδέησε add. οὖν Fa 19 ἂν om. C an ἀποδειχθῇ? 20 ἀποδειχθῇ a (fort. recte) post τοῦτο add. ἀναγκαίως a κακόν (alt.) om. F τὸ (alt.) om. C 21 ψεῦδος a 22 τῶν (alt.) om. a 25 ἐπιστ.] ἀποδεικτικός F δὲ] γὰρ Fa 26 ἁπλῶ C ὕλη post ἀραρ. (27) coll. F τε om. Ca 27 ἔχοντα C 29 ἐστιν om. C ὁ om. Ca δύναται (δύναιτο a) sine ἂν post κλιτὸν coll. Ca 30 τὸν (prius) om. C ἁπλ.] ὀρθῶς C μανθάνων C 32 γὰρ τούτ. colloc. Ca ὁ συλλογισμὸς om. Ca σύγκ. post τις coll. a συλλογή— λόγων (p. 11,1) om. F

λόγων, ὡς καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ), τὰς δὲ προτάσεις ἄνευ τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων (ἐκ τούτων γὰρ σύγκεινται), τὰ δὲ ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα ἄνευ τῶν ἁπλῶν φωνῶν (καὶ γὰρ καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸ ῥῆμα φωνή ἐστι σημαντική), εἰκότως πρότερον περὶ τῶν ἁπλῶν διαλέγεται φωνῶν· καθόλου γὰρ τῆς μὲν θεωρίας τὸ τέλος ἀρχὴ τῆς πράξεως γίνεται, ἔμπαλιν δὲ τῆς πράξεως τὸ τέλος ἀρχὴ τῆς θεωρίας· οἷον ὁ οἰκοδόμος ἐπιταγεὶς οἶκον ποιῆσαι λέγει καθ' ἑαυτὸν 'ἐπετάγην οἶκον ποιῆσαι, ὅπερ ἐστὶ σκέπασμα κωλυτικὸν ὄμβρου καὶ καύματος· τοῦτο δὲ οὐκ ἂν γένοιτο μὴ γενομένης ὀροφῆς'. ἐντεῦθεν οὖν ἄρχεται τῆς θεωρίας, προβαίνων δέ φησιν 'ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἂν γένοιτο μὴ γενομένων τοίχων, οὗτοι δὲ οὐκ ἂν γένοιντο μὴ ὑποβληθέντων θεμελίων, οἱ δὲ θεμέλιοι οὐκ ἂν [12v] βληθεῖεν μὴ ὀρυχθείσης τῆς γῆς'· ἐνταῦθα κατέληξεν ἡ θεωρία. ἐντεῦθεν οὖν ἄρχεται ἡ πρᾶξις· πρότερον γὰρ ὀρύττει τὴν γῆν, εἶθ' οὕτως βάλλει θεμέλιον, εἶτα ἐγείρει τοίχους, καὶ ὕστερον ἐπιτίθησι τὴν ὀροφήν, ἥτις ἐστὶ τέλος τῆς πράξεως. οὕτως οὖν ἡ ἀρχὴ τῆς θεωρίας τέλος γίνεται τῆς πράξεως, ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς πράξεως τέλος τῆς θεωρίας. οὕτως οὖν καὶ ὁ φιλόσοφος ποιεῖ· βουλόμενος γὰρ ποιῆσαι ἀπόδειξίν φησι πρὸς ἑαυτὸν 'βούλομαι περὶ ἀποδείξεως εἰπεῖν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀπόδειξις συλλογισμός ἐστιν ἐπιστημονικός, ἀδύνατον εἰπεῖν τι περὶ αὐτοῦ τὸν μὴ πρότερον εἰπόντα τί ἐστιν ὁ ἁπλῶς συλλογισμός, τὸν δὲ ἁπλῶς συλλογισμὸν οὐκ ἂν μάθοιμεν μὴ μαθόντες τί ἐστι πρότασις· λόγοι μὲν γάρ τινές εἰσιν αἱ προτάσεις, τῶν δὲ τοιούτων λόγων συλλογή ἐστιν ὁ συλλογισμός· ὥστε ἄνευ τοῦ γνῶναι τὰς προτάσεις ἀδύνατον μαθεῖν τὸν συλλογισμόν (ἐκ γὰρ τούτων σύγκειται), ἀλλ' οὐδὲ τὴν πρότασιν ἄνευ τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων, ἐξ ὧν συνέστηκε πᾶς λόγος, τὰ δὲ ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα ἄνευ τῶν ἁπλῶν φωνῶν (ἕκαστον γὰρ τούτων φωνή ἐστι σημαντική)· δεῖ οὖν πρότερον περὶ τῶν ἁπλῶν φωνῶν εἰπεῖν'. ἐνταῦθα οὖν ἡ θεωρία κατέληξε, καὶ γίνεται τοῦτο τῆς πράξεως ἀρχή· πρότερον γὰρ διαλέγεται περὶ τῶν ἁπλῶν φωνῶν ἐν ταῖς Κατηγορίαις, εἶθ' οὕτως περὶ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων καὶ περὶ προτάσεων ἐν τῷ Περὶ ἑρμηνείας, εἶτα περὶ τοῦ ἁπλῶς συλλογισμοῦ ἐν τοῖς Προτέροις ἀναλυτικοῖς, εἶθ' οὕτως περὶ ἀποδείξεως ἐν τοῖς Ὑστέροις ἀναλυτικοῖς· ἐνταῦθα οὖν τὸ τέλος τῆς πράξεως, ὅπερ ἦν ἀρχὴ τῆς θεωρίας. εἰκότως τοίνυν ἐνταῦθα πρῶτον περὶ τῶν ἁπλῶν φωνῶν διαλαμβάνει· οἱ γὰρ ἄνθρωποι κοινῇ συνελθόντες ἔθεντο πρὸς ἀλλήλους

---

1 post δηλοῖ add. πλειόνων γάρ ἐστι συλλογή F   2 γὰρ τούτων coll. Ca   σύγκειται a   3 καὶ (post γὰρ) om. a   4 φωνὴ — φωνῶν (5)] φωναὶ ἁπλαῖ F   διαλαμβάνει a   5 καθόλου] καὶ C   6 γίν. ante ἀρχὴ (5) coll. a   7 ποιῆσαι (prius) om. Fa   ἐπετάγην καθ' ἑ. λέγει coll. C   8 ὄμβρων καὶ καυμάτων Ca   9 γινομένης a   ἐνταῦθα F   12 ἐντεῦθεν] ἐνταῦθα F   14 τὸν θεμ. a   15 οὕτως — γίν. τῆς πράξεως om. Fa   19 ἐπιστ.] ἀποδεικτικός F   τι om. a   τούτου a   20 ὁ ἁπλῶς (prius) om. Ca   25 τὰ (alt.) om. a   28 τῇ πράξει C   30 περὶ (primum) om. Fa   31 εἶθ' — ἀναλυτικοῖς (32) om. F   33 ἡ ἀρχὴ C   τοίνυν] οὖν F   πρῶτον om. F   τῶν om. Fa

ἑκάστῳ πράγματι οἰκεῖον ὄνομα, τούτου μόνου φροντίσαντες τοῦ | διὰ τῶν 13r φωνῶν σημαίνειν ἀλλήλοις τὰ πράγματα, μὴ μέντοι γε εἰπεῖν τί μέν ἐστιν ὄνομα τί δὲ ῥῆμα. περὶ τούτων οὖν διαλέγεται ἐν ταῖς Κατηγορίαις. ἀλλ' ἐπειδὴ οὐ περὶ ἀσήμων φωνῶν διαλέγεται (οὐδεὶς γὰρ τούτων λόγος τοῖς φιλοσόφοις), δῆλον ὅτι περὶ φωνῶν σημαινουσῶν νοήματα· ἀνάγκη γὰρ ὄντος τοῦ πράγματος εἶναι καὶ τούτου τὸ ὄνομα, καὶ πρὸ τούτου τὴν ἔννοιαν, ἣν ἔχομεν τοῦ πράγματος· οἷον τοῦ Σωκράτους ἐστὶν ὄνομα ἡ Σωκράτης φωνή, τὸ δὲ πρᾶγμα αὐτὸς ὁ Σωκράτης, ἡ δὲ ἔννοια, ἣν ἔχομεν ἐν τῇ ψυχῇ, ἡ περὶ τοῦ Σωκράτους γνῶσις. σκοπὸς οὖν τῷ Ἀριστοτέλει εἰπεῖν περὶ ἁπλῶν φωνῶν σημαινουσῶν ἁπλᾶ πράγματα διὰ μέσων ἁπλῶν νοημάτων. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ σκοποῦ.

Ὅτι δὲ χρήσιμόν ἐστι τὸ βιβλίον εἴς τε τὸ θεωρητικὸν τῆς φιλοσοφίας μέρος καὶ τὸ πρακτικόν, ἐκ τῶν προειρημένων δῆλον, εἴπερ καὶ τὴν ἀπόδειξιν, ὡς ἐδείξαμεν, ἄνευ τῶν ἁπλῶν φωνῶν οὐκ ἔστι γνῶναι, καὶ ὅτι περὶ τῶν κοινοτήτων διαλαμβάνει, εἰς ἃς τὰ ὄντα πάντα διαιρεῖται.

Ἡ δὲ αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς ἐστι τοιαύτη· Κατηγορίαι ἐπιγέγραπται τὸ βιβλίον, οὐχ ὅτι περὶ τῶν κατηγοριῶν τῶν ἐν δικαστηρίοις διαλαμβάνει (οὐ γὰρ πρόκειται αὐτῷ ῥητορεύειν), ἀλλ' ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς Εἰσαγωγαῖς ἐμάθομεν, διττὴ τῶν γενῶν ἐστι διαφορά· τὰ μὲν γάρ ἐστι γενικώτατα καὶ μόνως γένη, τὰ δὲ ὑπάλληλα, ἃ καὶ γένη καὶ εἴδη λέγεται, εἴδη μὲν τῶν πρὸ αὐτῶν γένη δὲ τῶν μετ' αὐτά· καὶ τὰ μὲν γενικώτατα μόνως κατηγοροῦνται, τὰ δὲ ὑπάλληλα ὑπόκεινται μὲν τοῖς πρὸ αὐτῶν κατηγοροῦνται δὲ τῶν μετ' αὐτά. διαλέγεται δὲ ἐνταῦθα περὶ τῶν δέκα γενικωτάτων γενῶν, ἃ μόνως κατηγοροῦνται, οὐδέποτε δὲ ὑπόκεινται. διὰ τοῦτο οὖν ἐπέγραψε τὸ βιβλίον Κατηγορίαι, ὡς ἂν εἰ ἔλεγε Περὶ τῶν γενῶν | τῶν 13v μόνως κατηγορουμένων.

Ἡ δὲ τάξις τῆς ἀναγνώσεως δήλη ἐκ τοῦ σκοποῦ· ἐπειδὴ γάρ, ὡς ἔφαμεν, εἰς τοῦτο κατέληξεν ἡ θεωρία, ἐντεῦθεν ἀρκτέον τῆς πράξεως. καὶ ὅτι δεῖ τὰ ἁπλούστερα προηγεῖσθαι τῶν συνθέτων· ἁπλουστέρα δὲ ἡ περὶ τῶν δέκα κατηγοριῶν διδασκαλία, εἴπερ, ὡς εἴρηται, διαλαμβάνει περὶ ἁπλῶν φωνῶν σημαινουσῶν ἁπλᾶ πράγματα διὰ μέσων ἁπλῶν νοημάτων.

Ὅτι δὲ γνήσιον τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον, πάντες μαρτυροῦσι. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ φράσις καὶ τὸ τὸν φιλόσοφον ἐν ἄλλαις πραγματείαις μεμνῆσθαι

---

2 μέν om. F 3 τί δὲ] καὶ τί ἐστι F περὶ — διαλ.] αὗται οὖν λέγονται F ἐν — διαλέγεται (4) om. C 4 περὶ οὐκ coll. F λόγος τούτ. coll. F 6 τὸ ante τούτ. coll. F 7 ἣν] μὲν C 7. 8 φωνὴ σωκράτους Ca (cf. p. 14,7) 8 τὸ — Σωκράτης om. C αὐτὸ σωκρ. F 9 ἡ om. CF γνῶσιν F 13 μέρος] μέχρι F 14 εἰς τὴν ἀπ. CF ἐδείξαμεν] p. 10,24 sq. 15 ἃ Ca 17 κατηγορίας F 18 τοῖς δικ. a 19 καὶ om. C 20 ἡ διαφ. a 21 εἴδη καὶ γένη coll. a 22 μετὰ ταῦτα C 25 οὖν om. F 26 ὑπέργραψε C κατηγορίας CF 28. 29 ὡς ἔφαμεν om. C (cf. p. 11,27) 30 προηγ. — δὲ om. F an ἁπλουστάτη? 31 ὡς εἴρηται] v. 10 35 καὶ (prius) om. F ταῖς ἄλλαις F

τοῦ συγγράμματος τούτου. δύο δέ, ὡς εἴρηται, βιβλίων Κατηγοριῶν εὑρε- 13v θέντων, σχεδὸν παραπλησίων κατὰ πάντα καὶ κατ᾽ αὐτὸ τὸ προοίμιον (ἔστι γὰρ τοῦ ἑτέρου ἡ ἀρχὴ "Τῶν ὄντων τὰ μὲν ὁμώνυμά ἐστι, τὰ δὲ συνώνυμα", ἥτις σχεδὸν ἡ αὐτή ἐστι τῷ προκειμένῳ βιβλίῳ), ἐκρίθη τοῦτο γνήσιον εἶναι τὸ βιβλίον ὑπὸ πάντων ἐξηγητῶν.

Ἡ δὲ εἰς τὰ κεφάλαια διαίρεσις τριχῆ· διαιρεῖται γὰρ εἰς τὰ πρὸ τῶν κατηγοριῶν εἰς τὰς κατηγορίας αὐτὰς καὶ εἰς τὰ μετὰ τὰς κατηγορίας. καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τμήματι διδάσκει τὰ χρήσιμα πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν κατηγοριῶν· ὥσπερ γὰρ εἰώθασιν οἱ γεωμέτραι τὰ χρήσιμα πρὸς τὴν τῶν θεωρημάτων διδασκαλίαν προδιδάσκειν, τί ἐστι σημεῖον, τί ἐστι γραμμή, τί ἐστι κύκλος, ἵνα μὴ ἀναγκάζωνται μεταξὺ τῆς διδασκαλίας ἢ ξένοις ὀνόμασι κεχρῆσθαι ἢ διδάσκοντές τι περὶ αὐτῶν ἐκτρέπεσθαι καὶ διακόπτειν τὴν συνέχειαν τῶν προκειμένων· οὕτως καὶ ὁ φιλόσοφος ἐνταῦθα ἐπειδὴ ἔμελλεν ἐν τῇ τῶν κατηγοριῶν διδασκαλίᾳ μνημονεύειν λέξεών τινων καὶ φωνῶν ἡμῖν ἀγνώστων, διὰ τοῦτο περὶ αὐτῶν προδιδάσκει, ἵνα μὴ δόξῃ τὸν λόγον ταράττειν. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τμήματι περὶ αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν διδάσκει. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ πάλιν περί τινων διαλαμβάνει φωνῶν, 14r ὧν ἐμνήσθη ἐν τῇ τῶν κατηγοριῶν διδασκαλίᾳ, οἷον τοῦ ἅμα τοῦ προτέρου τοῦ ἔχειν. καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν οὐχ ἅμα πάντα πρὸ τῶν κατηγοριῶν ἐδίδαξε; φαμὲν ὅτι τῶν φωνῶν τούτων αἱ μέν εἰσι πᾶσιν ἄγνωστοι, οἷον τὸ ὁμώνυμον, τὸ συνώνυμον (οὐδεμίαν γὰρ τούτων ἔννοιαν ἔχει ὁ πολὺς ἄνθρωπος), τὰ δὲ γνώριμα μὲν ἐκ τῆς συνηθείας, ἀλλ᾽ ὅμως τινὸς δεόμενα διαρθρώσεως, οἷον τὸ ἅμα καὶ τὸ πρότερον. τὰ οὖν παντάπασιν ἄγνωστα πρὸ τῆς τῶν κατηγοριῶν διδασκαλίας ἀναγκαίως προέταξεν, ἐπειδὴ ἐκείνων ἀγνοουμένων ἐφιστάνειν οὐκ ἐμέλλομεν τοῖς λεγομένοις περὶ τῶν κατηγοριῶν (χρῆται γὰρ αὐτοῖς εἰς τὴν τῶν κατηγοριῶν διδασκαλίαν), τὰ δὲ λοιπά, λέγω δὴ τὰ ἀδιαρθρώτως ἡμῖν ἐγνωσμένα, μετὰ τὰς κατηγορίας διδάσκει, ἵνα μὴ μακρὸν ποιήσῃ τὸ προοίμιον καὶ τὸ πάρεργον τοῦ ἔργου μακρότερον. ἐφευρέθη δὲ ἡ κατὰ τὰ μόρια διαίρεσις πρὸς σαφήνειαν τοῦ συγγράμματος· μαθόντες γὰρ πόσα ἐστὶ τὰ τοῦ βιβλίου κεφάλαια καὶ περὶ τίνων διαλέγεται, ῥᾷστα τοῖς λεγομένοις παρακολουθήσομεν, καὶ οὐ συγκεχυμένως καὶ ἀδιαρθρώτως ταῦτα δεξόμεθα.

---

1 τοῦ συγγρ. om. F τούτου] αὐτοῦ F: om. a εἴρηται] p. 7, 28 2 τῶν σχεδὸν C 3 ἡ om. F τῶν γὰρ ὄντων F 5 post εἶναι add. τοῦ φιλοσόφου Fa ἐξηγ. om. C 6 post κεφ. add. τοῦ βιβλίου Fa διήρηται Ca γὰρ om. Ca 7 αὐτὰς καὶ om. a: αὐτὰς om. F 9 γὰρ om. F 10 διδ. τῶν θεωρ. coll. a 11 ἐστι (ante γρ. et κύκλ.) om. Fa ἀναγκάζηται F 12 διδάσκοντας C: διδάσκων F 13 οὕτως — παρ. (16) om. F 14 καὶ] ἢ a 16 τῶν αὐτῶν coll. C 19 καὶτοῦ ἔχ. F 20 φαμὲν οὖν C τούτων om. C 21 ἔνν. τούτων coll. C 22 μὲν om. F 23 διορθώσεως F 26 αὐτῆς F[1] 28 ποιήσαιτο F 29 ἐφευρέθη — δεξόμεθα (32) eicias (cf. p. 8, 1) εὑρέθη C τὰ om. F 30 συγγρ.] πράγματος C 32 ἀδιάρθρωτα F δεξώμεθα C

p. 1a1 Ὁμώνυμα λέγεται. 14r

Αἱ ψυχαὶ αἱ ἡμέτεραι γυμναὶ μὲν οὖσαι τῶν σωμάτων ἠδύναντο διὰ τῶν νοημάτων σημαίνειν ἀλλήλαις τὰ πράγματα· ἐπειδὴ δὲ σώμασι συνδέδενται | δίκην νέφους περικαλύπτουσιν αὐτῶν τὸ νοερόν, ἐδεήθησαν τῶν 14v ὀνομάτων, δι' ὧν σημαίνουσιν ἀλλήλαις τὰ πράγματα. ἰστέον τοίνυν ὅτι σημαίνομεν ἀλλήλοις τὰ πράγματα ἢ διὰ τῶν ὀνομάτων ἢ διὰ τῶν ὁρισμῶν, οἷον τὸν ἄνθρωπον σημαίνομεν καὶ διὰ τῆς ἄνθρωπος φωνῆς καὶ διὰ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ λέγοντος 'ζῷον λογικὸν θνητόν'. ἀλλ' ὅταν μὲν διὰ τῆς ἄνθρωπος φωνῆς σημαίνωμεν τὸν ἄνθρωπον, ἀθρόαν αὐτοῦ τὴν φύσιν ἐδηλώσαμεν, ὅταν δὲ διὰ τοῦ ὁρισμοῦ, τὰ κατὰ μέρος προσόντα τῷ ἀνθρώπῳ θεωροῦμεν. τῶν οὖν πραγμάτων τὰ μὲν κοινωνεῖ ἀλλήλοις κατὰ τὸ ὄνομα διαφέρει δὲ κατὰ τὸν ὁρισμὸν καὶ καλεῖται ὁμώνυμα, τὰ δὲ κοινωνεῖ μὲν κατὰ τὸν ὁρισμὸν διαφέρει δὲ κατὰ τὸ ὄνομα καὶ καλεῖται πολυώνυμα, τὰ δὲ κατά τε τὸ ὄνομα καὶ τὸν ὁρισμὸν κοινωνεῖ καὶ καλεῖται συνώνυμα, τὰ δὲ κατὰ τὸ ὄνομα καὶ κατὰ τὸν ὁρισμὸν διαφέρει, ἃ καλεῖται ἑτερώνυμα.

Εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι ἄλλο ἐστὶν ἕτερον καὶ ἄλλο ἑτερώνυμον· ἑτερώνυμα μέν εἰσι τὰ περὶ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον θεωρούμενα πράγματα διαφόρου δὲ μετέχοντα ὀνόματος· οἷον ἐπὶ τῆς κλίμακος καὶ ἡ ἀνάβασις καὶ ἡ κατάβασις. καὶ ἄλλως μὲν ὁρίζεται ἡ ἀνάβασις ἄλλως δὲ ἡ κατάβασις, καὶ τὰ ὀνόματα δὲ διάφορα· ἀνάβασις γὰρ καὶ κατάβασις. ταῦτα οὖν ἰδίως ἑτερώνυμα καλοῦσιν. ἕτερα δὲ τὰ κατὰ πάντα ἄλλα, καὶ κατὰ τὸ ὑποκείμενον καὶ κατὰ τὸ ὄνομα, οἷον ἄνθρωπος καὶ ἵππος.

Περὶ τῶν ὁμωνύμων δὲ μόνων καὶ συνωνύμων ποιεῖται τὴν διδασκαλίαν, διότι αὐτῶν μόνων ἐν τῇ τῶν κατηγοριῶν διδασκαλίᾳ χρήζει, ζηλῶν κἀν τούτῳ τὴν γεωμετρικὴν διδασκαλίαν· εἰώθασι γὰρ κἀκεῖνοι περὶ μόνων προλαμβάνειν τῶν συμβαλλομένων αὐτοῖς ἐν τῷ προκειμένῳ βιβλίῳ | ἢ 15r θεωρήματι. ἢ καὶ ἄλλως συντομίας ἀεὶ ἐρῶν διὰ τούτων καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς δυνάμει διδάσκει· τούτων γὰρ γνωσθέντων γνώριμα ἔσται καὶ τὰ λοιπὰ ὡς ἀντικείμενα· τῶν γὰρ ἀντικειμένων ἡ αὐτή ἐστιν ἐπιστήμη· ὁ γὰρ εἰδὼς τί ἐστιν ὁμώνυμον εἴσεται καὶ τὸ τούτῳ ἀντικείμενον, λέγω δὴ τὸ πολυώνυμον· εἰ γὰρ ὁμώνυμόν ἐστι τὸ κοινωνοῦν μὲν τῷ ὀνόματι τῷ δὲ πράγματι διαφέρον, ὡς μῦς ὅ τε θαλάσσιος καὶ ὁ γηγενής,

2. 3 δι' αὐτῶν τῶν a 3. 4 ἐνδέδ. F 5 post ὀνομ. add. καὶ τῶν ῥημάτων C 5 τοίνυν om. C 7 καὶ (prius) om. C 7. 8. 9 ἄνθρωπος] ἄνθρωπον C 9. 10 δηλοῦμεν a 10 δι' ὁρ. F 12 τὰ δὲ κοιν.—πολυώνυμα post συνώνυμα (14) coll. C 13 καὶ] ἃ a 14 τε om. C alt. καὶ] ἃ a 15 κατὰ τὸ ὄν. καὶ τὸν ὁρ. C: κατὰ τὸν ὁρ. καὶ τὸ ὄν. a ἃ] καὶ C 18 μὲν οὖν C 20 post ἀνάβ. add. ἄλλη C post κατάβ. addas θεωρεῖται καὶ ἄλλως — ἡ κατάβασις om. C 21 τὰ μὲν ὀνόμ. (δὲ om.) a 22. 23 καὶ κατ' οὔνομα καὶ κατὰ τὸ ὑπ. C post ἵππος add. διαλλάσσουσι γὰρ περὶ τὸ ὄνομα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ὑποκείμενον F 24 δὲ post περὶ coll. a 27 τῷ om. C 29 ἡμᾶς om. F 30. 31 ἐπιστ. ἐστίν coll. C

πολυώνυμον ἄρα ἐστὶ τὸ τούτῳ ἀντικείμενον, τὸ τῷ πράγματι μὲν ταὐτὸν 15r διαφέρον δὲ τῷ ὀνόματι, ὡς ἄορ ξίφος σπάθη. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ εἰδὼς τί ἐστι συνώνυμον, ὅτι τὸ καὶ τῷ ὁρισμῷ καὶ τῷ ὀνόματι κοινωνοῦν, ὡς ἄνθρωπος Σωκράτης τε καὶ Πλάτων, οὗτος καὶ τί ἐστιν ἑτερώνυμον εἴσεται, ὅτι τὸ καὶ τῷ ὀνόματι καὶ τῷ πράγματι διαφέρον, ὡς ἡ ἀνάβασις καὶ ἡ κατάβασις· καὶ γὰρ καὶ ὀνόματι καὶ πράγματι διαφέρουσιν, εἰ καὶ τὸ ὑποκείμενον ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι τὸ αὐτό ἐστιν· ὡς γὰρ ἄλλο τί ἐστι τὸ εἶναι σίτῳ καὶ ἄλλο τὸ εἶναι σπέρματι ἢ καρπῷ, οὕτως ἄλλο τί ἐστι τὸ εἶναι κλίμακι καὶ ἄλλο τὸ ἀναβάσει εἶναι ἢ καταβάσει· ποιᾶς γὰρ σχέσεως τῆς περὶ τὴν κλίμακα ἐνεργείας ταῦτά ἐστιν ὀνόματα δηλωτικά.

Προέταξε δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τὰ ὁμώνυμα, ἐπειδήπερ ἁπλούστερά εἰσι καθ' ἓν μόνον κοινωνοῦντα, τὸ | ὄνομα, καὶ ὅτι φύσει 15v πρότερά ἐστι τὰ ὁμώνυμα τῶν συνωνύμων· τὸ γὰρ ὂν τῶν κατηγοριῶν ὁμωνύμως κατηγορεῖται καὶ οὐ συνωνύμως. οὐκ ἂν δὲ γένοιτο ὁμώνυμον, εἰ μὴ πάντα ταῦτα συνέλθωσι· ταυτότης ὀνόματος, ταυτότης τόνου, ταυτότης γένους, ταυτότης πτώσεως, ταυτότης πνεύματος, ταυτότης καταλήξεως· ἐὰν γὰρ ἄλλο καὶ ἄλλο ὄνομα ᾖ, δῆλον ὅτι οὐκ ἔστιν ὁμώνυμον. εἰ δὲ τὸ αὐτὸ μὲν ὄνομα ᾖ, τόνος δὲ διάφορος, οὐδὲ τοῦτο ὁμώνυμον, οἷον ἄργος καὶ ἀργός·* τὸ μὲν γὰρ παροξύτονόν ἐστι καὶ σημαίνει κύνα, τὸ δὲ ὀξύτονον καὶ σημαίνει τὸν ἀμελῆ. καὶ εἰ μὲν ἀρσενικὸν εἴη, σημαίνει, ὡς εἶπον, τὸν κύνα τοῦ Ὀδυσσέως ἢ ὄνομα ἥρωος, εἰ δὲ οὐδέτερον, σημαίνει ὄνομα πόλεως. ὁμοίως βίος καὶ βιός· βίος μὲν γὰρ βαρυτόνως ἡ ζωή, βιός δὲ ὀξυτόνως τὸ τόξον. καὶ πάλιν ἐὰν ταῦτα μὲν ᾖ, πτῶσις δὲ μὴ ᾖ ἡ αὐτή, οὐ ποιεῖ ὁμώνυμον, οἷον ὁ ἐλάτης καὶ τῆς ἐλάτης· τὸ μὲν γὰρ εὐθείας ἐστὶ καὶ σημαίνει ἡνίοχον ἢ ἄλλον τινὰ ἐλαύνοντα ἀρσενικοῦ γένους ὄν, τὸ δὲ καὶ θηλυκοῦ γένους καὶ γενικῆς πτώσεως (ἡ ἐλάτη γὰρ τῆς ἐλάτης) καὶ δένδρου ὄνομα. δέον δὲ καὶ πνεῦμα τὸ αὐτὸ ἔχειν· εἰ γὰρ διάφορον εἴη τὸ πνεῦμα, οὐκ ἔσται ὁμώνυμον, οἷον ἐπὶ τοῦ 'οιος'· σημαίνει γὰρ καὶ τὸ μόνος, σημαίνει καὶ τὸ ὁποῖος, καὶ τὸ μὲν δασύνεται τὸ ὁποῖος, τὸ δὲ ψιλοῦται τὸ μόνος. χρεία δὲ καὶ τῆς αὐτῆς καταλήξεως. σαφὲς δὲ οἶμαι τοῦτο· τὸ γὰρ ἐλάτης καὶ ἡ ἐλάτη καταλήξει διαφέροντα οὐκ εἰσὶν ὁμώνυμα.

Ζητοῦσι δέ τινες διὰ τί μὴ εἶπεν ὁμώνυμον, ἀλλὰ ὁμώνυμα. φαμὲν ὅτι τὸ ὁμώνυμον οὐκ ἔστιν ἕν (οὐ γὰρ λέγεται αὐτὸ ἑαυτῷ τι εἶναι

---

1 τούτων a   ante ταὐτὸν add. κοινωνοῦν ἢ C   3 καὶ τὸ τῷ coll. F   ὀνόμ.] πράγματι C   3. 4 ἄνθρωποι F   4 τε om. C   5 τῷ (ante πραγ.) om. C   6 πρ. καὶ ὀνόμ. C: τῷ ὀνόμ. καὶ τῷ πρ. a   διαφέρει Fa   9 ἢ καταβ. εἶναι coll. C   10 δηλ. ὀνόμ. coll. C; an τὰ ὀνόμ. δηλ.?   11 ἐπειδὴ C   15 post πάντα add. τὰ ἓξ C   17 καὶ ἄλλο om. F   ᾖ] ἦν F   18 ὄνομα μὲν colloc. Fa   19 γὰρ om. C   20 pr. καὶ om. C   ὡς εἶπον σημ. coll. C   21 ἢ τὸν κ. Fa   22 ὁμοίως καὶ C   25 εὐθεία F   ἀρσ. γένους ὄν om. Fa   26 pr. καὶ om. C   post γένους add. ἐκείνου ἀρσενικοῦ ὄντος Fa   πτ. γεν. coll. C   27 καὶ ἔστι δένδρου a   τὸ πν. τὸ C   29 γὰρ om. a   καὶ (primum) om. C   καὶ τὸ ὁποῖος σημ. κ. τὸ μόνον (sic) a: σημαίνει om. C   30 τὸ δὲ ψιλ. F: ψιλ. C: ψιλ. δὲ a   31 ἡ] an τὸ?   33 μὴ] οὐκ C   φαμὲν οὖν C   34 ἑαυτοῦ C

ὁμώνυμον). ἀλλὰ πλείονα (ἄλλο γὰρ ἄλλῳ ἐστὶν ὁμώνυμον). διὸ πληθυν- 15r τικῶς εἴρηκεν. | ἀποροῦσι δὲ πάλιν τί δή ποτε εἶπε λέγεται, καὶ μὴ 16r λέγονται. φαμὲν ὅτι ἐπειδὴ τὰ ὁμώνυμα εἰ καὶ πολλά εἰσιν, ἀλλ᾽ ὅμως καθὸ ὁμώνυμα ἓν ὑπάρχουσιν (ἓν γὰρ τὸ κατὰ πολλῶν κατηγορούμενον ὄνομα), διὰ τοῦτο ἑνικῶς εἶπε λέγεται· πληθυντικὸν γὰρ τὸ λέγονται. ἄλλως τε ἔθος Ἕλλησιν ἐπὶ τῶν οὐδετέρων ὀνομάτων τῷ ἑνικῷ ἀριθμῷ ἀντὶ πληθυντικοῦ κεχρῆσθαι ἐπὶ τῶν τρίτων προσώπων, οἷον τρέχει τὰ παιδία, ἔσφαλται τὰ βιβλία, οὐκ ἐβλάστησε τὰ δένδρα. τὴν δὲ αἰτίαν γραμματικοὶ λεγόντων. οὕτως οὖν κἀνταῦθα τῇ πληθυντικῇ εὐθείᾳ, λέγω δὴ τῇ ὁμώνυμα, ἑνικὸν ῥῆμα ἐπηνέχθη τὸ λέγεται.

Ἰστέον δὲ ὅτι τὰ τρία ταῦτά ἐστιν ἀλλήλων διαφέροντα, ὁμώνυμα ὁμωνυμία ὁμωνύμως. ὁμώνυμα μὲν οὖν ἐστιν αὐτὰ τὰ πράγματα, ὁμωνυμία δὲ ἡ σχέσις αὐτή, καθ᾽ ἣν τῷ ὀνόματι κεκοινωνήκασιν, ὁμωνύμως δὲ αὐτὴ ἡ κατηγορία, ἡ κατὰ τῶν πραγμάτων ἐστίν.

Ἰστέον δὲ ὅτι εὐθὺς ἐκ προοιμίων τὸν σκοπὸν τοῦ βιβλίου ἀνακηρύττει· φησὶ γὰρ ὁμώνυμα λέγεται· τῷ μὲν γὰρ εἰπεῖν ὁμώνυμα σημαίνει τὰ πράγματα, τῷ δὲ λέγεται τὰς φωνάς· θεωροῦνται δὲ ἐξ ἡμῶν τὰ πράγματα διὰ μέσων τῶν νοημάτων.

p. 1a1 Ὁμώνυμα λέγεται.

Τὴν τῶν ὁμωνύμων διδασκαλίαν δι᾽ ὁμωνύμων φωνῶν ἐποιήσατο· καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ ὁμώνυμον ὁμώνυμόν ἐστι· πολλαχῶς γὰρ λέγεται· τῶν γὰρ ὁμωνύμων τὰ μὲν κατὰ τύχην ἐστίν, ὡς ὅταν ἐν διαφόροις τόποις τύχωσί τινες τὸ αὐτὸ ἔχοντες ὄνομα, ὡς Ἀλέξανδρος ὁ Πάρις καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών, τὰ δὲ κατὰ προαίρεσιν καὶ διάνοιαν. καὶ τούτων τὰ μὲν κατὰ μνήμην, ὡς ὅταν τις τὸν ἴδιον υἱὸν ὀνόματι τῶν προγόνων καλέσῃ, τὰ δὲ κατ᾽ ἐλπίδα, ὡς ὅταν τις τὸν ἴδιον υἱὸν προσδοκῶν | ἔσεσθαι 16v φιλόσοφον καλέσῃ Πλάτωνα (καὶ πολλάκις συντρέχει τῷ κατὰ μνήμην τὸ κατ᾽ ἐλπίδα, ὡς ὅταν τοιοῦτον ἐπιτήδευμα μεταχειρισάμενος ὁ πάππος εὑρεθῇ), τὰ δὲ κατὰ ἀναλογίαν, ὡς ὅταν τῇ τινος ἀναλογίᾳ καλέσωμέν τι,

1 διὸ] ἐπεὶ οὖν ἓν μὲν ὄνομα πολλὰ δὲ πράγματα δηλοῖ, διὰ τοῦτο a 2 εἴρηται Ca δή ποτε om. C 7 πληθυντικῶ a 9 γραμματικὸς λεγέτω C: γραμματικοὶ λέγουσιν a οὖν om. Ca 10 ὁμωνύμῳ a post ῥῆμα add. τρίτου προσώπου C 11 ἰστέον— πραγ. ἐστίν (14) eicias δὲ om. C τὰ om. Fa 12 μὲν om. F οὖν om. a 13 κοινωνήκ. C 14 ἡ κ. τ. πρ. (ἐστίν om.) F τῶν om. a 15 ἰστέον δὲ] καὶ F προοιμίου F ἀνεκήρυξε Ca 16 ὅτι ὁμών. (pr. l.) Ca 16. 17 τῷ] τὸ a 16 γὰρ om. Ca ὅτι ὁμών. (alt. l.) Fa 18 τῶν om. Ca 19 lemma om. a 20 τὴν δὲ a 21 πολλ. γὰρ] καὶ γὰρ πολλ. C 22 τὰ μὲν ἐκ τύχης ἐστί. τὰ δὲ ἐκ διανοίας. ἐκ τύχης μὲν ὡς ὅταν a 23 ὄν. ἔχ. coll. C 24 post μακεδών add. ἐκ διανοίας δὲ ὡς τὸ δόξαι τινὰ εἰπεῖν τοῖς δούλοις ὄνομα οἷον ἔτυχε a 25 ὀν. τῶ τῶν F; an ὀν. τινος τῶν? 25. 26 καλέσοι F 26 ἔσται C 27 καλέσοι CF τὸ κ. μν. τῶ Ca 28 ὡς om. F ἐπιτ.] ἐπιχείρημα a 29 τῇ om. a

οἷον πόδα κλίνης καὶ κορυφὴν ὄρους (ὃν γὰρ λόγον ἔχει πρὸς τὸν ἄνθρωπον 16v ὁ πούς, τοῦτον καὶ πρὸς τὴν κλίνην ὁ τῆς κλίνης πούς), τὰ δὲ ἀφ' ἑνός, ὡς ὅταν ἀπό τινος ὡρμημένοι καλέσωμεν τῇ ἐκείνου προσηγορίᾳ πάντα τὰ ἐξ αὐτοῦ, ὥσπερ ἰατρικὸν σμιλίον καὶ ἰατρικὸν φάρμακον, τὰ δὲ πρὸς ἕν, ὡς ὅταν ἀφορῶντες πρός τι ἔσεσθαι μέλλον τέλος ὀνομάσωμεν αὐτὰ πρὸς ἐκεῖνο, ὡς ὑγιεινὸν γυμνάσιον καὶ ὑγιεινὸν σιτίον. διαφέρει δὲ τοῦ ἀφ' ἑνός, ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἀπό τινος ἀρχῆς λέγεται, ταῦτα δὲ πρός τι τέλος ὁρᾷ. τῶν δὲ ἀφ' ἑνὸς τὰ μὲν ὡς ἀπὸ παραδειγματικοῦ αἰτίου λέγονται, ὡς ὁ ἐν τῇ εἰκόνι ἄνθρωπος ἀπό τινος ἀληθινοῦ ἀνθρώπου, τὰ δὲ ὡς ἀπὸ ποιητικοῦ, ὡς τὸ ἰατρικὸν σμιλίον. ζητητέον δὲ ἐνταῦθα κατὰ ποῖον σημαινόμενον τῶν ὁμωνύμων ὁ Ἀριστοτέλης τὴν τῶν ὁμωνύμων διδασκαλίαν ποιεῖται. φαμὲν οὖν ὡς κατὰ τὸ πρὸς ἓν καὶ ἀφ' ἑνός· ἀπὸ γὰρ τοῦ ἀληθινοῦ ἀνθρώπου ὁ γεγραμμένος ὠνόμασται. τινὲς δὲ ἐζήτησαν διὰ τί μὴ τῷ κατὰ ἀναλογίαν ἐχρήσατο, ὅπερ καὶ ἄμεινον εἶναι δοκεῖ. καί φαμεν ὅτι τὸ ἀνάλογον ἐν τέτρασι τὸ ἐλάχιστον θεωρεῖται (λέγομεν γάρ, εἰ τύχοι, ὅτι τὰ δύο πρὸς τὰ ὀκτὼ ἀναλογίαν ἔχει ὡς τὰ δέκα πρὸς τὰ τεσσαράκοντα· τετραπλασίονα γὰρ λόγον ἔχει ἑκάτερα), τὰ δὲ ὁμώνυμα καὶ ἐν δυσίν· εἰκότως ἄρα οὐ περὶ τῶν κατὰ ἀναλογίαν ὁμωνύμων διαλέγεται.

Τινὲς δέ φασιν ὅτι διὰ τοῦτο τῶν πολυωνύμων οὐκ ἐμνήσθη, ἐπειδὴ τὰ ὁμώνυμα κατὰ μὲν τὸ ὄνομα ταὐτὰ εὑρίσκονται, κατὰ δὲ τὸν ὁρισμὸν διαφέρουσι, τὰ δὲ πολυώνυμα τοὐναντίον· ὁ οὖν φιλόσοφος ὡς περὶ πραγμάτων διαλεγόμενος κατεφρόνησε τῶν ὀνομάτων· τὸ γὰρ ταῦτα ζητεῖν γραμματικοῖς πρέπει. καὶ ἄλλως, ὅπερ ἤδη εἶπον, περὶ μόνων τῶν χρησιμευόντων αὐτῷ εἰς τὴν τῶν κατηγοριῶν διδασκαλίαν προλαμβάνει νῦν.

p. 1a1 Λέγεται.

Ὑπακουστέον 'πράγματα', ἵνα οὕτως ᾖ 'ὁμώνυμα λέγεται πράγματα, ὧν ὄνομα μόνον κοινόν'. ἡνίκα δὲ εἴπῃ ὅτι λέγεται, δηλοῖ ὅτι καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς τοὔνομα φέρεται καὶ | οὐκ αὐτοῦ ἐστιν ἡ τοιαύτη θέσις τοῦ 17r ὀνόματος· καὶ γὰρ καὶ Πλάτων ἐμνήσθη αὐτῶν καὶ ὁ ποιητὴς λέγων περὶ τῶν Αἰάντων

ἶσον θυμὸν ἔχοντες ὁμώνυμοι.

ὅταν δὲ αὐτὸς ὀνοματοθετῇ, λέγει 'καλῶ', ὡς ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς

1 ἔχει λόγον coll. a   2 καὶ om. C   3 προσ. τῇ ἐκ. coll. Ca   4 ἅπαντα Ca   σμιλ.] βιβλίον Ca   5 ἔσεσθαι om. a   6 καὶ ὑγιεινὸν σιτίον om. Ca   7 τοῦ] an τῶν?   μὲν om. F   8 τῶν] τὰ a   12 ὡς — ἑνός] ὅτι ὡς τὸ ἀφ' ἑνός Ca   14 ἐχρήσατο om. F   15 φασιν F   ἀναλογοῦν Ca   θεωρ. τὸ ἐλ. coll. C   16 ὅτι om. a   ἀναλογίας C   ἔχειν a   17 ἑκάτερον F   18 ὁμωνύμων om. F   20 τινὲς — νῦν (25) post δηλωτικά (p. 15,10) transponas, nisi malis eicere   22 γοῦν C   24 πρέπον F   εἶπον] p. 13,8   25 παραλαμβ. a   27 προσυπακ. Ca   30 Πλάτων] Phaedr. p. 266 A alias   ὁ ποιητὴς] Hom. P 720   32 θυμὸν] ὄνομα Ca   ὁμώνυμον C: om. a   33 ὁ αὐτὰ C: ὁ αὐτὸς a   ὀνοματοθετεῖ F   Ἀναλυτ.] Anal. pr. p. 24b16

“ὅρον δὲ καλῶ” καὶ ἐν τῷ Περὶ ἑρμηνείας “καὶ ἔστω τοῦτο ἀντί- 17r φασις”.

p. 1a1 Ὧν ὄνομα μόνον κοινόν.

Ἆρ᾽ οὖν ἐν τοῖς ῥήμασιν οὐκ ἔστιν ὁμωνυμία; καὶ μὴν ἔστι· λέγομεν γὰρ ‘ἐρῶ’. καὶ σημαίνει τοῦτο καὶ τὸ λέξω καὶ τὸ ἐρωτικῶς διάκειμαι. πῶς οὖν ὁμώνυμα εἶπε τὰ μόνον τὸ ὄνομα κοινὸν ἔχοντα; ἐροῦμεν πρὸς τοῦτο ὅτι τὸ ὄνομα διχῶς λέγεται, τὸ μὲν πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ ῥήματος τὸ δὲ κοινῶς λεγόμενον ἐπὶ πάσης λέξεως, καθ᾽ ὃ σημαινόμενον πᾶσα φωνὴ σημαντικὴ ὄνομα λέγεται, ὡς ἐν τῷ Περὶ ἑρμηνείας φησίν “αὐτὰ μὲν οὖν καθ᾽ ἑαυτὰ λεγόμενα τὰ ῥήματα ὀνόματά ἐστι καὶ σημαίνει τι”. ἐνταῦθα οὖν ὄνομα λέγει οὐ τὸ ἀντιδιαστελλόμενον πρὸς τὸ ῥῆμα, ἀλλὰ τὸ κοινῶς κατηγορούμενον πάσης φωνῆς σημαντικῆς· ὥστε τὸ ἐρῶ τὸ σημαῖνον τὸ λέξω καὶ τὸ ἐρωτικῶς διάκειμαι ὁμώνυμόν ἐστι· κοινὸν γὰρ ὄνομα ἔχει τὸ ἐρῶ, ὅρον δὲ διάφορον. ἔστιν οὖν καὶ ἐν τοῖς ῥήμασιν ὁμωνυμία.

p. 1a1 Μόνον κοινόν.

Διχῶς λέγεται τὸ μόνον· ἢ τὸ μοναδικόν, ὡς ὅταν λέγωμεν μόνον ἥλιον καὶ μόνην σελήνην, ἢ τὸ ἀντιδιαστελλόμενον πρὸς τὸ σύζυγον, ὡς ὅταν λέγωμεν ‘ἀπελείφθην ἐν πολέμῳ δόρυ ἔχων μόνον’, καίτοι οὐδὲν κωλύει καὶ ὑποδήματα ἔχειν καὶ ἱμάτιον, ἀλλὰ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς ἀσπίδος ἢ τῶν ἄλλων ὅπλων, καὶ ‘ἐν τῷ ἀρίστῳ ἄρτον εἶχον μόνον’, καίτοι οὐδὲν κωλύει καὶ ἱμάτιον ἔχειν, ἀλλὰ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ὄψων. ἐνταῦθα οὖν ὡς πρὸς τὸ σύζυγον τὸ μόνον ἀπέδωκε, λέγω δὴ τὸν ὁρισμόν.

Τὸ δὲ κοινὸν τετραχῶς λέγεται· ἢ τὸ ἀμερίστως μεθεκτόν, ὥς φαμεν δοῦλον κοινόν (οὗτος γὰρ τῇ μὲν οὐσίᾳ ἀμέριστος, τῇ δὲ χρήσει 17v μεριστός), ἢ τὸ μεριστῶς μεθεκτόν, ὡς λέγομεν ἄριστον κοινὸν καὶ ἀγρὸν κοινόν (μετέχομεν γὰρ οὐ πάντες ὅλου, ἀλλὰ ἕκαστος μέρους), ἢ τὸ ἐν προκαταλήψει, ὡς ὁ ἐν τῷ θεάτρῳ τόπος κοινός (τοῦ γὰρ προκαταλαβόντος γίνεται), ἢ τὸ ἐξ ἴσου παρὰ τῶν μετεχόντων μεταλαμβανόμενον, ὡς λέγε-

---

1 Περὶ ἑρμ.] p. 17a33 1. 2 καὶ—ἀντίφασις in lac. XII litt. om. C ἀντίφ. τοῦτο coll. Arist. 4 καὶ μὴν ἔστι om. F 6 ὁμών. εἶπε] ὁμών. φησί C: φησὶν ὁμών. εἶναι a τὸ om. C ἔχ. κ. coll. C ἐροῦμεν δὲ F 8 σημαινόμενον om. F 9 Περὶ ἑρμ.] p. 16b19 10 λεγόμενα om. F 11 διαστελλ. C 12 ὡς C 14 ἔχει ὄν. coll. a ὄν. μόνον ἔχει F 15 ἡ ὁμων. Fa 19 ἀπελείφθη Ca: ἀπελήφθην F τῷ πολ. C 20 τὸ ὑποδήμ. C 21 καὶ om. C ἔσχον F 23 ἀποδέδωκε a 25 post ἢ add. ὡς a 26 κοινὸν δοῦλον coll. F 29 προκαταλήψει Olymp.: προλήψει CFa ὁ om. Ca post κοινός add. τόπος F 30 γίν.] ἐστί F λαμβαν. CF

ται κοινὴ ἡ τοῦ κήρυκος φωνή (ἐξ ἴσου γὰρ αὐτῆς πάντες ἀκούουσι, καὶ 17v οὐχ ὅδε μὲν τῆσδε ὅδε δὲ τῆσδε τῆς συλλαβῆς) καὶ ἡ ἀνθρωπεία φύσις κοινὴ τῶν μετεχόντων πάντων· ἐξ ἴσου γὰρ αὐτῆς οἱ κατὰ μέρος μετέχομεν ἄνθρωποι πάντες. ἐνταῦθα οὖν τὸ κοινὸν παρέλαβε κατὰ τὸ ἐξ ἴσου μεθεκτόν.

p. 1a1 Ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος.

Εἰπὼν τὰ τοῖς ὁμωνύμοις ὑπάρχοντα νῦν προστίθησι τίνα αὐτοῖς οὐχ ὑπάρχει, ἵνα μὴ μόνον ἐκ τῆς κοινωνίας ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς διαφορᾶς ἔχωμεν διαγινώσκειν αὐτά. ζητητέον δὲ τί δή ποτε μὴ εἶπεν 'ὧν ὄνομα μόνον κοινόν, ὁ δὲ λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος', ἀλλ' ὁ κατὰ τοὔνομα λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος. φαμὲν ὅτι ἐνδέχεται τὰ ὁμώνυμα καὶ συνώνυμα εἶναι κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο· οἱ γὰρ Αἴαντες ᾗ μὲν ἄνθρωποί εἰσιν, συνώνυμοί εἰσι (μετέχουσι γὰρ καὶ τοῦ ἀνθρώπου ὀνόματος καὶ τοῦ ὁρισμοῦ· ἑκάτερος γὰρ αὐτῶν ζῷον λογικὸν θνητόν ἐστιν), ᾗ δὲ Αἴαντες, ὁμώνυμοι. ἵνα οὖν μὴ τὸν τυχόντα ὁρισμὸν λαμβάνωμεν, ἀλλὰ τὸν κατὰ τὸ ὄνομα, καθ' ὃ κοινωνοῦσι, καλῶς εἶπεν ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος· οἱ γὰρ Αἴαντες κοινὸν μὲν ἔχουσιν αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄνομα, τὸν δὲ λόγον τὸν κατ' αὐτὸ τοῦτο οὐκέτι τὸν αὐτόν, ἀλλ' ὁ μέν ἐστιν ἐκ Σαλαμῖνος υἱὸς Τελαμῶνος ὁ μονομαχήσας Ἕκτορι, ὁ δὲ Ὀϊλέως ἐκ Λοκρίδος πόδας ταχὺς τοξότης.

p. 1a1 Ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος.

Τί δή ποτε μὴ εἶπεν 'ὁ δὲ κατὰ τοὔνο|μα ὁρισμός', ἀλλὰ λόγος; 18r φασὶν ἐπειδήπερ οὐκ ἐπὶ πάντων τῶν πραγμάτων εὐποροῦμεν ὁρισμῶν, ἀλλ' ἔστιν ὅτε ὑπογραφαῖς κεχρήμεθα ἀποροῦντες δι' ὁρισμῶν ἀποδιδόναι τὰ πράγματα· τῶν γοῦν γενικωτάτων γενῶν ὁρισμὸν ἀποδοῦναι ἀδύνατον· πᾶς γὰρ ὁρισμὸς ἐκ γένους ἐστὶ καὶ συστατικῶν διαφορῶν, τούτων δὲ ὑπεραναβεβηκὸς γένος οὐκ ἔστιν εὑρεῖν, ἵνα ἐκ τούτου καὶ τῶν διαφορῶν ἀποδῶμεν αὐτῶν τὸν ὁρισμόν, διὸ ἀνάγκη κἂν δι' ὑπογραφῆς αὐτὰ ἀποδιδόναι. διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν 'ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα ὁρισμός', ἐπειδὴ παρελίμπανε τὰ δι' ὑπογραφῆς σημαινόμενα· δυνατὸν γὰρ ταύτῃ χρήσασθαι ἐπὶ πάντων, ἐκ τῶν κατὰ συμβεβηκὸς ὑπαρχόντων τοῖς πράγμασιν αὐτὴν λαμβάνοντας. ἀλλὰ λέγω ὅτι ἐν οἷς ἔστι δι' ὁρισμῶν ἀποδοῦναι τὰ πράγματα, περιττὸν τὸ δι' ὑπογραφῆς ἀποδοῦναι. καὶ διὰ τί οὖν μὴ εἶπεν 'ὁ δὲ

2 ὅδε μὲν] ὁ μὲν a ὅδε δὲ] ὁ δὲ C 3 πάντων om. C 4 πάντες ante μετέχ. coll. C: om. a κατὰ om. F 5 μεθεκτόν scripsi ex Coisl. 330: ἀκουστόν Ca: om. F 6. 16 κατ' οὔνομα C 9 αὐτὰ διαγιν. coll. Ca 10 κατοὔνομα F[1] 12. 13 εἰσὶν συνών. coll. a 13 ἄνθρωπος Fa 19 ἕκτωρι C 20 καὶ τοξ. C 24 ὑπογραφῇ a ὁρισμοῦ a 25 οὖν F 30. 31 ἐπὶ π. χρήσ. coll. Ca 31. 32 λαμβάνοντες CF 33 ἀποδιδόναι Ca οὖν om. F μὴ] οὐκ F

κατὰ τοὔνομα ὁρισμὸς ἤτοι ὑπογραφή'; λέγομεν οὖν ὅτι συντομίας ὢν 18r ἐραστὴς τὸ κοινῶς τούτων κατηγορούμενον εἶπεν, ὅπερ ἐστὶν ὁ λόγος· λόγος γὰρ λέγεται καὶ ὁ ὁρισμὸς καὶ ἡ ὑπογραφὴ τῆς οὐσίας.

Ἆρ' οὖν οὐκ ἔστι καὶ ἐν τοῖς συμβεβηκόσιν ὁμωνυμία; καὶ μὴν ὁρῶμεν τὸ τοιοῦτον· τὸ γὰρ ὀξὺ κατηγορεῖται καὶ κατὰ χυμοῦ καὶ φωνῆς καὶ νοσήματος καὶ ὄγκου· λέγομεν γὰρ ὀξὺν χυμὸν κοὶ ὀξεῖαν φωνὴν καὶ ὀξὺ νόσημα καὶ ὄγκον ὀξύν. ὁμοίως καὶ τὸ βαρὺ κατηγορεῖται καὶ κατὰ φωνῆς καὶ κατὰ ὄγκου καὶ κατὰ ἤθους ψυχῆς, ὡς ὅταν λέγωμεν 'βαρὺς ἄνθρωπος'. πῶς οὖν εἶπε τῆς οὐσίας; φαμὲν ὅτι διπλοῦν οἶδε τὸ σημαινόμενον τῆς οὐσίας ὁ Ἀριστοτέλης, καθ' ἓν μὲν τὴν ἀντιδιαστελλομένην πρὸς τὰ συμβεβηκότα καὶ αὐθυπόστατον (ἐκείνων ἐν ἑτέρῳ τὸ εἶναι ἐχόντων, λέγω δὴ ἐν τῇ οὐσίᾳ), καθ' ἕτερον δέ, καθ' ὃ πᾶσαν ἁπλῶς ὕπαρξιν οὐσίαν καλεῖ, καθ' ὃ νῦν σημαινόμενον | ἐχρήσατο τῷ τῆς οὐσίας 18v ὀνόματι περιλαμβάνων καὶ τὰ συμβεβηκότα. τί δή ποτε ὅλως προσέθηκε τῆς οὐσίας, καὶ μὴ εἶπεν 'ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος ἕτερος'; λέγομεν οὖν ἵνα μή τις ἀποδιδοὺς τῆς φωνῆς τὸν ὁρισμὸν λέγῃ τὰ ὁμώνυμα εἶναι συνώνυμα· δυνατὸν γὰρ τῆς Αἴας φωνῆς ἀποδοῦναι τὸν ὁρισμὸν ἤτοι τὴν ὑπογραφὴν λέγοντας ὅτι ἐστὶν Αἴας φωνὴ δισύλλαβος βαρύτονος ψιλὴ εἰς καθαρὸν ας λήγουσα, καὶ κατὰ τοῦτο συνώνυμοι ἔσονται οἱ Αἴαντες. διὰ τοῦτο ἀκριβῶς προσέθηκεν ὁ δὲ κατὰ τοὔνομα λόγος τῆς οὐσίας, τοῦτ' ἔστι τῆς ὑπὸ τοῦ ὀνόματος σημαινομένης.

Φασὶ δέ τινες μήποτε καὶ τὰ ὁμώνυμά εἰσι συνώνυμα· κοινωνοῦσι γὰρ ἀλλήλοις καὶ κατὰ τοὔνομα καὶ κατὰ τὸν ὁρισμὸν τὸν τοῦ ὁμωνύμου· τῶν γὰρ Αἰάντων κατηγορεῖται μὲν καὶ αὐτὸ τὸ ὁμώνυμον, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ τοῦ ὁμωνύμου ὁρισμός· ἑκάτερος γὰρ αὐτῶν λέγεται ἔχειν τῷ ἑτέρῳ ὄνομα μόνον κοινόν, τὸν δὲ κατὰ τοὔνομα λόγον τῆς οὐσίας ἕτερον. οὕτως οὖν ἐδείχθη καὶ τὰ ὁμώνυμα ὄντα συνώνυμα. τί οὖν ἐροῦμεν; πρῶτον μὲν οὐδὲν ἄτοπον, εἰ τὰ αὐτὰ καὶ ὁμώνυμα καὶ συνώνυμά εἰσι κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο, μᾶλλον δὲ καὶ ἀναγκαῖον· οἱ γὰρ Αἴαντες ᾗ μὲν ἄνθρωποι, συνώνυμοί εἰσιν, ᾗ δ' Αἴαντες, ὁμώνυμοι. οὕτω τοίνυν κἀνταῦθα ᾗ μὲν Αἴαντες, ὁμώνυμοι (μόνης γὰρ τῆς Αἴας φωνῆς κοινωνοῦντες τῷ κατ' αὐτὴν ὁρισμῷ διαφέρουσιν), ᾗ δὲ ὁμώνυμοι, συνώνυμοι κοινωνοῦντες οὐ μόνον τῆς τοῦ ὁμωνύμου προσηγορίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν ὁρισμοῦ. ἄλλως τε οὔτε δυνατὸν ταῦτα συνώνυμα λέγειν· τῶν γὰρ συνωνύμων

1 οὖν om. a 2 τοῦτο C 4 καὶ (prius) om. F 5 τὸ τοιοῦτον] τοῦτο F τοῦ χυμοῦ C 6 καὶ νοσ. καὶ ὄγκου om. Ca 6. 7 καὶ ὀξὺ νόσημα in mrg. suppl. F: om. Ca 8 τῆς φωνῆς et τοῦ ὄγκ. a 11. 12 ἐχ. τὸ εἶναι coll. C 12 ἐν om. F 14 παραλαμβ. a ante τί add. καὶ C 15 κατ' οὔνομα C 16 οὖν om. Fa ἀποδοὺς Ca τὸν ὁρ. τῆς φ. coll. C ὅτι τὰ ὁμ. εἰσι Ca 18 δισ. φωνὴ (βαρύτονος om.) a 20 λόγος om. a 21 τοῦτ' ἔστι — σημαινομένης om. F 23 τὸν (post ὁρ.) om. Ca 25 ὁ om. a 26 μόνον om. a 28 καὶ αὐτὰ τὰ coll. C: τὰ αὐτὰ (καὶ om.) a εἰσι post ὁμών. coll. Ca 30 ᾗ] οἱ F 30. 31 οὕτω — ὁμώνυμοι om. C 30 τοίνυν om. a 33 pr. τοῦ om. a 34 τε om. a οὔτε] οὐ a; an οὐδὲ?

κοινῶς τε κατηγορεῖται τὸ ὄνομα καὶ ὁ ὁρισμὸς καὶ ἰδίᾳ ἑκάστου καὶ ἀσχέτως· οἷον τὸ ζῷον κατηγορεῖται καὶ κοινῶς πάντων τῶν ὑπ' αὐτὸ καὶ ἰδίᾳ ἑκάστου (λέγεται γὰρ Σωκράτης εἶναι ζῷον καὶ ἵππος εἶναι ζῷον), ἀλλὰ | καὶ ὁ ὁρισμός· οὐσία γὰρ ἔμψυχος αἰσθητική, ὅπερ ἐστὶν ὁρισμὸς 19r ζῴου, καὶ κοινῶς πάντων τῶν κατὰ μέρος ζῴων κατηγορεῖται καὶ ἰδίᾳ ἑκάστου· καὶ γὰρ ὁ Σωκράτης οὐσία ἔμψυχος αἰσθητικὴ καὶ ὁ ἵππος ὁμοίως. ἐπὶ δὲ τῶν ὁμωνύμων οὐχ οὕτως· οὐ γὰρ δυνατὸν ἑκάστου ἰδίᾳ καὶ ἀσχέτως οὔτε τὸ ὄνομα οὔτε τὸν ὁρισμὸν κατηγορῆσαι· οὐ γὰρ λέγεται ὁ Αἴας καθ' ἑαυτὸν ὁμώνυμος, ἀλλ' οὐδὲ ὄνομα μόνον ἔχει κοινὸν τὸν δὲ κατὰ τοὔνομα λόγον τῆς οὐσίας ἕτερον, ἀλλὰ ἄλλῳ λέγεται ὁμώνυμος, καὶ τοὐλάχιστον δύο πραγμάτων κατηγορηθήσεται ἡ τοῦ ὁμωνύμου προσηγορία, ἐπειδὴ καὶ τῶν ἐν σχέσει ἐστίν. οὐ συνώνυμα ἄρα τὰ ὁμώνυμα.

Δύναται δὲ τὸ ὁμώνυμον διαιρεῖσθαι οὐ μόνον κατὰ τὴν ἔμπροσθεν ἀποδεδομένην διαίρεσιν, ἀλλὰ καὶ ποικιλώτερον κατὰ τὸν ὑποκείμενον τρόπον. | τὰ ὁμώνυμα ἢ ἀπὸ τύχης εἰσὶν ἢ ἀπὸ διανοίας· καὶ ἀπὸ μὲν τύχης, ὡς εἰ 19v τύχοι ἐν Ἀθήναις κἀνταῦθά τινας τῷ αὐτῷ ὀνόματι κεχρῆσθαι. ἀπὸ δὲ διανοίας, ὡς ὅταν πρός τινα σκοπὸν ἀφορῶσα ἡ διάνοια ἐπιτίθησι τὰ ὀνόματα. καὶ τῶν ἀπὸ διανοίας ἢ τῷ μὲν ἀφ' οὗ παρώνυμα ἀλλήλοις δὲ ὁμώνυμα, ὡς ἀπὸ ἰατρικῆς τὰ ἰατρικὰ ὄργανα (παρωνύμως γὰρ ἀπ' αὐτῆς ὀνομάζεται, ἀλλήλοις δὲ ὁμωνύμως), ἢ καὶ τῷ ἀφ' οὗ καὶ ἀλλήλοις ὁμώνυμα, ὡς ὅταν τις τῷ τοῦ πατρὸς ὀνόματι τοὺς παῖδας ἢ τοὺς ἐκγόνους καλέσῃ. τῶν δὲ τῷ ἀφ' οὗ παρωνύμων ἀλλήλοις δὲ ὁμωνύμων τὰ μὲν ἀπὸ ποιητικοῦ τινος αἰτίου ὀνομάζονται, ἃ ἀφ' ἑνὸς λέγεται, ὡς ἀπὸ ἰατρικῆς ἰατρικὰ ὄργανα (ἀπ' ἐκείνης γὰρ παρωνύμως λέγονται), τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ τελικοῦ καὶ λέγεται πρὸς ἕν, ὡς ὑγιεινὸν σιτίον καὶ δίαιτα καὶ γυμνάσιον· πρὸς ἓν τέλος γὰρ ὁρῶσι τὴν ὑγείαν. τὰ δὲ τῷ ἀφ' οὗ καὶ ἀλλήλοις ὁμώνυμα ἢ ἀλλήλοις εἰσὶν ἰσόχρονα καὶ τῷ ἀφ' οὗ ἢ ἀλλήλοις

2 καὶ κοιν. κατ. coll. Ca 3 alt. καὶ] ὁ a εἶναι (alt.) om. Ca 4 ὁ om. C γὰρ om. a 6 ὁ (prius) om. Ca 9 ὁ om. F τὸ ὄνομα a ἔχειν F 10 ἀλλὰ] ἄλλος C 12 ἐπεὶ C 12. 13 οὐ συν. ἄρα τὰ ὁμώνυμα om. Ca 14 δύναται — ἀληθές (22,14) eicias 14. 15 ἔμπροσθεν ἀποδεδ.] p. 16,22 16 τὰ ὁμώνυμα — ἀναφέρεται (p. 22, 11 not.) in figuram method. redegit a τὰ ὁμών.] τῶν ὁμωνύμων τὰ μὲν a: om. C 16 εἰσὶν — τύχης om. Ca ὡς om. a 17 κεχρ.] κληθῆναι Ca 17. 18 ἢ ἀπὸ διαν. Ca 18 σκοπὸν om. a 19 καὶ τῶν ἀπὸ διανοίας om. Ca παρώνυμον Ca 20 ὁμώνυμον Ca τὰ om. C 20. 21 παρ. — ὁμωνύμως om. C 21 ὀνομάζονται a ἀλλ. δὲ ὁμωνύμως om. a 22 τοῦ om. F 22. 23 ἐγγόνους F 23 καλέσοι F 23 τῶν δὲ — ὁμωνύμων om. C: τούτων δὲ a τῷ scripsi: τὸ F ἢ τὰ C 24 αἰτίας a ἃ ἀφ' ἑνὸς] ἀφ' οὗ καὶ F λέγονται F 25 τῆς ἰατρ. τὰ ἰατρ. C 26 ἀπὸ τέλους a λέγ. καὶ coll. F λέγονται F ὑγιεινὰ F 26. 27 σιτίον — γυμνάσιον om. F 26 σιτίον scripsi: αἴτιον Ca (cf. p. 17,6) 27 γὰρ τέλος coll. C ὁρῶμεν F 27. 28 τὰ δὲ — ὁμώνυμα om. C: τούτων δὲ a 28 εἰσὶν om. a

μὲν ἰσόχρονα τῷ δὲ ἀφ' οὗ οὐκέτι. | καὶ τῶν ἀφ' οὗ τὰ μὲν 20r καθ' ὁμοιότητα λέγεται τὰ δὲ κατὰ ἀναλογίαν, ὡς λέγομεν κορυφὰς ὄρους καὶ πόδας κλίνης· ὃν γὰρ λόγον ἔχουσιν οἱ πόδες πρὸς τὸ ὅλον ζῷον, οὕτω καὶ τὰ κάτω μέρη τῆς κλίνης. τῶν δὲ κατ' ὁμοιότητα τὰ μὲν κατ' ἐνέργειαν, ὡς ὅταν διὰ τὸ ἐοικέναι τὰς ἐνεργείας τῷ πατρὶ καλέσωμέν τινα τῷ ἐκείνου ὀνόματι, τὰ δὲ κατὰ μορφήν, ὡς ὅταν τὴν εἰκόνα τοῦ Σωκράτους καλέσωμεν τῷ τοῦ Σωκράτους ὀνόματι. τῶν δὲ ἀλλήλοις μὲν ἰσοχρόνων τῷ δὲ ἀφ' οὗ οὐκέτι τὰ μὲν κατ' ἐλπίδα, ὡς ὅταν τινὲς Πλάτωνας τοὺς υἱοὺς καλέσωσιν ἐλπίζοντες αὐτοὺς γενέσθαι κατὰ Πλάτωνα, τὰ δὲ κατὰ μνήμην, ὡς ὅταν τινὲς καλέσωσι τὸν παῖδα τῷ τοῦ πάππου ὀνόματι, ἵνα φυλάττηται ἡ ἐκείνου μνήμη. | ἐνταῦθα οὖν Ἀριστοτέλης 20v ποῖον σημαινόμενον τοῦ ὁμωνύμου παραλαμβάνει; τὸ κατὰ τὴν μορφὴν ὅμοιον. τινὲς δέ φασιν ὅτι τὸ ὡς ἀφ' ἑνός· ὡς γὰρ ἀπ' αἰτίου τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἡ εἰκών. ἑκάτερον δέ ἐστιν ἀληθές.

p. 1a2 Οἷον ζῷον ὅ τε ἄνθρωπος καὶ τὸ γεγραμμένον.

Τούτων γὰρ ἡ μὲν ὀνομασία κοινή (ζῷον γὰρ ἐρεῖς ἑκάτερον), ὁ δὲ ὁρισμὸς οὐκέτι ὁ αὐτός· τὸ μὲν γὰρ ὁριζόμενος ἐρεῖς 'οὐσία ἔμψυχος αἰσθητική', τὸ δὲ 'μίμημα οὐσίας ἐμψύχου αἰσθητικῆς'.

p. 1a4 Ἐὰν γὰρ ἀποδιδῷ τις τί ἐστιν αὐτῶν ἑκατέρῳ τὸ ζῴῳ εἶναι, ἴδιον ἑκατέρου λόγον ἀποδώσει.

Τριῶν τούτων ὄντων, ὕλης καὶ εἴδους καὶ τοῦ συναμφοτέρου, τοὺς ὁρισμοὺς τῶν πραγμάτων ποτὲ μὲν ἀπὸ τῆς ὕλης ποιούμεθα ποτὲ δὲ ἀπὸ

---

1 pr. μὲν om. a μέν εἰσιν (ante ἰσόχ.) C οὐκέτι] οὗ F καὶ τῶν ἀφ' οὗ] καὶ C: τῶν δὲ ἀπὸ διανοίας a 2 λέγονται C 2 κορ. ὄρ.] πόδας ὄρους καὶ κορυφὰς (κορυφὴν a) Ca 3 καὶ π. κλ.] ὄρους C ὡς γὰρ ἔχ. a 4 τὰ ἄλλα κάτω C τῶν — ὀνόματι (7) om. C: τῶν — ὁμοιότητα om. a μὲν] δὲ a 5 διὰ om. F κατὰ τὰς a 6 τινα om. a τὴν εἰκόνα a Olymp.: τινὰ διὰ τὴν εἰκ. F τοῦ om. F 7 καλέσω a 7. 8 τῶν — οὐκέτι] καὶ C: τούτων ἔτι τῶν ἀπὸ διανοίας a 8. 9 πλάτ. τ. υἱοὺς καλέσωσιν om. Ca 9 ἐλπ. αὐτοὺς] τοὺς υἱεῖς ἐλπ. C: ἐλπ. τοὺς υἱοὺς a post πλάτωνα add. καλέσωσιν αὐτοὺς τῷ ἐκείνου ὀνόματι Ca 10 post τινὲς add. μεμνημένοι τοῦ πατρὸς Ca τὸν παῖδα] τοὺς υἱοὺς a: om. F 11 post μνήμη add. τὰ δὲ ἀπὸ ποιητικοῦ (ποιητικῆς αἰτίας a), ὡς μουσικὴ ἥ τε ἐπιστήμη καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ κιθάρα· ἀπὸ γὰρ τῆς ἐπιστήμης καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ κιθάρα. τὰ δὲ ἀπὸ τελικοῦ (τέλους a), ὡς εἴ τις τὴν τροφὴν καὶ τὸ ἀναπνεῖν ζωὴν καλέσοι, διότι ὡς πρὸς τέλος τὴν ζωὴν ἀναφέρεται (ἀναφέρει a), ἢ ἀγαθὸν τὸ φλεβοτομεῖν (καὶ τὸ καθάρσιον add. a), ὅτι (διότι a) πρὸς ὑγείαν (πρὸς ἀγαθόν τι τὴν ὑγίειαν a) ἀναφέρεται Fa 13 δέ om. a ὡς om. F 14 ἡ om. C alt. ἐστιν om. F 17 οὐκ ἔστιν Ca 17. 18 οὐσίαν ἔμψυχον αἰσθητικήν Ca 18 post αἰσθητικῆς add. ἐκ χρωμάτων τοιῶνδε καὶ τοιῶνδε τυπούμενον C 19 ἀποδῷ τις C: τις ἀποδιδῷ Arist. 21 καὶ (prius) om. F τοῦ om. F

τοῦ εἴδους ποτὲ δὲ ἀπὸ τοῦ συναμφοτέρου, ὥσπερ ὁ Ἀριστοτέλης τὸν 20v θυμὸν ὁρίζεται ποτὲ μὲν ἐκ τῆς ὕλης ποτὲ δὲ ἐκ τοῦ εἴδους ποτὲ δὲ ἐκ τοῦ συναμφοτέρου, καὶ ἐκ μὲν τῆς ὕλης θυμὸν εἶναι λέγων ζέσιν τοῦ περικαρδίου αἵματος (τοῦτο γὰρ ὕλη θυμοῦ), ἐκ δὲ τοῦ εἴδους λέγων ‘ὄρεξις ἀντιλυπήσεως’, ἐκ δὲ τοῦ συναμφοτέρου ‘ζέσις τοῦ περικαρδίου αἵματος δι’ ὄρεξιν ἀντιλυπήσεως’. ὁ δὲ κυρίως ὁ ἐκ τοῦ εἴδους· ἡ μὲν γὰρ ὕλη κοινωνίας ἐστὶν αἰτία τοῖς πράγμασι, τὸ δὲ εἶδος διαφορᾶς. βουλόμεθα δὲ τοῖς ὁρισμοῖς διακρίνειν ἀλλήλων τὰ πράγματα. διὸ κἀνταῦθα ὁ Ἀριστοτέλης βουλόμενος τὸν ἐκ τοῦ εἴδους αὐτῶν ὁρισμὸν ἀποδοῦναι οὐκ εἶπε ‘τί ἐστιν αὐτῶν ἑκατέρῳ τὸ ζῷον εἶναι’ (τοῦτο γὰρ τὸ συναμφότερον σημαίνει, τήν τε ὕλην καὶ τὸ εἶδος), ἀλλὰ τί ἐστιν αὐτῶν ἑκατέρῳ τὸ ζῴῳ εἶναι, τοῦτ’ ἔστι τί ἐστιν ἑκατέρῳ αὐτῶν καθ’ ὃ ζῷά εἰσιν, ἵνα τὸν ἐκ τοῦ εἴδους ὁρισμὸν δηλώσῃ· κατὰ τοῦτο γὰρ ζῷά εἰσιν. ἀποδιδοὺς δέ τις κατὰ τί ἑκάτερον τούτων ζῷον λέγεται, ἴδιον ἑκατέρου λόγον ἀποδώσει, ὡς ἀνωτέρω ἡμῖν εἴρηται.

p. 1a6 Συνώνυμα δὲ λέγεται ὧν τό τε ὄνομα κοινὸν καὶ ὁ | κατὰ τοὔνομα λόγος τῆς οὐσίας ὁ αὐτός, οἷον ζῷον ὅ τε 21r ἄνθρωπος καὶ ὁ βοῦς.

Μετὰ τὸ πληρῶσαι τὸν περὶ τῶν ὁμωνύμων λόγον ἑξῆς περὶ τῶν συνωνύμων διαλαμβάνει. ἐκ δὲ τῶν ὁμωνύμων δήλη καὶ ἡ περὶ τῶν συνωνύμων διδασκαλία· τὰ αὐτὰ γὰρ δεῖ εἰπεῖν. ὅσα καὶ ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων εἴρηται, ὅτι οὐ μόνον ἐν ὀνόμασιν ἀλλὰ καὶ ἐν ῥήμασίν ἐστιν ἡ συνωνυμία καὶ ὅτι ἐστὶ καὶ ἐν τοῖς συμβεβηκόσιν ἡ συνωνυμία· τὸ γὰρ ἀλλοιοῦν ῥῆμα συνώνυμόν ἐστι· λέγεται γὰρ ἀλλοιοῦν καὶ ὁ λευκαίνων καὶ ὁ μελαίνων. καὶ τὸν αὐτὸν δὲ ὁρισμὸν ἐπιδέχονται· ὁριζόμενοι γὰρ τὸ ἀλλοιοῦν φαμεν ὅτι τὸ ἔχον ἐν ἑαυτῷ ἀρχὴν μεταβλητικὴν ἄλλου, ᾗ ἄλλο. τοῦτο δὲ ἁρμόσει λέγειν καὶ ἐπὶ τοῦ λευκαίνοντος καὶ ἐπὶ τοῦ μελαίνοντος· ἕκαστον γὰρ τῶν ἀλλοιούντων ἀρχὴν ἔχει ἐν ἑαυτῷ μεταβλητικὴν τῶν ἀλλοιουμένων, ἄλλο ὂν παρὰ τὰ ἀλλοιούμενα· εἰ γὰρ μὴ ἦν ἄλλο, οὐκ ἂν οὐδὲ ἠλλοίου· διὸ προσετέθη τὸ ‘ᾗ ἄλλο’. τῷ αὐτῷ δὲ παραδείγματι κέχρηται ἐπίτηδες τῷ τοῦ ζῴου, ἵνα δείξῃ ὅτι τὸ αὐτὸ δύναται καὶ ὁμω-

---

1 ὥσπερ — συναμφοτέρου (3) om. a ὁ Ἀριστ.] De an. A 1 p. 403a30 sq., ubi non θυμός, sed ὀργή sic definitur, error redit ad Ammon. in Porph. Isag. p. 57,19 sq. 2 ἐκ (ante τοῦ συν.)] ἀπὸ F 3 λέγ. εἶναι coll. C 3. 4 λέγομεν a 3 ξέσιν F 5 ante ζέσις add. λέγων F 6 ὁ (alt.) om. Fa 7 τοῖς] τοῦ C 8 τοὺς ὁρισμοὺς F ἀπ’ ἀλλ. a κἀντεῦθεν C 8. 9 βουλ. ὁ ἀρ. coll. a 10 ἑκάτερον a 12 τί ἐν ἑκ. (ἐστι post αὐτῶν coll.) a ἑκάστῳ CF post αὐτῶν add. τὸ ζώῳ εἶναι F 14 ἑκάστου λόγον ἴδιον Ca 15 ἀνωτέρω] v. 6 ἡμῖν om. F 17 κατὰ τοὔνομα om. F 21 ἐπὶ] περὶ C 23. 24 ἀλλοιῶν CF 25 ἐπιδέχεται F 26 ἄλλου] εἰς ἄλλο a ᾗ ἄλλο ὂν C 27 τοῦτο — μελαίνοντος post ᾗ ἄλλο (30) transponas. ἐπὶ (alt.) om. F 30 ᾗ om. F 31 τὸ om. Ca

νυμον εἶναι καὶ συνώνυμον κατ᾽ ἄλλο καὶ ἄλλο· ἐπὶ μὲν γὰρ ἀνθρώπου 21r τοῦ ἀληθινοῦ καὶ τοῦ γεγραμμένου ὁμώνυμον τὸ ζῷον, ἐπὶ δὲ ἀνθρώπου καὶ βοὸς συνώνυμον.

p. 1a12 Παρώνυμα δὲ λέγεται ὅσα ἀπό τινος διαφέροντα τῇ πτώσει τὴν κατὰ τοὔνομα προσηγορίαν ἔχει.

Μετὰ τὴν τῶν ὁμωνύμων καὶ συνωνύμων διδασκαλίαν διαλέγεται περὶ τῶν παρωνύμων εἰκότως. ἐπειδὴ ταῦτα σκολιωτέραν τὴν συμπλοκὴν ἔχει· 21v τῶν γὰρ ὁμωνύμων κατὰ τὸ ὄνομα μόνον κοινωνούντων διαφερόντων δὲ κατὰ τὸν ὁρισμόν, καὶ τῶν συνωνύμων καὶ κατὰ τὸ ὄνομα καὶ κατὰ τὸν ὁρισμὸν κοινωνούντων, ταῦτα οὔτε κατὰ τὸ ὄνομα καθάπαξ κοινωνεῖ οὔτε καθάπαξ διαφέρει, ὁμοίως καὶ κατὰ τὸν ὁρισμὸν κατά τι μὲν κοινωνεῖ κατά τι δὲ διαφέρει. οὐκ ἀνάγονται δὲ ταῦτα ὑπὸ τὴν συμπλοκὴν τῶν εἰρημένων τεσσάρων συζυγιῶν, τὴν τῶν ὁμωνύμων λέγω καὶ πολυωνύμων καὶ συνωνύμων καὶ ἑτερωνύμων· ἐκείνων γὰρ χαρακτηριζομένων ἤτοι κατὰ τὴν κοινωνίαν τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ὁρισμοῦ ἢ κατὰ τὴν διαφορὰν ἀμφοτέρων ἢ κατὰ τὴν καθ᾽ ἕτερον μὲν κοινωνίαν καθ᾽ ἕτερον δὲ διαφοράν, ταῦτα οὔτε καθάπαξ κοινωνεῖ κατ᾽ ἀμφότερα οὔτε καθάπαξ διαφέρει, ἀλλ᾽ οὐδὲ καθ᾽ ἕτερον ἀκριβῶς κοινωνεῖ, καθ᾽ ἕτερον δὲ διαφέρει, ἀλλὰ πῇ μὲν κοινωνεῖ πῇ δὲ διαφέρει κατ᾽ ἀμφότερα. τινὲς δὲ ἀξιοῦσιν αὐτὰ τάττεσθαι μεταξὺ τῶν τε ὁμωνύμων καὶ τῶν συνωνύμων, διότι τῶν ὁμωνύμων κατὰ τὸ ὄνομα μόνον κοινωνούντων κατὰ δὲ τὸν ὁρισμὸν διαφερόντων, τῶν δὲ συνωνύμων κοινωνούντων κατ᾽ ἀμφότερα, ταῦτα οὔτε κατὰ τὸ ὄνομα ἁπλῶς κοινωνεῖ οὔτε κατὰ τὸν ὁρισμόν. βέλτιον δὲ μεταξὺ τῶν συνωνύμων καὶ τῶν ἑτερωνύμων αὐτὰ τάττειν· τῶν μὲν γὰρ κοινωνούντων κατ᾽ ἀμφότερα τῶν δὲ κατ᾽ ἀμφότερα διαφερόντων, ταῦτα μεταξύ πώς εἰσι, πῇ μὲν κοινωνοῦντα πῇ δὲ διαφέροντα κατ᾽ ἀμφότερα.

Ἀνάγκη δὲ ἐπὶ τῶν παρωνύμων τέσσαρα ταῦτα παρεῖναι, κοινωνίαν πράγματος καὶ διαφορὰν πράγματος, κοινωνίαν ὀνόματος καὶ διαφορὰν περὶ τὴν τελευταίαν συλλαβήν· εἰ γὰρ ἕν τι τούτων ἐλλείψει, οὐκέτι ἔσται παρώνυμον· ἔστω γὰρ περὶ τὸ ὄνομα κοινωνία καὶ διαφορά, ἔστω δὲ καὶ ἡ 22r περὶ τὸ πρᾶγμα κοινωνία, διαφορὰ δὲ μὴ ἔστω, λέγω ὅτι οὐκ ἔστι παρώνυμον, ὡς ἐπὶ τοῦ πλάτανος καὶ πλατάνιστος καὶ παρθένος καὶ παρθενική· τὸ αὐτὸ γὰρ πρᾶγμα ὑπ᾽ ἀμφοτέρων σημαίνεται, καὶ ἔστι ποιητικὸν μὲν τὸ παρθενικὴ καὶ τὸ πλατάνιστος, πεζολόγων δὲ τὸ πλάτανος καὶ παρθένος. πάλιν ἔστω τὰ ἄλλα πάντα ἀκολούθως, κοινωνία δὲ μὴ ἔστω περὶ τὸ πρᾶγμα,

---

1 καὶ συν. εἶναι coll. F 2 τοῦ ἀληθινοῦ om. Ca 3 τοῦ βοὸς C 9 primum καὶ] πάλιν Ca κατὰ (tert.) om. F 13 τὴν om. F 14 καὶ συν. καὶ ἑτερ. in mrg. suppl. F[2] 16 κοιν. μὲν coll. a 18 ἕτερα (priore l.) C 20 alt. τῶν om. Ca 21 μόνον om. CF 24 τῶν (ante ἑτερ.) om. F αὐτὰ ante μεταξὺ (23) coll. F τάττεσθαι C 24. 25 κατ᾽ ἀμφ. κοιν. coll. F 32 οἷον ὡς C: οἷον a 32. 33 γὰρ αὐτὸ coll. Fa 34 pr. τὸ om. Ca πάλιν δὲ a

καὶ ὁμοίως οὐκ ἔσται παρώνυμα, ὡς ἐπὶ τῆς Ἑλένης καὶ Ἑλένου. πάλιν 22r ἔστω τὰ ἄλλα πάντα ἀκολούθως, διαφορὰ δὲ μὴ ἔστω κατὰ τὴν τελευταίαν συλλαβήν, ὡς ἐπὶ τῆς μουσικῆς ⟨ἐπιστήμης⟩ καὶ μουσικῆς γυναικός· ὁμώνυμα γὰρ ταῦτα καὶ οὐ παρώνυμα. πάλιν τὰ μὲν ἄλλα ἔστω, μὴ ἔστω δὲ κοινωνία τις περὶ τὸ ὄνομα, καὶ οὐκ ἔσται παρώνυμα, ὡς ἐπὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ σπουδαίου· οὐδὲ γὰρ ἀπὸ τῆς ἀρετῆς λέγεται ἐνάρετος, διότι οὐδὲ ἐν ὀνείρου ἴχνει τούτου οἱ παλαιοὶ μέμνηνται, ἀλλὰ τοὐναντίον καὶ κακόσημον ἴσασιν οἱ ποιηταὶ τὸ ὄνομα·

αἰναρέτη, τί σευ ἄλλος ὀνήσεται ὀψίγονός περ;

φησὶν Ὅμηρος ἀντὶ τοῦ 'ὦ ἐπὶ κακῷ τὴν ἀρετὴν ἔχων'. ἀλλ' οὐδὲ ἀπὸ τῆς σπουδῆς ὁ σπουδαῖος, ἥτις ὁμοίως ἐπί τε κακίας καὶ ἀρετῆς λέγεται, ὁ δὲ σπουδαῖος μόνος ὁ ἐνάρετος· ὥστε κατὰ μὲν τὴν φωνὴν ἐκ τοῦ σπουδή παρῆκται τὸ σπουδαῖος, κατὰ δὲ τὸ σημαινόμενον οὐκέτι, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀρετῆς. * * διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν τὴν κατὰ τοὔνομα προσηγορίαν ἔχει τὴν κοινωνίαν ἐδήλωσε τοῦ ὀνόματος. ἢ οὕτως· εἰρηκὼς ἀπό τινος τὴν κατὰ τὸ πρᾶγμα κοινωνίαν καὶ ἑτερότητα ἐδήλωσεν· εἰ γὰρ ἀπό τινος, δῆλον ὅτι ἔχει τινὰ κοινωνίαν πρὸς ἐκεῖνο, εἰ δὲ ὅλως ἀπό τινος, δῆλον ὅτι καὶ διαφέρει· εἰ γὰρ μὴ διέφερεν, οὔτε ἀπό τινος ἐλέγετο, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. εἰπὼν δὲ διαφέροντα τῇ πτώσει ἐδήλωσε τὸν μετα|σχηματισμὸν τῆς τελευταίας συλλαβῆς. διδάσκει δὲ περὶ τῶν παρωνύμων ὁ 22v Ἀριστοτέλης ὡς χρησιμευόντων καὶ αὐτῶν εἰς τὴν περὶ τῶν κατηγοριῶν διδασκαλίαν.

p. 1a16 Τῶν λεγομένων τὰ μὲν κατὰ συμπλοκὴν λέγεται, τὰ δὲ ἄνευ συμπλοκῆς· τὰ μὲν οὖν κατὰ συμπλοκὴν οἷον ἄνθρωπος τρέχει, ἄνθρωπος νικᾷ, τὰ δὲ ἄνευ συμπλοκῆς οἷον ἄνθρωπος, βοῦς, τρέχει, νικᾷ.

Ἐντεῦθεν εἰσβάλλει εἰς τὴν τῶν κατηγοριῶν διδασκαλίαν. ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ τῆς κατηγορίας ὄνομα λέγεται καὶ ἐπὶ πραγμάτων καὶ νοημάτων καὶ

3 ἐπιστήμης Ammon.: om. CFa 4 πάλιν δὲ C 7 οὐδὲ om. C 8 καὶ om. a 9 αἰναρέτη . . .] Hom. Π 31 τίς CFa 10 φησὶν Ὅμηρος om. Ca τοῦ om. C ὦ om. Ca 11 τῆς] τοῦ F ἀρ. καὶ κακ. coll. F 12 ὁ (alterum) om. F 14 ante διὰ defectum signavi: ὁ Ἀριστοτέλης διὰ ταύτης τῆς ῥήσεως ᾐνίξατο τῶν τεσσάρων· διὰ μὲν γὰρ τοῦ εἰπεῖν 'ἀπό τινος' ἐσήμανεν ἡμῖν τὴν κοινωνίαν τοῦ πράγματος καὶ τὴν διαφοράν (τὰ γὰρ ἀπό τινος προελθόντα ἀνάγκη καὶ κοινωνεῖν καὶ διαφέρειν τούτου, ἐξ οὗ ἐστιν), διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν 'διαφέροντα τῇ πτώσει' ἐσήμανεν ἡμῖν τὴν ὀνομάτων διαφοράν, διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν 'τὴν κατὰ τοὔνομα προσηγορίαν ἔχει' ἐδήλωσεν τὴν τοῦ ὀνόματος κοινωνίαν Olymp. κατ' οὔνομα CF 15 ἢ οὕτως—συλλαβῆς (20) in mrg. suppl. F post εἰρηκὼς add. ὅτι ἔχει τινὰ κοινωνίαν πρὸς ἐκεῖνο a 17 τινα] τὴν F post ἐκεῖνο add. καθὰ ἐξ αὐτοῦ a 18 οὔτε] οὐκ a; an οὐδὲ? 18. 19 ἀλλ'—πρᾶγμα om. Ca 21 ὡς om. a περὶ om. C 27 περὶ τῶν κατ. a 28 λέγεται om. a τῶν πρ. F

φωνῶν (λέγεται γὰρ καὶ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα κατηγορία καὶ τὸ νόημα τὸ περὶ [22v] τοῦ πράγματος καὶ αὐτὴ ἡ φωνή), πρότερον παραδίδωσι τὴν τῶν φωνῶν διαίρεσιν. εἰ δὲ ἐνταῦθα μὲν περὶ φωνῶν διαλέγεται καὶ φωνῶν οὐκ ἀσήμων, μικρὸν δὲ ὕστερον περὶ πραγμάτων, ὅταν λέγῃ "τῶν ὄντων τὰ μὲν καθ' ὑποκειμένου λέγεται", δῆλον ὅτι καὶ περὶ τῶν μεταξὺ νοημάτων ποιεῖται τὸν λόγον· ὥστε καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ῥητῶν πρόδηλος ὁ τοῦ βιβλίου σκοπός. διαιρεῖ δὲ τὰς φωνὰς εἴς τε τὰς ἁπλᾶς καὶ τὰς συνθέτους, καὶ ἁπλᾶς μέν φησι τὰς ἁπλοῦν σημαινούσας πρᾶγμα, ἢ οὐσίαν ἢ ἐνέργειαν ἢ πάθος, συνθέτους δὲ τὰς σύνθετόν τι σημαινούσας καὶ συμπλεκούσας οὐσίαν ἐνεργείᾳ ἢ πάθει, ὡς Σωκράτης τρέχει (τοῦτο γὰρ σύνθετον) καὶ Σωκράτης ἢ βοῦς (ταῦτα γὰρ ἁπλᾶ). οὐ πᾶσα δὲ ἁπλῆ φωνὴ ἁπλοῦν πρᾶγμα σημαίνει, οὐδὲ σύνθετος διπλοῦν. σύνθετος μὲν οὖν φωνὴ ὡς τὸ Ἄρειος πάγος καὶ Κόρακος πέτρα, ἀλλὰ τὸ ὑπ' αὐτῶν σημαινόμενον ἁπλοῦν, φωνὴ δὲ ἁπλῆ ὡς τὸ τρέχω τρέχεις καὶ πάντα τὰ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου προσώπου ῥήματα, καὶ τοῦ τρίτου ὅσα ἐπὶ ὡρισμένου προσώπου φέρονται, ὡς τὸ βροντᾷ καὶ ἀστράπτει καὶ ὕει (ὁ Ζεὺς | γὰρ δη- [23r] λονότι)· ταῦτα γὰρ πάντα τῇ φωνῇ ἁπλᾶ, τῷ δὲ σημαινομένῳ σύνθετα· οὐσίαν γάρ τινα σημαίνει συμπεπλεγμένην ἐνεργείᾳ. φασὶ δὲ ἐπὶ τῶν τρίτων προσώπων μὴ πάνυ ἐμφαίνεσθαι τὴν οὐσίαν διὰ τὴν ἀοριστίαν τοῦ ῥήματος, διὸ μόνα τὰ ὡρισμένον πρόσωπον σημαίνοντα παρέλαβον. ἀλλ' εἰ καὶ μὴ ὡρισμένην οὐσίαν τὰ τρίτα πρόσωπα τῶν ῥημάτων σημαίνει, ἀλλ' οὖν πάντως οὐσίαν τινὰ δηλοῖ τὴν ἐνεργοῦσαν ἢ πάσχουσαν· ὥστε πάντως τὰ τρίτα πρόσωπα τῶν ὁριστικῶν ῥημάτων φωνῇ μὲν ἁπλᾶ ἐστι σημαινομένῳ δὲ σύνθετα· ὁ γὰρ λέγων 'τρέχει' ἢ 'νικᾷ' δῆλον ὅτι τινὸς κατηγορεῖ τὸ νικᾶν ἢ τὸ τρέχειν. πάντως οὖν καὶ ἐν τοῖς τρίτοις ἡ οὐσία συνεμφαίνεται, εἰ καὶ ἀορίστως. ὅμως γοῦν ὁ Ἀριστοτέλης διὰ τὸ μὴ ὡρισμένως ἐμφαίνεσθαι τὴν οὐσίαν ὡς ἁπλᾶ τὰ τοιαῦτα παρείληφε. κυρίως δὲ ἁπλᾶ ἂν εἴη ῥήματα τὰ ἐνέργειαν μόνην ἢ πάθος δηλοῦντα, ἄνευ τοῦ ἐνεργοῦντος ἢ πάσχοντος, οἷον τύπτειν τύπτεσθαι. οὐ δεῖ οὖν τῇ συνθέσει ἢ τῇ ἁπλότητι τῶν φωνῶν τὰ ἁπλᾶ ἢ σύνθετα κρίνειν πράγματα, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν σημαινομένων. ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τὰς φωνὰς κἂν σύνθετοι εἶεν, ἐὰν ἁπλοῦν πρᾶγμα σημαίνωσιν, ἁπλᾶς λεκτέον, ὁμοίως καὶ τὰς ἁπλᾶς συνθέτους, ἐὰν σύνθετον σημαίνωσιν· εἰ μὲν γὰρ περὶ φωνῶν μόνων διελεγόμεθα καὶ τοῦ ποσοῦ τῶν συλλαβῶν, εἰκότως κατὰ τὸ ποσὸν τὴν σύνθεσιν ὡριζόμεθα, ὡς καὶ οἱ γραμματικοί, εἰ δὲ ὡς περὶ σημαινου-

4 λέγῃ] p. 1a20 5 καὶ om. Ca 7 διαιρεῖται a 8 φησι] φωνὰς C 9 καὶ συμπλεκούσας om. a 10 οὐσία a 12 σύνθετον (pr. l.) C 13 post πέτρα add. καὶ νέα πόλις a 15 ante ὅσα add. καὶ F 16 γὰρ om. F 17 τῇ μὲν a φωνῇ] προφορᾷ Ca 18 σημ. τινὰ coll. F φαμὲν C 18. 19 τριῶν a 19 ἀοριστότητα Fa 20 παρέλαβον scripsi: παρέλαβεν CF: παρελάβομεν a 22 δηλοῖ om. F (post πάσχ. add. δηλονότι): σημαίνει a 24 ἢ om. C 25 τὸ (alt.) om. Ca 26 ἐμφαίν. (superscr. συμ) C: ἐμφ. a εἰ καὶ] κἂν C οὖν C 28 ἂν ἁπλᾶ coll. C ante ἐνέρ. add. ἢ a 29 ἐνεργητοῦ Ca 32 ἐὰν] καὶ C σημαίνουσιν F 34 διαλεγ. F τὸ om. C 35 καὶ om. F

σῶν διαλεγόμεθα. κατὰ τὰ σημαινόμενα δεῖ κρίνειν καὶ τὰς φωνάς· τὸ 23r γὰρ ἱππεύς οὐχ ἁπλοῦν τι δηλοῖ· σημαίνει γὰρ τόν τε ἵππον καὶ τὸν ἐπικαθήμενον ἄνθρωπον καὶ τὴν ἱππικὴν τέχνην. οὐχ ἁπλῆν οὖν λεκτέον τὴν φωνὴν ἀλλὰ σύνθετον, ὡς καὶ τὸ Νεάπολις, ἐπειδὴ ἕν τι σημαίνει, οὐ σύνθετον ἀλλ᾽ ἁπλῆν. |

Τὸ δὲ λέγεται ἁρμόζει καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων καὶ ἐπὶ τῶν νοη- 23v μάτων καὶ ἐπὶ τῶν φωνῶν· λέγονται γὰρ καὶ τὰ πράγματα λέγεσθαι, ἀλλ᾽ ὡς σημαινόμενα, καὶ τὰ νοήματα ὁμοίως λέγεσθαι, ἀλλ᾽ ὡς ἐξαγγελλόμενα, λέγονται δὲ καὶ αἱ φωναὶ λέγεσθαι, ἀλλ᾽ ὡς προφερόμεναι.

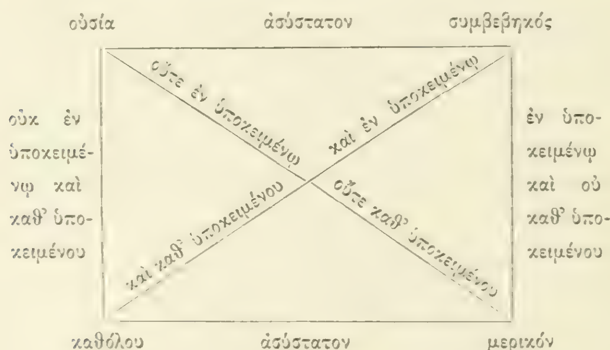
Διὰ ποίαν δὲ αἰτίαν τὰ κατὰ συμπλοκὴν προτάττει τῶν ἄνευ συμπλοκῆς; λέγομεν ὅτι ἀγαπητὸν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἐκ τῶν ἀτελεστέρων καὶ συνθέτων ἐπὶ τὰ ἁπλούστερα καὶ τελειότερα προϊέναι· τὰ γὰρ σύνθετα μᾶλλον συνήθη ἡμῖν καὶ γνωριμώτερα. οὕτω γοῦν καὶ ὁ παῖς εἶραι μὲν λόγον καὶ εἰπεῖν 'Σωκράτης περιπατεῖ' οἶδε· τοῦτον δὲ ἀναλῦσαι εἰς τὸ ῥῆμα καὶ τὸ ὄνομα καὶ ταῦτα εἰς συλλαβὰς κἀκείνας εἰς τὰ στοιχεῖα οὐκέτι. οὕτως οὖν καὶ ἡμεῖς ἄνθρωπον περιπατοῦντα ἰδόντες πρότερον ἔγνωμεν τὸ ὅλον τοῦτο, ἄνθρωπον περιπατοῦντα, καὶ οὕτως ἀναλύομεν αὐτὸν εἰς οὐσίαν καὶ ἐνέργειαν. καὶ πῶς οὖν ἐλέγομεν ἀνωτέρω δεῖν ἄρχεσθαι ἐκ τῶν ἁπλουστέρων, ὡς τῶν συνθέτων οὐ γνωσθησομένων μὴ προεγνωσμένων τῶν ἁπλῶν, καὶ διὰ τοῦτο δεῖν προηγεῖσθαι τὴν τῶν ἁπλῶν φωνῶν διδασκαλίαν τῆς τῶν συλλογισμῶν; λέγομεν οὖν ὅτι ἐφ᾽ ὧν ὁμοίως ἀγνοοῦνται καὶ τὰ ἁπλᾶ καὶ τὰ σύνθετα, δέον ἐκ τῶν ἁπλουστέρων ἄρχεσθαι· ἐκεῖ μὲν γὰρ ὁμοίως καὶ ὁ συλλογισμὸς ἠγνοεῖτο καὶ αἱ ἁπλαῖ φωναί, ἐνταῦθα δὲ γνωριμώτερα τὰ συνθετώτερα, διὸ ἐκ τῶν γνωριμωτέρων ἄρχεσθαι δεῖ τῆς διδασκαλίας· ὥστε ἐκεῖ μὲν ἐλέγομεν ἐκ τῶν ἁπλουστέρων ἄρχεσθαι διὰ τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας, ἐνταῦθα δὲ ἐκ τῶν συνθετωτέρων διὰ τὸν τρόπον τῆς γνώσεως. ἔστι δὲ καὶ ἄλλη αἰτία τοῦ προτετάχθαι ἐνταῦθα τῶν ἁπλῶν τὰ σύνθετα· ἐπειδὴ γὰρ τὰ ἄνευ συμπλοκῆς μέλλει διαιρεῖν, διὰ τοῦτο ὕστερον ταῦτα εἶπεν, ἵνα | εὐθέως αὐτῶν ποιή- 24r σηται τὴν διδασκαλίαν. μέλλει δὲ ταῦτα διαιρεῖν, ὅταν εἴπῃ "τῶν ἄνευ συμπλοκῆς λεγομένων". ἐξεπίτηδες δὲ ἐπὶ τούτων δύο ὀνόματα τάττει καὶ δύο ῥήματα ἐφεξῆς, ἵνα μή τις ὕστερον παρακολουθήσῃ πλάνη.

---

1 τὸ σημαινόμενον a δεῖ κρ.] διακρ. C 8 ὁμοίως om. Ca 10 δὲ] οὖν a 11 ante λέγ. add. καὶ Ca 12 τελεώτερα C 13 εἶραι] οἶδε C 14 καὶ om. C οἶδε — δὲ] οἶδε δὲ οὐκέτι τοῦτο (sic) C 14. 15 εἰς ὄνομα καὶ ῥῆμα a 15 κἀκεῖνα Fa τὰ om. Ca 15. 16 οὐκέτι om. C 16 ἰδόντες om. C 17 αὐτὸν om. C 18 καὶ (alterum) om. C ἐλέγ. ἀνωτέρω] p. 12,28 19 ἐκ] ἀπὸ a 20 δεῖ C 21 τῆς τῶν συλλ. om. F (τῆς τῶν συνθέτων in mrg. suppl.) 21. 22 ἀγν.] ἄδηλα F 29 ταῦτα ὕστ. coll. a 30 ταῦτα] αὐτὰ F εἴπῃ] p. 1b25 30. 31 κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν Arist. 32 παρακολουθήσει F

p. 1a20 Τῶν ὄντων τὰ μὲν καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, 24r ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενί ἐστιν.

Μέλλων τὴν εἰς δέκα διαίρεσιν τῶν πραγμάτων ἡμῖν παραδοῦναι πρότερον ἐκτίθεται τὴν εἰς τέσσαρα τούτων διαίρεσιν· παραδοὺς γὰρ πρότερον τὴν εἰς δύο τῶν φωνῶν διαίρεσιν πρόεισιν ἐπὶ τὴν τετραδικὴν ταύτην τομὴν εἰκότως· ὁ γὰρ δύο ἀριθμὸς ἐφ' ἑαυτοῦ πολυπλασιαζόμενος ποιεῖ τὸν τέσσαρα. μετὰ δὲ ταύτην τὴν διαίρεσιν παραδώσει τὴν εἰς δέκα· ὁ γὰρ ἀπὸ μονάδος ἀρχόμενος ἀριθμὸς συντιθέμενος μέχρι τοῦ τέσσαρα ποιεῖ τὸν δέκα· α' β' γ' δ', καὶ γίνονται δέκα. ἄλλως τε ἐνταῦθα μὲν συμπεπλεγμένην τὴν τῶν πραγμάτων ποιεῖται διαίρεσιν (συμπλέκει γὰρ τὸ καθόλου τῇ οὐσίᾳ καὶ τῷ συμβεβηκότι, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μερικὸν τοῖς αὐτοῖς), ἐκεῖ δὲ κατὰ ἄρθρα καὶ ἁπλουστάτην ποιεῖται τὴν τομὴν μηδὲν μηδενὶ συμπλέκων, ἀλλ' ἕκαστον ὅπως ἔχει φύσεως διδάσκων, ἰδίᾳ μὲν περὶ τῆς οὐσίας, ἰδίᾳ δὲ καὶ οὐ κοινῶς περὶ τῶν συμβεβηκότων ἑκάστου. κατὰ διαφόρους οὖν ἐπιβολὰς τῆς τῶν ὄντων γινομένης διαιρέσεως εἰκότως καὶ τὰ τῆς διαιρέσεως τμήματα διάφορα γέγονεν. ἔστιν οὖν ἡ προκειμένη τῶν ὄντων διαίρεσις τοιαύτη· τῶν ὄντων, φησί, τὰ μέν ἐστιν οὐσίαι τὰ δὲ συμβεβηκότα, πάλιν τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστι καθόλου τὰ δὲ μερικά. τεσσά-| ρων οὖν τούτων ὄντων τμημάτων καὶ σύνδυο λαμβανομένων ἐκ τῆς τού- 24v των συμπλοκῆς γίνονται συζυγίαι ἕξ, δύο μὲν ἀνυπόστατοι, αἱ τὰ ἐναντία ζευγνύουσαι, αἱ δὲ λοιπαὶ τέσσαρες συνιστάμεναι· τῶν γὰρ ὄντων τὰ μέν εἰσι καθόλου οὐσίαι τὰ δὲ καθόλου συμβεβηκότα, καὶ τὰ μὲν μερικαὶ οὐσίαι τὰ δὲ μερικὰ συμβεβηκότα, ὡς τὸ ὑποκείμενον ἔχει διάγραμμα·

1 λέγ. τινος coll. C 6 ἑαυτὸν Ca 7 τὴν διαιρ. ταύτην coll. F 8 ἀριθ. ἀρχ. coll. C 9 γίνεται Fa 9. 10 συμπλεκομένην F 10 τὴν om. a ante ποιεῖται add. ταύτην Fa 12 τομὴν scr. supra διαίρεσιν F 14 prius περὶ om. F οὐ om. F ἑκάστῳ a 15. 16 εἰκότως — διαιρέσεως om. F 17 οὐσία Ca 18 καὶ πάλιν F 20 ἀσύστατοι a 22. 23 καὶ τὰ — συμκεβηκότα om. C 23 figuram recepi ex F, nisi quod quater συνίσταται addidit. codex C ad angulos exhibet

ἀλλ' εἰ μὲν ταύταις ταῖς φωναῖς ἐχρήσατο ὁ Ἀριστοτέλης, σαφὲς ἂν ἦν 25r τὸ λεγόμενον, ὁ δὲ τὴν ἀσάφειαν ἐπιτηδεύων διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν ἑτέροις ἐχρήσατο ὀνόμασιν, οἰκειοτέροις μὲν τῇ τῶν σημαινομένων φύσει, ἀσυνήθεσι δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ ταύτῃ ἀσαφεστέροις. τὸ μὲν οὖν συμβεβηκὸς καλεῖ ἐν' ὑποκειμένῳ, τὴν δὲ οὐσίαν οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, τὸ δὲ καθόλου καθ' ὑποκειμένου, τὸ δὲ μερικὸν οὐ καθ' ὑποκειμένου. καὶ διὰ τί μὲν τὸ συμβεβηκὸς καλεῖ ἐν ὑποκειμένῳ, δῆλον (αὐτὸ γὰρ καθ' αὑτὸ ὑποστῆναι οὐ δύναται, δέεται δὲ ἄλλου πρὸς ὕπαρξιν, τοῦτ' ἔστιν οὐσίας), τὴν δὲ οὐσίαν οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ (οὐ γὰρ δέεται ἑτέρου πρὸς ὕπαρξιν), τὸ δὲ καθόλου καθ' ὑποκειμένου, διότι δέεται τῶν μερικῶν οὐ πρὸς ὕπαρξιν ἀλλὰ πρὸς κατηγορίαν (μὴ γὰρ ὄντων τῶν μερικῶν οὐκ ἔχει τὸ καθόλου κατά τινος κατηγορηθῆναι), τὸ δὲ μερικὸν οὐ καθ' ὑποκειμένου, διότι τὰ κατὰ μέρος κατ' οὐδενὸς ἄλλου κατηγορεῖται.

Διὰ τί τὴν οὐσίαν ἐκάλεσεν οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ καὶ μὴ ὑποκείμενον, εἴ γε ὑπόκειται τοῖς συμβεβηκόσι πρὸς ὕπαρξιν; ἐροῦμεν οὖν πρὸς τοῦτο ὅτι πρῶτον μὲν οὐ πᾶσα οὐσία ἐστὶν ὑποκείμενον· οὐ γὰρ δήπου ἡ θεία οὐσία ἐστὶν ὑποκείμενον· οὐδὲν γὰρ αὐτῇ συμβέβηκεν· οὐκοῦν οὐκ ἂν κληθείη ὑποκείμενον. εἰ οὖν κοινῶς ὠνόμασε τὴν οὐσίαν ὑποκείμενον, οὐ συμπεριέλαβε τὴν θείαν οὐσίαν. δεύτερον δὲ ὃ καὶ μάλιστα κυριωτάτη ἐστὶν αἰτία, διότι τῶν διαιρέσεων εἰς τὰ ἀντικείμενα γινομένων αἱ μέν εἰσι φυκταὶ αἱ δὲ ἄφυκτοι, καὶ φυκταὶ μὲν αἱ εἰς τὰ ἐναντία γινόμεναι ἄφυκτοι δὲ αἱ κατὰ ἀντίφα|σιν· ἐπειδὴ γὰρ τῶν ἐναντίων τὰ μὲν ἐστιν 25v ἔμμεσα τὰ δὲ ἄμεσα, ἀνάγκη τὴν εἰς τὰ ἐναντία γινομένην διαίρεσιν ἐπὶ τῶν ἐμμέσων μὴ ἄφυκτον εἶναι. ἔμμεσα δέ ἐστιν ἐναντία οἷον λευκὸν καὶ μέλαν, ὑγεία καὶ νόσος· ἔστι γὰρ μεταξὺ λευκοῦ καὶ μέλανος τὸ φαιὸν τὸ ἐρυθρὸν καὶ πάντα τὰ ἄλλα χρώματα, μεταξὺ δὲ ὑγείας καὶ νόσου τὸ παρὰ τοῖς ἰατροῖς λεγόμενον οὐδέτερον· τὰς γὰρ ἐκ νόσου ἀναλήψεις οὔτε ὑγείας εἶναί φασιν (οὐ γὰρ τὰ τῶν ὑγιαινόντων ἐνεργοῦσιν) οὔτε νόσους (τῆς γὰρ νοσοποιοῦ αἰτίας ἀπηλλαγμένοι εἰσὶν οἱ ἀναλαμβάνοντες)· οὐκοῦν μέσον τί ἐστι νόσου καὶ ὑγείας ἡ ἀνάληψις. ἄμεσα δὲ τὸ περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον, εἴπερ ὅλως ὡς ἐναντία ταῦτα ἀντίκειται (ἐδείξαμεν γὰρ ἡμεῖς ἐν ἄλλοις ὅτι οὐκ ἔστιν ἐναντία), πάλιν τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον ἀμέσως ἀντίκεινται, οὐδ' αὐτὰ ἐναντία ὄντα. ὥστε τὰ κυρίως ἐναντία πάντα ἐστὶν

καθ' ὑποκειμένου, οὐ καθ' ὑποκειμένου, ἐν ὑποκειμένῳ, οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, ad lineas συμβεβηκότα καθόλου, ⟨μερικαὶ⟩ οὐσίαι, μερικὰ συμβεβηκότα, αἱ κάθόλου οὐσίαι; cum F levibus neglectis congruit a 1 post φωναῖς add. αἷς ἡμεῖς a 1. 2 σαφὲς — λεγ.] καθόλου οὐσίαν, καθόλου συμβεβηκός, μερικὴν οὐσίαν, μερικὸν συμβεβηκός, πραγμάτων ἂν ἦμεν ἀπαλλαγέντες, ὡς σαφοῦς ὄντος τοῦ λεγομένου a 1 ἦν ἂν coll. F 2 εἰρ. αἰτίαν] p. 6,22 3 οἰκειοτέρων F 5 καλῶν C 7 μὲν om. C 8 οὐ δύν.] ἀδύνατον F δεῖται (ubique) a 9 τὴν δὲ οὐσίαν om. F alt. οὐ] οὐδὲ a 12 κατηγορηθήσεται F 13 κατηγοροῦνται a 15 οὖν om. C 17 ἐν αὐτῇ Ca 17. 18 οὐκ ἂν οὖν (οὐκοῦν om.) C 19 οὐ suppl. F[2] συμπεριελάμβανε Ca 22 εἰσιν C 28 τῶν om. Ca 29 ἀναλαμβανόμενοι a 31 τὸ om. a ὅλως om. F 21. 32 ἐδείξαμεν . . ἐν ἄλλοις] quibus locis nescio 32 ἄλλω F 33 ἀντίκειται Fa

ἔμμεσα. εἴ τις οὖν εἰς τὰ ἐναντία διέλοι τὰ ὄντα λέγων τῶν ὄντων τὰ 25v μὲν εἶναι λευκὰ τὰ δὲ μέλανα, ἀνάγκη διαφεύγειν αὐτὸν πάντα τὰ ἐν μέσῳ χρώματα, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τὰς οὐσίας τὰς ἀνεπιδέκτους χρωμάτων, οἷον ἀέρα ψυχὴν ἄγγελον. ἀλλ' οὐδὲ αἱ εἰς τὰ λοιπὰ τῶν ἀντικειμένων εἴδη διαιρέσεις τὸ ἄφυκτον ἔχουσι, πλὴν τῶν κατὰ ἀντίφασιν μόνων γινομένων, οἷον εἴ τις λέγοι τῶν ὄντων τὰ μὲν εἶναι δεξιὰ τὰ δὲ ἀριστερά, ἢ τὰ μὲν δεσπότας τὰ δὲ δούλους, τὰ μὲν πατέρας τὰ δὲ υἱούς· ἔστι γὰρ ἃ καὶ τούτων οὐδέν ἐστιν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ εἰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν ἡ διαίρεσις γίνοιτο, οἷον εἴ τις λέγοι τῶν ὄντων τὰ μὲν τυφλὰ εἶναι τὰ δὲ βλέποντα, ἢ τὰ μὲν σοφὰ τὰ δὲ ἄσοφα· ἕξις γὰρ καὶ στέρησις ἐπὶ τῶν δεκτικῶν μόνων λέγεται, τὸ δὲ τὴν ἕξιν μὴ πεφυκὸς δέχεσθαι οὐδὲ ἐστερῆσθαι λέγεται ταύτης. ὥστε οὐ | πάντα τὰ ὄντα 26r διαιρεῖ ἡ ἕξις καὶ ἡ στέρησις, χωρὶς εἰ μὴ ἰσοδυναμοίη ἐπί τινων τῇ ἀντιφάσει, ὡς ἔχει τὸ σῶμα καὶ ἀσώματον· οὐδὲν γάρ ἐστι τούτων μεταξύ· ταὐτὸν γὰρ δύναται τῇ ἀποφάσει τῇ οὐ σῶμα τὸ ἀσώματον. μόνως οὖν ἡ κατὰ ἀντίφασιν διαίρεσις (οἷον εἴ τις λέγοι τῶν ὄντων τὰ μὲν εἶναι λευκὰ τὰ δὲ οὐ λευκά) πάντα τὰ ὄντα περιλαμβάνει· καὶ γὰρ τὸ φαιὸν οὐ λευκόν, καὶ τὸ ξανθὸν καὶ τὸ ἐρυθρὸν ὁμοίως, ἀλλὰ καὶ ψυχὴ οὐ λευκὴ καὶ ἄγγελος οὐ λευκός· οὐδὲ γὰρ ὅλως χρῶμα πέφυκεν ὑποδέχεσθαι. καὶ ὁ Πλάτων δὲ τὴν διαιρετικὴν ἐξυμνεῖ μέθοδον τὴν κατὰ ἀντίφασιν γινομένην· οὐδὲν γάρ, φησί, τῶν ὄντων καυχήσεται αὐτὴν ἐκφυγεῖν. διὰ τοῦτο τοίνυν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης εἰρηκὼς τὸ συμβεβηκὸς ἐν ὑποκειμένῳ διὰ τῆς τούτου ἀποφάσεως ἐσήμανε τὴν οὐσίαν, εἰρηκὼς αὐτὴν οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, ἵνα πᾶσαν οὐσίαν περιλάβῃ.

Πρὸς τούτοις ἐροῦμεν ὅτι τὸ ὑποκείμενον διττόν, τὸ μὲν πρὸς ὕπαρξιν ὑποκείμενον τὸ δὲ πρὸς κατηγορίαν· πρὸς ὕπαρξιν μὲν ἡ οὐσία (αὕτη γὰρ ὑπόκειται πρὸς ὕπαρξιν τοῖς συμβεβηκόσι), πρὸς κατηγορίαν δὲ τὰ μερικά· ταῦτα γὰρ ὑπόκειται πρὸς κατηγορίαν τοῖς καθόλου. οὐ πρὸς ὕπαρξιν· οὐ γὰρ δέονται τὰ καθόλου τῶν μερικῶν, ἵνα ὑποστῶσιν, ἀλλ' ἵνα ἔχωσι καθ' ὧν κατηγορηθήσονται. τοὐναντίον δὲ τὰ μερικὰ δέονται τῶν καθόλου, οὐ πρὸς κατηγορίαν, ἀλλὰ πρὸς ὕπαρξιν· οὐκ ἂν γὰρ εἴη Σωκράτης καὶ Πλάτων μὴ ὄντος τοῦ ἁπλῶς ἀνθρώπου. τῶν δὲ πρὸς κατηγορίαν ὑποκειμένων τὸ μέν ἐστιν οὐσία τὸ δὲ συμβεβηκός· ὑπόκειται γὰρ καὶ ἡ μερικὴ οὐσία τῇ καθόλου πρὸς κατηγορίαν, ὡς εἴρηται, ὡς Σωκράτης τῷ ἁπλῶς

2 αὐτῶν F 2. 3 ἐν μέσῳ] ἔμμεσα F 3 τὰς ἀνεπιδ. (οὐσίας τὰς om.) C: τὰς ἀνεπιδ. οὐσ. a 3. 4 τῶν χρ. a 4 αἱ εἰς] εἰ C 6 λέγει F[1] 7 alt. μὲν] δὲ a 9 γένοιτο C 10 ἐμβλέπ. C 11 λέγ. μόνων coll. C 12 ταύτης λέγ. coll. Ca 14 τὸ ἀσώμ. a 16 εἰσὶ C 18 ἡ ψυχὴ a 19 ὑποδέξασθαι F 21 φησί om. Fa (cf. Plat. Soph. p. 235 C) ἐκφυγ.] καὶ φυγεῖν a 24 παραλάβῃ a 26 ὑποκείμενον om. F 27 ὑπόκεινται C πρὸς κατηγορίαν om Ca 28. 29 οὐ — ὕπαρ.] ἀλλ' οὐ πρὸς κατηγορίαν C 29 οὐδὲ γὰρ a καθολικὰ Ca 30 κατηγορῶνται C: κατηγοροῦνται a 31 ante οὐ πρὸς add. ἀλλ' C 34 ὡς εἴρηται] v. 27

ἀνθρώπῳ καὶ τῷ ἁπλῶς ζῴῳ, καὶ τὸ μερικὸν συμβεβηκὸς τῷ καθόλου, 26r ὡς τὸ ἐν τῷδε τῷ λίθῳ λευκὸν τῷ ἁπλῶς λευκῷ καὶ τῷ χρώματι· λέγομεν γὰρ καὶ | τόνδε τὸν λίθον λευκὸν εἶναι καὶ τὸ ἁπλῶς λευκὸν χρῶμα 26v εἶναι. ἐπειδὴ οὖν ὡσαύτως ἑκάτερον λέγεται ὑποκείμενον, εἰ εἶπε 'τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐν ὑποκειμένῳ τὰ δὲ ὑποκείμενα', περιέλαβεν ἂν καὶ τὰ μερικὰ συμβεβηκότα, ἅτινα καὶ αὐτὰ ὑποκείμενά ἐστιν, εἰ καὶ μὴ πρὸς ὕπαρξιν, ἀλλὰ πρὸς κατηγορίαν· βούλεται δὲ διὰ τοῦ εἰπεῖν οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ τὴν πρὸς ὕπαρξιν ὑποκειμένην οὐσίαν εἰπεῖν καὶ ἀντιδιαστεῖλαι αὐτὴν τοῖς συμβεβηκόσι. τῶν δὲ δύο διαιρέσεων τούτων ἡ μέν ἐστιν ἀπὸ τοῦ τρόπου τῆς ὑπάρξεως ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ τρόπου τῆς κατηγορίας, καὶ ἀπὸ τοῦ τρόπου τῆς ὑπάρξεως ἡ λέγουσα τῶν ὄντων τὰ μὲν εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ τὰ δὲ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, ἀπὸ τοῦ τρόπου δὲ τῆς κατηγορίας ἡ λέγουσα τῶν ὄντων τὰ μὲν καθ' ὑποκειμένου τὰ δὲ οὐ καθ' ὑποκειμένου λέγεται'· τὰ μὲν γὰρ εἶναί φησι κατηγορούμενα τὰ δὲ ὑποκείμενα πρὸς κατηγορίαν. καὶ σκόπει τὴν ἀκρίβειαν τοῦ Ἀριστοτέλους, πῶς ἐπὶ μὲν τῆς σημαινούσης τὸν τρόπον τῆς ὑπάρξεως εἶπε τὸ ἐστίν, ἐπὶ δὲ τῆς σημαινούσης τὸν τρόπον τῆς κατηγορίας εἶπε τὸ λέγεται· * * * ἀντὶ τοῦ κατηγορεῖται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενί ἐστιν ἀντὶ τοῦ 'οὐκ ἐν ἑτέρῳ ὑπάρχει'. τῶν δὲ τεσσάρων συζυγιῶν προτάττει τὴν καθόλου οὐσίαν ὡς τιμιωτέραν καὶ ὅτι κατὰ τὰ καθόλου ἐπιστήμονες γινόμεθα· ἐν γὰρ τοῖς κατὰ μέρος οὐδὲν διαφέρομεν τῶν ἀλόγων ζῴων, ἔνια δὲ αὐτῶν καὶ ὀξυτέρας ἡμῶν ἔχουσι τὰς αἰσθήσεις, αἷς τῶν κατὰ μέρος ἀντιλαμβανόμεθα. ἔπειτα δευτέραν τίθησι τὴν ἀντικειμένην ταύτῃ, ἔστι δὲ τὸ μερικὸν συμβεβηκός· ἀντίκειται γὰρ τῇ μὲν οὐσίᾳ τὸ συμβεβηκὸς τῷ δὲ καθόλου τὸ μερικόν. εἶτα προετίμησε τὸ καθόλου συμβεβηκὸς τῆς μερικῆς οὐσίας, διότι περὶ τῶν καθόλου τοῖς φιλοσόφοις ὁ λόγος. |

p. 1a24 Ἐν ὑποκειμένῳ δὲ λέγω, ὃ ἔν τινι μὴ ὡς μέρος ὑπάρχον ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν. 27r

Ἐπειδὴ ᾔσθετο ἑαυτοῦ ὁ φιλόσοφος φωναῖς τισι χρησαμένου ἀγνώστοις ἡμῖν ἐκ τῆς συνηθείας, τῷ τε καθ' ὑποκειμένου καὶ οὐ καθ' ὑποκειμένου καὶ ἐν ὑποκειμένῳ καὶ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, βούλεται λοιπὸν διδάξαι ἡμᾶς περὶ αὐτῶν. ἐξηγεῖται δὲ οὐ πάσας, ἀλλὰ τὰς δύο μόνας, τήν τε ἐν ὑποκειμένῳ καὶ τὴν καθ' ὑποκειμένου· τούτων γὰρ γνωσθεισῶν δήλη ἔσται καὶ ἡ τῶν λοιπῶν σημασία· ὁ γὰρ εἰδὼς τί ἐστι τὸ ἐν ὑποκειμένῳ

---

1 καὶ (ante τὸ) om. a 2 τῷ (tert.) om. C post χρώματι add. καὶ τὸ ἁπλῶς λευκὸν τῷ χρώματι F 5 περιελάμβανε F 6 εἰσιν a post εἰ καὶ iter. συμβ.—εἰ καὶ F 7 τοῦ] τὸ a 10. 11 ἡ δὲ — ὑπάρξεως om. F 11 τρόπου μὲν a τῶν ὄντων om. F 14 φασι C 17 ante ἀντὶ suppleveris φησὶ γὰρ καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται 20 καθολικὰ Ca post γιν. add. τῶν μερικῶν a 21. 22 ἔχ. ἡμῶν coll. F 27 λέγεται F 29 ὁ φιλ. ἑ. coll. a 34 σημ.] γυμνασία F τὸ] τῷ F

εἴσεται καὶ τί ἐστι τὸ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, καὶ ὁ ἐγνωκὼς τὸ καθ' ὑποκειμένου οἶδε καὶ τὸ οὐ καθ' ὑποκειμένου. 27r καὶ πρότερον διδάσκει περὶ τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ. καὶ διδάσκει δι' ὁρισμοῦ· οἱ γὰρ ὁρισμοί, ὡς πολλάκις εἴπομεν, παριστῶσιν ἡμῖν τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν. τοῦ δὲ ὁρισμοῦ ἐκ γένους ὄντος καὶ τῶν συστατικῶν διαφορῶν παραλαμβάνει ἐνταῦθα ὁ Ἀριστοτέλης τὸ μὲν ἔν τινι ἀναλογοῦν γένει, τὰ δὲ λοιπὰ ὡς διαφοράς· λέγεται γὰρ τὸ ἔν τινι ἑνδεκαχῶς· ἢ ὡς μέρος ἐν ὅλῳ, ὡς λέγεται ἡ χεὶρ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι εἶναι, ἢ ὡς ὅλον ἐν τοῖς μέρεσιν, ὥσπερ λέγεται ἡ ὁλότης τοῦ σώματος ἐν κεφαλῇ εἶναι καὶ χερσὶ καὶ τοῖς ἄλλοις (οὐ λέγεται δὲ ἐν μέρει τὸ ὅλον, ἀλλ' ἐν μέρεσι, διότι ἡ ὁλότης οὐκ ἐν ἑνὶ μέρει ἀλλ' ἐν πᾶσι θεωρεῖται· ἑνὸς γοῦν τῶν μερῶν ἀφαιρεθέντος κολοβὸν τὸ ὅλον γίνεται καὶ οὐκ ἂν κληθείη ὅλον), ἢ ὡς εἶδος ἐν γένει, ὡς λέγομεν τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ ζῴῳ εἶναι, | ἢ ὡς γένος ἐν εἴδει, ὡς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ζῷον 27v (οὐκ ἀναγκαῖον δὲ ἐνταῦθα λέγειν τὸ γένος ἐν τοῖς εἴδεσιν, ὡς ἐλέγομεν τὸ ὅλον ἐν τοῖς μέρεσιν· ἡ μὲν γὰρ ὁλότης οὐκ ἐξῄρηται τῶν μερῶν ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἔχει τὸ εἶναι, τὸ μέντοι γένος ἐξῃρημένην ἔχει τὴν οὐσίαν καὶ ὅλον ἐν ἑκάστῳ γίνεται εἴδει), ἢ ὡς ἐν χρόνῳ, ὡς λέγομεν ἐν τῷδε τῷ χρόνῳ γεγονέναι τὰ Ἰλιακά, ἢ ὡς ἐν τόπῳ, ὡς λέγομεν ἐν Λυκείῳ ἢ ἐν ἀγορᾷ, ἢ ὡς ἐν ἀγγείῳ, ὡς ὁ οἶνος ἐν κεράμῳ ἢ οἱ πυροὶ ἐν μεδίμνῳ (ἰσοστροφοῦσι δέ πως ὅ τε τόπος καὶ τὸ ἀγγεῖον· τόν τε γὰρ τόπον ἐρεῖς ἀμεταφόρητον ἀγγεῖον καὶ τὸ ἀγγεῖον τόπον περιφορητόν), ἢ ὡς εἶδος ἐν ὕλῃ, ὡς τὸ τοῦ ἀνδριάντος εἶδος ἐν τῷ χαλκῷ, ἢ ὡς τὰ τῶν ἀρχομένων ἐν τῷ ἄρχοντι, ὡς λέγομεν τὰ πράγματα τῶν πολιτῶν ἐν τῷ ἄρχοντι κεῖσθαι, ἢ ὡς ἐν τέλει, ὡς λέγομεν τὸν ἰατρὸν ἐν τῇ ἰατρικῇ ἔχειν τὰς ἐλπίδας ἢ τὸν στρατιώτην ἐν τῇ στρατείᾳ, ἢ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ, ὡς τὸ συμβεβηκὸς ἐν οὐσίᾳ. τοῦτο οὖν τὸ ἔν τινι παραλαμβάνει ὁ Ἀριστοτέλης ὡς γένος κατὰ πλειόνων λεγόμενον. προστίθησι δὲ ὡς διαφορὰς τὰ ἑξῆς, ἵνα διακρίνῃ αὐτὸ τῶν ἄλλων, καθ' ὧν τὸ ἔν τινι κατηγορεῖται. καὶ διὰ μὲν τοῦ εἰπεῖν μὴ ὡς μέρος ὑπάρχον διακρίνει αὐτὸ τοῦ τε ὡς μέρους ἐν ὅλῳ ὑπάρχοντος καὶ τοῦ ὡς εἴδους ἐν γένει (καὶ γὰρ τοῦτο δοκεῖ πως ὡς μέρος εἶναι τοῦ ὅλου ζῴου καὶ τὸ ζῷον ὅλον τι εἶναι· καὶ τοῦτο καὶ ὁ Πορφύριος ἐν ταῖς Εἰσαγωγαῖς φησιν, ὅτι τριῶν

---

1. 2 καὶ (post εἴσ. et οἶδε) om. Ca 3 ἐν ὑποκειμένου F 3. 4 πολλάκις εἴπομεν] p. 14,6 sq., atque etiam suum in Porph. Isag. comment. spectare videtur 4 post φύσιν add. ὡς ἐκ γένους ὄντες καὶ τῶν συστατικῶν διαφορῶν a 5 τῶν om. C 6 ὡς διαφ.] διαφοραῖς Ca 7 γὰρ] δὲ F 8 εἶναι τῷ σ. coll. F: εἶναι τῷ σ. καὶ ἡ κεφαλή a 9 ἐν χερσὶ a 10 τὸ ὅλον ἐν μ. coll. C 12 γίν.] εἶναι βούλεται a 14 τὸ λέγ. coll. F γένος a: ζῷον C: om. F 15 λέγομεν a 18 γέγονε a 19 ἐν (ante ἀγγ.) om. C 20 οἱ om. Ca πυρροὶ C 21 ἀκίνητον καὶ ἀμεταφ. a καὶ τὸ] τὸ δὲ a κινούμενον καὶ περιφ. a 24 τελικῷ αἰτίῳ a 25 στρατείᾳ] στρατιᾷ Ca 28 post ἄλλων add. χωρίσῃ (διακρίνῃ om.) C 30 τε om. F μέρος Ca εἴδους scripsi: εἶδος libri (cf. p. 34, 29) 31 αὐτοῦ τοῦ ὅλ. a 32 καὶ (post τοῦτο) om. a ὁ Πορφ. ἐν ταῖς Εἰσ.] p. 8, 1. 2

ὄντων τούτων, ⟨τῶν⟩ γενικωτάτων γενῶν καὶ τῶν εἰδικωτάτων εἰδῶν καὶ 27v τῶν ὑπαλλήλων, τὸ μὲν γενικώτατον μόνως ἐστὶν ὅλον, τὸ δὲ εἰδικώτατον μόνως μέρος, τὸ δὲ ὑπάλληλον καὶ ὅλον καὶ μέρος, ἀλλὰ μέρος μὲν ἄλλου, ὅλον δὲ οὐκ ἄλλου ἀλλ' ἐν ἄλλοις), διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν ἀδυνάτον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν | ᾧ ἐστι τῶν λοιπῶν ἐχώρισε. 28r

Κακίζουσι δέ τινες τὸν ὁρισμὸν τοῦτον, οἱ μὲν ἐκ τοῦ πλεονάζειν οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἐλλείπειν· αὕτη γὰρ κακία ὁρισμοῦ τὸ μὴ ἀντιστρέφειν πρὸς τὸ ὁριστὸν ἀλλ' ἢ πλείονα περιλαμβάνειν ἢ ἐλάττονα. καὶ οἱ μὲν πλεονάζειν λέγοντές φασι μὴ μόνα τὰ συμβεβηκότα περιλαμβάνειν τὸν ὁρισμὸν ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα· φασὶ γὰρ ὅτι ὁ Σωκράτης ἐν τόπῳ ὢν καὶ ἐν χρόνῳ ἔν τινί ἐστι, καὶ οὐχ ὡς μέρος ἐν ὅλῳ (οὐ γὰρ μέρος ἐστὶ τοῦ τόπου ἢ τοῦ χρόνου), καὶ ἀδύνατον χωρισθῆναι αὐτὸν τοῦ τόπου ἢ τοῦ χρόνου. φαμὲν οὖν ὅτι οὐκ ἔστιν ὁμοία ἡ παραβολή· τὸ μὲν γὰρ συμβεβηκὸς χωρισθῆναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν ἀδύνατον, ἀλλ' ἅμα τῷ χωρισθῆναι καὶ ἔφθαρται, τὰ μέντοι σώματα εἰ καὶ παντὸς τόπου χωρισθείη, οὐδὲν ἧττον ἔστι· τὸ γὰρ σῶμα ᾗ σῶμά ἐστιν οὐ δέεται τόπου ἢ χρόνου πρὸς τὴν οἰκείαν ὑπόστασιν, ἔχει μέντοι ταῦτα παρακολουθήματα, ὥσπερ ὁ ἐν φωτὶ βαδίζων ἔχει τὴν σκιὰν παρακολούθημα μηδὲν εἰς τὴν οὐσίαν αὐτῷ συντελοῦσαν. τῷ μέντοι γε συμβεβηκότι εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν συντελεῖ τὰ σώματα· ἄνευ γὰρ αὐτῶν οὐκ ἂν συσταίη. ἄλλως τε οὐδὲ ἀνάγκη πᾶν σῶμα ἐν τόπῳ εἶναι· τὴν γὰρ ἀπλανῆ σφαῖραν ἀποδείκνυσιν ὁ Ἀριστοτέλης μὴ οὖσαν ἐν τόπῳ· εἰ γὰρ τόπος ἐστὶ τὸ πέρας τοῦ περιέχοντος, καθ' ὃ περιέχει τὸ περιεχόμενον, οἷον ὁ κέραμος τόπος ἐστὶ τοῦ οἴνου τοῦ ἐν αὐτῷ, οὐ καθ' ὅλον ἑαυτὸν ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐντὸς ἐπιφάνειαν, ὅπερ αὐτοῦ ἐστι πέρας (ἀμέλει εἰ ἔξωθεν ἐγκολαφθείη, οὐδὲν ἧττον συνέχει τὸν οἶνον, ἅτε δὴ κατὰ μόνην τὴν ἐντὸς ἐπιφάνειαν ὢν τόπος)· εἰ οὖν τοῦτό ἐστιν, ὡς εἴρηται, τόπος, δείκνυσι δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι ἔξωθεν τῆς ἀπλανοῦς σφαίρας οὐδέν ἐστιν, ἵνα καὶ τῷ τούτου πέρατι περιέχοιτο, οὐ τό|πος οὐ χρόνος οὐ 28v σῶμα οὐ κενὸν οὔτε ἄλλο οὐδέν, οὐκ ἄρα ἐν τόπῳ ἐστὶν ἡ ἀπλανής. ὥστε οὐκ ἀνάγκη πᾶν σῶμα ἐν τόπῳ εἶναι, ἀλλ', ὡς εἴρηται, παρακολούθημα μᾶλλόν ἐστιν ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῶν σωμάτων.

Ἀποροῦσι δὲ καὶ τοῦτο, πῶς οὐχὶ ὁ ὁρισμὸς περιλαμβάνει καὶ τὸ ὡς ὅλον ἐν τοῖς μέρεσι· καὶ γὰρ ἔν τινί ἐστιν (ἐν τοῖς μέρεσι γάρ), καὶ οὐχ ὡς μέρος ὑπάρχει καὶ ἀδύνατον αὐτὸ χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστι. λεγο-

---

1 τούτων ὄντ. coll. F τῶν (ante γεν.) addidi 5 τοῦ om. a
6 τοῦτον om. Ca 8 9. παραλαμβ. a 10 φασὶ γὰρ ὅτι ὁ] ὁ γὰρ F
14 ἀλλ' ἅμα] ἅμα γὰρ F 15 εἰ om. F χωρισθεῖεν C: χωρισθέντα F post χωρισθ. add. ἀλλ' ὅμως τοῦδε τοῦ τόπου χωρισθέντα a
17 παρακολουθοῦντα Ca τῷ φωτὶ F 18 παρακ. τὴν σκ. coll. a
20 οὐδὲ] δὲ C 22 τόπος ἐστι] cf. Arist. Phys. Δ 4 p. 212a5 sq. ὃ] ᾇ F 25 εἰ om. F ἐγκολ.] εἰ κολ. F: ἐκκολ. a 27 δείκν. δὲ ὁ Ἀρ.] De coelo B 1 p. 284a5. 4 p. 287a12 29 ἡ ἀπλ. ἐστιν coll. F
30 εἴρηται] v. 17

μὲν οὖν ὅτι εἰ καὶ κατ' ἄλλο κοινωνεῖ, ἀλλ' οὐκέτι κατὰ τὸ ἔν τινι· οὐ 28v γὰρ λέγεται τὸ ὅλον ἔν τινι εἶναι (οὐ γὰρ ἐν μέρει τὸ ὅλον), ἀλλὰ μᾶλλον ἔν τισιν· ἐν γὰρ τοῖς μέρεσιν. οὕτω καὶ ὁ Πορφύριος ἔλεγε "τὸ δὲ ὅλον οὐκ ἄλλου, ἀλλ' ἐν ἄλλοις"· ἐν γὰρ τοῖς μέρεσι τὸ ὅλον. εἰ δὲ καὶ ἐν τοῖς σημαινομένοις τοῦ ἔν τινι παρελαμβάνομεν καὶ τὸ ὡς ὅλον ἐν μέρεσιν, ἀλλ' οὐ καθὸ ἐν ἑνί ἐστιν, ἀλλὰ κατὰ μόνην τὴν σημασίαν τοῦ μὴ καθ' ἑαυτὸ ὑφεστηκέναι ἐλέγομεν καὶ αὐτὸ τῶν ἔν τινι εἶναι. ἔτι πρὸς τοῖς εἰρημένοις κἀκεῖνο ἀποροῦσιν, ὅτι περιλαμβάνει ὁ ὁρισμὸς καὶ τὸ ὡς εἶδος ἐν ὕλῃ· καὶ γὰρ τὸ εἶδος, φασίν, ἔν τινί ἐστι τῇ ὕλῃ καὶ οὐ μέρος αὐτῆς ὑπάρχει καὶ ἀδύνατον χωρὶς εἶναι αὐτὸ τῆς ὕλης. φαμὲν οὖν ὅτι τὸ εἶδος εἰ καὶ μὴ τῆς ὕλης μέρος ἐστίν, ἀλλὰ τοῦ συναμφοτέρου. οὕτως ἄρα καὶ τὴν χεῖρά φαμεν οὐ τοῦ λοιποῦ σώματος μέρος εἶναι, ἀλλὰ τοῦ παντός. ἔπειτα δὲ ὅτι τὸ μὲν εἶδος συμπληρωτικόν ἐστι τῆς οὐσίας ἑκάστου, καὶ τούτου φθαρέντος φθείρεται τὸ ὑποκείμενον· τὸ δὲ συμβεβηκὸς οὔτε συμπληροῖ τὴν οὐσίαν τοῦ ὑποκειμένου, καὶ φθαρέντος οὐδὲν ἐβλάβη τὸ ὑποκείμενον. ἄλλως τε λέγομεν ὅτι ὁ σκοπὸς ἐνταῦθα τῷ Ἀριστοτέλει διαλαβεῖν περὶ τῶν ὄντων, οὐχ ᾗ ὄντα ἐστίν, ἀλλ' ᾗ σημαίνονται ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, καὶ οὐ κατὰ τὰ δοκοῦντα αὐτῷ διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν. καὶ | ὅτι 29r τοῦτό ἐστιν ἀληθές, σαφῶς αὐτὸς δείκνυσιν ἐν τῷ περὶ τῆς οὐσίας λόγῳ πρώτην μὲν λέγων οὐσίαν εἶναι τὴν κατὰ τὰ ἄτομα θεωρουμένην, δευτέραν δὲ τὴν κατὰ τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη, τῶν πραγμάτων ἀνάπαλιν ἐχόντων· ἡ μὲν γὰρ κατὰ τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη θεωρουμένη πρώτη ἐστίν, ἅτε δὴ καὶ αἰτία οὖσα τῶν ἀτόμων καὶ ἀσώματος καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχουσα, ἡ δὲ κατὰ τὰ ἄτομα δευτέρα ἐστὶν ὡς αἰτιατή. ἀλλ' ἐπειδὴ ταύτης ἔχει γνῶσιν ὁ πολὺς ἄνθρωπος, διὰ τοῦτο κατὰ τὴν τούτων δόξαν τὴν διδασκαλίαν ποιούμενος πρώτην αὐτὴν εἶπεν. ἐπειδὴ οὖν τοῦ εἴδους καὶ τῆς ὕλης ἔννοιαν οὐκ ἔχει ὁ πολὺς ἄνθρωπος, μόνον δὲ οἶδε τὸ ἐκ τούτων σύνθετον καὶ τοῦτο ὡς ἕν, διὰ τοῦτο ὁ Ἀριστοτέλης καὶ εἰ κατηριθμεῖτο τὰ τοῦ ἔν τινι σημαινόμενα, οὐκ ἂν ἐμνήσθη τοῦ ὡς εἴδους ἐν ὕλῃ, ἅτε δὴ μὴ περὶ τῶν ὄντων ᾗ ὄντα ἐστὶ διαλεγόμενος, ἀλλὰ κατὰ τὰ τῷ πολλῷ ἀνθρώπῳ δοκοῦντα περὶ αὐτῶν. ὥσπερ οὖν ὁ γεωμέτρης ὁριζόμενος τὸ σημεῖον λέγει ὅτι σημεῖόν ἐστιν οὗ μέρος οὐδὲν καὶ ὁ ὁρισμὸς οὗτος περιλαμβάνει οὐ μόνον τὸ σημεῖον ἀλλὰ καὶ τὴν μονάδα καὶ τὸ νῦν (ἕκαστον γὰρ τούτων ἀμερές ἐστι) καὶ οὐκ ἄν τις ἐγκαλέσειε τῷ

1 ἄλλα a κοιν. ἡ ὑπογραφή a οὐκέτι καὶ F 1. 2 οὐ γὰρ — τινι in mrg. suppl. C 3 Πορφ.] Isag. p. 8,2 τὸ δὲ ὅλ.] ὅλον δὲ Porph. 5 παραλαμβ. Fa τοῖς μέρεσι a 6 τοῦ] τὸ F 10 post αὐτὸ add. τὸ Ca 12 λοιποῦ] ὅλου a ἔπειτα — ὑποκείμενον (14) om. F 13 ἑκ. οὐσ. coll. a 15 οὐδὲν ἐβλ.] οὐκ ἐφθάρη a 17 ὑπὸ] παρὰ C 18 κατὰ] ᾗ F: αὐτὰ a αὐτῷ δοκ. coll. F περὶ τῶν αὐτῶν C 19 σαφῶς αὐτὸς] καὶ αὐτὸς C: σαφὲς τοῦτο a 22 γὰρ om. C κατὰ γένη καὶ τὰ εἴδη F 25 ἐπειδὴ — εἶπεν (26) om. F 26 τοῦ om. C 27 πολλὺς C μόνον δὲ in lac. om. C 29 καταριθμοῖτο F 31 τὰ om. a: τὰ ὄντα ὡς F οὖν om. a

γεωμέτρῃ ὡς διὰ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ σημείου περιλαμβάνοντι καὶ ταῦτα (ἐρεῖ 29r γὰρ πάντως ὅτι εἰ καὶ ἡ μονὰς καὶ τὸ νῦν ἀμερῆ εἰσιν, ἀλλὰ τῶν ἐμοὶ ὑποβεβλημένων πραγμάτων οὐδέν ἐστιν ἄλλο ἀμερὲς ἢ τὸ σημεῖον), οὕτως καὶ ὁ Ἀριστοτέλης κατὰ τὸν σκοπὸν τῆς προκειμένης αὐτῷ διδασκαλίας οὐκ οἶδεν ἔν τινι τὸ ὡς εἶδος ἐν ὕλῃ· οὐ γὰρ ἔχει τούτου ἔννοιαν ὁ πολὺς ἄνθρωπος. βούλεται δέ, ὡς εἴπομεν, οὐ περὶ τῶν ὄντων ᾗ ὄντα ἐστὶ διαλεχθῆναι, ἀλλὰ ᾗ σημαίνονται ὑπὸ τῶν τοιῶνδε φωνῶν κατὰ τὰ τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα. καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τοὺς λέγοντας πλεονά|ζειν τὸν 29v ὁρισμόν.

Οἱ δὲ ἐλλείπειν εἰρηκότες φασὶ μὴ πάντα τὰ συμβεβηκότα περιειληφέναι τὸν ὁρισμόν, ἀλλὰ μόνα τὰ ἀχώριστα· εἶπε γάρ, φασίν, ὅτι ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστι· τὰ δὲ χωριστά φασιν οὐκ ἀδύνατον χωρισθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον. τί οὖν φαμεν; ὅτι εἰ μὲν εἶπεν ‘ἀδύνατον χωρισθῆναι’, καλῶς ἂν ἐλέγετε· νῦν δὲ λέγει ἀ δ ύ ν α τ ο ν χ ω ρ ὶ ς ε ἶ ν α ι ἀντὶ τοῦ ὑπάρξαι καὶ συστῆναι· καὶ γὰρ καὶ τὰ χωριστὰ ἀδύνατον ὑποστῆναι δίχα τῆς ὑποκειμένης αὐτοῖς οὐσίας. ἔτι ἀποροῦσί τινες λέγοντες ‘πῶς εἶπεν ὅτι οὐ δύναται τὸ συμβεβηκὸς χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν; ἰδοὺ γὰρ ἡ ὀσμὴ συμβεβηκός ἐστι καὶ χωρισθεῖσα τοῦ ὑποκειμένου ἔστιν ἔτι· μήλου γὰρ πολλάκις πόρρω ἡμῶν ὄντος διαβαίνει πρὸς ἡμᾶς ἡ τούτου εὐωδία· ὥστε δύναται καὶ ἡ εὐωδία τοῦ μήλου, συμβεβηκὸς αὐτοῦ οὖσα, χωρὶς εἶναι τῆς οὐσίας τοῦ μήλου. καὶ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν τοιούτων ὁμοίως’. διχῶς οὖν τοῦτο ἐπιλυόμεθα. πρῶτον μὲν ὅτι οὐκ εἶπεν ὁ Ἀριστοτέλης ‘ἐν ᾧ ἦν’, ἀλλ’ ἐ ν ᾧ ἐ σ τ ι ν· ἀδύνατον οὖν χωρὶς εἶναι τὴν εὐωδίαν τοῦ μήλου τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν· ἢ γὰρ ἐν τῷ μήλῳ ἐστὶν ἢ ἐν ἀέρι. ἔπειτα δὲ ὅτι οὐ μόνη ἡ τοῦ μήλου εὐωδία χωρεῖ πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ μετά τινος λεπτομεροῦς τοῦ μήλου οὐσίας. καὶ τοῦτο δῆλον ἐξ ὧν πολλάκις παριόντες δυσώδη τόπον ῥάκει τοὺς μυκτῆρας περιφράξαντες τὸν μὲν ἀέρα ἀναπνέομεν (ἀδύνατον γὰρ τοῦτον μὴ ἀναπνεῖν), τῆς δὲ δυσωδίας οὐκ ἀντιλαμβανόμεθα, ἅτε παχυμερεστέρας οὔσης τῆς ἀπορρυείσης οὐσίας ἐκείνης ἢ κατὰ τὸν ἀέρα καὶ μὴ δυναμένης διεισδῦναι τοὺς πόρους τοῦ ῥάκους· ὁ δὲ ἀὴρ διεισδύνει διὰ τὴν λεπτομέρειαν. εἰ δὲ χρόνῳ πολλάκις καὶ τοῦ ῥάκους ἐπικειμένου τῆς δυσωδίας ἀντιλαμβανόμεθα, οὐδὲν θαυμαστόν· ἴσως γὰρ | καὶ 30r παρὰ τὴν θέσιν τοῦ ῥάκους τοῦτο γίνεται παρακεκλιμένου καὶ διείσδυσιν δεδωκότος τῇ παχυμερεστέρᾳ οὐσίᾳ, ὁπότε καὶ ἐπὶ πολὺ τῇ κινήσει ἀναρρι-

---

2 pr. καὶ om. F 2. 3 ἀλλὰ — ὑποβεβλ. om. F 2 ἐμοὶ a: om. C 5 εἶδος ὡς coll. C alt. οὐ] οὐδὲ F 6 ὡς εἴπομεν] p. 34, 16 7 τῶν om. Fa τοῖς om. F 10 φασὶ om. Ca 11 φησιν Fa 12 τοῦ ἐν ᾧ ἐστι om. F δὲ scripsi: γὰρ libri ἀχώριστα a φησιν a 14 λέγει ὅτι a post εἶναι add. τοῦ ἐν ᾧ ἐστιν a 16 λέγ. ὅτι Fa 20 καὶ om. Ca οὖσα αὐτοῦ coll. F 21 ὁμοίων C οὖν om. C 23 τοῦ (ante ἐν) om. C 24 post pr. ἐστιν add. τόπῳ a τῷ om. F 25 μόνον C 27 ἐπιφράξ. C 30 δὲ] γὰρ Ca 30. 31 εἰσδύνει F 31 χρόνου a 32 τῆς δυσωδίας om. F ἀντιλαβοίμεθα F καὶ om. C 33 παρακεκινημένου a

πιζομένη μᾶλλον λεπτύνεται καὶ διεισδύνει· ἀμέλει ἐπὶ πολὺ ἀναρριπισθεῖσα 30r καὶ λεπτομερὴς γινομένη διεισδύνει. τεκμήριον δὲ μέγιστον τοῦ μετά τινος οὐσίας ἀπορρεῖν, ὅτι ἐν χρόνῳ πλείονι ῥυτιδοῦται τὸ μῆλον, ἅτε τῆς οὐσίας αὐτοῦ διαφορουμένης, ἐν ᾗ ἡ εὐωδία ὑπῆρχε. δηλοῦσι δὲ τοῦτο καὶ οἱ ἐκ τοῦ θυμιάματος ἀναδιδόμενοι ἀτμοὶ αὐτόθεν τῇ αἰσθήσει ὑποπίπτοντες διὰ τὴν παχύτητα τῆς ὑποκειμένης οὐσίας, ὅθεν καὶ ταῖς χερσὶ πολλάκις τὸν ἀέρα κινοῦντες ὠθοῦμεν πρὸς τοὺς μυκτῆρας, ὁπηνίκα παχυμερέστερος ὢν ὁ ἀπὸ τοῦ θυμιάματος ἀναδιδόμενος ἀτμὸς μὴ διικνεῖται ῥαδίως πρὸς τὸ αἰσθητήριον, ὅπερ οὐκ ἂν ἐδεόμεθα ποιεῖν, εἰ ἀσωμάτως αἱ ποιότητες ἐκ τῶν θυμιαμάτων εἰς τὸν ἀέρα ἐχώρουν· | τοῦτο γοῦν ἐπὶ τῶν ψόφων οὐ 31r ποιοῦμεν. εἰ δέ τις εἴποι 'πῶς οὖν ἐν τῷ δένδρῳ ὄντα τὰ μῆλα καὶ τῆς ὀσμῆς ἡμῖν μεταδιδόασι καὶ μείωσιν οὐχ ὑπομένει;', λέγομεν ὅτι ἐνταῦθα πλεῖόν ἐστι τὸ ἐπιρρέον καὶ τρέφον τοῦ διαφορουμένου.

---

1 εἰσδύναι C: καὶ διεισδύνει eicias 2 λεπτομερεστέρα Ca γιν. διεισδ.] ἐξατμηθεῖσα (sic) οὐδὲ τῇ αἰσθήσει λοιπὸν ὑποπίπτει διὰ τὴν λεπτομέρειαν C: γίνεται a τοῦ om. a 3 ἐν] ἐπὶ F 10 post ἐχώρουν addit ex Marc. 217 ἰστέον ὅτι πλάτων φησὶ μετά τινων ἀπορροιῶν τὴν ὀσμὴν τοῦ μήλου χωρεῖν πρὸς ἡμᾶς μὴ χωρισθεῖσαν τοῦ ὑποκειμένου. Ἀριστοτέλης δὲ τὸ διακονικὸν καὶ δίοσμον αἰτιᾶται τοῦ ἀέρος, ὅτι ᾧ λόγῳ ἐστὶ διοφατικὸς καὶ διηχής, τούτῳ καὶ δίοσμος. μεταλαμβάνων γὰρ τῆς εὐωδίας μεταδίδωσιν ἡμῖν. ὁ δὲ πλωτῖνός φησιν, ὅτι μεταβάλλεται μέρος τοῦ ἀέρος εἰς ὀσφραντὴν ποιότητα. ἡ γὰρ εὐωδία μείνασα ἐν τῷ μήλῳ γεννᾷ ὁμοίαν ἑαυτῇ ἑτέραν ποιότητα μεταβάλλουσα μέρος τοῦ ἀέρος, ἧς αἰσθανόμεθα. ὡς καὶ ἡ ἐν πυρὶ θερμότης οὐ καταλείψασα τὸ πῦρ ψυχρὸν χωρεῖ πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ μείνασα ἐν τῷ πυρὶ ἑτέραν ὁμοειδῆ ἑαυτῇ θερμότητα ἀπογεννᾷ ἐν τῷ ἀέρι. οὐδεμία δὲ τῶν δοξῶν τούτων καθ' ἑαυτὴν ἀληθής, οὔτε ἡ πλάτωνος ἡ λέγουσα μετὰ ἀπορροίας τὴν ὀσμὴν χωρεῖν πρὸς ἡμᾶς· ἡ γὰρ ἀπόρροια σῶμα, παντὸς δὲ σώματος ἡ κατὰ φύσιν κίνησις· ἢ γὰρ κοῦφον καὶ ἐπὶ τὰ ἄνω ῥέψει ἢ βαρὺ καὶ ἐπὶ τὰ κάτω. τῆς δὲ εὐωδίας τοῦ μήλου πάντες ὁμοτίμως αἰσθανόμεθα, ἄνω κάτω πρόσθεν ὄπισθεν δεξιὰ ἀριστερά. καὶ δῆλον ἐκ τούτου, ὅτι οὐκ ἀρκεῖ μόνον ἀπορροίας εἰπεῖν. οὐδὲ ἡ ἀριστοτέλους μόνη ἀληθής, πλασματῶδες γὰρ τὸ λέγειν ὅλον τὸν μεταξὺ ἀέρα μεταλαμβάνειν τῆς ὀσμῆς, ὡς ἐπὶ τῶν γυπῶν τῶν αἰσθανομένων τῶν ἐν ἄλλαις πόλεσιν ἀτάφων σωμάτων. ἀλλ' οὐδὲ τὸ τοῦ πλωτίνου μόνον ἀληθὲς τὸ ποιοῦσθαι καὶ μεταβάλλεσθαι μέρος τοῦ ἀέρος. τὸν γὰρ βόρβορον οἱ χοῖροι πλέον ἀνορύττουσι τῷ μάλιστα τῶν ἀπορροιῶν ἀντιλαβέσθαι. αἱ τρεῖς δὲ ἅμα ἀληθεῖς εἰσιν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν φαύλως ὀσμωμένων, οἷοι οἱ χοῖροι, χρεία καὶ ἀπορροιῶν. ἐπὶ δὲ τῶν ἀκριβῶς, οἷοι οἱ γύπες, ἀρκεῖ τὸ δίοσμον τοῦ ἀέρος. ἐπὶ δὲ τῶν μέσως ὀσμωμένων, οἷοί ἐσμεν ἡμεῖς, ἀρκεῖ ἡ μεταβολὴ τοῦ ἀέρος. κατ' οὐδεμίαν δὲ τῶν δοξῶν αἱ ποιότητες ἀπὸ ὑποκειμένου μεταβαίνουσιν. ἢ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ νῦν εἰσι καὶ ἐν τῷ ἐν ᾧ εἰσι καὶ ἐν τῷ ἐξ οὗ. καὶ διασπασθήσεται αὐτὴ ἑαυτῆς ἡ ποιότης ἡ ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ νῦν. καὶ ἐπειδὴ πάντων δύο νῦν ἐστι χρόνος μέσος, ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἔσονται χωρὶς τοῦ ὑποκειμένου αἱ ποιότητες. ἔστι καὶ τοῦτο εἰπεῖν πρὸς τοὺς λέγοντας· καὶ οὐσία τις συναπέρχεται μετὰ τῆς ἐν τῷ μήλῳ ποιότητος. ἔτι ἡ οὐσία μίαν τινὰ κίνησιν ποιεῖται τὴν ἐπ' εὐθείας· ἢ γὰρ ἄνω ἢ κάτω ἢ πρόσω ἢ ὀπίσω ἢ δεξιὰ ἢ ἀριστερά· ἐπεὶ οὖν συμβαίνει καὶ τοὺς δεξιὰ ἱσταμένους καὶ τοὺς ἀριστερὰ καὶ πρόσω καὶ ὀπίσω αἰσθάνεσθαι τῆς εὐωδίας, παρὰ πάσας ταύτας κινεῖται τὰς κινήσεις. δεῖ οὖν ἐπίστασθαι οὕτως· ὁ ἀὴρ δυνάμει ἐστὶν ὡς ἡ ποιότης τοῦ μήλου τὸ φύσιν ἔχειν πάσας τὰς ποιότητας δέξασθαι. ὡς ἄποιος ὢν αὐτός· ὑπὸ οὖν τῆς εὐωδίας τοῦ μήλου γίνεται ἐνεργείᾳ τοιοῦτος καὶ λοιπὸν διαπορθμεύει πάσας τὰς ποιότητας δέξασθαι ἡμᾶς ἐξ αὐτοῦ, ὡς ἄποιος ὢν αὐτὸς a 10 οὖν Ca 11 εἴπη F οὖν om. C 12 post ὑπομένει add. μὴ ἰσχναινόμενα a 13 post διαφ. add. πλέον γάρ ἐστιν ἡ ἐσροὴ τῆς ἐκροῆς, tum ex Marc. 217

p. 1b6 Ἁπλῶς δὲ τὰ ἄτομα καὶ ἓν ἀριθμῷ κατ᾽ οὐδενὸς 31r
ὑποκειμένου λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δ᾽ ἔνια οὐδὲν κωλύει εἶναι· ἡ γὰρ τὶς γραμματικὴ τῶν ἐν ὑποκειμένῳ μέν ἐστι, καθ᾽ ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται.

Ἐπειδὴ προσεχῶς τῶν μερικῶν οὐσιῶν ἐμνημόνευσεν ὡς μὴ καθ᾽ ὑποκειμένου λεγομένων, λέγων τὰ δὲ οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶν οὔτε καθ᾽ ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, οἷον ὁ τὶς ἄνθρωπος ἢ ὁ τὶς ἵππος, οὐ μόναι δὲ αἱ μερικαὶ οὐσίαι λέγονται οὐ καθ᾽ ὑποκειμένου ἀλλὰ καὶ τὰ μερικὰ συμβεβηκότα, διὰ τοῦτο ἐνταῦθα καθολικὸν ποιεῖται τὸν λόγον καί φησιν ἁπλῶς δὲ (ἀντὶ τοῦ 'καθολικῷ δέ τινι λόγῳ') πάντα τὰ ἄτομα, ἃ καὶ ἕν ἐστι τῷ ἀριθμῷ, εἴτε οὐσίαι εἶεν εἴτε συμβεβηκότα, κατ᾽ οὐδενὸς ὑποκειμένου λέγεται. τὸ δὲ ἁπλῶς λέγεται τριχῶς· ἢ τὸ καθόλου, ὡς λέγομεν 'ἁπλῶς πᾶς ἄνθρωπος' ἀντὶ τοῦ καθόλου, ἢ τὸ μοναχῶς ὡς τὸ

ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ

ἀντὶ τοῦ οὐ ποικίλος, ἢ τὸ κυρίως, ὡς ὅταν λέγωμεν 'ἡ ἁπλῶς ἀρετή' ἀντὶ τοῦ 'ἡ κυρίως ἀρετή'. καὶ τὸ ἓν δὲ λέγεται τριχῶς, καὶ ὅλως ἡ 32r
ταυτότης καὶ ἡ ἑτερότης· λέγομεν γὰρ ἢ τῷ γένει ἓν ὡς ἄνθρωπον καὶ

Τὰ δὲ καθ᾽ ὑποκειμένου τε λέγεται καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστί. Σαφηνίσας τὸ μερικὸν συμβεβηκός, ὅπερ ἔλεγεν ἐν ὑποκειμένῳ καὶ οὐ καθ᾽ ὑποκειμένου, νῦν τρέπεται ἐπὶ τὸ παραδοῦναι ἡμῖν τὸ παράδειγμα τοῦ καθόλου συμβεβηκότος, ὅπερ καλεῖ καθ᾽ ὑποκειμένου καὶ ἐν ὑποκειμένῳ. Τὰ δὲ οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶν οὔτε καθ᾽ ὑποκειμένου τινὸς λέγεται. Πανταχοῦ τοῖς μὲν ἀπὸ τῆς φωνῆς, τουτέστι τῷ καθ᾽ ὑποκειμένου καὶ οὐ καθ᾽ ὑποκειμένου, τὸ λέγεται ἀποδίδωσι, τοῖς δὲ ἀπὸ τοῦ ὄντος, τουτέστι τῷ ἐν ὑποκειμένῳ καὶ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, τὸ ἐστί. παραδοὺς δὲ τὰ παραδείγματα τῶν συμβεβηκότων, τῶν μερικῶν καὶ τῶν καθόλου, νῦν τὸ παράδειγμα λέγει τῆς μερικῆς οὐσίας. οὐ καθ᾽ ὑποκειμένου δέ ἐστι τὸ ἀκατηγόρητον κατὰ τὴν καθ᾽ ὑποκειμένου κατηγορίαν· οὐ γὰρ τὸ ἀκατηγόρητον ἁπλῶς. ἐπειδὴ δύναται καὶ μερικὸν κατὰ τὴν ἐν ὑποκειμένῳ κατηγορίαν κατηγορεῖσθαι, ὡς ἡ τὶς γραμματικὴ ἀριστάρχου. καὶ τοῦτο καὶ αὐτὸς προϊὼν διδάξει, δι᾽ ὧν φησιν 'ἐν ὑποκειμένῳ δὲ ἔνια οὐδὲν κωλύει εἶναι'. εἰ δὲ καὶ τὰ ἄτομα κατηγορεῖται καθ᾽ ὑποκειμένου, οἷον ὁ προσιὼν ἄνθρωπος σωκράτης ἐστιν, ἀλλὰ παρὰ φύσιν ἡ κατηγορία ὡς τὸ μερικὸν τοῦ καθόλου κατηγοροῦσα, ὥσπερ καὶ ἡ οὐσία συμβεβηκότος κατηγορουμένη, ἡνίκα φαμὲν τουτὶ τὸ λευκὸν σωκράτης ἐστί· κατηγορεῖται γὰρ κατὰ φύσιν μὲν τὰ καθόλου τῶν μερικῶν καὶ τὰ συμβεβηκότα τῶν οὐσιῶν, παρὰ φύσιν δὲ τὰ μερικὰ τῶν καθόλου, ὡς ἐπὶ τοῦ εἰρημένου παραδείγματος, καὶ αἱ οὐσίαι τῶν συμβεβηκότων, οἷον τὸ προσιὸν λευκὸν σωκράτης ἐστίν· οὐ καθ᾽ ὑποκειμένου ἄρα ἐστὶ τὸ ἀκατηγόρητον κατὰ τὴν καθ᾽ ὑποκειμένου κατηγορίαν τῆς κατηγορίας κατὰ φύσιν ἐχούσης a

1 τῷ ἀρ. C 3 μὲν om. F 6 τὰ δὲ om. F 7 ἢ] καὶ Arist. 10 alt. δὲ om. F 13 λέγομεν] λέγεται F 14 τὸ om. F 15 ἁπλοῦς . .] Eurip. Phoen. 472 16 ὅταν λέγωμεν] λέγομεν F ἡ om. Ca post ἁπλ. add. εἰπεῖν F 17 ἡ (ante κυρ.) om. a post ἀρετή add. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν σοφός. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ καθόλου πολλάκις φέρομεν, ἁπλῶς δὲ εἰπεῖν περὶ παντός. ἐνταῦθα οὖν τὸ ἁπλῶς εἰπεῖν ἀντὶ τοῦ καθόλου εἶπε F ὅλης C 18 ἓν om. F

ἵππον, ἢ τῷ εἴδει ἓν ὡς Σωκράτην καὶ Πλάτωνα, ἢ τῷ ἀριθμῷ ὡς Πλάτωνα· 32r ἓν γάρ τι τῷ ἀριθμῷ ὁ Πλάτων. ἀλλὰ καὶ τὰ ἕτερα ὁμοίως ἢ τῷ γένει φαμὲν ὡς ἵππον καὶ συκῆν, ἢ τῷ εἴδει ὡς ἵππον καὶ ἄνθρωπον, ἢ τῷ ἀριθμῷ ὡς Πλάτωνα καὶ Σωκράτην. ἐνταῦθα οὖν τὸ τῷ ἀριθμῷ ἓν παρέλαβεν. ἰστέον δὲ ὅτι τὰ μὲν τῷ ἀριθμῷ ἕτερα ἐνδέχεται εἶναι τῷ γένει καὶ τῷ εἴδει ἕν, ὡς Σωκράτην καὶ Πλάτωνα, τὰ δὲ τῷ εἴδει ἕτερα πάντως μὲν καὶ τῷ ἀριθμῷ ἕτερα, οὐ πάντως δὲ τῷ γένει, ἀλλ' ἔστιν ὅτε ταὐτά, ὡς ἵππος καὶ ἄνθρωπος, τὰ δὲ τῷ γένει ἕτερα πάντως καὶ τῷ εἴδει καὶ τῷ ἀριθμῷ, ὡς ἵππος καὶ συκῆ ἢ ὡς ἄνθρωπος καὶ λευκόν.

Ἐν ὑποκειμένῳ δ' ἔνια, φησίν, οὐδὲν κωλύει εἶναι· ἐπειδὴ ⟨γὰρ⟩ καθολικὸν τὸν λόγον ἐποιήσατο εἰπὼν μηδὲν τῶν ἀτόμων, ἃ καὶ ἕν ἐστι τῷ ἀριθμῷ, εἶναι καθ' ὑποκειμένου, οὐ μόναι δὲ αἱ μερικαὶ οὐσίαι ἀλλὰ καὶ τὰ μερικὰ συμβεβηκότα ἄτομά εἰσιν, ὥς ἡ τὶς γραμματική, ὡς αὐτός φησιν, ἐπήγαγε τὸ ἐν ὑποκειμένῳ δέ τινα οὐδὲν κωλύει εἶναι, τὰ μερικὰ συμβεβηκότα δηλῶν οὕτως.

p. 1b10 Ὅταν ἕτερον καθ' ἑτέρου κατηγορῆται ὡς καθ' ὑποκειμένου, ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, πάντα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται.

Διαλεχθεὶς περὶ τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ νῦν τρέπεται ἐπὶ τὴν τοῦ καθ' ὑποκειμένου διδασκαλίαν καὶ τρόπον τινὰ τοῦτό φησιν, | ὅτι ἄλλο ἐστὶ τὸ 32v κατηγορεῖσθαι κατά τινος καὶ ἄλλο τὸ ὡς καθ' ὑποκειμένου κατηγορεῖσθαι, τούτῳ δὲ πάντως παρακολουθεῖ τῷ ὡς καθ' ὑποκειμένου κατηγορουμένῳ τὸ πάντα ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται ταῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου τούτῳ λέγεσθαι· οἷον κατηγορεῖται Σωκράτους ὡς καθ' ὑποκειμένου ὁ ἁπλῶς ἄνθρωπος, τοῦ δὲ ἁπλῶς ἀνθρώπου κατηγορεῖται τὸ ζῷον, τοῦτο οὖν καὶ κατὰ τοῦ Σωκράτους κατηγορηθήσεται· διαβιβάζει γὰρ διὰ μέσου ἑαυτοῦ ὁ ἁπλῶς ἄνθρωπος ἐπὶ Σωκράτην τὴν τοῦ ζῴου κατηγορίαν. τί δὲ αὐτῷ βούλεται τὸ ὡς καθ' ὑποκειμένου; τὸ οὐσιωδῶς καὶ πραγματικῶς. εἰ γάρ τι κατὰ τοῦ κατηγορουμένου κατὰ συμβεβηκὸς κατηγορεῖται, οὐκ ἀνάγκη τοῦτο καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου λέγεσθαι· οἷον τοῦ Ἀγαμέμνονος πραγματικῶς κατηγορεῖται καὶ ὡς καθ' ὑποκειμένου ὁ ἄνθρωπος, τοῦ δὲ ἀνθρώπου οὐσιωδῶς μὲν κατηγορεῖται

---

1 ἓν om. F 2 τι] τοι F 3 συκῆν] φυτόν Fa 4 τὸ om. C 5 εἶναι om. F 6 σωκράτης καὶ πλάτων Ca 9 ὡς (alt.) om. a λευκός C[1] 10 γὰρ Marc. 217: om. CFa 13 ὡς αὐτός] ὡσαύτως C 14 τινα om. Ca 14. 15 τὰ μ. συμβ. δ. οὕτως] τουτέστι συμβεβηκός Ca 15 post οὕτως add. ex Marc. 217 καὶ καθόλου εἰπεῖν τὰ τῷ ἀριθμῷ ἓν μὴ ὄντα κατ' οὐδενὸς ὑποκειμένου λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δέ ἐστιν a 16 κατηγορεῖται F 17 πάντα] ταῦτα C 18 κατὰ om. C ὑποκ. τούτω C ῥηθήσονται F 19 τοῦ (alt.) om. a 22 τούτῳ a: τοῦτο CF 26 τοῦ om. a 29 τὸ] ἀντὶ τοῦ Ca post τι add. καὶ C 31 ἀγαμ.] πλάτωνος F

τὸ ζῷον, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ τὸ τρισύλλαβον· διὰ τοῦτο τὸ μὲν ζῷον 32v κατηγορεῖται κατὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος, οὐκέτι δὲ τὸ τρισύλλαβον. πάλιν τοῦ μὲν ζῴου ὡς καθ' ὑποκειμένου μὲν καὶ ὡς πράγματος κατηγορεῖται τὸ ἔμψυχον τὸ αἰσθητικόν, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ καὶ σχετικῶς τὸ γένος ἢ τὸ δισύλλαβον *. ὁμοίως ἔχει καὶ ἐπὶ συμβεβηκότων· τῶν γὰρ τριῶν, εἰ τύχοι, ὡς πράγματος κατηγορεῖται ὁ ἀριθμός, τοῦ δὲ ἀριθμοῦ ὡς μὲν πράγματος τὸ ποσόν, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ τὸ τρισύλλαβον· διὰ τοῦτο τῶν τριῶν ὁ μὲν ἀριθμὸς κατηγορεῖται, τὸ δὲ τρισύλλαβον οὐκέτι. ἵνα οὖν σημάνῃ τὰ οὐσιωδῶς καὶ ὡς πραγμάτων κατηγορούμενα, εἶπε τὸ ὡς καθ' ὑποκειμένου· τοῦ γὰρ ζῴου τὸ δισύλλαβον οὐχ ὡς καθ' ὑποκειμένου κατηγορεῖται, ἀλλ' ὡς φωνῆς καὶ τοῦ ποσοῦ τῶν συλλαβῶν. καὶ τὸ γένος ὡς σχέσεως. ὅσα οὖν, φησί, καθ' ἑτέρου λέγεται | ὡς καθ' ὑποκειμένου 33r (ἀντὶ τοῦ ὡς πράγματος ὑφεστῶτος), ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται (προσυπακουστέον δὲ καὶ ἐνταῦθα τὸ ὡς καθ' ὑποκειμένου), πάντα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται.

---

2 τοῦ om. a ἀγαμ.] πλάτωνος F δὲ καὶ Fa δισύλλ. F 3 alt. μὲν om. F καὶ om. C post δισύλλαβον inseras διὰ τοῦτο τὸ μὲν ἔμψυχον καὶ τὸ αἰσθητικὸν κατηγορεῖται τοῦ ἀνθρώπου, οὐκέτι δὲ τὸ γένος ἢ τὸ δισύλλαβον 7 δὲ om. C 8 μὲν τριῶν ὁ coll. a οὐκέτι — δισύλλαβον (10) om. F 10 δισσυλ. C 11 καὶ τοῦ π. τ. συλλαβῶν om. a (recte) 12 pr. ὡς] τῆς a οὖν] δὲ F φησί om. C 14 δὲ om. F 15 post ῥηθήσεται add. ex Marc. 217 αἱ κατηγορίαι καὶ πλάτος ἔχουσι καὶ βάθος, βάθος μὲν τὴν εἰς τὰ μερικώτερα αὐτῶν πρόοδον, πλάτος δὲ τὴν εἰς τὰ πλάγια μετάστασιν· οἷον ἵνα βάθος μὲν λάβῃς οὕτω, τὴν οὐσίαν καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸ ἔμψυχον καὶ τὸ ζῷον καὶ οὕτως ἐφεξῆς· πλάτος δέ, ὅταν διέλῃς τὴν οὐσίαν εἰς σῶμα καὶ ἀσώματον· ὁ ἀριστοτέλης οὖν κανόνα καὶ τοῦ πλάτους καὶ τοῦ βάθους ἡμῖν ἀποδίδωσι, νῦν μὲν τοῦ βάθους, ἐφεξῆς δὲ τοῦ πλάτους. ἔστι δ' ὁ κανὼν οὗτος· ὅταν πρῶτον δευτέρου καθ' ὑποκειμένου κατηγορῆται καὶ δεύτερον τρίτου καθ' ὑποκειμένου κατηγορῆται, τότε καὶ τὸ πρῶτον τοῦ τρίτου καθ' ὑποκειμένου κατηγορηθήσεται· οἷον τὸ ἔμψυχον κατηγορεῖται τοῦ ζῴου, τὸ ζῷον τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὸ ἔμψυχον τοῦ ἀνθρώπου κατηγορηθήσεται. καλῶς δὲ τῷ κανόνι πρόσκειται τὸ καθ' ὑποκειμένου· εἰ γὰρ μέλλει ἀληθὴς εἶναι ὁ κανών, δεῖ ἑκατέραν τῶν προτάσεων καθ' ὑποκειμένου εἶναι· εἴτε γὰρ αἱ δύο ὦσιν ἐν ὑποκειμένῳ, οὐδὲν συνάγεται ἀληθές, εἴτε ἡ μία καθ' ὑποκειμένου, ἡ δὲ λοιπὴ ἐν ὑποκειμένῳ, καὶ αὕτη εἴτε πρώτη εἴτε δευτέρα, οὐδὲ οὕτω τι ἀληθὲς συνάγεται. καὶ δὴ εἰλήφθωσαν αἱ δύο ἐν ὑποκειμένῳ, οἷον ὁ ἄνθρωπος λευκός, τὸ λευκὸν δισύλλαβον· τὸ γὰρ δισύλλαβον συμβέβηκε τῷ λευκῷ· ἐὰν συμπερανθῇ οὕτω, ψεῦδος τὸ συναγόμενον· οὐ γὰρ ὁ ἄνθρωπος δισύλλαβον. εἰλήφθωσαν πάλιν ἡ μία ἐν ὑποκειμένῳ ἡ πρώτη, καὶ ἡ δευτέρα καθ' ὑποκειμένου, οἷον ὁ ἄνθρωπος λευκόν, τὸ λευκὸν χρῶμα, καὶ ψεῦδος τὸ συναγόμενον· οὐδὲ γὰρ ὁ ἄνθρωπος χρῶμα. εἰλήφθω πάλιν ἡ μὲν πρώτη καθ' ὑποκειμένου, ἡ δὲ δευτέρα ἐν ὑποκειμένῳ, οἷον ὁ ἄνθρωπος ζῷον, τὸ ζῷον δισύλλαβον· οὐδὲ οὕτω τι ἀληθὲς συνάγεται. καὶ ἔχομεν διὰ τούτου τὸ ἀνάπαλιν τοῦ κανόνος, πῶς ἔστι πάντα τὰ ὄντα ὑπὸ τὰς δέκα κατηγορίας ἀνάγειν· ὥσπερ γὰρ ὁ κανὼν ἐδείκνυε τὸ πρῶτον τῷ δευτέρῳ ὑπάρχον καὶ τὸ δεύτερον τῷ τρίτῳ, οὕτω δι' αὐτοῦ ἀνάπαλιν ἔστι δεῖξαι τὰ ὕστερα καὶ δεύτερα ὑπὸ τὰ πρῶτα ἀναγόμενα· οἷον ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τὸ ζῷον, τὸ ζῷον ὑπὸ τὸ ἔμψυχον, τὸ ἔμψυχον ὑπὸ τὸ σῶμα, τὸ σῶμα ὑπὸ τὴν οὐσίαν, καὶ ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τὴν οὐσίαν ἀνενεχθήσεται. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν ὡσαύτως. Ζητοῦσι δέ τινες ὅτι μάτην λέγεται τῶν προτεθέντων τεσσάρων, καθόλου καὶ μερικοῦ οὐσίας καὶ συμβεβηκότος, δύο μόνα ὑπογράφειν τὸν ἀριστοτέλην, καὶ τούτων τὰ χείρω, τὸ συμβεβηκὸς καὶ τὸ μερικόν· ἐνταῦθα γὰρ ὁρίζεται καὶ τὸ καθ' ὑποκειμένου,

p. 1b16 Τῶν ἑτερογενῶν καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα τεταγμένων ἕτεραι 34r
τῷ εἴδει καὶ αἱ διαφοραί. | 34v

Λημμάτιά τινα προλαμβάνει χρήσιμα αὐτῷ ἐσόμενα πρὸς τὴν προκειμένην διδασκαλίαν· ἐπειδὴ γὰρ αἱ κατηγορίαι καὶ γενικώτατά εἰσι γένη καὶ ἐφ' ἑκάστης σειρά τις ἐκδίδοται τῶν ὑπαλλήλων γενῶν, κανόνα διακριτικὸν ἡμῖν ἐνταῦθα παραδίδωσιν ὁ φιλόσοφος τῶν τε πάντη ἑτέρων γενῶν καὶ τῶν ὑπαλλήλων καί φησιν ὅτι τῶν ἑτέρων γενῶν πάντως ἕτεραι καὶ αἱ διαφοραὶ αἵ τε συστατικαὶ καὶ αἱ διαιρετικαί, οἷον ζῴου καὶ ἐπιστήμης· ζῴου μὲν γὰρ διαφοραὶ συστατικαὶ τὸ ἔμψυχον καὶ τὸ αἰσθητικόν, διαιρετικαὶ δὲ τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον, τὸ θνητὸν καὶ τὸ ἀθάνατον, τῆς δὲ ἐπιστήμης συστατικαὶ μὲν διαφοραί, εἰ τύχοι, τὸ ἄπταιστον τῶν λόγων καὶ βέβαιον τῷ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχειν τὰ τῇ ἐπιστήμῃ ὑποκείμενα πράγματα, διαιρετικαὶ δὲ τὸ θεωρητικὸν καὶ πρακτικόν. ἕτεραι οὖν

λέγω δὲ τὸ καθόλου, ὅτε λέγει πρῶτον δευτέρῳ ὑπάρχειν καὶ δεύτερον τρίτῳ, ὅτι καὶ τὸ πρῶτον τῷ τρίτῳ ὑπάρχει. ἀλλὰ καὶ τὸ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ ὁρίζεται, φημὶ τὴν οὐσίαν, ὅτε καταλέγει τὰ ἴδια τῆς οὐσίας· αἱ γὰρ ὑπογραφαὶ ἐκ τῶν ἰδίων λαμβάνονται. καὶ φαμὲν πρὸς τὰ ἀπορούμενα, ὅτι κανών ἐστιν ὁ λεχθεὶς οὐχ ὁρισμὸς ἢ ὑπογραφή. ἐν οὐδεμιᾷ γὰρ ὑπογραφῇ ἤτοι ὁρισμῷ τὸ ὁριστὸν ἤτοι τὸ τοῦ ὁρισμοῦ ὄνομα ἐν αὐτῇ τῇ ὑπογραφῇ ἢ τῷ ὅρῳ παραλαμβάνεται· οὐδεὶς γὰρ λέγει τὸ ἄνθρωπός ἐστιν ἄνθρωπος ζῶον λογικὸν θνητὸν καὶ ἑξῆς, οὐδὲ τὸ ζῶόν ἐστι ζῶον οὐσία ἔμψυχος αἰσθητική· νῦν δὲ ἐν τῷ κανόνι πολλάκις τὸ ὁριστὸν παρελήφθη, φημὶ τὸ καθ' ὑποκειμένου. πρὸς δὲ τὴν ἄλλην φαμὲν ἀπορίαν, ὅτι οὐδὲν τῶν ἰδίων τῆς οὐσίας, ὧν λέγει, ὑπογραφή ἐστι τῆς οὐσίας· πάντα γὰρ ὅσα αὐτῆς ἴδια καταλέγει ἢ μόνῃ μὲν οὐσίᾳ ὑπάρχει οὐ πάσῃ δέ, ἢ πάσῃ μὲν οὐ μόνῃ δέ, ἡ δὲ ὑπογραφὴ καὶ τὰ κυρίως ἴδια μόνῳ καὶ παντὶ καὶ ἀεὶ θέλουσιν ὑπάρχειν· διττῆς δὲ οὔσης τῆς κατηγορίας, τῆς μὲν καθ' ὑποκειμένου τῆς δὲ ἐν ὑποκειμένῳ, καὶ καθ' ὑποκειμένου μὲν λέγομεν ὅταν τὰ καθόλου τῶν μερικῶν κατηγορῆται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ ὅταν τὸ συμβεβηκὸς τῆς οὐσίας κατηγορῆται, ἡ ἐν ὑποκειμένῳ κατηγορία ἄλλο ἄλλῳ λέγουσα ὑπάρχειν οὐδεμίαν παρέχει ζήτησιν, ἡ δὲ καθ' ὑποκειμένου κατηγορία θέλουσα δεῖξαι τὸ ἕτερον ὅπερ τὸ ἕτερον, τουτέστι τὸ κατηγορούμενον ὅπερ τὸ ὑποκείμενον, ζήτησιν παρέχει. ἐρεῖ γάρ τις, ποῖόν ἐστι τὸ κατηγορούμενον ζῶον τοῦ ἀνθρώπου αὐτὸ τὸ ἐγκατατεταγμένον αὐτῷ ἢ τὸ καθόλου; εἰ μὲν γὰρ τὸ ἐγκατατεταγμένον αὐτῷ, αὐτὸ ἑαυτοῦ κατηγορηθήσεται καὶ ἀδολεσχία ἔσται ἡ κατηγορία, εἰ δὲ τὸ καθόλου, συνεπεκτανθήσεται τὸ μερικὸν τῷ καθόλου καὶ ἔσται τὸ μερικὸν ὅπερ τὸ καθόλου. ἐροῦμεν οὖν, ὅτι τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου καὶ κοινότερον θέλει εἶναι καὶ ἴδιον αὐτοῦ· ὅταν γὰρ λέγωμεν ὁ ἄνθρωπος ζῶον, οὐδὲν ἕτερον φαμὲν ἢ ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς ζῴοις τύπος τοῦ ζῴου καὶ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει· ὥσπερ ἡ τοῦ κήρυκος φωνὴ καὶ κοινή ἐστι πάντων ἀκουστὴ καὶ ἰδίᾳ ἑκάστου, ὥσπερ τὸ κέντρον καὶ κοινόν ἐστι πέρας πασῶν τῶν ἐκ τοῦ κέντρου εὐθειῶν καὶ ἴδιον ἑκάστης, ὥσπερ ἡ ὕλη καὶ κοινῶς πᾶσιν ὑπόκειται καὶ ἰδίᾳ ἑκάστῳ, οὕτω καὶ τὸ κατηγορούμενον καὶ κοινὸν θέλει εἶναι καὶ ἴδιον τοῦ ὑποκειμένου· ᾗ μὲν οὖν κοινόν, οὐκ ἔστιν ἀδολεσχία ἡ κατηγορία, ᾗ δὲ ἴδιον, οὐ συνεπεκτανθήσεται τὸ μερικὸν τῷ καθόλου a   1 ἑτέρων γενῶν C   3 προλαμβ. Ammon.: προσλαμβ. CFa   5 σειρᾶς F   ἐκδέδοται a   6 ἐντ. ἡμῖν coll. a   ὁ φιλ. παραδ. coll. F   τε πάντη om. C   6. 7 ἑτερογενῶν (utrobique) a   7 ὅτι] ἐπὶ F   post γενῶν add. καὶ μὴ ὑπάλληλα τεταγμένων a   10 ante τὸ θν. add. καὶ F   12 τῷ Coisl. 330: τὸ CF: ἢ τὸ a   τῆς ἐπιστήμης F   13 διαιρετικὰ a

ὑπάρχουσιν αἱ διαφοραὶ ἑτέρων ὄντων τῶν γενῶν. | ἐπειδὴ δὲ τὰ ἕτερα 35r γένη πολλαχῶς λέγεται (λέγεται γὰρ ἕτερα ἢ τὰ πάντη διεστηκότα ἀλλήλων, ὡς ἡ οὐσία καὶ τὸ ποσόν, ἢ τὰ μὴ πάντη κεχωρισμένα ἀντιδιῃρημένα μέντοι ἀλλήλοις ἀπὸ τῆς αὐτῆς διαιρέσεως, οἷον τὸ πτηνὸν καὶ τὸ ἔνυδρον· ἔχει γὰρ ταῦτα κοινὸν γένος τὸ ζῷον· λέγεται δὲ καὶ τὰ ὑπάλληλα ἕτερα, ὡς ἡ οὐσία καὶ τὸ σῶμα), διὰ τοῦτο εἶπε καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα τεταγμένων· τούτων μὲν γὰρ ἐνδέχεται τὰς αὐτὰς εἶναι διαφοράς, οἷον τοῦ τε ἁπλῶς ζῴου καὶ τοῦ λογικοῦ ζῴου· ἀμφοτέρων γὰρ αἱ αὐταὶ διαφοραὶ αἵ τε συστατικαὶ καὶ αἱ διαιρετικαί· συστατικαὶ γὰρ ἀμφοτέρων τὸ ἔμψυχον καὶ τὸ αἰσθητικόν· ἀλλὰ καὶ αἱ διαιρετικαὶ αἱ αὐταί, τὸ θνητὸν καὶ τὸ ἀθάνατον. τῶν δὲ μὴ ὑπ' ἄλληλα τεταγμένων ἀλλ' ἑτέρων οὔτε αἱ συστατικαὶ οὔτε αἱ διαιρετικαὶ αἱ αὐταί, ὡς ἐπὶ τοῦ ζῴου εἴπομεν καὶ τῆς ἐπιστήμης. τῶν δέ γε ὑπαλλήλων, ὡς εἴρηται, αἱ μὲν συστατικαὶ πάντως αἱ αὐταί, αἱ δὲ διαιρετικαὶ οὐ πάντως αἱ αὐταί, ἀλλ' ἐνδέχεται εἶναι καὶ ἑτέρας, ὡς ἐπὶ τοῦ ζῴου καὶ τοῦ ἀλόγου ζῴου· συστατικαὶ μὲν γὰρ αἱ αὐταί, ὡς εἴρηται, διαιρετικαὶ δὲ οὐχὶ αἱ αὐταί· τοῦ μὲν γὰρ ἁπλῶς ζῴου τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον, τὸ θνητὸν καὶ τὸ ἀθάνατον, | τοῦ 35v δὲ ἀλόγου τὸ πτηνὸν τὸ ἔνυδρον τὸ χερσαῖον. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος ἁρμόσει καὶ ἐπὶ τῶν ἀντιδιῃρημένων ἀλλήλοις γενῶν· καὶ τούτων γὰρ συστατικαὶ μὲν αἱ αὐταί, διαιρετικαὶ δὲ ἕτεραι· ἀλόγου μὲν γὰρ αἱ εἰρημέναι, λογικοῦ δὲ θνητὸν ἀθάνατον οὐράνιον χθόνιον.

Καλῶς δὲ τῷ εἴδει προσέθηκε, τοῦτ' ἔστι τῷ πράγματι· ἐνδέχεται γὰρ τῶν ἑτέρων γενῶν κατὰ ἀναλογίαν τὰς αὐτὰς εἶναι διαφοράς· λέγομεν γὰρ τῶν σκευῶν τὰ μὲν εἶναι ὑπόποδα τὰ δὲ ἄποδα· ἄποδα μὲν θυία καὶ δοίδυξ καὶ τὰ τοιαῦτα, ὑπόποδα δὲ θρόνος καὶ κλίνη· ἀλλὰ καὶ τῶν ζῴων τὰ μὲν λέγομεν ὑπόποδα εἶναι τὰ δὲ ἄποδα. ἀλλ' αὗται αἱ δια-

---

1 post γενῶν add. ex Marc. 217 ἄλλως δὲ διεῖλε πλάτων ἐν γοργίᾳ, ὅτι τῶν ἐπιστημῶν αἱ μέν εἰσι μόνως λογικαί, ὡς ἡ διαλεκτική, αἱ δέ μόνως πρακτικαί, ὡς ἡ γραφική, αἱ δὲ μικταί, λογικαὶ ἅμα καὶ πρακτικαί· καὶ τοῦτο τριχῶς· ἢ γὰρ ἐπίσης ἔχουσι λόγου καὶ πράξεως, ὡς ἡ κιθαρῳδία· ἅμα γὰρ ᾄδει καὶ κιθαρίζει. διαφέρει δὲ τῆς κιθαριστικῆς, ὅτι αὕτη μὲν πλήττει καὶ ᾄδει, ἡ κιθαριστικὴ δὲ πλήττει μόνον, ὡς ἡ πεττευτικὴ τῆς ῥίψεως προκηρύττει τὰ ὧν δεῖται καὶ τῆς μεταθέσεως προδιομολογεῖ τὰ ἀπὸ τῆς βολῆς· ἢ οὖν αἱ μικταὶ ἐπίσης ἔχουσι τῷ λόγῳ τὴν πρᾶξιν ἢ πλείονα ἔχει τὸν λόγον τῆς πράξεως, ὡς ἡ ὑποκριτικὴ κατὰ τὸ εἰρημένον ἀπό τινος· ἀπόδος ἅπερ ἔλαβες ἐμοῦ πατρὸς πάρα· τοῦ δὲ κατὰ τὸ σιωπώμενον ἀνανεύσαντος εἶπεν· οὐ χρήματα ἔφην. ἢ τὸ ἀνάπαλιν πλείονα τὴν πρᾶξιν τοῦ λόγου, ὡς ἡ ἰατρική· ἰατρικὴ γὰρ εἴρηται ὡς ἰατρικὴ μᾶλλον οὖσα ἢ λογική· καὶ τῷ λόγῳ γὰρ διὰ τὴν διάγνωσιν χρῆται καὶ τὴν θεραπείαν· ὁ γὰρ ἄριστα γνοὺς ἄριστα θεραπεύσει a ἐπεὶ C 2 λέγεται (alt.) om. F 3 ἡ om. a 3. 4 ἀντιδιαιρούμενα a 4 ἀλλήλων C post οἷον add. καὶ a 6 ἡ om. Fa alt. καὶ] τὸ C 10 τὸ (pr.) om. a 10. 12 ante αἱ αὐταί add. καὶ F 12 τοῦ om. F 14 καὶ πάντ. (pr. l.) F 16 οὐχ a 17 τὸ (ante ἀθάν.) om. Fa 18 καὶ τὸ ἔνυδρ. καὶ τὸ χερσ. F 19 διῃρημ. F ἀλλήλων C 20 αἱ αὐτ.] ἑαυταὶ C[1] 22 post πράγμ. add. ἵνα τὰς οὐσιώδεις λάβωμεν διαφοράς a 24 θυεία a 24. 25 καὶ δοίδυξ om. a 25 alt. καὶ om. C 26 λέγ. τὰ μὲν εἶναι ἄπ. τὰ δὲ ὑπ. coll. Ca

φοραὶ οὐκ εἰσὶν εἰδοποιοί· οὐ γὰρ τῷ εἶναι δίπους ὁ ἄνθρωπος χαρακτηρί- 35r ζεται. ἀλλ' οὐδὲ εἰ τῇ φωνῇ αἱ αὐταὶ εἶναι δοκοῦσι διαφοραί, ἤδη καὶ κατ' εἶδος αἱ αὐταί εἰσιν· οὐδὲ γὰρ τοῦ αὐτοῦ εἴδους οἵ τε τῆς κλίνης πόδες καὶ οἱ τοῦ ζῴου, ἐπεὶ μηδὲ ἡ ἐνέργεια ἡ αὐτή. ἐξ ἀναλογίας δὲ εἴπερ ἄρα ἡ ὁμοιότης· τὰ γὰρ κάτω μέρη οἷον ἐρείσματα καὶ τοῦ ζῴου καὶ τῆς κλίνης πόδες καλοῦνται· ὡς γὰρ πρὸς ζῷον οἱ πόδες, οὕτω καὶ πρὸς κλίνην οἱ ἑρμῖνες· ἀλλ' οὐκέτι καὶ τὰς λοιπὰς χρείας τῶν ποδῶν ἀποδιδόασι, τὸ βαδίζειν φέρε καὶ συμμετάγειν τῇ ἰδίᾳ κινήσει τὸ σῶμα καὶ τὰ παραπλήσια· ὥστε οὐκ εἴδει οἱ αὐτοί, ἀλλὰ φωνῇ καὶ ἀναλογίᾳ.

p. 1b18 Ζῴου μὲν γὰρ διαφοραὶ οἷον τὸ πεζὸν καὶ τὸ πτηνὸν καὶ τὸ δίπουν καὶ τὸ ἔνυδρον.

Αἱ τῶν γενῶν διαφοραὶ πολλαχῶς δύνανται διαιρεῖσθαι, οἷον τοῦ ζῴου διαφοραὶ οὐσιώδεις μὲν τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον, ἀπὸ τοῦ χρόνου δὲ τῆς ζωῆς ὡς θνητὸν καὶ ἀθάνατον, καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου ἐν ᾧ διατρίβουσιν ὡς τὸ πτηνὸν καὶ τὸ πεζὸν καὶ τὸ ἔνυδρον, καὶ ἀπὸ τῶν μορίων 36r τοῦ σώματος ὡς τὰ ὑπόποδα καὶ τὰ ἄποδα, καὶ ἕτεραι δέ εἰσι διαφοραὶ ἐξ ἄλλων ὑπαρχόντων αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης παραδείγματι χρησάμενος τῷ ἀπὸ τοῦ τόπου ἐπίτηδες ἐν μέσῳ καὶ ἀπὸ ἑτέρας διαιρέσεως παρενέβαλε τῆς ἀπὸ τῶν μορίων παράδειγμα, διδάξαι βουλόμενος ὡς ἀδιάφορον καὶ ἑτέρας παραλαμβάνειν διαφορὰς ἐπὶ τῶν προκειμένων εἰς ἐξέτασιν γενῶν· οὔτε γὰρ κατὰ πρώτην διαίρεσιν οὔτε κατὰ δευτέραν οὔτε κατ' οὐδεμίαν ἁπλῶς κοινωνοῦσιν ἀλλήλοις τὰ ἕτερα γένη.

p. 1b20 Τῶν δέ γε ὑπ' ἄλληλα γενῶν οὐδὲν κωλύει τὰς αὐτὰς διαφορὰς εἶναι.

Καλῶς εἶπεν οὐδὲν κωλύει· οὐ γὰρ ἐξ ἀνάγκης αἱ αὐταί εἰσι διαφοραὶ τῶν ὑπαλλήλων γενῶν, ὡς εἰρήκαμεν, πολλάκις μέντοι συμβαίνει τὰς αὐτὰς εἶναι· αἱ μὲν γὰρ συστατικαὶ ἀεὶ αἱ αὐταὶ ὑπάρχουσιν, εἰ καὶ μὴ μόναι (πλείονες γὰρ αἱ τῶν ὑποκάτω), ἔστι δ' ὅτε καὶ αἱ διαιρετικαί, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω.

---

1 [illegible] 4 ἡ (prius) om. Ca ἀγγελίας C 4. 5 δὲ εἴπερ om. F 5 post μέρη [illegible] 6 ἔρεισμα F τοῦ om. a 7 τῶν γὰρ ποδῶν F 8 φέρε om. F [illegible] 10 οἷον om. Arist. τό τε πεζ. Arist. 10. 11 καὶ τὸ δίπ. [illegible]. Arist. 11 τὸ (ante ἔνυδρ.) om. C 13 τὸ (ante ἄλογ.) om. a [illegible] add. καὶ τὸ δίπουν a 16 δέ om. F 18 post διαιρ. add. διαφορᾶς [illegible] 20 διαφ. παραλαμβάνει (sic) C 22 ἑτερογενῆ a 24 εἶναι διαφ. [illegible] 26 εἰρήκαμεν] p. 41, 13 28 μόνον F αἱ (alt.) om. a

p. 1b25 Τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ἕκαστον 36r ἤτοι οὐσίαν σημαίνει ἢ ποσὸν ἢ ποιόν.

Παραδοὺς τῶν φωνῶν τὴν εἰς δύο διαίρεσιν, τήν τε εἰς τὰς ἁπλᾶς καὶ τὰς συμπεπλεγμένας, ἠβουλήθη κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὴν τῶν πραγμάτων διαίρεσιν ποιήσασθαι | καθ' ἑκάτερον τμῆμα. παραδοὺς οὖν 36v ἡμῖν πρότερον τὴν εἰς τέσσαρα τῶν ὄντων διαίρεσιν ὡς συμπεπλεγμένων νῦν τὴν εἰς δέκα διαίρεσιν παραδίδωσιν ὡς ἁπλῶν, καὶ πρότερον διὰ παραδειγμάτων οἱονεὶ σκιαγραφεῖ ἡμῖν αὐτά, ἵνα εἰς ἔννοιάν τινα αὐτῶν ἡμᾶς ἀγάγῃ, ὕστερον δὲ διηρθρωμένως ἡμᾶς περὶ ἑκάστου διδάξει. διὰ τί δὲ εἶπε τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκήν; τί γάρ; εἰσὶ πλείους συμπλοκαί; λέγομεν ναί· ἢ γὰρ ἡ μὲν φωνὴ ἁπλῆ ἐστι τὸ δὲ σημαινόμενον σύνθετον, ὡς τὸ τρέχω, ἢ τὸ μὲν σημαινόμενον ἁπλοῦν ἡ δὲ φωνὴ σύνθετος, ὡς τὸ Ἄρειος πάγος καὶ Κόρακος πέτρα καὶ ὡς οἱ ὁρισμοὶ καὶ τὰ ὁριστά, ἢ καὶ τὸ σημαινόμενον καὶ ἡ φωνὴ σύνθετα, ὡς ὅταν εἴπω 'Σωκράτης περιπατεῖ', ἢ ἀμφότερα ἁπλᾶ, ὡς αἱ κατηγορίαι. ἐνταῦθα οὖν τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων τὴν διαίρεσιν ποιεῖται τῶν μήτε κατὰ φωνὴν μήτε κατὰ τὸ σημαινόμενον συμπεπλεγμένων. καλῶς δὲ εἶπε λεγομένων διὰ τοὺς συνδέσμους καὶ τὰ ἄρθρα καὶ τὰς προθέσεις, ἅτινα καθ' αὑτὰ οὐ λέγεται οὐδὲ σημαίνει τι, ἀλλ' ἁπλῶς φωναί εἰσι συνεκφωνούμεναι μετὰ ἄλλων καὶ οὕτως συσσημαίνουσαι ἐκείναις πράγματα. καὶ ἐντεῦθεν δὲ πάλιν πρόδηλος ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου· τῶν γὰρ κατὰ μηδεμίαν, φησί, συμπλοκὴν λεγομένων ἕκαστον ἤτοι οὐσίαν σημαίνει· ὥστε περὶ φωνῶν σημαινουσῶν πράγματα διαλαμβάνει· δῆλον οὖν ὅτι καὶ περὶ τῶν μεταξὺ νοημάτων. ὅτι δὲ καὶ

---

1 τῶν δὲ C 5 post τμῆμα add. τῶν φωνῶν F 6 πρότ. ἡμῖν coll. F συμπλεκομένων F post συμπ. add. τῆς καθόλου δηλαδὴ οὐσίας καὶ τῆς μερικῆς τοῦ καθόλου συμβεβηκότος καὶ τοῦ μερικοῦ a νῦν δὴ C 7 παραδειγμ.] πραγμάτων a 8 οἱονεὶ] ὡσανεὶ C αὐτὰ ἡμῖν coll. C 9 διδάξῃ Ca 11 λέγομεν om. a 13 ἡ κόρακος Ca 17 συμπλεκομένην F 20 συσσημαινόμεναι a ἐκείναις scripsi: ἐκείνοις Ca: ἐκείνης F 21 πάλιν a: δῆλον F: om. C 22 ἤτοι om. C 24 οὖν] μὲν C post νοημάτων add. ex Marc. 217 Ἰστέον ὅτι λόγῳ ὑπογράφων τὰ πράγματα ἀμυδρὰν ἔμφασιν ἡμῖν παρέχεται τῶν κατηγοριῶν· ἡ μὲν γὰρ παχυμερὴς αὐτῶν διδασκαλία ἐπὶ ψιλῶν τῶν παραδειγμάτων πρόεισι μόνον, ἡ δὲ λεπτομερὴς τά τε ἴδια καταλέγει ἑκάστης καὶ τὴν διαίρεσιν, ἵνα καὶ τὰ ὑπάρχοντα ταῖς κατηγορίαις γνῶμεν διὰ τῶν ἰδίων καὶ τὰ οἷς αὗται ὑπάρχουσι διὰ τῆς διαιρέσεως. ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἐπὶ δέκα παραδειγμάτων ποιεῖται τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν δέκα κατηγοριῶν, ἡμεῖς δὲ ἐπὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ παραδείγματος ποιησόμεθα τὴν διδασκαλίαν, ἐπὶ τοῦ σωκράτους. ὁ τοίνυν σωκράτης οὐσία μὲν ὡς ἄνθρωπος καὶ ποσὸν ὡς δίπηχυς ἢ τρίπηχυς, ποιὸν δὲ ὡς λευκὸς ἢ μουσικός, πρός τι δὲ ὡς κηδεμὼν τῶν νέων ἢ σωφρονίσκου υἱός, ποῦ δὲ ὡς ἐν λυκείῳ διδάσκων, ποτὲ δὲ ὡς ἐπὶ τῶν πελοποννησιακῶν χρόνων γεγονώς, καὶ ποιεῖν ὡς ὁρῶντα καὶ πάσχειν ὡς ὁρώμενον, κεῖσθαι ὡς ἑστῶτα ἢ καθήμενον ἢ ἀνακεκλιμένον ὑπὸ τὴν πλάτανον διὰ τὸ χαμαιπετὲς τῶν τοῦ λυσίου λόγων

περὶ ἁπλῶν τούτων. προφανές· τῶν κατὰ μηδεμίαν γάρ φησι συμ- 37r
πλοκὴν λεγομένων.

p. 2a3 Ἔχειν δὲ οἷον ὑποδέδεται ὥπλισται.

Ζητοῦσί τινες τί δή ποτε μὴ ὥσπερ τῷ ποιεῖν τὸ πάσχειν ἀντίκειται καὶ κατηγορίαν μίαν μὲν ἔταξε τὴν τοῦ πάσχειν, ἑτέραν δὲ τὴν τοῦ ποιεῖν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα τοῦτο ποιεῖ· τῷ γὰρ ἔχειν τὸ ἔχεσθαι ἀντίκειται, καὶ οὐκ εἶπε κατηγορίαν τὴν τοῦ ἔχεσθαι, ἀλλὰ μόνην τὴν τοῦ ἔχειν. φαμὲν οὖν ὅτι ὑπὸ τὸ κεῖσθαι τοῦτο ἀναχθῆναι δύναται. λέγω δὴ τὸ ἔχεσθαι· ἔχεσθαι γὰρ λέγομεν τὸ κείμενόν που, ὡς ἐν κήπῳ, εἰ τύχοι, δένδρα ἢ ὡς ἐν σώματι ὅπλον ἢ ἱμάτιον· * οὐκοῦν ταῦτα ἔχεσθαι κληθείη ὑπ' αὐτοῦ. καὶ ὁ κῆπος ἔχει δένδρα, οὐκοῦν καὶ ταῦτα ἔχεσθαι ὑπ' αὐτοῦ. ταῦτα δὲ καὶ κεῖσθαι, ὡς εἴρηται, φήσομεν. ὅθεν καὶ οὕτω πολλάκις φαμὲν ὅτι περίκειται ἱμάτιον ἢ περίκειται ὁ δεῖνα τὰ ὅπλα. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν ἀμφότεραι αἱ κατηγορίαι τῷ μὲν ὑποκειμένῳ αἱ αὐταί εἰσι, τῇ δὲ σχέσει διαφέρουσιν (ὅταν μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ | ποι- 38r
οῦντος ἀρξώμεθα, ποιεῖν λέγομεν, ὅταν δὲ ἀπὸ τοῦ πάσχοντος, πάσχειν).

ἀκροᾶσθαι (ἢ γὰρ πάντα ὄρθια τὰ μέλη καὶ λέγεται ἑστάναι, ἢ πάντα ὕπτια καὶ λέγεται ἀνακεκλίσθαι), ἔχειν δὲ ὡς ἱμάτια περικείμενα. καὶ ἀποροῦσι τινὲς ὅτι πῶς λέγομεν ὅτι ἁπλαῖ εἰσιν αἱ κατηγορίαι, εἴ γε αἱ τέσσαρές εἰσιν, ὡς προείρηται, ἁπλαῖ, αἱ ἓξ δὲ σύνθετοι· καὶ λέγομεν ὅτι συνθέτους αὐτὰς καλοῦμεν, διότι ἔμφασιν ἡμῖν συνθέσεως εἰσάγουσιν, ἐπεὶ αὗται ἁπλαῖ εἰσιν· οὐ γὰρ κατηγορία τὸ ἐν τόπῳ ὂν οὐδὲ κατηγορία τὸ ἐν χρόνῳ ὄν, ἀλλὰ κατηγορία τὸ ἐν τόπῳ εἶναι καὶ τὸ ἐν χρόνῳ εἶναι· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἀπαρεμφάτως ὠνόμασέ τινας ἐξ αὐτῶν, ἵνα μὴ τῷ ἐφέλκεσθαι πρόσωπα σύνθεσίν τινα εἰσαγάγῃ, οἷον τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν καὶ τὸ ἔχειν καὶ τὸ κεῖσθαι ἀπαρέμφατά εἰσιν. ἐπειδὴ δὲ γένος τὸ ὂν τῶν δέκα κατηγοριῶν, δύνανται καὶ τάξιν ἐπιδέχεσθαι· προτέρα οὖν ἡ οὐσία ὡς ὑποκειμένη πᾶσι, δεύτερον τὸ ποσόν, ἐπεὶ καὶ ἡ ἄποιος ὕλη πρότερον ποσοῦται εἶθ' οὕτω ποιοῦται, τρίτον τὸ ποιὸν καὶ τοῦ πρός τι πρῶτον, ἐπειδὴ καὶ τὸ καθ' αὑτὸ τοῦ ἐν σχέσει πρῶτον. ἀλλ' εἰ ταῦτα οὕτω, πρότερα τὰ ἐξ οὐσίας καὶ ποσοῦ τῶν ἐξ οὐσίας καὶ ποιοῦ, καὶ τὰ ἐξ οὐσίας καὶ ποιοῦ τῶν ἐξ οὐσίας καὶ πρός τι. Ἔστι δὲ οὐσία μὲν ὡς τύπῳ εἰπεῖν· οὐ ποσὸν οὐσίαν σημαίνει· [illegible] καὶ τὰ λοιπά, ὅσα αὐθυπόστατα πράγματά εἰσι καὶ μηδενὸς ἑτέρου δεόμενα εἰς τὸ ὑποστῆναι. Ποιὸν δὲ οἷον λευκόν, γραμματικόν· ἐνταῦθα δεῖ ἐπισημήνασθαι ὅτι τῆς ποιότητος πάσης μὲν οὔσης ἐν ὑποκειμένῳ, οὐ πάσης δὲ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον κατ' εἶδος λαχούσης, ἀλλὰ τῆς μὲν ἐν σώματι συνισταμένης, οἷον θερμότητος, τῆς δὲ ἐν ψυχῇ τὸ εἶναι ἐχούσης, οἷον γεωμετρίας, βουλόμενος διὰ τῶν παραδειγμάτων ἐνδείξασθαι τὸ διττὸν εἶδος τῆς ποιότητος, ἐπεφώνησε λέγων, ποιὸν δὲ οἷον λευκόν, γραμματικόν (ἐξ), τῆς μὲν ἐν ὑποκειμένῳ σώματι ποιότητος ὑπόδειγμα λαβὼν τὸ λευκόν, τῆς δὲ ἐν τῇ ψυχῇ τὸ εἶναι ἐχούσης τὸ γραμματικόν. ἔχειν δὲ οἷον ὡπλίσθαι καθωπλίσθαι a   1 τοῦτο C   2 λεγομένων om. Ca   3 δὲ om. C   ὑποδεδέσθαι ὡπλίσθαι a   4 τῷ ποιεῖν τὸ πάσχ. Ammon.: τὸ ποιεῖν τῷ πάσχ. C: τὸ πάσχ. τῷ ποιεῖν F: τὸ ποιεῖν τῷ πάσχ. a   5 μίαν μὲν om. F: μίαν om. a   τὴν ἀπὸ τοῦ (utrobique) C   6 οὕτω] οὐ C   τὸ γὰρ ἔχειν τῷ ἔχ. Ca   7 οὐκ om. C   μόνον γε τοῦ ἔχειν a   10 ante οὐκοῦν deletum signavi, supplementis τὸ σῶμα γὰρ ἔχειν λέγεται ὅπλον ἢ ἱμάτιον   οὐκοῦν—ἱμάτιον (13) om. a   11 καὶ ὁ κῆπος—ὑπ' αὐτοῦ om. etiam C   15 σχέσει δὲ coll. F

οὕτως καὶ ἐνταῦθα τὸ ἔχειν καὶ τὸ κεῖσθαι ἤτοι ἔχεσθαι τῷ μὲν ὑπο- 38r κειμένῳ ταὐτά εἰσι. τῇ δὲ σχέσει διαφέρουσιν· ὅταν μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἔχοντος ἀρξώμεθα, ἔχειν λέγομεν, ὅταν δὲ ἀπ' ἐκείνου ὃ ἔχειν τις λέγεται, κεῖσθαι ἤτοι ἔχεσθαι.

p. 2a4 Ἕκαστον δὲ τῶν εἰρημένων αὐτὸ μὲν καθ' αὑτὸ ἐν οὐδεμιᾷ καταφάσει λέγεται ἢ ἀποφάσει, τῇ δὲ πρὸς ἄλληλα τούτων συμπλοκῇ κατάφασις ἢ ἀπόφασις γίνεται.

Ἐντεῦθεν διακρίνει τὸν σκοπὸν τοῦ προκειμένου βιβλίου τοῦ ἐφεξῆς, λέγω δὴ τοῦ Περὶ ἑρμηνείας, ὅτι ἐν τούτῳ μὲν διδάσκει περὶ ἁπλῶν φωνῶν, ἐν ἐκείνῳ δὲ περὶ καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως· διακρίνει δὲ συλλογισμῷ χρώμενος ἐν δευτέρῳ σχήματι, μέσον ὅρον λαμβάνων τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ ψεῦδος· φησὶ γὰρ 'πᾶσα κατάφασις ἢ ἀπόφασις ἀλήθειαν ἢ ψεῦδος σημαίνει, ἀλλὰ μὴν οὐδεμία ἁπλῆ φωνὴ ἀλήθειαν ἢ ψεῦδος σημαίνει· οὐδεμία ἄρα ἁπλῆ φωνὴ κατάφασιν ἢ ἀπόφασιν σημαίνει'. οὐδὲ γὰρ ἐὰν εἴπω μυριάκις 'ἄνθρωπος ἄνθρωπος', οὔτε ἀληθεύω οὔτε ψεύδομαι. ὁμοίως δὲ κἂν μυριάκις εἴπω 'περιπατεῖ περιπατεῖ', οὔτε ἀληθεύω οὔτε ψεύδομαι. εἰ δέ τις εἴποι ὅτι ἐὰν εἴπῃ τις 'περιπατῶ', ἢ ἀληθεύει ἢ ψεύδεται (εἰ γὰρ τύχοι περιπατῶν, ἀληθεύει, εἰ δὲ μή, ψεύδεται), λέγομεν ὅτι ὁ εἰρηκὼς 'περιπατῶ' δυνάμει περιέλαβε τὸ ἐγώ, ὡς ἂν εἰ ἔλεγε 'περιπατῶ ἐγώ'· ὥστε πᾶς ὁ λέγων 'περιπατῶ' δυνάμει περιλαμβάνει πρὸς ὑπόστασιν καὶ τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ψευδοῦς τὸ ἐγώ καὶ οὐχὶ κατηγορίαν μόνην αὐτὴν καθ' αὑτὴν λέγει οὐδὲ ἁπλῆν φωνήν· εἴπο|μεν γὰρ 38v ἤδη ὅτι οὐ τῇ φωνῇ μόνῃ κριτέον τάς τε ἁπλᾶς καὶ τὰς συνθέτους, ἀλλ' ὅτι καὶ συμπεπλεγμέναι φωναὶ εἰ ἁπλοῦν τι σημαίνοιεν, ἁπλαῖ εἰσι, καὶ ἁπλαῖ τινες εἰ συμπεπλεγμένον καὶ μὴ ἁπλοῦν ἔχοιεν τὸ νοητόν, σύνθετοι· ὥστε τὸ τρέχω οὐχ ἁπλοῦν, ἐπεὶ μηδὲ τὸ σημαινόμενον ἁπλοῦν. εἶπε δὲ ὁ Ἀριστοτέλης, αὐτὴν ταύτην τὴν ἀπορίαν προαναστέλλων, ὅτι τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων, τοῦτ' ἔστι τῶν μηδὲ κατὰ τὸ σημαινόμενον συμπεπλεγμένων. αἱ μὲν οὖν ἁπλαῖ φωναί, ὡς εἴρηται, οὐδεμίαν ἀλήθειαν ἢ ψεῦδος σημαίνουσιν αὐταὶ καθ' αὑτὰς λεγόμεναι, πᾶσα μέντοι κατάφασις ἢ ἀπόφασις πάντως ἤτοι ἀλήθειαν ἢ ψεῦδος σημαίνει, οἷον ἐὰν εἴπω 'Σωκράτης περιπατεῖ', εἰ μὲν τύχοι περιπατῶν, ἠλήθευσα, εἰ δὲ καθήμενος, ἐψευσάμην, καὶ πάλιν ἐὰν εἴπω 'Σωκράτης οὐ περιπατεῖ', εἰ μὲν τύχοι μὴ περιπατῶν, ἠλήθευσα, εἰ δὲ περιπατῶν,

3 post λέγομεν add. ὑπ' ἐκείνου F 11 μέσον δὲ ὅρον λαμβάνει a 13 ἀλλὰ μὴν οὐδ.] οὐδεμία δὲ Ca 13. 14 ἀλήθειαν — φωνὴ om. a 17 εἴπῃ (pr. l.) F 18 τύχοι a Ammon.: τύχῃ CF 19 ὁ om. F ἐὰν F 20 περιλαμβάνει a: περιέλαβε C: om. F 21 καὶ (primum) om. C 22 καθ' αὑτὴν om. C εἴπομεν] p. 26,8 sq. 23 μόνον C ῥητέον F 24 σημαίνειεν Ca 25 ἔχουσι F 27 αὐτὴν om. F 29 συμπεπλεγμένων om. F 32 ἐὰν] ὅταν C τύχοι a: τύχῃ CF (cf. v. 18) 32. 33. 34 ἠλίθευσα C 34 τύχῃ C

ἐψευσάμην. αἱ οὖν κατηγορίαι, ὡς εἴρηται, ἁπλαῖ φωναὶ οὖσαι οὐδεμίαν 38r ἀλήθειαν ἢ ψεῦδος σημαίνουσι, συμπλεκόμεναι δὲ πρὸς ἀλλήλας ποιοῦσι κατάφασιν ἢ ἀπόφασιν, ἐν αἷς ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ ψεῦδος, οἷον 'ἄνθρωπος τρέχει' ἔκ τε οὐσίας καὶ τοῦ ποιεῖν ⟨γέγονε κατάφασις⟩, προσλαβοῦσα δὲ ἡ κατάφασις μέσον τὸ ἀρνητικὸν μόριον γίνεται ἀπόφασις, οἷον 'ἄνθρωπος οὐ περιπατεῖ.'

p. 2a5 Ἐν οὐδεμιᾷ καταφάσει λέγεται ἢ ἀποφάσει.

Τὰ πολλὰ τῶν βιβλίων καὶ δοκοῦντα καλῶς ἔχειν οὐκ ἔχει τὸ ἢ ἀποφάσει, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐν οὐδεμιᾷ καταφάσει λέγεται· εἰ γὰρ κατάφασιν οὐ σημαίνει οὐδεμία τῶν κατηγοριῶν, πολλῷ μᾶλλον οὐδὲ ἀπόφασιν, ἐπειδὴ δέεται καὶ τοῦ ἀρνητικοῦ μορίου καὶ μᾶλλον ὑποπτεύσει τις ⟨τὸ⟩ ποιεῖν ⟨ἢ⟩ τινα τῶν ἄλλων κατηγοριῶν κατάφασιν εἶναι, ἤπερ ἀπόφασιν. 39r

Ζητοῦσι δέ τινες ὑπὸ ποίαν κατηγορίαν δεῖ ἀνάγειν τό τε σημεῖον καὶ τὸ νῦν καὶ τὴν μονάδα. ὑπὸ μὲν τὴν οὐσίαν οὐκ ἐνδέχεται· ἡ γὰρ οὐσία αὐθυπόστατόν τί ἐστι, τούτων δὲ οὐδὲν ἰδίαν ἔχει ὑπόστασιν· τό τε γὰρ σημεῖον ἐν γραμμῇ ἔχει τὸ εἶναι πέρας ὂν γραμμῆς καὶ ἀρχή, καὶ τὸ νῦν ἐν χρόνῳ· ἀρχὴ γάρ ἐστι καὶ πέρας χρόνου καὶ οὐ χρόνος (νῦν δὲ λέγω τὸ ἀκαριαῖον, οὐ τὸ πλατυκῶς λεγόμενον), καὶ ἡ μονὰς ἀρχὴ ἀριθμοῦ, ἀριθμὸς δὲ οὐδαμῶς, διὸ οὐδὲ ἰδίᾳ ἐστὶν ἀριθμός, ἀλλ' ἐν ἀριθμῷ ἔχει τὸ εἶναι· ἀρχὴ γάρ ἐστιν, ἡ δὲ ἀρχὴ ἐν ἐκείνοις ἔχει τὸ εἶναι ὧν ἐστιν ἀρχή. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ποσὰ ταῦτα λέγειν δυνατόν· τοῦ γὰρ ποσοῦ ἴδιον τὸ ἴσον καὶ τὸ ἄνισον. τὸ δὲ σημεῖον ἢ τὸ νῦν τίνι ἂν εἴη ἴσον; οὔτε γὰρ σημεῖον σημείῳ λέγεται ἴσον οὔτε τὸ νῦν ὁμοίως, ἀλλ' οὐδὲ ἡ μονὰς μονάδι ᾗ μονάς ἐστιν· ἴσα γὰρ λέγομεν τὰ τὸ ποσὸν ἔχοντα τὸ αὐτὸ καὶ μέρη ὁμοίως τὰ αὐτά, ταῦτα δὲ οὔτε ποσά ἐστι καὶ ἀμερῆ· ἀλλ' οὐδὲ ἄνισον ἐπὶ τούτων λεχθῆναι δύναται, εἰ καὶ συγχωρήσει τις ἐπὶ τού-

1 εἴρηται] p. 43,23 sq. 45,9 οὖσαι φωναὶ coll. a 4 γέγονε κατάφασις Ammon.: om. CFa 5 μέσον post μόριον coll. F τὸ] τι a 7 καταφ. λέγ.] καταφ. γίνεται C: γίνεται καταφ. F (sed cf. v. 9) 8 ἢ a Ammon.: om. CF 10 οὐ σημαίνει] οὐσία C 11 δεῖται a ὑποπτεύει F 12 τὸ Ammon.: om. CFa ποιεῖν om. Ca ἢ addidi ἄλλων om. C ἤπερ] ἢ F 14 ante ζητοῦσι add. ex Ammon. (p. 35, 3) Πᾶσα γὰρ δοκεῖ κατάφασις ἢ ἀπόφασις ἤτοι ἀλήθειαν ἢ ψεῦδος σημαίνειν. Τὸ δοκεῖ πρόσκειται, ἐπειδὴ οὐ πάντως ἡ κατάφασις ἀληθεύει οὐδὲ πάντως ἡ ἀπόφασις ψεύδεται· οἷον ἐὰν εἴπῃ (εἴποι a) τις τρέχω ἢ οὐ τρέχω. ἐπεὶ οὖν ἐν τούτοις δυνάμει προσυπακούεται τὸ ἐγώ, τούτου χάριν εἶπε δοκεῖ· ἢ (οὖν add. a) τοῦτο ἢ (ἢ om. C) ὅτι παρέλκεται τὸ δοκεῖ, ἢ ὅτι σφάλμα ἐστὶ καλλιγραφικὸν ἢ ὅτι ἀντὶ τοῦ οὕτω δοκεῖ πᾶσι. Ca κατηγορίαν om. F τε om. F 17 ante γραμμῆς add. καὶ F 18 καὶ οὐ χρόνος om. C 19 πλατικῶς CF 20 ἀριθμοῦ] ἀριθμῶν F ἐστὶν ἀριθμός om. C ἀλλ'] ὡς C 22 οὐδὲ Paris. 2051: οὔτε CFa λέγ. ταῦτα coll. C 23 post alt. ἴσον add. ἢ ἄνισον F 24 τὸ om. F 25 μονάδι a: om. CF 26 τὰ αὐτά om. F 26. 27 ἀλλ' οὐδὲ — λέγεσθαι (p. 47,1) eicias 27 καὶ] γὰρ C

των τὸ ἴσον λέγεσθαι· χρόνῳ γὰρ χρόνος ἢ ἴσος ἢ ἄνισος καὶ ἀριθμὸς 39r ἀριθμῷ καὶ γραμμὴ γραμμῇ, ἅτε ποσὰ ὄντα (κατὰ γὰρ τὴν ταυτότητα τῶν μερῶν ἢ ἴσα φαμὲν ἢ ἄνισα), ταῦτα δὲ ἀμερῆ τε ὄντα καὶ μηδὲν τῶν εἰρημένων ὑπάρχοντα τὴν πρὸς ἕτερα παραβολὴν ἐκπέφευγεν. ἄλλως τε τοῦ ποσοῦ τὸ μέν ἐστι συνεχὲς τὸ δὲ διωρισμένον, ταῦτα δὲ οὔτε συνε|χῆ ἐστιν οὔτε διωρισμένα ἀμερῆ ὄντα· συνεχὲς γὰρ λέγομεν τὸ 39v ἔχον τὰ μέρη ἡνωμένα, διωρισμένον δὲ τὸ ἔχον τὰ μέρη κεχωρισμένα. ἰστέον δὲ ὅτι τινὲς ὑπὸ τὰ πρός τι βούλονται ἀνάγειν αὐτά, λέγοντες ὅτι ταῦτα ἀρχαί εἰσι τῶν μετὰ ταῦτα, τὸ μὲν σημεῖον τῆς γραμμῆς, ἡ δὲ μονὰς τοῦ ἀριθμοῦ, τὸ δὲ νῦν τοῦ χρόνου· εἰ οὖν αἱ ἀρχαὶ τινῶν ἀρχαί, τοιαῦτα δὲ τὰ πρός τι (πατὴρ γὰρ υἱοῦ πατὴρ καὶ τὸ ἥμισυ διπλασίου ἥμισυ), καὶ ταῦτα ἄρα ὑπὸ τὰ πρός τι ἀνάγονται. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι τὰ πρός τι, ὡς αὐτὸς ὑποκατιὼν λέγει, σχέσεις τινές εἰσι μόνον καὶ οἰκείαν ὑπόστασιν οὐκ ἔχουσιν, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις τὸ εἶναι ἔχουσιν· ἢ γὰρ ἐν οὐσίᾳ ἢ ἐν ποσῷ ἢ ἐν ποιῷ ἢ ἔν τινι ἄλλῃ τῶν κατηγοριῶν, διὸ καὶ παραφυάσιν αὐτὰ ἀπεικάζει, αἵτινες ἐν ἑτέροις φυτοῖς τὸ εἶναι ἔχουσιν· ἔστι γοῦν θεωρῆσαι ἐν πάσαις ταῖς κατηγορίαις τὰ πρός τι· ὅταν μὲν γὰρ εἴπω 'ὁ πατὴρ υἱοῦ πατήρ', εἶπον ἐν οὐσίᾳ πρός τι, ὅταν δὲ εἴπω 'τὸ διπλάσιον ἡμίσεος διπλάσιον', εἶπον ἐν ποσῷ πρός τι, ὅταν δὲ εἴπω 'τὸ λευκότερον λευκοῦ λευκότερον', εἶπον ἐν ποιῷ, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ὁμοίως. δεῖ οὖν αὐτὰ ταῦτα καθ' ἑαυτὰ εἰπεῖν τί εἰσι καὶ ὑπὸ ποίαν τελοῦσι κατηγορίαν, καὶ τότε τὴν σχέσιν αὐτῶν τὴν πρὸς ἄλληλα λέγειν. τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι κατὰ ἀλήθειαν ὑπ' οὐδεμίαν τῶν κατηγοριῶν ἀνάγονται ταῦτα. ὅσον ἐκ τοῦ σκοποῦ τῆς προκειμένης πραγματείας· πρόκειται γὰρ αὐτῷ, ὡς πολλάκις εἴρηται, περὶ τῶν ὄντων οὐχ ᾗ ὄντα ἐστὶ διαλαβεῖν, ἀλλ' ᾗ σημαίνονται ὑπὸ τοιῶνδε φωνῶν ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀνθρώπων· βούλεται γὰρ ἐν τούτοις περὶ τῶν τοῖς πολλοῖς γνωρίμων διδάξαι· ἐπεὶ οὖν τούτων οὐδεμίαν ἔχει γνῶσιν ὁ πολὺς ἄνθρωπος, εἰ καὶ ἐνῆν αὐτὰ ἀνάγειν ὑπὸ μίαν τῶν κατηγοριῶν, λέγω δὴ ὑπὸ τὸ ποσόν, λέγοντα τοῦ ποσοῦ τὸ μὲν εἶναι | ἀμερὲς τὸ δὲ μεριστὸν καὶ τοῦ μεριστοῦ τὸ μὲν συνεχὲς τὸ δὲ 40r διωρισμένον, καὶ ταῦτα ὑπὸ τὸ τμῆμα τάττειν τοῦ ποσοῦ τὸ ἀμέριστον, οὐκ ἀνήγαγε διὰ τὸ μὴ συνεμπίπτειν τὴν περὶ τούτων διδασκαλίαν τῇ

---

2 ante γραμμὴ add. ἡ F 3 ἢ ἄνισα φαμέν coll. a 5 ἐστι om. Ca 7 διακεχωρισμ. F 8 ταῦτα ἀνάγ. C: αὐτὰ ἀναγαγεῖν a 8. 9 λέγ. ὅτι τ. ἀρχαί] ἀρχαὶ γὰρ F 10 τῶν ἀριθμῶν F αἱ ante alt. ἀρχαί coll. a 11 ante γὰρ add. δὲ F διπλάσιον F 13 αὐτὸς ὑποκ. λέγει] Cat. p. 8a32 εἰσί τινες C: τινῶν εἰσι a 15 ἐν (ante ποσῷ) om. C ἐν (ante ποιῷ) a: om. CF 16 παραφ. αὐτὰ ἀπεικ.] Eth. Nic. A 4 p. 1096a21 ἑτέροις τὸ εἶναι ἔχ. τοῖς φυτοῖς Fa 17 οὖν C 18. 19 τὰ πρός τι a 18 alt. εἴπω om. F 19 ἡμ. διπλάσιον om. F ἡμίσεως a 19. 20 τὸ λευκὸν λευκότ. λευκοῦ λευκότ. F 21. 22 τελοῦσι κατ.] κατ. εἰσί F 23 κατὰ] καὶ F 25 πολλάκις εἴρηται] p. 9,12 sq. 43,23 ἐστὶ om. a 26 post ἀνθρ. add. πανταχοῦ F 28 αὐτῷ C 29 τὸ (ante ποσόν) om. a λέγοντα a: λέγοντι C: λέγοντες F 30 εἶναι] ἐστι Ca μεριστὸν τὸ δὲ ἀμ. coll. a post μὲν add. εἶναι C 31 τὸ (prius) om. a

σκοπῷ τοῦ προκειμένου βιβλίου. καὶ ὅτι οὐ περὶ τῶν ὄντων ᾗ ὄντα ἐστὶ 40r διαλαβεῖν βούλεται, δῆλον, ὅτι ἐν τῇ Φυσικῇ ἀκροάσει τριττὴν τὴν οὐσίαν εἰρηκώς, τὴν μὲν κατὰ τὴν ὕλην τὴν δὲ κατὰ τὸ εἶδος τὴν δὲ κατὰ τὸ συναμφότερον, ἐνταῦθα οὐδαμοῦ οὔτε τὴν ὕλην καθ' ἑαυτὴν οὔτε τὸ εἶδος ἀξιοῖ καλεῖν οὐσίαν, ἅτε δὴ τῶν πολλῶν μηδεμίαν τούτων ἔννοιαν ἐχόντων ὡς ἁπλῶν, ἀλλὰ μόνον τὸ ἐκ τούτων σύνθετον ἐγνωκότων.

Ζητοῦσι δὲ κἀκεῖνο ὅτι τὰς στερήσεις ὑπὸ ποίαν τῶν κατηγοριῶν ἀνακτέον, ἔτι δὲ καὶ τὰς ἀποφάσεις. λέγομεν ὅτι μάλιστα μὲν ὑπ' οὐδεμίαν τῶν κατηγοριῶν, ἐπειδὴ οὐδὲ ὡρισμένον τι δηλοῦσιν, αἱ δὲ κατηγορίαι ὡρισμένων εἰσὶ πραγμάτων δηλωτικαί. εἰ δὲ ὅλως δεῖ αὐτὰς ὑπὸ κατηγορίαν ἀνάγειν, ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀναχθήσονται αἱ στερήσεις ὑφ' ἣν καὶ αἱ ἕξεις, καὶ αἱ ἀποφάσεις ὑφ' ἣν καὶ αἱ καταφάσεις· τῶν γὰρ ἐναντίων τὸ αὐτό ἐστι γένος, ὡς λευκοῦ καὶ μέλανος καὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ τῶν τοιούτων. πάλιν ζητοῦσι τὰς κινήσεις καὶ τὰς μεταβολὰς ὑπὸ ποίαν ἀνάγειν δεῖ κατηγορίαν. καί φημι ὑπ' οὐδεμίαν· ὑφεστώτων γὰρ καὶ τὸ ἑαυτῶν εἶδος τελείως ἀπειληφότων αἱ κατηγορίαι, πᾶσα δὲ μεταβολὴ ἀτελές τί ἐστιν· ὁδὸς γάρ ἐστιν ἐπὶ τὸ εἶδος καὶ τὸ ὂν ἡ μεταβολή, οὐκ αὐτὸ ὄν. ἄλλως τε οὐδὲ οἷόν τέ ἐστιν ὑπὸ μίαν κατηγορίαν πᾶσαν μεταβολὴν ἀνάγειν· ἐν πλείοσι γὰρ θεωροῦνται, ὡς αὐτὸς διδάξει· καὶ γὰρ ἐν οὐσίᾳ ὡς γένεσις καὶ φθορὰ καὶ ἐν ποσῷ ὡς αὔξησις καὶ φθίσις καὶ ἐν ποιῷ ὡς λεύκανσις καὶ μέλανσις καὶ ἐν τῷ ποῦ | ὡς ἀνάβασις καὶ κατάβασις δίνησις· ὥστε ὁδοί 40v εἰσιν αἱ μεταβολαὶ ἐπὶ τὰς κατηγορίας ἄγουσαι, ἄλλη ἐπὶ ἄλλην, καὶ οὐκ αὐταὶ συμπληροῦσι κατηγορίαν· τὸ μὲν γὰρ κινεῖν καὶ ὅλως τὸ μεταβάλλειν ὑπὸ τὸ ποιεῖν ἀναχθήσεται, τὸ δὲ κινεῖσθαι καὶ ὅλως μεταβάλλεσθαι ὑπὸ τὸ πάσχειν· αὐταὶ δὲ αἱ κινήσεις καὶ αἱ μεταβολαὶ ὁδοὶ οὖσαι καὶ γενέσεις τινὲς ἐπὶ τὰς κατηγορίας τὰς εἰρημένας εἰς αὐτὰς οὐδένα ἀναχθήσονται τρόπον.

---

1 προκειμένου in mrg. suppl. C ἐστὶ om. C 2 ἐν γὰρ F (fort. recte, si ὅτι eicias) τῇ Φυσικῇ ἀκρ.] potius in Metaph. Z 10 p. 1035a1 Λ 2 p. 1070a9 aut De an. B 1 p. 412a7. 2 p. 414a14 4 οὐδαμῶς F 5 ἀξ. καλ.] καλεῖ F 6 ἐγνωκότες F 7 ὅτι] an ἔτι? cf. v. 14 στερ.] καταφάσεις C 8 ante λέγ. add. καὶ F 9 ἐπεὶ C 11 ἣν] ἃς a 12 ἣν] ἃς Ca καὶ om. F 12. 13 γένος ἐστί coll. C 14 post κινήσεις add. καὶ τὰς κινήσεις C δεῖ ἀν. coll. C 16 ἢ ἀτελ. C 18 μετ. πᾶσ. coll. C 19 αὐτὸς διδάξει] Cat. p. 15a23 20 φθίσις] μείωσις F 20. 21 λεύκασις C 21 καὶ μέλ.] μάθησις C ἐν om. F τῷ ποῦ Paris. 1928 Vind. 10: τόπῳ C: τὸ ποῦ F: τῇ ποῦ a καὶ (alt.) om. a δίνησις eicias 23 συμπληροῦσαι F 24 ποιεῖν] πάσχειν F 26 τὰς εἰρημένας scripsi: τὸν εἰρημένον CFa αὐτοὺς F 26. 27 οὐδένα Paris. 2051: εἰ δέον Ca: om. F

Περὶ οὐσίας. 40v

p. 2a11 Οὐσία δέ ἐστιν ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη, ἣ μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται μήτε ἐν ὑποκειμένῳ τινί ἐστιν, οἷον ὁ τὶς ἄνθρωπος ἢ ὁ τὶς ἵππος.

Εἰρηκὼς τὰ συντελοῦντα πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν κατηγοριῶν διδάξας τε ἡμᾶς προσεχῶς ὁλοσχερέστερον καὶ ὡς ἐπὶ παραδειγμάτων περὶ αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν, νῦν τρέπεται ἐπὶ τὴν ἀκριβῆ αὐτῶν ἐξήγησιν καὶ διδάσκει πρότερον περὶ τῆς οὐσίας· πρώτην γὰρ ἔχει τάξιν ἡ οὐσία ἐν ταῖς κατηγορίαις καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως τῶν ἄλλων αὐτὴν προετίμησεν· αὕτη γὰρ συνεισφέρεται μὲν ταῖς ἄλλαις (εἰ γάρ τι τῶν συμβεβηκότων εἴη ὁποιονοῦν, πάντως καὶ οὐσία ἔσται ᾗ συμβέβηκεν), οὐ συνεισφέρει δὲ τὰς λοιπάς (οὐδὲ γὰρ οὐσίας οὔσης πάντως καὶ τῶν ἄλλων ἐστὶν ἕκαστον), καὶ συναναιρεῖ μὲν ἑαυτῇ τὰς ἄλλας οὐ συναναιρεῖται δέ· τὰ δὲ συναναιροῦντα μὲν μὴ συναναιρούμενα δὲ καὶ συνεισφερόμενα μὲν μὴ συνεισφέροντα δὲ πρῶτα εἶναι τῇ φύσει ὡμολόγηται· ὥστε πρώτη ἡ οὐσία φύσει τῶν λοιπῶν. καὶ ἄλλως δὲ τῶν πραγμάτων τὰ μὲν καθ' αὑτὸ λέγεται τὰ δὲ ἐν αὐτῷ τὰ δὲ περὶ ἐκεῖνο, καὶ καθ' αὑτὸ μὲν αὐτὴ ἡ οὐσία, ἐν αὐτῷ δὲ τό τε ποσὸν | καὶ τὸ ποιόν (ἐν γὰρ τῇ οὐσίᾳ θεωροῦνται), περὶ 41r ἐκεῖνο δὲ τὰ λοιπὰ ἑπτά. καὶ ἄλλως αὐτὴ μὲν αὐθυπόστατός ἐστι καὶ οὐ δεομένη τῶν ἄλλων εἰς ὕπαρξιν, αἱ δὲ ἄλλαι ἐν ταύτῃ τὸ εἶναι ἔχουσιν· οὐσίας γὰρ οὔσης ἀνάγκη τὰς ἄλλας εἶναι κατηγορίας, μὴ οὔσης δὲ ἀδύνατόν ἐστι τὰς ἄλλας ὑποστῆναι.

Ταύτης δὲ τῆς οὐσίας ἡ μέν ἐστιν ἁπλῆ ἡ δὲ σύνθετος, τῆς δὲ ἁπλῆς ἡ μὲν χείρων τῆς συνθέτου ἡ δὲ κρείττων· ἔστι δὲ σύνθετος μὲν οὐσία ἄνθρωπος καὶ τὰ τοιαῦτα, ἁπλῆ δὲ καὶ κρείττων τῆς συνθέτου ἡ ἀγγελικὴ καὶ ἡ ψυχικὴ καὶ αἱ τοιαῦται, ἁπλῆ δὲ καὶ χείρων τῆς συνθέτου ἡ ὕλη ἡ πρώτη καὶ τὸ εἶδος. διαλέγεται δὲ ἐνταῦθα ὁ Ἀριστοτέλης οὔτε περὶ τῆς ἁπλῆς καὶ κρείττονος τῆς συνθέτου (οὐ γὰρ πρόκειται αὐτῷ θεολογεῖν) οὔτε περὶ τῆς ἁπλῆς καὶ χείρονος τῆς συνθέτου

---

2 τε om. C 3 ὑποκειμένου τινί F 4 ἢ] καὶ Fa 5 τὴν om. Fa 6 ὁλ. προσ. coll. F 7 καὶ περὶ a καὶ ἐπὶ a ἀκρίβειαν τῶν ἐξηγήσεων (αὐτῶν om.) F 9 αὐτὴν τ. ἄλλ. coll. F 10 τι] τοι F 12 ἄλλ. ἐστ.] λοιπῶν ἔσται C 14 συνεισφερόμενον C 14. 15 συνεισφέρον C 15. 16 τῶν λ. φύσει coll. a 16 λέγονται F 18 τε om. F ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν coll. Fa 19 αὕτη a 20 ὕπ.] σύστασιν F post ἄλλαι add. ἑτεροϋπόστατοι a post ταύτῃ add. γὰρ a 22 ἐστι om. C 23 post σύνθετος add. ex Marc. 217 ἐξαχῶς γὰρ λέγεται ἡ οὐσία· ἢ πᾶσαν ὕπαρξιν δηλοῖ, ἥτις καὶ κατὰ συμβεβηκότων φέρεται, ὡς καὶ αὐτῶν διὰ τὸ ὑφεστάναι οὐσιῶν λεγομένων, ἢ τὴν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ φύσιν τὴν ἀντιδιαιρουμένην τοῖς συμβεβηκόσιν, αὕτη ἡ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ φύσις ἢ ἁπλῆ ἐστιν ἢ σύνθετος a 26 ἡ ἀγγ. καὶ ἡ ψ.] θεὸς ἄγγελος νοῦς ψυχὴ a 28 οὐ] οὐδὲ Ca

(οὐ γὰρ φυσιολογεῖν αὐτῷ πρόκειται), ἀλλὰ περὶ τῆς συνθέτου μόνης. καὶ 41r ταύτης φησὶ τὴν μὲν εἶναι πρώτην τὴν δὲ δευτέραν, πρώτην μὲν τὴν μερικὴν καλῶν δευτέραν δὲ τὴν καθόλου τὴν κατὰ τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη· ὡς γὰρ πολλάκις εἴρηται, οὐ περὶ τῶν ὄντων ᾗ ὄντα ἐστὶ διαλαμβάνει, ἀλλὰ κατὰ ποίου σημαινομένου ἑκάστην τῶν κατηγοριῶν οἱ πολλοὶ λέγοντες φέρουσιν, ἐπεὶ εἴ γε ἠκολούθει τῇ φύσει τῶν πραγμάτων, πρώτην ἂν εἶπε τὴν τῶν γενῶν καὶ τῶν εἰδῶν, δευτέραν δὲ τὴν τῶν ἀτόμων, ὡς ἐκείνην μὲν αἰτίαν, ταύτην δ' αἰτιατήν· κρεῖττον δὲ τὸ αἴτιον τοῦ αἰτιατοῦ καὶ τὸ καθολι|κὸν τοῦ μερικοῦ. καὶ ἄλλως τὰ τῇ φύσει πρότερα ἡμῖν 41v ὕστερα καὶ τὰ ἡμῖν πρότερα τῇ φύσει δεύτερα· ἐπεὶ οὖν ὁ λόγος αὐτῷ πρὸς εἰσαγομένους, εἰκότως τὴν μερικὴν οὐσίαν πρώτην εἶπεν (ἐναργεστέρα γὰρ αὕτη κατὰ τὴν αἴσθησιν), δευτέραν δὲ εἶπε τὴν κατὰ τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη· ἀπὸ γὰρ τῶν μερικῶν ἐπὶ τὰ καθόλου ἀναγόμεθα ὀψὲ τοῦ λόγου ἐν ἡμῖν ἐλλάμψαντος. διὸ ὡς μὴ ἀρεσκόμενος τῷ δόγματι οὐκ εἶπεν 'ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα οὖσα' ἀλλὰ λεγομένη. καὶ ἵνα σαφέστερον ἡμῖν γένηται τὸ λεγόμενον, μικρὸν ὑπερβιβάσαντες τὸ ῥητὸν οὕτως εἴπωμεν 'οὐσία δὲ ἡ λεγομένη κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα αὕτη ἐστί', τοῦτ' ἔστιν ἡ λεγομένη παρὰ τοῖς πολλοῖς. ὅπου δὲ ὡς ἀπὸ οἰκείας δόξης προφέρει τὸν λόγον, οὐκέτι λέγει τὸ λέγεται, ἀλλ' ἔστιν· ἣ μήτε γάρ φησι καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται (ἀντὶ τοῦ κατηγορεῖται) μήτε ἐν ὑποκειμένῳ τινί ἐστι, καὶ οὐκ εἶπε 'μήτε ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ λέγεται'· τῷ γὰρ δόγματι αὐτὸς ἀρέσκεται.

Ὅτι δὲ οἶδεν ὁ Ἀριστοτέλης καὶ νοητὴν οὐσίαν καὶ κρείττονα τῶν συνθέτων, δείκνυσι σαφῶς καὶ ἐν τῇ Μετὰ τὰ φυσικὰ καὶ ἐν τῇ Περὶ οὐρανοῦ καὶ ἐν τῷ ὀγδόῳ τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως, ἔνθα φησὶ δεῖν πρὸ τῶν ἑτεροκινήτων τὰ αὐτοκίνητα ὑπάρχειν καὶ τῶν ἀεικινήτων τὰ ἀκίνητα· εἰ μὴ γὰρ ἦν τις ἀκίνητος τῶν ἀεικινήτων αἰτία, οὐκ ἂν ἔμεινεν ἐκεῖνα ἀεικινήτως, ἵνα οὕτως εἴπω, κινούμενα. δείκνυσι δὲ ταύτην ἀσώματον οὖσαν καὶ ἀμερῆ καὶ ἀδιάστατον τοιούτῳ τινὶ θεωρήματι (οὐδὲν γὰρ ἴσως ἀπεικὸς ὡς ἐν παρεκβάσει μνησθῆναι τοῦ θεωρήματος)· λέγει γὰρ ἀπειροδύναμον εἶναι ταύτην τὴν αἰτίαν· εἰ δὲ τοῦτο, πάντως καὶ ἀσώματον· πᾶν γὰρ σῶμα, ὡς αὐτὸς πρὸς τῷ τέλει τοῦ ὀγδόου λόγου τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως

---

1 οὐ] οὐδὲ Ca 3 τὰ (alt.) om. Ca 4 πολλάκις εἴρηται] v. p. 47, 25 5 ἑκάστη F 5. 6 λέγουσι φέροντες C 6 ἠκολούθη F 7 τὴν (prius) om. C τὴν (alt.) superscr. C 9 καὶ τὸ καθ.] καθὸ καθολικώτερον F 10 ὕστ.] δεύτερα a αὐτοῦ C 13 ἀγόμεθα F 14 λάμψαντος C ἡ om. a 15 καὶ πρώτως om. C οὖσα] ἐστιν Ca 16 γένηται ἡμῖν coll. Fa 17 τε om. C 18 ὅπου] ὅτε F 19 προσφέρει F 21 καὶ om. C 23 εἶδεν Fa 24 ἐν τῷ τῷ (sic) μετὰ τ. φ. καὶ ἐν τῷ C Μετὰ τὰ φ.] B 2 p. 997a 34 sq. alias 24. 25 Περὶ οὐρ.] A 9 p. 277b 30 sq. 25 ἐν τῷ ὀγδόῳ τῆς Φ. ἀκρ.] Θ 5 p. 256a 4 sq. 26 τὸ ἀκίνητον F 27 μὴ] μὲν F τῶν] οὐσία F ἔμενον F 28 ἀκινήτως C 29 καὶ (utrobique) om. Ca 30 γὰρ] δὲ C 32 πρὸς] ἐν τῇ πρὸς C: ἐν F τῆς Φυσ. ἀκρ.] Θ 10 p. 266a 24 sq.

ἔδειξε, πεπερασμένην ἔχει τὴν δύναμιν· εἰ γὰρ ἄπει|ρον· δεδόσθω, 42r φησίν, ἄπειρον εἶναι· ἐπειδὴ οὖν πᾶν σῶμα διαιρετόν ἐστι, διέλωμεν, φησί, τόδε τι τὸ σῶμα εἰς τρία, εἰ τύχοι· ἕκαστον οὖν τῶν τμημάτων πότερον ἄπειρον ἔχει τὴν δύναμιν ἢ πεπερασμένην; εἰ μὲν οὖν ἄπειρον, τῷ ὅλῳ τὸ μέρος ἰσοδύναμον ἔσται, ὅπερ ἄτοπον καὶ ἀδύνατον· εἰ δὲ πεπερασμένην, καὶ τὸ ἐκ τῶν πεπερασμένων συγκείμενον δῆλον ὅτι καὶ αὐτὸ πάντως πεπερασμένον ἐστίν· ὥστε καὶ ἡ τοῦ ὅλου σώματος δύναμις περερασμένη ἔσται καὶ οὐκ ἄπειρος· οὐδὲν ἄρα σῶμα πεπερασμένον ἄπειρον ἔχει δύναμιν· οὐδὲν δὲ σῶμα μεγέθει ἐστὶν ἄπειρον (ἔδειξε γὰρ αὐτὸς ἐν τῇ Φυσικῇ καὶ τοῦτο)· οὐδὲν ἄρα σῶμα ἄπειρον ἔχει δύναμιν· εἰ δὲ τοῦτο, ὅπερ ἄρα ἄπειρον ἔχει δύναμιν, οὐκ ἔστι σῶμα· οὐκοῦν ἀσώματος ἡ πρώτη οὐσία, ἐπειδὴ καὶ ἀπειροδύναμος. οὐ μόνον δὲ τὴν νοητὴν οὐσίαν κρείττονα οἶδε τῶν συνθέτων, ἀλλὰ καὶ τὴν διανοητήν, καὶ δείκνυσι τοῦτο ἐν τῇ Ἀποδεικτικῇ· λέγει γὰρ ὅτι ὡς ἔχει ἡ αἴσθησις πρὸς τὰ αἰσθητά, οὕτως ἔχει καὶ ἡ ἀπόδειξις πρὸς τὰ ἀποδεικτά· οὐκοῦν καὶ ἐναλλάξ, ὡς αἴσθησις πρὸς ἀπόδειξιν ἔχει, οὕτως ἕξει καὶ τὰ αἰσθητὰ πρὸς τὰ ἀποδεικτά· εἰ οὖν χείρων ἡ αἴσθησις τῆς ἀποδείξεως, διότι ἡ μὲν αἴσθησις περὶ τὰ μερικὰ ἡ δὲ ⟨ἀπόδειξις⟩ περὶ τὰ καθόλου καταγίνεται, καὶ τὰ αἰσθητὰ ἄρα τῶν ἐπιστητῶν χείρω· ὥστε οἶδεν οὐ μόνον τὴν νοητὴν κρείττονα τῶν συνθέτων, ἀλλὰ καὶ τὴν διανοητήν. ἐνταῦθα δέ, ὡς εἴπομεν, τὰς δευτέρας καλεῖ πρώτας διὰ τὰς πολλάκις εἰρημένας αἰτίας.

p. 2a12 Ἡ μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται μήτε ἐν ὑποκειμένῳ τινί ἐστι.

Ζητοῦσι δὲ τί δή ποτε τὴν τιμιωτέραν τῶν κατηγοριῶν, τὴν οὐσίαν, δι' ἀποφάσεως ὡρίσατο, εἴπερ τῶν καταφάσεων ἀτιμοτέρας εἶναί φαμεν τὰς ἀποφάσεις. λέγομεν οὖν ὅτι τοὐναντίον μὲν οὖν οἱ | δι' ἀποφάσεως 42v ὁρισμοὶ μᾶλλον σεμνύνουσι τὸ ὑποκείμενον· οὕτω γοῦν καὶ τὸ θεῖον σημᾶναι βουλόμενοι οὐ καταφάσκομέν τι περὶ αὐτοῦ, ὥς φησιν ὁ θεῖος Πλάτων, ἀλλ' εἰς ἀποφάσεις ἐρχόμεθα· ἐρωτῶντος γὰρ Σωκράτους τὸν Τίμαιον τί ἐστι ὁ θεός, λέγει ἐκεῖνος ὅτι τί μὲν οὐκ ἔστιν οἶδα, τί δὲ ἔστιν οὐκ οἶδα· ὅτι μὲν γὰρ οὔτε σῶμα οὔτε χρῶμα οὔτε ἄγγελος οὔτε τι τῶν τοιούτων ἐστί, κρείττων δὲ ἢ κατὰ ταῦτα οἶδα, τί δὲ ἔστιν οὐκ

2 ἐπεὶ F 3 τύχῃ F 6 τῶν om. Ca δῆλον ὅτι post αὐτὸ (7) coll. C: ante συγκ. a 7 πάντως om. C 9 μεγέθους a 11 εἰ — δύναμιν om. F (τὸ ἄρα ἄπειρον ἔχον δύναμιν suppl. F²) σῶμα οὐκ ἔστι (ἔσται a) Fa 13 διανοητικήν a 14 ἐν τῇ Ἀποδεικτ.] fortasse spectat Anal. post. B 19 p. 99b35 sq. (cf. De an. B 5 p. 417b19) 15 ἀποδεικτικά CF 16 ἐναλάξ C 18 ἀπόδειξις addidi 20 εἴπομεν] p. 50,2 23 τινί om. C 24 δή om. C 25 ἀτιμωτέρας libri 27 γοῦν] γὰρ C 28 θεῖος om. C 29 Πλάτων] fortasse spectat Tim. p. 28 C; videas etiam Plotini Enn. V, 3,14 (p. 511) ἐρχ.] an τρεπόμεθα? (cf. Amm.) 30 τί — θεός om. C ὁ om. a λέγει] φησὶν C 30. 31 μὲν ἔστιν οὐκ οἶδα, τί δὲ οὐκ ἔστι οἶδα C 31 γὰρ om. C 32 pr. ἐστί om. C: post σῶμα (31) coll. a

οἶδα. ὥστε κοσμοῦσι μᾶλλον οἱ ὁρισμοὶ οἱ τοιοῦτοι ἔστιν ὅτε τὸ ὑποκεί- 42r μενον χωρίζοντες αὐτὸ πάντων τῶν καταδεεστέρων. καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης δὲ τὸν ὁρισμὸν δι' ἀποφάσεως εἰώθασιν ἀποδιδόναι, ἥτις μήτε ἄνθρωπός ἐστι λέγοντες μήτε λίθος μήτε πῦρ μήτε ὅλως σῶμα, χεῖρον δέ τι ἢ κατὰ ταῦτα· διό φασι τὴν ὕλην τῷ θεῷ ἀνομοίως ὡμοιῶσθαι, ὡμοιῶσθαι μὲν ὅτι δι' ἀποφάσεως τῶν ἄλλων σημαίνεται ἑκάτερον, ἀνομοίως δὲ ὅτι τοῦ μὲν κρείττονος ὄντος ἢ κατὰ πάντα τὰ ὄντα ἀποφάσκομεν πάντα, τῆς δὲ ὕλης χείρονος οὔσης ἢ κατὰ πάντα τὰ ὄντα ἀποφάσκομεν πάντα.

Ζητητέον δὲ εἰ ἐφαρμόζει ὁ ὁρισμὸς οὗτος καὶ ἐπὶ τῶν νοητῶν οὐσιῶν, οἷον ἀγγέλου καὶ τῶν τοιούτων, ὡς δύνασθαι ταῦτα λέγειν μήτε ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεσθαι· δοκεῖ γάρ πως καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐφαρμόζειν ὁ λόγος. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι οὐκ ἐφαρμόζει· αἱ γὰρ εἰλημμέναι ἀποφάσεις ἐν τῷ ὁρισμῷ οὐ μόνον ἄρσιν σημαίνουσιν, ἀλλὰ καὶ θέσιν· πρὸς ἀντιδιαστολὴν γὰρ ἑτέρων λέγονται· τὸ μὲν γὰρ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ, ὅ ἐστιν ἡ οὐσία, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ, τοῦτ' ἔστι τῶν συμβεβηκότων, εἴρηται, τὸ δὲ οὐ καθ' ὑποκειμένου πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ καθ' ὑποκειμένου· ὥσπερ δὲ τὸ φῶς διττόν ἐστι, τὸ μὲν πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ σκότους, λέγω δὴ τὸ ἐν τῷ ἀέρι, τὸ δὲ ἄσχετον καὶ μηδὲν ἔχον ἀντικείμενον ὡς τὸ ἡλιακόν, οὕτω καὶ τὰς 43r ἐνταῦθα ἀποφάσεις ποτὲ μὲν φήσομεν καθ' ἑαυτὰς καὶ μὴ πρὸς ἀντιδιαστολὴν λέγεσθαι ποτὲ δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἀντικειμένων. εἰ μὲν οὖν ἐνταῦθα μὴ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἀντικειμένων παρελαμβάνοντο αἱ ἀποφάσεις, εἶχέ πως λόγον τὸ καὶ ἐπὶ τῶν νοητῶν οὐσιῶν ἐφαρμόζειν τὸν ὁρισμόν, διότι οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ ὑπάρχουσιν οὔτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς κατηγοροῦνται· νῦν δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν παραληφθεισῶν τῶν ἀποφάσεων τὰς μὲν μερικὰς οὐσίας σεμνύνομεν εἰκότως διὰ τοῦ ὁρισμοῦ, διὰ μὲν τοῦ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ χωρίζοντες αὐτὰς τῶν συμβεβηκότων διὰ δὲ τοῦ μὴ καθ' ὑποκειμένου τῶν καθ' ὑποκειμένου, κἀνταῦθα δὲ τὸ σεμνὸν αὐταῖς προσάπτομεν λέγοντες αὐτὰς μὲν ἑτέροις χρείαν παρέχειν μηδενὸς δὲ δέεσθαι (τὰ γὰρ καθόλου τῶν μερικῶν δέονται πρὸς κατηγορίαν, ταῦτα δὲ ἐκείνων οὐκέτι), ταῖς δὲ νοηταῖς οὐσίαις οὐδεμίαν προσοίσομεν ἀξίαν διὰ τούτων· οὐδὲν γὰρ μέγα, εἰ ταύτας εἴποιμεν μὴ εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ· οὐδὲ γὰρ ἀντιδιῄρηται αὐταῖς συμβεβηκός τι· οὐδὲ γὰρ ὅλως δεκτικαί εἰσι συμβεβηκότων. καὶ τί λέγω περὶ τῶν νοητῶν

1 οἱ (alt.) om. F   ἔστιν ὅτε ante μᾶλλον coll. F: post μᾶλλον a   3 διδόναι C   5 ἀνομοίω F   ὁμοιοῦσθαι (alt. l.) a   7 ὄντος] ὄντως C   8 τὰ ὄντα om. Ca   ταῦτα ἀποφ. (πάντα om.) Ca   11 λέγ. τινός coll. C   14 λέγεται C   μὲν om. C   μὴ γὰρ coll. C   15 ante pr. ἐν add. ἡ C   ὅ] ἢ a   16 τοῦ συμβεβηκότος F: συμβεβηκότων (τῶν om.) a   18 σκότους] εἰκότος F^1 pr. τὸ scripsi: τῷ F: τοῦ a: om. C   ἐν] περὶ C   20 καθ' ἑαυτὰς] πρὸς αὐτὸ C   21 λέγ.] ἑτέρων C   22 μὴ superscr. F^2 ἐλαμβ. C   23 καὶ om. a   ἐφαρμόσαι C   27 μὴ om. C   αὐτὴν C   28 μήτε F   κἀντεῦθεν C   29 συνάπτ. C   ἑτέραν C   30 δεῖσθαι a   32 μὴ om. C   34 τῶν συμβ. a   τῶν om. F

οὐσιῶν, ὅπου γε οὐδὲ ἐπὶ ψυχῆς μόνης ἁρμόσει ὁ λόγος, ὅταν θεωρῶμεν 43r αὐτὴν ἀπολελυμένην τῆς σχέσεως τῆς πρὸς τὸ σῶμα καὶ ἐξομοιωθεῖσαν θεῷ καὶ τὸ κοσμικὸν ἐπισκοποῦσαν ἀγαθόν; ὁπηνίκα δὲ ἐν γενέσει θεωρεῖται καὶ τοῖς σώμασι συμπεπλεγμένη, τότε καὶ ἐπ᾽ αὐτῆς ἁρμόσει ὁ ὁρισμὸς ἅτε ὑποκειμένης συμβεβηκόσιν· ὑπόκειται γὰρ τῇ φιλοσοφίᾳ ἢ γραμματικῇ ἢ ἄλλῃ τινὶ ἐπιστήμῃ, ἅτινα περὶ αὐτὴν συμβέβηκε.

Τῶν δὲ δύο τῶν εἰλημμένων ἐν τῷ ὁρισμῷ τὸ μέν ἐστι τῇ φύσει πρῶτον τὸ δὲ τῇ διδασκαλίᾳ· οὐσίας γὰρ | οὔσης καὶ συμβεβηκότος καὶ 43v καθολικοῦ καὶ μερικοῦ, φύσει μὲν πρότερον ἡ οὐσία, διότι αὐτὴ μὲν αὐθυπόστατος ἐκεῖνα δὲ ἐν ταύτῃ ἔχει τὸ εἶναι. κατὰ δὲ τὸν σκοπὸν τῆς προκειμένης διδασκαλίας πρότερον τὸ μερικόν· καὶ γὰρ τὸ καθόλου τῇ φύσει πρότερον. τῶν οὖν εἰλημμένων ἐν τῷ ὁρισμῷ τὸ μέν ἐστι πρῶτον ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως, τὸ δὲ ἐκ τοῦ σκοποῦ τῆς διδασκαλίας. καὶ σκόπει ὅτι οὐ μάτην προέλαβε τὴν περὶ τοῦ καθ᾽ ὑποκειμένου καὶ ἐν ὑποκειμένῳ διδασκαλίαν, ἐπεὶ ἔμελλεν ἡμῖν ἀσαφὴς εἶναι ὁ ὁρισμὸς τῶν ἐν αὐτῷ παραλαμβανομένων φωνῶν ἀγνώστων οὐσῶν.

p. 2a14 Δεύτεραι δὲ οὐσίαι λέγονται.

Ἄξιον δὲ ζητῆσαι ἐνταῦθα ποίῳ τρόπῳ κέχρηται διαιρέσεως ἐν τῇ οὐσίᾳ· τῶν γὰρ διαιρουμένων τὰ μὲν ὡς γένος εἰς εἴδη διαιροῦνται ὡς τὸ ζῷον εἰς λογικὸν καὶ ἄλογον, τὰ δὲ ὡς ὅλον εἰς μέρη ὡς τὸ σῶμα εἰς χεῖρας καὶ πόδας καὶ κεφαλὴν καὶ τὰ λοιπά, τὰ δὲ ὡς ὁμώνυμος φωνὴ εἰς διάφορα σημαινόμενα ὡς ὁ μῦς εἴς τε τὸν θαλάσσιον καὶ τὸν γηγενῆ. ἴδωμεν οὖν εἰ κατὰ μίαν τῶν διαιρέσεων τούτων διαιρεῖ τὴν οὐσίαν εἴς τε τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν. φαμὲν οὖν ὅτι πρῶτον μὲν οὐκ ἔστιν ἡ διαίρεσις αὕτη τῶν ὡς γένος εἰς εἴδη διαιρουμένων· παρακολουθεῖ γὰρ τῇ τοιαύτῃ διαιρέσει τὸ ἀναιρεθέντος ἑνὸς εἴδους μὴ συναναιρεῖσθαι τὰ λοιπά· ἀναιρεθέντος γὰρ ἀνθρώπου οὐ συναναιρεῖται τὰ λοιπὰ ζῷα, ἅπερ εἰσὶν εἴδη τοῦ ζῴου· ἐνταῦθα μέντοι ἀναιρεθεί|σης 44r τῆς δευτέρας οὐσίας συναναιρεῖται καὶ ἡ πρώτη· γένους γὰρ καὶ εἴδους μὴ ὄντος οὐδὲ ἄτομα ἔσται. ἄλλως τε οὐδὲν εἶδος ἕτερον εἶδος περιέχειν δύναται τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν ἀντιδιαιρεθέντων ἀλλήλοις· οὐδὲ γὰρ περιέχει ὁ ἄνθρωπος τὸν ἵππον, εἰ εἰς ταῦτα διαιρεθείη τὸ ζῷον, ἀλλ᾽ οὐδὲ τὸ λογικὸν ζῷον πάλιν περιέχει τὸ ἄλογον ἢ ἔμπαλιν, εἰ ἡ τοῦ ζῴου

---

1 μόνης] an μερικῆς? (cf. Amm.) ἁρμ.] ἀρκέσει C θεωρ.] ὁρῶμεν C 4 συμπλεκομένη F 5 τῇ τε Fa 9 προτέρα F 9. 10 αὐθυπόστατον C 12 οὖν] ὄντων F 13 καὶ — διδασκαλίαν (15) om. C 15. 16 τῶν ἐν τῷ παραλαμβανομένῳ C 16 προσλαμβ. F 22 τὸν (prius) om. C 23 εἴδωμεν F ἴδωμεν — μίαν] κατ᾽ οὐδεμίαν οὖν a τούτων om. C 24 ὅτι πρ. μὲν om. F 29 γὰρ] δὲ C alt. καὶ] ἢ C 30 τε δὲ a 31 τῶν om. C τὴν αὐτὴν τὴν F 32 εἰ — ζῷον] εἰς τ. διαιρουμένου τοῦ ζῴου F 33 πάλιν ζ. coll. C ἢ ἔμπαλιν εἰ scripsi: εἰ ἔμπαλιν C: ἢ ἔμπαλιν F: ἢ ἔμπαλιν εἴπερ a

διαίρεσις εἰς αὐτὰ πάλιν γίνεται. ἀλλ' οὐδὲ ὅλως οὕτως διαιρεῖν δυνατὸν 44r ὡς θάτερον ἐν θατέρῳ περιέχεσθαι, οἷον ὅτι τοῦ ζῴου τὸ μὲν ἄλογον τὸ δὲ ἵππος· περιέχεται γὰρ ἐν τῷ ἀλόγῳ καὶ ὁ ἵππος· οὔτε γὰρ ἀντιδιαιρεῖται τῷ περιέχοντι τὸ περιεχόμενον. λέγομεν δὲ τοῦ ζῴου τὸ μὲν ἄλογον εἶναι τὸ δὲ λογικόν, ἐπειδὴ ἴσην ἀπόστασιν τοῦ γένους ἀφεστηκότα ταῦτα οὐδέτερον ἐν ἑτέρῳ περιέχεται. ἐνταῦθα μέντοι γε ἡ δευτέρα οὐσία τὴν πρώτην περιέχει· περιεκτικὸν γὰρ τὸ εἶδος τῶν ἀτόμων καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ γένος. οὐκ ἄρα ὡς γένος εἰς εἴδη διεῖλε τὴν οὐσίαν εἰς πρώτην καὶ δευτέραν. ἀλλὰ μὴν οὔτε ὡς ὅλον εἰς μέρη οὔτε ὁμοιομερῆ οὔτε ἀνομοιομερῆ· οὐδὲ γὰρ οἷόν τε ἐν ταύτῃ τῇ διαιρέσει ἀντιδιαιρεῖν τῷ ὅλῳ τὸ μέρος. ἀλλὰ τὰ μέρη τοῖς μέρεσιν· οὐδὲ γὰρ λέγομεν 'τῆς χειρὸς τὸ μέν ἐστι χεὶρ τὸ δὲ δάκτυλος'· περιέχεται γὰρ ἐν τῇ χειρὶ καὶ ὁ δάκτυλος. ἐνταῦθα δὲ τῷ ὅλῳ τὸ μέρος ἀντιδιαιρεῖται· καὶ γὰρ περιέχεται ἐν τῇ πρώτῃ καὶ ἡ δευτέρα. ἄλλως τε ἐπὶ τῶν ὡς ἀνομοιομερῶν διαιρουμένων οὐ μεταδίδωσι τὸ ὅλον τῷ οἰκείῳ μέρει τοῦ ὀνόματος, ὥσπερ ἔχει ἐπὶ τοῦ προσώπου· οὐ γὰρ τὸ μέρος, εἰ τύχοι τὸ στόμα, λέγεται πρόσωπον. ἐνταῦθα δὲ ἑκάτερον τῶν μερῶν τῷ τοῦ ὅλου ὀνόματι οὐσία κέκληται. πάλιν τὰ ὡς ὁμοιομερῆ διαιρούμενα τὴν τοῦ ὅλου ἔχουσιν ὀνομασίαν καὶ τὸν ὁρισμόν, ὡς ἐπὶ τῆς | σαρκός· ὁμοίως γὰρ τὸ τῆς 44v σαρκὸς μέρος σὰρξ κέκληται καὶ τὸν ὁρισμὸν δὲ τὸν τῆς σαρκὸς ἐπιδέχεται. ἐνταῦθα δὲ εἰ καὶ κοινωνεῖ ἡ πρώτη τῇ δευτέρᾳ κατὰ τοὔνομα, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τὸν ὁρισμόν· οὐ γὰρ ἕνα ὁρισμὸν ἀποδώσεις ζῴου ἢ ἀνθρώπου καὶ Σωκράτους· ὅλως γὰρ τῶν καθ' ἕκαστον οὐδὲ ὁρισμός ἐστιν, ἀνθρώπου δὲ καὶ ζῴου ἔστιν ὁρισμός. οὐκοῦν οὐδὲ ὡς ὅλον εἰς μέρη διῄρηται ἡ οὐσία οὔτε εἰς ἀνομοιομερῆ οὔτε εἰς ὁμοιομερῆ. ἀλλ' οὐδὲ ὡς ὁμώνυμος φωνὴ εἰς διάφορα σημαινόμενα· ἡ γὰρ τοιαύτη διαίρεσις τοῦ ὀνόματος μεταδιδοῦσα μόνον τοῦ αὐτοῦ τοῖς τμήμασι τῆς τοῦ πράγματος κοινωνίας οὐ μεταδίδωσιν, ὡς ἄνθρωπος ὁ ἀληθινός τε καὶ ὁ γεγραμμένος. ἐνταῦθα μέντοι γε ἔστι τις κοινωνία τῆς τε πρώτης καὶ τῆς δευτέρας οὐσίας καὶ κατὰ τὸν ὁρισμόν· κοινὸν γὰρ ἐπ' ἀμφοῖν τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. τί οὖν φαμεν; ὅτι οὐκ ἔστι διαίρεσις ὅλως ἡ ἐνταῦθα ἡμῖν παραδιδομένη, τάξις δὲ μόνη τῶν ἀπηριθμημένων, ὡς εἴ τις λέγει τῶν ἀρχῶν τοῦ λόγου τὰ μὲν εἶναι στοιχεῖα τὰ δὲ συλλαβὰς τὰ δὲ ὀνόματα καὶ ῥήματα, ἢ τινων ἀνθρώπων ἐφεξῆς καθημένων τὸν μὲν εἶναι

---

1 εἰς αὐτὰ πάλιν] πάλιν κατὰ ταῦτα F: ταῦτα πάλιν (εἰς om.) a γένηται Ca 3 ἐν om. C οὔτε] an οὐδὲ? 4 τῷ] τὸ F δὲ ὅτι C 5 ἐπεὶ C ἴσην] κατὰ C 6 γε om. Ca 9 pr. οὔτε] an οὐδὲ? 9. 10 οὔτε ὁμ. οὔτε ἀνομ.] ἔστιν ἥδε ἡ διαίρεσις οὔτε τῶν ὡς ὁμοιομερῶν οὔτε μὴν ὡς ἀνομοιομερῶν F 13 καὶ γὰρ καὶ F 14 τῷ πρώτῳ C ἡ om. F τε καὶ C ἀνομοίων F 15. 16 ὡς περιέχει C 16 τῷ προσώπῳ C 17 τῶν μερῶν om. C 21 κοινωνοίη Ca 23 ἕκαστα Ca 24 ὁρ. ἔστιν coll. F 25 διαιρεῖται Ca οὔτε (prius)] ὥστε F 27 μόνου C: om. a 28 ὁ (alt.) om. F 29 τε om. C alt. τῆς om. Ca 30 μὴ om. C 31 ὅλ. διαίρ. coll. a 32 ἡμῖν om. F λέγοι C 33 post συλλαβὰς add. τὰ δὲ λέξεις a

πρῶτον λέγει τὸν δὲ δεύτερον· τάξεως γάρ ἐστιν, οὐ διαιρέσεως τὸ τοιοῦτον. 44v

p. 2^a14 Ἐν οἷς εἴδεσιν αἱ πρῶται οὐσίαι λεγόμεναι ὑπάρχουσι.

Διὰ τί μὴ εἶπε 'δεύτεραι δὲ οὐσίαι λέγονται τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη τὰ καθόλου', ἀλλὰ εἶπεν ἐν οἷς εἴδεσιν αἱ πρῶται οὐσίαι λεγόμεναι ὑπάρχουσιν; ἐροῦμεν ὅτι πάνυ ἀκριβῶς· εἰ γὰρ εἶπε τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη, ἐπειδήπερ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις εἰσὶ γένη καὶ εἴδη (οἷον ἐν τῷ ποιῷ γένος τὸ χρῶμα εἶδος δὲ τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν), εἴχομεν ὑπολαμβάνειν τὰς δευτέρας οὐσίας εἶναι καὶ ἐν τοῖς συμβεβηκόσι, διὰ τοῦτο οὐ τὰ τυχόντα εἴδη | εἶπεν, ἀλλ' ἐν οἷς εἴδεσιν εὑρίσκονται αἱ πρῶται οὐσίαι. 45r σημειωτέον δὲ κἀνταῦθα ὅτι ἃ μὲν οὐκ ἐξ οἰκείας δόξης προφέρεται, εἶπε λέγονται (δεύτεραι γάρ φησιν οὐσίαι λέγονται, οὐκ εἶπεν 'ὑπάρχουσιν'), ἃ δὲ δοκεῖ αὐτῷ, οὐκ εἶπεν λέγονται, ἀλλ' ὑπάρχουσιν· ἐν οἷς γὰρ εἴδεσί φησιν αἱ πρῶται οὐσίαι λεγόμεναι ὑπάρχουσι (καὶ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν δευτέρων εἶπε τὸ λέγονται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν πρώτων· αἱ πρῶται γάρ φησιν οὐσίαι λεγόμεναι), δοκεῖ δὲ αὐτῷ ἐν τοῖς εἴδεσι καὶ γένεσιν ὑπάρχειν τὰς πρώτας οὐσίας ὡς ἐν καθολικωτέροις, πλὴν δυνατὸν λαβεῖν καὶ τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη ὡς ἐν ἀτόμοις ὑπάρχοντα· ὅταν μὲν γὰρ ὡς κοινότητας αὐτὰ λάβωμεν, τότε εἰσὶ καθολικώτερα ἅτε δὴ ἐν αὐτοῖς τὰ ἄτομα περιέχοντα, ὅταν μέντοι τὸ ἐν Πλάτωνι ἢ Σωκράτει λάβωμεν γένος ἢ εἶδος, τότε ὡς στοιχεῖα αὐτὰ λαμβάνοντες τῶν ἀτόμων ἐν τοῖς ἀτόμοις φήσομεν αὐτὰ περιέχεσθαι ὡς μέρη ἐν ὅλοις.

p. 2^a19 Φανερὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι τῶν καθ' ὑποκειμένου λεγομένων ἀναγκαῖον καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸν λόγον κατηγορεῖσθαι τοῦ ὑποκειμένου. |

Βούλεται μὲν οὖν ἐντεῦθεν ἐξυμνῆσαι τὴν πρώτην οὐσίαν καὶ δεῖξαι 45v ὅτι καλῶς πρώτως εἶναι οὐσία εἴρηται καὶ κυριώτατα καὶ μάλιστα, διότι αὕτη μὲν οὐδενὸς τῶν μετ' αὐτὴν δεῖται, πάντα δὲ τὰ μετὰ τὴν πρώτην οὐσίαν δεῖται ἐκείνης, τὰ μὲν εἰς ὕπαρξιν τὰ δὲ εἰς κατηγορίαν. ὁ

1 λέγοι F 3 πρώτως C Arist. (cf. v. 5. 14) λεγ. οὐσ. coll. F 4 τί δὲ μὴ a δὲ om. Ca τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη coll. Fa 4 τὰ (ante καθόλου) om. Fa 5 πρώτως Arist. λεγ. οὐσ. coll. Ca 6 post ὑπάρχ. continuat usque ad ζῷον (2^a19) C ἐρ.] λέγομεν οὖν C post ἀκρ. add. εἶπε τὸ ἐν οἷς εἴδεσιν αἱ πρῶται λεγόμεναι οὐσίαι ὑπάρχουσι C εἰ γὰρ εἶπε] εἶπε γὰρ C 7 pr. καὶ Vind. 10: om. CFa κατηγορίαις om. F 9 εἶναι καὶ om. C 10 εἴδη iter. a 11. 12 προσφέρ. Fa 12. 13 οὐκ εἶπεν ὑπάρχουσιν om. a (fort. recte) 13 ἃ δὲ ἐξ οἰκείας δόξης προσφέρει, οὐ λέγει τὸ λέγ. a 14 ἐν — ὑπάρχουσι om. F post εἴδεσι add. λέγονται C 17 ante ὑπάρχ. add. ἐμπεριέχεσθαι F 18 post πλὴν add. ὡς εἴρηται a 20 μέντοι] δὲ F τὸ] τῷ F 21 λαβόντες F 23 alt. τῶν om. F 24 λεγ.] κατηγορουμένων F λόγον] ὁρισμὸν F 26 μὲν οὖν om. C ἐνταῦθα a

μὲν οὖν σκοπὸς οὗτος· προλαμβάνει δὲ ταῦτα εἰς κατασκευὴν τοῦ προτε- 45v θέντος καί φησιν ὅτι ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλόν ἐστιν ὅτι τῶν καθ' ὑποκειμένου κατηγορουμένων ἀναγκαῖον καὶ τοὔνομα καὶ τὸν λόγον κατηγορεῖσθαι τοῦ ὑποκειμένου. ποίων εἰρημένων; ἢ δῆλον ὅτι τῶν ἀνωτέρω αὐτῷ λεγομένων περὶ τῶν καθ' ὑποκειμένου, ἐν οἷς ἔλεγεν ὅτι "ὅταν ἕτερον καθ' ἑτέρου κατηγορῆται ὡς καθ' ὑποκειμένου, ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, πάντα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται". ἐξυμνῆσαι δὲ βουλόμενος, ὡς εἶπον, τὴν πρώτην οὐσίαν ταῦτα προλαμβάνει ὅτι τὰ καθ' ὑποκειμένου κατηγορούμενα καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ὁρισμοῦ μεταδιδόασι τοῖς ὑποκειμένοις, | τὰ δὲ ἐν ὑποκειμένοις ὄντα ἐν αὐτοῖς μὲν τὸ εἶναι ἔχει 46r ἢ τοῦ ὀνόματος δὲ μόνου μεταδιδόασι τοῖς ὑποκειμένοις ἢ οὔτε τοῦ ὀνόματος οὔτε τοῦ ὁρισμοῦ. κατηγοροῦνται δὲ πάντα κατὰ τῆς πρώτης οὐσίας τὰ παρ' αὐτήν· οὐκοῦν αἱ πρῶται οὐσίαι πᾶσι τοῖς παρ' αὐτὰς χρείαν παρέχουσι, τοῖς μὲν πρὸς ὕπαρξιν τοῖς δὲ πρὸς κατηγορίαν· πάντα γὰρ τὰ παρὰ τὴν πρώτην οὐσίαν ἤτοι καθ' ὑποκειμένης αὐτῆς λέγονται, ἃ καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτῇ μεταδίδωσι καὶ τοῦ ὁρισμοῦ, ὥσπερ εἰσὶ τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη· ταῦτα γὰρ συνωνύμως αὐτῆς κατηγορεῖται· καὶ γὰρ καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ αὐτοῦ μετέχει ἡ πρώτη οὐσία (ὁ γὰρ Σωκράτης καὶ ἄνθρωπος καὶ ζῷον λέγεται) καὶ τοῦ ὁρισμοῦ τούτων μετέχει· ἔστι γὰρ καὶ οὐσία ἔμψυχος αἰσθητικὴ καὶ ζῷον λογικὸν θνητόν. τὰ δὲ λοιπὰ τὰ παρὰ τὴν οὐσίαν, λέγω δὲ τὰ συμβεβηκότα, ἅπερ τῇ πρώτῃ οὐσίᾳ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστί, τοῦ μὲν ὁρισμοῦ οὐδέποτε αὐτῇ μεταδίδωσιν. ἐνίοτε δὲ τοῦ ὀνόματος μόνου· ἡ γὰρ λευκότης ἐν τῷ σώματί ἐστι καὶ τοῦ μὲν ὁρισμοῦ οὐδέποτε τῷ σώματι μεταδίδωσιν (οὐ γὰρ ἂν εἴποιμεν τὸ σῶμα χρῶμα εἶναι διακριτικὸν ὄψεως, ἀλλ' εἰ ἄρα, τριχῇ διαστατὸν δεκτικὸν χρώματος διακριτικοῦ ὄψεως), τοῦ μέντοι ὀνόματος μεταδίδωσι· λέγομεν γὰρ λευκὸν σῶμα. ἡ δὲ ἀρετὴ οὔτε τοῦ ὀνόματος οὔτε τοῦ ὁρισμοῦ μεταδίδωσι τῷ ὑποκειμένῳ· οὐ γὰρ λέγεται ἀρεταῖος ὁ ἀρετῆς μετέχων, ἀλλὰ σπουδαῖος. τῶν τοῦ ὀνόματος μεταδιδόντων τὰ μὲν ὁμωνύμως μεταδίδωσιν, ἅπερ ἐστὶ καὶ

1. 8 προλαμβ. a: παραλαμβ. C: προσλαμβ. F 1 ταῦτα] τὰ F 2. 3 δῆλον — κατηγορουμένων post λόγον coll. C 5 τῶν καθ' ὑποκ.] γενῶν F ἐν οἷς ἔλεγεν om. F (cf. p. 1b 10) ὅτι om. a 6 κατηγορεῖται F 7 ταῦτα πάντα F 8 τὴν πρ. ὡς εἶπον coll. a 10 ἔχειν C 11 pr. ἢ om. F δὲ iter. F 13 χρείας C 14 εἰς ὕπαρξιν F 15 ὑποκειμένου Ca 16 μεταδιδόασι Ca 17 αὐτῶν F κατηγοροῦνται C 18 post οὐσία add. οἷον ὁ καθόλου ἄνθρωπος λέγεται κατὰ σωκράτους καὶ μεταδίδωσι καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ὁρισμοῦ a 18. 19 καὶ γὰρ καὶ ἄνθρ. λέγ. ὁ σωκρ. καὶ ζ. C 19 λέγ. καὶ ζ. coll. a ἔστι] ὅθεν C 20 καὶ θνητόν C παρὰ] περὶ C 21 δὲ] δὴ a corrigas ὑποκειμένη 22 εἰσί . . μεταδιδόασιν C 24 post μεταδίδ. add. ἐνίοτε δὲ τοῦ ὀνόματος μόνου C εἶναι χρ. coll. a 25 εἰ] ἢ F διαστ. τρ. coll. F 25. 26 διακριτικὸν C 27 ἡ δὲ ἀρετὴ] οὐκ ἀεὶ δέ. ἰδοὺ γὰρ ἡ ἀρετή. ἡ δὲ ἀρετὴ a: ἰστέον δὲ ὅτι οὐκ ἀεί· ἰδοὺ γὰρ ἡ ἀρετὴ Ammon., quae hic ponere opus non est τοῦ utrobique om. F 28 οὐ — σπουδαῖος om. C τῶν δὲ a (τῶν — τοιαῦτα 57,5 fort. subdita) 29 μεταδιδόασιν F

σπάνια, τὰ δὲ παρωνύμως· ὁμωνύμως μὲν ὡς ἡ γραμματικὴ γυνὴ ἀπὸ 46r
τῆς γραμματικῆς καὶ | ἡ μουσικὴ ἀπὸ τῆς μουσικῆς, παρωνύμως δέ, ἅπερ 46v
καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ εἰσιν, ὡς ἀπὸ τῆς ἀνδρείας ὁ ἀνδρεῖος καὶ ἀπὸ τῆς γραμματικῆς ὁ γραμματικὸς καὶ ἀπὸ τῆς λευκότητος ὁ λευκὸς καὶ ὅσα τοιαῦτα.

p. 2a34 Ἤτοι καθ' ὑποκειμένων λέγεται τῶν πρώτων οὐσιῶν.

Καλῶς εἶπε τὸ λέγεται· οὐ γὰρ δέεται τὰ καθόλου τῶν μερικῶν, ἵνα ὑποστῇ, ἀλλ' ἵνα κατ' ἐκείνων κατηγορηθῇ.

p. 2a35 Ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστι.

Καλῶς εἶπε τὸ ἐστί· τὰ γὰρ συμβεβηκότα ἐν ταῖς μερικαῖς οὐσίαις τὸ εἶναι ἔχει.

p. 2a35 Φανερὸν δὲ ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα προχειριζομένων.

Δι' ἐπαγωγῆς βούλεται πιστώσασθαι, ἐπειδὴ καθολικῷ οὐκ ἠδύνατο λόγῳ, ὅτι τὰ ἄλλα πάντα τὰ παρὰ τὴν πρώτην οὐσίαν ἤτοι καθ' ὑποκειμένου αὐτῆς λέγεται ἢ ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῇ ἐστι. δείκνυσι δὲ οὐκ ἐπὶ τῶν εἰδῶν ποιούμενος τὸν λόγον (ταῦτα γὰρ πᾶσιν ἐναργῆ ὅτι κατὰ τῶν ἀτόμων κατηγοροῦνται· ἀμέλει ἔστιν ὅτε τοῦ κυρίου ἀποροῦντες ὀνόματος ἐκ τοῦ εἴδους καλοῦμεν αὐτὰ τὰ ἄτομα λέγοντες 'τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον κάλεσον'), ἀλλ' ἐπὶ τῶν γενῶν ποιεῖται τὴν ἀπόδειξιν διὰ μέσων τῶν εἰδῶν· εἰ γὰρ ἐδείχθη ὅτι τὰ ὡς καθ' ὑποκειμένου κατηγορούμενα ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται ὡς καθ' ὑποκειμένου, ταῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου τούτῳ λέγεται, κατηγορεῖται δὲ κατὰ τοῦ ἀτόμου τὸ εἶδος ὡς καθ' ὑποκειμένου, τούτου δὲ πάλιν τὸ γένος, ὁμολογουμένως τὸ γένος καὶ κατὰ τοῦ ἀτόμου κατηγορηθήσεται, οἷον εἰ Σωκράτους ὁ ἄνθρωπος, ἀνθρώπου δὲ τὸ ζῷον, οὐκοῦν καὶ Σωκράτους τὸ ζῷον. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν συμβεβηκότων ποιεῖ· οὐ γὰρ δείκνυσιν ὅτι τὸ λευκὸν ὑπάρχει τοῖς σώμασιν ἢ τὸ μέλαν (τοῦτο γὰρ ἐναργές), ἀλλ' ὅτι τὸ χρῶμα ὑπάρχει ἐν σώματι·
εἰ γὰρ ὡμολόγηται ὅτι πᾶν χρῶμα ἐν σώματι | ἔχει τὸ εἶναι, οὐκοῦν 47r
ὁμολογηθήσεται ὅτι καὶ ἐν τοῖς κατὰ μέρος σώμασιν ὑπάρχει· τὸ γὰρ ἁπλῶς σῶμα τῶν κατὰ μέρος κατηγορεῖται σωμάτων· εἰ τοίνυν τὸ χρῶμα ἐν σώματι, τὸ δὲ σῶμα τῶν κατὰ μέρος σωμάτων, καὶ τὸ χρῶμα ἄρα

---

3 καὶ (prius) om. C 4 ὁ (ante λευκός) om. C 7 post εἶπε add. τῶν πρώτων οὐσιῶν F δεῖται a 9 ὑποκειμένῳ C εἰσι C
12 φαν. δὲ] φαν. C: φαν. δὲ τοῦτο a: τοῦτο δὲ φαν. Arist. 14. 15 corrigas ὑποκειμένης et ὑποκειμένη 15 λέγονται a 19 κάλεσον a: καλέσαι CF 23 καὶ τούτου δὲ C 27 ἐν] τῷ C 31 τῶν κατὰ μέρος] κατὰ τῶν ἐν μέρει a: om. C

τῶν κατὰ μέρος κατηγορηθήσεται, διότι ἐπὶ πάντων τῶν καθ' ὑποκειμένου 47r λεγομένων ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, ταῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου τούτῳ ῥηθήσεται.

p. 2b5 Μὴ οὐσῶν οὖν τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀδύνατον τῶν ἄλλων τι εἶναι· πάντα γὰρ τὰ ἄλλα ἤτοι καθ' ὑποκειμένων τούτων λέγεται ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστιν.

Ὁρᾷς ὡς εἰκότως προέλαβε τὰ εἰρημένα ἐγκώμιον βουλόμενος εἰπεῖν τῆς πρώτης οὐ|σίας· τῶν γὰρ παρ' αὐτήν, φησί, πάντων ἤτοι καθόλου 47v οὐσιῶν οὐσῶν ἤτοι συμβεβηκότων πᾶσι χρείαν παρεχομένη, ὡς πολλάκις εἴρηται, ἀναιρεθεῖσα συνανεῖλεν ἑαυτῇ τὰ παρ' ἑαυτὴν πάντα· ἀναιρεθείσης γὰρ τῆς πρώτης οὐσίας τὰ συμβεβηκότα ἔν τινι ὑποστῆναι οὐκ ἔχοντα συνανῄρηται, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ καθόλου μὴ ἔχοντα κατά τινων κατηγορηθῆναι. καθόλου δὲ λέγομεν κατηγορεῖσθαι οὐ τὰ πρὸ τῶν πολλῶν, ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἐν τοῖς πολλοῖς· καὶ ταῦτα μὲν γὰρ συναναιρεῖται ὁμολογουμένως ταῖς πρώταις οὐσίαις· οὐ γὰρ ἔστι τὸ ζῷον καθ' ἑαυτὸ ἐν ὑπάρξει, ὃ μήτε ἄνθρωπός ἐστι μήτε Πλάτων μήτε τις τῶν κατὰ μέρος ἀνθρώπων· ἐν γὰρ τοῖς πολλοῖς καὶ καθ' ἕκαστον τὰ κοινὰ θεωρεῖται. οὐ μέντοι ταῦτα κατηγορεῖσθαι εἰώθασι τῶν ἀτόμων (αὐτὸ γάρ τοι ἑαυτοῦ οὐδὲν κατηγορεῖται), μόνα δὲ εἰώθασι κατηγορεῖσθαι τῶν ἀτόμων τὰ ἐπὶ τοῖς πολλοῖς καὶ ἐννοηματικά· τὴν γὰρ ἔννοιαν ἣν ἔχομεν περὶ τῶν πραγμάτων ταύτην εἰώθαμεν καὶ κατηγορεῖν αὐτῶν. ἅπερ καὶ αὐτὰ τῶν μερικῶν ἀναιρεθέντων συναναιρεῖται· τῶν γὰρ πραγμάτων μὴ ὄντων οὐδ' ἂν αἱ περὶ αὐτῶν ὑπάρξαιεν ἔννοιαι· μὴ οὐσῶν οὖν τῶν μερικῶν οὐσιῶν οὐδὲ τὰ καθόλου ἔσται οὐδὲ τὰ συμβεβηκότα· εἰκότως οὖν αἱ μερικαὶ οὐσίαι

---

1 ante pr. τῶν add. κατὰ Ca alt. τῶν om. F ὑποκειμένων Fa 3 τούτῳ om. a post ῥηθήσεται add. ex Marc. 217 Διὰ τί εἶπε τὸ χρῶμα ἐν σώματι; οὐκοῦν καὶ ἔν τινι σώματι· εἰ γὰρ μὴ ἔν τινι σώματι, οὐδὲ ἐν σώματι ὅλως, ὅτι κυρίως ἐν τῷ μερικῷ σώματί εἰσι, καὶ τὸ καθόλου λευκὸν καὶ τὸ μερικόν. εἰ δὲ λέγοις, τίνι διακρίνοιμεν αὐτά, αἰσθητοῖς μὲν οὐχὶ νοητοῖς δὲ ὀφθαλμοῖς. καὶ λοιπὸν τί; χρώματα ἔσονται; οὐχί· ὡς γὰρ συμπληρωτικὸν ὂν τὸ καθόλου οὐ συναριθμεῖται τῷ μερικῷ χρώματι· οὐδὲν γὰρ συμπληρωτικὸν συναριθμεῖται τούτῳ, οὗ ἐστι συμπληρωτικόν· ὥσπερ γὰρ ὁ ἐν σκιαγραφίᾳ ἄνθρωπος καὶ ὁ χρωματουργηθεὶς οὔτε δύο νοοῦνται ἄνθρωποι οὔτε ὁ συμπληρωτικὸς ὢν συναριθμεῖται, ἀλλ' ὁ μέν ἐστι κοινὸς ὁ σκιαγραφούμενος ὁ δὲ μερικὸς καὶ εἷς ἀμφότερα, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ καθόλου ἀνθρώπου καὶ τοῦ σωκράτους. Ἰστέον γὰρ ὅτι ὥσπερ ὁ ζωγράφος ποιεῖ πρῶτον κοινὸν ἄνθρωπον ἐν σκιαγραφίᾳ, εἶτα χρωματουργῶν ἄγει εἰς τὸ ποιῆσαι σωκράτην ἢ πλάτωνα, οὕτως ὁ καθόλου ἄνθρωπος πρῶτος ὢν διαπλαττόμενος γίνεται σωκράτης ἢ πλάτων· ἡ γὰρ φύσις ἁπλῶς ἄνθρωπον ποιεῖ, οὐ σωκράτην ἢ πλάτωνα a 5. 6 πάντα—ἐστιν om. Bekker. (cf. p. 59,1. 2) 5 τὰ δὲ ἄλλα πάντα a 5. 6 ὑποκειμένου λέγεται τῶν πρώτων οὐσιῶν ἢ ἐν ὑποκειμένῳ a 8 τῆς οὐσίας τῆς πρ. F ἤτοι] ὅσα C 10 εἴρηται] p. 56,13 ante ἀναιρεθεῖσα add. ἡ πρώτη οὐσία a 12. 13 κατηγορηθῆναι ex Ammon. correxi: κατηγορηθῇ CF: κατηγορηθείη a 13 πρὸ τῶν] ἐν τοῖς τῶν (sic) C 15 τὸ ζῷον] τι ζώου a 17 ἕκαστα C μέντοι γε a 18 ταῦτα] πάντα C 18. 19 αὐτὸ—ἀτόμων om. C 18 τοι] τι a 20 ἣν ἔχομεν] τὴν μὲν C 21 pr. καὶ om. Ca 23 ὑπάρξειεν F

πρῶται λέγονται. καλῶς δὲ πάλιν κἀνταῦθα ἐν μὲν τοῖς καθόλου τὸ 47v λέγεται ἔταξεν, ἐν δὲ τοῖς συμβεβηκόσι τὸ ἐστί.

p. 2b7 Τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν μᾶλλον οὐσία τὸ εἶδος τοῦ γένους.

Σύγκρισιν ποιεῖται τῶν δευτέρων οὐσιῶν πρὸς ἀλλήλας, τοῦ τε εἴδους καὶ τοῦ γένους, καί φησι μᾶλλον εἶναι οὐσίαν τὸ εἶδος τοῦ γένους, καὶ δείκνυσι τοῦτο διὰ δύο ἐπιχειρημάτων, ἑνὸς μὲν ἀπὸ τῆς σχέσεως τῆς πρὸς τὴν | πρώτην οὐσίαν, τοῦτ' ἔστι τῆς ἐγγύτητος τῆς πρὸς αὐτήν, 48r ἑτέρου δὲ ἀπὸ τῆς ἀναλογίας. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς σχέσεως τῆς πρὸς τὴν πρώτην οὐσίαν, ὅτι ἐγγύτερον τὸ εἶδος τῆς πρώτης οὐσίας, τοῦτ' ἔστι τῶν ἀτόμων, ἤπερ τὸ γένος· ἐκ δὲ τῆς ἀναλογίας, ὅτι ὡς ἔχει ἡ πρώτη οὐσία πρὸς τὸ εἶδος, οὕτω τὸ εἶδος πρὸς τὸ γένος· εἰ γὰρ πρώτην αὐτὴν ἐκαλέσαμεν, διότι πᾶσι τοῖς μετ' αὐτὴν χρείαν παρέχει, τοῖς μὲν πρὸς ὕπαρξιν τοῖς δὲ πρὸς κατηγορίαν, εἰκότως καὶ τὸ εἶδος μᾶλλον οὐσία τοῦ γένους κληθήσεται ὑποκείμενον αὐτῷ πρὸς κατηγορίαν· μὴ ὄντος γὰρ εἴδους οὐκ ἔχει τὸ γένος κατά τινος κατηγορηθῆναι· διὰ μέσου γὰρ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀτόμων κατηγορεῖται.

p. 2b8 Ἐὰν γὰρ ἀποδιδῷ τις τὴν πρώτην οὐσίαν τί ἐστι, γνωριμώτερον καὶ οἰκειότερον ἀποδώσει τὸ εἶδος ἀποδιδοὺς ἢ τὸ γένος.

Τοῦτο τὸ ἐκ τῆς σχέσεως ἐπιχείρημα· ἐὰν γὰρ ἀποδιδῶμεν, φησί, τί ἐστι Σωκράτης, ὑγιῶς μὲν λέγομεν καὶ ἄνθρωπον ἀποδιδόντες καὶ ζῷον, οἰκειότερον δὲ ἄνθρωπον ἤπερ ζῶον ἀποκριθέντες· τὸ γὰρ ζῷον εἰπόντες οὐκ ἐσημάναμεν εἴτε λογικὸν εἴτε ἄλογον καὶ εἴτε θνητὸν εἴτε ἀθάνατον, ἄνθρωπον δὲ ἀποκριθέντες προσεχέστερον τὴν φύσιν αὐτοῦ ἀποδώσομεν.

p. 2b12 Τὸ μὲν γὰρ ἴδιον μᾶλλον τοῦ τινὸς ἀνθρώπου τὸ δὲ κοινότερον.

Τοῦ γὰρ Σωκράτους ἴδιόν ἐστι μᾶλλον τὸ ἄνθρωπον εἶναι, τὸ δὲ ζῷον κοινότερόν ἐστι· καὶ γὰρ κατὰ ἄλλων πλειόνων εἰδῶν.

---

1 κἀντεῦθεν C μὲν γὰρ C 14. 15 τοῦ εἴδους .. τὸ γένος C 16 κατηγορηθῆ Ca 17 αὐτῶν F 18 ἀποδῷ C 19 ἤπερ Arist. 21 ἀποδιδῶμεν Paris. 2051: ἀποδώσωμεν CFa 23 δὲ om. C

p. 2b15 Ἔτι αἱ πρῶται οὐσίαι διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ὑπο-| 48r κεῖσθαι καὶ τὰ ἄλλα πάντα κατὰ τούτων κατηγορεῖσθαι ἢ ἐν 48v αὐταῖς εἶναι διὰ τοῦτο μάλιστα οὐσίαι πρῶται λέγονται. ὡς δέ γε αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὰ ἄλλα πάντα ἔχουσιν, οὕτω καὶ τὸ εἶδος πρὸς τὸ γένος ἔχει.

Τοῦτο τὸ δεύτερον ἐπιχείρημα τὸ ἐκ τῆς ἀναλογίας· ὡς γὰρ ἔχουσι, φησίν, αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὰ παρ' αὐτάς, τοῖς μὲν πρὸς ὕπαρξιν ὑποκείμεναι τοῖς δὲ πρὸς κατηγορίαν, οὕτως ἔχουσι τὰ εἴδη πρὸς τὰ γένη ὑποκείμενα αὐτοῖς πρὸς κατηγορίαν· τὰ δὲ γένη οὐκέτι τοῖς εἴδεσιν ὑπόκεινται· ὥστε εἰκότως μᾶλλον οὐσίαι τὰ εἴδη. ἀκριβῶς δὲ προσέθηκε καὶ πάντα τὰ ἄλλα κατὰ τούτων κατηγορεῖσθαι ἢ ἐν ταύταις εἶναι· αἱ γὰρ πρῶται οὐσίαι ὑπόκεινται πᾶσιν, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως· τοῖς μὲν γὰρ πρὸς ὕπαρξιν, τοῦτ' ἔστι τοῖς συμβεβηκόσι, τοῖς δὲ πρὸς κατηγορίαν, τοῦτ' ἔστι ταῖς καθόλου οὐσίαις. ἀπορήσειε δ' ἄν τις διὰ τί τὸ εἶδος οὐκ εἶπε δευτέραν οὐσίαν, τρίτην δὲ τὸ γένος. λέγομεν ὅτι διὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καλέσας ταύτας δευτέρας οὐσίας, λέγω δὴ διὰ τὸ δέεσθαι τῆς πρώτης πρὸς κατηγορίαν, οὐκ ἠβουλήθη τούτων ἐπιδιαίρεσιν ποιήσασθαι, ἀλλ' ἠρκέσθη σύγκρισιν μόνον αὐτῶν ποιῆσαι καὶ τὴν μὲν εἰπεῖν μᾶλλον τὴν δὲ ἧττον οὐσίαν.

p. 2b22 Αὐτῶν δὲ τῶν εἰδῶν ὅσα μή ἐστι γένη οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου οὐσία ἐστί·

Ποιησάμενος τὴν κατὰ βάθος τῶν οὐσιῶν διαίρεσιν, τοῦτ' ἔστι τὴν 49r ἀπὸ τῶν ἀτόμων ἐπὶ τὸ εἶδος καὶ ἀπὸ τούτου ἐπὶ τὸ γένος, καὶ εἰπὼν τὴν μὲν εἶναι πρώτην τὴν δὲ δευτέραν, τῆς δὲ δευτέρας τὴν μὲν μᾶλλον οὐσίαν τὴν δὲ ἧττον, νῦν ποιεῖται τὴν κατὰ πλάτος αὐτῶν διαίρεσιν καὶ παραβολήν, λέγω δὴ εἴδους πρὸς εἶδος καὶ ἀτόμου πρὸς ἄτομον. καὶ καλῶς εἶπεν ὅσα μή ἐστι γένη, ἵνα μὴ παραβάλῃς τὰ ὑπάλληλα εἴδη καὶ τὰ εἰδικώτατα οἷον ζῷον καὶ ἄνθρωπον. ἀλλὰ ἐκεῖνά φησι δεῖν παραβάλλειν τὰ τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν τῶν γενῶν ἀφεστηκότα ἢ τῶν ἀτόμων, οἷον ἄνθρωπον καὶ ἵππον ἢ βοῦν· ταῦτα γάρ, φησίν, οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου οὐσία ἐστί· τοῦ τε γὰρ γένους ὁμοίως ἀφεστήκασι· μετὰ γὰρ τὸ ζῷον εὐθὺς τὸ ἄλογον καὶ τὸ λογικὸν ζῷον τέτακται, μεθ' ἃ ἵππος, εἰ τύχοι, καὶ ἄνθρωπος καὶ βοῦς· ὥσπερ γὰρ τοῦ ἵππου κατηγορεῖται τὸ ζῷον,

1 ἅπασιν a Arist. 2 πάντα τὰ ἄλλα Arist. (cf. v. 11) 3 πρῶται om. Arist. 4 πάντα om. F 8 γένη om. C 9 γένη δὲ coll. C 11 αὐταῖς Arist. (cf. v. 3) 15 λέγομεν οὖν a 21 τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου F 26 πρὸς εἶδ.] παρὰ εἶδος C 27 παραβάλῃς a: παραβάληται (τὰ prius om.) C: παραβάλλῃ F τὰ (alt.) om. C 28 τὸ ζῶον F 30 ἢ] καὶ F 33. p. 51,1 ὥσπερ — βοός om. F

οὕτω καὶ ἀνθρώπου καὶ βοός. ὁμοίως δὲ καὶ ἀμπέλου καὶ ἐλαίας τὸ 49r φυτὸν γένος ὂν αὐτῶν τὸ προσεχές, ὡς καὶ τοῦ ἵππου καὶ τῶν ἄλλων τὸ ζῷον. διὰ τοῦτο ταῦτα πάντα οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου οὐσία· τό τε γὰρ προσεχὲς γένος ὁμοίως αὐτῶν ἀφέστηκε, καὶ μετ' αὐτὰ εὐθὺς τὰ ἄτομα τέτακται. ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἄτομα, φησίν, οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου οὐσία ἐστίν· ὁμοίως γὰρ πάντα τοῖς τε εἴδεσι καὶ τοῖς γένεσιν αὐτῶν ὑπόκειται πρὸς κατηγορίαν καὶ τοῖς συμβεβηκόσι πρὸς ὕπαρξιν· ὃν γὰρ λόγον ἔχει ὁ ἄνθρωπος πρὸς τὸν τινὰ ἄνθρωπον, τὸν αὐτὸν λόγον ἔχει καὶ ὁ ἵππος πρὸς τὸν τινὰ ἵππον· ὥσπερ γὰρ τοῦ Σωκράτους κατηγορῶν τὸν ἄνθρωπον οὐδὲν ἂν κατηγορήσαις οἰκειότερον, οὕτως οὐδὲ Ξάνθου τὸν ἵππον ἢ Ἄργου τὸν κύνα. καὶ ἐντεῦθεν δὲ δῆλός ἐστιν ὁ Ἀριστοτέλης πρὸς | τὴν τῶν πολλῶν γνῶσιν τὴν διδασκαλίαν ποιούμενος· οὐδὲν γὰρ 49v μᾶλλον ἄτομον ἀτόμου φησὶν εἶναι πρώτην οὐσίαν, ἀλλὰ τόνδε τὸν μύρμηκα, εἰ τύχοι, καὶ τόνδε τὸν ἀστέρα ὁμοίως εἶναι οὐσίας· ὁ γὰρ πολὺς ἄνθρωπος ὁμοίως ἕκαστον τούτων ὑπάρχον οἶδε. διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁμοίως ταῦτα οὐσίας ἐκάλεσεν ἀκολουθῶν ταῖς τῶν πολλῶν ἐννοίαις.

p. 2b29 Εἰκότως δὲ μετὰ τὰς πρώτας οὐσίας μόνα τῶν ἄλλων τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη δεύτεραι οὐσίαι λέγονται.

Νῦν τὴν αἰτίαν λέγει δι' ἣν τὰ μὲν γένη καὶ τὰ εἴδη δεύτεραι οὐσίαι λέγονται, οὐκέτι δὲ τρίτας οὐσίας λέγει τὰ συμβεβηκότα. τοῦτο δὲ πάλιν κατασκευάζει διχῶς, ἔκ τε τῆς σχέσεως τῆς πρὸς τὰς πρώτας οὐσίας καὶ ἐκ τῆς ἀναλογίας. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς σχέσεως, ὅτι τὰς πρώτας οὐσίας ἀποδιδόντες οἰκείως ἀποδώσομεν διὰ μόνου τοῦ γένους ἢ τοῦ εἴδους ἀποδιδόντες· τὸν γὰρ Σωκράτην ἄνθρωπον εἰρηκότες ἢ ζῷον οἰκείως ἀποδώσομεν καὶ γνωριμώτερον, ἐὰν δὲ ὅτι λευκὸς ἢ τρέχει ἤ τι τοιοῦτον εἴπωμεν, ἀλλοτρίως καὶ ἀγνώστως ἀποδώσομεν. εἰκότως οὖν τὰ μὲν εἴδη καὶ τὰ γένη δευτέρας οὐσίας λέγομεν ἅτε μόνα σημαίνοντα τὰς πρώτας οὐσίας, τὰ δὲ συμβεβηκότα | ὅλως οὔ φαμεν οὐσίας ἅτε μὴ δηλοῦντα τὴν 50r πρώτην οὐσίαν.

1 post ὁμοίως add. ὡσαύτως C 4 προσ. αὐτῶν γένος ὁμοίως αὐτοῖς a 6. 7 ὑπόκεινται F 8. 9 ante ἄνθρωπος et ἵππος add. καθόλου a 9. 10 τὸν τινὰ ἄνθρ. C 10 κατηγορήσαις scripsi: κατηγορήσης libri: εἴποις Ammon. 13 πρώτην om. F: post οὐσ. coll. a 14 εἶναι ὁμ. coll. a 17 post ἐννοίαις add. ex Marc. 217 Αὐτῶν δὲ τῶν εἰδῶν ὅσα μή ἐστι γένη. τουτέστιν ὅσα ἐγγὺς εἰσὶ τοῖς ἀτόμοις καὶ εἰδικώτατα, ἐπεὶ καὶ τὸ ὄρνεον εἶδός ἐστιν a 18 δὲ] οὖν Ca 23 καὶ om. C 26 καὶ om. C γνωρίμως Ammon. (fort. rectius) δὲ] γὰρ C 27 καὶ (prius)] ἢ F 27. 28 γένη καὶ τὰ εἴδη coll. a 29 φήσομεν C ἅτε δὴ μὴ F

p. 2b37 Ἔτι αἱ πρῶται οὐσίαι διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὑποκεῖσθαι κυριώτατα οὐσίαι λέγονται. 50r

Τοῦτο τὸ δεύτερον ἐπιχείρημα τὸ ἐκ τῆς ἀναλογίας. φησὶ δὲ ὅτι ὃν τρόπον αἱ πρῶται οὐσίαι ὑπόκεινται πᾶσι τοῖς παρ' αὐτάς, οὕτως καὶ αἱ δεύτεραι τοῖς συμβεβηκόσιν· ὥσπερ γὰρ λέγομεν Σωκράτην φιλόσοφον, οὕτω δὲ καὶ ἄνθρωπον φιλόσοφον λέγομεν καὶ ζῷον φιλόσοφον. ὥστε καὶ αἱ δεύτεραι οὐσίαι ὑπόκεινται τοῖς συμβεβηκόσι, καὶ τὰ συμβεβηκότα κατ' αὐτῶν κατηγορεῖται, ἀλλὰ προηγουμένως μὲν τῶν ἀτόμων κατηγορεῖται, ὥς φησι καὶ ὁ Πορφύριος, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον καὶ τῶν εἰδῶν καὶ τῶν γενῶν. τὰ δὲ συμβεβηκότα οὐδέποτε | ταῖς οὐσίας ὑπόκεινται· ἰστέον γὰρ 50v ὅτι τῶν κατηγορουμένων τὰ μὲν κατὰ φύσιν κατηγορεῖται τὰ δὲ παρὰ φύσιν τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός. κατὰ φύσιν μὲν οὖν κατηγοροῦνται τὰ συμβεβηκότα τῶν οὐσιῶν, οἷον Σωκράτης φιλόσοφός ἐστιν ἢ φαλακρὸς ἢ σιμὸς ἤ τι τοιοῦτον· φυσικῶς γὰρ ὑποκεῖσθαι εἴωθε τοῖς συμβεβηκόσιν ἡ οὐσία, τὰ δὲ συμβεβηκότα κατ' αὐτῆς κατηγορεῖσθαι. ἀλλὰ καὶ τὰ καθόλου τῶν μερικῶν κατὰ φύσιν κατηγορεῖται, ὡς Σωκράτους τὸ ζῷον· καὶ γὰρ τοῖς καθόλου τὰ μερικὰ ὑποκεῖσθαι πεφύκασι. παρὰ φύσιν δέ ἐστι κατηγορία ἡ τὸ ἀνάπαλιν ποιοῦσα καὶ κατηγοροῦσα κατὰ συμβεβηκότος οὐσίαν, οἷον ἡ λέγουσα ὅτι τὸ φιλόσοφον τοῦτο Σωκράτης ἐστὶ καὶ εἴ τι τοιοῦτον (οὐ γὰρ ἔχουσι φύσιν τὰ συμβεβηκότα ταῖς οὐσίαις ὑποκεῖσθαι), καὶ ἔτι ἡ τὸ μερικὸν κατὰ τοῦ καθόλου κατηγοροῦσα, οἷον ἡ λέγουσα ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος Σωκράτης ἐστὶν ἢ τὸ χρῶμα λευκόν ἐστι. κατὰ συμβεβηκὸς δέ ἐστι κατηγορία ἡ συμβεβηκὸς κατὰ συμβεβηκότος ἄλλο κατ' ἄλλου κατηγοροῦσα, ἑτερογενὲς φημι ἑτερογενοῦς, οἷον ἡ τὸ ἐν Σωκράτει φιλόσοφον τοῦ ἐν αὐτῷ τούτῳ σιμοῦ κατηγοροῦσα ἢ τοῦ φαλακροῦ ἢ ἀνάπαλιν καὶ λέγουσα, εἰ τύχοι, ὅτι τὸ σιμὸν τοῦτο φαλακρόν ἐστιν ἢ τὸ φαλακρὸν τοῦτο φιλόσοφόν ἐστι καὶ εἴ τι τοιοῦτον. κατὰ συμβεβηκὸς δὲ λέγεται, ὅτι περὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον συμβεβηκότων πλειόνων ἑτερογενῶν εὑρεθέντων ἢ μὴ

---

2 κυριώταται Ca 3 τοῦτο — ἀναλογίας om. et ex Marc. 217 haec add. Ἰστέον ὅτι αἱ πρῶται οὐσίαι διὰ τοῦτο λέγονται πρῶται, διὰ τὸ καὶ τοῖς συμβεβηκόσιν ἀτόμοις ὑποκεῖσθαι πρὸς ὕπαρξιν καὶ ταῖς καθόλου πρὸς κατηγορίαν οὐσίαις, καὶ ὡς ἔχουσιν αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὰ συμβεβηκότα μερικὰ καὶ τὰς καθόλου οὐσίας, ὑπόκεινται γὰρ τοῖς μὲν πρὸς ὕπαρξιν, τοῖς δὲ πρὸς κατηγορίαν, οὕτω καὶ αἱ δεύτεραι οὐσίαι συμβεβηκόσιν ὑπόκεινται, τοῖς κατὰ τὰ ἐννέα γένη θεωρουμένοις καθόλου· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ πᾶσι τοῖς ἄλλοις, τουτέστι ταῖς καθόλου οὐσίαις καὶ τοῖς καθόλου συμβεβηκόσι. καὶ καθόλου οὕτως ἔχουσι τὰ εἴδη πρὸς τὰ γένη, ὡς τὰ ἄτομα πρὸς τὰ εἴδη· ὑπόκεινται γὰρ αὐτοῖς πρὸς κατηγορίαν a δὲ ὅτι] ὅτι C: γὰρ a 4 πρῶται] πρώτως λεγόμεναι C ὑπόκ.] ὑπάρχουσι ὑποκείμεναι C 5 δεύτ. οὐσίαι F 6 οὕτω — φιλόσοφον om. C 9 καὶ (prius) om. C ὁ Πορφ.] Isag. p. 13,20 9. 10 γενῶν καὶ τῶν εἰδῶν coll. Fa 10 δὲ om. a γὰρ om. C 11 κατηγοροῦνται C 13 ὁ σωκρ. a 19 τὸ om. F 21 κατὰ τοῦ καθόλου om. C τοῦ] τὸ F ὁ om. C 22. 23 κατ. ἐστι coll. C 23 ante συμβεβηκὸς add. κατὰ F 25 τοῦτο C 28 ἢ eicias

πεφυκότων ἀλλήλων κατηγορεῖσθαι διὰ τὴν πρὸς τὸ ὑποκείμενον σχέσιν 50v ἕτερον ἑτέρου κατηγορήθη καὶ οὐ διὰ τὴν πρὸς ἄλληλα συγγένειαν· οὐ γὰρ πέφυκεν ὑποκεῖσθαι τὸ σιμὸν τῷ φαλακρῷ· ὑφ' ἕτερον γὰρ ἑκάτερον τούτων τελεῖ γένος, τὸ μὲν ὑπὸ τὸ ποσὸν τὸ δὲ ὑπὸ τὸ ποιόν. παρὰ φύσιν δὲ οὔ φαμεν τὴν τοιαύτην κατηγορίαν, διότι | ὅλως πέφυκε συμβεβηκὸς 51r συμβεβηκότος κατηγορεῖσθαι τὸ καθολικώτερον τοῦ μερικωτέρου. εἰκότως οὖν ἄρα οὐκ ἐκλήθησαν τρίται οὐσίαι τὰ συμβεβηκότα ἅτε μὴ ὑποκείμενά τινι πρὸς ὕπαρξιν, ἀλλὰ καὶ ὅταν οὐσία κατὰ συμβεβηκότος κατηγορῆται, παρὰ φύσιν ⟨φαμὲν⟩ εἶναι τὴν τοιαύτην κατηγορίαν.

p. 3a7 Κοινὸν δὲ κατὰ πάσης οὐσίας τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι.

Διελὼν τὴν οὐσίαν εἰς τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν καὶ παραβαλὼν πρὸς ἀλλήλας, νῦν εὐτάκτως ποιῶν τῆς οὐσίας τὸν ὁρισμὸν ἀποδοῦναι βούλεται. ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ οὐσία γένος ἐστὶ γενικώτατον, ὁρισμὸν αὐτῆς οὐ δύναται ἀποδοῦναι διὰ τὸ τοὺς ὁρισμοὺς ἐκ γενῶν καὶ διαφορῶν λαμβάνεσθαι, τῆς δὲ ἁπλῆς οὐσίας οὐκ ἔστι γένος εὑρεῖν διὰ τό, ὡς εἴρηται, γένος εἶναι αὐτὴν γενικώτατον. διὰ τοῦτο τοίνυν τὸ ἴδιον αὐτῆς ἀποδίδωσιν· ἔοικε γὰρ τοῦτο ὁρισμῷ· ὥσπερ γὰρ ὁ ὁρισμὸς μόνῳ καὶ παντὶ ὑπάρχει, οὗ ἐστιν ὁρισμός, καὶ πρὸς τὸ ὁριστὸν ἀντιστρέφει, οὕτως καὶ τὸ ἴδιον μόνῳ καὶ παντὶ ὑπάρχει, οὗ ἐστιν ἴδιον, καὶ ἀντιστρέ|φουσι πρὸς ἄλληλα. 51v διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν ἴδιον τῆς οὐσίας ἀποδοῦναι βούλεται. οὐ παραδίδωσι δὲ εὐθὺς τὰ ἀρέσκοντα αὐτῷ ἴδια, ἀλλ' ἃ ἄν τις ὑποπτεύσειεν ἴδια εἶναι, ἵνα μὴ ὕστερον ἐξῇ τινι λέγειν ὅτι καὶ ταῦτα ἴδιά ἐστι τῆς οὐσίας. βουληθεὶς δὲ τὸ ἴδιον ἀποδοῦναι τὸ κοινὸν ἀποδέδωκε· φησὶ γὰρ κοινὸν κατὰ πάσης οὐσίας τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι δεῖ πάντως τῷ ἰδίῳ δύο τινὰ ὑπάρχειν, τὸ μόνῳ ὑπάρχειν ἐκείνῳ καὶ παντί, οὗ ἐστιν ἴδιον· διὰ οὖν τοῦ εἰπεῖν κοινόν ἐστιν ἐσήμανεν ὅτι πάσῃ τῇ οὐσίᾳ τοῦτο ὑπάρχει· δεῖ γὰρ τὸ ἴδιον καὶ μόνῳ ἐκείνῳ τῷ πράγματι ὑπάρχειν, οὗ ἐστιν ἴδιον, καὶ παντί, ὡς τὸ γελαστικὸν καὶ μόνῳ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει καὶ παντί. κοινὸν οὖν φησι κατὰ πάσης οὐσίας τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. καὶ ὅτι μὲν ἡ πρώτη οὐσία οὐκ ἔστιν ἐν ὑποκειμένῳ, οὐδὲ κατασκευάσαι ἀξιοῖ· φανερὸν γὰρ ἐκ τῆς ἐναργείας τοῦτο· ὁ

---

1 ante διὰ add. ἢ F 3 ἐφ' C 5 post ὅλως add. οὐ a 6 καθολικώτερον δὲ a 8 κατηγορεῖται Fa 9 φαμὲν Marc. 217: om. CFa 12. 13 διελὼν — οὐσίας om. a 12 εἰς om. C τὴν (alt.) om. C 14. 15 ἀποδ. οὐ δυν. coll. C 16 γένος οὐκ ἔστι coll. C ὡς εἴρηται] v. 14 18 τούτῳ F post παντὶ add. καὶ ἀεὶ C 18. 19 ὑπάρχει ante μόνῳ coll. a 19. 20 ὁρισμὸς — οὗ ἐστιν om. F 19 alt. τὸ om. C 20 ἀντιστρέφει C 21 ἀποδ. τῆς οὐσ. coll. F 22 ἴδια αὐτῷ coll. C ὑπώπτευσεν F: ὑποπτεύσας a 22. 23 εἶναι ἴδια coll. F 24 ἀπέδωκε F κοινόν ἐστι (alt. l.) C 27 τοῦ οὖν coll. Ca ἐστιν (post κοιν.) om. Arist. 28 post ὑπάρχει add. lemma οὐ γὰρ ἐν — δὲ τὸ ζῷον (3a12—14) C δεῖ — παντί (30) fort. eicias 28. 29 τῷ πρ. ἐκ. coll. C 29 ἴδιον om. Ca 30 φασι C 31 ἡ μὲν coll. a

γὰρ Σωκράτης οὐκ ἐν ἄλλῳ ἔχει τὸ εἶναι. κατασκευάζει δὲ ὅτι οὐδὲ αἱ 51r δεύτεραι οὐσίαι εἰσὶν ἐν ὑποκειμένῳ. καὶ κατασκευάζει συλλογισμῷ χρώμενος ἐν δευτέρῳ σχήματι τοιούτῳ· αἱ δεύτεραι οὐσίαι τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ὁρισμοῦ μεταδιδόασι τῷ ὑποκειμένῳ, τὰ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ ὄντα ἢ οὔτε τοῦ ὀνόματος οὔτε τοῦ ὁρισμοῦ μεταδιδόασι τῷ ὑποκειμένῳ ἢ τοῦ ὀνόματος μόνου· αἱ ἄρα δεύτεραι οὐσίαι οὐκ εἰσιν ἐν ὑποκειμένῳ.

p. 3a21 Οὐκ ἴδιον δὲ οὐσίας τοῦτο. ἀλλὰ καὶ ἡ διαφορὰ τῶν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστί. |

Τὸ ἀποδεδομένον τῆς οὐσίας ἴδιον ἐκβάλλει ὡς μὴ μόνῃ ταύτῃ ὑπάρ- 52r χον ἀλλὰ καὶ ταῖς διαφοραῖς. δοκεῖ δὲ ἐκ τούτων καὶ διακρίνειν τὰς διαφορὰς τῶν οὐσιῶν καὶ συνάπτειν αὐτὰς ταῖς οὐσίαις· διὰ μὲν γὰρ τοῦ εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἴδιον τοῦτο τῆς οὐσίας ἀλλὰ καὶ τῶν διαφορῶν δοκεῖ διακρίνειν αὐτὰς τῶν οὐσιῶν. πάλιν δὲ διὰ τοῦ εἰπεῖν ὅτι καὶ αἱ διαφοραὶ καθ' ὑποκειμένου μὲν λέγονται ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐκ εἰσι συνάπτει αὐτὰς ταῖς οὐσίαις· τὰ γὰρ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ, φησί, καὶ τοῦ ὀνόματος μεταδιδόασι καὶ τοῦ ὁρισμοῦ τούτοις ὧν καθ' ὑποκειμένου λέγεται· τοιαῦται δέ, φησι, καὶ αἱ διαφοραί· τὸ γὰρ πεζὸν καὶ τὸ δίπουν καὶ τὸ λογικὸν οὐ μόνον τοῦ ὀνόματος μεταδιδόασι τῷ ἀνθρώπῳ (πεζὸν γὰρ ζῷον ὁ ἄνθρωπος λέγεται καὶ λογικὸν καὶ δίπουν), ἀλλὰ καὶ τοῦ ὁρισμοῦ, ὅπως ἄν τις ἀποδῷ τούτων ἑκάστου τὸν λόγον. τοῦτο δὲ ἴδιον τῶν οὐσιωδῶς κατὰ τῆς πρώτης οὐσίας κατηγορουμένων. ὥστε οὐσίας εἶναι τὰς διαφορὰς πάλιν ἐκ τούτων τῶν λόγων βούλεται. τινὲς οὖν πρὸς τοῦτό φασιν ὅτι τριττά εἰσι τῶν διαφορῶν τὰ εἴδη, καὶ αἱ μὲν αὐτῶν εἰσι μᾶλλον οὐσίαι ἤπερ συμβεβηκότα, αἱ δὲ μᾶλλον συμβεβηκότα ἤπερ οὐσίαι, αἱ δὲ μέσως πως ἔχουσιν ὡς ἄδηλον εἶναι πότερον συμβεβηκότα μᾶλλον αὐτὰς εἴπωμεν ἢ οὐσίας· οἷον μᾶλλον μὲν οὐσίαι εἰσὶν ἤπερ συμβεβηκότα τὸ λογικὸν τὸ ἄλογον καὶ τὰ τοιαῦτα (μᾶλλον μὲν οὐσίαι ὅτι συμπληρωτικαί εἰσι τῶν | ὑποκειμένων εἰδῶν, συμβεβηκότα δὲ ὅτι ἐν τῷ ὁποῖόν τί 52v ἐστι κατηγοροῦνται, ὥσπερ καὶ τὰ συμβεβηκότα), μᾶλλον δὲ συμβεβηκότα ἢ οὐσίαι τὸ ἐν κύκνῳ λευκὸν καὶ τὸ ἐν Σκύθῃ καὶ ἔτι τὸ ἐν τῷ κόρακι μέλαν καὶ τὸ ἐν τῷ Αἰθίοπι (ταύτῃ γὰρ διαφέρει ὁ Σκύθης τοῦ Αἰθίοπος, τῷ λευκῷ καὶ τῷ μέλανι)· συμβεβηκὸς μέν, ὅτι γίνεται καὶ ἀπογίνεται

4 δὲ om. F ἢ om. a 5 μεταδιδόασι τῷ ὑποκειμένῳ post ὑποκειμ. (6) coll. F 6 μόνον C 7 τοῦτο τῆς οὐσ. Arist. 9 ἀποδιδόμενον F ἴδιον τ. οὐσ. coll. C 10 τούτου a 11 συντάττειν C μὲν om. F 12 τοῦ] τὸ C καὶ om. F 14 οὐκ εἰσι scripsi: οὐκέτι CFa 15 αὐτὰ C οὐκ om. C 16 an ὑποκειμένων? 17 δέ] γάρ a 18 τοῦ ἀνθρώπου F 19 καὶ τὸ λογικὸν καὶ τὸ δίπουν F 20 τούτων] τοῦτον F post λόγον add. ex Marc. 217 οἷον τὸ πεζὸν καὶ τὸ δίπουν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ μέν εἰσιν, ἀλλ' οὐχ ὡς τὰ συμβεβηκότα, ἐπειδὴ καὶ κατὰ τοὔνομα καὶ κατὰ τὸν λόγον τοῦ ἀνθρώπου κατηγοροῦνται· τὸν γὰρ ἄνθρωπον εἴποις ἂν πεζόν, εἴποις δ' ἂν καὶ τὸν λόγον τοῦ πεζοῦ, ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ γῆς διὰ σκελῶν βαδιστικόν a 22 οὖν] δὲ F 26 εἴπομεν a 27 μὲν οὖν C ὅτι om. F 30 pr. καὶ om. F τῷ om. a 31 τὸ ἐν om. a 32 malim συμβεβηκότα

χωρὶς τῆς τοῦ ὑποκειμένου φθορᾶς· τῶν γὰρ πτερῶν ἀφαιρεθέντων τοῦ 52v κόρακος οὐδὲν ἧττον κόραξ ἔσται, κἂν τὸν Σκύθην μελανθέντα ἐπινοήσῃς, οὐδὲν ἧττόν ἐστι καὶ ἄνθρωπος καὶ Σκύθης. πάλιν δὲ οὐσίαι δοκοῦσί πως εἶναι τὰ τοιαῦτα, διότι παντὶ τῷ εἴδει τῶν κοράκων καὶ τῶν Αἰθιόπων ὑπάρχει τὸ μέλαν, ὁμοίως καὶ τὸ λευκὸν κύκνοις τε καὶ Σκύθαις. αἱ δὲ ἐν τοῖς στοιχείοις ποιότητες μέσως πως ἔχουσιν, οἷον τὸ ἐν τῷ πυρὶ θερμὸν καὶ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ἐν τῷ ὕδατι ψυχρὸν καὶ ὑγρόν.

Ἵνα δὲ σαφέστερα ἡμῖν γένηται τὰ περὶ τούτων, λέγω δὴ τῶν ἐν τοῖς στοιχείοις διαφορῶν, λεγόμενα, μικρὸν ἀνωτέρω τὸν λόγον ἀγάγωμεν. τὴν πρώτην ὕλην φασὶν οἱ φιλόσοφοι ἀσώματον εἶναι τῷ οἰκείῳ λόγῳ ἀσχημάτιστόν τε καὶ ἀμεγέθη καὶ πάσης ποιότητος κεχωρισμένην· ὅτι γὰρ ἀνείδεός ἐστι, δείκνυται σαφῶς τῷ πάντων τῶν φυσικῶν εἰδῶν αὐτὴν εἶναι δεκτικήν· ὥσπερ γὰρ τὰ ξύλα ὕλης λόγον ἐπέχοντα τοῖς σκεύεσιν ἐστέρηνται παντὸς εἴδους τοῦ κατὰ τὰ σκεύη θεωρουμένου (οὔτε γὰρ θρόνου εἶδος ἔχει οὔτε ἀβακίου οὔτε οὐδενὸς ἄλλου τοιούτου), οὕτω καὶ ἡ ὕλη ὑποβάθρα τις οὖσα καὶ δεκτικὴ πάντων τῶν εἰδῶν τῶν ἐν τοῖς σώμασι θεωρουμένων, οὐδὲ ἓν ἕξει οἰκεῖον εἶδος. αὕτη οὖν ἐξογκωθεῖσα κατὰ τὰς τρεῖς διαστάσεις ποιεῖ τὸ δεύτερον ὑποκείμενον κατὰ Ἀριστοτέλην, τοῦτ' ἔστι τὸ ἄποιον σῶμα· ἐπειδὴ γὰρ αἱ ποιότητες καθ' ἑαυτὰς ὑποστῆναι οὐχ οἷαί τε ἦσαν (πᾶσα | γὰρ ποιότης ἐν σώματι ἔχει τὸ εἶναι), 53r ἐδεήθησαν τοῦ σώματος τῷ οἰκείῳ λόγῳ ἀποίου ὄντος, ἵνα ἐν τούτῳ ὑποστῶσι. τούτῳ οὖν κατά τι μὲν μέρος προσγενομένη ἡ θερμὴ καὶ ξηρὰ ποιότης ἐποίησε τὸ πῦρ, κατά τι δὲ ἡ ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ ἐποίησε τὸ ὕδωρ, κατά τι δὲ πάλιν ἡ ξηρὰ καὶ ψυχρὰ ἐποίησε τὴν γῆν, κατά τι δὲ ἡ θερμὴ καὶ ὑγρὰ ἐποίησε τὸν ἀέρα. οὐχ ὅτι ἦν ἐνεργείᾳ ποτὲ ἡ ὕλη ἀσώματος ἢ τὸ σῶμα ἄποιον, ἀλλὰ τὴν εὔτακτον τῶν ὄντων γένεσιν θεωροῦντες ταῦτά φαμεν, τῇ ἐπινοίᾳ διαιροῦντες τὰ τῇ φύσει ἀχώριστα. αἱ οὖν ποιότητες αἱ ἐπιγενόμεναι τῷ σώματι, λέγω δὴ τῷ δευτέρῳ ὑποκειμένῳ, ᾗ μὲν ἀποίῳ ὄντι αὐτῷ ἐπεγένοντο, συμβεβηκότα εἰσίν, ᾗ δὲ συμπληρωτικαί εἰσι πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ τῶν λοιπῶν στοιχείων, οὐσίαι· τῷ γὰρ πυρὶ ὡς μὲν σώματι ἐπισυμβέβηκεν ἡ θερμὴ καὶ ξηρὰ ποιότης, ὡς δὲ πυρὶ οὐκέτι ταῦτα λέγονται ἐπισυμβαίνειν, ἀλλὰ μᾶλλον συμπληροῦν τὴν τούτου οὐσίαν. ὥστε αὗται μέσως πως ἔχουσιν, οὐδὲν μᾶλλον οὐσίαι ἢ συμβεβηκότα· τῷ μὲν γὰρ ἁπλῶς σώματι, λέγω δὴ τῷ τριχῇ διαστατῷ,

1 ὑποκειμένης (τοῦ om.) F 2 ὁ κόραξ a 5 σκύτ. καὶ κύκ. (τε om.) F 7 tert. καὶ] ἢ Fa 9 ἀνάγωμεν Ca 10 ὕλην] πάλιν C 12 δείκνυσι F τῷ] τὸ F αὐτὴν εἰδ. coll. C 13 ἐπέχ. λόγον coll. F 14 ἐστέρηται a τὰ om. F 15 ἀββακίου C καὶ om. C 16 δεκτ.] δεξαμένη Fa 17 οὐδὲν ἓν F ἐξογγωθ. F 18 Ἀριστ.] cf. De gen. et corr. B 1 p. 329a33 21 ἄποιοι οὖσαι C 22 μὲν om. a προσγιν. Ca ξηρὰ καὶ θερμὴ coll. Ca 23 ante ποιότ. add. καὶ C 25 ἐνέργειαν F ποτὲ ante ἐνεργ. coll. a: om. F 26 τὸ om. a 27 ταῦτα post διαιροῦντες coll. Ca 29 αὐτῷ ὄντι a: ὄντι πῶς (sic) F ἐγένοντο F 31 ἐπιβέβηκεν C 32 ταῦτα γὰρ F ἐπιβαίνειν C: οὐκ ἐπισυμβ. F 33 post οὐσίαι addas οὖσαι

συμβεβήκασι. τοῖς δὲ στοιχείοις οὐσιωδῶς ὑπάρχουσι συμπληρωτικαὶ τῆς 53r οὐσίας αὐτῶν οὖσαι. ἐπειδὴ οὖν, φασίν, οὐχ ἕν εἶδός ἐστι τῶν διαφορῶν, ὡς δέδεικται, ὡς πρὸς ὅλον τὸ πλάτος τῶν διαφορῶν ἀποβλέψας ὁ Ἀριστοτέλης οὔτε ὡς περὶ οὐσιῶν ἁπλῶς ἀποφαίνεται τῶν διαφορῶν οὔτε ὡς περὶ συμβεβηκότων.

Τί οὖν ἡμεῖς πρὸς ταῦτά φαμεν; ὅτι οὗτοι εὐφυῶς μὲν ἐπέβαλον, οὐ πάντῃ δὲ ἀληθῶς· εἰ γὰρ μεταξὺ οὐσίας καὶ συμβεβηκότων τὰς διαφορὰς ἐβούλετο εἶναι ὁ Ἀριστοτέλης, ἔδει αὐτὸν ποιῆσαι καὶ ἑνδεκάτην κατηγορίαν, ἥτις μεταξὺ ἦν οὐσίας καὶ συμβεβηκότος, καὶ ὑπὸ ταύτην τὰς διαφορὰς ἀναγαγεῖν. εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ἄλλη παρὰ τὰς δέκα καὶ | τούτων μία 53v μέν ἐστιν ἡ οὐσία αἱ δὲ ἄλλαι πᾶσαι συμβεβηκότα καὶ οὐδὲν μεταξύ, ἀνάγκη πάντα τὰ ὄντα ἢ οὐσίας εἶναι ἢ συμβεβηκότα, μεταξὺ δὲ μηδέν. ὅτι δὲ οὐσίαι εἰσὶν ὁμολογουμένως αἱ διαφοραί, δῆλον μὲν ἐκ τοῦ συμπληρωτικὰς αὐτὰς εἶναι τῶν εἰδῶν καὶ οὐσιωδῶς κατ' αὐτῶν κατηγορεῖσθαι· εἰ γὰρ συμπληροῦσι τὰς οὐσίας, καὶ οὐσίαι εἰσὶ δηλονότι· οὐ γὰρ συμπληροῖ τὴν οὐσίαν τὰ συμβεβηκότα. ὅτι δὲ καὶ αὐτῷ τῷ Ἀριστοτέλει δοκεῖ οὐσίας εἶναι αὐτάς, δῆλον μὲν καὶ ἐξ ὧν μέρη αὐτὰς οὐσιῶν βούλεται εἶναι λέγων "μὴ ταραττέτω δὲ ἡμᾶς τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν" καὶ πάλιν "ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς διαφοραῖς τὸ πάντα συνωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι". δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων τῷ Πορφυρίῳ· ἐκεῖνος γὰρ κατὰ τὰ δοκοῦντα τοῖς Περιπατητικοῖς διαλαμβάνων περὶ αὐτῶν φησι "διαφορά ἐστιν ᾗ περιττεύει τὸ εἶδος τοῦ γένους". περιττεύει δὲ πάντα τῷ οἰκείῳ μέρει· οὐκοῦν καὶ τὸ μέρος οὐσία, ἐπειδὴ καὶ τὸ εἶδος. ὥστε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ἐκ τῶν οἰκείων λόγων καὶ ἐκ τῶν τῷ Πορφυρίῳ κατὰ τὰ Ἀριστοτέλει δοκοῦντα εἰρημένων οὐσίας βούλεται εἶναι τὰς διαφοράς.

Πῶς οὖν φησιν οὐκ ἴδιον δὲ τοῦτο οὐσίας, ἀλλὰ καὶ τῶν διαφορῶν, ὡς τῶν διαφορῶν δηλονότι ἑτέρων οὐσῶν παρὰ τὴν οὐσίαν; φαμὲν οὖν ὅτι ὥσπερ ἐπὶ τῆς μονάδος εἰρήκαμεν καὶ τοῦ σημείου καὶ τοῦ νῦν, ὅτι ταῦτα οὐκ ἀνήγαγεν ὑπ' οὐδεμίαν τῶν κατηγοριῶν ὁ Ἀριστοτέλης διὰ τὸ μὴ συνεγνῶσθαι τῷ πολλῷ ἀνθρώπῳ (καὶ γὰρ κἀκεῖνα ἀναγαγεῖν ἐνῆν ὑπὸ τὸ ποσὸν λέγοντα τοῦ ποσοῦ τὸ μὲν εἶναι ἀμέριστον τὸ δὲ μεριστὸν καὶ τοῦ μεριστοῦ τὸ μὲν συνεχὲς τὸ δὲ διωρισμένον, ὅμως οὐκ ἀνήγαγε διὰ τό, ὡς πολλάκις εἴρηται, μὴ περὶ τῶν ὄντων ᾗ ὄντα ἐστὶν ἐν|ταῦθα διαλαμβάνειν, ἀλλ' ᾗ δοκεῖ τῷ πολλῷ ἀνθρώπῳ 54r

---

6 ἐπέβαλλον F 7 συμβεβηκότος F 7. 8 ἐβούλ. εἶναι τ. διαφ. coll. F 10 ἀνάγειν a παρὰ] περὶ F καὶ om. F 11. 12 καὶ οὐδὲν — συμβεβηκότα om. F 14 εἶναι αὐτάς coll. Fa τῶν om. a 17 pr. αὐτὰς om. C post ὧν add. ὑποκατιὼν a 18 λέγων] p. 3a29 πάλιν] p. 3a32 20 καὶ om. Ca ἐκ τῶν εἰρ.] ἐν F 21 φησι] Isag. p. 10,22 21. 22 διαφ. δέ a 22 πάντα scripsi: πάντως libri 23 ἐπεὶ a 24 πορφυρίου (τῷ om.) C 25 εἰρημένα F 26 φησιν ἔστιν οὐκ F τῆς οὐσίας Arist. 26. 27 ἀλλὰ καὶ τῶν διαφ.] *ἀλλὰ καὶ ἡ διαφορὰ τῶν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστί* Arist. 27 δῆλον a 28 εἰρήκαμεν] p. 47, 23 33 εἰρῆσθαι Ca (cf. p. 47,25) 34 εἰσὶν a διαλαμβάνει (ν eras.) ἐντ. C

περὶ αὐτῶν), οὕτω καὶ νῦν οὐσίας μὲν οἶδε τὰς διαφοράς, οὐκ ἀνήγαγε δὲ 54r αὐτὰς ὑπὸ τὴν κατηγορίαν τῆς οὐσίας διὰ τὸ μὴ ἐγνῶσθαι τῷ πολλῷ ἀνθρώπῳ. εἰ δέ τις εἴποι 'καὶ μὴν πρόδηλοι τυγχάνουσιν αἱ διαφοραὶ τοῖς πολλοῖς· λέγουσι γὰρ λογικὸν καὶ θνητὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον', λέγομεν ὅτι οὐχ ὡς περὶ ἁπλῶν ἔχουσιν ἔννοιαν τῶν διαφορῶν, οἷον αὐτῆς καθ' ἑαυτὴν τῆς λογικότητος ἢ τῆς ἀλογίας, ἀλλ' ὡς συνθέτων· λογικὸν γὰρ ζῷον τὸ ὅλον ὡς ἕν τι ἴσασι καὶ ἄλογον ὁμοίως. ἐλέγομεν δὲ καὶ ἀνωτέρω ὅτι τῆς οὐσίας τῆς μὲν οὔσης ἁπλῆς τῆς δὲ συνθέτου καὶ τῆς ἁπλῆς τῆς μὲν κρείττονος τῆς συνθέτου τῆς δὲ χείρονος, περὶ μόνης διαλαμβάνει τῆς συνθέτου τῆς κατὰ τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη καὶ τὰ ἄτομα θεωρουμένης· ἀμέλει τοίνυν παραβάλλων τὰς οὐσίας πρὸς ἀλλήλας μόνα παρέβαλλε τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη, ἔτι δὲ καὶ τὰ ἄτομα, ἐπειδήπερ καὶ περὶ τούτων μόνων πρόκειται αὐτῷ διδάξαι. τῶν δὲ διαφορῶν οὐδὲ μνήμην ἐποιήσατο, ἐπειδήπερ ἁπλαῖ αὗται. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν εἶπεν ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι οὐκ ἴδιον τῆς οὐσίας ὑπάρχει τοῦτο, οὐχ ἁπλῶς δὲ πάσης, ἀλλὰ τῆς συνθέτου· ὑπάρχει γὰρ οὐ μόνον τῇ συνθέτῳ τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῇ ἁπλῇ, τοῦτ' ἔστι ταῖς διαφοραῖς.

Τετραδικῆς δὲ τῆς τῶν ὄντων διαιρέσεως παραδεδομένης ἀνωτέρω, ζητητέον ὑπὸ ποῖον τμῆμα τῆς διαιρέσεως ἀνακτέον τὰς διαφοράς. λέγομεν οὖν ὅτι εἰ μὲν τὰς πρὸ τῶν πολλῶν διαφορὰς παραλάβοιμεν, ταύτας ὑπὸ τὸ πρῶτον τακτέον τμῆμα, τό τε καθ' ὑποκειμένου καὶ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ (αὗται γὰρ καθολικαὶ οὐσίαι εἰσίν), εἰ δὲ τὰς ἐν τοῖς πολλοῖς, πρῶτον μέν φαμεν ὅτι οὐδὲ διαφοραὶ αὗται λέγονται, ὥσπερ οὐδὲ τὸ ἐν αὐτοῖς | ζῷον 54v γένος· εἰ γὰρ γένος ἐστὶ τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον, τὸ δὲ ἐν Σωκράτει ζῷον οὐ λέγεται κατὰ πλειόνων, οὐκ ἂν εἴη γένος. καὶ τὸ εἶδος δὲ ὁμοίως τὸ ἐν τῷ ἀτόμῳ οὐκ ἂν λεχθείη εἶδος, τοῦ εἴδους κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορουμένου. οὕτω καὶ τὸ λογικὸν τὸ ἐν τῷ Σωκράτει οὐκ ἄν τις κυριολεκτῶν εἴποι διαφοράν· καὶ γὰρ ἡ διαφορὰ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστι κατηγορεῖται· τὸ δὲ ἐν τῷ ἀτόμῳ λογικὸν αὐτοῦ μόνου κατηγορεῖται· οὐκ ἂν οὖν εἴη διαφορά. ἀλλὰ ταῦτα μέρη φαμὲν εἶναι τῶν ἀτόμων· ὡς γὰρ τὸ γένος καὶ ἡ διαφορὰ μέρη εἰσὶ τῶν εἰδῶν, οὕτω καὶ τὸ ἐν ἀτόμῳ ζῷον καὶ λογικὸν μέρη εἰσὶ τοῦ ἀτόμου. διὸ οὔτε ὑπὸ ὁρισμὸν πίπτουσιν ὡς ἄτομα· φησὶ γὰρ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀποδεικτικῇ τῶν ἀτόμων μὴ εἶναι ὁρισμὸν

1 ἀνάγει a 2 τῆς οὐσ. τὴν κατ. (num. corr.) C 4 γὰρ] γοῦν F 5. 6 καθ' ἑαυτῆς C 6 λογιότητος a ἢ] καὶ F 7 ἐλέγομεν] p. 49,23 9 τοῦ συνθέτου C: τοῦ σώματος a 10 primum τὰ om. F ἀμέλλει C 11 μόνον C παρέβαλε a 11. 12 εἴδη καὶ τὰ γένη C 13 οὐδὲ μίαν μν. C 15 πάσης εἶπεν a 18 παραδιδομ. C post παραδ. add. ἡμῖν F: ante παραδ. a ἀνωτέρω] p. 28,3 20 ὅτι om. C ταῦτα C 21 μὴ] οὐκ C 22 τοῖς om. F 30 ποῖον C 31 οὖν om. F 33 καὶ τὸ] τῶ F 34 οὔτε] an οὐδὲ? 35 ἐν τῇ Ἀποδεικτ.] potius Metaph. Z 14 p. 1039b28 τῶν ἀτ. post ὁρ. coll. C

μηδ' ἀπόδειξιν· εἰ γὰρ ὁρισμὸς ἐκ γενῶν ἐστι καὶ διαφορῶν, ἐν ἀτόμοις 54v δὲ οὐκ ἔστι γένος οὐδὲ διαφορά, δῆλον ὅτι οὐδὲ ὁρισμὸς αὐτῶν ἐστιν. εἰ δὲ ὁρισμὸς οὐκ ἔστιν, οὐδ' ἀπόδειξις· ἐκ γὰρ τῶν ὁρισμῶν αἱ ἀποδείξεις. εἰ δέ τις καὶ διαφορὰς αὐτὰς ἀξιώσειε καλεῖσθαι, οὐχ ἁπλῶς διαφορὰς ἐροῦμεν, ἀλλ' ὡς ἐν ἀτόμῳ διαφοράς, καθ' ἃς διαφέρει ὅδε ὁ ἄνθρωπος τοῦδε τοῦ ἵππου καὶ τοῦδε τοῦ ἀγγέλου. διὸ ἀνάξομεν αὐτὰς ὑπὸ τὸ τέταρτον τμῆμα, τὸ μήτε καθ' ὑποκειμένου μήτε ἐν ὑποκειμένῳ, διότι καὶ οὐσίαι εἰσὶ συμπληρωτικαὶ τοῦ ἀτόμου καὶ μερικαί· κατ' οὐδενὸς γὰρ ὑποκειμένου κατηγοροῦνται.

p. 3a29 Μὴ ταραττέτω δὲ ἡμᾶς τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν ὡς ἐν ὑποκειμένοις ὄντα τοῖς ὅλοις, μήποτε ἀναγκασθῶμεν οὐκ οὐσίας αὐτὰ φάσκειν εἶναι. |

῞Οπερ ἔμελλε τῷ Ἀριστοτέλει ⟨τις⟩ ἀπορίαν ἐπενεγκεῖν, τοῦτο φθάσας 55r ἠπόρησέ τε καὶ ἐπελύσατο· ἠπόρησε γὰρ ἄν τις 'ἐπειδὴ τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν ἔν τινι (ἐν ταῖς οὐσίαις γάρ), καὶ τὰ συμβεβηκότα δὲ ἔν τινι (ἐν γὰρ τῷ ἀνθρώπῳ * *), τὰ μέρη ἄρα τῶν οὐσιῶν συμβεβηκότα ἐστίν, ὅπερ ἄτοπον'. λύων οὖν τοῦτο λέγει ὅτι ἀπεδόθη πῶς εἰρήκαμεν τὸ συμβεβηκὸς ἔν τινι· οὐ γὰρ ὡς μέρος τοῦ ὑποκειμένου ὑπάρχον, ἀλλ' ὡς οὐκ ἄνευ τούτου συστῆναι δυνάμενον. αἱ δὲ διαφοραὶ χρείαν τῷ ὅλῳ παρέχουσι καὶ συμπληρωτικαί εἰσι τοῦ ὑποκειμένου. ὥστε εἰ καὶ κοινωνοῦσι κατὰ τὸ ἔν τινι, ἀλλ' οὖν ἔστι τις ἐν αὐτοῖς διαφορὰ τῷ τὰς μὲν συμπληροῦν τὸ ὑποκείμενον καὶ ἀχωρίστους αὐτοῦ εἶναι τὰς δὲ μήτε συμπληροῦν μήτε ἀεὶ συνυπάρχειν. τινὲς δὲ τῶν ἐξηγητῶν τοῦτο τὸ ῥητὸν ἀξιοῦσι προτάττεσθαι τοῦ περὶ τῶν διαφορῶν τοῦ λέγοντος οὐκ ἴδιον δὲ τοῦτο τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ ἡ διαφορὰ τῶν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν· ἔδει γάρ, φασί, δείξαντα διὰ τούτων ὅτι οὐδὲν μέρος τῆς οὐσίας ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν, ἔστι δὲ ⟨μέρος⟩ τῆς οὐσίας καὶ ἡ διαφορά, οὕτως ἐπαγαγεῖν ὅτι οὐκ ἴδιον τῆς οὐσίας τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, ἐπειδὴ καὶ τῆς διαφορᾶς. μήποτε δὲ καὶ ἡ τάξις αὕτη καλῶς ἔχει· δείξαντος γὰρ μήτε τὰ εἴδη μήτε τὰ γένη μήτε τὰς διαφοράς, ἅτινα μέρη ἐστὶ τῶν οὐσιῶν, ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, ἔδει ἐπαγαγεῖν καθολικόν τινα λόγον, ὅτι οὐδὲ ὅλως ἄλλο τι μέρος τῆς οὐσίας ἐν ὑποκειμένῳ ἐστί. δοκεῖ δὲ αὐτῷ ὁ λόγος περὶ μερῶν, χειρὸς λέγω

---

2 οὐδὲ (prius)] οὔτε Ca οὐδὲ (alt.)] οὔτε F 13 τις Amm.: om. CFa τοῦτο φθάσας om. C 14 ἂν γὰρ coll. a 15. 16 ἐν γὰρ τῷ ἀνθρώπῳ om. a 16 post ἀνθρ. ex Amm. addas λευκότης θερμότης post συμβ. add. αἱ διαφοραὶ C 17 post πῶς add. εἶναι F 19 τῷ ὅλῳ χρ. coll. C 20 post ὑποκ. add. συνιστῶσαι αὐτό a καὶ om. a τὸ om. C 21 ἔσται C ἐν om. a τῷ] τοῦ C 22 αὐτὰς C τὰς] τὸ F 24 περὶ] παρὰ F 25. 26 ἔδει — ὑποκ. ἐστί om. F 26 φασί scripsi: φησί libri 27 μέρος addidi ante οὕτως add. καὶ F 29 αὕτη om. C 31 ἄλλο τι] ἀλλὰ τὸ a 32 οὐ περὶ a (fort. recte) an ⟨αἰσθητῶν⟩ μερῶν? λέγω om. F

καὶ κεφαλῆς καὶ ποδός, καὶ περὶ τῶν νοητῶν δὲ διαλαμβάνειν, λογικοῦ καὶ 55r θνητοῦ· τῶν γὰρ μερῶν τὰ μέν ἐστιν αἰσθητὰ τὰ δὲ νοητά. περὶ μέντοι τῶν νοητῶν νῦν διαλαμ|βάνει· οὕτω γὰρ καιρὸν ἔχει τοῦ θεωρήματος 55v τούτου ἡ τάξις· ἐπειδὴ γὰρ ἔφησεν οὐκ ἴδιον οὐσίας εἶναι τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, ἐπειδὴ καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἰσίν, ἵνα μὴ νομίσῃ τις τοῦτο αὐτὸν εἰρηκέναι ὡς τῶν διαφορῶν μὴ οὐσῶν οὐσιῶν, αἵτινές εἰσι κυρίως οὐσίαι, διὰ τοῦτο εἶπε μὴ ταραττέτω δὲ ἡμᾶς τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν ὡς ἐν ὑποκειμένοις ὄντα τοῖς ὅλοις, ἐπεὶ ἀκαίρως δόξει τοῦτο τὸ θεώρημα ἐμβεβλῆσθαι, εἰ μὴ ἀποδεξόμεθα αὐτὸν λέγειν περὶ τῶν νοητῶν μερῶν, τοῦ λογικοῦ τοῦ θνητοῦ, ἅπερ ἰδίως μέρη εἰσὶ τοῦ ἀνθρώπου· ἐκ γὰρ αὐτῶν ὁ ἄνθρωπος.

p. 3a31 Οὐ γὰρ οὕτω τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ἐλέγετο τὰ ὡς μέρη ὑπάρχοντα ἔν τινι.

Τοῦτ' ἔστιν εἰ καὶ ἐλέγομεν ἔν τινι εἶναι τὰ συμβεβηκότα, ἀλλ' οὐχ ὡς μέρος ἐν ὅλῳ· εἰ μὲν γὰρ πᾶν τὸ ἔν τινι ἀνάγκη ἦν ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, καὶ τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν ἔν τινι ὄντα (ἐν γὰρ τῷ ὅλῳ εἰσίν) ἐν ὑποκειμένῳ ἂν ἦσαν· νῦν δὲ τοῦ ἔν τινι καθολικωτέρου ὄντος τὸ μὲν τῶν ἔν τινι ὡς ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶ τὸ δὲ ὡς μέρος ἐν ὅλῳ τὸ δὲ κατ' ἄλλον τοῦ ἔν τινι τρόπον.

p. 3a33 Ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίας καὶ ταῖς διαφοραῖς τὸ πάντα συνωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι.

Ἐπὶ δεύτερον παρακολούθημα μεταβαίνει τῆς οὐσίας καταγνοὺς τοῦ προτέρου. καὶ νῦν δὲ τὸ κυρίως ἴδιον ζητεῖ τῆς οὐσίας. εὐθὺς δὲ κατέγνω καὶ τούτου. δῆλον δέ ἐστι τοῦτο τῷ συνάψαι τὰς διαφοράς, ἵνα ᾖ δῆλον ὅτι οὐ μόνῃ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει. καὶ τὸ μὲν πρότερον ἐκβέβλητο ὡς πάσῃ μὲν οὐσίᾳ ὑπάρχον οὐ μόνῃ δέ, τοῦτο δὲ ὡς μήτε μόνῃ μήτε πάσῃ· οὔτε γὰρ τῇ πρώτῃ ὑπάρχει (οὐ γὰρ ἔχει κατά τινων κατηγορηθῆναι) οὔτε μόνῃ, ἐπειδὴ καὶ ταῖς διαφοραῖς.

---

1 καὶ περὶ νοητ. δὲ δ.] ἀλλὰ περὶ νοητῶν τῶν καὶ ὄντως μερῶν οἷον λογικοῦ καὶ θνητοῦ· ταῦτα γὰρ κυρίως μέρη τοῦ ἀνθρώπου· ἐκ γὰρ αὐτῶν ὁ ἄνθρωπος. περὶ τῶν νοητῶν οὖν διαλαμβάνει a   καὶ (ante περὶ) fort. eicias   4 ἡ τάξις τούτου coll. F   τῆς οὐσίας a   εἶναι om. a   6 νοήσῃ F   ὡς] ὅτι a   7 αἵτινες] οὐ γὰρ C   ὑμᾶς a   9 δόξειε a   τοῦτο post θεωρ. coll. a: om. F   ἀποταξόμ. C   12 λέγεται C: ἐλέγοντο a   14 ἐλέγετο Ca   15 εἰ — ὅλω (18) superscr. C   16 εἶναι om. Ca   17. 18 τῶν ἔν τινι om. Ca   21 τὰ ὑπ' αὐτῶν F   22 τὸ δεύτ. C   τῆς οὐσ. μεταβ. coll. C   24 τῷ] τὸ C: ἐκ τοῦ a   25 τῇ οὐσίᾳ om. F   27 οὔτε] τοῦτο C   οὐχ ὑπάρχει C   οὐ] οὐδὲ F   27. 28 κατά — διαφοραῖς om. C   κατηγορηθῆ a

p. 3a34 Πᾶσαι γὰρ αἱ ἀπὸ τούτων κατηγορίαι ἤτοι κατὰ τῶν | 55r ἀτόμων κατηγοροῦνται ἢ κατὰ τῶν εἰδῶν. 56r

Πρῶτον διδάσκει τίνα εἰσὶ τὰ δεχόμενα τὴν ἀπὸ τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν διαφορῶν κατηγορίαν, εἶθ᾽ οὕτως τὴν συνώνυμον ἐπ᾽ αὐτῶν ἐφαρμόζει κατηγορίαν· τὰ μὲν γὰρ ἄτομα, φησί, κατ᾽ οὐδενὸς ὑποκειμένου λέγεται, τὰ δὲ εἴδη κατὰ τῶν ἀτόμων, τὰ δὲ γένη κατὰ ἀμφοτέρων, ὡσαύτως καὶ αἱ διαφοραὶ κατὰ τῶν εἰδῶν καὶ κατὰ τῶν ἀτόμων. ταῦτα δὲ καὶ συνωνύμως καθ᾽ ὧν κατηγορεῖται λέγεται· ὁ γὰρ Σωκράτης καὶ ἄνθρωπός ἐστι καὶ ζῷον λογικὸν θνητόν ἐστι καὶ οὐσία ἔμψυχος αἰσθητική. ἀλλὰ καὶ τῶν διαφορῶν καὶ τοὔνομα καὶ τὸν λόγον ἐπιδέχεται· λέγεται γὰρ καὶ λογικὸν εἶναι, ὅπερ ἐστὶν ὄνομα τῇ διαφορᾷ, τὸ λογικὸν καὶ τὸν ὁρισμὸν αὐτῆς ὑποδέχεται· λογικὸν γάρ ἐστι τὸ τῷ λόγῳ χρώμενον· τοῦτον δὲ τὸν λόγον καὶ ὁ Σωκράτης ἐπιδέχεται. καὶ τοῦ εἴδους δὲ ὁμοίως συνωνύμως καὶ τὸ γένος καὶ ἡ διαφορὰ κατηγορεῖται. πρόδηλον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ὅσα συνωνύμως κατὰ τοῦ κατηγορουμένου λέγεται, ταῦτα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται. | εἰκότως οὖν τὸ μὲν γένος καὶ ἡ διαφορὰ κατὰ 56v τῶν εἰδῶν συνωνύμως κατηγορούμενα καὶ κατὰ τῶν ἀτόμων κατηγοροῦνται, καθ᾽ ὧν καὶ τὰ εἴδη, τὰ δὲ εἴδη κατὰ μόνων τῶν ἀτόμων, τὰ δὲ ἄτομα κατ᾽ οὐδενός, ἐπειδὴ οὐδὲ ἔστι τι αὐτοῖς ὑποκείμενον. σκόπει δὲ ἐνταῦθα πῶς γέγονεν αὐτῷ χρήσιμος ἡ περὶ τῶν συνωνύμων διδασκαλία, ὃ καὶ αὐτὸς δηλῶν φησι συνώνυμα δέ γε ἦν ὧν τό τε ὄνομα κοινὸν καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτός.

Κἀντεῦθεν δὲ σκόπει πῶς διαρρήδην τὰς διαφορὰς οὐσίας φησὶν εἶναι· εἰ γὰρ τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ὄντα ἢ τοῦ ὀνόματος μόνου μεταδιδόασιν ἢ οὔτε τοῦ ὀνόματος μεταδιδόασιν οὔτε τοῦ ὁρισμοῦ, αἱ δὲ διαφοραὶ συνωνύμως κατα τῶν εἰδῶν καὶ τῶν ἀτόμων κατηγοροῦνται, οὐσίαι ἄρα αἱ διαφοραὶ καὶ οὐ συμβεβηκότα· τοῦτο γὰρ ὑπάρχει τοῖς οὐσιωδῶς κατηγορουμένοις τὸ καὶ τοῦ ὀνόματος μεταδιδόναι τοῖς ὑποκειμένοις καὶ τοῦ ὁρισμοῦ. τίνος οὖν ἕνεκεν ἀνωτέρω δοκῶν αὐτὰς διακρίνειν τῶν οὐσιῶν ἐν τοῖς ἑξῆς συντάττει; διὰ τὴν πολλάκις εἰρημένην αἰτίαν, ὅτι σκοπός ἐστιν αὐτῷ ἐνταῦθα οὐ περὶ πάσης οὐσίας διδάξαι, ἀλλὰ περὶ μόνης τῆς συνθέτου, ἧς καὶ τὴν γνῶσιν ἔχει ὁ πολὺς ἄνθρωπος· οἱ γὰρ πολλοὶ οὐ μόνον Σωκράτην ἴσασι τὸν Σωκράτην, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπον αὐτὸν ἴσασι καὶ ζῷον. καὶ ἐπὶ πάν-

---

1 ἀπ᾽ αὐτῶν Arist. 3 ἐστὶ a 5 λέγονται a 6 τὰ δὲ γένη κατὰ ἀμφοτέρων om. C 7 κατὰ (alt.) om. Fa 9 ante καὶ οὐσία add. καὶ ζῷον a καὶ αἰσθ. a 11 καὶ λογ.] τὸ λογικὸν a εἶναι — λογικὸν om. Ca 13 pr. δὲ] γὰρ a καὶ ὁ σωκρ. τὸν λόγον coll. Fa 17 pr. τῶν om. F καὶ om. C κατὰ om. F 18 τὰ (primum) om. F 19 ἐπεὶ a 20 παρὰ F 21 καὶ τοὔνομα Arist. 23 εἶναί φησιν coll. F 25 post συν. add. καὶ C 26 τῶν (alt.) om. C κατηγ.] ὑπάρχει F 27 καὶ οὐ συμβ.] τῶν οὐ συμβεβηκότων C 29 ἕνεκα a

των δὲ τῶν κατὰ μέρος κοινῶς φέρουσι τὸ τοῦ ἀνθρώπου ὄνομα, ὁμοίως 56v δὲ καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ ἵππων καὶ τῶν λοιπῶν ζῴων τὸ τοῦ ζῴου· τῆς δὲ λογικότητος αὐτῆς καθ' ἑαυτὴν ἔννοιαν οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ κἂν λέγωσι λογικόν, τὸ σύνθετον λέγουσι· λογικὸν γὰρ ζῷον τὸ ὅλον τοῦτο γινώσκουσι. καὶ ἐπὶ τοῦ ἀλόγου ὡσαύτως καὶ τῶν λοιπῶν διαφορῶν. διὰ τοῦτο οὖν ἐνταῦθα οὐ λέγει μὲν ἄντικρυς τὰς διαφορὰς οὐσίας εἶναι, ἀλλὰ βούλεται μὲν | αὐτὰς οὐσίας εἶναι καὶ τὸ βούλημα ἐκκαλύπτει πανταχοῦ, 57r οὐ τοιαύτας δὲ οὐσίας, οἷαί εἰσιν αἱ σύνθετοι, περὶ ὧν αὐτῷ ἐνταῦθα ὁ λόγος. οὕτως οὖν καὶ ἐν τῇ Φυσικῇ τριττὴν τὴν οὐσίαν εἰρηκώς, τήν τε κατὰ τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος (τὸ ἐν ὕλῃ λέγω, οὐ τὸ πρὸ τῶν πολλῶν ἢ τὸ ἐν τοῖς πολλοῖς) καὶ ἔτι τὴν ἐκ τοῦ συναμφοτέρου, τῆς τε ὕλης καὶ τοῦ εἴδους, συγκειμένην, ἐνταῦθα μόνον τὸ σύνθετον οὐσίαν εἶπεν, οὔτε δὲ τὴν ὕλην οὔτε τὸ εἶδος, ἐπειδὴ μηδὲ περὶ τῶν ἁπλῶν αὐτῷ ὁ λόγος.

p. 3b10 Πᾶσα δὲ οὐσία δοκεῖ τόδε τι σημαίνειν.

Ἀπωσάμενος τὰ πρότερα δύο παρακολουθήματα, τό τε μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι καὶ τὸ συνωνύμως πάντα ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι, ἐπὶ τρίτον μεταβέβηκεν ἴδιον, τὸ τόδε τι σημαίνειν· σημαίνει μὲν οὖν αὐτῷ τὸ τόδε τὸ ὑποκείμενον (δείξεως γάρ ἐστι τοῦτο), τὸ δὲ τὶ τὸ μερικόν. δι' ἀμφοτέρων οὖν σημαίνει τὸ μερικὸν ὑποκείμενον, | οἷον τὸν τινὰ ἄνθρωπον ἢ 57v τόδε τὸ ξύλον· ἐπὶ τούτων γὰρ ἀεὶ ὁ Ἀριστοτέλης φέρει τὸ τόδε. λέγω δὴ τῶν ἀτόμων τῶν φαινομένων καὶ αἰσθητῶν· ταῦτα γάρ ἐστι τὰ καὶ τὴν δεῖξιν μόνα καταδεχόμενα καὶ μόνως ὑποκείμενα πᾶσι. καταγινώσκει δὲ

1 ὁμ.] ὡσαύτως C 2 ἐπὶ τῶν ἀνθρ. a ἀνθρώπου καὶ ἵππου C τῶν om. F 3 λευκότητος C αὐτῆς οὖν C 6 μὲν om. a 7 πολλαχοῦ F 9 ἐν τῇ Φυσ.] potius Metaph. Z 10 p. 1035a2 τρίτην C 10 ἢ] ἀλλὰ C 12 συγκ.] διδάσκων a δὲ om. F 13 ἔπει a μηδὲ] μὴ C 15 πρότ.] ἀνωτέρω C: πρῶτα a μὴ om. CF 16 τὰ ὑπ' αὐτῶν F 18. 19 τοῦτο — ὑποκείμενον] σημαντικόν. οὕτω γοῦν αὐτὸς ἐν τῇ φυσικῇ τὴν ὕλην ὑποκείμενον καλεῖ· ἄμφω γὰρ ὡρισμένα, καὶ τὸ τόδε ὡς δείξει ὑποπίπτον, καὶ ἡ ὕλη ὡς ἡ αὐτὴ μένουσα, πάντων τῶν ἐν αὐτῇ τρεπομένων· εἴπερ ὁ λέβης δύναται μετασχηματισθῆναι καὶ γενέσθαι ἀνδριάς, καὶ ὁ ἀνδριὰς πάλιν μετασχηματιζόμενος ἕτερόν τι γενέσθαι, οὐδὲν ἧττον μένοντος τοῦ χαλκοῦ, ὅπερ ἦν πρὶν γένηται λέβης ἢ ἀνδριὰς ἤ τι τῶν τοιούτων· τὸ τόδε οὖν καὶ τὴν ὕλην ὑποκείμενα καλεῖ, τὸ δὲ τὶ τῆς κατὰ τοῦ ὑποκειμένου οὐσίας, ὅτι ὑπομένει καὶ οὐ δεῖταί τινος οὐδὲ ἔστιν ἐν ὑποκειμένῳ, ἀλλ' αὐτὴ ὑποκείμενον πᾶσίν ἐστι καὶ τῆς ἑνότητος αἰτία, τουτέστι τὸ ἓν σημαίνειν, ὡς τόδε τὸ ξύλον, ὅδε ὁ ἄνθρωπος· τὸ οὖν τὶ τὸ μερικὸν δηλοῖ, ἄμφω δὲ λεγόμενα τόδε τι τὸ μερικὸν ὑποκείμενον δηλοῖ, φημὶ τὴν ἄτομον οὐσίαν ex Marc. 217 a 20 τὸ τόδε τὸ (pr. l.) C alt. τὸ om. C 22 post πᾶσι add. τὸ δὲ τοιόνδε ἐπὶ τοῦ ἀορίστου καὶ τοῦ καθόλου· εἰκότως γὰρ ἐπέχει λόγον τὸ καθόλου πάντων ἁπλῶς. ὁ δέ γε πλάτων τὸ τόδε τι ἐπὶ τοῦ καθόλου ἐλάμβανεν ἀναγκαίως ὡς ὡρισμένον, ὡς ἐπὶ τῶν εἰδεῶν (sic)· ἔλεγε γὰρ αὐτὰς ἐν ὑπάρξει καὶ οὐσίας εἶναι· τὸ δὲ τοιόνδε ἐπὶ τοῦ καθ' ἕκαστον· ταῦτα γὰρ ἔλεγεν ἀόριστα διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐν στάσει, ἀλλ' ἐν ῥοῇ καὶ ἀπορροῇ τὸ εἶναι ἔχει. ἀμφότεροι οὖν κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο λαμβάνοντες καλῶς ἔλεγον. a

καὶ τούτου τοῦ ἰδίου ὡς οὐ πάσῃ τῇ οὐσίᾳ παρακολουθοῦντος, εἰ καὶ μόνῃ· 57v τὰ γὰρ εἴδη, φησί, καὶ τὰ γένη, οἷον ἄνθρωπος καὶ ζῷον, δοκεῖ μὲν τόδε τι σημαίνειν διὰ τὸν ἑνικὸν χαρακτῆρα τῆς φωνῆς, ἐμφαίνει δὲ μᾶλλον πλῆθος καὶ κοινότητα πλειόνων τινῶν περιεκτικὴν καὶ ποιότητά τινα. |

---

1 pr. καὶ om. C 2 τὸ ζῶον C 4 post τινα add. ex Marc. 217 τὴν γὰρ κοινωνίαν καὶ συναγωγὴν τῶν κατὰ μέρος δηλοῖ. ζητῆσαι δὲ ἄξιον πῶς ἐπὶ οὐσίας λέγει σημαίνειν καὶ μὴ εἶναι, εἴπερ πρᾶγμα ἡ οὐσία· τὰ γὰρ πράγματα σημαίνονται, καὶ οὐ σημαίνουσι. καὶ λέγομεν ὅτι ἔστιν ὅτε κατηγορεῖται κατὰ τοῦ πράγματος τὸ τῆς φωνῆς καὶ κατὰ τῆς φωνῆς τὸ τοῦ πράγματος διὰ τὴν πρὸς ἄλληλα ἐπιπλοκήν· ποτὲ μὲν γὰρ τὰ πράγματα ποιοῦσι τὰ τῶν φωνῶν, οὐχ ὡς πράγματα σημαίνοντα, ἀλλὰ τοιῶσδε ὀνομαζόμενα, οἷον ὁ σωκράτης ἐν πλήθει θεωρούμενος τοῖς ἐπιζητοῦσιν αὐτόν, ποτὲ δὲ αἱ φωναὶ ποιοῦσι τὰ τοῦ πράγματος, οἷον σωκράτης περιπατεῖ, οὐχ ὅτι τὸ σωκράτης ὄνομα περιπατεῖ, καὶ γὰρ φωνή ἐστι φωνὴ δὲ οὐ περιπατεῖ, ἀλλ᾽ ὅτι τὸ πρᾶγμα τὸ ἔχον τὸ τοιοῦτον ὄνομα ἐκεῖνο περιπατεῖ. οὕτως οὖν καὶ ἐνταῦθα διὰ τὴν ἐπιπλοκὴν τῆς φωνῆς ἐδέξατο τὸ ὑποκείμενον τὴν κατηγορίαν τῆς φωνῆς, τουτέστι τὸ σημαίνειν. καὶ μάλιστα νῦν, ὅτε περὶ φωνῶν σημαντικῶν σκοπὸς αὐτῷ διαλαβεῖν· εἴπομεν γὰρ ὅτι πρόκειται τῷ ἀριστοτέλει περὶ φωνῶν καὶ πραγμάτων καὶ νοημάτων διαλαβεῖν· ἡ τοίνυν οὐσία ὡς μὲν φωνὴ σημαίνει καὶ οὐ σημαίνεται, αἱ γὰρ φωναὶ τῶν πραγμάτων εἰσὶ σημαντικαί, ὡς δὲ πρᾶγμα σημαίνεται καὶ οὐ σημαίνει, τὰ γὰρ πράγματα ὑπὸ μὲν φωνῶν σημαίνεται, αὐτὸ δὲ ἄλλων σημαντικὸν οὐκ ἔστιν, αὐτὰ μὲν καθ᾽ ἑαυτὰ σημαντικά εἰσι τῶν πραγμάτων, συμπλεκόμενα δέ τινι μέρει λόγου σημαίνεταί πως μᾶλλον ὑπ᾽ αὐτοῦ. οὕτω καὶ ἐνταῦθα· οἷον ὅταν εἴπω σωκράτης, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ σωκράτους τὴν οὐσίαν ἐσήμανα, ὅταν δὲ εἴπω σωκράτην τὸν φιλόσοφον ἢ σωκράτης περιπατῶν, τότε τὸ ὄνομα σημαίνεται μᾶλλον ἢ σημαίνει διὰ τοῦ φιλοσόφου ἢ τοῦ περιπατῶν. Ἐπιστῆσαι δὲ δεῖ καὶ τούτῳ, ὅτι ὁ μὲν ἀριστοτέλης τόδε τι καλεῖ τὴν ἄτομον οὐσίαν, τὴν δὲ καθόλου τοιόνδε, πλάτων δὲ ἔμπαλιν, καὶ οὐ διαφωνοῦσιν· ἐξὸν γὰρ ἑκατέραν τόδε τι καλεῖν καὶ τοιόνδε· τὸ μὲν γὰρ τόδε τι ὡρισμένον δηλοῖ, τὸ δὲ τοιόνδε ἀόριστον. ἔστι δὲ ἐν ἑκατέρᾳ καὶ ὡρισμένον καὶ ἀόριστον· ἐν μὲν τῇ ἀτόμῳ ὡρισμένον τὸ ἓν τῷ ἀριθμῷ, ἀόριστον δὲ τὸ μεταβάλλειν, ὡς μηδὲ τὴν περὶ ἑαυτοῦ φωνὴν ἀναμένειν κατὰ τὸ τῆς ἀειπαθείας δόγμα, τὸ ἡρακλείτειον λέγω, οἷον ὁ σωκράτης· ἐν ῥοῇ γὰρ καὶ ἀποῤῥοῇ τὸ εἶναι ἔχει, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα φυσικά. ἐν δὲ τῇ καθόλου οὐσίᾳ ὡρισμένον μὲν τὸ ἀμετάβλητον, οἷον τοῦ καθόλου ἀνθρώπου καὶ ζώου, ἀόριστον δὲ τὸ ἀλᾶσθαι ἐν τῷ πλήθει· εἰ γὰρ εἴπω ἄνθρωπος, περιέλαβον πάντας τοὺς κατὰ μέρος. τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν φαίνεται μὲν ὁμοίως τῷ σχήματι τῆς προσηγορίας, ὅτι τόδε τι σημαίνει· τῷ ἑνιαίῳ μὲν τῆς προφορᾶς δοκοῦσι τόδε τι σημαίνειν, ὅταν εἴπῃ ἄνθρωπον ἢ ζῷον, ἀλλ᾽ οὖν οὐ τόδε τι σημαίνουσιν, ἀλλὰ τοιόνδε, τουτέστιν ὁμοιότητα, καθ᾽ ἣν ἐοίκασιν ἀλλήλοις οἱ ἄνθρωποι, καθό εἰσιν ἄνθρωποι, καὶ τὰ ζῷα, καθὸ ζῷα. διὰ γοῦν τὸ τὸν καθόλου ἄνθρωπον πολλὰ περιέχειν ἄτομα ποιόν τι μᾶλλον σημαίνει. Οὐ μὴν ἀληθές γε· ὅτι παρὰ τὴν ἄγνοιαν τοῦ μὴ πᾶσαν οὐσίαν τόδε τι σημαίνειν γίνονται οἱ οὔτιδες παραλογισμοί, κατὰ τὸν παρ᾽ ὁμήρῳ ὀδυσσέα ἐν καιρῷ οὖτιν ἑαυτὸν καλέσαντα. οὔτινος παραλογισμοῦ παράδειγμα· εἴ τίς ἐστιν ἐν ἀθήναις, οὗτος οὐκ ἔστιν ἐν μεγάροις, ἄνθρωπος δέ ἐστιν ἐν ἀθήναις, ἄνθρωπος ἄρα οὐκ ἔστιν ἐν μεγάροις. ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτός ἐστιν, οὐ δέ τι σημαίνει. ὅμοιον τούτῳ καὶ τὸ ἐγώ εἰμι, σὺ οὐκ εἶ· ὡς γὰρ τὸ τίς ἀτόμου οὐσίας ἦν δηλωτικόν, οὕτω καὶ τὸ ἐγώ. ἔστιν οὖν ὁ παραλογισμὸς ἐν τῷ τίς· τὸ γὰρ εἴ τις ὁ μὲν καθόλου βιάζεται εἶναι, ὅπερ ἐστὶ ψευδές, ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ μερικοῦ αὐτὸ λαμβάνει, καὶ ἀληθὴς τότε ὁ λόγος· ὁ γὰρ τὶς ἄνθρωπος, φέρε εἰπεῖν σωκράτης ἢ ἄλλος τῶν κατὰ μέρος, ὁ ὢν ἐν ἀθήναις, ἐν μεγάροις οὐκ ἔστιν, ἵνα μὴ διασπασθῇ αὐτὸς ἑαυτοῦ. οὕτως οὖν δεῖ λέγειν, ὅστις ἐν ἀθήναις, οὗτος οὐκ ἐν μεγάροις, σωκράτης ἐν ἀθήναις, σωκράτης ἄρα οὐκ ἐν μεγάροις. διὰ τοῦτο εἶπεν, οὐ μὴν ἀληθές γε, διότι πολλῶν ὄντων τῶν καθ᾽ ἕκαστα τὴν ὁμοιότητα αὐτῶν τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος παρίστησιν. Οὐ γὰρ ἕν ἐστι τὸ ὑποκείμενον, ὥσπερ ἡ πρώτη οὐσία· ὥσπερ ἡ φωνὴ ἑνικοῦ τύπου οὖσα, καὶ διὰ τοῦτο δοκοῦσα καθ᾽ ἑνὸς φέρεσθαι ὑπο-

οὐ ποιότητα δέ φησιν, οἵα ἐστὶν ἡ κατὰ τὸ συμβεβηκός· ἐκείνη 59r γὰρ οὔτε προσγινομένη τῷ ὑποκειμένῳ οὔτε ἀπογινομένη συμβάλλεταί τι ἢ λυμαίνεται, τὰ δὲ γένη καὶ τὰ εἴδη συμπληρωτικά ἐστιν ἐκείνων ὧν λέγονται εἶναι καὶ καθ' ὧν ἂν κατηγορῶνται καί, ὥς φησιν αὐτός, περὶ οὐσίαν τὸ ποιὸν ἀφορίζει, τοῦτ' ἔστι τὴν τοιάνδε ἢ τοιάνδε οὐσίαν ἀφορίζει καὶ διαστέλλει καὶ συγκεχυμένην αὐτὴν διακρίνει, τὴν οὐσιώδη ἑκάστης οὐσίας ποιότητα εἰλικρινῆ φυλάττοντα· τῆς γὰρ οὐσίας περιεχούσης τὸ σῶμα καὶ ἀσώματον καὶ συγκεχυμένων ὄντων τούτων καὶ ἀδιακρίτων, ἡ τῶν εἰδῶν τούτων διαίρεσις τὴν ἑκάστου ποιότητα ἀφώρισε. πάλιν τοῦ σώματος πλείονα πράγματα περιέχοντος (τὸ γὰρ ἔμψυχον καὶ ἄψυχον) διακρίνει τὰ συγκεχυμένα καὶ ἀφορίζει ἑκάστῳ τὸ ἴδιον. ὁμοίως τοῦ ἐμψύχου πλείονα περιέχοντος τὰ τούτου εἴδη ἑκάστῳ τὸ ἴδιον ἀφορίζουσιν. ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν· τὸ γὰρ ζῷον καὶ τὸ φυτόν, γένη ὄντα τῶν ὑπ' αὐτὰ ὑπὸ δὲ τὸ ἔμψυχον σῶμα τεταγμένα, δι' ἑαυτῶν τοῖς οἰκείοις εἴδεσι τὴν οὐσιώδη ποιότητα ἀφορίζουσι.

Καὶ πῶς οὖν, φασίν, ἐλέγετο τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖσθαι, νῦν δέ φησιν ὁ Ἀριστοτέλης τὸ ποιὸν | αὐτὰ περὶ τὴν οὐσίαν 59v ἀφορίζειν; λέγομεν ὅτι ᾗ μετέχουσι τῶν διαφορῶν τὰ μὲν εἴδη ἐνεργείᾳ τὰ δὲ γένη εἴτε δυνάμει κατὰ τοὺς Περιπατητικοὺς εἴτε ἐνεργείᾳ κατὰ τοὺς Πλατωνικούς, ταύτῃ λέγονται τὸ ποιὸν περὶ τὴν οὐσίαν ἀφορίζειν· αἱ γὰρ διαφοραὶ ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστι κατηγοροῦνται. ζητητέον δὲ πῶς φησι τὴν οὐσίαν σημαίνειν, καίτοι γε αὕτη σημαίνεται μᾶλλον καὶ οὐ σημαίνει. λέγομεν οὖν πρὸς τοῦτο ὅτι, ὡς πολλάκις εἴρηται, πρόκειται τῷ Ἀριστοτέλει περὶ φωνῶν καὶ πραγμάτων καὶ νοημάτων διαλαβεῖν· ἡ τοίνυν οὐσία ὡς μὲν φωνὴ σημαίνει καὶ οὐ σημαίνεται (αἱ γὰρ φωναὶ τῶν πραγμάτων εἰσὶ σημαντικαί), ὡς δὲ πρᾶγμα σημαίνεται καὶ οὐ σημαίνει· τὰ γὰρ πράγματα ὑπὸ μὲν φωνῶν σημαίνεται, αὐτὰ δὲ ἄλλων σημαντικὰ οὐκ ἔστιν· ὥσπερ γὰρ τὰ ὀνόματα αὐτὰ μὲν καθ' ἑαυτὰ σημαντικά εἰσι τῶν πραγμάτων, συμπλεκόμενα δέ τινι μέρει τοῦ λόγου σημαίνεταί πως μᾶλλον ὑπ' αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἐνταῦθα· οἷον ὅταν εἴπω 'Σωκράτης', διὰ τοῦ ὀνόματος τὴν οὐσίαν τοῦ Σωκράτους ἐσήμανα, ὅταν δὲ εἴπω 'Σωκράτης ὁ φιλόσοφος' ἢ 'Σωκράτης ὁ περιπατῶν', τότε τὸ ὄνομα σημαίνεται μᾶλλον ἢ σημαίνει διὰ τοῦ φιλόσοφος ἢ διὰ τοῦ περιπατῶν, καὶ οὐκ αὐτὸ σημαίνει, ἀλλ' ἄλλο τι.

κειμένου· ἄνθρωπος γὰρ ἡ δευτέρα οὐσία καὶ ζῶον λέγεται, οὐκ ἄνθρωποι καὶ ζῶα. Οὐχ ἁπλῶς δὲ ποιόν τι σημαίνει, ὥσπερ καὶ λευκόν. Ἀσφαλίζεται τὸ ποιὸν διὰ τὰ συμβεβηκότα· τὸ γὰρ ποιὸν ταῖς διαφοραῖς ἐστι καὶ τοῖς συμβεβηκόσιν. a   1 τὸ om. F   2 συμβάλεται C   4 φασιν C   ante περὶ add. καὶ C   5. 6 τοῦτ' ἔστι — ἀφορίζει in mrg. suppl. C   5 post ἢ add. τὴν F   10 περιέχ. πρ. coll. F   γὰρ om. a   11 ἑκάστου a   ὁμοίως καὶ a   12 ἑκάστου CF   14 σῶμα om. F   δι' αὐτῶν a   16 φησίν Fa   ἐλέγοντο F   17 ὁ om. F   17. 20 τὴν om. a   18 καὶ λέγ. a   21 ποῖον F   23 ὅτι om. F   εἴρηται] p. 9,14 sq.   24 διαλαμβάνειν F   25. 26 αἱ — σημαντικαί om. a   27 φωνῶν μὲν coll. F   ἀλλήλων a   29 τοῦ om. F   31 σωκράτην τὸν φιλόσοφον CF   33 φιλοσόφου F¹a   διὰ om. Ca   ἀλλ' om. F

οὕτω δὴ οὖν κἀνταῦθα αὐτὸ μὲν καθ' ἑαυτὸ τὸ τῆς οὐσίας πρᾶγμα 59v λαμβανόμενον οὐ σημαίνει τι, ὅταν δὲ τῇ φωνῇ συμπλακῇ, τότε ὑπ' ἐκείνης σημαίνεται.

p. 3b21 Ἐπὶ πλεῖον δὲ τῷ γένει ἢ τῷ εἴδει τὸν ἀφορισμὸν ποιεῖται· ὁ γὰρ ζῷον εἰπὼν ἐπὶ πλεῖον περιλαμβάνει ἢ ὁ τὸν ἄνθρωπον.

Τοῦτ' ἔστιν εἰ καὶ ἡ δευτέρα πᾶσα οὐσία τὴν οὐσιώδη τῶν πραγμάτων ἀφορίζει ποιότητα, ἀλλ' οὖν τὸ γένος τοῦ εἴδους τὴν καθολικωτέραν μᾶλλον καὶ κοινοτέραν ποιότητα διακρίνει, τὸ δὲ εἶδος τὴν μερικωτέραν. |

p. 3b24 Ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ τὸ μηδὲν ἐναντίον αὐταῖς εἶναι. 60r

Ἐπὶ τέταρτον παρακολούθημα μεταβέβηκε καὶ τοῦ τρίτου καταγνοὺς ὡς μόνῃ μὲν ὑπάρχοντος οὐ πάσῃ δέ. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ μηδὲν ἐναντίον εἶναι τῇ οὐσίᾳ· τῷ γὰρ Σωκράτει, φησί, οὐδέν ἐστιν ἐναντίον ἢ ἄλλῳ τινὶ τῶν ἀτόμων. ἀλλὰ μὴν οὔτε τῇ δευτέρᾳ· τῷ γὰρ ἀνθρώπῳ ἢ τῷ ζῴῳ τί ἐστιν ἐναντίον; εἰ δέ τις εἴποι 'τί οὖν; οὐκ ἀντίκειται τὸ πῦρ τῷ ὕδατι καὶ ἡ γῆ τῷ ἀέρι;', λέγομεν ὅτι ταῦτα ἀντίκειται ἀλλήλοις οὐχ ᾗ οὐσίαι εἰσίν, ἀλλ' ᾗ πεποίωνται· ἡ γὰρ ἐν πυρὶ θερμὴ καὶ ξηρὰ ποιότης τῇ τοῦ ὕδατος ψυχρᾷ καὶ ὑγρᾷ ἀντίκειται ποιότητι. τάχα δὲ ἐὰν τις ἀκριβῶς ἐξετάσειεν, οὐδὲ κατὰ τὰς ποιότητας φήσομεν ἀντικεῖσθαι τῷ πυρὶ τὸ ὕδωρ· τὰ γὰρ ἐναντία περὶ τὸ αὐτὸ ὑφίστανται ὑποκείμενον καὶ οὕτω τὸν πρὸς ἄλληλα ἀναδέχονται | πόλεμον, ἑκατέρου αὐτῶν τὸ ὑποκείμενον καταλαβεῖν 60v σπεύδοντος καὶ θάτερον ἐξωθοῦντος. εἰ τοίνυν τὸ πῦρ οὐχ ὑπόκειται παρὰ μέρος θερμότητι καὶ ψυχρότητι, οὐδὲ κυρίως φήσομεν τῇ ὡς ἐν πυρὶ θερμότητι ἀντικεῖσθαί τι, εἴ γε τὰ ἀντικείμενα, ὡς ἔφαμεν, περὶ τὸ αὐτὸ πολεμεῖ ὑποκείμενον. καταγινώσκει δὲ καὶ τούτου ὡς μὴ μόνῃ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχοντος, εἰ καὶ πάσῃ· τῷ γὰρ ποσῷ, φησίν, οὐδέν ἐστιν ἐναντίον. οἷον

4 πλέον Fa 5 παραλαμβ. C 11 καὶ om. C 11. 12 αὐταῖς ἐν. coll. Arist. 14 πάσῃ μὲν ὑπ. οὐ μόνῃ δὲ C τὸ om. C 15 οὐδὲν] τί Fa ἢ — ἐναντίον (17) om. C 16 οὔτε] an οὐδὲ? 17 εἴπῃ F 18 ἀντίκεινται C 20 post ποιότητι add. οὐκ αὐταὶ οὖν αἱ οὐσίαι μάχονται ἀλλήλαις· οὐ γὰρ καθόλου αὐτὰ ταῦτα ἐναντία· οὐ γὰρ κατὰ τὴν ὕλην καὶ τὸ σῶμα, ἀλλὰ κατὰ μόνας τὰς ποιότητας. ἰστέον ὅτι τὸ λογικὸν τῷ ἀλόγῳ οὐκ ἔστιν ἐναντίον· εἴτε ἀπόφασις τὸ ἄλογον τοῦ λογικοῦ, οὐκ ἔστιν ἡ ἀπόφασις ἐναντίον, εἴτε καταφατικὴν ἔχει δύναμιν εἶδός τι δηλοῦσαν ἕτερον τοῦ λογικοῦ, οὐδὲ οὕτως ἐναντίον τὸ λογικὸν τοῦ ἀλόγου, παράγων αὐτὸ καὶ τάττων (sic)· ἀλλ' οὐδὲ ἄλλο εἶδος εἴδει ἐναντίον, ἀλλ' αἱ ἐναντιώσεις περὶ τὰς διαφορὰς καὶ ποιότητας ὁρῶνται. a ἂν a 23 ἀναδέχεται Ca αὐτοῦ a καταβαλεῖν F 24. 25 παρὰ μ. οὐχ ὑπ. coll. C 25 παρὰ] περὶ F καὶ θερ. καὶ ψυχρ. F: ψυχρ. καὶ θερ. a 26 εἴ γε] εἴτε a ὥς φαμεν a 27 πολεμεῖν F 28 ἔστιν om. a

τοῖς δέκα ἢ τῷ διπήχει· τούτοις γὰρ τί ἂν εἴη ἐναντίον; οὐ γὰρ τὸ τε- 60v τράπηχυ τῷ διπήχει ἐναντίον· τὰ γὰρ ἐναντία φθείρουσιν ἄλληλα, ἐνταῦθα δὲ αὔξησίς ἐστι τοῦ διπήχεος τὸ τετράπηχυ. εἰ μή τις τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ, φησί, φαίη ἐναντίον εἶναι ἢ τὸ μέγα τῷ μικρῷ, καίτοι οὐδὲ ταῦτα ἐναντία ἐστὶ ποσά, καὶ δείξει μικρὸν ὕστερον ὅτι οὐδὲ ποσά ἐστιν ἀλλὰ πρός τι· ἀλλ' οὖν εἰ καὶ κατὰ συγχώρησιν, φησί, δοίη τις αὐτὰ ποσὰ εἶναι, οὐδὲν ἡμῖν διοίσει· ἀρκεῖ γὰρ ἡμῖν πρὸς τὸ δεῖξαι ὅτι οὐ μόνῃ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει τὸ μηδὲν ἐναντίον, εἴ γε καὶ τοῖς ἀφωρισμένοις ποσοῖς τοῦτο ὑπάρχει. ἀφωρισμένα δὲ ποσὰ λέγουσιν ὅσα ὡρισμένην τινὰ ἔχουσι ποσότητα καὶ μὴ τῇ πρὸς ἕτερον σχέσει λέγονται.

p. 3b33 Δοκεῖ δὲ ἡ οὐσία μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον.

Ἐπὶ πέμπτον παρακολούθημα μετῆλθε, λέγω δὴ τὸ τὴν οὐσίαν μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. τοῦτο δὲ τῷ πρὸ αὐτοῦ ἐστιν ἀκόλουθον καὶ ἐξ ἐκείνου ἔσχε τὴν γένεσιν | 61r τοῦ λέγοντος τῇ οὐσίᾳ μηδὲν εἶναι ἐναντίον· ἐν τούτοις γὰρ πέφυκε γίνεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἐν οἷς καὶ ἡ ἐναντιότης. καὶ τοῦτο οὐχ ἁπλῶς· οὐ γὰρ ὅσα ἐστὶν ἐναντία, δέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, ἀλλ' ὅσα τῶν ἐναντίων πέφυκε μίγνυσθαι ἀλλήλοις· τὸ γὰρ ἄρτιον καὶ τὸ περιττὸν ἐναντία ὄντα οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, ἐπειδὴ οὐδὲ μίγνυσθαι πέφυκεν· οὔτε γάρ ἐστιν ἄρτιον ἀρτίου μᾶλλον ἄρτιον οὐδὲ περιττὸν περιττοῦ μᾶλλον περιττόν. λευκὸν δὲ εἶναι λέγεται λευκοῦ μᾶλλον λευκόν, ἐπειδὴ τῷ μέλανι πέφυκε μίγνυσθαι· ἐκεῖνο γὰρ λέγεται μᾶλλον λευκὸν τὸ πλείονα τὴν ἀπόστασιν ἔχον τοῦ μέλανος, ἧττον δὲ λευκὸν λέγεται τὸ πλείονα τὴν μῖξιν τὴν πρὸς τὸ μέλαν ὑποδεξάμενον. καὶ αὐτὸ δὲ ἑαυτοῦ τι μᾶλλον λευκότερον λέγεται· νῦν γὰρ ὄν τι λευκὸν ἑαυτοῦ λευκότερον γίνεται διακριθέντος τοῦ ἐμμιχθέντος ἐν αὐτῷ μέλανος. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. εἰ τοίνυν οὐδὲ πάντα τὰ ἐναντία τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἐπιδέχεται, ἀλλὰ μόνως τὰ μίγνυσθαι πεφυκότα, πολλῷ μᾶλλον τὰ μηδὲ ὅλως ἔχοντά τι ἐναντίον οὐκ ἐπιδέξεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. |

---

1 τί] οὐδὲν C   4 φησί om. a   5 εἰσὶ F   post ποσὰ add. διότι τὸ μέγα ἐκ μικρῶν πολλῶν συνέστηκε καὶ τὸ πολὺ ἐκ πολλῶν ὀλίγων a   7 δοιήσει F   8 οὐ] μὴ a   μόνον C   ἀφορισμοῖς F   10 τῇ] τοῖς F   post λέγονται add. τὸ δὲ μικρὸν καὶ μέγα καὶ πολὺ καὶ ὀλίγον ἀόριστα a   11 μὴ] οὐκ F   14 τὸ (alt.) om. C   post ἧττον add. τὸ δοκεῖ δὲ ἐνταῦθα οὐ τὸ προσποιούμενον σημαίνει, ἀλλὰ τὸ ἀμετάπιστόν τε καὶ ἀκατάθετον a   post δὲ add. τὸ ἴδιον a   16 γίν. post ἧττον coll. a   17 ἡ om. F   εἰσὶν F   18. 20 τὸ (alt.) om. C   21 οὐδὲ] an οὔτε?   22 λέγ. εἶναι coll. C   24 τὴν om. a   25 αὐτὸ] ἑαυτὸ CF   25. 26 μᾶλλον ἑαυτοῦ λευκ. τι coll. C   26 pr. λευκότερον] an λευκὸν?   28 ἐπιδέχονται F   30 ἐπιδέξονται F   post ἧττον add. ex Marc. 217 Ἰστέον ὅτι τὰ ἐναντία τέλος εἰσί, τὸ δὲ μᾶλλον καὶ ἧττον ὁδὸς ἐπὶ τὰ ἐναντία. καὶ καλεῖ μὲν ἐναντία τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, μᾶλλον δὲ καὶ ἧττον τὴν ἐκ τοῦ λευκοῦ

p. 3b34 Λέγω δὲ οὐχ ὅτι οὐσία οὐσίας οὐκ ἔστι μᾶλλον οὐσία. 62r

Ἐπειδὴ γὰρ ἀνωτέρω εἶπεν μᾶλλον εἶναι οὐσίαν τὴν πρώτην τῆς δευτέρας (οὐσία γάρ ἐστιν, φησίν, ἡ κυριώτατα καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη) καὶ αὐτῆς δὲ τῆς | δευτέρας τὴν κατὰ τὸ εἶδος μᾶλλον οὐσίαν εἶναι 62v τοῦ γένους λέγων τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν μᾶλλον οὐσίαν εἶναι τὸ εἶδος τοῦ γένους. εἰκότως ἀπορεῖ πῶς ἀνωτέρω λέγων οὐσίαν οὐσίας μᾶλλον εἶναι οὐσίαν νῦν φησι δοκεῖ δὲ ἡ οὐσία μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. ὅπερ ἐπιλυόμενός φησιν ὅτι οὐ κατὰ ταὐτὸν εἴρηται ἐκεῖ μὲν εἶναι μᾶλλον καὶ ἧττον ἐνταῦθα δὲ οὔ· ἐκεῖ μὲν γὰρ τὴν κατὰ βάθος τῶν οὐσιῶν παραβολὴν καὶ τάξιν σκοπῶν ἔλεγε τὴν πρώ-

---

εἰς τὸ μέλαν μεταβολὴν ἢ τοῦ μέλανος εἰς λευκόν, μὴ ἀθρόως γινομένην ἀλλ' ὁδῷ τινι κεχρημένην τὴν κατὰ πρόσβασιν ἐκ τοῦ λευκοῦ ἢ τοῦ μέλανος εἰς τὸ ἕτερον μεταποιήσει· ὅπου οὖν τὰ ἐναντία, ἐκεῖ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, καὶ ὅπου οὐκ εἰσὶν ἐναντία, οὐδὲ μᾶλλον καὶ ἧττον· καὶ ὅπου μᾶλλον καὶ ἧττον, ἐκεῖ τὰ ἐναντία, καὶ ὅπου ⟨οὐ⟩ μᾶλλον καὶ ἧττον, οὐδὲ τὰ ἐναντία· ἀεὶ γὰρ ταῦτα τὰ τέσσαρα συμβαίνει ἀλλήλοις. ἀλλὰ ταῦτα κατὰ πλάτωνα ἔμμεσα λέγεται· οὐδὲ γὰρ ἀθρόον ἡ φύσις μεταπηδᾷ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου εἰς τὸ πάντῃ ἐναντίον, ἀλλ' ὁδῷ τινι κέχρηται καὶ γίνεται ἧττον λευκὸν καὶ ἔτι ἧττον καὶ οὕτω μέλαν· ἀριστοτέλης δὲ οὐ πάντα τὰ ἐναντία κατὰ πλάτωνα ἔμμεσα λέγει, ἀλλ' οἶδε καὶ ἄμεσα ἐναντία, εἰ καὶ δύο μόνον, ἄρτιον καὶ περιττὸν καὶ νόσον καὶ ὑγείαν. τινὲς δέ φασιν, ὅτι καὶ τούτων εἰσὶ μέσα· τοῦ γὰρ ἀρτίου τοῦ διχῇ διαιρουμένου καὶ τοῦ περιττοῦ τοῦ μὴ δίχα διαιρουμένου μέσοι τρεῖς, ὁ ἀρτιάκις ἄρτιος, ὅστις ἕως μονάδος διχῇ διαιρεῖται, ὡς ὁ λβʹ εἰς ιςʹ καὶ ὀκτὼ καὶ τέσσαρα καὶ δύο καὶ ἕν, καὶ ὁ περισσάρτιος, ὅστις πολλὰς τομὰς ἀρτίας δεξάμενος εἰς περιττὸν ἀριθμὸν λήγει, ὡς ὁ μηʹ εἰς κδʹ καὶ ιβʹ καὶ ςʹ καὶ εἰς περιττὸν ἀριθμὸν λήγει τὸν τρία, καὶ ὁ ἀρτιοπέριττος, ὅστις διχῇ μὲν διαιρεῖται, εὐθέως δὲ τὰ τμήματα αὐτοῦ περιττά εἰσιν, ὡς ὁ ιηʹ εἰς θʹ καὶ θʹ διαιρούμενος. καὶ ἀρτίου μὲν καὶ περιττοῦ μέσοι, ὥς φασιν, οἱ εἰρημένοι, νόσου δὲ καὶ ὑγείας ἡ ἀνακόμισις. εἰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον οὐκ ἐπιδέχεται ἡ οὐσία, πῶς ἐν τῷ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς λέγει τὸν ἀέρα ἧττον θερμὸν ὡς πρὸς τὸ πῦρ; τὸ γὰρ πῦρ τοῦ ἀέρος μᾶλλον θερμὸν καὶ ὁ ἀὴρ τοῦ ὕδατος μᾶλλον ὑγρὸν καὶ τὸ ὕδωρ τῆς γῆς μᾶλλον ψυχρὸν καὶ ἡ γῆ τοῦ πυρὸς μᾶλλον ξηρόν· οὐσίαι δὲ ταῦτα. καὶ ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι αἱ ποιότητες πάλιν αὗται τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐδέξαντο οὐχ ὡς οὐσίαι. ἑκάστη γὰρ πλείστη ἐστὶν ἐν τῷ οἰκείῳ ὑποκειμένῳ, ὡς δὲ συμβεβηκότα ἐπιτείνονται καὶ ἀνίενται· τὸ γὰρ ἧττον, ὅπερ τὸ μᾶλλον γινόμενον, οὐκ ἀπώλεσε τὸ εἶδος, ὁ δὲ ἀὴρ μέτρα πυρίας θερμότητος λαβὼν οὐκ ἔμεινεν ἀήρ. Ἰστέον δὲ ὅτι οὐκ ἐν μόνοις συμβεβηκόσιν ἐστὶ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, ὅτε οὐ ποιεῖ εἴδους ἐξαλλαγήν· μᾶλλον γὰρ ζῇ ὁ νοῦς τῆς ψυχῆς. οὐ πάντως δὲ διὰ τὴν μίξιν τοῦ ἐναντίου γίνεται τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον· κἂν γὰρ ἀθάνατος ἡ ψυχή, ἧττον τοῦ νοῦ ζῇ. καὶ ἔσται τὰ τέσσαρα στοιχεῖα σύνθετα· ἔσται γὰρ τὸ πῦρ ὑγρὸν ὡς ἧττον τῆς γῆς ξηρόν, καὶ τὸ ὕδωρ ξηρὸν ὡς λειπόμενον τοῦ ἀέρος κατὰ τὴν ὑγρότητα, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων στοιχείων ὁμοίως. ἀλλ' εἰδοπεποίηται πᾶσα (l. πάντα) καὶ ὑφέσεις εἰδῶν εἰσιν· ὡς καὶ ἡ σελήνη ἐσχάτη οὖσα τῆς πέμπτης οὐσίας, καίπερ μὴ μετέχουσα τῶν ὑπὸ σελήνην, ἔχει τι ἐν αὐτῇ ἀνομοειδές (sic), ὡς δηλοῖ τὸ ἐν ταῖς πανσελήνοις ἐν μέσῳ αὐτῆς φαινόμενον πρόσωπον καὶ τὸ ἀνθρακοειδὲς χρῶμα τὸ ἐν ταῖς ἐκλείψεσιν αὐτῆς φαινόμενον ἀνομοιομερὲς ὄν· οὐδέτερον γὰρ τούτων μίξει γῆς, ἀλλ' ὑφέσει τοῦ φωτοειδοῦς τῆς πέμπτης οὐσίας. a

1 μᾶλλον καὶ ἧττον οὐσία a 2 μᾶλλον εἶπεν coll. Ca 3 φησιν ἐστὶν coll. a φησίν] p. 2a5 κυριώτατά τε a Arist. 6 λέγων] p. 2b7 7 post φησι add. ἐστὶν C 7. 8 δοκεῖ—ὅτι om. C 7 μὴ] οὐκ F (cf. p. 75,11)

τὴν τῆς δευτέρας μᾶλλον εἶναι οὐσίαν ὡς μᾶλλον τῷ πολλῷ συνεγνωσμέ- 62v νην ἀνθρώπῳ, καὶ τῆς δευτέρας μᾶλλον τὸ εἶδος διὰ τὸ ἐγγυτέρω εἶναι μᾶλλον τῆς πρώτης τὸ εἶδος ἤπερ τὸ γένος· ἐνταῦθα δὲ τὴν κατὰ πλάτος ποιούμενος παραβολήν φησιν ὅτι οὐδὲ τὸ ἄτομον μᾶλλον καὶ ἧττόν ἐστιν οὐσία, οὔτε αὐτὸ ἑαυτοῦ οὔτε ἕτερον ἑτέρου· τὸν γὰρ Σωκράτην οὔτε αὐτὸν ἑαυτοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον ἄνθρωπον εἴποι τις ἂν οὔτε Σωκράτην Πλάτωνος μᾶλλον ἄνθρωπον. ἀλλ' οὐδὲ τὸ εἶδος οὔτε αὐτὸ ἑαυτοῦ οὔτε ἄλλο ἄλλου μᾶλλον οὐσία ἐστίν, οἷον ἵππος ἀνθρώπου οὐδὲν μᾶλλον οὐσία. καὶ ἐπὶ τῶν γενῶν ὡσαύτως.

Τοῦτο δὲ τὸ ἴδιον ἤτοι παρακολούθημα πάσῃ μὲν ὑπάρχει τῇ οὐσίᾳ, οὐ μέντοι γε μόνῃ· καὶ γὰρ τὸ ποσὸν οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, ἐπεὶ μηδὲ ἔχει τι ἐναντίον, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἄρτιον οὐδὲ τὸ περιττόν, ἐπειδὴ μηδὲ πέφυκε ταῦτα μίγνυσθαι. διὰ τί δὲ μὴ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἰδίων ἔλεγε πρὸς τῷ τέλει 'οὐκ ἴδιον δὲ τοῦτο τῆς οὐσίας, ἐπειδὴ εἰ καὶ πάσῃ φέρε ὑπάρχει, οὐ μέντοι γε μόνῃ, ἤγουν μόνῃ μὲν οὐ πάσῃ δέ', οὕτω καὶ ἐνταῦθα πεποίηκε καὶ εἶπεν ὅτι οὐκ ἴδιον τοῦτο τῆς οὐσίας, εἰ καὶ πάσῃ ὑπάρχει, καὶ γὰρ τὸ ποσὸν οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον; λέγομεν ὡς ἐναργὲς ὂν ἐκ τῶν εἰρημένων τοῦτο κατέλιπεν· | ἐπειδὴ γὰρ συνημμένα ἐστίν, ὡς εἶπον, τὰ παρακολου- 63r θήματα καὶ ἠκολούθει πάντως τὸ μὴ εἶναί τι μᾶλλον καὶ ἧττον τῷ μὴ ἔχειν ἐναντίον, ἔδειξε δὲ μικρῷ πρόσθεν μήτε τῇ οὐσίᾳ μήτε τῷ ποσῷ ὑπάρχειν τι ἐναντίον, ἡμῖν κατέλειψε τὸ συναγαγεῖν καὶ προσυπακοῦσαι ὅτι οὐ μόνῃ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει τὸ μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, ἀλλὰ καὶ τῷ ποσῷ.

p. 4a10 Μάλιστα δὲ ἴδιον τῆς οὐσίας δοκεῖ εἶναι τὸ ταὐτὸν καὶ ἓν ἀριθμῷ ὂν τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν.

Τοῦτο ἕκτον παρακολούθημα ἴδιον ὑπάρχον τῆς οὐσίας ἀποδέδωκεν, ὅπερ καὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον ἐκκρίνει, λέγω δὴ τὸ μίαν τῷ ἀριθμῷ καὶ τὴν αὐτὴν μένουσαν τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικήν· Σωκράτης γὰρ εἷς καὶ ὁ αὐτὸς μένων ποτὲ μὲν θερμαίνεται ποτὲ δὲ ψύχεται, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ποιοτήτων ὁμοίως καὶ τῶν λοιπῶν συμβεβηκότων. τοῦτο δὲ μόνῃ μὲν ὑπάρχει τῇ οὐσίᾳ, οὐ μέντοι γε πάσῃ· οὐδὲν γὰρ ἄλλο τῶν παρ' αὐτὴν πέφυκεν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μένον τῷ ἀριθμῷ τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν, λέγω δὴ τὰ συμβεβηκότα· πάντα γὰρ τὰ παρ' αὐτὴν συμβεβηκότα ἐστίν·

---

1 εἶναι ante τὴν πρ. (p. 76,10) coll. C 2 ἐγγύτερον Ca 3 μᾶλλον eicias εἴπερ F 6 ἄνθρωπον om. C εἴπῃ F 7. 8 ἄλλου ἄλλο coll. C 10 ἤτοι] ἢ τὸ CF τῇ om. C 13 ἐπεὶ a 14 τὸ τέλος F 16 εἰ γοῦν C ὅτι om. F 17 τῆς om. Ca καὶ γὰρ τὸ] τὸ γὰρ F 18. 23 τὸ (ante ἧττον) om. C 19 εἰσὶν F εἶπον] p. 75,14 20 ante ἠκολ. add. οὐκ a ἠκολούθει Laur. 72,1: ἠκολούθη CFa 21 πρότερον a 22 τὸ] τοῦ C: τοῦτο a 23 τῇ om. a 27 ἀπέδωκεν C 28 ἐγκρ. F 32 οὐδὲν] οὐδὲ C παρ' in lac. om. F 33 καὶ τῷ ἀρ. τὸ αὐτὸ μ. coll. C μένων F 34 ἑαυτὴν F εἰσίν a

οὐδὲ γὰρ πέφυκεν ὅλως συμβεβηκὸς συμβεβηκότι | ὑποκεῖσθαι πρὸς ὕπαρξιν· οὐχ ὑπόκειται γὰρ τὸ λευκὸν τῷ μέλανι ἢ τῷ θερμῷ οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδενί. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμβεβηκότων ὁ αὐτὸς λόγος. οὐκοῦν οὐδὲ τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτικόν. μόνῃ μὲν οὖν τοῦτο ὑπάρχει, οὐ μέντοι γε πάσῃ· τῇ γὰρ δευτέρᾳ οὐδαμῶς τοῦτο ὑπάρχει· οὐδὲ γὰρ κυρίως ἂν λεχθείη οὔτε τὸ γένος οὔτε τὸ εἶδος ἓν καὶ ταὐτὸν τῷ ἀριθμῷ· τὸ γὰρ ἓν τῷ ἀριθμῷ περὶ τὰ ἄτομα κυρίως θεωρεῖται. ἄλλως τε εἰ καὶ ἓν εἴη, οὐκ ἔστι τῶν ἐναντίων δεκτικόν· οὐ γὰρ σῶμά ἐστιν, ἵνα ἐπιδέξηται θερμότητα ἢ ψύξιν ἤ τι τῶν τοιούτων. ὁμοίως δὲ οὐδὲ τὸ γένος. ἀλλ' εἰ ἄρα, ταῦτα λέγονται τῶν ἐναντίων εἶναι ποιητικὰ ἢ εἰς τὰ ἐναντία διαιρεῖσθαι, τὸ θνητὸν λέγω καὶ τὸ ἀθάνατον, τὸ λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον. εἰ δέ τις ἀκριβέστερον ἐπιβλέψειεν, οὐδὲ ἐναντία ταῦτά ἐστι· τὰ γὰρ ἐναντία φθαρτικά ἐστιν ἀλλήλων, ταῦτα δὲ ὑποστατικὰ ἀλλήλων μᾶλλόν ἐστιν ἢ φθαρτικά· τὸ γὰρ ἁπλῶς λογικὸν καὶ ἀθάνατον ὑφίστησι τὰ ἄλογα καὶ τὰ θνητά.

Εἰ τοίνυν μὴ πάσῃ ὑπάρχει τῇ οὐσίᾳ, τί δή ποτε μάλιστα αὐτῆς φησιν αὐτὸ εἶναι ἴδιον; λέγομεν οὖν ὅτι ἓξ τινων ὡς ἰδίων τῆς οὐσίας ἀποδεδομένων τὸ μὲν πρῶτον καὶ τὸ τέταρτον καὶ τὸ πέμπτον πάσῃ μὲν ὑπῆρχον τῇ οὐσίᾳ, οὐ μέντοι γε μόνῃ, λέγω δὴ τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι, ὅπερ καὶ τῇ διαφορᾷ ὑπῆρχε, καὶ τὸ τέταρτον τὸ μηδὲν ἐναντίον αὐτῇ εἶναι, ὅπερ καὶ τοῖς ποσοῖς ὑπῆρχεν, ἔτι τε καὶ τὸ πέμπτον, λέγω δὴ τὸ μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, ὅπερ καὶ αὐτὸ τοῖς ποσοῖς ὑπῆρχε. τὸ μέντοι γε δεύτερον, ὅπερ ἦν τὸ συνωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι πάντα, οὔτε μόνῃ οὔτε πάσῃ· οὔτε γὰρ τῇ πρώτῃ, ἐπειδὴ καὶ ταῖς διαφοραῖς· τὸ δὲ τρίτον τὸ τόδε τι σημαίνειν καὶ πρὸς τούτῳ τὸ ἕκτον, λέγω δὴ τὸ ἓν καὶ ταὐτὸν τῷ ἀριθμῷ μένον τῶν ἐναντίων εἶναι 64r δεκτικόν, μόνῃ τῇ οὐσίᾳ ὑπῆρχεν, εἰ καὶ μὴ πάσῃ. τῶν μὲν οὖν τεττάρων οὐδὲ ἓν ἐκκρίνει εἰκότως, διότι οὐ μόνῃ ὑπῆρχον· οὐδεὶς γὰρ ἂν φαίη ἴδιόν τινος εἶναι, εἰ καὶ παντὶ πρόσεστι τῷ ὑποκειμένῳ, τὸ καὶ ἄλλῳ ὑπάρχον, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ μόνῳ, εἰ καὶ μὴ παντί. διὰ τί δὲ τῶν δύο, τοῦ τε τρίτου καὶ τοῦ ἕκτου, προκρίνει τὸ ἕκτον; διότι ἐκεῖνο μὲν κατὰ μόνην τὴν φωνὴν ἐδόκει τῇ δευτέρᾳ οὐσίᾳ ἐφαρμόζειν, λέγω δὴ τὸ τόδε τι σημαίνειν, τοῦτ' ἔστιν ἑνικὸν ἀριθμόν, ⟨τὸ⟩ ἐνταῦθα δὲ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δοκεῖ ἐφαρμόζειν. διόπερ ἵνα δείξωμεν καὶ πάσῃ τῇ οὐσίᾳ ἐφαρ-

---

2 θερμῷ] ἀριθμῷ F   3 τῶν om. a   4 post οὖν add. τῇ οὐσίᾳ F   8 post εἴη addas τὸ εἶδος (cf. v. 7)   οὐ] οὐδὲ Ca   γὰρ σῶμά ἐστιν in lac. om. C   10 εἰ] ἢ F   λέγονται] καὶ C   εἰς] ἐκ F[1]   13 εἰσιν (pr. l.) C   εἰσιν (alt. l.) a   16 αὐτῆς om. C   17 ἴδιον εἶναι coll. C   ἓξ om. C   17. 18 ἀποδ. τῆς οὐσ. coll. C   18 ἀποδιδομ. a   19 δὴ] δὲ F   ἐν μὴ coll. F   20 διαφ.] φθορᾷ F[1]   21 αὐτῇ om. Ca   22 τὸ (ante ἧττον) om. C   23 τὸ συν. Paris. 2051: συν. τὸ CFa   ὑπ' αὐτῶν a   24 οὔτε γὰρ] an οὐδὲ γάρ?   24. 25 ἐπειδὴ — διαφοραῖς post μόνῃ (24) transponas.   24 καὶ superscr. C   25 τοῦτο F   27 μὴ superscr. F[1]   28 ἐκκρ. C   οὐ] οὐδὲ C   ὑπῆρχεν a   29 ἄλλο C   30 τοῦ] τῷ F   31 ἕκτον in lac. om. F   ἐκεῖνο] ἐκεῖ F   33 σημ. τι coll. F   τὸ addidi

μόζον τὸ ἀποδοθὲν ἴδιον. μικρὸν ἐναλλάξαντες τὸ εἰρημένον οὕτως εἴπωμεν 61r 'μάλιστα δὲ ἴδιον τῆς κατηγορίας τῆς οὐσίας δοκεῖ εἶναι τὸ τὰ ὑπ' αὐτὴν ἄτομα παρὰ μέρος τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικά'· οὕτω γὰρ καὶ πάσης τῆς οὐσίας κατηγορηθήσεται τοῦτο τὸ ἴδιον καὶ οὐδεμιᾷ τῶν ἄλλων ἁρμόσει· οὔτε γὰρ τὰ τοῦ ποσοῦ ἄτομα, τὰ δέκα εἰ τύχοι, οὔτε τὰ τοῦ ποιοῦ, οἷον τὸ ἐν τῷδε τῷ λίθῳ λευκόν, παρὰ μέρος τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτικά. |

p. 4a10 Μάλιστα δὲ ἴδιον τῆς οὐσίας δοκεῖ εἶναι τὸ ταὐτὸν 64v καὶ ἓν ἀριθμῷ ὂν τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν.

Ἓν μὲν ἀριθμῷ, ἵνα τὸ αὐτὸ φυλάττηται ὑποκείμενον, ταὐτὸν δέ, ἵνα μὴ μεταβάλλῃ καθ' ὑπόστασιν· τὸ γὰρ χρῶμα ἀπὸ λευκοῦ μέλαν γίνεται μεταβάλλον καθ' ὑπόστασιν (ἐν γὰρ τῷ λευκὸν εἶναι ἔχει τὴν οἰκείαν ὑπόστασιν, ὥστε μεταβάλλον εἰς μέλαν μετέβαλλε καθ' ὑπόστασιν). ὁ δὲ Σωκράτης μένων εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ποτὲ μὲν θερμὸς γίνεται ποτὲ δὲ ψυχρός, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. δεκτικὸν δὲ τῶν ἐναντίων, ἵνα ἐνδείξηται τὴν δύναμιν τοῦ παρὰ μέρος δέχεσθαι τὰ ἐναντία· οὐ γὰρ εἶπε 'δέχεσθαι τὰ ἐναντία' (ἦν γὰρ ἂν ἐν τῷ αὐτῷ τὰ μαχόμενα), ἀλλὰ δεκτικόν, ἵνα τὴν δύναμιν, ὡς εἶπον, ἐνδείξηται. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν οὐδὲν τῶν τοιούτων φαίνεται. ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις 'τί οὖν; καὶ ὅδε ὁ κόραξ δεκτικός ἐστι λευκότητος ἢ ὁ κύκνος μελανίας; πῶς οὖν εἶπε τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν;' ἀλλὰ λέγομεν ὅτι εἰ μὲν εἶπε πάντων τῶν ἐναντίων δεκτικὴν εἶναι πᾶσαν οὐσίαν, εἶχεν ἂν λόγον ἡ ἀπορία καὶ ἐπὶ κόρακος καὶ ἐπὶ ἄλλων μυρίων· οὐδὲ γὰρ τὸ ψιμμύθιον μέλαν γένοιτο ἂν μένον ψιμμύθιον, οὐδὲ τὸ πῦρ μένον πῦρ ψύξεως ἢ ὑγρότητός ἐστι δεκτικόν, οὐ τὸ ὕδωρ ⟨ξηρότητος⟩, οὐχ ἡ γῆ κουφότητος. νῦν δὲ οὐκ εἶπε πάντων ἀλλ' ἁπλῶς τῶν ἐναντίων, ὥστε καὶ ὁ κόραξ εἰ καὶ μὴ δέχεται λευκότητα ἢ ὁ κύκνος μελανίαν, ἀλλ' οὖν θερμότητα καὶ ψυχρότητα δέχονται καὶ ἄλλας ἐναντίας ποιότητας.

---

2 τῆς κατηγορίας om. a 6 εἰσὶ C δεκτικόν a post δεκτ. add. ex Marc. 217 πρόσκειται τὸ παρὰ μέρος, ἐπειδὴ οὐχ ἅμα λευκαίνεται ὁ σωκράτης, οὐδὲ ἅμα νοσεῖ καὶ ὑγιαίνει. τὸ δὲ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τῷ ἀριθμῷ πρόσκειται, ἐπειδὴ καὶ ὁ ἀριθμὸς δέχεται τὰ ἐναντία, ἄρτιον καὶ περιττόν, ἀλλ' οὐχ εἷς τῷ ἀριθμῷ, ἀλλὰ εἷς τῷ εἴδει, ὁπότε οὐδὲ ὡς ἐν ἀριθμῷ συνίσταται τὸ ἄρτιον καὶ τὸ περιττόν, ἀλλ' ὡς ἐν ὕλῃ τῇ δυναμένῃ καὶ εἰς ἄρτιον καὶ εἰς περιττὸν διαιρεῖσθαι. τὸ γὰρ πηχυαῖον ξύλον καὶ εἰς ἄρτιον διαιρεῖται καὶ εἰς περιττόν. καὶ οἱ ἄρτιοι ἵπποι δύνανται περιττοὶ γενέσθαι προσθήκῃ ἑτέρου. καὶ τὸ σῶμα δὲ εἰ καὶ δέχεται τὰ ἐναντία, οἷον λευκὸν καὶ μέλαν, ἀλλ' οὐχ ἓν τῷ ἀριθμῷ, ἀλλὰ τῷ εἴδει ἕν. ἀλλὰ γὰρ ἐπ' αὐτῆς τῆς λέξεως τῆς ἀριστολικῆς σκοπήσωμεν τὸ λεγόμενον. a 8 τῷ ἀρ. F ὂν om. CF (cf. p. 77,25) post ὂν add. παρὰ μέρος a 9 μὲν γὰρ a 10 ὑπὸ F 11 τῷ] τὸ F 11. 12 οἰκ.] ἰδίαν C 12 μετέβαλε a 15 δείξῃ a 15. 16 οὐ—ἐναντία om. F 16 ἂν om. a τῷ om. CF μαχ.] δεχόμενα F 17 τῶν ἄλλ. δὲ coll. C 18 καὶ om. C 20 δεκτ. εἶναι coll. C 22. 23 ψιμύθιον (ubique) C 22 γίνοιτο F 23 μένων (pr. l.) F οὐδὲ τὸ ὕδωρ οὔθ' a 24 ξηρότητος addidi 24. 25 πάντων ἀλλ' ἁπλῶς τῶν ἐναντ. Paris. 2051: πάντως ἀλλ' ἁπλῶς τῶν ἐναντ. a: πάντων ἐναντ. CF 25 alt. καὶ om. C ἐπιδέχοιτο C 26 οὖν om. a

καὶ τὸ πῦρ οὖν εἰ καὶ μὴ δέχεται ψύξιν ἢ ὑγρότητα ἤ τι τῶν ἑαυτῷ 64r ἐναντίων, ἀλλ' οὖν δέχεται τὴν ἐπὶ τὸ κάτω φορὰν βίᾳ, πεφυκὸς ἐπὶ τὸ ἄνω φέρεσθαι. τί δὲ ἂν εἴποιμεν περὶ ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἁπλῶς τῶν οὐρανίων; ἕκαστον γὰρ τούτων ἓν ὂν καὶ ταὐτὸν τῷ ἀριθμῷ ὅμως τῶν ἐναντίων οὐκ ἔστι δεκτικόν, | εἰ μή τις ἐνταῦθα τὰς ἀντικειμένας λάβοι 65r κινήσεις, διότι φέρονται μὲν σὺν τῷ παντὶ τὴν ἀπ' ἀνατολῶν, αὐτὰ δὲ καθ' αὑτὰ τὴν ἐναντίαν. ἔστι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἑπτὰ πλανωμένων λαβεῖν καὶ τὴν ἀπὸ τῶν νοτίων ἐπὶ τὰ βόρεια καὶ πάλιν ἀπὸ τούτων ἐπὶ τὰ νότια λαβεῖν μετάβασιν καὶ ἐπὶ τὴν κατὰ τὸ ἀπόγειον αὐτῶν καὶ περίγειον ἐναντίωσιν συνόδους τε καὶ ἀποστάσεις αὐτῶν, ἐπὶ δὲ τῆς σελήνης καὶ τοὺς φωτισμοὺς αὐτῆς καὶ τὰς ἐκλείψεις, ὡς μόνην τὴν ἀπλανῆ δοκεῖν τῶν ἐναντίων ἀνεπίδεκτον εἶναι. ἄλλως τε φθάσαντες εἴπομεν ὅτι μόνῃ τῇ οὐσίᾳ τοῦτο ὑπάρχει, οὐ πάσῃ δέ· οὐδὲ γὰρ τοῖς εἴδεσί τε καὶ γένεσιν, ἀλλὰ τοῖς ὑπὸ ταῦτα ἀτόμοις. τὰ δὲ μοναδικὰ οὐδὲ ὅλως γένους εἰσὶν ἢ εἴδους τινὸς ἄτομα, οἷον ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη, καὶ ὁ οὐρανὸς δὲ ὅλος μοναδικόν τί ἐστιν. οὐκ ἐλέγχεται οὖν ὁ Ἀριστοτέλους λόγος, κἂν τὰ οὐράνια μὴ εἴη τῶν ἐναντίων δεκτικά· ὁ γὰρ λόγος περὶ τῶν ὑπὸ τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη ἀτόμων, οὐ περὶ πάσης οὐσίας, καὶ ὅτι μόνῃ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει τοῦτο, εἰ καὶ μὴ πάσῃ, κἂν μηδὲ τοῖς ἀτόμοις ἅπασιν ὑπάρχῃ. |

p. 4a22 Εἰ μή τις ἐνίσταιτο τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν φάσκων 65v τῶν τοιούτων εἶναι· ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος ἀληθής τε καὶ ψευδὴς δοκεῖ εἶναι, οἷον εἰ ἀληθὴς εἴη ὁ λόγος, τὸ καθῆσθαί τινα, ἀναστάντος αὐτοῦ ὁ αὐτὸς οὗτος λόγος ψευδὴς ἔσται.

Ἀπορίαν τινὰ ἑαυτῷ ἐπάγει, ἣν εἰκὸς ἦν τινα ἀπορῆσαι, καὶ ταύτην ὡς οἷόν τε ἦν ἐπιλύεται· ἠπόρησε γὰρ ἄν τις πῶς μόνης τῆς

1 οὖν om. a εἰ καὶ] ἐὰν C δέχηται C ἑαυτῷ scripsi: ἐν αὐτῷ CF: αὐτῷ a 2 ἐναντίων Laur. 72,1: ἐναντίον Fa: τὸ ἐναντίον C 5 κἀνταῦθα a λάβοι] ἔχει F[1]: λάβῃ a 6. 7 αὐτοὶ δὲ καθ' αὑτοὺς CF 7 καὶ om. a 8 καὶ τὴν—λαβεῖν (9) om. F 9 ἐπὶ (post καὶ) eicias 10 αὐτῶν post τε coll. a 11 δοκεῖ F 12 εἶναι ἀνεπίδ. C: ἀνεπιδέδεκτον εἶναι F εἴπωμεν F (cf. p. 78,4) μόνῃ τῇ] μὲν τῇ F: τῇ μὲν a 13 ὑπ. τοῦτο coll. C 14 ὑπ' αὐτὰ a γένη Ca 15 ὁ (utrobique) om. C καὶ (utrobique) om. F ἡ om. C ὅλως Ca 16 ἐλλέγχετο (sic) F ἀριστοτελικὸς C 17 ᾖ a (cf. p. 2,29) περὶ om. C 18. 19 καὶ ὅτι—ὑπάρχῃ eicias 19 ὑπάρχει F[1] post ὑπάρχῃ add. ex Marc. 217 ὥς τινες ὑπέλαβον διὰ τὸν κύκνον κατὰ τὸ λευκὸν μὴ μεταβάλλοντα. κἂν γὰρ τὴν ἀντίθεσιν ταύτην μὴ ἐπιδέχηται, ἀλλ' οὖν ἑτέραν, ἥπερ εἴρηται, ἀντίθεσιν δέχεται, τὴν κατὰ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν καὶ ὑγρόν. αἱ δεύτεραι δὲ οὐσίαι ἄτρεπτοι οὖσαι οὐ δέχονται τὰ ἐναντία. ὁμοίως καὶ τὰ οὐράνια ἄτρεπτα ὄντα, ἐφ' ὅσον εἰσίν, οὐ δέχονται τὰ ἐναντία. ἀποροῦσι δέ τινες ὅτι ὁ καθόλου ἄνθρωπος, εἰ μὲν τρεπτὸς ἔσται, τῶν ἐναντίων δεκτικός, εἰ δὲ μὴ τρεπτός, λοιπὸν θεός, ὅπερ ἄτοπον. καὶ φαμέν, κατὰ μὲν τὰ συστατικὰ αὐτοῦ μέρη, οἷον τὸ ζῷον τὸ λογικὸν τὸ θνητόν, ἄτρεπτός ἐστιν. οὐδεὶς γὰρ ἄνθρωπος ζῷον ὢν γίνεται ἄζωος ἢ λογικὸς ὢν ἄλογος ἢ θνητὸς ἀθάνατος. οὕτω γὰρ καὶ πλάτων δοξάζει, κατ' οὐσίαν μὲν ἄτρεπτον, κατ' ἐνέργειαν δὲ τρεπτὴν εἶναι λέγων τὴν λογικὴν ψυχήν. a 20 μὴ ἄρα a ἐνίστατο F: ἐνίσταται a 21 τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικά Arist. τε om. Arist. 22 εἶναι δοκ. coll. Arist. τὸ] τοῦ F 23 λόγος om. C 24 ἑαυτοῦ a εἰκὸς] ἐκεῖνος F 25 ταύτην om. a ἐπιλῦσαι C

οὐσίας φησὶ εἶναι ἴδιον τὸ ταὐτὸν καὶ ἓν ἀριθμῷ οὖσαν τῶν ἐναντίων 65v εἶναι δεκτικήν· ἰδοὺ γὰρ καὶ ὁ προφορικὸς λόγος καὶ ἡ δόξα ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μένοντα ἀληθείας καὶ ψεύδους παρὰ μέρος εἰσὶ δεκτικά· ὁ γὰρ λόγος ὁ λέγων ‘Σωκράτης κάθηται,’ εἰ μὲν τύχοι καθήμενος ὁ Σωκράτης, ἀληθεύει, ἀναστάντος δὲ πάλιν αὐτοῦ ὁ αὐτὸς οὗτος ψεύδεται. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ δόξα ἡ περὶ καθημένου Σωκράτους, εἰ μὲν τύχοι καθήμενος, ὀρθῶς δοξάζει, ἀναστάντος δὲ αὐτοῦ ἡ αὐτὴ ψευδῶς δοξάζει. ὥστε ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἡ αὐτὴ δόξα ἓν καὶ ταὐτὸν μένοντα δεκτικά εἰσιν ἀληθείας καὶ ψεύδους. ἐπιλύεται οὖν τὴν ἀπορίαν διχῶς, κατά τε τὴν λεγομένην ἀντιπαράστασιν καὶ τὴν ἔνστασιν. ἀντιπαράστασις δέ ἐστι τὸ καταδέξασθαι μὲν τὴν ἀπορίαν δεῖξαι δὲ ὅτι καὶ οὕτως ἔχουσα οὐδὲν λυμαίνεται τὸ λεγόμενον, ἔνστασις δέ ἐστι τὸ μηδὲ ὅλως τὴν ἀπορίαν δέξασθαι, ἀλλὰ ἀνατρέψαι αὐτὴν ὡς οὐχ οὕτως ἔχουσαν ὡς ἠπορήθη. καὶ πρῶτον μὲν ἐπιλύεται διὰ τῆς | ἀντιπαραστάσεως λέγων οὕτως· εἰ δέ τις καὶ 66r τοῦτο παραδέχοιτο, ἀλλὰ τῷ γε τρόπῳ διαφέρει· τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν αὐτὰ μεταβάλλοντα δεκτικὰ τῶν ἐναντίων ἐστί· ψυχρὸν γὰρ ἐκ θερμοῦ γενόμενον μετέβαλλεν (ἠλλοίωται γάρ) καὶ μέλαν ἐκ λευκοῦ καὶ σπουδαῖον ἐκ φαύλου. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον αὐτὸ μεταβολὴν δεχόμενον τῶν ἐναντίων δεκτικόν ἐστιν. ὁ δὲ λόγος καὶ ἡ δόξα αὐτὰ μὲν ἀκίνητα πάντῃ πάντως διαμένει, τοῦ δὲ πράγματος κινουμένου τὸ ἐναντίον περὶ αὐτὰ γίνεται. εἰ δὲ καὶ συγχωρήσομεν, φησί, τὸν λόγον τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τῇ οὐσίᾳ δέξεται τὰ ἐναντία· ἡ μὲν γὰρ οὐσία αὐτὴ κινουμένη ἐκ θερμῆς ψυχρὰ γίνεται καὶ ἐκ λευκῆς μέλαινα, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐναντίων ὡσαύτως· ὁ δὲ λόγος ἀκίνητος μένων τῷ τὸ πρᾶγμα κινηθῆναι τὴν ἀλήθειαν ἢ τὸ ψεῦδος ἐδέξατο· Σωκράτους γὰρ καθεσθέντος ὁ λόγος ὁ λέγων αὐτὸν καθῆσθαι ἀληθὴς γίνεται, ἀναστάντος δὲ ψευδής· ὥστε Σωκράτης ἐστὶν ὁ κινούμενος, ὁ δὲ λόγος ἀκίνητος μένει. καὶ εἰκότως· ἡ γὰρ ἀλήθεια καὶ τὸ ψεῦδος οὔτε ἐν τοῖς λόγοις ἐστὶ μόνοις οὔτε ἐν τοῖς πράγμασι μόνοις ἀλλ' ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν λόγων πρὸς τὰ πράγματα· ὥσπερ γὰρ ἡ ὑπόδεσις οὔτε ἐν τῷ ποδὶ μόνῳ θεωρεῖται οὔτε ἐν τῷ ὑποδήματι, ἀλλ' ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ ὑποδήματος πρὸς τὸν πόδα, οὕτω καὶ ἡ ἀλήθεια ἐν 66v τῇ ἐφαρμογῇ τῶν λόγων πρὸς τὰ πράγματα. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τῆς

1 post φησὶ add. δεῖν a 2 εἶναι om. C δεκτικόν CF post δόξα add. ὧν ὁ μὲν λόγος ὅ τε προφορικὸς ὅ τε ἐνδιάθετος ποσὸν ἡ δὲ δόξα ποιόν a 3 παρὰ μέρος post δεκτ. coll. C: om. a 4 καθεζόμενος F ὁ (ante σωκρ.) om Fa 5 οὗτος ψ.] ψευδῶς δοξάζει F 7. 8 ἡ αὐτὴ δ. καὶ ὁ αὐτὸς λ. coll. C 10 τὴν om. C δὲ] μὲν οὖν a 12 μηδὲν a δεξ. τὴν ἀπ. coll. C 13 οὐχ] μὴ a 17 μετέβαλεν C Arist. 19 ἑκάστου a αὐτῶν C Arist. 19. 20 τοῦ ἐναντίου C: τοὐναντίον F 23 οὐχὶ a 25 ἄλλων] λοιπῶν Ca 27 καθεσθῆναι C 31 ὥσπερ γάρ] ὥσπερ C: ὡς γὰρ F 33 post ἐφαρ. add. τῶν λόγων πρὸς τὰ πράγματα del. F οὕτω καὶ om. F

δόξης ἐροῦμεν· καὶ γὰρ κἀκείνη ἀκίνητος μένουσα τοῦ πράγματος κινη- 66v θέντος ἢ ἀληθὴς ἢ ψευδὴς λέγεται. ὥστε τῷ τρόπῳ ἴδιον τῆς οὐσίας ἐστὶ τοῦτο· ἄλλῳ γὰρ τρόπῳ ἡ οὐσία τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτικὴ καὶ ἄλλῳ ὁ λόγος καὶ ἡ δόξα.

p. 4b4 Εἰ καί τις ταῦτα παραδέχοιτο, τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν δεκτικὰ τῶν ἐναντίων εἶναι.

Καὶ οὕτω μὲν διὰ τῆς ἀντιπαραστήσεως. διὰ δὲ τῆς ἐνστάσεως οὕτως ἐπιλύεται τὴν ἀπορίαν·

p. 4b5 Οὐκ ἔστι δὲ ἀληθὲς τοῦτο.

Τοῦτ' ἔστιν οὐκ ἀληθές ἐστι τὸ λέγειν τὸν λόγον ἢ τὴν δόξαν δέχεσθαι τὰ ἐναντία· ἁπλῶς γὰρ οὐδὲν ὑπ' οὐδενὸς οὔτε ὁ λόγος κινεῖται οὔτε ἡ δόξα. ὥστε οὐκ ἂν εἴη δεκτικὰ τῶν ἐναντίων· ἡ μὲν γὰρ οὐσία ἐν τῷ δέχεσθαι τὰ ἐναντία τὴν κατὰ τὸ ποιὸν κινεῖται κίνησιν, ταῦτα δὲ οὐδέτερον ὑφ' ἑτέρου κινεῖται· οὔτε γὰρ ὁ λόγος αἴτιος τοῦ μεταβάλλειν τὸ πρᾶγμα καὶ εἰς τὰ ἐναντία κινηθῆναι οὔτε τὸ πρᾶγμα κινηθὲν παρακεκίνηκέ τι τοῦ λόγου· ὁ αὐτὸς γὰρ ἔμεινε λόγος ἀκίνητος· οὐδὲ γὰρ πέπονθέ τι· τὰ γὰρ δεχόμενα τὰ ἐναντία πάσχει (πάθος γάρ ἐστιν ἡ εἰς τὰ ἐναντία μεταβολή), τὰ δὲ πάσχοντα κινεῖται· τὸ πάθος γὰρ κίνησίς ἐστιν. εἰ τοίνυν ὁ προφορικὸς λόγος οὐχ ὑπομένει, ἀλλ' ἅμα τῷ ῥηθῆναι καὶ ἔφθαρται, δῆλον ὅτι οὐδὲ | κινεῖται (τὸ γὰρ μὴ ὂν πῶς κινηθήσεται;), εἰ 67r μὴ κινεῖται, οὐδὲ πάσχει, εἰ μὴ πάσχει, οὐδὲ τὰ ἐναντία ἐπιδέχεται. ἀλλ' εἰ ἄρα, τὸν αὐτὸν τῷ εἴδει λόγον φήσομεν ἐπιδέχεσθαι τὰ ἐναντία καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τῷ ἀριθμῷ. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δόξης ἐροῦμεν.

p. 4b17 Ὥστε ἴδιον ἂν εἴη τῆς οὐσίας τὸ ταὐτὸν καὶ ἓν ἀριθμῷ ὂν κατὰ τὴν ἑαυτῆς μεταβολὴν τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν.

Συμπεραίνει διὰ τούτων τὸν λόγον. δείξας ὅτι οὐχ εἷς καὶ ὁ αὐτὸς μένων ὁ λόγος τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτικός, ὅτι μόνῃ τῇ οὐσίᾳ τοῦτο

---

1 κἀκεῖ F 2. 3 ἢ ἀληθὴς—γὰρ τρόπῳ om. F 3 τοῦτό ἐστιν coll. a 5 εἰ δέ τις a: εἰ δέ τις καὶ Arist. 5. 6 τὴν δ. καὶ τὸν λ. φάσκων τῶν ἐν. δεκτικά F 6 post εἶναι add. οὐκ ἔστιν ἀληθές τοῦτο a 8 ἀπολύεται C 10 ἀλήθεια C 12 post οὔτε add. πάλιν C post ἐναντ. add. μηδενὸς ἐν αὐτοῖς γενομένου πάθους a 16 ἔμενε C 20 μὴ ὂν γὰρ coll. C 21 εἰ μὴ πάσχει om. C 22 εἰ] ἢ F 24 τῆς οὐσίας ἂν εἴη φησὶ a: ἂν οὐσίας εἴη Arist. 25 αὐτῆς CF (cf. p. 83,1. 2) 25. 26 δεκτ. εἶναι τῶν ἐναντ. (τῶν ἐναντ. εἶναι δεκτ. a) κατὰ τὴν ἑαυτῆς μεταβ. a Arist. 26 δεκτικήν F

ὑπάρχει. καὶ καλῶς προσέθηκε κατὰ τὴν ἑαυτῆς μεταβολήν· ἐκεῖνα 67r γὰρ οὐ κατὰ τὴν ἑαυτῶν μεταβολὴν ἐπιδέχονται τὰ ἐναντία, ὁ λόγος φημὶ καὶ ἡ δόξα, ἀλλὰ τῷ τὸ πρᾶγμα μεταβάλλεσθαι, ἡ δέ γε οὐσία αὐτὴ κατὰ τὸ ποιὸν μεταβάλλουσα δεκτικὴ τῶν ἐναντίων γεγένηται.

Περὶ ποσοῦ.

p. 4b20 Τοῦ δὲ ποσοῦ τὸ μέν ἐστι διωρισμένον τὸ δὲ συνεχές.

Τίνος μὲν ἕνεκα ἡ οὐσία πασῶν τῶν κατηγοριῶν προτέτακται, ἤδη φθάσαντες ἀποδεδώκαμεν, δευτέραν δὲ ἔχει τάξιν ἐν ταῖς κατηγορίαις τὸ ποσὸν δι' αἰτίας πλείους, καὶ πρῶτον μέν, ὅτι ἐν τῷ περὶ τῆς οὐσίας λόγῳ ἐμνήσθη τοῦ ποσοῦ, ἔνθα ἔλεγεν οὐκ ἴδιον τῆς | οὐσίας εἶναι τὸ μηδὲν 67v ἐναντίον εἶναι αὐτῇ, ἐπειδὴ καὶ τοῦ ποσοῦ (ἵνα οὖν μὴ ἐπὶ πολὺ ἐάσῃ ἡμᾶς ἀγνοοῦντας τὴν τοῦ ποσοῦ φύσιν, ἐπίτηδες εὐθὺς μετὰ τὴν οὐσίαν τὸν περὶ τούτου λόγον ποιεῖται), δεύτερον δέ, ὅτι καὶ ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων δευτέραν ἔχει τάξιν τὸ ποσόν· ἡ γὰρ πρώτη ὕλη, ὡς πολλάκις εἴρηται, ἀσώματος οὖσα καὶ ἀνείδεος καὶ ἀσχημάτιστος πρότερον ἐξογκωθεῖσα τὰς τρεῖς διαστάσεις δέχεται καὶ γίνεται τριχῇ διαστατόν, ὅ φησιν ὁ Ἀριστοτέλης δεύτερον ὑποκείμενον, εἶθ' οὕτως δέχεται τὰς ποιότητας καὶ ποιεῖ τὰ στοιχεῖα, ὥστε τρίτην τὸ ποιὸν ἐν τοῖς οὖσιν ἔχει τάξιν, τετάρτην δὲ τὰ πρός τι· τὰ γὰρ πρός τι σχέσις τίς ἐστιν ἑτέρων κατηγοριῶν, ὁ δὲ τόπος καὶ ὁ χρόνος καὶ τὰ λοιπὰ ἀπὸ τούτων σεσύληται. τρίτη δὲ αἰτία, ὅτι ἐπειδὴ διῃρεῖτο ἡ οὐσία εἰς τὴν πρώτην καὶ δευτέραν, τὸ δὲ πρῶτον καὶ δεύτερόν ἐστι τοῦ ἀριθμοῦ, ὁ δὲ ἀριθμὸς τοῦ ποσοῦ, εἰκότως μετὰ τὴν οὐσίαν τέτακται τὸ ποσόν. καὶ ἄλλως αὐτὸ τὸ ζητεῖν

---

1 αὐτὴν C: αὐτῆς F (sed cf. v. 2 ἑαυτῶν) 3 φησὶ a 4 post γεγένηται add. ἐν δὲ ἀριθμῷ εἶπεν, ὅτι δεῖ τὸν ἀριθμὸν ὡς ὕλην νοεῖσθαι καὶ περὶ ταύτην γίνεσθαι τὰς ἐναντιότητας, ἤγουν περιττῶν καὶ ἀρτίων a 5 tit. περὶ τοῦ ποσοῦ C 6 συν. τὸ δὲ διωρ. coll. C 7 μὲν οὖν C 9 πρώτη C: πρώτην F 10 ἔλεγεν] p. 3b27 ἴδιον δὲ C post οὐσίας add. δοκεῖ C 11 αὐτῇ εἶναι coll. C 13 ποιεῖται λ. coll. a δευτέραν F καὶ om. a 14 τάξιν ἔχει coll. C 15 εἴρηται] p. 65, 10 sq. 16 post ἐξογκ. add. ποιοῦται καὶ a τριχῇ om. F 17 ὁ om. F δεύτερον ὑποκ.] cf. Metaph. Δ 6 p. 1016a20. 23 8 p. 1017b24 17. 18 post ποιότ. add. καὶ γίνεται σύνθετον a 18 ὥστε τρίτην τὸ ποιὸν—ἔχει] οἷον τὸ τριχῇ διαστατὸν δεξάμενον θερμότητα καὶ ξηρότητα γίνεται πῦρ, ψυχρότητα δὲ καὶ ὑγρότητα γίνεται ὕδωρ, καὶ τἆλλα ὁμοίως. εἰκότως οὖν δευτέραν τάξιν ἔχει ἐν τοῖς οὖσι τὸ ποσόν. τὸ δὲ ποιὸν ἐν τοῖς οὖσι τρίτην ἔχει a 19 ἑκατέρων Ca 19. 20 post κατηγοριῶν add. καὶ διότι τῶν ἄλλων ἀναιρεθέντων ἐπινοήσαις ἂν φυσικὸν σῶμα, διαστάσεως δὲ μὴ οὔσης οὐδὲ σῶμα ἐπινοήσαις a 20 alt. ὁ om. CF 21 διαιρεῖται a τὴν δευτ. a 22 alt. τοῦ om. F 23 ἄλλως τε δὲ καὶ C καὶ ἄλλως—Ἀριστ. (p. 84,4) eicias

ποτέραν δεῖ τῶν κατηγοριῶν προτέραν τετάχθαι ἢ δευτέραν τοῦ ποσοῦ 67v ἐστι. πάλιν ὁ τοῦ σώματος ὅρος τῷ ἀριθμῷ προσκέχρηται (τῷ γὰρ τριχῇ διαστατῷ), τὸ δὲ σῶμα οὐσία ἐστίν, ὁ δὲ ἀριθμὸς τοῦ ποσοῦ. ὥστε διὰ πάντα εἰκότως δεύτερον τὸν περὶ τοῦ ποσοῦ λόγον ποιεῖται ὁ Ἀριστοτέλης.

Διαιρεῖ δὲ τὸ ποσὸν εἰς τὸ συνεχὲς καὶ τὸ διωρισμένον. συνεχὲς δέ ἐστι ποσὸν τὸ ἔχον τὰ μόρια ἡνωμένα καὶ συμπεφυκότα πρὸς ἄλληλα, διωρισμένον δὲ τὸ ἐναντίως | ἔχον. λέγω δὴ τὸ ἔχον τὰ μόρια διῃρημένα 68r ἀλλήλων. τοῦ δὲ συνεχοῦς πέντε φησὶν εἴδη, γραμμὴν ἐπιφάνειαν σῶμα τόπον χρόνον. τοῦ δὲ διωρισμένου δύο, ἀριθμὸν καὶ λόγον. δεῖ δὲ διὰ τοὺς ἀμυήτους γεωμετρίας εἰπεῖν περὶ τούτων βραχέα. ἰστέον τοίνυν ὅτι σῶμα καλοῦσιν οἱ γεωμέτραι τὸ ἔχον τὰς τρεῖς διαστάσεις, μῆκος πλάτος βάθος. τὸ δὲ σῶμα ἢ πεπερασμένον ἐστὶν ἢ ἄπειρον. ἀλλ' ὅτι μὲν οὐκ ἄπειρον, δέδεικται ἐν τῇ Φυσικῇ ἀκροάσει τῷ φιλοσόφῳ. οὐκοῦν ἀνάγκη πᾶν σῶμα πεπερασμένον εἶναι, εἴπερ ἐδείχθη μηδὲν ἄπειρον εἶναι δύνασθαι. τὸ δὲ πεπερασμένον ὑπὸ περάτων περατοῦται· ἕτερον ἄρα ἐστὶ τὸ πέρας παρὰ τὸ περατούμενον, ἐπεὶ ἀνάγκη ἢ ἀμφότερα πέρατα καλεῖν ἢ ἀμφότερα περατούμενα· εἰ γὰρ τὸ μέν ἐστι πέρας τὸ δὲ περατούμενον, ταὐτὸν δὲ τὸ πέρας τῷ περατουμένῳ καὶ οὐχ ἕτερον, ἀνάγκη τὸ εἰρημένον ἀκολουθεῖν· ὡς γὰρ ὁ Σωκράτης καὶ ἡ τούτου εἰκὼν ἕτερα ὄντα οὐ ταὐτά ἐστιν (εἰ γὰρ ταὐτὰ εἶεν, ἢ ἀμφότερα ἔσονται εἰκόνες Σωκράτους ἢ ἀμφότερα Σωκράτης), οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ πέρατος ἔχει καὶ τοῦ περατουμένου· ἐπειδὴ ἕτερα ταῦτα εἶναι ὡμολόγηται (ἕτερον γάρ ἐστι τὸ περατοῦν καὶ ἕτερον τὸ περατούμενον), ἀνάγκη μὴ εἶναι ταὐτά. εἰ τοίνυν τὸ σῶμα ἔχει τρεῖς διαστάσεις, τὸ τούτου ἄρα πέρας οὐχ ἕξει τρεῖς· ἢ οὖν δύο ἢ μίαν. ἀλλὰ μίαν μὲν ἀδύνατον· οὐ γὰρ περατώσει καθόλου αὐτὸ τὸ σῶμα. δεῖ δὲ τὸ πέρας ὅλον ἀποτερματίζειν ἔξωθεν τὸ περατούμενον· δεῖ ἄρα τὸ τοῦ σώματος πέρας ἔξωθεν ὅλον αὐτὸ περιέχειν, τοῦ βάθους οὐχ ἁπτόμενον. εἰ δὲ τοῦτο, μῆκος ἕξει μόνον καὶ πλάτος τὸ τοῦ σώματος πέρας· ὥστε μιᾷ ἐλλείψει τοῦ σώματος, ἵνα μὴ εἴη ταὐτὸν τῷ σώματι· ὅπερ ἐστὶν ἡ ἐπιφάνεια περατοῦσα τὸ σῶμα καὶ περιγράφουσα κατά τε | μῆκος καὶ πλάτος. ἐπειδὴ δὲ οὐδὲ αὕτη ἄπειρος, ἀνάγκη καὶ 68v τὸ ταύτης πέρας κατὰ τὸν εἰρημένον ἐπὶ τοῦ σώματος λόγον μιᾷ διαστάσει αὐτῆς λείπεσθαι. ταύτης οὖν κατά τε μῆκος καὶ πλάτος θεωρουμένης

---

1 ποτέραν — δευτέραν C: πότερον F: πρότερον a   2. 3 τῷ γὰρ τρ. διαστατῷ] τὰ γὰρ τρ. διαστατά F: τῷ τρ. διαστατῷ a   4 πάντων C   5 διαιρεῖται F
6 ante ποσὸν add. τὸ a   8 συνεχοῦς ποσοῦ a   11 τὰς om. a   13 ἐν τῇ Φυσ. ἀκρ.] Γ 5 p. 204b3 sq.   14 ἐδείχθη μὲν F   14. 15 δύν. εἶναι coll. a
15 ὑπὸ πέρατος a   ἄρα] δὲ C   16 παρὰ] περὶ F   ἐπεὶ] εἰ γὰρ μὴ ἦν ἕτερον ἀλλὰ ταὐτὸν τό τε πέρας καὶ τὸ περατούμενον C   pr. ἢ] ἦν a
19 ἐπακολ. a   20 ἐστιν] εἰσιν a   εἰκὼν a   21 alt. τοῦ om. F
22 ante ἐπειδὴ add. ἀνάγκη μὴ εἶναι ταὐτά a   ἐπεὶ δὲ F   ταῦτα post ὡμολ. coll. a   22. 23 ἕτερον γὰρ — ταὐτά om. a   25 αὐτὸ καθ. coll. C   29. 30 ὥστε — σώματι eicias   29 μιᾶς F: μιᾷ διαστάσει a
33 τε om C

ἐκεῖνο μίαν τὴν κατὰ τὸ μῆκος μόνον ἕξει διάστασιν. τοῦτο δέ ἐστιν ἡ γραμμὴ μῆκος οὖσα ἀπλατές, ὡς καὶ ὁ ταύτης ἔχει ὁρισμός. ἐπειδὴ δέ που καὶ ἡ γραμμὴ πεπερασμένη ἐστίν, ἀνάγκη τῷ αὐτῷ λόγῳ καὶ τὸ ταύτης πέρας μιᾷ διαστάσει αὐτῆς λείπεσθαι. ταύτης οὖν κατὰ μῆκος μόνον θεωρουμένης τὸ πέρας ταύτης ἀδιάστατον ἔσται παντελῶς, ὅπερ ἐστὶ τὸ σημεῖον. διόπερ καὶ ὁριζόμενος αὐτὸ ὁ γεωμέτρης φησὶ 'σημεῖόν ἐστιν οὗ μέρος οὐδέν'. 68v

Ὅτι δὲ οὐκ ἀνάπλασμα τῆς ἡμετέρας τυγχάνει διανοίας τὸ εἶναί τι μῆκος ἀπλατές, ἀλλ' ἔστι τοῦτο καὶ ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων, δεικνύουσι σαφῶς καὶ οἱ διορισμοὶ τῶν πεφωτισμένων τόπων ἀπὸ τῶν ἐσκιασμένων· τοῦ γὰρ ἡλίου εἰς τοῖχον, εἰ τύχοι, προσβάλλοντος καὶ μέρος τούτου φέρε φωτίζοντος, ἀνάγκη τὸ διορίζον μεταξὺ τοῦ πεφωτισμένου καὶ τοῦ ἐσκιασμένου τόπου μῆκος εἶναι ἀπλατὲς μόνον· εἰ γὰρ ἔχει πλάτος, ἢ πεφωτισμένον ἐστὶ τοῦτο πάντως ἢ ἐσκιασμένον· οὐ γάρ ἐστι τούτων μεταξύ τι. ἀλλ' εἰ μὲν εἴη πεφωτισμένον, τῷ πεφωτισμένῳ συνταγήσεται, εἰ δὲ ἐσκιασμένον, τῷ ἐσκιασμένῳ. ἀλλὰ μὴν ἐναργῶς ὁρᾶται μεταξὺ γραμμή, ἥτις κατὰ μῆκος ἐπιτεταμένη μόνον διορίζει τὸ ἐσκιασμένον ἀπὸ τοῦ πεφωτισμένου· εἰ γὰρ διώρισται ταῦτα ἀλλήλων, ἀνάγκη εἶναί τι παρ' αὐτά, τὸ διορίζον αὐτά, ὅπερ οὔτε πεφωτισμένον ὑπάρχον οὔτ' ἐσκιασμένον οὐδὲ πλάτος ἕξει· πλάτος γὰρ ἔχον ἢ πεφωτίσθαι ἢ ἐσκιάσθαι ἀνάγκη. οὐδέτερον δέ ἐστι τούτων, διορισμὸς ὂν ἑκατέρου. ὥστε ἀνάγκη πᾶσα τὸν διορισμὸν τοῦ | πεφωτισμένου τε καὶ ἐσκιασμένου τόπου μῆκος εἶναι μόνον ἀπλατές, ἥτις ἐστὶ γραμμή. 69r καὶ ἡ κοινὴ δὲ συνήθεια φυσικῶς ἔννοιαν ἴσχει τῆς γραμμῆς, ὁπηνίκα τὰς ὁδοὺς μετρῶμεν (μόνον γὰρ τὸ μῆκος λαμβάνομεν ἄνευ πλάτους), πάλιν δὲ αὖ τῆς ἐπιφανείας ἔννοιαν, ὅταν τὰ χωρία μετρῶμεν· τὸ μῆκος γὰρ αὐτῶν καὶ τὸ πλάτος μόνον προσλογιζόμεθα. ὅταν δὲ τὰ φρέατα μετρῶμεν καὶ τοὺς τοίχους καὶ τὰ ξύλα, τοῦ σώματος λαμβάνομεν ἔννοιαν μετὰ τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους καὶ τὸ βάθος παραλαμβάνοντες. πάλιν οὖν εἰ ἡ γραμμὴ οὐκ ἔστιν ἄπειρος ἀλλὰ πεπέρασται, ἀνάγκη πᾶσα καὶ τὸ ταύτης πέρας μιᾷ διαστάσει αὐτῆς λείπεσθαι· ἐπεὶ οὖν ἐφ' ἓν διαστατὸν ἡ γραμμή, τὸ ταύτης πέρας ἀδιάστατόν ἐστιν, ὅπερ ἐστὶ τὸ σημεῖον. διὸ καὶ οὕτως αὐτὸ ὁρίζονται 'οὗ μέρος οὐδέν'. καὶ οὕτω μὲν κατὰ ἀνάλυσιν ἐδείξαμεν ἐφεξῆς ταῦτα ἀλλήλοις

---

1 τὸ om. C μόνην F ἡ om. C 2. 3 ἐπειδὴ δέ που] ἐπεὶ δὲ a; scribas ἐπεὶ δὲ δήπου 4 αὐτῆς] ταύτης F τὸ μῆκος a 5 ἔσται] ἐστι Fa 6 διὸ Ca αὐτῶ F 8 τυγχ. τῆς ἡμ. coll. C τι] τὸ a 10 καὶ om. Ca 11 προβάλλ. F: προσβαλόντος a 11. 12 μέρος — φωτίζ.] μέρος μέν τι φωτίζοντος μέρος δέ τι σκιάζοντος C 12 φωτίσαντος Fa διοριζόμενον C: διωρίζον F post μεταξὺ add. τε καὶ C 13 μόνον ἀπλ. coll. a 14 παντ. τοῦτο coll. a συνεσκ. a 15 τι ante τούτ. (14) coll. a 17 ἐπιτεταγμένη a ἐσκοτισμ. a 18 αὐτὰ om. C: ταῦτα a 19 τὸ om. F ὑπάρχει a οὐδὲ] οὐ γὰρ F 20 ἔχον ἢ] ἔχει ὃ a 22 τε om. a 23 ἥτις] ὅπερ a 24 ἔχει F μετροῦμεν a 25 αὖ τῆς] τῆς C: αὐτῆς a 29 δ' οὖν a 32 ὁρ. αὐτὸ coll. a 33. 86,1 ἐφεξῆς — κείμενα om. F

κείμενα. καὶ κατὰ σύνθεσιν δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο δείξομεν πάλιν· τὸ γὰρ σημεῖον ῥυϊσκόμενον ποιεῖ τὴν γραμμήν· ἀρχὴ γάρ ἐστι τῆς γραμμῆς, ὥσπερ τὸ νῦν τοῦ χρόνου καὶ τὸ κίνημα τῆς κινήσεως. διὸ καλῶς φησιν ὁ Ἀριστοτέλης ἀναλογεῖν ταῦτα ἀλλήλοις, τό τε σημεῖον καὶ τὸ νῦν καὶ τὸ κίνημα· ὃν γὰρ λόγον ἔχει τὸ σημεῖον πρὸς τὴν γραμμὴν ἀρχὴ ὂν γραμμῆς ἀδιάστατος, τὸν αὐτὸν λόγον ἔχει καὶ τὸ νῦν πρὸς τὸν χρόνον καὶ τὸ κίνημα πρὸς τὴν κίνησιν ἀρχαὶ ὄντα τῶν μετ' αὐτὰ ἀδιάστατοι. ἡ δὲ γραμμὴ εἰς πλάτος κινηθεῖσα ποιεῖ τὴν ἐπιφάνειαν, αὕτη δὲ εἰς βάθος κινουμένη ποιεῖ τὸ σῶμα. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ γνωρίζειν ἡμᾶς τί ποτέ ἐστι γραμμὴ καὶ ἐπιφάνεια καὶ σῶμα.

Ὅτι δὲ ταῦτα συνεχῆ, δῆλον· συμπέφυκε γὰρ τὰ μόρια αὐτῶν καὶ ἥνωται πρὸς ἄλληλα. ὁ δὲ τόπος καὶ ὁ χρόνος οὐκ οἴκοθεν ἔχει τὸ συνεχές. διὸ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἀπαριθμησάμενος τὰ πρότερα τρία, τὴν γραμμὴν τὴν ἐπιφάνειαν τὸ σῶμα, ὡς ἀπὸ ἑτέρας ἀρχῆς ἐπήγαγεν ἔτι δὲ παρὰ ταῦτα χρόνος καὶ τόπος, ὡς ἐκείνων μὲν οἴκοθεν ἐχόντων τὴν συνέχειαν, τούτων δὲ οὐκ οἴκοθεν ἀλλ' ἐξ ἑτέρων αἰτιῶν· ὁ γὰρ χρόνος οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ μέτρον κινήσεως· ἡμέραν γάρ φαμεν εἶναι τὴν ἀπὸ ἀνατολῶν ἐπὶ ἀνατολὰς πάλιν τοῦ ἡλίου ἀποκατάστασιν, καὶ μῆνα πάλιν ὅταν ἡ σελήνη εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἐπανέλθῃ ὅθεν καὶ ἤρξατο, μᾶλλον δὲ ἀποστᾶσα τοῦ ἡλίου πάλιν εἰς ταὐτὸν αὐτῷ κατὰ μῆκος συνέλθῃ σημεῖον, καὶ ἐνιαυτὸν ὁμοίως τὴν ἐπὶ τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου τοῦ ἡλίου περίοδον. ὥστε ὁ χρόνος μέτρον ἐστὶ κινήσεως. ἡ δὲ κίνησις ἐν μεγέθει γίνεται· δείκνυσι γὰρ ὁ Ἀριστοτέλης μηδεμίαν κίνησιν διὰ κενοῦ δύνασθαι γίνεσθαι· εἰ γάρ τις, φησί, βούλοιτο διὰ κενοῦ τὴν κίνησιν γίνεσθαι, οὐκ ἔχει λόγον δοῦναι, τί δή ποτε τὰ σφαιροειδῆ τῶν σωμάτων θᾶττον καταφέρονται τῶν πεταλοειδῶν, κἂν ἰσόογκα ᾖ, καὶ ἄλλας πρὸς τούτῳ λέγων ἀποδείξεις. ὥστε τριῶν ὄντων τούτων ἐφεξῆς, μεγέθους κινήσεως χρόνου, ὡς ἂν ἔχῃ τὸ μέγεθος, οὕτως ἔχει καὶ ἡ κίνησις, καὶ ὡς ἂν ἔχῃ ἡ κίνησις, οὕτως ἔχει καὶ ὁ χρόνος· ἐὰν μὲν γὰρ συνεχὲς ᾖ τὸ μέγεθος, συνεχὴς ἔσται καὶ ἡ ἐπὶ τούτου γινομένη κίνησις, συνεχοῦς δὲ οὔσης τῆς κινήσεως συνεχὴς καὶ ὁ χρόνος. ὁμοίως καὶ εἰ διῃρημένον εἴη τὸ μέγεθος, διῃρημένη ἔσται καὶ ἡ κίνησις καὶ ὁ χρόνος· οἷον εἰ ἐπὶ ξύλου ἡ κίνησις γίνεται, εἰ μὲν διῄρηται τὰ τούτου μέρη, διῃρημένως γενήσεται καὶ ἡ κίνησις, εἰ δὲ ταῦτα συνεχῆ ἐστιν, συνεχὴς ἔσται καὶ ἡ

3 τῆς κινήσεως—κίνημα (4) a: om. CF 3. 4 φησιν ὁ Ἀρ.] Phys. Z 10 p. 241a2 5 τὴν om. F 9 καὶ ταῦτα—σῶμα (10) in mrg. suppl. C: om. F 10 ἡ ἐπιφ. καὶ τὸ σ. C 11 αὐτοῖς a 14 ὡς ἀπὸ ἑτ.] ὅσα πέρατα a 15 τόπος καὶ χρ. coll. Fa 17 ἢ μέτρον] ἡμέτερον F post κινήσεως add. τῆς ἐν οὐρανῷ σφαίρας γινομένης a 18 ἀπὸ] ἐπὶ F 20. 21 συνέλθοι F 23 ὁ Ἀριστ.] Phys. Δ 8 p. 214b30 sq. 24 διὰ κ. βουλ. coll. C 29 ante ὁ χρόνος iter. ἡ κίνησις. καὶ ὡς—ἔχει καὶ C 30 συνεχὲς (pr. l.) F 30 τούτῳ C 32 ἔσται] ἐστὶ a 32. 33 ἡ κιν. ἐπὶ ξ. coll. a 33. 34 γίνεται C 34. p. 87,1 εἰ δὲ—κίνησις om. F 34 ἐστιν om. a ἔσται] ἐστι a

κίνησις. εἰ οὖν συνεχὴς ἡ οὐρανία σφαῖρα, συνεχὴς καὶ ἡ ἐπὶ ταύτης 69v γινομένη κίνησις. συνεχὴς δὲ καὶ ὁ χρόνος· οὐδὲν γὰρ ἄλλο χρόνος ἐστὶν ἀλλ' ἢ μέτρον κινήσεως τῆς ἐν ταύτῃ | γινομένης. ὥστε ὁ χρόνος οὐκ 70r οἴκοθεν ἔχει τὸ συνεχὲς ἀλλὰ διὰ τὴν κίνησιν, ἡ δὲ κίνησις διὰ τὸ σῶμα, ἐφ' οὗ καὶ ἡ κίνησις. ὥστε καὶ ὁ χρόνος διὰ τὸ σῶμα τὸ συνεχὲς ἔχει.

Ἀλλ' οὐδὲ ὁ τόπος οἴκοθεν ἔχει τὸ συνεχές· τόπος γάρ ἐστιν, ὡς ἤδη εἴπομεν, τὸ πέρας τοῦ περιέχοντος καθ' ὃ περιέχει τὸ περιεχόμενον, οἷον ὁ κέραμος τόπος ἐστὶ τοῦ οἴνου, οὐ καθ' ὅλον αὐτὸν ἀλλὰ κατὰ μόνην τὴν κοίλην αὐτοῦ ἐπιφάνειαν· ὡς ἂν οὖν ἔχῃ τὸ περιεχόμενον, οὕτως ἕξει καὶ ὁ τόπος· παντὸς οὖν σώματος συνεχοῦς ὄντος καὶ ἐξ ἀνάγκης ὄντος ἐν τόπῳ, συνεχὴς ἔσται καὶ ὁ τόπος. ὥστε καὶ ὁ τόπος διὰ τὸ ἐν αὐτῷ σῶμα ἔχει τὸ συνεχές· ᾗ μὲν γὰρ πέρας ἐστὶ τοῦ περιέχοντος, ἐπιφάνεια λέγεται οὐχὶ τόπος καὶ συνεχής ἐστιν. ᾗ δὲ περιέχει, τόπος καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ περιεχομένου καθ' ὃ τόπος ἐστὶ τὸ συνεχὲς ἔχει. ὅτι δὲ πᾶς τόπος συνεχής ἐστι, καὶ ἐντεῦθεν δῆλον· εἰ γὰρ διέλοις τὸν κέραμον καὶ μηδὲν ὑποθείης ἔξωθεν τοῦ οἴνου, μήτε ἀέρα μήτε ἄλλο τι σῶμα, εὑρεθήσεται τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ οἴνου τὸ κατὰ τὴν διαίρεσιν ἐπιφαινόμενον μὴ ὂν ἐν τόπῳ, ὅπερ ἄτοπον· πᾶν γὰρ σῶμα ἐν τόπῳ ἀνάγκη εἶναι. ταῦτα μὲν οὖν τὰ πέντε τοῦ συνεχοῦς εἴδη.

Διὰ τί δὲ τὴν κίνησιν οὐ συναριθμεῖ τοῖς εἴδεσι τοῦ συνεχοῦς; φαμὲν ὅτι ἡ κίνησις ἀόριστόν τι πρᾶγμά ἐστιν· ὁδὸς γάρ ἐστιν ἀπὸ τοῦ δυνάμει ἐπὶ τὸ ἐνεργείᾳ. διὰ τοῦτο οὖν οὐκ ἐμνημόνευσεν αὐτῆς. καὶ ἔτι ὡς πρὸς εἰσαγομένους ποιούμενος τὸν λόγον· πλείονος γὰρ διδασκαλίας ὁ περὶ αὐτῆς δεῖται λόγος. ἢ μᾶλλον λεκτέον ὅτι οὐδὲ κυρίως ἐστὶ ποσὸν ἡ κίνησις· ἔστι γὰρ ἐνέργειά τις τοῦ κινουμένου· πῶς γὰρ ἂν εἴποιμι ποσὸν τὴν ἀλλοίωσιν ἢ τὴν αὔξησιν ἢ τὴν μείωσιν; ὡς οὖν οὐδὲ γένεσις ποσόν, οὐδὲ τῶν κινήσεων οὐδεμία· οὐδὲ γὰρ αὐτὴ ἡ κατὰ τό|πον κίνησις ποσὸν 70v ἀλλ' ἐνέργειά τις, διὰ δὲ τὸ ὑποκείμενον περὶ ὃ γίνεται τὸ συνεχὲς ἔχει καὶ οὐ καθ' αὑτήν. ὥστε, ὅπερ καὶ πρόσθεν ἔλεγον, καθόλου τὰς μεταβολὰς ὁδοὺς ἐπὶ τὰς κατηγορίας λεκτέον, οὐ κατηγορίας, ἢ ἄλλην ὑπ' ἄλλην ἀνακτέον, ὡς ἐν ἐκείνοις εἴρηται. ὁ δὲ χρόνος ἀριθμὸς ὢν καὶ μέτρον

---

1 ἐπὶ] ὑπὸ Ca 3 ταύτῃ] αὐτῷ a 5 pr. καὶ om. a 8 εἴπομεν] p. 33,22 10 κοίλην] κοινὴν C ἂν om. a ἔχει Fa 11 post τόπος add. ὥστε καὶ ὁ τόπος F (cf. v. 12) 12 ἐν τόπῳ ante ἐξ (11) coll. a 13 αὐτὸ F post συνεχές add. τόπος μὲν γὰρ πέρας ἐστὶ τοῦ περιέχοντος C: τόπος γάρ ἐστιν, ὡς ἤδη εἴπομεν, πέρας τοῦ περιέχοντος a 13. 14 ᾗ μὲν — περιέχοντος om. C 14 ante ᾗ δὲ add. καὶ ἐντεῦθεν δῆλον F (cf. v. 16) 16 ἐνταῦθα C 17 ὑποθείης] ὑποθῇ CF: ὑπόθεις a μήτε (alt.)] τότε C 18 ἐκείνου a 23 ἐμνήσθη ταύτης a 25 αὐτὴν a 26 ἂν om. a 27 ἡ γέν. a 28 οὐδεμία τῶν κιν. (οὐδὲ om.) a 30 πρόσθεν ἔλεγον] p. 48, 21 post ἔλεγον add. ὅτι a καθόλου ὂν F 31 ἢ] an καὶ? 32 ἐν ἐκείνοις] ἐκείνῳ F

κινήσεως κυρίως ἐστὶ ποσόν· ὁ γὰρ ἀριθμὸς καὶ τὸ μέτρον τοῦ ποσοῦ· 70r ποσὸν οὖν ὁ χρόνος, εἰ καὶ τὸ συνεχὲς ⟨ἑτέρωθεν⟩ ἔχει.

Ζητεῖται δὲ πῶς τὸ σῶμα εἰς τὰ εἴδη τοῦ ποσοῦ συγκατηρίθμησε, καίτοι τὸ σῶμα οὐσία ἐστί. φημὶ οὖν ὅτι, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴπομεν, καὶ ποιὸν καὶ ποσὸν ἔστιν οὐσιῶδες, ὥσπερ ἐν πυρὶ μὲν τὸ θερμὸν ποιὸν οὐσιῶδες ἐν σώματι δὲ τὸ τριχῇ διαστατὸν ποσὸν οὐσιῶδες. ὥσπερ οὖν εἴ τις τὸ ἐν πυρὶ θερμὸν ὡς ποιότητα ἁπλῶς σκοποίη καὶ μὴ ὡς πῦρ, ὑπὸ τὴν ποιότητα τοῦτο ἀνάξει, οὕτω δὴ καὶ τὸ σῶμα, καθὸ ἁπλῶς μῆκος καὶ πλάτος καὶ βάθος ἔχει, θεωροῦντες ὡς ποσοῦ τι θεωρήσομεν εἶδος καὶ οὐκ οὐσίαν.

Τοῦ δὲ διωρισμένου εἴδη, ὡς εἴρηται, ὁ λόγος καὶ ὁ ἀριθμός· ὁ γὰρ λόγος καὶ ποσόν ἐστι καὶ διωρισμένον ποσόν, ποσὸν μὲν ὅτι καταμετρεῖται, φησί, συλλαβῇ βραχείᾳ καὶ μακρᾷ, διωρισμένον δὲ ὅτι ἑκάστη τῶν συλλαβῶν ἰδίαν ἔχει περιγραφὴν καὶ δυνάμεθα τὴν μίαν συλλαβὴν εἰπόντες τὴν ἑτέραν σιωπῆσαι. καὶ ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν διωρισμένων ἐστί· καὶ τούτου γὰρ ἑκάστη μονὰς ἰδίαν ἔχει περιγραφήν.

Οὕτω μὲν οὖν τῇ διαιρέσει χρησάμενος καὶ τῇ ὑποδιαιρέσει, πάλιν ἐπιδιαιρεῖ τὸ ποσὸν κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον λέγων ὅτι τοῦ ποσοῦ τὰ μὲν ἐκ θέσιν ἐχόντων πρὸς ἄλληλα τῶν ἐν αὐτοῖς μορίων συνέστηκε, τὰ δὲ οὐκ ἐξ ἐχόντων θέσιν. ἐκ θέσιν δὲ ἐχόντων πρὸς ἄλληλα τῶν ἐν αὐτοῖς μορίων ἐκεῖνα λέγεται ἃ κεῖταί που καὶ δεικτά ἐστι καὶ συνεστηκότα ὅλα ἅμα τὰ μόρα ἔχει, οἷον λίθος· καὶ γὰρ κεῖται 71r (ἐν τοίχῳ γάρ, εἰ τύχοι) καὶ δεικτός ἐστιν (ὑποπίπτει γὰρ τῇ αἰσθήσει) καὶ πάντα ἅμα τὰ μόρια αὐτοῦ συνέστηκε. τὰ μὲν οὖν ἐκ θέσιν ἐχόντων ἐστὶ τό τε σῶμα καὶ ἡ ἐπιφάνεια καὶ ἡ γραμμὴ καὶ ὁ τόπος. ταῦτα γὰρ πάντα καὶ δεικτά ἐστι καὶ κεῖταί που καὶ συνεστηκότα πάντα ἔχει τὰ μόρια. ὁ μέντοι γε χρόνος καὶ ὁ λόγος οὔτε δεικτά ἐστιν (οὐδὲ γὰρ τῇ αἰσθήσει ὑποπίπτει) οὔτε δὲ ἅμα συνεστηκότα τὰ μόρια ἔχει· οὐδὲ γὰρ ὁ χρόνος ὅλος ἅμα ὑφίσταται, ἀλλ' ἢ κατὰ μόνον τὸ νῦν (ἐν γὰρ τῷ γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι εὐθὺς τὸ εἶναι ἔχει), ἀλλ' οὔτε ὁ λόγος ὅλος ἅμα ὑφίσταται· ἡ γὰρ ῥηθεῖσα συλλαβὴ οὐχ ὑπομένει τὴν ῥηθησομένην, ἀλλὰ φθάνει

---

2 ἑτέρωθεν Paris. 2051: om. CFa ἔχει C: τὸ σῶμα a: om. F 4 καὶ om. Fa 4. 5 ἔμπρ. εἴπομεν] p. 65,8 sq. 5 μὲν om. Fa 5. 6 θερμὸν καὶ F 6 καὶ ἐν σώμ. δὲ F: καὶ ἐν σωμ. (δὲ om.) a 9 βάθος καὶ πλ. coll. C θεωροῦντες] θεωρεῖται C 9. 10 τι θεωρήσομεν] τὸ θεωροῦμεν F: τεθεωρήκαμεν a 10 οὐκ om. F 11 ὡς εἴρ. εἴδη coll. F εἴρηται] p. 84,9 13 φησι συλλ.] ταῖς συλλαβαῖς C βραχ.—μακρᾷ in lac. om. C βραχείᾳ τε a 16 γὰρ om. CF 17 καὶ τῇ ὑποδιαιρέσει om. C 18 ὑποδιαιρεῖ a τὸ μὲν . . τὸ δὲ (20) Fa 20 ἐξ οὐκ coll. Ca 21 λέγονται Fa δεικτικὰ (ubique) a 22 εἰσι a ἅμα om. C: ante ὅλα coll. a 26 καὶ (post πάντα) om. Fa δεικτά Paris. 2051: δεικτικά CFa πάντα ἅμα a 27 γε om. a λόγος καὶ ὁ χρ. coll. C δεικτικά Ca 28 τὰ om. CF 29 τῷ] τὸ F 30 οὔτε] an οὐδέ? 31 τὴν ῥηθ. – ὑπομένει (p. 89,1) om. F τὰ ῥηθησόμενα a

ἡ πρώτη φθαρεῖσα πρὶν τὴν ἑτέραν λεχθῆναι. ὃ οὖν οὐχ ὑπομένει, πῶς 71r ἂν ἔχοι θέσιν τινά; ἀλλὰ μᾶλλον τάξιν τινὰ εἴποις ἂν ἔχειν ταῦτα φυσικήν· πρότερον γὰρ τὸ νῦν τοῦ μέλλοντος, οὐκέτι δὲ τὸ μέλλον τοῦ νῦν πρότερον. καὶ τοῦτό ἐστι τάξις φυσική, ὅταν μὴ ἀνακάμπτῃ, πρὸς ἡμᾶς δὲ τάξις ἐστίν, ὅταν ἀδιαφόρως ἀνακάμπτῃ, οἷον ὅταν ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἀρξάμενοι πρῶτον εἴπωμεν τὸν δεξιόν, πάλιν δὲ εἰ βουληθείημεν ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἄρξασθαι, τὸν ἀριστερὸν πρῶτον εἴπωμεν. καὶ ὁ λόγος δὲ ἔχει τὴν φυσικὴν τάξιν· ὁ γὰρ λέγων 'Σωκράτης' λόγος ἔχει τὴν μὲν πρώτην συλλαβὴν τὴν δὲ δευτέραν. καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ δέ ἐστιν ἡ τάξις τῷ τὸ ἓν πρότερον ἀπαριθμεῖσθαι τῶν δύο. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀριθμὸς διττός, ὁ μὲν ἐν τῇ ψυχῇ ὁ ἀριθμῶν ὁ δὲ ἐν τοῖς ἀριθμητοῖς (ὥσπερ καὶ ὁ ξέστης διττός, ὅ τε μετρῶν καὶ ὁ μετρούμενος), ὁ μὲν ἐν τῇ ψυχῇ ἀριθμὸς δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη ἐκ θέσιν ἐχόντων μορίων (οὐ γὰρ ἔχει τινὰ θέσιν τὰ μόρια αὐτοῦ· ἔστι γὰρ νοητός), ὁ δὲ ἐν τοῖς ἀριθμητοῖς, οἷον ἐν τοῖς δέκα ἵπποις, ἐξ ἐχόντων θέσιν | ἐστί· τὰ γὰρ μόρια αὐτοῦ κεῖταί που 71v καὶ θέσιν τινὰ ἔχει πρὸς ἄλληλα. διὰ τοῦτο οὕτως εἶπε θέσιν δὲ οὐ πάνυ λάβοις ἄν, καὶ οὐκ εἶπεν 'οὐδαμῶς', εἰδὼς ὅτι ὁ μέν τις τῶν ἀριθμῶν ἐξ ἐχόντων θέσιν ἐστίν, ὁ δὲ οὐκ ἐξ ἐχόντων θέσιν. ἀλλὰ γὰρ ἄξιον καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς λέξεως ἐξετάσαι τὰ εἰρημένα.

p. 4b25 Τῶν μὲν γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ μορίων οὐδείς ἐστι κοινὸς ὅρος, πρὸς ὃν συνάπτει τὰ μόρια αὐτοῦ.

Ὅτι μὲν ποσόν ἐστιν ὁ ἀριθμός, οὐδὲ κατασκευάσαι ἀξιοῖ· ὁ γὰρ μὴ βουλόμενος τὸν ἀριθμὸν ποσὸν εἶναι, οὐδὲ ἄλλο τι ἀξιώσειεν. ὅτι δὲ διωρισμένον ποσόν, τοῦτο κατασκευάζει· οὐ γὰρ ἔχει, φησί, κοινὸν ὅρον, πρὸς ὃν συνάπτει τὰ μόρια αὐτοῦ· τὸν γὰρ δέκα ἀριθμὸν εἰ διέλοιμεν εἰς δύο πεντάδας, ἑκατέραν εὑρήσομεν διωρισμένην καὶ οἰκείαν ἔχουσαν περιγραφήν· οὐδὲ γὰρ ἔστι τις μονὰς ἑκατέροις συνημμένη τοῖς μέρεσι καὶ δι' ἑαυτῆς τὴν συνέχειαν αὐτοῖς χαριζομένη. καὶ ἐπὶ τοῦ ἑπτὰ ἀριθμοῦ ὁμοίως· ἡ γὰρ τετάρτη μονὰς οὐδεμίαν τῶν τριάδων οὔτε πρὸς ἑαυτὴν οὔτε πρὸς ἀλλήλας συνάπτει, ἀλλ' ἐν ἰδίᾳ καὶ αὐτὴ θεωρεῖται περιγραφῇ. ὥστε διωρισμένον ποσὸν ὁ ἀριθμός. ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος, φησί, | διωρισμένον 72r ποσὸν διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· οὔτε γὰρ τὰ τοῦ λόγου μόρια, λέγω δὴ

---

1 ἑτέρ.] δευτέραν a ῥηθῆναι a 2 ante ἔχοι add. οὖν F ἔχῃ C: ἔχει a ἂν εἴποις coll. C 5. 6 ἀρχόμενοι a 6. 7 τὸ δεξ. . . τὸ ἀριστ. a 7 εἴπ. πρ. coll. C ἔχει post τάξιν (8) coll. a 8 σωκράτης om. a post μὲν add. ἐν τῇ ψυχῇ ὁ ἀριθμῶν del. F 9 τῷ] τὸ a 10 ἀριθμεῖσθαι Ca ἐπεὶ C 12 τε om. C 15 ἵπποις] ἢ πέντε F 16 εἴπομεν F 18 ἐξ οὐκ coll. Ca 19 λέξ.] τάξεως F 20 post μορίων add. φησὶν F 21 συνάπτεται C 26 ἑκατ.] ἑκάστην Fa 26. 27 ἐπιγρ. C 32 λέγω δὴ] οὐδὲ C

τὰς συλλαβάς, ἔστιν ἰδεῖν διά τινος κοινοῦ ὅρου συναπτόμενα. ἀλλ' ἕκαστον 72r αὐτῶν περιγέγραπται. λέγω δέ, φησί, τὸν μετὰ φωνῆς λόγον γινόμενον· ἐπειδὴ γὰρ ὁ λόγος ὁ μέν τίς ἐστι προφορικὸς ὁ δὲ ἐνδιάθετος ὁ ἐν τῇ ψυχῇ θεωρούμενος, διὰ τοῦτο ἐπισημαίνεται ὅτι περὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου φησίν· ὁ γὰρ ἐνδιάθετος οὐδὲ ποσὸν ὅλως ἐστίν, ἀλλ' εἴπερ ἄρα, ποιότης ἐστὶ τῆς ψυχῆς, εἴπερ διάθεσίς ἐστι τῆς ψυχῆς ἢ ἕξις, διάθεσις δὲ καὶ ἕξις ποιότητες, ὡς εἰσόμεθα.

p. 5a1 Ἡ δὲ γραμμὴ συνεχής ἐστιν· ἔστι γὰρ λαβεῖν κοινὸν ὅρον, πρὸς ὃν τὰ μόρια αὐτῆς συνάπτει, στιγμήν, καὶ τῆς ἐπιφανείας γραμμήν.

Εἰκότως ἡ γραμμὴ συνεχής· ἕκαστον γὰρ τῶν μορίων αὐτῆς συνάπτει πρὸς ἄλληλα κοινὸν ἔχοντα ὅρον τὸ σημεῖον· τὸ δὲ σημεῖον ἀμερὲς καὶ ἀδιάστατον· εἰκότως ἄρα καὶ τὰ μέρη αὐτῆς συνεχῶς τε καὶ ἀδιαστάτως ἡνωμένα ἐστί· κατὰ γὰρ σημεῖον ἡ γραμμὴ διαιρεῖται, καθ' ὃ καὶ συνάπτει τὰ μόρια αὐτῆς. δεῖ δὲ λαβεῖν τὸ σημεῖον ἤτοι τὴν διαίρεσιν δυνάμει καὶ μὴ ἐνεργείᾳ· ἐὰν γὰρ ἐνεργείᾳ λάβῃς, οὐκ ἔσται συνεχὴς ὅλη ἡ γραμμή. καὶ τῆς ἐπιφανείας δὲ τὰ μέρη κοινῷ ὅρῳ συνάπτεται τῇ γραμμῇ. ὥστε καὶ ἡ ἐπιφάνεια συνεχής· γραμμῇ γὰρ διαιρεῖται. εἰ δὲ ἡ γραμμὴ μῆκός ἐστιν ἀπλατές, κατὰ μῆκος διαιρουμένης τῆς ἐπιφανείας ἀδιαστάτως ἕξουσι τὰ μέρη κατὰ πλάτος, ἐπεὶ μηδὲ ἔχει ἡ γραμμὴ τὴν κατὰ πλάτος διάστασιν. δυνάμει δὲ κἀνταῦθα τὴν γραμμὴν ληπτέον, καὶ οὐκ ἐνεργείᾳ.

p. 5a3 Τὰ γὰρ τοῦ ἐπιπέδου μόρια πρός τινα κοινὸν ὅρον συνάπτει. |

Οἱ μὲν παλαιότεροι πᾶσαν ἁπλῶς ἐπιφάνειαν ἐπίπεδον καλοῦσιν ἓν 72v ἀνθ' ἑνὸς λέγοντες (ἀδιάφορον γὰρ αὐτοῖς ἐπιφάνειαν ἢ ἐπίπεδον λέγειν), οἱ δὲ νεώτεροι οὐ πᾶσαν ἐπιφάνειαν ἐπίπεδον καλοῦσιν, ἀλλὰ τὴν ἀποτεταμένην μόνως· γένος γὰρ ἴσασι τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ταύτην διαιροῦσιν εἴς τε τὴν ἐπίπεδον καὶ κυλινδρικὴν καὶ σφαιρικὴν καὶ εἴ τις ἄλλη εἴη.

---

1 τινος] τοῦ C: om. F   συναπτόμενα scripsi: συναπτομένας CFa   ἕκαστον scripsi: ἑκάτερον CF: ἑκάστη a   2 λέγω] λόγον a   post δὲ add. αὐτὸν Arist.   λόγον om. a   3 γινόμ.] σημαινόμενον F   τις om. a   4 τῇ om. a   5 φησιν] αὐτοῦ ὁ σκοπός C   6 ἄρα ἔστι τι, δηλονότι ποιότης a   7 post εἰσόμεθα add. ex Marc. 217 προτετίμηται δὲ ὁ ἀριθμὸς τοῦ λόγου, ἐπειδὴ δι' αὐτοῦ μετρεῖται ὁ λόγος a   8 ἐστιν om. F   8. 9 κοιν. ὅρον λ. coll. F   11 post συνεχής add. γραμμὴ γάρ ἐστι μῆκος ἀπλατές a   12 ἄλληλα] ἄλλο καὶ ἄλλο a   14 εἰσί Fa   15 τὴν διαίρ.] τὸν κοινὸν ὅρον a   16 ἐὰν] εἰ CF   18 γὰρ om. F   19 διαιρούμενον a   20 ἐπειδὴ F   21 τὸ πλάτος F   δὲ] γὰρ F   25 μὲν γὰρ a   28 μόνον a

p. 5a4 Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος ἔχοις ἂν λαβεῖν 72v
κοινὸν ὅρον, γραμμὴν ἢ ἐπιφάνειαν, πρὸς ὃν τὰ τοῦ σώματος μόρια συνάπτει.

Συνάπτει γὰρ τὰ μέρη τοῦ σώματος πρὸς κοινὸν ὅρον, τὴν ἐπιφάνειαν, διὰ ταύτην δὲ καὶ πρὸς τὴν γραμμήν· τῆς γὰρ ἐπιφανείας κατὰ βάθος διαιρούσης τὰ σώματα, αὐτῆς δὲ παντελῶς ἀδιαστάτου οὔσης κατὰ βάθος, ἀδιαστάτως ἐξ ἀνάγκης καὶ τὰ μέρη τοῦ σώματος συνάπτουσι πρὸς ἄλληλα κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν. κἀνταῦθα δὲ δυνάμει πάλιν τὴν διαίρεσιν ἤτοι τὴν ἐπιφάνειαν λαμβάνομεν. διὰ δὲ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ πρὸς γραμμὴν συνάπτουσι τὰ τοῦ σώματος μέρη· ἐπειδὴ γάρ, ὡς εἴπομεν, ῥυεῖσα ἡ γραμμὴ ποιεῖ τὴν ἐπιφάνειαν, τὸν διαιροῦντα τὸ σῶμα κατὰ ἐπιφάνειαν δεῖ ἄρξασθαι ἀπὸ γραμμῆς καὶ ταύτην οἱονεὶ ἐπισύροντα ποιεῖν ἐπιφάνειαν καὶ δι' αὐτῆς τέμνειν τὸ ὑποκείμενον. ὥστε ἐπειδὴ καθ' ὅλην ἑαυτὴν ἡ ἐπιφάνεια τέμνει τὸ σῶμα, ἀνάγκη καὶ κατὰ τὸ πέρας αὐτῆς, λέγω δὴ τὴν γραμμήν, συνάπτειν τὰ τοῦ σώματος ἄκρα.

p. 5a6 Ἔστι δὲ καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῶν τοιούτων· ὁ γὰρ νῦν χρόνος συνάπτει πρὸς τὸν παρεληλυθότα καὶ τὸν μέλλοντα. πάλιν ὁ τόπος τῶν συνεχῶν ἐστι· τόπον γάρ τινα τὰ τοῦ σώματος μόρια κατέχει, ἃ πρός τινα κοινὸν ὅρον |
συνάπτει. 73r

Εἰ γὰρ ἀπεδείχθη τὸ σῶμα συνειλημμένα καὶ συνεχῆ ἔχον τὰ μόρια, πᾶν δὲ σῶμα καθ' ὅλον αὐτὸ ἐν τόπῳ ἐστίν, ὁ τόπος ἄρα ὁ περιέχων τὸ σῶμα συνεχὴς ἔσται, ἐπεὶ μηδὲν τῶν τοῦ σώματος μορίων ἐκφεύγει τὸ ἐν τόπῳ εἶναι. οὐκοῦν διὰ τὴν συνέχειαν τοῦ σώματος καὶ ὁ τόπος ἔχει τὸ συνεχές.

p. 5a15 Ἔτι δὲ τὰ μὲν ἐκ θέσιν ἐχόντων πρὸς ἄλληλα τῶν ἐν αὐτοῖς μορίων συνέστηκε, τὰ δὲ οὐκ ἐξ ἐχόντων θέσιν.

Ἐπιβλέπειν χρὴ ὅτι τὸν μὲν χρόνον ἐν τῇ προτέρᾳ διαιρέσει συν- 73v
τάττει τοῖς συνεχέσι ποσοῖς, γραμμῇ ἐπιφανείᾳ σώματι τόπῳ, ἐνταῦθα δὲ

---

1 ἔχεις F   λαβεῖν καὶ ἀποδοῦναι a   2 ἢ om. F   ὃν] ἣν a: ᾇ Arist.
4 τὸν κοινὸν Ca   5 τὴν om. Fa   5. 6 διαιρ. κατὰ β. coll. a   7 καὶ τὰ μ. ἐξ ἀν. coll. C   7. 8 πρὸς ἄλλ. συν. coll. C   7 συνάπτεται a   9 ἤτοι] ἔτι πρὸς a   10 συνάπτει a   εἴπομεν] p. 86,8   11 τὴν διαιροῦσαν C   τὴν ἐπιφ. (alt. l.) Ca   12 τὴν ἐπιφ. C   17 πρός τε τὸν C   18 καὶ πάλιν C
22 δὲ] γὰρ a   ὅλου C   αὐτὸ scripsi: αὐτὸ Ca: αὐτῷ F   23 ἐστιν a   μερῶν F   26 ἔτι δὲ καὶ C: καὶ (ἔτι δὲ om.) F   27 ἐξ οὐκ coll. a

τοῖς μὴ ἐκ θέσιν ἐχόντων. ἐπεὶ κατὰ τὰ τρία ταῦτα χαρακτηρίζεται τὰ 73r ἐκ θέσιν ἐχόντων, τὸ κεῖσθαί που καὶ τὸ δεικτὰ εἶναι καὶ τὸ συνεστηκότα ἔχειν τὰ μόρια, τοῦτ᾽ ἔστιν ἅμα ὅλα ὑφεστηκότα, ὧν οὐδὲ ἓν ὑπάρχει τῷ χρόνῳ. τὸν δὲ ἀριθμὸν ἐν τῇ πρώτῃ διαιρέσει τοῖς διωρισμένοις συγκαταριθμήσας, δοκεῖ πως ἐνταῦθα τοῖς ἐκ θέσιν ἐχόντων. εἰρήκαμεν δὲ ἀνωτέρω περὶ οὗ ἀριθμοῦ αὐτῷ ὁ λόγος.

p. 5a38 Κυρίως δὲ ποσὰ ταῦτα μόνα λέγεται τὰ εἰρημένα, τὰ δὲ ἄλλα πάντα κατὰ συμβεβηκός· εἰς ταῦτα γὰρ ἀποβλέποντες καὶ τὰ ἄλλα ποσὰ λέγομεν, οἷον πολὺ τὸ λευκὸν λέγεται τῷ γε τὴν ἐπιφάνειαν πολλὴν εἶναι. |

Ἔργον ἐπιστήμονος μὴ μόνον τὰ ὑποβεβλημένα τῇ ἐπιστήμῃ αὐτοῦ 74r πράγματα σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ δοκοῦντα μὲν εἶναι, κατὰ ἀλήθειαν δὲ μὴ ὄντα, ἐπεξέργεσθαι καὶ διελέγχειν. τοῦτο καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ποιεῖ· ἀπαριθμησάμενος γὰρ τὰ ἑπτὰ τοῦ ποσοῦ εἴδη, πέντε τοῦ συνεχοῦς καὶ δύο τοῦ διωρισμένου, οὐκ ἔστη μέχρι τούτου, ἀλλὰ ζητεῖ εἰ καί τι ἄλλο δύναται ἀνάγεσθαι ὑπὸ τὸ ποσόν. ἐπεὶ οὖν δοκεῖ τὸ λευκὸν καὶ πολὺ καὶ ὀλίγον, τὸ δὲ πολὺ καὶ ὀλίγον τοῦ ποσοῦ ἐστιν, ἀλλὰ καὶ τὴν πρᾶξιν λέγομεν καὶ μακρὰν καὶ βραχεῖαν, φησὶν ὅτι οὐ κυρίως ἐστὶ ταῦτα ποσὰ ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· τῷ γὰρ ἐν ποσοῖς εἶναι λέγονται ποσὰ καὶ αὐτά· ἐπειδὴ γὰρ τὸ λευκὸν ἐν ἐπιφανείᾳ ἐστίν, ἐκείνης πολλῆς οὔσης ἢ ὀλίγης ἐκ μεταλήψεως ταύτης λέγομεν τὸ λευκὸν πολὺ ἢ ὀλίγον εἶναι. καὶ ἡ πρᾶξις ὁμοίως κατὰ συμβεβηκὸς ἔχει τὸ μακρὰ εἶναι ἢ βραχεῖα· ἐπειδὴ γὰρ ὁ πόλεμος ὁ Ἰλιακός, εἰ τύχοι, ἔν τινι χρόνῳ γέγονεν, οἷον ἐν δέκα ἔτεσι, λέγομεν δὲ τὸν χρόνον μακρόν, διὰ τοῦτο καὶ τὴν πρᾶξιν τὴν ἐν μακρῷ χρόνῳ γενομένην κατὰ συμβεβηκὸς μακρὰν λέγομεν εἶναι. ὥστε κυρίως μὲν ποσά ἐστι τὰ εἰρημένα, τὰ δὲ ἄλλα κατὰ συμβεβηκὸς δι᾽ ἐκεῖνα ποσὰ λέγεται. καὶ ἡ κίνησις πολλὴ λέγεται εἶναι τῷ τὸν χρόνον πολὺν εἶναι ἐν ᾧ γέγονεν· ὁ γὰρ χρόνος μέτρον ἐστὶ κινήσεως· μῆνα

1 post ἐχόντων add. τὸ κεῖσθαί που F τὰ (ante τρία) om. Ca 2 post που add. ἄνω κάτω a καὶ om. F δεικτὰ Paris. 2051: δεικτικὰ CFa (cf. p. 88,21) post εἶναι add. δακτύλῳ a 3 ὅλα ἅμα coll. C οὐδὲ ἓν] οὐδὲν C 5 ἐχόντων om. F εἰρήκαμεν] p. 90,4 6 οὗ] ποίου a ὁ λόγος ἐστὶν αὐτῷ C: αὐτῷ ἐστιν ὁ λόγος a post λόγος add. διὰ μὲν τοῦ οὗ ἕκαστον κεῖται τὸ δεικτικὸν λέγει, διὰ δὲ τοῦ καὶ πρὸς ποῖα μόρια τῶν λοιπῶν συνάπτει τὰ ἓξ θετικὰ προσρήματα. διὰ τί δὲ μὴ διεῖλε τὸ ποσὸν εἰς τάξιν ἔχον καὶ μή, ἀλλ᾽ εἰς θέσιν ἔχον καὶ μή; ὅτι ἡ μὲν τάξις ἐν ποσῷ θεωρεῖται. οὐ γὰρ μόνον ἐν τοῖς θετοῖς ἡ τάξις ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἀθέτοις. καὶ γὰρ ἐν ἀριθμῷ, ἐπειδὴ πρῶτον τὸ ἓν τῶν δύο. καὶ ἐν λόγῳ, ἐπειδὴ πρῶτον τὸ προοίμιον τῆς διηγήσεως. καὶ ἐν χρόνῳ· πρῶτον γὰρ τὸ παρῳχηκός, εἶτα τὸ ἐνεστώς (sic.), εἶτα τὸ μέλλον. a 7 λέγ. μόνα coll. a 8 ἀποβλέπ.] βλέπ. F 9 γε om. Arist. 11 τοῦ ἐπιστ. C 16 δοκεῖ om. F καὶ (alt.) om. C 18 καὶ (prius) om. Fa ἐστὶ om. a 20 ἐπεὶ C 21 καταλήψεως C 25 γιν. a 26 εἰσι a 27 ante ἡ κίν. add. lemma ἡ κίνησις πολλή. a (fort. recte) τῷ] διὰ τὸ C 28 ἐν ᾧ γέγ. πολὺν εἶναι coll. a μῆνα] χρόνον C

γὰρ λέγομεν τὴν τῆς σελήνης ἀποκατάστασιν, ἐνιαυτὸν δὲ τὴν τοῦ ἡλίου. 74r

p. 5b5 Τῷ χρόνῳ ὁριεῖ ἐνιαυσιαίαν.

Ἐὰν γάρ τις ἐρωτηθῇ πόση τίς ἐστιν ἡ πρᾶξις, τὸν χρόνον ἀποκρίνεται, οἷον δεκαετής.

p. 5b7 Ὅση γὰρ ἂν ἡ ἐπι|φάνεια ᾖ, τοσοῦτον καὶ τὸ λευκὸν φήσειεν εἶναι. 74v

Ἐὰν γὰρ ἐρωτηθῶμεν πόσον ἐστὶ τὸ λευκόν, λέγομεν ὅτι δίπηχυ τυχὸν ἢ τρίπηχυ, ὅση ἐστὶ καὶ ἡ ἐπιφάνεια ἡ ἔχουσα τὸ λευκόν. ὥστε οὐκ αὐτὸ τὸ λευκὸν λέγομεν πολὺ εἶναι ἢ ὀλίγον, ἀλλὰ τὴν ἐπιφάνειαν· δύναται γὰρ τὸ ἐν πηχυαίᾳ ἐπιφανείᾳ λευκὸν μᾶλλον λευκὸν εἶναι τοῦ ἐν διπήχει. τότε δὲ οὐ λέγομεν λευκὸν λευκοῦ πλεῖον, ἀλλὰ λευκὸν λευκοῦ μᾶλλον λευκόν.

p. 5b11 Ἔτι τῷ ποσῷ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον.

Παραδοὺς ἡμῖν τὴν διαίρεσιν τοῦ ποσοῦ καὶ εἰπὼν ποῖά τέ ἐστι τὰ κυρίως ποσὰ καὶ ποῖα τὰ κατὰ συμβεβηκός, βούλεται νῦν, ὥσπερ ἐπὶ τῆς οὐσίας ἐποίησεν, ἴδιον ἀποδοῦναι τοῦ ποσοῦ· ὁρισμὸν γὰρ ἀποδοῦναι αὐτοῦ οὐκ ἐνῆν διὰ τὴν ἐν τοῖς ἔμποσθεν εἰρημένην ἡμῖν αἰτίαν, ὅτι τῶν γενικωτάτων γενῶν οὐκ ἔστιν ὁρισμὸν ἀποδοῦναι· τὸ γὰρ ὂν οὐχ ὡς γένος κατηγορεῖται τῶν δέκα κατηγοριῶν, ὡς ἐν Εἰσαγωγαῖς ἀπεδείχθη· εἰ μὲν γὰρ περὶ τοῦδέ τινος τοῦ ποσοῦ ἦν αὐτῷ ὁ λόγος, οἷον τοῦ διπήχεος, δυνατὸν ἦν δι' ὁρισμοῦ παραστῆσαι αὐτοῦ τὴν φύσιν, γένος λαμβάνοντα τὸ ἁπλῶς ποσόν. νῦν δὲ περὶ τοῦ ἁπλῶς ποσοῦ ἐστιν αὐτῷ ὁ λόγος, οὗ γένος γενικώτερον εὑρεῖν οὐκ ἦν, δι' οὗ τὸν ὁρισμὸν αὐτοῦ ἀποδώσειεν. ὥσπερ δὲ ἐπὶ τῆς οὐσίας εἶπε πρότερον τὰ δοκοῦντα αὐτῆς ἴδια εἶναι, καὶ ἐλέγξας ἔπειτα τὸ ὄντως ἴδιον αὐτῆς ἡμῖν παρέδωκεν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ποιεῖ καὶ ἐξελέγξας πρότερον ὅσα δοκεῖ ἴδια εἶναι τοῦ ποσοῦ ὕστερον τὸ ὄντως ἴδιον αὐτοῦ παραδίδωσι. καὶ πρότερον μέν φησιν ἴδιον

3 lemma om. C ὁριεῖ] περίοδον a 7 φήσεις Fa: φήσειεν ἂν Arist. 10 λέγ. ante ἀλλὰ coll. C εἶναι post ὀλ. coll. C: om. a 11 γὰρ] δὲ Fa post γὰρ add. καὶ a τὸ ἐν] τῇ C λευκοῦ (pr. l.) C 12 τοῦ] τὸ C τότε] τοῦτο C 18 ἐν τοῖς ἔμπροσθεν] p. 63,14 αἰτίαν ἡμῖν coll. C 20 ἐν Εἰσαγωγαῖς] Porph. Isag. p. 6, 5. 9 ἀπεδόθη a 22 παραστήσασθαι a 23 pr. ἁπλῶς] αὐτοῦ F αὐτῶ ἐστιν coll. Fa 24 γενικώτατον Ca 25 post εἶναι add. τοῦ ποσοῦ F 26. 28 ὄντος F αὐτῆς ἡμῖν] ἡμῖν αὐτῆς F: ἅπαν αὐτῆς a παραδέδωκεν Fa 27 καὶ om. a ἐλλέγξας F ἐξελ. post ποσοῦ coll. a

εἶναι δοκεῖν τοῦ ποσοῦ τὸ μηδὲν ἔχειν ἐναντίον· τῷ γὰρ ἀφωρισμένῳ 74v ποσῷ τί ἂν εἴη ἐναντί|ον, οἷον τῷ διπήχει ἢ τῷ τριπήχει; 75r

p. 5^b14 Εἰ μὴ τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ φαίη τις εἶναι ἐναντίον ἢ τὸ μέγα τῷ μικρῷ.

Ἐνταῦθα οἰκείως τὸν περὶ τούτων ἐξετάζει λόγον, εἰ τὸ μέγα καὶ μικρὸν ἐναντία ἐστὶν ἢ ὅλως ποσά· ἐν γὰρ τῷ περὶ τῆς οὐσίας λόγῳ μνημονεύσας αὐτῶν μόνον παρῆλθε, συγχωρήσας αὐτὰ ἐναντία εἶναι. δείκνυσι δὲ νῦν ὅτι ταῦτα οὐκ εἰσὶ ποσὰ ἀλλὰ τῶν πρός τι. καὶ δείκνυσι πάλιν διχῶς, διά τε τῆς ἐνστάσεως ὅτι οὔκ εἰσι ποσά, καὶ τῆς ἀντιπαραστάσεως ὅτι εἰ καὶ ποσὰ συγχωρηθείη εἶναι, οὐκ ἔστιν ἐναντία. καὶ πρῶτον μὲν διὰ τῆς ἐνστάσεως λέγων οὕτως· τούτων δὲ οὐδέν ἐστι ποσὸν ἀλλὰ μᾶλλον τῶν πρός τι· οὐδὲν γὰρ αὐτὸ καθ' αὑτὸ μέγα λέγεται ἢ μικρόν, ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἀναφέρεται· τῶν γὰρ πρός τι ἴδιον τὸ ἑνὸς τεθέντος τὸ ἕτερον συνεισάγεσθαι καὶ ἀναιρεθέντος συναναιρεῖσθαι· πατρὸς γὰρ τεθέντος συνεισάγεται πάντως καὶ ὁ υἱός, καὶ ἀναιρεθέντος συναναιρεῖται. οὕτω δὲ καὶ τὸ πολὺ οὐ λέγεταί τι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ πολὺ ἀλλὰ πρὸς τὸ ὀλίγον ἀναφερόμενον, καὶ τὸ ὀλίγον ὡσαύτως πρὸς τὸ πολύ. καὶ ἐπὶ τοῦ μικροῦ δὲ καὶ τοῦ μεγάλου ὁμοίως· | ἑκάτερον 75v γὰρ πρὸς τὸ ἕτερον τὴν ἀναφορὰν ἔχει καὶ οὐδὲν τούτων αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ὡρισμένην τινὰ ἔχει φύσιν. καὶ δῆλον ἐντεῦθεν· ὄρος γάρ, φησί, μικρὸν λέγεται, κέγχρος δὲ μεγάλη, καίτοι εἰ ἕκαστον τούτων καθ' ἑαυτὸ ἐλέγετο καὶ μὴ πρὸς ἕτερον ἀναφερόμενον τῇ πρὸς ἐκεῖνο παραβολῇ, οὐκ ἂν ὄρος μὲν μικρὸν ἐλέγομεν τὴν δὲ κέγχρον μεγάλην· καταγέλαστον γὰρ τοῦτο. νῦν δὲ τὸ μὲν ὄρος μικρὸν λέγομεν δηλονότι ἄλλου ὄρους μικρότερον, τὴν δὲ κέγχρον μεγάλην ἄλλης δηλονότι μείζονα. οὕτω καὶ ἐν Ἀθήναις μὲν ὀλίγους φαμὲν εἶναι ἀνθρώπους, ἢ αὐτὴν πρὸς ἑαυτὴν παραβάλλοντες ἢ πρὸς ἑτέραν πόλιν, ἐν τῇ κώμῃ δὲ πολλούς, ὀλιγωτέρους ὄντας τῶν ἐν Ἀθήναις, πρὸς ἄλλην κώμην τὴν σύγκρισιν δηλονότι ποιούμενοι. ὥστε ἢ δεῖ λέγειν τὴν τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ πρός τι κατηγορίαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εἶναι ἢ εἰ διωρισμέναι εἰσὶν αἱ κατηγορίαι, οὐχ ὑπὸ τὸ ποσὸν ταῦτα ἀνακτέον, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπὸ τὰ πρός τι.

---

2 post τριπ. add. ἢ τῇ ἐπιφανείᾳ ἢ τῶν τοιούτων τινί a 3 μὴ ἄρα a Arist. 5 οἰκείαν F τούτου a 6 εἰσὶν F ἐν τῷ περὶ τῆς οὐσίας λ.] p. 3^b31 7 μόνων a 9. 10 διὰ τῆς ἀντιπ. a 13 τῷ πρὸς ἕτ. ἀναφέρεσθαι Arist. 15 πάντος F 16 καὶ om. a αὐτό τι coll. Ca (τι eicias) 17 τὸ (prius) om. F 21 ἕκ. τούτων εἰ coll. C 22 post ἐλέγετο add. μικρὸν CF 23 γὰρ] δὲ a 26 ἢ om. a πρὸς αὑτὴν F 28 δηλ. τὴν σύγκρ. coll. a 29 ἢ] ἂν C: εἰ F δεῖ λέγ.] εἶναι δεῖ λέγειν C: συνεχῆ λέγωμεν a ante τοῦ πρός add. τὴν a μίαν om. a 30 εἶναι om. C

p. 5b26 Ἔτι τὸ μὲν δίπηχυ καὶ τρίπηχυ καὶ ἕκαστον τῶν 75v
τοιούτων ποσὸν σημαίνει, τὸ δὲ μέγα ἢ μικρὸν οὐ σημαίνει
ποσὸν ἀλλὰ μᾶλλον πρός τι.

Τὸ γὰρ κυρίως, φησί, ποσὸν καὶ περὶ ὅσον ἐστὶ σημαίνει, οἷον ἥδε ἡ γραμμὴ καὶ ποσόν ἐστι τῇ αὑτῆς φύσει καὶ περὶ ὅσον ἐστὶ σημαίνει· τρίπηχυς γὰρ φέρε εἰπεῖν ἢ δίπηχύς ἐστιν. ὥστε καὶ τὸ περὶ ὅσον ποσὸν καταγίνεται σημαίνουσι τὰ κυρίως ποσά. τὸ δὲ μέγα καὶ τὸ μικρὸν καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον οὐκ ἔχει ὡρισμένον ποσόν· ἀόριστον γάρ ἐστιν ἕκαστον τούτων. ὥστε ταῦτα ποσὰ οὐκ ἔστι. τί οὖν, εἴποι τις ἂν ἴσως, οὐκ ἔστι ποσὸν ἀόριστον; ὅταν γὰρ εἴπω συνεχὲς ἢ ἀριθμὸν ἢ γραμμὴν ἢ τῶν τοιούτων τι, ποσὸν μέν τι λέγω, οὐ μὴν ἔτι καὶ τὸ περὶ ὅσον ἐστὶν ἀφορίζω, ὥσπερ ὅταν λέγω | τρία ἢ πέντε ἢ τρίπηχυ. λέγω οὖν ὡς 76r 'οὐδὲ ἐν τούτοις ἡ αὐτὴ ἀοριστία θεωρεῖται, ἥτις καὶ ἐν τῷ μικρῷ καὶ μεγάλῳ καὶ πολλῷ καὶ ὀλίγῳ;' ἀεὶ μὲν γὰρ τὰ γένη ἀοριστότερά ἐστι τῶν ἰδίων εἰδῶν· ζῷον γοῦν εἰπὼν οὐχ οὕτως ὁρίζω τὸ ὑποκείμενον ὡς ὅταν εἴπω ἄνθρωπον ἢ ἵππον. πλὴν ἐπεὶ μὴ φωνή ἐστιν ἁπλῶς ὁμώνυμος τὸ ζῷον, ἀλλ' οὐσία τίς ἐστι κοινῶς πλείοσιν ὑπάρχουσα, ἔστιν ἀφορίσαι τὸ ὑπὸ τῆς τοῦ ζῴου φωνῆς σημαινόμενον καὶ εἰπεῖν ὅτι ἐστὶν οὐσία ἔμψυχος αἰσθητικὴ καὶ ἔστιν ὡρισμένη τις φύσις ἡ ὑπὸ τοῦ ζῴου σημαινομένη. οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τῶν προκειμένων· τὸ γὰρ τοῦ συνεχοῦς ὄνομα, γενικώτερον ὄν, ἔστι μὲν ἀοριστότερον τοῦ ἀφωρισμένου ποσοῦ οἷον τοῦ τριπήχεος (τοῦτο γὰρ ἤδη ἄτομόν ἐστιν, ὥσπερ κἀκεῖ Σωκράτης ἄτομόν ἐστιν), ὁμοίως καὶ τὸ τοῦ ἀριθμοῦ γενικώτερον τοῦ τρία καὶ πέντε ἀτόμου ὄντος, ἀλλ' ὅμως κἂν τούτοις ἔστι τι ὡρισμένως δηλούμενον· συνεχὲς γάρ ἐστιν οὗ τὰ μόρια πρός τινα κοινὸν ὅρον συνάπτει, διωρισμένον δὲ τὸ μὴ οὕτως ἔχον, καὶ γραμμὴν μὲν λέγων τὸ ἐφ' ἓν λέγω διαστατὸν μέγεθος, ἐπιφάνειαν δὲ τὸ ἐπὶ δύο καὶ σῶμα τὸ τριχῇ διαστατόν. καὶ τούτων ἕκαστον ὥρισται ἀεὶ ὡσαύτως ἔχον καὶ οὐχὶ πρὸς διάφορον σχέσιν διάφορον ἀναδέχεται φύσιν, ὥσπερ τὸ μέγα καὶ μικρὸν καὶ τὸ πολὺ καὶ ὀλίγον· εἰ γὰρ μέγα τις λέγει φέρε τὸ ὑπερέχον ἑτέρου καὶ διὰ τοῦτο φέρε μέγα τις τὸ ὄρος λέγει τὸν Ὄλυμπον ὡς τοῦ Ὑμηττοῦ ὑπερέχοντα,

1 τὸ τρίπ. F 4 φασί Ca 5 καὶ (prius) om. C τῆς αὐτῆς φύσεως C 6. 7 τὰ περὶ ὅσον ποσὰ a 7 καὶ τὸ μικρὸν om. F 8 τὸ ὀλ. καὶ τὸ πολὺ coll. F διωρισμένον οὐδὲν ποσόν F ἐστιν om. a 11 μέν τι scripsi: μέντοι libri 12 οὖν] δὲ C 14 μὲν om. a ἀοριστότερα μᾶλλον Fa εἰσι C 15 οὖν F ὥσπερ a 17. 18 ἀφωρίσαι F 18. 19 οὐσία ἐστὶν coll. a 21 γενικ.] μερικώτερον C οἷον om. a 22. 23 ὥσπερ — ἐστιν post ὄντος (24) coll. C 24 ὡρισμένον ὡς δηλ. a 26 μὲν] δὲ Fa λέγων] λέγω C λέγω om. C 27 ἐπὶ τὸ coll. a 29 alt. τὸ om. a 30 μέγα γὰρ λέγ. τις coll. C λέγων F: λέγοι a φέρε om. C 31 τις om. C ὑμητοῦ Fa

ἀλλὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον πρὸς τὴν γῆν παραβάλλων μικρὸν ἐρεῖ ὡς ἐλλεί- 76r ποντα αὐτῆς. οὐκ ἄρα τὸ λεγόμενον εἶναι μέγα ἀφωρισμένον τί ἐστι ποσόν. ὥσπερ τῶν εἰρημένων ποσῶν ἕκαστον οὐ μόνον ποσόν ἐστιν ἀλλὰ καὶ περὶ ὅσον ἐστὶν ἀφορίζει. οἷον ἢ ὅτι ἐφ' ἓν διαστατὸν ὡς ἡ γραμμή, ἢ ὅτι ἐπὶ δύο ὡς ἡ ἐπιφάνεια, ἢ ὅτι ἐν τῇ τῶν μερῶν ἑνώσει θεωρεῖται ὡς τὸ συνεχές, ἢ ἐν τῇ τούτων διαιρέσει καὶ διακρίσει ὡς τὸ διωρισμένον. 76v ἄλλως τε τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἐν τοῖς μερικοῖς ποσοῖς ἤδη καταγίνεται, οἷον ἐν τῇδε τῇ γραμμῇ ἐν τῷδε τῷ σώματι ἐν τῇδε τῇ ἐπιφανείᾳ, ὁμοίως καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον ἐν τῷδε τῷ ἀριθμῷ. ὥστε τούτων ἕκαστον ἐν τοῖς ἀτόμοις ποσοῖς καταγίνεται· οὐδὲ γάρ ἐστιν ἁπλῶς γένος τι μεγάλου ἢ μικροῦ. εἰ οὖν δεῖ ἄτομα ἀτόμοις συγκρίνειν καὶ μὴ ἄτομα γένεσι, τὸ δὲ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἐν ἀτόμοις ποσοῖς καταγίνεται, τὰ δὲ ἄτομα ποσὰ οὐ μόνον ὅτι ποσὰ σημαίνει ἀλλὰ καὶ περὶ ὅσον ἕκαστον αὐτῶν καταγίνεται, οἷον ὁ τρία ὁ πέντε, οὐκ ἄρα ποσὸν τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν. ὅθεν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης τοιούτοις ἐχρήσατο τοῖς ὑποδείγμασιν εἰπὼν ὅτι τὸ μὲν δίπηχυ καὶ τρίπηχυ καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων, τοῦτ' ἔστι τῶν ἐν ὑπάρξει ἀτόμων ποσῶν· εἴπερ γὰρ ὅλως ποσόν ἐστι τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, πάντως γε ἄτομόν ἐστιν, ἐπεὶ μή ἐστιν, ὅπερ εἶπον, ἁπλῶς τι μέγα, ἀλλ' ⟨ὃ⟩ λέγομεν εἶναι μέγα, ἐν ὑπάρξει ἐστὶ καὶ ἄτομον μέγεθος. οὐκοῦν εἰ πᾶν μὲν ἄτομον ποσὸν καὶ περὶ ὅσον ἐστὶν ἀφορίζει, τὸ δὲ μέγα καὶ τὸ μικρὸν καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον ἄτομα ὄντα ἀόριστά τινά ἐστιν, οὐκ ἄρα ποσά ἐστι τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν. καὶ οὕτω μὲν διὰ τῆς ἐνστάσεως οὐδὲ συγχωρεῖ αὐτὰ ποσὰ εἶναι, διὰ δὲ τῆς ἀντιπαραστάσεως συγχωρήσας αὐτὰ εἶναι ποσὰ δείκνυσιν αὐτὰ μὴ ὄντα ἐναντία. ἄρχεται δὲ τῆς ἀντιπαραστάσεως ἐντεῦθεν·

p. 5b30 Ἔτι ἐάν τε τιθῇ τις αὐτὰ ποσὰ εἶναι ἐάν τε μὴ τιθῇ, οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἐναντίον οὐδέν· ὃ γὰρ μή ἐστιν αὐτὸ καθ' αὑτὸ λαβεῖν ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἀναφέρεται, πῶς ἂν εἴη τούτῳ τι ἐναντίον;

Ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστι· τὰ ἐναντία πρῶτόν ἐστι καθ' αὑτὰ ἀπολελυμένην ἔχοντα τὴν ὑπόστασιν, εἶθ' οὕτως τὸν πρὸς ἄλληλα ἀναδέχεται πόλεμον· οἷον τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν πρότερον ἄλλα τινὰ ὄντα | (ποιό- 77r

2 τὸ λεγόμενον iter. C τί om. C 4 ἐστὶν om. C ὅτι om. a 8 ἐν τῇδε τῇ γρ.—σώματι post πολὺ (9) coll. Fa alt. ἐν] καὶ Fa ἐν τῷδε τῷ σ. fort transponas post ἐπιφανείᾳ 10 οὐδὲ — καταγίνεται (12) om. a 14 ὁ πέντε] καὶ πέντε a παραδείγ. C 16 μὲν] μόνον a τὸ τρίπ. Ca ἕκαστον—ἔστι (17)] ὅσα τοιαῦτα C 17 ποσῶν] ποσὸν σημαίνει a 18 ἐπεὶ μή] εἰπεῖν εἰ Fa 19 εἶπον] v. 10 τι om. C ἀλλ' ὃ scripsi: ἀλλὰ libri εἶναι ἐστι F ἔστι δὲ a 20 καὶ περὶ ὅσον Paris. 1928 Vind. 10: καὶ περὶ ὃ C: om. Fa 21 ἀφορίζον F τὸ (ante ὀλίγον) om. F 22 εἰσιν (pr. l.) a 23 παραχωρεῖ C 24 ποσὰ εἶναι coll. C 26 ταῦτα Arist. 28 εἴη] φαίη τις Arist.

τητες γάρ εἰσιν) οὕτω τὴν πρὸς ἄλληλα μάχην ἀνεδέξαντο· ταύτῃ γὰρ 77r τὰ πρός τι τῶν ἐναντίων διαφέρει, ὅτι τὰ μὲν ἐναντία πρῶτον καθ' αὑτά ἐστιν (ἐξὸν γὰρ τὸ λευκὸν εἰπόντα μὴ παραλαβεῖν τὸ μέλαν μηδ' εἶναι ὅλως τοῦ λευκοῦ ὄντος καὶ ἔμπαλιν τὸ μέλαν εἶναι τοῦ λευκοῦ μὴ ὄντος), ἔπειτα πρὸς ἄλληλα μάχεται, τὰ δὲ πρός τι ἀλλήλοις συντίκτεται καὶ συναπόλλυται· τὸν γὰρ πατέρα εἰπὼν καὶ τὸν υἱὸν συνεισήγαγον, καὶ τούτου πάλιν ἀφαιρεθέντος συνοίχεται καὶ ὁ υἱός. ἐπεὶ οὖν τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον αὐτὸ καθ' αὑτὸ οὐκ ἔστιν οὐδ' ἂν ὑποσταίη τι τούτων αὐτὸ καθ' αὑτὸ χωρὶς τῆς πρὸς ἕτερον σχέσεως, δῆλον ὡς οὐκ εἰσιν ἐναντία ἀλλὰ τῶν πρός τι· τὰ γὰρ ἐναντία ἐλέγομεν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ πρότερον ἰδίαν ὑπόστασιν ἔχειν, εἶθ' οὕτως ἀλλήλοις μάχεσθαι.

p. 5b33 Ἔτι εἰ ἔσται τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἐναντία, συμβήσεται τὸ αὐτὸ ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι καὶ αὐτὰ αὑτοῖς εἶναι ἐναντία. |

Ἐκ τούτων διὰ τῆς εἰς ἀδύνατον ἀπαγωγῆς δείκνυσιν αὐτὰ μὴ ὄντα 77v ἐναντία· φησὶ γὰρ 'εἰ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἐναντία, συμβήσεται ἐν τῷ αὐτῷ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον εἶναι τὰ ἐναντία'· τὸ γὰρ αὐτὸ ἔσται καὶ μέγα καὶ μικρὸν καὶ πολὺ καὶ ὀλίγον, οἷον ἡ κέγχρος πρὸς μὲν κύαμον παραβαλλομένη λέγεται μικρά, πρὸς δὲ σίνηπι μεγάλη, καὶ τοὺς ἐν Ἀθήναις πρὸς μὲν τοὺς ἐν τῇ κώμῃ πολλοὺς ἐρεῖς πρὸς δὲ τοὺς ἐν πάσῃ τῇ Ἑλλάδι ὀλίγους. ὥστε τῶν ἐναντίων ἔσται ταῦτα δεκτικὰ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὅπερ ἀδύνατον. ἡ δὲ οὐσία δεκτικὴ μὲν τῶν ἐναντίων ἐλέγετο εἶναι, οὐ μέντοι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι· οὐδέποτε γὰρ ἔσται τὸ αὐτὸ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον θερμὸν καὶ ψυχρόν, λευκὸν καὶ μέλαν. οὐ μόνον δέ, φησί, τὰ ἐναντία ἐπιδέξεται, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ἑαυτοῖς ἔσται ἐναντία· τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ μικρὸν καὶ μέγα λέγεται καὶ πολὺ καὶ ὀλίγον, ὅπερ ἄτοπον· οὐδὲν γὰρ τῶν ὄντων αὐτὸ ἑαυτῷ μάχεται.

p. 6a8 Οὐκ ἔστιν ἄρα τὸ μέγα τῷ μικρῷ ἐναντίον, οὐδὲ τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ.

Πρότερον ὑπέθετο αὐτὰ ἐναντία καὶ ἔδειξεν ὅτι ποσὰ οὐκ εἰσίν, ἔπειτα ὑπέθετο ποσὰ καὶ ἔδειξεν ὡς οὐκ εἰσιν ἐναντία· κατὰ γὰρ τὸ ἀληθὲς

3 εἰσιν a 4 ὄντος τοῦ λ. coll. a 6 συνήγαγον Ca 7 ἀναιρ. a 8. 9 ὑποστ. ἂν coll. C 10 ἐλέγομεν] p. 96,30 12 συμμάχεσθαι a 13 ἔτι δὲ Arist. ἔστι C 14 post αὐτὰ add. δὲ C 16 ἐπαγ. Ca μὴ εἶναι ὄντως a 17 τὸ μέγα τῷ μικρῷ ἐναντίον Ca 20 ante μεγάλη add. λέγεται a 21 pr. τῇ om. a 24 μέντοι γε a 25. 26 καὶ λευκὸν a 26 ἐπιδέχεται a 27 ἑαυτῶν F ἔσονται a 33 ποσὰ ὑπέθ. coll. C

οὔτε ποσά ἐστιν οὔτε ἐναντία, ἀλλὰ τῶν πρός τι. ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστι 77r ποσὰ διὰ τῆς ἐνστάσεως ἔδειξεν, ὅτι δὲ οὐδὲ ἐναντία διὰ τῆς ἀντιπαραστάσεως. εἰσὶν οὖν, ὅπερ εἶπον, τῶν πρός τι ἐν ποσοῖς ἔχοντα τὸ εἶναι. λέγεται δὲ τὸ μὲν μέγα καὶ μικρὸν κυρίως ἐπὶ τοῦ συνεχοῦς (μέγα γὰρ σῶμα καὶ μικρὸν λέγομεν, ὁμοίως καὶ μακρὸν καὶ βραχύ, καὶ ἐπιφάνειαν ὡσαύτως. καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ συνεχοῦς εἴδη μεγάλα ἢ μικρὰ 78r ἢ μακρὰ ἢ βραχέα κυρίως λέγομεν), τὸ δὲ πολὺ καὶ ὀλίγον ἐπὶ τοῦ διωρισμένου καὶ θέσιν μὴ ἔχοντος· πολὺς γὰρ ὁ χρόνος καὶ ὀλίγος λέγεται, ὁμοίως καὶ ὁ ἀριθμός. ὅθεν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῶν ὑποδειγμάτων γυμνάσας τὸν λόγον τὸ μὲν μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἐπὶ τοῦ ὄρους καὶ τῆς κέγχρου παρέλαβεν, ἅπερ ἦν τοῦ συνεχοῦς (σῶμα γὰρ ἑκάτερον), τὸ δὲ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ, λέγω δὴ τῶν ἐν Ἀθήναις ἀνθρώπων καὶ τῶν ἐν τῇ κώμῃ, ἅπερ ἦν τοῦ διωρισμένου· ὁ γὰρ ἀριθμὸς διωρισμένον ποσόν. πολλάκις δὲ καταχρηστικῶς τὸ μὲν μικρὸν καὶ τὸ μέγα ἐπὶ τοῦ διωρισμένου φέρομεν, τὸ δὲ πολὺ ἐπὶ τοῦ συνεχοῦς· λέγομεν γὰρ μικρὸν εἶναι τὸν λόγον Δημοσθένους ἢ μέγαν τῷ περὶ ἕνα καὶ συνεχῆ σκοπὸν βλέπειν. ὥστε τὸ μικρὸν καὶ τὸ μέγα καὶ ἐπὶ τούτου διὰ τὸ συνεχές τε καὶ ἡνωμένον τοῦ σκοποῦ φέρειν εἰώθαμεν· ἀμέλει οὐκ ἂν εἴποιμεν τοὺς ἐννέα λόγους τῶν δημοσίων μακρὸν λόγον (οὐ γάρ ἐστιν εἷς καὶ συνεχὴς ὁ τούτων σκοπός), οὐδ' ἔτι τοὺς ἕνδεκα κατὰ Φιλίππου, ἀλλὰ πολλοὺς αὐτοὺς λέγομεν. καὶ τὸ ὕδωρ δὲ πολὺ λέγομεν συνεχὲς ὂν ἴσως διὰ τὸ εὐδιαίρετον. λέγομεν δὲ καὶ τὴν ὁδὸν πολλάκις πολλὴν συνεχῆ οὖσαν διὰ τὸ εἰς πολλὰ διῃρῆσθαι στάδια καὶ τοῖς ποσὶν ἐν τῇ βαδίσει τρόπον τινὰ διῃρῆσθαι.

Ἀπορῆσαι δὲ κἀνταῦθα εἰκότως ἄξιον, πῶς μικρῷ μὲν πρόσθεν τὸ πολὺ καὶ ὀλίγον ποσὰ εἶναι ἔλεγεν, ἐν οἷς ἔλεγεν ὅτι κυρίως μὲν ποσὰ ταῦτα μόνα λέγεται, ἅπερ ἔφθη προδιδάξας, τά τε πέντε τοῦ συνεχοῦς εἴδη, γραμμὴν ἐπιφάνειαν σῶμα χρόνον καὶ τόπον, καὶ τὰ δύο τοῦ διωρισμένου, λόγον τε καὶ ἀριθμόν, τὰ δὲ ἄλλα, φησί, πάντα κατὰ συμβεβηκός· εἰς ταῦτα γὰρ βλέποντες, φησί, καὶ τὰ ἄλλα ποσὰ λέγομεν, οἷον πολὺ τὸ λευκὸν λέγεται τῷ γε τὴν ἐπιφάνειαν πολλὴν 78v εἶναι· πῶς οὖν ταῦτα πρότερον εἰπών, δι' ὧν σαφῶς τὸ πολὺ

---

1 εἰσιν (pr. l.) a εἰσὶ (alt. l.) C 2 ποσὰ om. C 3 ὥσπερ εἴπομεν a (cf. p. 94,12) 4 μὲν om. a τὸ μικρ. a 8 post ἔχοντος add. ἤγουν τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ χρόνου a 9. 10 ἐπὶ—λόγον om. F 10 μὲν om. F 11 ἦσαν C 13 ἐστὶ ποσόν a 14 καὶ καταχρ. a 14. 15 μικρὸν] μακρὸν F[1] 14 καὶ τὸ μέγα om. F 15 φέρομεν] λέγομεν F post πολὺ addas καὶ τὸ ὀλίγον 16 τοῦ δημοσθ. a ἢ μέγαν Paris. 2051: καὶ μέγα C: ἢ μέγα a: om. F περὶ] an πρὸς? 17 τὸ μικρὸν καὶ om. Fa τοῦ λόγου τούτου a 19 μικρὸν F[1] 20 δώδεκα C φίλιππον F 22 πολλάκις post δὲ coll. a 23 πολλοὺς . . σταδίους C διαιρεῖσθαι Ca 23. 24 καὶ τοῖς—διῃρῆσθαι om. F (fort. recte) 23 καὶ] ἢ a τρόπον Paris. 2051: τόπον Ca 25 ἀπορίας Fa 26 τὸ ὀλίγον a ἐν οἷς ἔλεγεν om. F (cf. p. 5a38) 27 ἔφθην a 30 γὰρ om. C 31 γε om. C Arist. (cf. p. 92,9) τὴν αὐτοῦ ἐπιφ. C

καὶ τὸ ὀλίγον ποσὰ εἶπεν, ἐν τούτοις φησὶ μὴ εἶναι τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον 78v τοῦ ποσοῦ ἀλλὰ τῶν πρός τι; καὶ εἰ ἐνταῦθα ἀληθῶς δέδεικται τὸ μὴ εἶναι αὐτὰ τοῦ ποσοῦ, κακῶς ἀνωτέρω ποσὰ εἶναι αὐτὰ εἴρηκε. τί οὖν πρὸς τοῦτό φαμεν; ὃ πολλάκις ἡμῖν εἴρηται, ὅτι τὰ πρός τι οὐκ ἔχει φύσιν ἀφωρισμένην, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις συνίσταται. καὶ ἔστι τὸ πολὺ καὶ ὀλίγον καὶ μέγα καὶ μικρὸν καὶ διπλάσιον καὶ ἥμισυ καὶ τὰ παραπλήσια πρός τι ἐν ποσῷ συνιστάμενα, οὐκ ἐν ποιῷ, ὥσπερ καὶ τὸ λευκότερον καὶ γλυκύτερον καὶ βαρύτερον πρός τί ἐστιν ἐν ποιῷ τὴν ὕπαρξιν ἔχοντα. ὅταν οὖν λέγωμεν πολὺ τὸ λευκόν, ἐπεὶ τὸ πολὺ καὶ ὀλίγον πρός τι ὄντα περὶ τὸ ποσὸν καὶ οὐ περὶ τὸ ποιὸν καταγίνεται, οὐ κυρίως δηλονότι λέγομεν οὐδὲ καθ' αὑτά, ἀλλὰ διότι ἡ ἐπιφάνεια πολλή, ἥτις ἦν τοῦ ποσοῦ. οὐ τοῦτο οὖν ἔλεγεν ἀνωτέρω ὅτι τὸ πολὺ αὐτὸ καθ' αὑτὸ ποσόν ἐστιν, ἀλλ' ὅτι ἐν ποσῷ πρός τι. καὶ οὐ δεῖ γε τοῦτο ἐπὶ τοῦ ποσοῦ φέρειν, εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός, τῷ ἐν ποσῷ εἶναι ἐπιδεχομένῳ τὸ πολὺ καὶ ὀλίγον.

p. 6a12 Μάλιστα δὲ ἡ ἐναντιότης τοῦ ποσοῦ περὶ τὸν τόπον δοκεῖ ὑπάρχειν· τὸ γὰρ ἄνω τῷ κάτω ἐναντίον τιθέασιν.

Ἐπειδήπερ ἀπέδειξε τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν μήτε ποσὰ ὄντα μήτε ἐναντία, φησὶν ὅτι εἰ ὅλως βούλεταί τις | ἐπὶ τοῦ ποσοῦ ἐναντιότητα θεω- 79r ρῆσαι, λαμβανέτω τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω· ταῦτα γὰρ καὶ πλεῖστον διεστήκασιν ἀλλήλων καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸν ὁρισμὸν τῶν ἐναντίων ἐπιδέχεται· οὕτως γὰρ ὁρίζονται τὰ ἐναντία 'τὰ πλεῖστον ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἀλλήλων διεστῶτα'. τούτῳ δὲ αὐτὸς οὐκ ἀρέσκεται· κατὰ ἀλήθειαν γὰρ οὐκ ἔστιν ἐν τῇ φύσει τῶν ὄντων τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω, ἀλλὰ τὸ πέριξ καὶ τὸ μέσον, ἃ οὐκ ἔστιν ἐναντία ἀλλὰ τῶν πρός τι· τὸ γὰρ πέριξ μέσου ἐστὶ πέριξ. τὸ δὲ ἄνω καὶ τὸ κάτω τὴν κατὰ διάμετρον διάστασιν ἀφεστάναι ὀφείλουσιν ἀλλήλων· ἡ δὲ γῆ κέντρου λόγον ἐπέχει πρὸς τὸ πᾶν, ἐν ᾗ τὰ βαρέα πάντα φέρεται· πῶς οὖν τὸν τῆς γῆς τόπον, τοῦτ' ἔστι τὸ τοῦ παντὸς κέντρον, ἐναντίον ἐροῦμεν τῷ τοῦ πυρὸς τόπῳ, τοῦτ' ἔστι τῇ κοίλῃ τῆς σεληνης περιφερείᾳ; οὐ γὰρ τὴν τοῦ παντὸς διάμετρον ταῦτα διεστήκασιν ἀλλήλων. ὥστε οὐ πλεῖστον διεστήκασι· πλεῖστον γὰρ διεστήκασι

1 primum τὸ om. F τοῦ ποσοῦ a ἐν τ.] ἐνταῦθα δέ φησι Ca μὴ] οὐκ a 1. 2 τοῦ ποσοῦ καὶ τὸ ὀλ. καὶ τὸ πολύ C 2 τὸ om. C 3 κακῶς . . εἴρ.] an πῶς . . εἴρηκε;? 4 φασιν a εἴρηται] p. 47,12 ἔχει ἀληθῶς a 5 συνίστανται C ἔστι] ἔτι F 6 τὸ ὀλ. a 7 τῶν πρός a 9 λέγομεν F 10 περὶ τὸ (alt.) om. C καταγίνονται C 11 ἥτις] τις Fa 13 ἀλλ' ὅτι καὶ a ἐν — τι] πρός τι ὂν ἐν ποσῶ ἐστιν C 14 τῶ] τὸ Ca ἐπιδεχομένου C: ἐπιδεχόμενον a τὸ om. F 15 τὸ ὀλ. a 16 τὸν om. C 17 τὸ γὰρ — τιθέασιν in lac. om. C lemma continuant ad εἶναι (6a15) CFa (cf. p. 100,16) 18 εἶναι a 20 alt. καὶ om. C 21 τῶν ἐν. τὸν ὁρ. coll. CF 22. 23 διεστ. ἀλλ. coll. C 23 διεστηκότα a τοῦτο C 25 ἃ] οἷον C 29. 30 τῇ κοίλῃ περιφερείᾳ τῆς σεληνιακῆς σφαίρας a 31 ὥστε — διεστ.] ὡς γὰρ εἶπον C 31 πλεῖστον γὰρ διεστ. om. F γὰρ om. C

τὰ πᾶσαν τὴν διάμετρον διεστηκότα. οὐκοῦν οὐδὲ ἐναντία ταῦτά ἐστιν, οὐδ' 79r ἄνω τε καὶ κάτω, ἀλλ', ὡς εἶπον, τῶν πρός τι (τὸ γὰρ πέριξ μέσου ἐστὶ πέριξ), εἰ μή τις κάτω ὑπόθοιτο πᾶσαν ἅμα τὴν γῆν, διότι τοῖς καθ' ὁτιοῦν αὐτῆς μέρος οἰκοῦσιν ὑπὸ ποσὶ καὶ κάτω ἐστὶν ἡ γῆ, ὁ δὲ οὐρανὸς ἄνω. εἰ δὲ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς βούλεταί τις τὸ κάτω λέγειν, ἄνω δὲ τὴν σφαῖραν, εὑρεθήσεται τὸ αὐτὸ καὶ ἄνω καὶ κάτω ὄν· ἡ γὰρ ἄνω τῆς γῆς ἐπιφάνεια ὡς μὲν πρὸς τὸν οὐρανὸν κάτω ἐστίν, ὡς δὲ πρὸς τὴν ὑποκάτωθεν ἑαυτῆς ἐπιφάνειαν ἄνω. ἀλλὰ καὶ τῶν ἡμισφαιρίων ἑκάτερον ἄνω τε καὶ κάτω ἔσται, κατὰ τὴν διάφορον κίνησιν ἀμείβοντα καὶ τὴν σχέσιν. ἀλλ' οὐδέν ἐστιν ἅμα ἐν ἑαυτῷ κατὰ τὸ αὐτὸ τὰ ἐναντία ἔχον. ὥστε οὐ δυνατὸν ἐν τῇ φύσει τῶν ὄντων εἶναι κυρίως τὸ ἄνω καὶ κάτω, εἰ μή τί γε κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον πᾶσαν | ἅμα τὴν γῆν κάτω λέγειν 79v τις βούλοιτο. θέσει δέ ἐστι τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω, ὡς ἡ ὑπὲρ κεφαλὴν ἡμῶν ὀροφή· ὡς γὰρ πρὸς ἡμᾶς ἄνω ἐστίν, ὡς δὲ πρὸς τοὺς ὑπὲρ αὐτὴν κάτω.

p. 6a13 Τὴν πρὸς τὸ μέσον χώραν κάτω τιθέντες διὰ τὸ πλείστην τῷ μέσῳ διάστασιν πρὸς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου εἶναι.

Οἱ βουλόμενοι, φησί, τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω ἐν τῇ φύσει τῶν ὄντων εἶναι διὰ τὸ τὴν γῆν ὡς πρὸς ἕκαστον πέρας τοῦ κόσμου τὴν κατὰ διάμετρον διάστασιν ἀφεστηκέναι, διὰ τοῦτο τὴν γῆν κάτω βούλονται.

p. 6a15 Ἐοίκασι δὲ καὶ τὸν τῶν ἄλλων ἐναντίων ὁρισμὸν ἀπὸ τούτων ἐπιφέρειν· τὰ γὰρ πλεῖστον ἀλλήλων διεστηκότα τῶν ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἐναντία ὁρίζονται.

Ἐπειδὴ κάτω, φησί, τὴν γῆν ὑπενόησαν εἶναι, αὕτη δὲ ὡς πρὸς ἕκαστον τοῦ κόσμου πέρας τὴν πλείστην διάστασιν διέστηκε, λέγω δὴ τὴν κατὰ διάμετρον, ἐναντίον δὲ τῷ ἄνω τὸ κάτω, ὑφ' ἓν δὲ γένος ἀνάγονται ταῦτα τὸ ποσόν, ἐκ τούτων καὶ πᾶσι τοῖς ἐναντίοις τὸν ὁρισμὸν ἐπιφέρουσιν ἐναντία λέγοντες εἶναι τὰ πλεῖστον ἀλλήλων διεστηκότα τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος.

1 κατὰ πᾶσαν C ἑστηκότα F pr. οὐδὲ] οὐκ C ταῦτά ἐστιν om. F 1. 2 οὐδ' ἄνω — κάτω ante εἰ (3) ponas 2 εἶπον] p. 99, 25 3 ὑπόθητο F 4 ὁτοιοῦν F μέρος αὐτῆς coll. Ca post κάτω add. εἶναι del. F 7 τὸν om. F 8 αὐτῆς C 10 οὐδέ ἐστιν a ἐν om. C 11 οὐ δυν.] οὐκ ἐνὸν C 12 τί] τοί Fa κάτω om. F 13 ante θέσει add. lemma ἐοίκασι — ὁρίζονται C θέσις C 16 lemma om. C τιθ.] λέγοντες Arist. 19 ἕκαστον] ἓν C: τὸ F (cf. v. 25) κατὰ om. F 20 βούλεται C 21 post δὲ add. φησι CFa: delevi ex Paris. 2051 25 post ἕκαστον add. μέρος C πέρας om. CF 26 τῷ] τὸ CF 28 εἶναι om. C

p. 6a19 Οὐ δοκεῖ δὲ τὸ ποσὸν ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. 79v

Εἰπὼν ὅτι ἴδιον τοῦ ποσοῦ τὸ μηδὲν ἔχειν ἐναντίον καὶ δείξας ὅτι παντὶ τοῦτο ὑπάρχει, οὐ προσέθηκεν ‛οὐκ ἴδιον δὲ τοῦτο τοῦ ποσοῦ, ὅτι καὶ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει’, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς οὐσίας ἐποίησε· δῆλον γὰρ τοῦτο ἦν ἐκ τῶν περὶ τῆς οὐσίας εἰρημένων· εἰ γὰρ ἐκεῖ ἔλεγεν ὅτι ‛οὐκ ἴδιον δὲ τῆς οὐσίας τὸ μηδὲν ἔχειν ἐναντίον, ὅτι καὶ τῷ ποσῷ ὑπάρχει’, δῆλον ὅτι κἀνταῦθα οὐκ ἴδιον ἔσται τοῦ ποσοῦ, ὅτι καὶ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει. ὥστε τῷ ποσῷ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, ἀλλ' εἰ ἄρα, δεῖ λέγειν ὅτι τὸ ποσὸν τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτικόν, ὥσπερ ἐλέγομεν καὶ τῇ οὐσίᾳ μηδὲν μὲν εἶναι ἐναντίον, αὐτὴν δὲ τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικήν. τί οὖν, φασίν, οὐκ ἔστι τὸ παχὺ καὶ τὸ λεπτὸν τοῦ ποσοῦ καὶ τὸ πλατὺ καὶ τὸ στενόν, | ἅπερ 80r ἐναντία ἐστίν; ἀλλὰ λέγομεν ὅτι ταῦτα οὐκ εἰσι ποσὰ ἀλλ' ἐν ποσοῖς ἔχει τὸ εἶναι, ὥσπερ καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν· παχὺ γὰρ λέγομεν τὸ πολλὴν ἔχον τὴν κατὰ βάθος διάστασιν, καὶ πλατὺ τὸ τὴν κατὰ πλάτος, στενὸν δὲ καὶ λεπτὸν τὸ ὀλίγην ἔχον τὴν κατά τε βάθος καὶ πλάτος διάστασιν. καὶ ὅσα δὲ περὶ τῶν ἄλλων εἰρήκαμεν, μεγάλου λέγω καὶ μικροῦ καὶ πολλοῦ καὶ ὀλίγου, ταῦτα καὶ ἐπὶ τούτων ἐροῦμεν· καὶ γὰρ ταῦτα τῶν πρός τί ἐστιν.

p. 6a19 Οὐ δοκεῖ δὲ τὸ ποσὸν ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον.

Ἐπ' ἄλλο μεταβέβηκεν ἴδιον τοῦ ποσοῦ, τὸ μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. καὶ τοῦτο εἰκότως· εἴρηται γὰρ ὅτι ὅπου ἐστὶν ἡ ἐναντιότης, ἐκεῖ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἐκ τῆς τῶν ἐναντίων μίξεως γίνεται. ἰστέον δὲ ὅτι καὶ τοῦτο πάλιν ἀποδοκιμάζει ὡς καὶ τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχον, καὶ ἐφ' ἕτερον ἴδιον μεταβαίνει καί φησιν·

p. 6a26 Ἴδιον δὲ μάλιστα τοῦ ποσοῦ τὸ ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι. |

Τοῦτο κυρίως ἴδιόν ἐστι τοῦ ποσοῦ, ἐπειδὴ καὶ μόνῳ ὑπάρχει καὶ 80v

1. 2. 20. 21 καὶ ἧττον Arist. 4 νῦν οὐ προσέθ. C τοῦτο om. C 5 ἐπὶ τῆς οὐσίας ἐποίησε] p. 3b27 6 τὴν οὐσίαν C 7 δὲ] τοῦτο in ras. C 9 ὥστε τὸ ποσὸν οὐδέν ἐστι δεκτικὸν τῶν ἐναντίων a εἰ] ἢ F 10 ἐλέγομεν] p. 77,27 μὲν] μὴ a: om. F 11 φησίν CF 15 ante πλατὺ add. τὸ F alt. τὴν om. a 16 ἔχον post διαστ. coll. a τε ante κατὰ coll. a: om. C 17 παρὰ F 18 καὶ γὰρ καὶ C τῶν om. F 19 ἐστιν om. C 23 τὸ om. F εἴρηται] p. 75,17 25 πάλιν] μᾶλλον F καὶ (alt.) om. CF 26 καὶ ἐφ ἕτ.] ἐφ' ἕτ. δὲ a μεταβ. ἴδιον coll. a 29 ante τοῦτο add. καὶ a ἐστι om. C

παντί· γραμμὴ γὰρ γραμμῇ ἴση τε καὶ ἄνισος λέγεται καὶ τόπος 80v τόπῳ καὶ ἐπιφάνεια ἐπιφανείᾳ καὶ σῶμα σώματι καὶ χρόνος χρόνῳ καὶ λόγος λόγῳ καὶ ἀριθμὸς ἀριθμῷ. ἐὰν δὲ ἐπ' ἄλλου τινὸς λέγωμεν τὸ ἴσον καὶ ἄνισον, οὐ καθ' αὑτὸ ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· οἷον λέγομεν ὅτι ἴσον ἐστὶ τοῦτο τὸ λευκὸν σῶμα τούτῳ τῷ λευκῷ σώματι, καὶ ἄνισον δὲ ὡσαύτως, οὐ καθὸ δὲ λευκὰ ἀλλὰ καθὸ σώματα, ἅπερ ἐστὶ τοῦ ποσοῦ. ἀλλὰ μᾶλλον τὸ ὅμοιον καὶ τὸ ἀνόμοιον ἐπὶ τῶν τοιούτων ῥηθείη κυρίως· λευκὸν γὰρ λευκῷ ὅμοιον καὶ ἀνόμοιον λέγεται, καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων ὡσαύτως.

Περὶ τῶν πρός τι.

p. 6a36 Πρός τι δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται, ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται. |

Πρὸ τῆς τῶν πρός τι διδασκαλίας πέντε ταῦτα χρὴ ζητεῖν· πρῶτον 81r τὴν τάξιν αὐτῶν τὴν πρὸς τὰς κατηγορίας, δεύτερον τὴν αἰτίαν τῆς ἐπιγραφῆς, τρίτον τὴν ὑπόστασιν αὐτῶν τίς ἐστι, τέταρτον τὴν εἰς τὰ εἴδη διαίρεσιν, πέμπτον τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας. πρῶτον οὖν τὴν τάξιν. διὰ ποίαν αἰτίαν μετὰ τὸν τοῦ ποσοῦ λόγον ἔταξε τὸν περὶ τῶν πρός τι καὶ μὴ τὸν περὶ τοῦ ποιοῦ, καίτοι γε τὸ ποιὸν εἶδός τι καθ' αὑτὸ ἔχει καὶ ὑπόστασιν, ταῦτα δὲ ἰδίαν οὐκ ἔχει ὑπόστασιν ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις ἔχει τὸ εἶναι, τιμιώτερα δὲ τὰ καθ' αὑτὰ ὑφεστηκότα τῶν ἐν σχέσει μόνῃ τὸ εἶναι ἐχόντων· δεῖ γὰρ αὐτό τι πρῶτον καθ' αὑτὸ εἶναι, εἶθ' οὕτως τὴν πρὸς ἕτερον ἀναλαβεῖν σχέσιν. λέγομεν οὖν ὅτι ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ ἐποίησε καὶ δευτέραν ἔταξε τὴν περὶ τούτου διδασκαλίαν, διὰ τὸ μνημονεῦσαι αὐτοῦ ἐν τῷ περὶ τῆς οὐσίας λόγῳ, ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ ἐάσῃ τὸν ἀκροατὴν ἀγνοοῦντα τί ποτέ ἐστι τὸ ποσόν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ποιεῖ· ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ περὶ τοῦ ποσοῦ λόγῳ ἐμνήσθη τῶν πρός τι. ἔνθα ἔλεγε τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον τῶν πρός τι εἶναι, ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ ἐάσῃ ἡμᾶς ἀγνοοῦντας τίς ἡ φύσις τῶν πρός τι, εὐθέως τὸν περὶ τούτων ποιεῖται λόγον. διὰ τί δὲ ἐπιγέγραπται Περὶ τῶν πρός τι καὶ μὴ περὶ τοῦ πρός τι, ὥστε εἶναι τὴν ἐπιγραφὴν ἑνικήν; λέγομεν ἐπειδὴ τὰ πρός τι σχέσις τίς ἐστιν, ἡ δὲ σχέσις τοὐλάχιστον ἐν δύο πράγμασι θεωρεῖται, διὰ τοῦτο πληθυντικῶς ἐπέγραψε· τὸ γὰρ δεξιὸν

---

1 post παντί add. πράγματι Fa γὰρ om. C 2 καὶ χρόνος χρόνῳ om. Ca 3 λέγομεν F 4 ἴσον τε a τὸ ἄνισον F κατὰ om. F 5 ἴσον] ὅσον C 6 δὲ om. a 11 τοιαῦτα] ταῦτα F 15 τίς ἐστι om. F 17. 18 παρὰ (utrobique) F 18 καὶ om. F 19 ταῦτα δὲ] τὰ δὲ πρός τι F 24 τῆς om. a 25 τὸν ἀκρ.— ἐάσῃ (28) om. F τὸν ἀκρ. ἀγν.] ἡμᾶς ἀγνοοῦντας a τὸ om. a 27 ἔλεγε] p. 5b27 31 τίς] τί F 32 δυσὶ a

ἀριστεροῦ ἐστι δεξιὸν καὶ οὐκ ἄν τι εἴη αὐτὸ καθ' αὑτὸ δεξιόν, καὶ ὁ 81r
πατὴρ υἱοῦ πατὴρ καὶ οὐκ ἄν τις καθ' αὑτὸν εἴη πατὴρ μὴ πρὸς υἱὸν
λεγόμενος. ἐπὶ δὲ τῆς οὐσίας | δυνατόν, μᾶλλον δὲ ἀναγκαῖον ἓν πρᾶγμα 81v
καθ' αὑτὸ εἶναι οὐσίαν, οἷον ἄνθρωπον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ·
δυνατὸν γὰρ τὸ δίπηχυ μόνον ποσὸν λέγεσθαι. δυνατὸν δὲ καὶ αὐτὰ μὲν
τὰ πράγματα 'τὰ περὶ τῶν πρός τι' λέγεσθαι πληθυντικῶς, αὐτὴν δὲ τὴν
κατηγορίαν ἑνικῶς 'περὶ τοῦ πρός τι', ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ καὶ τῶν
ἄλλων κατηγοριῶν ἑνικῶς προσφερόμεθα τὴν κατηγορίαν, δηλοῦντες διὰ
τῆς ἐπιγραφῆς οὐ τὰ πράγματα τὰ ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ τὴν κοινῶς κατ' αὐτῶν
λεγομένην φύσιν, ἐπεὶ καὶ ἡ σχέσις εἰ καὶ ἐν πλείοσίν ἐστιν, ἀλλ' οὖν
μία τίς ἐστι τῷ ὑποκειμένῳ, ὡς καὶ τὸ σπέρμα καὶ ὁ καρπὸς καὶ ἡ ἀνά-
βασις καὶ ἡ κατάβασις· μία γὰρ ἡ σχέσις τοῦ δούλου πρὸς τὸν δεσπότην,
ἥτις ἀρχομένων μὲν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ δούλου δουλεία λέγεται ἀπὸ δὲ τοῦ
δεσπότου δεσποτεία. ὁμοίως καὶ ἐπὶ μαθητοῦ καὶ διδασκάλου καὶ τῶν
λοιπῶν. ἀλλ' ἵνα, ὡς εἴπομεν, ἐνδείξηται ὅτι ἡ τῶν πρός τι κατηγορία
οὐδέποτε ἐν ἑνὶ πράγματι ὑφίσταται, διὰ τοῦτο πληθυντικῶς Περὶ τῶν
πρός τι τὴν ἐπιγραφὴν πεποίηται.

Περὶ δὲ τῆς ὑποστάσεως ταῦτά φαμεν· τινές φασι μηδὲν εἶναι τῶν
πρός τι φύσει, ἀλλὰ ἀνάπλασμα εἶναι ταῦτα τῆς ἡμετέρας διανοίας, λέγον-
τες ὅτι οὕτως οὐκ ἔστι φύσει τὰ πρός τι ἀλλὰ θέσει, ὅτι δυνατὸν καὶ τὸν
δεξιὸν ἀριστερὸν γενέσθαι καὶ τὸν ἀριστερὸν δεξιόν, καὶ ὁ πατὴρ καὶ υἱός
ἐστι καὶ ὁ δοῦλος θέσει δοῦλος· οὐδεὶς γάρ ἐστι φύσει δοῦλος· ὁ αὐτὸς
γὰρ καὶ δεσπότης κατὰ ταὐτὸν ἑτέρου γένοιτ' ἄν. οὗτοι δὲ οὐκ ὀρθῶς
λέγουσιν· οὕτω γὰρ ἔγνωσται ταῦτα τῇ φύσει, ὡς καὶ τὰ μόρια τοῦ
σώματος ἐν σχέσει τινὶ τῇ πρὸς ἄλληλα θεωρεῖται· τὸ μὲν γάρ τι ὑπὸ
τῆς φύσεως δεξιὸν τέτακται οἷον τὸ ἧπαρ, τὸ δέ τι ἀριστερὸν οἷον ὁ
σπλήν, καὶ οὐκ ἄν ποτε γένοιτο οὔτε τὸ ἧπαρ ἀριστερὸν οὔτε ὁ σπλὴν |
δεξιός, ἀλλ' εἰ ἀμειφθείη τούτων ἡ τάξις, διέφθαρται τὸ ζῷον. καὶ ὁ 82r
θεὸς ἄρχει μόνως ἡμεῖς δὲ πάντες ὑπ' αὐτοῦ ἀρχόμεθα, καὶ ἡ ψυχὴ
μόνως κινεῖ τὸ σῶμα καὶ ἡ φύσις, τὸ δὲ σῶμα μόνως κινεῖται ὑπ' αὐτῶν
καὶ οὐκ ἀντικινεῖ αὐτά. τινὲς δὲ ἐκ διαμέτρου τούτοις ἔχοντες πάντα τὰ
πράγματα πρός τι ἔλεγον, ὧν εἷς ἦν Πρωταγόρας ὁ σοφιστής· ἔλεγε γὰρ
οὗτος ὅτι οὐδὲν τῶν πραγμάτων ὡρισμένην ἔχει φύσιν, διὸ καὶ ἔλεγεν ὅτι

---

1 τις F 5 καὶ om. a 6 τὰ (post πρ.) om. a 7 post κατ. add. ἤτοι τὴν σχέσιν αὐτὴν a καὶ (prius) om. a τῶν om. F 10 λεγομένην om. F καὶ (alt.) om. C 11 καὶ (pr.) om. a 13 μὲν om. CF 14 δεσπότου om. C 15 εἴπομεν] p. 102,31 δείξῃ C 16 ἐν om. a 17 ἐποίησε C 18 post ὑποστ. add. αὐτῶν a τοιαῦτα C τινὲς δὲ a 20 οὕτως ὅτι coll. F τὰ πρός τι φύσει coll. C ὅτι δυν.] ὡς C 20. 21 τὸ δεξ. . . τὸ ἀρ. a 22 γάρ τίς ἐστι F 23 γὰρ Paris. 2051: δὲ CFa 24 ἔγν. γὰρ οὕτω coll. C 25 θεωρεῖται a Ammon.: θεωρεῖσθαι codd. τι] τοι F 27 ποτε om. C 28 ἀμειφθείη a Paris. 2051: ἀμειφθῇ CF τὸ ζῷον διέφθ. coll. a 29 μόνως Paris. 2051: μόνος CFa καὶ ἡμεῖς δὲ a post πάντες add. μόνως a 31 ἀντικινεῖ] κινεῖ C: ἂν κινῇ F 32 Πρωταγ.] cf. Zelleri Phil. Gr. I⁴ p. 978 sq.

οὐκ ἔστι τινὰ ψευδῆ λέγειν· ἕκαστος γὰρ κατὰ τὸ φαινόμενον αὐτῷ καὶ 82r δοκοῦν περὶ τῶν πραγμάτων ἀποφαίνεται οὐκ ἐχόντων ὡρισμένην φύσιν ἀλλ' ἐν τῇ πρὸς ἡμᾶς σχέσει τὸ εἶναι ἐχόντων· τοιγαροῦν οἱ μὲν ἰκτεριῶντες τὸ μέλι φασὶ πικρὸν εἶναι καὶ ἀληθεύουσί γε (ὃ γὰρ δοκεῖ καὶ φαίνεται αὐτοῖς, τοῦτο καὶ λέγουσιν), οἱ δὲ ὑγιαίνοντες γλυκὺ καὶ αὐτοὶ ὁμοίως ἀληθεύοντες. καὶ ὁ τράχηλος δὲ τῆς μελαίνης περιστερᾶς ἐν ἡλίῳ ἑστώσης τοῖς μὲν φαίνεται ἁλουργὸς τοῖς δὲ χρυσοειδής. καὶ ἄλλοις ἄλλως πως πρὸς τὴν διάφορον αὐτῆς τε καὶ τῶν ὁρώντων θέσιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων· τὸ γὰρ ἄλλῳ δοκοῦν ἀληθὲς ἄλλος ψευδὲς εἶναι οἴεται, καὶ τὸ τῷδε καλὸν εἶναι δοκοῦν ἄλλῳ φαῦλον νενόμισται, τὸ ἀντικείμενον δὲ ἀληθές. νόμῳ οὖν πικρόν φαμεν νόμῳ γλυκύ, θάτερον δὲ οὐδέν. ὥστε οὐδὲν τῶν πραγμάτων ὡρισμένην τινὰ ἔχει ὑπόστασιν, ἀλλὰ τῶν πρός τί ἐστι. τοῦτον δὲ ἐλέγχει μὲν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ τρίτῳ λόγῳ τῆς Μετὰ τὰ φυσικὰ πραγματείας λέγων ὅτι εἰ πᾶν ὃ οἴεταί τις ὅτι ἐστί, τοῦτο καὶ ἀληθές ἐστιν, ἐπειδὴ οἱ μαινόμενοι ὑπολαμβάνουσι τὸ πῦρ τρέφειν καίειν δὲ μή, ἐχρῆν αὐτοῖς προσαγόμενον τὸ πῦρ τρέφειν καὶ μὴ καίειν, ἢ ἐπειδὴ τὸν ἄρτον ὑπολαμβάνουσι καίειν, ἐχρῆν τὸν ἄρτον καίειν αὐτοὺς καὶ μὴ τρέφειν. | ἐλέγχει δὲ καὶ ὁ Πλάτων ἐν τῷ Θεαιτήτῳ τῷ 82v διαλόγῳ αὐτὸ τοῦτο προθέμενος ἐλέγξαι, ἐν ᾧ μετὰ πολλὰς ἀποδείξεις καὶ τοῦτον ἐπιφέρει χαριέντως τὸν λόγον· 'ἐπειδὴ ἡμεῖς,' φησίν, 'ὦ Πρωταγόρα, φαμέν σε μὴ ἀληθεύειν, ἆρα ἀληθεύομεν λέγοντες περὶ σοῦ ὅτι ψεύδῃ ἢ ψευδόμεθα; εἰ μὲν οὖν ἀληθεύομεν, ψεύδεται Πρωταγόρας λέγων ὅτι πάντες ἀληθῆ λέγουσιν (ἡμεῖς γὰρ ἀληθεύομεν λέγοντές σε ταῦτα ψευδῆ λέγειν), εἰ δὲ ψευδόμεθα, ἔστιν ἄρα ψευδῆ λέγειν καὶ οὐ πᾶς ὁ λέγων τι ἀληθεύει'. ἄλλοι δὲ παρὰ τούτους ὀρθῶς εἶπον ὅτι τῶν πραγμάτων τὰ μέν ἐστι πρός τι τὰ δὲ αὐτὰ καθ' αὑτά· πρός τι μὲν οἷον δεξιὸν ἀριστερόν, αὐτὰ δὲ καθ' ἑαυτὰ οἷον σῶμα ἄνθρωπος· ὁ γὰρ ἄνθρωπος καθὸ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι τῶν πρός τι. τὰ δὲ πρός τι ταῦτα οἰκείαν μὲν ὑπόστασιν οὐκ ἔχει, ἐν ταῖς ἄλλαις δὲ κατηγορίαις ἔχει τὸ εἶναι· ὅταν γὰρ εἴπω πατέρα, εἶπον ἐν οὐσίᾳ πρός τι, ὅταν δὲ πολὺ ἢ ὀλίγον, εἶπον ἐν ποσῷ πρός τι, ὅταν δὲ λευκότερον ἢ μελανώτερον, ἐν ποιῷ, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὡσαύτως. καλῶς δέ τινες ἀπεικάζουσιν αὐτὰ παραφυάσιν, αἵτινες οὐκ ἰδίαν ἔχουσιν ὑπόστασιν, ἀλλ' ἐν φυτοῖς ἔχουσι τὸ εἶναι. ἀπεικάζουσι δὲ αὐτὰ καὶ τοῖς ἀντερειδουσιν ἀλληλα ξύλοις· τούτων γὰρ τοῦ ἑτέρου ἀναιρεθέντος οὐκ ἔσται τὸ λοιπόν.

---

2 τῶν πρ. ἀποφαίν. πέρι (sic) C: ἀποφ. περὶ τῶν πρ. a 4. 5 αὐτοῖς καὶ φαίν. coll. a 8 τὴν om. F αὐτοῖς a 9 ψεῦδος a 11 πικρῷ a 13 εἰσι Fa 13. 14 ἐν τῷ τρίτῳ λόγῳ τῆς Μετὰ τὰ φ.] Γ 4 p. 1007^{b}22. 5 p. 1009^{a}6. 6 p. 1011^{a}17 sq. 14 τὰς φυσικὰς F 14. 15 ὅτι ἐστί] τι ἐστὶ C: τι εἶναι a 18 ἐν τῷ Θεαιτήτῳ] p. 170 C sq. 22 οὖν om. C 24 ψευδῶς (pr. l.) F 25 περὶ CF 28 καθὸ ἄνθρωπος om. C 31 λευκώτ. F 33 περιφ. F (cf. p. 47,16) 34 αὐτὰ om. F

Ἡ δὲ διαίρεσις αὐτῶν ἐστιν αὕτη· τῶν πρός τι τὰ μὲν καθ' ὁμωνυμίαν 82v λέγεται ὡς τὸ ὅμοιον ὁμοίῳ ὅμοιον, τὰ δὲ καθ' ἑτερωνυμίαν. καὶ τῶν καθ' ἑτερωνυμίαν τὰ μὲν ἀπὸ τῆς πρὸς ἄλληλα ὑπεροχῆς ἢ ἐλλείψεως ὡς τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν καὶ τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἔλαττον, τὰ δὲ κατὰ τὸ ἄρχον καὶ ἀρχόμενον ὡς ὁ δεσπότης δούλου δεσπότης, τὰ δὲ κατὰ τὸ κρῖνον καὶ κρινόμενον ὡς τὸ αἰσθητὸν αἰσθήσει αἰθητὸν καὶ τὸ | ἐπιστητὸν ἐπιστήμῃ ἐπιστητόν, ἢ κατὰ τὸ μετέχον 83r καὶ μετεχόμενον ὡς ὁ ἐπιστήμων τῷ μετέχειν ἐπιστήμης λέγεται ἐπιστήμων, ἢ κατὰ τὸ αἴτιον καὶ αἰτιατὸν ὡς ὁ πατὴρ υἱοῦ πατήρ, ἢ κατὰ τὸ ποιοῦν καὶ πάσχον ὡς ὁ τύπτων τυπτόμενον τύπτει, ἢ κατὰ τὴν ἐν τόπῳ διαφορὰν ὡς ὁ δεξιὸς ἀριστεροῦ δεξιός.

Τρόπῳ δὲ διδασκαλίας κέχρηται τοιῷδε· οὐκ εὐθὺς παραδίδωσι τὸν ὑγιῆ τῶν πρός τι ὁρισμόν, ἀλλὰ πρότερον ἐκτίθεται ὃν οἱ παλαιοὶ ἔθεντο τῶν πρός τι ὁρισμόν, εἶτα δείκνυσιν ἄτοπα πάμπολλα τῷ ὁρισμῷ τούτῳ ἑπόμενα, καὶ οὕτως ἕτερον αὐτὸς ἴδιον ὁρισμὸν αὐτῶν ἀποδίδωσιν, ὃς μόνοις τοῖς πρός τι καὶ πᾶσιν ὑπάρχει· ἵνα γὰρ μὴ δόξῃ τῶν παλαιῶν κατατρέχειν, πρότερον τὸν αὐτῶν ὁρισμὸν ἐκτίθεται, καὶ δείξας τὰ παρακολουθοῦντα αὐτῷ ἄτοπα ἀνεπαχθῶς λοιπὸν τὸν οἰκεῖον ὅρον κρατύνει.

Δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι τὰ πρός τι πάντως μὲν ἀπὸ εὐθείας ἄρχεται πτώσεως, ἀποδίδοται δὲ πρὸς μίαν τῶν πλαγίων. καὶ ἔστι μὲν ὅτε πρὸς ἣν ἀποδίδοται, πρὸς αὐτὴν καὶ ἀντιστρέφει, οἷον ὁ πατὴρ υἱοῦ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς πατρὸς υἱός, ἔστι δὲ ὅτε οὐ πρὸς ἣν ἀποδίδοται, πρὸς αὐτὴν καὶ ἀντιστρέφει ἀλλὰ πρὸς ἑτέραν, ὡς ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως καὶ τοῦ αἰσθητοῦ· ἡ γὰρ αἴσθησις αἰσθητοῦ αἴσθησις· ἐνταῦθα πρὸς γενικὴν ἡ ἀπόδοσις· ἀλλ' οὐκ ἀντιστρέφει πρὸς γενικήν, ἀλλὰ πρὸς δοτικήν· τὸ γὰρ αἰσθητὸν τῇ αἰσθήσει αἰσθητόν. καὶ πρὸς αἰτιατικὴν δὲ γίνεται πολλάκις ἡ ἀπόδοσις, ὡς ὅταν λέγωμεν 'ὁ τύπτων τυπτόμενον τύπτει', καὶ πρὸς γενικὴν αὕτη τὴν ἀντιστροφὴν ποιεῖται· ὁ γὰρ τυπτόμενος ὑπὸ τύπτοντος τύπτεται. |

---

4 τὸ (ante ὀλίγον) om. F   5 τὸ ἀρχόμενον a   12 τῷδε F   14 πάμπολα C: om. F   τούτῳ ἑπ. a Ammon.: ἑπ. τούτω C: ἑπ. πολλά F   15 ὁρ. ante αὐτὸς coll. a   19 πάντως om. C   24. 25 ἡ ἀπόδοσις — γενικήν om. F   25 γεν. μόνην ἀλλὰ καὶ C   27 καὶ πρὸς γεν.] πρὸς γεν. δὲ C   28 τοῦ τύπτοντος a   29 post τύπτεται add. Τῶν πρός τι τὰ μὲν καθ' ὁμωνυμίαν λέγεται οἷον ὁ (ὁ om. C) φίλος φίλω φίλος, τὰ δὲ καθ' ἑτερωνυμίαν, τὰ μὲν ἀπὸ τῆς ὑπεροχῆς καὶ ἐλλείψεως (ἐκλ. C) ὡς τὸ μεῖζον καὶ ἔλαττον, τὰ δὲ κατὰ τὸ ἄρχον καὶ ἀρχόμενον ὡς ὁ (ὁ om. C) δεσπότης καὶ ὁ (ὁ om. C) δοῦλος, τὰ δὲ κατὰ τὸ κρῖνον καὶ κρινόμενον ὡς αἰσθητὸν καὶ αἴσθησις (αἴσθησις καὶ αἰσθ. C), τὰ δὲ κατὰ τὸ μετέχον καὶ μετεχόμενον ὡς ὁ ἐπιστήμων καὶ ἡ ἐπιστήμη, τὰ δὲ κατὰ τὸ αἴτιον καὶ αἰτιατὸν ὡς ὁ (ὁ om. C) πατὴρ καὶ υἱός, τὰ δὲ κατὰ τὸ ποιοῦν καὶ πάσχον (ποιεῖν καὶ πάσχειν C) ὡς ὁ τύπτων καὶ ὁ τυπτόμενος, τὰ δὲ κατὰ τὴν ἐν τόπω διαφορὰν ὡς τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν. CF: Πρός τι δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται, τουτέστιν ὅσα αὐτὰ οὐ καθὸ ὑπάρχουσι φύσεως, ἀλλὰ κατ' αὐτὸ τοῦτο, καθὸ ἑτέρων εἶναι λέγεται, κατὰ τοῦτο πρός τί ἐστιν. οἷον ὁ πατὴρ καὶ ὁ δεσπότης ἄνθρωποί εἰσιν· ἐὰν οὖν κατὰ τοῦτο ληφθῶσιν, οὐκ εἰσὶ πρός τι, ἀλλὰ καθὸ τὴν πρὸς ἕτερον ἔχουσι σχέσιν λέγονται πρός τι. καὶ δεξιὸς ἄνθρωπος οὐ καθὸ ἄνθρωπος ἑτέρου λέγεται δεξιός, ἀλλὰ καθὸ δεξιός a

p. 6a36 Πρός τι δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται. 83v

Τῷ λέγεται ἐχρήσατο ὡς μὴ ἀρεσκόμενος τῷ λόγῳ· ἄτοπα γὰρ πολλὰ δείξει τῷ ὁρισμῷ ἀκολουθοῦντα καὶ αὐτὸς ἄλλον θήσει ὁρισμόν.

p. 6a36 Ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται.

Οἷον δεξιὸς ἄνθρωπος οὐ καθὸ ἄνθρωπος ἑτέρου λέγεται δεξιός, ἀλλὰ καθὸ δεξιός.

p. 6a37 Ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως πρὸς ἕτερον.

Ἐπειδὴ πρὸς γενικὴν τὴν ἀπόδοσιν ἐποιήσατο εἰπὼν τὸ ἑτέρων εἶναι λέγεται, ἵνα μὴ ὑπολάβῃς ὅτι πρὸς μόνην γενικὴν ἀποδίδοται τὰ πρός τι, φησὶν ὅτι ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως, τοῦτ' ἔστιν εἴτε πρὸς δοτικὴν εἴτε πρὸς αἰτιατικὴν ἡ ἀπόδοσις γένηται.

p. 6b2 Ἔστι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν πρός τι οἷον ἕξις διάθεσις αἴσθησις ἐπιστήμη θέσις.

Ἐπειδὴ τὰ πρότερα τοῦ ποσοῦ ἐστι ταῦτα δὲ τοῦ ποιοῦ, εἰκότως ἔδοξεν αὐτὰ χωρίζειν, εἰρηκὼς ἔστι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα, ἢ ὅτι τὰ μὲν ἀνωτέρω πρὸς γενικὴν ἀποδέδωκε πτῶσιν, καὶ τὴν ἀντιστροφὴν πάλιν εἶχον πρὸς γενικήν, ταῦτα δὲ πρὸς δοτικὴν ἀντιστρέφει, ἐπίτηδες ὡς ἀπὸ ἑτέρας ἀρχῆς ταῦτα ἐκτίθεται. τὰ δὲ παραδείγματα ἐκτιθέμενος τέχνας ἡμῖν παραδίδωσι τῆς ἀνακάμψεως τῶν πρός τι· ταῦτα γάρ, ὡς ἔφθην εἰπών, πρὸς γενικὴν ἀποδιδόμενα πρὸς δοτικὴν τὴν ἀντιστροφὴν ποιεῖται· ἡ γὰρ ἕξις ἑκτοῦ ἕξις· ἐνταῦθα πρὸς γενικὴν ἡ ἀπόδοσις, ἡ δὲ ἀντιστροφὴ πρὸς δοτικήν· τὸ γὰρ ἑκτὸν ἕξει ἑκτόν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ διάθεσις διαθετοῦ διάθεσις καὶ τὸ διαθετὸν διαθέσει διαθετόν, καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐπιστητοῦ ἐπιστήμη τὸ δὲ ἐπιστητὸν ἐπιστήμῃ ἐπιστητόν. |

p. 6b11 Ἔτι δὲ καὶ ἡ ἀνάκλισις καὶ ἡ στάσις καὶ ἡ καθέδρα θέσεις τινές. 84r

Βουλόμενος καὶ τὴν ἀνάκλισιν καὶ τὴν στάσιν καὶ τὴν καθέδραν τῶν

1 lemma om. a 2 pr. τῷ] τὸ F λέγεται δὲ a μὴ ἀρεσκ.] ἀπαρεσκ. a 5 ὁ δεξιὸς (pr. l.) a λέγ. δ. ἑτ. coll. C 7 ὁποσοῦν a 8 ἕτερον F 10 post ἄλλως add. πρὸς ἕτερον F 10. 11 εἴτε πρὸς γενικὴν εἴτε πρὸς δοτικὴν ἡ ἀπόδ. C 11 γίνεται a 12. 15 τοιάδε Fa 13 ἐπιστ. αἴσθ. coll. Fa 15 ἔδειξεν C αὐτὰ χωρ. αὐτὰ F post τοιαῦτα add. τῶν πρός τι a ὅτι ἐπειδὴ a 16. 17 εἶχον πάλιν coll. Ca 17 καὶ ὡς C 18 τέχνας] τρόπον a 20 τὴν ἀντιστροφὴν iter. C 22 τὸ] τὸν F 25 ἔτι] ἔστι CF 26 διαθέσεις F 27 καὶ τὴν καθ. post βουλ. coll. C

πρός τι εἰπεῖν, κατασκευάζει τοῦτο ἐκ τοῦ γένους, λέγω δὴ τῆς θέσεως, 84r ἥτις ἐστὶ γένος τῶν εἰρημένων, αὕτη δὲ τῶν πρός τι· ἡ γὰρ θέσις κειμένου θέσις ἐστίν. εἰ δὲ τὸ γένος τῶν πρός τι, δῆλον ὅτι καὶ τὰ τούτου εἴδη, ἅπερ ἐστὶ τὰ εἰρημένα· ἢ γὰρ ὅλον τὸ σῶμα ὀρθόν ἐστι καὶ καλεῖται στάσις, ἢ ὅλον πλάγιον κεῖται καὶ καλεῖται ἀνάκλισις, ἢ μέρος μέν τι αὐτοῦ ἵσταται μέρος δὲ κεῖται καὶ καλεῖται καθέδρα. ζητητέον δὲ εἰ ταῦτα ὑπὸ τὰ πρός τι ἀνάγεται, τί ἀνάξομεν ὑπὸ τὸ κεῖσθαι. λέγομεν οὖν ὅτι ἄλλο ἐστὶ στάσις καὶ ἄλλο ἑστάναι, ἄλλο ἀνάκλισις καὶ ἄλλο ἀνακεκλίσθαι, ἄλλο καθέδρα καὶ ἄλλο καθῆσθαι· ἡ μὲν γὰρ στάσις καὶ ἡ ἀνάκλισις καὶ ἡ καθέδρα αὐτὴν τὴν σχέσιν δηλοῖ, τὸ δὲ ἵστασθαι καὶ ἀνακεκλίσθαι καὶ καθῆσθαι οὐ μόνον τὴν σχέσιν ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν οὐσίαν δηλοῖ, τήν τε ἀνακεκλιμένην καὶ τὴν ἐν ᾗ ἀνακέκλιται. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. ἐκεῖνα οὖν ὡς σχέσιν σημαίνοντα ὑπὸ τὰ πρός τι ἀνάγονται, ταῦτα δὲ μετὰ τῆς σχέσεως καὶ τὰ πράγματα περὶ ἅ ἐστιν ἡ σχέσις δηλοῦντα ὑπὸ τὸ κεῖσθαι ἀνάγονται· ὥσπερ γὰρ ἄλλο μέν ἐστι τὸ ἐν χρόνῳ ἄλλο δὲ ὁ χρόνος, καὶ ἄλλο μὲν τὸ ἐν τόπῳ ἄλλο δὲ ὁ τόπος (ὁ μὲν γὰρ χρόνος καὶ ὁ τόπος ποσά ἐστι συνεχῆ, τὸ δὲ ἐν τόπῳ ὑπὸ τὸ ποῦ ἀνάγεται καὶ τὸ ἐν χρόνῳ ὑπὸ τὸ ποτέ), οὕτω καὶ ἐπὶ τούτων ἔχει, καθὼς εἴρηται, ὃ καὶ αὐτὸς δηλῶν ἐπήγαγε· τὸ δὲ ἀνακεῖσθαι ἢ ἑστάναι ἢ καθέζεσθαι αὐτὰ μὲν οὐκ εἰσι θέσεις, παρωνύμως δὲ ἀπὸ τῶν εἰρημένων θέσεων εἴληπται. | 84v οὐκ εἴ τι δὲ παρωνύμως λέγεται, ταὐτόν ἐστιν ἐκείνῳ τῷ ἀφ' οὗ λέγεται· ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς στάσεως τὸ ἑστάναι λέγεται ἀπὸ δὲ τῆς ἀνακλίσεως τὸ ἀνακεκλίσθαι ἀπὸ δὲ τῆς καθέδρας τὸ καθέζεσθαι. ὥσπερ δὲ ταῦτα ἀπὸ τῶν εἰδῶν τῆς θέσεως μετηνέχθησαν, οὕτως καὶ ἀπὸ τοῦ γένους τούτων, τοῦτ' ἔστι τῆς θέσεως, μετενεχθήσεται τὸ κεῖσθαι, ἥτις ἐστὶ μία τῶν κατηγοριῶν γένος οὖσα σύστοιχον τοῦ ἑστάναι καὶ ἀνακεκλίσθαι καὶ καθέζεσθαι. ὥστε ἓν εἶδος τῶν πρός τι, τοῦτ' ἔστιν ἡ θέσις, μίαν ἔτεκε κατηγορίαν τὸ κεῖσθαι. καὶ οὐδὲν θαυμαστόν, ὅπου γε καὶ ὁ χρόνος τίκτει τὸ ποτὲ καὶ ὁ τόπος τὸ ποῦ, τοῦ ποσοῦ ὄντα εἴδη, οὐχ ὅτι αὐτὸς ὁ χρόνος ποτέ ἐστιν οὐδὲ ὁ τόπος ποῦ, ἀλλὰ τὰ ἐν χρόνῳ καὶ ἐν τόπῳ γινόμενα πράγματα.

p. 6b15 Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης τοῖς πρός τι, οἷον ἀρετὴ κακίᾳ ἐναντίον, ἑκάτερον τῶν πρός τι ὄν, καὶ ἐπιστήμη ἀγνοίᾳ.

Διαλεχθεὶς περὶ τοῦ πρός τι κατὰ τὰ τοῖς παλαιοῖς περὶ αὐτοῦ

---

7 τὰ] τὸ F ἀνάγεται] ἀνάγονται C: ἀνάγομεν a 15 ἀνάγεται a 17. 18 ἐν τόπ. καὶ τὸ ἐν χρ. ὑπὸ τὸ ποῦ καὶ ποτὲ ἀνάγ. C 17 post τόπῳ add. καὶ a 19 ἢ] καὶ C 20 ἢ καθῆσθαι a Arist.: om. C 21 εἴρηται C: λέγεται Arist. οὐκ εἴ τι] οὐκέτι F 23 pr. τὸ a Ammon.: om. CF alt. τὸ om. F 27 τοῦ] τῷ F ἑστ. καὶ ἀνακεκλ.] ἑστ. καὶ ἀνακεῖσθαι C: ἀνακεῖσθαι καὶ ἑστ. a 28 τὸ κεῖσθαι κατ. coll. CF 30 οὐχ ὅτι] οὐ γὰρ a 31 τὸ ποῦ CF 32 καὶ ἐναντιότης om. F ἐν τοῖς a Arist. 33 ὂν ante τῶν coll. Arist. τῶν] αὐτῶν F 34 τῶν πρός τι a τὰ om. F αὐτῶν a

δόξαντα, νυνὶ τὸ ἴδιον αὐτοῦ βούλεται ἀποδοῦναι, καὶ πρότερον ἐκτίθεται τὰ 84v δοκοῦντα μὲν ἴδια εἶναι τῶν πρός τι μὴ ὄντα δὲ κατὰ ἀλήθειαν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς οὐσίας ἐποίησε καὶ τοῦ ποσοῦ, ἵνα μὴ ὁ ἐπιπολῆς προσβαλλων τούτοις οἰηθῇ αὐτὰ ὄντως ἴδια εἶναι. καὶ πρῶτον μὲν ἴδιον αὐτῶν φησι τὸ ἐπιδέχεσθαι τὰ ἐναντία· τῇ γὰρ ἀρετῇ, φησίν, ἐναντίον ἡ κακία καὶ τῇ ἐπιστήμῃ ἡ ἄγνοια καὶ τῇ δικαιοσύνῃ ἡ ἀδικία· ἕκαστον γὰρ τούτων πρὸς ἕτερον λέγεται· ἡ γὰρ ἀρετὴ σπουδαίου ἀρετὴ λέγεται καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐπιστητοῦ ἢ ἐπιστήμονος ἐπιστήμη καὶ ἡ κακία κακοῦ κακία, καὶ ἀντιστρέφουσί γε. | οὐ πάντα δὲ τὰ πρός τι ἐπιδέχεται ἐναντιότητα. 85r καὶ τοῦτο εἰκότως· ἐπειδὴ γὰρ παραφυάσιν ἔοικε τὰ πρός τι, ὥσπερ ἐλέγομεν, καὶ πράγματα οὐκ ἔχει ἀφωρισμένα πρὸς οἰκείαν ὑπόστασιν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις εὑρίσκονται, μιμεῖται ἐκείνας αἷς προσπλέκεται. καὶ ὅσαι μὲν τῶν κατηγοριῶν ἐπιδέχονται τὰ ἐναντία, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς συνιστάμενα πρός τι ἔχουσιν ἐναντιότητα, ὅσαι δὲ οὐδὲν ἔχουσιν ἐναντίον, οὐδὲ τὰ ἐν αὐταῖς πρός τι ἐπιδέχονται ἐναντιότητα· οἷον ἐπειδὴ τῇ οὐσίᾳ καὶ τῷ ποσῷ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, οὐδὲ τοῖς πρός τι τοῖς περὶ αὐτὰ ὑφισταμένοις ἔσται τι ἐναντίον, οἷον τῷ τριπλασίῳ· τὸ γὰρ τριπλάσιον καὶ πρός τί ἐστι (τινὸς γὰρ τριπλάσιον) καὶ ὅμως οὐκ ἔχει τινὰ ἐναντιότητα, ἐπειδὴ συμπλέκεται, ὡς εἶπον, κατηγορίᾳ μηδὲν ἐχούσῃ ἐναντίον, λέγω δὴ τῷ ποσῷ. ὁμοίως καὶ ἐπὶ οὐσίας, οἷον δεσπότῃ υἱῷ δεξιῷ ἀριστερῷ· τούτοις γὰρ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον διὰ τὸ οἷς συμπλέκεται, λέγω δὴ ἀνθρώποις, ὑπὸ κατηγορίαν ἀνῆχθαι μηδὲν ἔχουσαν ἐναντίον. ἐπειδὴ δὲ τῇ ποιότητί ἐστί τι ἐναντίον, διὰ τοῦτο καὶ τοῖς περὶ αὐτὴν πρός τί ἐστιν ἐναντίον, οἷον ἀρετὴ καὶ κακία ἐναντία καὶ ἐπιστήμη καὶ ἄγνοια· ταῦτα γὰρ ποιά ἐστιν. ἰστέον δὲ ὅτι ταῦτα ἄλλοις μέν ἐστιν ἐναντία ἄλλοις δὲ ὡς πρός τι· οἷον ⟨ἡ⟩ ἀρετὴ σπουδαίου ἀρετὴ καὶ ὁ σπουδαῖος ἀρετῇ σπουδαῖος, ὁμοίως καὶ ἡ κακία κακοῦ κακία καὶ ὁ κακὸς τῇ κακίᾳ κακός. τούτοις μὲν οὖν πρός τι, ἐναντία δὲ ἀρετῇ μὲν κακία σπουδαίῳ δὲ κακός. εἰκότως τοίνυν καὶ ἐναντιότης θεωρεῖται ἐν τοῖς πρός τι καὶ οὐ πᾶσι τοῦτο παρακολουθεῖ.

Ζητητέον δὲ πῶς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν τῶν πρός τι λέγει καὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἄγνοιαν. λέγομεν ὅτι οὐ δογματίζων τοῦτό φησιν, ἀλλὰ λεληθότως, βουλόμενος κακίσαι τὸν ἀποδοθέντα ὁρισμόν· εἰ γὰρ 85v τῷ λέγεσθαι ἑτέρων χαρακτηρίζονται τὰ πρός τι, καὶ ταῦτα τῶν πρός τι ἔσται· πρὸς ἕτερα γὰρ καὶ αὐτὰ λέγεται· ἡ γὰρ ἀρετὴ σπουδαίου ἀρετὴ

1 δόξ. post παλ. (107, 34) coll. F   3 ἐπιπολ.] ἐξ ἐπιβολῆς F   3. 4 προσβαλὼν a   4 ἴδια ὄντ. coll. a   4. 5 φησιν αὐτῶν coll. a   5 ἐναντίον ἐστὶν a   6 ἡ (ante ἄγν.) om. C   10 παραφυάδι Fa   ὥσπερ om. F   10. 11 ἐλέγομεν] p. 104,33   13 ὅσα F   15 τὴν ἐναντ. a   18 post τριπ. add. ἐστι a   τινὰ] τι a: om. C   ἐναντίον a   19 εἶπον] v. 12   21. 22 ἀνῆχθαι ὑπὸ κατ. οἷς συμπλ. λ. δὴ ἀνθρ. coll. C   24 ἀρετῇ κακία ἐναντίον καὶ ἐπιστήμῃ ἄγνοια a   ἐναντίον F   26 ἡ addidi   28 ἐναντίον Fa   29 τοίνυν] οὖν C   32 ταὐτά a   33 λελυθότως F   34 τῷ] τὸ C

καὶ ἡ κακία κακοῦ κακία καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐπιστήμονος ἐπιστήμη καὶ ἡ 85v ἄγνοια ἀγνοοῦντος ἄγνοια. τούτῳ δὲ τῷ λόγῳ συμβαίνει καὶ πάσας τὰς ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος κατηγορίας τῶν πρός τι εἶναι, λέγω δὴ τὰς ἐννέα· πᾶσαι γὰρ τῆς οὐσίας εἶναι λέγονται· αὐτῇ γὰρ ἐπισυμβεβήκασιν· ἡ γὰρ λευκότης λευκοῦ λέγεται λευκότης καὶ τὸ δίπηχυ ξύλου, εἰ τύχοι, δίπηχυ, καὶ τὸ ποτὲ δὲ καὶ τὸ ποῦ καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν καὶ τὰ λοιπὰ τινὸς λέγονται· οὐ γάρ ἐστί τι αὐτὸ καθ' αὑτὸ τὸ ποτέ, ἀλλ' οὐσίας ἐστί τι τὸ ποτέ, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὡσαύτως. καὶ αὐτὴ δὲ ἡ οὐσία ὅταν ὡς μέρος λαμβάνηται, πρὸς ἕτερον λέγεται· τὸ γὰρ μέρος ὅλου λέγεται μέρος καὶ τὸ ὅλον τοῖς μέρεσιν ὅλον λέγεται. τοῦτο δὲ ἄτοπον, λέγω δὴ τὸ πάσας τὰς κατηγορίας πρός τι λέγεσθαι· ὅτι γὰρ ἐναργῶς διακρίνονται τῶν πρός τι αἱ ἄλλαι κατηγορίαι, ἐντεῦθεν δῆλον· εἰ γὰρ τῶν πρός τι ἦσαν, ἔδει ἐν τῷ ὁρισμῷ αὐτῶν παραλαμβάνεσθαι ἐκεῖνα πρὸς ἃ λέγονται· τὰ γὰρ πρός τι ὁριζόμενοι ἐξ ἀνάγκης μνημονεύομεν καὶ τῶν πρὸς ἃ λέγεται, οἷον εἰ πατέρα ὁριεῖ, ἀνάγκη μνησθῆναι καὶ υἱοῦ· πατέρα γὰρ φήσεις εἶναι υἱοῦ. τὰς δὲ ἄλλας κατηγορίας ὁριζόμενον οὐκ ἀνάγκη μνησθῆναι πρὸς ὃ λέγονται· τὸ γὰρ δίπηχυ, εἰ τύχοι, ὁριζόμενος οὐκ ἀνάγκην ἕξεις μνημονεῦσαί τινος τῶν ἄλλων, ὧν λέγεται δίπηχυ, οἷον ξύλου, καὶ ἐπὶ τοῦ ποιοῦ καὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. εἰ τοίνυν αἱ κατηγορίαι πρὸς ἕτερον μὲν λέγονται (τὰ γὰρ συμβεβηκότα τῆς οὐσίας εἶναι λέγεται καὶ τὰ μέρη δὲ τοῦ ὅλου) καὶ τῶν πρός τι οὔκ εἰσι, δῆλον ὅτι κακῶς ἀποδέδοται ὁ τῶν πρός τι ὁρισμός· περιλαμβάνει γὰρ | 86r καὶ τὰς ἄλλας κατηγορίας· οὐ γὰρ τὸ ἑτέρου λεγόμενον ἐν τούτῳ ἔχει τὸ εἶναι ἐν τῷ ἑτέρου λέγεσθαι, τὰ δὲ πρός τι ἐν τούτῳ ἔχουσι τὸ εἶναι ἐν τῷ πρός τι εἶναι· εἴ τι μὲν γάρ ἐστιν ἑτέρου, τοῦτο καὶ λέγεται ἑτέρου, οὐκ εἴ τι δὲ λέγεται ἑτέρου, ἤδη καὶ ἐν τούτῳ ἔχει τὸ εἶναι τῷ ἑτέρου λέγεσθαι. ἰστέον δὲ ὅτι ὅσοι λέγουσι τὸν Πλάτωνα οὕτως ὁρίζεσθαι τὰ πρός τι καὶ ἐν τῷ λέγεσθαι ἑτέρων οἴεσθαι αὐτὸν εἶναι τὴν τῶν πρός τι ὑπόστασιν, συκοφαντοῦσι τὸν φιλόσοφον· καὶ γὰρ ἀπὸ τῶν εἰρημένων ἐν τῷ Γοργίᾳ ἔστι γνῶναι ὅτι οὐχὶ τῷ λέγεσθαι ἀλλὰ τῷ εἶναι ἑτέρων αὐτὰ χαρακτηρίζει· φησὶ γὰρ 'εἰ ἔστι τὸ ποιοῦν, ἀνάγκη τι εἶναι καὶ τὸ πάσχον'· εἶναι γὰρ εἶπε, καὶ οὐ λέγεσθαι.

---

2 συμβ.] σημαίνει a 4 λέγεται C ἐπισυμβεβήκασιν Paris. 2051: ἐπισυμβέβηκεν CFa 6 καὶ τὰ λοιπὰ om. a 7 τὸ (prius) a: om. codd. τὸ (alt.) om. F 8 ὡς] εἰς F 10 λέγεται om. C 14 λέγονται F εἰ om. a 15 ὁριεῖς F: ὁρίζοντες a εἶναι] τοῦ a 16 ὁριζόμενον scripsi: ὁριζόμενος CF: ὁριζόμενοι a 17 ὁριζόμενοι a ἀν. ἕξεις] ἀνάγκη ἑξῆς a 18 τῶν ἄλλων] ἄλλου C οὗ a 19 λέγεται C 24 alt. εἶναι] λέγεσθαι C 25 post alt. ἑτέρου add. εἶναι a 26 εἶναι τῶ om. F 27 post οἴεσθαι add. ἑτέρων a 28 αὐτῶν F εἶναι iter. C post τι add. τὴν C 29 ἐν om. C ἐν τῷ Γοργίᾳ] p. 476B alt. τῷ] τὸ F 31 τι om. C alt. καὶ om. a λέγεται F

p. 6b20 Δοκεῖ δὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἐπιδέχεσθαι τὰ πρός τι· ὅμοιον γὰρ καὶ ἀνόμοιον μᾶλλον καὶ ἧττον λέγεται καὶ ἴσον καὶ ἄνισον μᾶλλον καὶ ἧττον λέγεται. 86r

Ἐφ' ἕτερον ἴδιον παρακολούθημα τῶν πρός τι μεταβαίνει καταγνοὺς τοῦ προτέρου, τὸ ἐπιδέχεσθαι τὰ πρός τι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον· λέγομεν γὰρ τόδε τῷδε μᾶλλον εἶναι ὅμοιον καὶ ἧττον, οἷον τὸ ἐν τοίχῳ λευκὸν μᾶλλον εἶναι ὅμοιον λέγομεν τῷ ἐν ἱματίῳ ἢ τῷ ἐν χιόνι. καὶ τοῦτο δὲ τὸ παρακολούθημα ὅμοιον τῷ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχει· οὐδὲ γὰρ τοῦτο πᾶσι τοῖς πρός τι παρακολουθεῖ· ὁ γὰρ πατὴρ οὐ λέγεται ἄλλου πατρὸς μᾶλλον εἶναι πατήρ, οὐδὲ ὁ υἱὸς ὁμοίως. καὶ τοῦτο εἰκότως· εἴρηται γὰρ ὅτι ὅπου ἡ ἐναντιότης θεωρεῖται, ἐκεῖ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττόν ἐστιν, ὅπου δὲ ἐναντιότης οὐκ ἔστιν, οὐδὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. | ἐπεὶ οὖν τοῖς πρός τι ἐναντιότης ὑπάρχει, ἔστιν ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ μᾶλλον 86v καὶ τὸ ἧττον, ἐπειδὴ δὲ οὐ πᾶσιν ὑπάρχει ἡ ἐναντιότης, διὰ τοῦτο οὐδὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον πᾶσιν ὑπάρχει. ἴσως δὲ ζητήσειεν ἄν τις ὅτι εἰ ἐν οἷς τὰ ἐναντία ὑπάρχει, ἐν τούτοις καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον τῇ μίξει τῶν ἐναντίων γίνεται, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῷ ποσῷ ἐπειδὴ μή ἐστι τὰ ἐναντία, διὰ τοῦτο οὐδὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, πάλιν δὲ εἰ τὸ ἴσον καὶ ἄνισον εἶναι τοῦ ποσοῦ ἐστιν ἴδιον, πῶς φησιν ἐνταῦθα ὅτι ἄνισον μᾶλλον καὶ ἧττον λέγεται· ἐλέγομεν γὰρ ὅτι τὸ πρός τι εἰ μὲν ἐν κατηγορίᾳ γένηται ἐχούσῃ ἐναντίον, καὶ αὐτὸ τὰ ἐναντία ἐπιδέχεται, εἰ δὲ ἐν κατηγορίᾳ μὴ ἐπιδεχομένῃ τὰ ἐναντία, οὐδ' αὐτὸ τὰ ἐναντία δέχεται. εἰ οὖν τὸ ἴσον καὶ ἄνισον πρός τί ἐστιν ἐν ποσῷ συνιστάμενον, τῷ δὲ ποσῷ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, οὐδὲ τὸ ἴσον καὶ ἄνισον ἐναντία εἰσίν. ὅπου δὲ οὐκ ἔστιν ἐναντίον, οὐδὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. οὐκ ἄρα τὸ ἄνισον μᾶλλον καὶ ἧττον λέγεται· εἰ γὰρ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τῇ ἐπιμιξίᾳ γίνεται τῶν ἐναντίων, οὐ κιρνᾶται δὲ τῷ ἀνίσῳ τὸ ἴσον, οὐδ' ἂν εἴη μᾶλλόν τι καὶ ἧττον ἄνισον· τὸ γὰρ ἧττον ἄνισον τῷ μᾶλλον μετέχειν τοῦ ἴσου ἧττον ἄνισον λέγεται. καὶ ἄλλως εἰ ἔστι τι μᾶλλον καὶ ἧττον ἄνισον, ἔστι καὶ

1 δὲ καὶ Arist. τὸ (alt.) om. a 2 καὶ ἀνόμοιον om. Ca 2. 3 καὶ ἴσον — λέγεται om. Ca 4 ἴδιον] εἴδους F 5 τὸ (ante ἧττον) om. C 6 τῷδε] τῷ F ὅμ. εἶναι coll. C 7 ὅμ. εἶναι coll. Ca 10 πατὴρ — εἰκότως om. F ὁ om. a εἴρηται] p. 75,17 12 pr. ἐστιν — ἧττον om. F τὸ (alt.) om. a 13 ἐπεὶ] ὅπου a ante τοῖς add. ἐν C ἐναντ. ante τοῖς coll. a καὶ om. Fa 14 ἐπεὶ a δὲ] οὖν C 15 τὸ (alt.) om. C εἰ om. Ca 16 καὶ (prius) om. a τὸ ἧττον καὶ μᾶλλον C 18 τὸ (alt.) om. C 19 ἄνισον εἶναι] τὸ ἄνισον Ca τὸ ἄνισον (alt. l.) C 20 ἐλέγομεν] p. 108,13 τὰ πρός C 20. 21 γένωνται C 21 ἐναντία (pr. l.) C 22 δέχ.] ἐπιδέχεται a 24 εἰσίν om. F 25 ἐναντίον] ἐναντία C τὸ ἴσον καὶ ἄνισον a 26 γὰρ] οὖν F 26. 27 τῶν ἐν. γίν. coll. a 28 post τῷ μᾶλλον add. τοῦ ἧττου (sic) F[1] 29. p. 111,1 καὶ ἧττον — pr. μᾶλλον om. C 29 ἔσται (alt. loco) a

ἧττον ἴσον καὶ μᾶλλον· τὸ γὰρ ἧττον ἄνισον μᾶλλόν ἐστιν ἴσον τοῦ ἀνίσου 86v μᾶλλον, ὥσπερ τὸ ἧττον λευκὸν μᾶλλόν ἐστι μέλαν τοῦ μᾶλλον λευκοῦ. εἰ οὖν μὴ ἐνδέχεται τοῦ ἴσου μᾶλλον εἶναι ἴσον καὶ ἧττον (τὸ γὰρ τοῦ ἴσου ἐξελθὸν ἐπὶ τὸ πλέον ἢ ἐπὶ τὸ ἔλαττον οὐκέτι ἴσον), οὐδ' ἄρα ἄνισον μᾶλλον καὶ ἧττόν ἐστιν· ἔστι γὰρ τὸ ἄνισον στέρησις μᾶλλον καὶ ἀοριστία, οὐκ ἐναντίον τῷ ἴσῳ. μήποτε οὖν ἢ κατεχρήσατο ἐνταῦθα εἰρηκὼς τὸ ἄνισον μᾶλλον καὶ ἧττον εἶναι οὐκ ἀκριβολογησάμενος ἢ καὶ κατὰ προσθήκην πρός τινων ὕστερον τοῦτο προσετέθη. |

p. 6b28 Πάντα δὲ τὰ πρός τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, 87r οἷον ὁ δοῦλος δεσπότου δοῦλος λέγεται καὶ ὁ δεσπότης δούλου δεσπότης.

Ἐφ' ἕτερον παρακολούθημα μεταβέβηκε τῶν πρός τι, ὅπερ καὶ κυρίως αὐτῶν ἐστιν ἴδιον, τὸ πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεσθαι. ἵνα δὲ μάθωμεν τί ἐστι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεσθαι, μάθωμεν πρότερον τί ἐστιν ἀντιστροφή, πρὸ δὲ τούτου τί ἐστι στροφή. στροφὴ τοίνυν ἐστὶν ἡ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀποκατάστασις· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ στρέφεσθαι λέγομεν τὸ πᾶν, ἐπειδὴ κύκλῳ κινούμενον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάλιν ἀποκαθίσταται. καὶ ἡμεῖς δὲ στρέφεσθαι λεγόμεθα, ὅταν ἐξ οὗ ἠρξάμεθα τόπου εἰς ἐκεῖνον καταλήξωμεν. ἀντιστροφὴ δέ ἐστιν οἱονεὶ ἰσοστροφή· τὸ γὰρ ἀντὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὸ ἴσον σημαίνει, ὥσπερ τὸ ἀντίθεον ἀντὶ τοῦ ἰσόθεον καὶ ἀντιάνειρα ἡ ἰσουμένη ἀνδράσι, καὶ ἀντίχειρα δὲ τὸν μέγαν φαμὲν δάκτυλον διὰ τὸ ἴσην ἔχειν δύναμιν τοῖς ἄλλοις. ἰσοστροφὴ δέ ἐστιν ὅταν μηδὲν μᾶλλον τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου κατηγορῆται ἢ ἐκεῖνο τοῦ λοιποῦ, οἷον ὁ πατὴρ οὐδὲν μᾶλλον πρὸς υἱὸν λέγεται ἢ ὁ υἱὸς πρὸς τὸν πατέρα. τὰ οὖν πρός τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, οἷον ὁ δοῦλος δεσπότου δοῦλος καὶ ὁ δεσπότης δούλου δεσπότης.

p. 6b33 Πλὴν τῇ πτώσει ἐνίοτε διοίσει κατὰ τὴν λέξιν.

Ἐπειδὴ γὰρ πρὸς γενικὴν ἀποδέδωκε, διὰ τοῦτο ἐπήγαγεν ὅτι οὐ | μόνον πρὸς γενικὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλην ἀποδίδοται πτῶσιν τὰ πρός τι, 87v

---

1 ἧττον — καὶ μᾶλλ.] τι μᾶλλον καὶ ἧττον ἴσον a 2 μᾶλλον (post ἀνίσου) om. CF τοῦ μ. λευκοῦ] τοῦ ἥττου (sic) λευκόν F 3 καὶ ἧττον ἴσον coll. C 5 ἀόριστον F 7 τὸ ἧττον a ἀκριβολογούμενος F καὶ (post ἢ) om. Ca 7. 8 προσθ.] λήθην F 8 πρός τινων haud sanum ὕστ. τοῦτο om. F 10 οἷον om. C ὁ (prius) Paris. 2051: om. CFa post δοῦλος (prius) add. τε γὰρ C λέγ. δοῦλος coll. F ὁ (alt.) om. Fa 11 post δεσπ. add. λέγεται Ca: λέγεται εἶναι F (cf. v. 26) 12 καὶ om. a 13. 14 ἵνα — λέγεσθαι om. F 14 μάθ. δὲ F τί ἐστι πρότ. coll. C 16 γὰρ] δὲ C 17 πάλλιν F 18 λέγομεν C 19 οἱονεὶ om. F 21 alt. καὶ om. C 22 δύν. ἔχειν coll. Ca 23 κατηγορεῖται F 24 alt. ὁ om. F 27 γε ἐνίοτε C εἶπε διοίσειν τῇ a

ὅθεν οὐδὲ πρὸς τὴν αὐτὴν πάντως ἀντιστρέφει. εἴρηται δὲ ἡμῖν ἤδη 87v περὶ τούτων ἔμπροσθεν.

p. 6b36 Οὐ μὴν ἀλλ' ἐνίοτε οὐ δόξει ἀντιστρέφειν, ἐὰν μὴ οἰκείως πρὸς ὃ λέγεται ἀποδοθῇ, ἀλλὰ διαμάρτῃ ὁ ἀποδιδούς.

Τὰ πρός τι ἰσότητα τηρεῖν ὀφείλει πρὸς ἄλληλα, ἵνα καὶ ἀντιστρέφῃ, ὥσπερ ἀντιστρέφει ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ γελαστικόν. ἐὰν δὲ ὦσιν ἄνισα, τῷ μὲν ἐλάσσονι τὸ πλεῖον ἀκολουθεῖ ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ζῷον, τῷ δὲ πλείονι τὸ ἔλασσον οὐκέτι· οὐ γὰρ τῷ ζῴῳ ὁ ἄνθρωπος ἀκολουθεῖ. οὗτος οὖν ὁ κανών ἐστι τῶν πρός τι, ἡ ἰσότης, ὡς πατὴρ υἱοῦ καὶ διπλάσιον ἡμίσεος, ἅπερ καὶ ἀντιστρέφει. ἐὰν δὲ ἄνισα ὦσιν, οὐκέτι ἀντιστρέφει, ὃ καὶ αὐτός φησι· τὸ πτερὸν ἐὰν ἀποδοθῇ ὄρνιθος, οὐκ ἀντιστρέφει ὄρνις πτεροῦ· οὐ γὰρ πᾶν πτερὸν ὄρνιθός ἐστι πτερόν· εἰσὶ γάρ τινα πτηνὰ ἃ οὐκ εἰσιν ὄρνιθες· τῶν γὰρ πτηνῶν τὰ μέν εἰσι σχιζόπτερα ὡς τὰ παρ' ἡμῖν, ἃ καὶ μόνα ὄρνιθες καλοῦνται, ὡς καὶ αὐτὸς ἔφη|σεν ἐν 88r τῇ Περὶ ζῴων ἱστορίᾳ τὰ σχιζόπτερα ὄρνις καλεῖσθαι, τὰ δέ ἐστιν ὑμενόπτερα, ὡς αἱ νυκτερίδες, τὰ δὲ κολεόπτερα ὡς οἱ κάνθαροι, ἅπερ οὐκ εἰσιν ὄρνιθες. ἐπεὶ οὖν τὸ πτερὸν καὶ ἡ ὄρνις οὐκ ἐξισάζει, ἀλλ' ἐπὶ πλέον τὸ πτερὸν τῆς ὄρνιθος, δεῖ ταῦτα ἐξισῶσαι, ἵνα καὶ ἀντιστρέφῃ. ἐξισοῦται δὲ τὰ ἄνισα ἢ τοῦ ἐλάττονος αὐξηθέντος ἢ τοῦ μείζονος μειωθέντος. ἐὰν οὖν ἐπὶ τούτων αὐξήσωμεν τὸ ἔλαττον, τοῦτ' ἔστι τὴν ὄρνιν, καὶ ποιήσωμεν οὕτως τὸ πτερὸν πτερωτοῦ πτερόν, πτερωτὸν τὴν ὄρνιν προσαγορεύοντες, οὕτως ἀντιστρέφει· τὸ γὰρ πτερωτὸν πτερῷ πτερωτόν. πάλιν ἐὰν ἀποδοθῇ τὸ πηδάλιον πλοίου πηδάλιον, ἐνταῦθα οὐκ ἀντιστρέφει· οὐ γὰρ δυνατὸν λέγειν τὸ πλοῖον πηδαλίῳ πλοῖον· πολλὰ γὰρ πλοῖα πηδάλια οὐκ ἔχει ὡς τὰ ἀκάτια. ἐπειδὴ οὖν ἄνισά ἐστι καὶ ταῦτα (ἐπὶ πλεῖον γὰρ τὸ πλοῖον ἢ τὸ πηδάλιον), ἐὰν τὸ μεῖζον ἐλαττώσωμεν, λέγω δὴ τὸ πλοῖον, λέγοντες ἀντὶ πλοίου πηδαλιωτόν, τότε ἐξ ἴσης γενόμενα ἀντιστρέφει·

---

1 εἴρηται] p. 105,19 sq. ἤδη om. F 2 post ἔμπροσθεν add. ex Marc. 217 Πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται. πρὸς ἀντιστρέφοντα οὖν λέγεται τὰ πρός τι μετὰ διπλασιασμοῦ. οἷον ὁ δοῦλος δύο τινά ἐστι καὶ δοῦλος καὶ ἄνθρωπος. ὁ οὖν δεσπότης πρὸς τὸ δοῦλος λέγεται δεσπότης, ὅτι καὶ ἀντιστρέφει πρὸς αὐτόν, οὐ μὴν πρὸς τὸ ἄνθρωπος. τὴν ἰσότητα οὖν τηρεῖν ὀφείλει ἀεὶ προσάλληλα, ἵνα καὶ ἀντιστρέφῃ, ὥσπερ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ γελαστικόν. ἐὰν δὲ ὦσιν ἄνισα, τότε οὐκ ἀντιστρέφει. a 3 δόξειεν F μὴ iter. C 5 καὶ om. a 6 ὡς C ἀντιστρέφει om. C καὶ ὁ ἄνθρ. a 8 post ἀκολ. add. ὡς τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ζῷον a 10 ἅπερ] ἃ C ἐὰν] ὅσα a εἰσίν a 11 ὄρνιθι C οὐκέτι F 12 ὁ ὄρνις F 14 καὶ (alt.) om. a ἔφη F 14. 15 ἐν τῷ περὶ ζώων ἱστορίας a (cf. Hist. an. A 5 p. 490a12) 15 τὰ σχιζ. — καλεῖσθαι om. a ἐστιν om. a 15. 16 ὑμενόπ.] δερμόπτερα a 16 κολεόπ.] κυκλόπτερα C: κολλόπτερα F 17 ὁ ὄρνις F 20 οὖν om. CF τοῦτ' ἔστι] ἤγουν C 23 ἐὰν om. F ἀντιστρέψει C 24 πηδαλίου (pr. l.) F πηδάλιον (alt. l.) a 25 ἔχουσιν a εἰσι Ca πλεῖον] πλοῖον F 26 ἢ τὸ πηδ.] τοῦ πηδαλίου a ἐὰν] εἰ C: ἐὰν γὰρ F ἐλαττώσομεν C 27. p. 113,1 τότε — πηδαλιωτόν om. F

τό τε γὰρ πηδάλιον πηδαλιωτοῦ πηδάλιον καὶ τὸ πηδαλιωτὸν πηδαλίῳ 88r πηδαλιωτόν ἐστιν. ἔτι δὲ καὶ ἡ κεφαλὴ τινὸς λέγεται κεφαλή (ζῴου γάρ)· ἐὰν δὲ ἀποδοθῇ πρὸς τὸ ζῷον, οὐκ ἀντιστρέφει, ἐπειδὴ μὴ οἰκεία πάλιν γίνεται ἡ ἀπόδοσις· ἡ μὲν γὰρ κεφαλὴ ζῴου λέγεται κεφαλή, οὐκέτι δὲ τὸ ζῷον τῇ κεφαλῇ ζῷον· ἔστι γάρ τινα τῶν ζῴων ἃ κεφαλὴν οὐκ ἔχει, οἷον καρκῖνος, σκώληκες, γῆς ἔντερα. δεῖ οὖν πάλιν μειῶσαι τὸ μεῖζον, λέγω δὴ τὸ ζῷον, καὶ ποιῆσαι κεφαλωτόν, καὶ οὕτως σωθήσεται ἡ ἀντιστροφή· ἡ γὰρ κεφαλὴ κεφαλωτοῦ κεφαλή, καὶ τὸ κεφαλωτὸν τῇ κεφαλῇ κεφαλωτόν. ἐπὶ μὲν οὖν τῆς ὄρνιθος τὸ ἔλαττον ηὐξήσαμεν, λέγω δὴ τὴν ὄρνιν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις τὸ μεῖζον ἐμειώσαμεν, τὸ πλοῖον λέγω καὶ τὸ ζῷον.

p. 7a5 Ἐνίοτε δὲ καὶ ὀνοματοποιεῖν ἴσως ἀναγκαῖον, ἐὰν | μὴ 88v κείμενον ᾖ ὄνομα, πρὸς ὃ οἰκείως ἂν ἀποδοθείη.

Ἵνα γὰρ μή τις εἴπῃ ʻτί οὖν; εἰ καινοτομεῖ τὰ ὀνόματα καὶ ἕκαστον ὡς βούλεταί τις μετασκευάζει, οὔκουν οὕτως συμβήσεται πᾶσαν τὴν συνήθειαν τῶν ὀνομάτων ἀφανισθῆναι, ἑκάστου καινοτομοῦντος ὡς βούλεται τὰ ὀνόματα, καὶ λοιπὸν δόξει ἕκαστος ἄσημα φθέγγεσθαι, ἀντὶ μὲν ἀνθρώπου, εἰ τύχοι, κεφαλωτὸν λέγων ἀντὶ δὲ πλοίου πηδαλιωτόν, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως τις καινοτομήσει;ʼ· λέγει οὖν πρὸς τοῦτο ὅτι οὐδὲν χαλεπὸν οἷς μὴ ἐφρόντισε θεῖναι ὀνόματα ἡ συνήθεια, ἐκείνοις ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπινοεῖν· ἡ γὰρ συνήθεια ἐκείνοις τίθησιν ὀνόματα οἷς γινώσκει, αἱ δὲ τέχναι ἅτε δὴ καινοτέρων πραγμάτων οὖσαι εὑρέτιδες ὀφείλουσι τοῖς πράγμασι τοῖς ὑπ' αὐτῶν εὑρισκομένοις τιθέναι ὀνόματα πρὸς τὴν τούτων σημασίαν· οἷον ὁ γεωμέτρης εὑρὼν ὅτι τῶν τριγώνων τὸ μέν ἐστιν ἔχον τὰς δύο πλευρὰς ἴσας τὸ δὲ τὰς τρεῖς ἴσας τὸ δὲ τὰς τρεῖς ἀνίσους, ἐκάλεσε τὸ μὲν ἰσόπλευρον τὸ δὲ ἰσοσκελὲς τὸ δὲ σκαληνόν, καὶ ὁ μουσικὸς ὁμοίως τοῖς διαφόροις κρού|μασιν ἐπέθηκε ὀνόματα καὶ τὸ μὲν ἐκάλεσε χρωματικὸν τὸ 89r δὲ διατονικὸν ἢ ὁπωσοῦν ἑτέρως. κἀνταῦθα τοίνυν ἐπειδὴ ἠμέλησεν ἡ συνήθεια τοῖς τοιούτοις θεῖναι ὀνόματα, ἡμᾶς ἀνάγκη τιθέναι· πλοῖον μὲν γὰρ ἐκάλεσεν, οὐκέτι δὲ διέστειλε τὰ πηδαλιωτὰ ἀπὸ τῶν μὴ πηδαλιωτῶν, καὶ ζῷον μὲν ὠνόμασεν, οὐκέτι δὲ διεχώρισε τῇ προσηγορίᾳ τὰ ἔχοντα

1 πηδαλιωτῷ (pr. l.) a 2 ἐστιν om. F δὲ καὶ om. C: καὶ om. a 3 δὲ] οὖν Ca ἀντιστ. οὐδαμῶς (οὐκ om.) C πάλλιν F 5 ζῷον om. F εἰσὶ Ca 6 ὁ καρκ. Fa οἱ σκώλ. a πάλιν om. C 8 τῇ om. F 9 οὖν om. F 10 λέγω δὴ Fa 13 ἂν om. F 14 γὰρ] οὖν C εἴπῃ τί om. C εἴποι a 14. 15 εἰ καινοτομεῖ . . μετασκευάζει scripsi: δεῖ καινοτομεῖν . . μετασκευάζειν (κατασκευάζειν a) libri 17 ἀντὶ τοῦ μὲν ἄνθρωπος F 18. 19 ἄλλως—οὖν om. C 19 τις om. a ὅτι om. C 20 αὐτοὺς ἡμᾶς coll. F οἷς] ἃ Ca 24 εὑρηκὼς Ca ante ἔχον add. τὸ a post πλ. add. μόνας C: ante πλ. a 27 ὀνόμ. ἐπέθ. coll. a ἐπιτέθεικεν F 29 μὲν om. F 30 πηδαλιωτὰ] πηδάλια CF μὴ om. C 31 ἐχώρ. Ca

κεφαλὴν ἀπὸ τῶν μὴ ἐχόντων. διὰ τοῦτο, ὡς εἴρηται, ἡμᾶς ὀνοματοποιεῖν 89r ἐν τοῖς τοιούτοις οὐδὲν ἄτοπον. ὅπως δὲ δεῖ τίθεσθαι τὰ ὀνόματα καὶ πόθεν, αὐτὸς ἐφεξῆς ἐδήλωσεν εἰπών·

p. 7a18 Οὕτως δὲ ῥᾷστα ἂν ἴσως τις λάβοι οἷς μὴ κεῖται ὀνόματα, εἰ ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ τοῖς πρὸς ἃ ἀντιστρέφουσι τιθείη τὰ ὀνόματα.

Κανόνα ἡμῖν νῦν παραδίδωσι, δι' οὗ δυνησόμεθα ὀνοματοποιεῖν οἰκείως, ἐὰν ἐν τῇ κοινῇ συνηθείᾳ ὄνομα μὴ εὑρίσκηται· δεῖ γάρ, φησίν, ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ οἰκείως κατηγορουμένων παρώνυμον τιθέναι ὄνομα ἐκείνοις ὧν κατηγοροῦνται, καὶ οὕτως εὑρήσομεν αὐτὰ ἀντιστρέφοντα, οἷον ἀπὸ τοῦ πηδαλίου καλεῖν τὸ πλοῖον οὗ τὸ πηδάλιον κατηγορεῖται πηδαλιωτόν, καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καλεῖν τὸ ζῷον τὸ κεφαλὴν ἔχον κεφαλωτόν. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. καὶ ταῦτα δὲ πάλιν φησὶ λεληθότως βουλόμενος τὸν ὁρισμὸν κακίσαι· εἰ γὰρ πρός τι ταῦτά ἐστιν ἅπερ ἑτέρων εἶναι λέγεται, καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ τὸ πηδάλιον καὶ τὸ πτερὸν ἔσται τῶν πρός τι, ὅπερ ἄτοπον· ταῦτα γὰρ ὡς μὲν μέρη οὐσιῶν λέγεται εἶναι πρός τι (τὸ γὰρ μέρος ὅλου ἐστὶ μέ|ρος καὶ τὸ ὅλον τοῖς μέρεσιν ὅλον), ὡς 89v μέντοι γε πτερὸν ἢ πηδάλιον ἢ κεφαλὴ οὐκ εἰσὶ πρός τι, ἀλλ' οὐσίαι· ἕκαστον γὰρ τούτων αὐτὸ καθ' αὑτὸ θεωρεῖται· ἀμέλει ἐὰν ἀποτμηθῇ ἡ κεφαλὴ ἢ ἡ χεὶρ τοῦ παντός, οὐδὲν ἧττον λέγεται κεφαλὴ καὶ χείρ, μέρη μέντοι οὐκέτι λέγεται· τὸ γὰρ μέρος ἐν τῷ ὅλῳ θεωρεῖται. τὰ δὲ πρός τι ἐὰν ἀφαιρεθῇ ἐκείνων πρὸς ἃ λέγεται, καὶ τὴν οἰκείαν ὀνομασίαν εὐθὺς συναφῃρέθη· οἷον ὁ πατὴρ λέγεται υἱοῦ πατήρ, ἀλλ' ἐὰν ἀφαιρεθῇ ὁ υἱός, καὶ τὸ πατὴρ εἶναι ὁ πατὴρ συναφῃρέθη. τὰ δὲ ἑτέρων λεγόμενα κἂν ἀφαιρεθῇ ἐκείνων ὧν λέγεται εἶναι, φυλάττει οὐδὲν ἧττον τὴν ὀνομασίαν· οἷον ἡ κεφαλὴ ζῴου λέγεται κεφαλή, καὶ ἐὰν ἀφαιρεθῇ τοῦ ζῴου, οὐδὲν ἧττον λέγεται κεφαλή, καὶ τὸ πηδάλιον πλοίου καὶ τὸ πτερὸν ὄρνιθος καὶ ἀφαιρεθέντα τούτων ὧν εἶναι λέγεται οὐδὲν ἧττον πάλιν τῆς οἰκείας ὀνομασίας τετύχηκε.

---

1 εἴρηται] p. 113,19 4 λάβοι τις coll. C λαμβάνοι F 5 post πρώτων add. λαμβάνοι C 7 νῦν om. C: post παραδ. coll. a 8 μὴ] οὐχ a εὑρίσκεται Ca 10 καθ' ὧν F 11 οὗ om. F κατηγ.] ἔχον F 12 καλεῖν post ἔχον coll. C ante κεφαλὴν add. τὴν F 18 τῶν πρός a 19 ἀμέλει — θεωρεῖται (21) om. F 20 τοῦ π. ἢ ἡ χείρ coll. a 21 τῷ om. a 22 ἐὰν — ὀνομασίαν (25)] τοῦ ἑνὸς ἀφαιρουμένου συναφαιρεῖται καὶ τὸ ἕτερον, οἷον ἂν ἀφαιρεθῇ ὁ υἱὸς καὶ τὸ πατὴρ εἶναι ὁ πατὴρ συναφῃρέθη, τὰ δὲ ἑτέρων λεγόμενα κἂν ἀφαιρεθῇ ἐκείνων πρὸς ἃ λέγεται καὶ τὴν οἰκείαν ὀνομασίαν εὐθὺς συναφῃρέθη, οἷον ὁ πατὴρ υἱοῦ λέγεται πατήρ. ἀλλ' ἐὰν ἀφαιρεθῇ ἐκείνων ὧν λέγεται εἶναι, φυλάττει οὐδὲν ἧττον τὴν ἰδίαν οὐσίαν F ἐὰν] εἰ C ἐκεῖνο a 23 συναφαιρεθήσεται a υἱοῦ λέγ. coll. a 24 ὁ πατὴρ om. C συναφῃρέθη] ἀφῃρέθη C: συναφαιρεθείη a 25 εἶναι om. C 26 ἂν Fa 27 καὶ τὸ πηδ.] τὸ δὲ πηδ. a 28 ἀφαιρεθέντων C καὶ εἶναι Fa τῆς οἰκ. πάλιν coll. a

p. 7a25 Λέγω δὲ ὅτι οὐδὲ τῶν ὁμολογουμένως πρὸς ἀντιστρέ- 89v φοντα λεγομένων, καὶ ὀνομάτων αὐτοῖς κειμένων, οὐδὲν ἀντιστρέφει, ἐὰν πρός τι τῶν συμβεβηκότων ἀποδιδῶται, καὶ μὴ πρὸς αὐτὰ ἃ λέγεται.

Ἐντεῦθεν ἐκ τοῦ μᾶλλον ἡ ἐπιχείρησις· τί γὰρ θαυμαστόν, φησίν, εἰ ἐπὶ τῶν εἰρημένων οὐ σώζεται ἡ ἀντιστροφὴ διὰ τὸ μὴ κυρίως ἀποδεδόσθαι, ὁπότε οὐδὲ τὰ ὁμολογουμένως ὄντα πρός τι καὶ πρὸς ἀντιστρέφοντα λεγόμενα, οἷς καὶ ὀνόματα κεῖται, οὐκ ἀντιστρέφει, ἐὰν μὴ κυρίως ἡ ἀπόδοσις γένηται; οἷον τὸν δεσπότην ἐὰν μὴ πρὸς δοῦλον ἀλλὰ πρὸς ἄνθρωπόν τις ἀποδῷ λέγων 'ὁ δεσπότης ἀνθρώπου δεσπότης', οὐ δυνήσεται ἀντιστρέψας εἰπεῖν 'ὁ ἄνθρωπος δεσπότου ἄνθρωπος'· τοῦτο γὰρ καταγέλαστον· τὸν μὲν | γὰρ δεσπότην ἀνθρώπου εἰπεῖν δεσπότην οὐ 90r χαλεπόν, τὸν δὲ ἄνθρωπον δεσπότου ἄνθρωπον ἀτοπώτατον. ὥστε καὶ ἐπὶ τούτων ἐπειδὴ μὴ οἰκεία γέγονεν ἡ ἀπόδοσις, οὐδὲ ἡ ἀντιστροφὴ σώζεται· οὐ γὰρ πρὸς ἴσον ἐποιησάμεθα τὴν ἀπόδοσιν· ἐπὶ πλέον γὰρ ὁ ἄνθρωπος. δεῖ οὖν τὰ ἀντιστρέφοντα ἐξισάζειν ἀλλήλοις, ὥσπερ εἴρηται, ἵνα καὶ ἀντιστρέφῃ· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὰ ἴδια ἀντιστρέφει πρὸς ἐκεῖνα ὧν ἐστιν ἴδια, ἐπειδὴ καὶ ἐξισάζει ἀλλήλοις. ταῦτα δὲ πάντα φησὶ συναγωνιζόμενος τῷ ὁρισμῷ τῷ λέγοντι τὰ πρός τι εἶναι τῷ ἑτέρων λέγεσθαι καὶ δεικνύειν πειρᾶται κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦτον τὰ πρός τι ἀντιστρέφοντα, κρατῦναι βουλόμενος αὐτὸν ὡς οἷόν τε, ἵνα μὴ δόξῃ ἐρήμην αὐτοῦ καταψηφίζεσθαι, εἶθ' ὕστερον εὐλόγως αὐτὸν διελέγξαι δεικνὺς ὅτι καὶ μετὰ τοσαύτην συνηγορίαν ὅμως πολλὰ ἄτοπα αὐτῷ παρακολουθεῖ.

p. 7a31 Ἔτι ἐὰν μὲν οἰκείως ἀποδεδομένον ᾖ πρὸς ὃ λέγεται, πάντων περιαιρουμένων τῶν ἄλλων ὅσα συμβεβηκότα ἐστί, καταλειπομένου δὲ μόνου τούτου πρὸς ὃ ἀπεδόθη οἰκείως, πρὸς αὐτὸ ῥηθήσεται.

Κανόνα ἡμῖν παραδίδωσι τῶν οἰκείως κατά τινος ἀποδεδομένων· 90v λέγει γὰρ ὅτι ἐάν τι ᾖ πλείοσιν ὀνόμασι λεγόμενον, εἶτα ὑπάρχῃ ἄλλο τι

4 αὐτὸ ὃ Arist. 5 ἐντεῦθεν om. C 6. 7 ἀποδίδοσθαι F 8 κεῖνται F 9 τὸν δοῦλον F 10 ἀποδῷ scripsi: ἀποδώσει CF: ἀποδώσῃ a (cf. p. 59,21) 14 ἡ (alt.) om. C 15 πλεῖον C 16 εἴρηται] p. 112,18 17 post ἀντιστρέφῃ add. πρὸς ἐκεῖνα ὧν ἐστιν ἴδια C ἀντιστρ. τὰ ἴδια coll. a 18 ταῦτα] αὐτὰ a 19 tertium τῷ] τῶν F; scribas ἐν τῷ 21 κρατύνειν a ἐρήμην om. C 21 post αὐτοῦ add. ἀλόγως C 22 αὐτὸν εὐλ. coll. C διελέγξει C: διαλέξῃ F 23 αὐτῷ ἄτ. coll. F 24 ἔτι δ' Arist. μέν τι Arist.: μὴ a ἀποδιδόμενον F 26 τούτου μόνου coll. Ca τούτου τοῦ F 26 pr. πρὸς — οἰκείως] τοῦ δεσπότην εἶναι a 26. 27 ἀεὶ πρὸς αὐτὸ ῥηθ. Arist.: ἀεὶ ὁ δοῦλος πρὸς αὐτὸ ῥηθήσεται a 28 παραδ.| ἀποδίδωσι F ἀποδιδομ. F 29 ἐάν τι] ὃ ἂν a ὑπάρχῃ scripsi: ὑπάρχει CF: ὑπάρχον a

καθ᾽ ἑνὸς τούτων τῶν ὀνομάτων κατηγορούμενον, καὶ βούλῃ γνῶναι εἰ 90r οἰκείως τὸ κατηγορούμενον ἐκείνῳ τῷ ὀνόματι κατηγορήθη, περιελὼν πάντα τὰ ἄλλα ὀνόματα τὰ συμβεβηκότα τῷ ὑποκειμένῳ, καταλιπὼν δὲ μόνον ἐκεῖνο πρὸς ὃ ἀπεδόθη τὸ κατηγορούμενον, ἐὰν εὕρῃς αὐτὸ ἀντιστρέφον πρὸς ἐκεῖνο ὅπερ αὐτοῦ κατηγορεῖται, ἴσθι ὅτι οἰκείως ἀπεδόθη τὸ πρότερον· οὐ γὰρ ἂν ἀντέστρεφεν, εἰ μὴ οἰκείως ἀπεδόθη· οἷον ὁ δοῦλος ἐὰν ἀποδοθῇ δεσπότου δοῦλος. ἐπειδὴ τῷ δεσπότῃ συμβέβηκε τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι καὶ δίποδι καὶ ἐπιστήμης δεκτικῷ. ἐὰν ταῦτα πάντα ἀφέλῃς αὐτοῦ καὶ ὑποθῇ ὡς μηδὲ ὅλως ὑπάρχοντα, καταλείψῃς δὲ μόνον τὸ δεσπότην εἶναι. οὐδὲν ἧττον εὑρήσεις κυρίως γινομένην τὴν ἀντιστροφήν· ὁ γὰρ δεσπότης δούλου λέγεται δεσπότης. ἐὰν δὲ μὴ πρὸς δεσπότην ἀποδοθῇ ὁ δοῦλος ἀλλὰ πρὸς ἄνθρωπον, περιαιρουμένων τοῦ ἀνθρώπου τῶν λοιπῶν πάντων, λέγω δὴ τοῦ δεσπότου τοῦ δίποδος καὶ τῶν λοιπῶν. οὐ σωθήσεται ἡ ἀντιστροφή· οὐ γὰρ δυνατὸν ἀντιστρέψαντα εἰπεῖν ‘ὁ ἄνθρωπος δούλου ἄνθρωπος’. ὥστε οὐκ οἰκείως ὁ δοῦλος πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀπεδόθη. περιαιρουμένων φησὶν τῶν ἄλλων ἁπάντων ὅσα συμβεβηκότα ἐστὶ τῷ δεσπότῃ. οἷον | τὸ δίποδι εἶναι ⟨καὶ⟩ τὸ ἐπιστήμης 91r δεκτικῷ καὶ τὸ ἀνθρώπῳ. καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν ὅτι ταῦτα συμβεβηκότα εἶπεν· οὐχ ἁπλῶς γὰρ συμβεβηκότα εἶπεν. ἀλλ᾽ ἃ συμβεβηκότα πρὸς τὴν τοῦ δούλου σχέσιν εἶεν ἂν καὶ δευτέρως αὐτοῦ κατηγορούμενα, πρώτως δὲ καὶ καθ᾽ αὑτὸ ὁ δεσπότης· τῇ γὰρ σχέσει τῶν πρός τι, ὡς ἔφθην εἰπών. αὐτῇ καθ᾽ αὑτὴν οὐχ ὑφεστηκυίᾳ ποτὲ μὲν συμβαίνει ἐν οὐσίᾳ εἶναι ποτὲ δὲ ἐν ποσῷ ἢ ἐν ποιῷ ἢ ἐν ἄλλῃ τινὶ τῶν κατηγοριῶν. ὥστε οὐκ ἀτόπως τις τῷ διπλασίῳ πρός τι ὄντι, ὅταν μὲν ᾖ. εἰ τύχοι, ἐν ξύλῳ. λέγει αὐτῷ συμβεβηκέναι τὸ ξύλον, ὅταν δὲ ἐν λίθῳ. τὸν λίθον, καὶ ὅταν ἐν ἐπιφανείᾳ ἢ ἐν χρόνῳ, τὸν χρόνον ἢ τὴν ἐπιφάνειαν. τῆς σχέσεως καθ᾽ αὑτὴν τῇ ἐπινοίᾳ θεωρουμένης.

---

1 βούλει Ca   2 κατηγορηθῇ C: κατηγορηθείη a   3 καὶ τὰ συμβ. a
5 ὅπερ] ὃ a   κατ. αὐτοῦ coll. a   6 ἂν om. F   post ἀπεδόθη add. τὸ πρότερον C   οἷον ὁ γὰρ δοῦλος F   7 ἀποδοθείη F   συμβ. τῷ δεσπ. coll. a   8 post δίποδι add. εἶναι Fa   πάντα ταῦτα coll. a   9 ἀπ᾽ αὐτοῦ Ca   μηδὲ] μὴ a   12 περιαιρουμένου a   14 ἀντιστρέφοντα F   ὁ om. Ca
16 τῶν ἄλλων ἁπάντων Arist.: τῶν ἁπ. C: τῶν ἄλλων F: ἁπ. a   17 εἰσι C   καὶ Arist.: om. CFa   18 pr. καὶ] εἶναι F: om. a   alt. καὶ Vind. 10: om. CFa   θαυμ.] καινὸν C   19 οὐχ—εἶπεν om. Fa   ἀλλ᾽ ἃ scripsi: ἀλλὰ libri   20 πρῶτος Ca   alt. καὶ om. C   21 ἔφθην εἰπών] p. 104,28
22 ὡς οὐχ a   οὐχ om. C   23 ποσότητι a   ἐν (ante ποιῷ) om. F
24 τύχῃ F   λέγειν Ca   25 συμβεβηκός τι F   26 κατ᾽ αὐτὴν a   27 τὴν ἐπινοία (sic) C

p. 7b15 Δοκεῖ δὲ τὰ πρός τι ἅμα τῇ φύσει εἶναι. καὶ ἐπὶ μὲν τῶν πλείστων ἀληθές ἐστιν, ἐπ' ἐνίων δὲ οὐκ ἀληθές· ἅμα γὰρ διπλάσιόν τέ ἐστι καὶ ἥμισυ, καὶ ἡμίσεος ὄντος διπλάσιόν ἐστι. 91r

Ἕτερον τῶν πρός τι παρακολούθημα ἴδιον ἀποδέδωκε μετὰ τὸ πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεσθαι, τὸ ἅμα τῇ φύσει εἶναι. ἅμα δὲ τῇ φύσει ταῦτά ἐστιν ὧν τοῦ ἑνὸς τεθέντος ἀνάγκη συνεισάγεσθαι καὶ τὸ ἕτερον καὶ ἀναιρεθέντος συναναιρεῖσθαι, καὶ μηδέποτε τοῦ | ἑτέρου ὄντος τὸ ἕτερον μὴ εἶναι· ἅμα γὰρ τῷ εἰπεῖν δοῦλον ἀνάγκη τὸν δεσπότην συνεπινοεῖν, καὶ διπλασίου ὄντος ἀνάγκη καὶ ἥμισυ εἶναι. καὶ ἐπὶ μὲν τῶν πλείστων φησὶν ἀληθές ἐστιν. ἐπὶ τῶν πλείστων εἶπεν, ἐπειδὴ ἐπί τινων ἄλλων μέλλει ἀπορεῖν δοκούντων μὴ ἅμα τῇ φύσει ὑπάρχειν. 91v

p. 7b22 Οὐκ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν πρός τι ἀληθὲς δοκεῖ τὸ ἅμα τῇ φύσει εἶναι· τὸ γὰρ ἐπιστητὸν τῆς ἐπιστήμης πρότερον ἂν δόξειεν εἶναι.

Ἔνστασιν πρὸς τὸ εἰρημένον κομίζει ὅτι οὐ πᾶσι τοῖς πρός τι δοκεῖ ὑπάρχειν τὸ ἅμα τῇ φύσει εἶναι· ἡ γὰρ ἐπιστήμη καὶ τὸ ἐπιστητὸν τῶν πρός τι ὄντα οὐχ ἅμα ὑπάρχει· τῶν μὲν γὰρ ἐπιστητῶν ἀναιρεθέντων ἀναιρεῖται καὶ ἡ ἐπιστήμη· ἐπιστητοῦ γὰρ μὴ ὄντος τίνος ἂν εἴη ἐπιστήμη; ἐπιστήμης δὲ μὴ οὔσης οὐδὲν κωλύει εἶναι ἐπιστητά· ὥστε οὐχ ἅμα τῇ φύσει ταῦτα ὑπάρχουσι τῶν πρός τι ὄντα. τὸ δὲ πρότερον διττόν, τὸ μὲν χρόνῳ τὸ δὲ φύσει. καὶ πρότερον μὲν χρόνῳ ἐστὶν οὗ πρὸς τὸ νῦν πλείων ἡ ἀπόστασις, ὡς ἐπὶ τοῦ παρεληλυθότος· διὰ τοῦτο γὰρ λέγομεν τὰ Μηδικὰ πρότερα τῶν Πελοποννησιακῶν, ὅτι αὐτῶν πλείων ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νῦν ἡ ἀπόστασις. ἐπὶ δὲ τοῦ μέλλοντος ἀνάπαλιν οὗ ἐλάττων ἀπὸ

---

2 ἐπ' ἐνίων . . ἀληθές om. Arist. post οὐκ add. ἔστιν C 3 post ἥμισυ add. ἐστι F post ὄντος add. καὶ a 4 ἀποδέδ.] παρέλαβε F: παραδίδωσι a 5 post εἶναι add. πῶς δέ εἰσιν ἅμα τῇ φύσει τὰ πρός τι; πατὴρ μὲν γὰρ καὶ υἱὸς ἅμα τῇ φύσει, κτήτωρ δὲ καὶ κτῆμα πῶς; ὅτι τὰ πρός τι οὐ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων σκοπεῖ, ἀλλὰ τὴν σχέσιν, ἣν πρὸς τὸ ἕτερον ἔχει. ὁ οὖν πατὴρ οὐ καθὸ ἄνθρωπος ἔχει τὸ ἅμα τῇ φύσει εἶναι, ἀλλὰ καθ' ὃ σχέσιν ἔχει πρὸς τὸν υἱόν a 6. 7 ἀνάγκη — ἀναιρεθέντος om. F 7 οὐδέποτε F ante ἑτέρου add. τεθέντος F 9 ἐπὶ τῶν πλ. δὲ (καὶ et μὲν om.) a 10 φησὶν] εἶπεν Ca ἐστιν] εἶναι a ἐπὶ τῶν πλείστων εἶπεν om. a τινων] τῶν F 11 δοκούντων — πρός τι (12) in mrg. suppl. C 12 δοκεῖ ἀλ. coll. C 13. 14 τὸ γὰρ — εἶναι om. a 13 τῆς ἐπιστ. δόξ. ἂν πρότ. coll. F: πρότ. ἂν δόξ. τῆς ἐπιστ. Arist. 17 μὲν om. a 18 ἐπιστητοῦ] τούτου a 19 οὐδὲν ἧττον F ἐπιστητόν F 20 ὑπ. ταῦτα coll. a διττόν ἐστι a 21 τὸ μὲν γὰρ χρ. C πρότ. μὲν οὖν τῷ χρ. (καὶ om.) F: καὶ τὸ μὲν χρ. (πρότ. om.) a 23 πρότερον F 23. 24 ὅτι — ἀπόστασις om. F 24. p. 118,1 ἐπὶ — pr. πρότερον om. a 24 τὸ ἀνάπ. F ἔλαττον C

τοῦ νῦν ἡ ἀπόστασις, τοῦτο πρότερον· πρότερον γὰρ τὸ αὔριον 91r τοῦ μεταύριον. τοιοῦτον μὲν οὖν τὸ τῷ χρόνῳ πρότερον. τῇ δὲ φύσει πρότερον τὸ συναναιροῦν μὲν μὴ συναναιρούμενον δὲ καὶ τὸ συνεισφερόμενον μὲν μὴ συνεισφέρον δέ, ὡς ἐπὶ ζῴου καὶ ἀνθρώπου ἔχει. τὸ οὖν ἐπιστητὸν τῆς ἐπιστήμης πρότερον ἂν δόξειεν εἶναι φύσει· ἐπιστητοῦ γὰρ μὴ ὄντος ἐπιστήμη οὐκ ἔστιν, ἐπιστήμης δὲ μὴ οὔσης τὸ ἐπιστητὸν δύναται εἶναι. ἀμέλει φασὶ Θαλῆν τὸν Μιλήσιον πρῶτον ἐπιστῆσαι τῇ αἰτίᾳ τῆς σεληνιακῆς ἐκλείψεως κατανοήσαντα ὅτι ἐκ τοῦ ἡλίου ἡ σελήνη δέχεται τὸ φῶς, διότι ἀεὶ τὸ πεφωτισμένον αὐτῆς μέρος πρὸς τὸν ἥλιον νεύει. ὅθεν αὐξομένη μὲν τῇ ἀποστάσει τοῦ ἡλίου τὸ μὲν πεφωτισμένον 92r μέρος ἔχει πρὸς δυσμάς, δυτικωτέρου ὄντος τότε τοῦ ἡλίου, τὸ δὲ κερατοειδὲς αὐτῆς καὶ ἀφώτιστον νεύει πρὸς ἀνατολάς. ἐπὰν δὲ γένηται ἀντιπρόσωπος ὅλη τῷ ἡλίῳ, κατὰ διάμετρον αὐτοῦ ἀποστᾶσα, τότε πᾶσα φωτίζεται ὅλη ὅλῳ τῷ ἡλίῳ προσβάλλουσα (ὅλην δὲ λέγω κατὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς αὐτῆς νενευκὸς μέρος). ἡνίκα δὲ ἄρξηται μειοῦσθαι τῇ συνόδῳ τῇ πρὸς τὸν ἥλιον, τότε πάλιν τὸ μὲν πεφωτισμένον αὐτῆς μέρος νεύει πρὸς ἀνατολάς, τοῦ ἡλίου τότε ἀνατολικωτέρου ὄντος, τὸ δὲ ἀφώτιστον καὶ κερατοειδὲς πρὸς δυσμάς. ἐντεῦθεν τοίνυν ἐπέστησε τῇ σεληνιακῇ ἐκλείψει, ὅτι ἐπειδὰν ἐμπέσῃ εἰς τὸ καλούμενον σκίασμα τῆς γῆς, τοῦ ἡλίου κατὰ κάθετον αὐτῇ ὄντος ἐν τῷ ὑπὸ γῆν ἡμισφαιρίῳ, πάσχειν συμβαίνει αὐτῇ παντελῆ ἔκλειψιν, τῶν ἀκτίνων τῶν ἡλιακῶν μηδαμῶς αὐτῇ προσβαλλουσῶν. ἀμέλει εἰ μὴ ἐν πανσελήνῳ μόνῃ τοῦτο οὐ συμβαίνει. εἰ τοίνυν πρῶτος ὁ Θαλῆς ἐπέστησε τῇ σεληνιακῇ ἐκλείψει, δῆλον ὅτι πρὸ αὐτοῦ τὸ μὲν ἐπιστητὸν ἦν, λέγω δὴ ἡ σεληνιακὴ ἔκλειψις, ἐπιστήμη δὲ ταύτης οὐκ ἦν. δῆλον οὖν ὅτι προυπάρχει καὶ χρόνῳ καὶ φύσει τὸ ἐπιστητὸν τῆς ἐπιστήμης καὶ οὐχ ἅμα εἰσὶ ταῦτα τῶν πρός τι ὄντα. ὡσαύτως αἰσθητοῦ μὲν μὴ ὄντος οὐδὲ αἴσθησίς ἐστι (τίνος γὰρ ἔσται αἴσθησις;), αἰσθήσεως μέντοι μὴ οὔσης οὐδὲν κωλύει τὰ αἰσθητὰ εἶναι, οἷον πῦρ γῆν καὶ τὰ τοιαῦτα.

p. 7b24 Ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ προυπαρχόντων τῶν πραγμάτων τὰς ἐπιστήμας λαμβάνομεν.

Τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αὐτὸς ἐξηγήσατο εἰπών· ἐπ' ὀλίγων γάρ ἡ ἐπ'

1 τοῦτο πρότερον om. C πρότ. γὰρ — πρότερον (2) in mrg. suppl. C 2 τοιοῦτον] τοῦτο F τῇ] τὸ a δὲ om. F 4 φύσει ἐστὶ F 5 εἶναι δοξ. coll. a 7 Θαλῆ C πρῶτον scripsi: πρότερον libri (cf. v. 24) 7. 8 τὰ αἴτια F 8. 9 δεχ. ἡ σελ. coll. a 9. 10 ἀεὶ — ὅθεν om. a 10 αὐξομ. a: ἀρξαμ. C αὐξαν. F 11 τοτε om. F 12 ἀνατολήν C 14 ὅλη om. C προσβάλλ. F καὶ κατὰ a 17 τὸν om. F μὲν om. C μέρος αὐτῆς F: om. a 20 πάσχει ἡ γῆ a: corr. Ca αὐτὴν (alt.) F 21 παντελῆς ἔκλειψις C 22 μόνῃ del. C: μόνον F οὐ] μόνῃ F, sed del. C alt. εἰ om. C 23 ἐκλείψει F 24 αὐτῆς a 28 πῦρ γῆν C 30 ante ὡς add. εἰπὼν lemmate Ἐπ' ὀλίγων — γινομένην anteposito a 30. 32 τὸ (ante πολὺ) om. F 31 post ἐπιστ. add. αὐτῶν F 32 τὸ ὡς — εἰπὼν om. C αὐτὸς] νῦν a εἰπὼν om. a γὰρ om. F

οὐδενὸς ἴδοι τις ἂν ἅμα τῷ ἐπιστητῷ τὴν ἐπιστήμην γινομένην. 92r
ταῦτα δὲ εἶπε | διὰ τὰ ἀπό τινος τέχνης προαγόμενα· ταῦτα γὰρ οὐ προϋπ- 92v
άρχει, ἀλλ' ἅμα τῷ ἐκ τῆς τέχνης προαχθῆναι τὸ εἶναι ἔχει· τὰ μὲν γὰρ φυσικὰ προϋπάρχει τῆς ἐπιστήμης, τὰ δὲ τεχνητὰ ἅμα τῇ αὐτῶν ἐπιστήμῃ τὸ εἶναι ἔχει· οἷον ἐπενόησέ τις στιβάδα πρὸς τὸ καθεύδειν· ἐνταῦθα ἅμα τῷ ἐπιστητῷ καὶ ἡ ἐπιστήμη τὸ εἶναι ἔχει. ἴδοις δ' ἂν τοῦτο μάλιστα ἐπὶ τῶν κατὰ μηχανικὴν εὑρημάτων, οἷον πῶς ἄν τις βάρη κινήσειεν ἢ μετεωρίσειεν ὕδωρ ἤ τι τοιοῦτον· δῆλον γὰρ ὅτι ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἅμα τῇ περὶ αὐτῶν ἐπιστήμῃ εὕρηται οὐκ ὄντα πρὸ τῆς περὶ αὐτῶν ἐπιστήμης. τάχα δὲ καὶ ἀντιπεπονθότως τοῖς φυσικοῖς ἔχουσι τὰ τεχνητά· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν φυσικῶν, ὡς εἴρηται, αὐτὰ τὰ ἐπιστητὰ προϋπάρχει τῆς περὶ αὐτῶν ἐπιστήμης, ἐπὶ δὲ τῶν ἐκ τῆς τέχνης συνεστώτων δεῖ πρότερον τὴν περὶ αὐτῶν ὑπάρξαι ἐπιστήμην, εἶτα τὸ ἐπιστητὸν γενέσθαι· πρῶτον γὰρ δηλονότι ἡ περὶ τῆς θύρας ἐπίνοια γέγονε καὶ ὅπως ἂν αὐτὴ συσταίη, εἶτα λοιπὸν γέγονε τῆς ἐπινοίας τὸ ἀποτέλεσμα· εἰ μή τις ἐκεῖνο εἴποι ὅτι ἡ ἐπιστήμη ἡ περὶ τοῦ πλοίου πρὶν τὸ πλοῖον γενέσθαι εἰ καὶ προϋπῆρξεν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ πρῶτον ἐπινενοηκότος, ἀλλ' οὖν οὔπω τὸ εἶναι κυρίως ἐπιστήμη εἶχεν, ἀδήλου τέως ὄντος εἰ τῇ ἐπινοίᾳ καὶ τὸ πρᾶγμα συνακολουθήσει ἢ μή· τότε γὰρ μέχρι μόνον φαντασίας προῆλθε
τὸ τοιοῦτον, εἰς ἔργον δὲ ἐκβῆναι οὐ δύναται, ὥσπερ ὁ μῦθος ὁ | περὶ 93r
Δαιδάλου ἔχει, ὅτι πτερῶσαι ἐπινενόηκεν ἑαυτὸν καὶ τὸν υἱὸν Ἴκαρον· ὥστε ὅταν ἅμα τῇ περί τινος ἐπιστητοῦ ἐπιστήμῃ καὶ αὐτὸ εἰς ἔργον ἐκβῇ τὸ ἐπιστητόν, τότε τῷ ὄντι καὶ ἡ ἐπιστήμη κυρίως ἐστὶν ἐπιστήμη τὸ ἀμφίβολον οὐκ ἔχουσα. ὥστε ἐπὶ τῶν τεχνητῶν ἅμα συνυφίστασθαι ἀλλήλοις τὸ ἐπιστητόν τε καὶ τὴν ἐπιστήμην συμβαίνει.

---

1 ἂν om. Ca   τὴν ἐπιστ. ante ἅμα coll. C   2 ταῦτα δὲ εἶπε] Ἐπ' ὀλίγων ἢ ἐπ' οὐδενὸς εἶπε τὴν ἐπιστήμην γινομένην C   προσαγ. F   2. 3 προϋπῆρχεν Ca   3 τὰ μὲν — ἔχει (5) post ἔχει (6) coll. C   4 τεχνητὰ] ἐκ τέχνης a   5 ἔχει τὸ εἶναι coll. F   7 τοῦτο — εὑρημάτων] τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἀναπλασμάτων. ἅμα γὰρ τῷ ἀναπλάσαι χίμαιραν ὑπέστη ἅμα ἐπιστήμη χιμαίρας καὶ τὸ φάντασμα αὐτῆς. καὶ ὡς ὁ ζωγράφος εὑρὼν πρῶτος ἅμα τῇ ζωγραφίᾳ εἰσήγαγε τὰς εἰκόνας. καὶ ὁ πρῶτος γράμματα διδάξας ἅμα τῇ ἐπιστήμῃ τῶν γραμμάτων εἰσήγαγε τὰ γράμματα. διὰ τί δὲ προσέθηκεν ἢ ἐπ' οὐδενός; μήποτε καὶ ταῦτα ἦν μὲν ἐν τῇ φύσει, τὰς δὲ ἐπιστήμας ὕστερον ἔλαβε. καὶ ἐπὶ τῶν μηχανικῶν δὲ τοῦτο μάλιστα θεάσοιο εὑρημάτων a   μηχανὴν F   ἄν τις] τὰ F   βάρη] βαρὺ a   8 μετεωρίσειεν Laur. 72,1: μετεωρίσει C: μετωρίσοι (sic) F: μετεωρήσοι a   ὕδωρ om. F   9. 10 οὐκ ὄντα — ἐπιστήμης om. a   10 ἀντιπεπονθότα a   11 εἴρηται] p. 118, 5   12 τῆς om. Ca   13 προτέραν F: προτεραν τῆς θύρας a   ὑπ. τὴν π. αὐτῶν coll. C   14 δηλονότι om. F   ἐπίνοια] ἐπιστήμη C   15 αὕτη a   16 ἡ (prius) om. F   τὸ] τοῦ F   17 ἐν om. F   ἐπινενοηκότως F   18 κυρ. τὸ εἶναι coll. C   ἄδηλα F   καὶ om. C   19 ἢ μή· τότε] μήποτε a   21 ἐπινενόηται F   22 τινος ἐπιστήμη ἐπιστη (sic) C   23 ἡ ἐπιστ. κυρ. ἐστὶν ἐπιστ.] ἡ ἐπιστ. κυρ. λέγεται C: ἐπιστ. κυρ. ἐστὶν F   24 τεχνῶν F   συνυφ. ἀλλ. ἅμα τῷ ἐπιστητῷ F

p. 7b27 Ἔτι τὸ μὲν ἐπιστητὸν ἀναιρεθὲν συναναιρεῖ τὴν ἐπιστήμην. 93r

Ἐκθέμενος τὸ τῷ χρόνῳ πρότερον ἐπὶ τοῦ ἐπιστητοῦ (ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολύ, φησί, προϋπαρχόντων τῶν πραγμάτων τὰς ἐπιστήμας λαμβάνομεν) νῦν πάλιν ἐπὶ τοῦ ἐπιστητοῦ τὸ τῇ φύσει ἐκτίθεται πρότερον διὰ τοῦ συναναιρεῖν μὲν τὴν ἐπιστήμην μὴ συναναιρεῖσθαι δὲ ὑπ' αὐτῆς.

p. 7b31 Οἷον καὶ ὁ τοῦ κύκλου τετραγωνισμὸς εἴ γε ἔστιν ἐπιστητόν, ἐπιστήμη μὲν αὐτοῦ οὐκ ἔστι πω, τὸ δὲ ἐπιστητὸν ἔστιν.

Οἱ γεωμέτραι τετράγωνον εἶναι χωρίον λέγουσιν οὐ τὸ ἁπλῶς τέσσαρας πλευρὰς καὶ τέσσαρας γωνίας ἔχον, ἀλλὰ τὸ ἴσας ἔχον τὰς τέσσαρας πλευρὰς καὶ ὀρθὰς τὰς γωνίας. οὕτω δὲ καὶ τὴν ὀρθὴν γωνίαν γίνεσθαί φασιν· ὅταν εὐθεῖα ἐπ' εὐθεῖαν σταθεῖσα τὰς ἐντὸς καὶ ἐπὶ τὰ αὐτὰ μέρη γωνίας ἴσας ἀλλήλαις ποιῇ, ὀρθὴ ἑκατέρα τῶν γωνιῶν ἐστι, καὶ ἡ ἐφεστηκυῖα εὐθεῖα κάθετος λέγεται ἐφ' ἣν ἐφέστηκεν. ὀρθὴ μὲν οὖν γωνία αὕτη. ὀξεῖα δὲ γωνία ἐστὶν ἡ ἐλάττων τῆς ὀρθῆς, ἀμβλεῖα δὲ ἡ μείζων τῆς ὀρθῆς· τῆς γὰρ ἐφεστηκυίας εὐθείας ἐγκεκλιμένης ἡ μὲν τῶν γωνιῶν μείζων γίνεται ἡ δὲ ἐλάττων· τὴν μὲν οὖν ἐλάττονα, ὡς εἴρηται, ὀξεῖαν καλοῦσιν, ἐπειδὴ κατὰ ταύτην γίνονται καὶ οἱ ὀξεῖς τῶν ὄγκων πρὸς τὸ κόπτειν ὄντες ἐπιτή|δειοι, οἷον τὸ μαχαίριον, τὴν δὲ μείζονα ἀμβλεῖαν· 93v κατὰ γὰρ ταύτην οἱ ἀμβλεῖς τῶν ὄγκων γίνονται, οἷον τὸ ὕπερον πρὸς τὸ ὠθεῖν ἐπιτήδειον. τῶν δὲ σχημάτων τὰ μέν φασιν εἶναι εὐθύγραμμα τὰ δὲ περιφερόγραμμα, καὶ τῶν εὐθυγράμμων τὰ μὲν τρίγωνα ἢ τετράγωνα ἢ ἑξάγωνα ἢ ὅσας ἂν ἄλλας ἐπινοεῖν δυνατὸν γωνίας, περιφερόγραμμα δέ φασι τοὺς κύκλους. οἱ γεωμέτραι οὖν ζητοῦσι τῷ δοθέντι εὐθυγράμμῳ, πενταγώνῳ εἰ τύχοι ὄντι, πῶς δυνατὸν ἴσον τετράγωνον συστήσασθαι· καὶ γοῦν μεθόδῳ τοῦτο ἐδίδαξαν. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τῶν εὐθυγράμμων ἐζήτησαν, ζητοῦσι καὶ ἐπὶ τοῦ κύκλου πῶς δυνατὸν τῷ δοθέντι κύκλῳ

3 τὸ om. a τῶ om. F 4 τὸ om. CF φασι a καὶ τὰς C ἐπιστήμας αὐτῶν F 5 τοῦ ἐπιστ.] τούτου a πρότερον om. F alt. τοῦ] τὸ C: τοῦτο a 6 μὲν om. C 7 οἷόν φησι a καὶ a Ammon.: om. CF 7. 8 εἰ — ἐπιστητὸν ἔστιν om. a 8 ἐπιστήμην F οὐκ ἔτι πω C πω] οὐδέπω Arist. τὸ] αὐτὸς Arist. 9 εἶναι om. Ca 10 γων. ἔχον τεσσ. coll. C ἴσας ἔχον καὶ C 11 καὶ (alt.) om. F 12 ἐπ' εὐθεία C σταθ.] προιοῦσα C[1] καὶ om. C 13 τῶν ἴσων γωνιῶν F 14 εὐθεῖα om. Ca (cf. Eucl. I p. 4 Heib.) 14 ἐφ' ἣ a 15 γωνία om. F 17 εἴρηται] εἶπον Ca 18 οἱ ὀξεῖς] ὀξεῖαι a 19 κόπτειν] κεντεῖν a 21 ὄντες ἐπιτήδειοι a τὰ μὲν] τὸ μὲν F 22 τὰ μέν εἰσι C ἢ τετρ.] τὰ δὲ τετρ. C 23 ἂν om. Ca δυν. ἄλλας ἐπιν. coll. C 24 οὖν γεωμ. coll. Ca 25 πενταγ.] τετραγ. C συνίστασθαι F 26 γοῦν] γὰρ C καὶ ὥσπερ (οὖν om.) F 27 οὕτως καὶ ἐπὶ τ. κ. ζ. C

ἴσον τετράγωνον εὑρεῖν. τοῦτο δὲ πολλοὶ καὶ θεῖοι ἄνδρες ζητήσαντες 93v οὐχ εὗρον. μόνος δὲ Ἀρχιμήδης τὸ σύνεγγυς παντὶ εὗρε, τὸ μέντοι ἀκριβὲς οὐχ εὗρε. φησὶ τοίνυν ὁ Ἀριστοτέλης 'εἴπερ ἔστιν ἐπιστητὸν ὁ τοῦ κύκλου τετραγωνισμός, τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ μήπω μέχρι τοῦ νῦν οὔσης, δῆλον ὅτι πρότερον τὸ ἐπιστητὸν τῆς ἐπιστήμης ἐστί.' τοῦτο δὲ τὸ ὑπόδειγμα οὐ μᾶλλον τοῦ φύσει πρότερα εἶναι τὰ ἐπιστητὰ τῆς ἐπιστήμης κατασκευαστικόν ἐστιν, ἀλλ' ἢ τοῦ χρόνῳ· ἐπιστητοῦ γὰρ ὄντος τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου οὔπω ἡ περὶ αὐτοῦ ἐπιστήμη εὕρηται. τὸ δὲ ἐπιφερόμενον τοῦ ὅτι καὶ φύσει πρότερον τὸ ἐπιστητὸν τῆς ἐπιστήμης δεικτικόν ἐστιν·

p. 7b33 Ἔτι ζῴου μὲν ἀναιρεθέντος οὐκ ἔσται ἐπιστήμη, τῶν δὲ ἐπιστητῶν πολλὰ ἐνδέχεται εἶναι. |

Πρότερον ἐπὶ ἑνὸς ὑποδείγματος τῶν πρός τι, λέγω δὴ τοῦ ἐπι- 94r στητοῦ, σκάζον δείξας τὸ παρακολούθημα, νῦν καθολικῶς ἐπὶ πάντων δείκνυσι· ζῴου γὰρ ἀναιρεθέντος, φησίν, ἀναιροῦνται καὶ αἱ ἐπιστῆμαι (ἐν ψυχῇ γάρ εἰσιν αἱ ἐπιστῆμαι), τὰ μέντοι ἐπιστητὰ οὐδὲν ἧττόν ἐστι καθ' αὑτά. ὥστε πρῶτον τῇ φύσει τὸ ἐπιστητὸν τῆς ἐπιστήμης.

p. 7b35 Ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ τὰ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ⟨ἔχει· τὸ γὰρ αἰσθητὸν πρότερον τῆς αἰσθήσεως⟩ δοκεῖ εἶναι.

Γυμνάσας τὸν λόγον ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἐπιστητοῦ, νῦν ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως καὶ τοῦ αἰσθητοῦ γυμνάζει καὶ δείκνυσι τοῖς αὐτοῖς λόγοις ὅτι πρότερον τὸ αἰσθητὸν τῆς αἰσθήσεως· τὸ μὲν γὰρ αἰσθητὸν συναναιρεῖ τὴν αἴσθησιν, ἡ δὲ αἴσθησις τὸ αἰσθητὸν οὐ συναναιρεῖ· εἰ γὰρ ἡ αἴσθησις ἐν ζῴῳ, τὸ δὲ ζῷον ἔμψυχον σῶμα, πᾶν δὲ σῶμα αἰσθητόν, ἀνάγκη αἰσθητοῦ ἀναιρουμένου συναναιρεῖσθαι καὶ τὸ σῶμα, σώματος δὲ ἀναιρεθέντος μηδὲ ἔμψυχον εἶναι, ἐμψύχου δὲ μὴ ὄντος μηδὲ ζῷον εἶναι, ζῴου δὲ ἀναιρεθέντος μηδὲ αἴσθησιν εἶναι· ἐν γὰρ τοῖς ζῴοις ἡ αἴσθησις τὸ εἶναι ἔχει. αἰσθητοῦ μὲν οὖν ἀναιρεθέντος οὐδὲ αἴσθησις ἔσται, ὡς ἐδεί- ξα|μεν, διότι πᾶσα αἴσθησις ἐν σώματι ἔχει τὸ εἶναι καὶ περὶ μόνον αὐτὸ 94v θεωρεῖται· τὰ γὰρ ἀσώματα ἐκπέφευγε πᾶσαν αἴσθησιν μήτε αὐτὰ αἰσθήσει

1 καὶ θεῖοι ἄνδρες om. a 2 ἀρχιμίδης C παντὶ Ammon.: πάνυ C: ἅπαν F: om. a ἀνεῦρε a 3 ὅτι εἴπερ a 4 alt. τοῦ om. Fa 6 τοῦ τῇ φύσει C 7 ἀλλ' ἢ] ἀλλὰ F: ἀλλὰ καὶ a 9 τοῦ ὅτι] τοῦ C: τοῦτο a 10 ἐστι δεικτικόν C: δεκτικόν ἐστιν Fa 11 τοῦ ζώου Ca ἔστιν F 13 πρότ. μὲν F 14 σκάζον] εἰκάζοντος F[1]: μὲν τῆς ἐπιστήμης σκάζειν F[2] ἐπὶ] περὶ C 16 ἐστι] εἰσι Ca 17. 18 τῇ φύσει—τούτοις om. a 18. 19 ἔχει—αἰσθήσεως inserui: om. libri 19 εἶναι] ἔχειν C 20 γυμν. οὖν a 21 γυμν.] διδάσκει F 23 εἰ γὰρ ἡ αἴσθ.] αἱ γὰρ αἰσθήσεις Ca 24 pr. δὲ om. F τὸ σῶμα (alt. l.) F 27 γὰρ] γοῦν a ἡ om. F 28 μὲν om. a οὖν om. F 29 τῷ σώμ. F 30 ἀσώμ.] σώμ. F

ὑποπίπτοντα μήτε δεκτικὰ ὄντα αἰσθήσεως. οὐ μήν γε καὶ ἀντιστρέφει· 94v οὐ γὰρ ἀναιρεθείσης αἰσθήσεως ἀνῄρηται καὶ τὸ αἰσθητόν· τί δή ποτε; ἐπειδὴ πᾶν ζῷον ἔμψυχον, πᾶν δὲ ἔμψυχον σῶμα, οὐ πᾶν δὲ σῶμα ἤδη καὶ ἔμψυχον ζῷον, πᾶν δὲ σῶμα αἰσθητόν, ὥστε καὶ ζῴου ἀναιρεθέντος οὐδὲν κωλύει πλείονα ἄλλα εἶναι, οἷον πῦρ γῆν ὕδωρ ἀέρα γλυκὺ πικρὸν καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐκ τούτων ἄρα κατεσκεύασται ὅτι φύσει πρότερα τὰ αἰσθητὰ τῶν αἰσθήσεων, ὅτι συναναιροῦσι μὲν ἑαυτοῖς τὰς αἰσθήσεις οὐ συναναιροῦνται δὲ ἐκεῖνα, καὶ συνάγονται μὲν ταῖς αἰσθήσεσιν οὐ συνεισάγουσι δὲ αὐτάς.

p. 8a6 Ἔτι ἡ μὲν αἴσθησις ἅμα τῷ αἰσθητικῷ γίνεται· ἅμα γὰρ ζῷον γίνεται καὶ αἴσθησις. τὸ δέ γε αἰσθητόν ἐστι καὶ πρὸ τοῦ αἴσθησιν εἶναι· πῦρ γὰρ καὶ ὕδωρ καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐξ ὧν τὸ ζῷον συνίσταται, ἔστι καὶ πρὸ τοῦ ζῷον ὅλως εἶναι ἢ αἴσθησιν.

Ἐντεῦθεν πάλιν ἐκ τοῦ μᾶλλον ἡ ἐπιχείρησις καὶ ἐκ τοῦ προσεχέστερον πρὸς τὸ αἰσθητὸν ἀποδιδομένου, λέγω δὴ τοῦ αἰσθητικοῦ· τὸ γὰρ αἰσθητικὸν αἰσθητοῦ αἰσθητικόν, αἰσθητικὸν δέ ἐστι τὸ μετέχον αἰσθήσεως. τί οὖν λέγω, φησίν, ὅτι τῆς αἰσθήσεως προϋπάρχει τὰ αἰσθητά, ὁπότε τὸ αἰσθητικόν, λέγω δὴ τὸ ζῷον, ᾧ συγγίνεσθαι πέφυκεν ἡ αἴσθησις, ἐκ τῶν αἰσθητῶν ἔχει τὸ εἶναι, πυρὸς λέγω καὶ ὕδατος καὶ τῶν λοιπῶν στοιχείων; τὸ δὲ ἔκ τινος γινόμενον, καὶ μάλιστα ὡς ἐξ ὕλης, ὕστερόν ἐστιν ἐκείνου ἐξ οὗ γέγονε καὶ τῇ φύσει καὶ τῷ χρόνῳ· ὥστε πρότερον τὸ αἰσθητὸν τῆς αἰσθήσεως, φησίν, εἶναι δόξειε. καὶ μέχρι μὲν τοσούτου προέρχεται αὐτῷ ἡ ἀπορία. οὐκ ἐπήγαγε δὲ τῶν εἰρημένων ἐνστάσεων τὴν λύσιν. λεκτέον οὖν πρὸς ταῦτα ὅτι τὸ πρός τι διχῶς νοεῖται, ἢ ὡς πράγματα αὐτὰ καθ' αὑτὰ ἀπολελυμένα ἢ ὡς σχέσει τινὶ συνδεδεμένα πρὸς ἄλληλα, οἷον ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱός· ἐν τούτοις γὰρ ἐὰν | μὲν νοήσωμεν τὸν πατέρα 95r ὡς Σωφρονίσκον τὸν δὲ υἱὸν ὡς Σωκράτην, πρότερος ἔσται ὁ Σωφρονίσκος τοῦ Σωκράτους (πρότερος γὰρ Σωφρονίσκος ὡς πράγματα νοούντων ἡμῶν τούτους), ἐὰν δὲ ὡς πατέρα καὶ υἱόν, ἅμα ἔσται τῇ σχέσει δεσμούμενα. οὕτως οὖν καὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸ ἐπιστητὸν ἐὰν μὲν ὡς πράγματα

2 ἀνῄρηται] ἀναιρεῖται a 3 ante ζῷον add. μὲν a 4 ζώου μὲν (καὶ om.) ἀναιθέντος (sic) F 5 γῆ (sic) πῦρ ὕδωρ (ἀέρα om.) C: πῦρ ὕδωρ γῆν (ἀέρα om.) a 6 κατασκεύασται F 8 συναναιροῦντα F 10 ante ἔτι add. εἰπὼν δὲ a ἅμα — πάλιν (15) om. a 11 τῷ ζῴῳ Arist. 12 τοῦ ζῷον ἢ αἴσθησιν εἶναι Arist. τοιαῦτα] λοιπά C 13 post ὧν add. καὶ Arist. καὶ om. F ζώου (alt. l.) C 15 πάλιν] μᾶλλον F ποιεῖται τὴν ἐπιχείρησιν a 16. 17 τὸ γὰρ αἰσθητὸν αἰσθητικοῦ αἰσθητόν F 17 αἰσθητοῦ] αἰσθητικοῦ a 18 τὸ αἰσθητόν F 19 ἡ om. F 20 καὶ (prius) om. F 23 δόξει C τούτου Ca 24 οὐκ ἐπήγ. δὲ οὐκέτι C 25 καὶ λεκτέον (οὖν om.) a 26 ἐν σχ. τινὶ συνδεόμενα Ca 28 ὁ om. C 29. 30 πρότερος — τούτους in mrg. suppl. (post σωφρον. add. ὡς ἀρχὴ ὤν) F[2] 30 ἅμα Ammon.: ἄμεσα CFa 31 μὲν αὐτὰ F

νοήσῃς, προϋπάρχει τὸ ἐπιστητὸν τῆς ἐπιστήμης, ἐὰν δὲ ὡς σχέσιν, ἅμα 95r ταῦτα ὑφέστηκεν· οὐδὲ γὰρ ἂν εἴη ἐπιστητόν τι ἐπιστήμης περὶ αὐτὸ μὴ οὔσης· οἷον τὰ ἄστρα ἐπιστητὰ ὄντα ὡς μὲν πράγματα νοούμενα πρότερα ἔσται τῆς περὶ αὐτὰ ἐπιστήμης, ἐὰν δὲ ὡς πρός τι αὐτὰ νοήσωμεν, φημὶ δὴ ὡς ἐπιστητά, ἅμα ἔσται ταῦτα τῇ περὶ αὐτῶν ἐπιστήμῃ· οὐδὲ γὰρ ἂν εἶεν ἐπιστητὰ ἐπιστήμης αὐτῶν μὴ οὔσης, ἐξ ἧς καὶ παρωνύμως λέγονται· τίνι γὰρ ἂν εἶεν ἐπιστητά; τὸ γὰρ ἐπιστητὸν ἐπιστήμῃ ἐστὶν ἐπιστητόν· τῆς οὖν ἐπιστήμης μὴ οὔσης, πῶς ἐκεῖνα ἐκ τῆς μὴ οὔσης τὴν παρωνυμίαν ἕξουσιν; ἀλλ' ὡς μὲν πράγματα εἰσίν, ὡς δὲ ἐπιστητὰ οὐκέτι. τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῆς αἰσθήσεως καὶ τοῦ αἰσθητοῦ ἐροῦμεν.

Καὶ ἄλλως δὲ τῶν πραγμάτων τῶν μὲν ὄντων δυνάμει τῶν δὲ ἐνεργείᾳ (δυνάμει μὲν τῶν πεφυκότων τι εἶναι μήπω δὲ ὄντων, ἐνεργείᾳ δὲ τῶν τὴν φυσικὴν δύναμιν ἐνεργῇ δειξάντων, οἷον ἐνεργείᾳ μὲν ὡς ὁ γραμματικὸς ὁ τέλειος, ᾧ μηδὲν εἰς τέχνην τὴν γραμματικὴν ἐπιλείπει, δυνάμει δὲ ὡς τὸ παιδίον, ὅπερ ἔχει δύναμιν τοῦ γενέσθαι γραμματικόν), ἐπὶ τῶν πρός τι πάντων ὡς ἂν ἔχῃ τὸ ἕτερον, οὕτως ἕξει καὶ τὸ λοιπόν· ἐὰν μὲν γὰρ τὸ ἕτερον ἐνεργείᾳ ᾖ, καὶ τὸ λοιπὸν ἐνεργείᾳ ἔσται, ἐὰν δὲ δυνάμει, καὶ τὸ λοιπὸν δυνάμει. ὅταν οὖν τὸ ἐπιστητὸν ἢ τὸ αἰσθητὸν ἐνεργείᾳ ᾖ, καὶ ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ αἴσθησις ἐνεργείᾳ ἔσται, ἐὰν δὲ τὰ πρότερα δυνάμει, δυνάμει καὶ τὰ δεύτερα. εἴ οὖν τις | τὴν ἔκλειψιν τὴν 95v σεληνιακὴν πρὸ τοῦ Θαλοῦ ὡς ἐπιστητὸν προεπινοήσειε, δυνάμει ἔσται ἐπιστητὸν καὶ οὐκ ἐνεργείᾳ, καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲ ταύτης πάντως καὶ αὐτὴ δυνάμει προεπινοηθήσεται· εἰ γὰρ μὴ ἦν πρὸ τοῦ Θαλοῦ ἡ ἐπιστήμη τῆς σεληνιακῆς ἐκλείψεως δυνάμει, οὐδ' ἂν ἐκβεβήκει εἰς ἐνέργειαν ἐπὶ αὐτοῦ· ὃ γὰρ πρότερον οὐκ εἶχε δύναμιν τοῦ γενέσθαι, τοῦτο ἀδύνατον εἰς ὕστερον γενέσθαι· ὥσπερ γὰρ ὁ ἵππος οὐκ ἔχων δύναμιν τοῦ γενέσθαι γραμματικὸς οὐδέποτε ἐνεργείᾳ γενήσεται γραμματικός, οὕτως εἰ μὴ πρὸ τοῦ Θαλοῦ δυνάμει ὑπῆρχεν ἡ ἐπιστήμη τῆς σεληνιακῆς ἐκλείψεως, οὐδ' ἂν ὑπ' αὐτοῦ εἰς ἐνέργειαν προήχθη. ἐνεργείᾳ δὲ ἐπ' αὐτοῦ γενομένης τῆς ἐπιστήμης καὶ τὸ ἐπιστητόν, ἡ σεληνιακὴ ἔκλειψις, ἐνεργείᾳ γεγένηται. τὰ αὐτὰ πάλιν καὶ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως καὶ τοῦ αἰσθητοῦ ἐροῦμεν. καὶ νῦν δὲ τὸν τοῦ κύκλου τετραγωνισμὸν εἰ μὲν οἷόν τέ ἐστιν εὑρεθῆναι, νῦν δῆλον ὅτι δυνάμει ἐπιστητός ἐστι καὶ ἡ ἐπιστήμη αὐτοῦ δυνάμει ἔσται. εἰ δὲ μὴ

1 σχέσιν ἔχοντα F 3 νοοῦντα F 4 ὡς om. F alt. αὐτὰ] ὄντα a 5 αὐτὰ C 6 εἴη a 7 ἐστὶν] ἔσται C 9 οὐκέτι] οὐκ ἔστιν F 12 τι om. F post δὲ add. καὶ a 13 ἐνεργῇ] ἐνεργεῖν F: ἐνεργείᾳ a δεικνύντων C οἷον om. CF 13. 14 ὁ τελ. γραμ. C: γραμ. ὁ τέλ. (ὁ om.) a 14 ᾧ] ὃς a λείπει (sic) τὴν γρ. Ca 15 τὸ om. C ante ἐπὶ add. καὶ Ca 17 τῇ ἐνεργ. (pr. l.) F ἔσται] ἐστίν F 20. 30 ἔλλειψ. F 21 ἐστὶν C 22 αὐτὴ] αὕτη a 23 προεπινοηθήσεται Paris. 2051: προσεπενοήθη C: προσεπινοηθήσεται Fa post θαλοῦ iter. ὡς ἐπιστητὸν — θαλοῦ C 24 οὐδ'] οὐκ CF[1] ἐκβέβηκεν F ἐπὶ αὐτοῦ] ἐπὶ τὸ αὐτὸ F: om. C 26 τοῦ γενέσθαι Laur. 72, 1: γενέσθαι C: εἶναι F: τοῦ εἶναι a 27 τοῦ om. Ca 28 ἐλλείψ. F ἐπ' Ca αὐτοῦ τοῦ θαλοῦ a 30 πάλιν om. a 32 μὲν οὖν F ὅτι om. a

ἐνδέχεται αὐτὸν εὑρεθῆναι πώποτε ὑπὸ ἀνθρώπων, οὐδὲ δυνάμει ἔσται 95v ἐπιστητόν, ἀλλ' ὡς πρᾶγμα μὲν ἔστιν, ἐπιστητὸν δὲ οὐδὲ δυνάμει ἐστίν, ὥσπερ οὐδὲ δυνάμει ἐστὶν ἐπιστητὸς ἀνθρώποις ὁ τῆς ψάμμου ἀριθμός. διὰ τούτου δὲ τοῦ λόγου κἀκεῖνο τὸ ἄπορον ἐπιλυόμεθα τὸ ἐπιφερόμενον ἡμῖν παρὰ τῶν νομικῶν· φασὶ γὰρ ἐκεῖνοι εἶναι δοῦλον ἀδέσποτον· οἷον ἀποθνήσκων τις, φασίν, εἶπε κατὰ διαθήκας ὅτι ὁ δεῖνα ἐὰν τόδε ποιήσῃ, λαμβανέτω τόνδε τὸν ἐμὸν δοῦλον οἰκέτην· ἰδοὺ οὖν, φασίν, ἐνταῦθα ἐν ὅσῳ οὐκ ἐξανύει τὸ προσταχθὲν ὁ κληρονομήσας, ἔστιν ὁ δοῦλος ἀδέσποτος. φαμὲν οὖν ὅτι κἀνταῦθα τὸ δυνάμει καὶ τὸ ἐνεργείᾳ ἐπιλύεται τὴν ἀπορίαν· οὔτε γὰρ ἐκεῖνος δεσπότης ἐστὶν ἐνεργείᾳ οὔτε οὗτος δοῦλος, ἀλλ' ἑκάτερος δυνάμει. ἐπειδὰν δὲ τὸ προσταχθὲν ὁ κληρονόμος ποιήσῃ καὶ γέ|νηται ἐνεργείᾳ δεσπότης, τότε καὶ ὁ καταλειφθεὶς οἰκέτης ἐνερ- 96r γείᾳ δοῦλος γενήσεται. ὥστε ὑγιὴς ὁ λόγος ἐπὶ πάντων ὁ λέγων τὰ πρός τι ἅμα τῇ φύσει εἶναι.

p. 8a13 Ἔχει δὲ ἀπορίαν πότερον οὐδεμία οὐσία τῶν πρός τι λέγεται.

Πληρώσας τὸν τῶν παλαιῶν περὶ τῶν πρός τι ὁρισμὸν καὶ συναγωνισάμενος αὐτῷ ὡς ἐνῆν μάλιστα, εἶτα καὶ τὰ παρακολουθήματα τῶν πρός τι εἰρηκὼς καὶ μέλλων τὸν ἴδιον ὁρισμὸν ἀποδοῦναι, πρότερον τὸ παρακολουθοῦν ἄτοπον τῷ ἀποδεδομένῳ ὁρισμῷ ἐντεῦθεν ἄρχεται διελέγχειν. ἔστι δὲ τὸ ἄτοπον τὸ τὰ μέρη τῶν δευτέρων οὐσιῶν κατὰ τὸν ἀποδοθέντα ὁρισμὸν πρός τι εὑρίσκεσθαι, τοῦτ' ἔστι τὴν οὐσίαν συμβεβηκός· τῶν γὰρ δέκα κατηγοριῶν, ὡς πολλάκις εἴρηται, μία μέν ἐστιν οὐσία, αἱ δὲ ἐννέα τοῦ συμβεβηκότος, ὧν μία ἡ τῶν πρός τι. εἰ οὖν τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν πρός τι, δῆλον ὅτι καὶ συμβεβηκότα ἂν εἴη· εἰ δὲ τὰ μέρη συμβεβηκότα, καὶ τὸ | ὅλον ἐξ ἀνάγκης (ἐκ γὰρ τῶν μερῶν τὸ ὅλον συνέστηκεν)· 96v οὐκοῦν καὶ ἡ οὐσία συμβεβηκὸς ἔσται, οὗ τί ἀτοπώτερον; διαίρεσις δὲ τῆς οὐσίας ἡμῖν ἐνταῦθα παραδίδοται τοιαύτη· ἡ οὐσία ἢ καθόλου ἐστὶν ἢ μερικὴ ἢ ὅλον ἢ μέρος. τεσσάρων οὖν ὄντων τμημάτων ἓξ πάλιν γίνονται συζυγίαι, καὶ αἱ μὲν δύο, ὡς πολλάκις εἴρηται, ἀσύστατοι αἱ τὰ ἐναντία συνάγουσαι (οὐ γὰρ δύναται τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ καθόλου

1 ποτὲ F οὐδὲ] οὐ F 2 alt. ἐστίν] ἔσται F 3 τῆς ἄλλης ψ. C 4 τούτου] δὲ διὰ (sic) C 5 οἷον] ὃν F 6 φησίν F 7 δοῦλον καὶ οἰκ. a φησιν F: post ἐξανύει (8) coll. φασὶ del. C 8 ὁ δοῦλός ἐστιν coll. F 9 ἐνταῦθα F 10 δεσπ. γὰρ ἐκ. coll. C 11 ἑκάτερα F 12 γενήσηται a τότε om. C 12. 13 ἐνεργ. καὶ ὁ δοῦλος (καταλ. οἰκ. om.) C 12 alt. καὶ om. F 13 ὁ λέγων ἐπὶ π. coll. a 16 λέγεται] ἔστιν F 19 παραδοῦναι Ca 20 ante ἄτοπον add. αὐτῷ CF τῷ ἀποδ. ὁρισμῷ om. C 21 pr. τὸ om. C 22 εὑρίσκεται F 23 πολλάκις om. a εἴρηται] p. 49,10 ἡ οὐσία F 25 εἶεν Ca 27 καὶ om. Ca 28 ἐνταῦθα post παραδ. coll. F: ante τῆς οὐσ. a παραδέδ. F τοιαύτη om. F 29. 30 γίν. πάλιν coll. F 30 δύο μὲν coll. a πολλ. εἴρηται] p. 28,20; spectat etiam comm. in Isag. 31 κατὰ τὸ αὐτὸ om. F

εἶναι καὶ μερικόν, καὶ ὅλον καὶ μέρος), συνίστανται δὲ αἱ λοιπαὶ τέσσαρες, 96v αἵ τε ὑπάλληλοί φημι καὶ αἱ διαγώνιοι· ἢ γὰρ τὸ καθόλου τῷ ὅλῳ συμπλεκόμενον ποιεῖ τὸν ἁπλῶς ἄνθρωπον, ὃς καὶ καθόλου ἐστὶ (κατηγορεῖται γὰρ κατὰ τῶν ἀτόμων καὶ περιέχει αὐτά) καὶ ὅλον τί ἐστι· τῶν οἰκείων γὰρ μερῶν ὁλότης τίς ἐστιν, οἷον ζῴου καὶ λογικοῦ. πάλιν τὸ καθόλου συμπλεκόμενον τῷ μέρει ποιεῖ τὸ καθόλου μέρος, οἷον ἁπλῶς κεφαλὴν καὶ ἁπλῶς χεῖρα· καθόλου μέν, ὅτι κατὰ πάσης μερικῆς κεφαλῆς ἢ χειρὸς κατηγορεῖται, μέρος δέ, διότι ἕν τι τῶν τοῦ ζῴου μερῶν ἐστι. τὸ δὲ μερικὸν συμπλεκόμενον τῷ ὅλῳ ποιεῖ τὸν τινὰ ἄνθρωπον, οἷον Σωκράτην, ὅστις μερικόν ἐστι, διότι κατ' οὐδενὸς κατηγορεῖται, ὅλον δὲ ὡς τῶν οἰκείων μερῶν περιεκτικόν. πάλιν τὸ μερικὸν συμπλεκόμενον τῷ μέρει ποιεῖ τὴν τινὰ κεφαλὴν ἢ τὴν τινὰ χεῖρα, οἷον Σωκράτους· αὕτη γὰρ μερικὴ μέν, ὅτι Σωκράτους μόνου, μέρος δέ, ὅτι ἐν τῇ ὁλότητι αὐτοῦ θεωρεῖται· ἐν τούτῳ γὰρ διαφέρει τὸ μέρος τοῦ μερικοῦ, ὅτι τὸ μὲν μερικὸν πλείοσιν ὑπάρχει, τὸ δὲ μέρος ἑνὶ μόνῳ.

Τούτων αἱ μὲν τρεῖς, φησίν, οὐκ ἂν ὑπονοηθεῖεν τῶν πρός τι, ἡ δὲ μία ἡ τοῦ καθόλου μέρους, ὅ ἐστι κεφαλὴ χείρ, ὅσον ἐπὶ τῷ ἀποδεδομένῳ τῶν πρός τι ὁρισμῷ δόξειεν εἶναι τῶν πρός τι. καὶ ὅτι μέν, φησίν, ἡ πρώτη συζυγία οὐκ ἔστι τῶν πρός τι, πρόδηλον· ὁ γὰρ | Σωκράτης οὐ 97r λέγεται ἄλλου τινὸς εἶναι Σωκράτης. ἀλλ' οὐδὲ τὸ τούτου μέρος, λέγω δὴ τὸ μερικὸν μέρος, οἷον ἡ τὶς χείρ, οὐδὲ αὐτὴ δόξειεν εἶναι τῶν πρός τι· οὐδεὶς γὰρ ἐρεῖ ὅτι ἡ τὶς χεὶρ τινός ἐστι τὶς χείρ· καταγέλαστον γάρ. ἀλλ' οὐδὲ ἡ δευτέρα ἡ τὸ καθόλου καὶ ὅλον συμπλέκουσα, λέγω δὴ ὁ ἁπλῶς ἄνθρωπος· οὐδεὶς γὰρ ἐρεῖ ὅτι ὁ ἄνθρωπος τινός ἐστιν ἄνθρωπος οὐδὲ ὁ βοῦς τινὸς βοῦς, ἀλλὰ κτῆμα μὲν εἶναι λέγεταί τινος ὁ βοῦς καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἄνθρωπος δὲ τινὸς εἶναι ἄνθρωπος ἢ ὁ βοῦς τινὸς εἶναι βοῦς οὐκέτι. μόνως οὖν, φησίν, ἡ τὸ καθόλου καὶ μέρος συμπλέκουσα αὕτη δόξει κατὰ τὸν ἀποδεδομένον ὁρισμὸν τῶν πρός τι εἶναι, ἡ ἁπλῶς λέγω κεφαλὴ καὶ ἡ ἁπλῶς χείρ· ἡ γὰρ κεφαλὴ τινὸς λέγεται κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ τινὸς χείρ. ἐμοὶ δὲ καὶ τὸ μερικὸν καὶ μέρος δοκεῖ τῶν πρός τι εἶναι ὅσον ἐκ τοῦ προαποδοθέντος ὁρισμοῦ· εἰ γὰρ τῶν πρός τι ἐκεῖνα εἶναι ἐλέγετο ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται, οὐ μόνον δὲ τὸ καθόλου μέρος οἷον ἡ ἁπλῶς χεὶρ τοῦ ἁπλῶς ἀνθρώπου λέγεται εἶναι, ἀλλὰ καὶ

5 τίς] τί F: om. C οἷον] ἤγουν C καὶ] ἢ C 8 post μερῶν add. ἴδιον a 11 πάλιν δὲ a τὴν om. F 12 ἢ τὴν om. F 13 pr. ὅτι] ὡς C μόνη C: μόνον F αὐτοῦ scripsi: ἑαυτῆς CFa 14. 15 scribas τὸ μὲν μέρος πλ. ὑπ. τὸ δὲ μερικὸν ἑνὶ μ. 16 ἐπινοηθ. a 17 κεφ. ἢ χείρ C: ἡ κεφ. ἢ ἡ χείρ a 19 συζυγία scripsi: οὐσία libri 20 τούτου] ταύτης Fa 22 τὶς χείρ ἐστι coll. C: ἐστι χείρ τις a 23 ἡ δεύτερα Vind. 10: τῆς δευτέρας CFa 24 ἐστιν] εἶναι ἀνθρώπου F 25 λέγεται om. F τινός ἐστι βοῦς C 25. 26 ὁ βοῦς καὶ ὁ ἄνθρ.] ὁ βοῦς καὶ ἄνθρ. C: βοῦς καὶ ἄνθρ. a 26 ὁ (utrobique) om. Ca tert. ἄνθρωπος om. CF τινος εἶναι βοῦς om. CF 27 οὐκέτι] οὐκ ἔστι F: om. C φησιν ὅτι C τὸ μέρος a 30 καὶ (prius) om. a 31 post εἶναι add. ἡ τὶς λέγω κεφαλὴ καὶ ἡ τὶς χεὶρ a 32 ἐλέγ.] λέγεται a λέγ. εἶναι coll. a 23 ἡ om. C post χεὶρ add. οὐ μόνον C

ἢ τὶς χεὶρ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου λέγεται εἶναι (λέγομεν γὰρ ὅτι ἥδε ἡ χεὶρ 97r Σωκράτους ἐστί), καὶ τούτου μεστὴ καὶ ἡ κοινὴ συνήθεια καὶ ἡ τῶν ἀρχαίων χρῆσις (φαμὲν γὰρ 'τῇ χειρί μου ἔγραψα', 'τὴν χεῖρα τοῦδ' ἔπληξα ἢ τὴν κεφαλήν',

'κείνου γὰρ τοιοίδε πόδες τοιαίδε τε χεῖρες',
'πάντες δ' ἐσσείοντο πόδες πολυπιδάκου Ἴδης',
'κεφαλὴ Διὸς οὐκ ἐπινεύει')·

ὥστε εἰ καὶ τὸ μερικὸν μέρος τινός ἐστι μέρος, καὶ τοῦτο ἄρα τῶν πρός τι ἔσται. τὸ δὲ κατὰ τὴν λέξιν δόξαν ἄτοπον ἕπεσθαι εὐχερὲς λῦσαι· οὐδὲ γὰρ ἀνάγκη λέγειν ὅτι ἡ τὶς χεὶρ τινὸς τίς ἐστι χείρ, ἐπειδὴ μηδὲ τὴν καθόλου χεῖρα τινὸς καθόλου χεῖρα λέγομεν, ἀλλὰ ἀνθρώπου χεῖρα. οὕτω δὴ οὖν | καὶ τὴν τινὰ χεῖρα τινὸς χεῖρα λέγομεν, οἷον Σωκράτους, 97v ἄνευ τοῦ προσδιορισμοῦ. τὰ οὖν δύο μόρια τοῦ προεκκειμένου διαγράμματος, τό τε καθόλου μέρος καὶ τὸ μερικὸν μέρος, τῶν πρός τι ἔσται καὶ συμβήσεται, ὡς εἶπον, τὴν οὐσίαν συμβεβηκὸς εἶναι. τοῦτο οὖν, φησί, τὸ ἄτοπον, λέγω δὴ τὸ τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν εἶναι τῶν πρός τι, ἀδύνατον ἢ δυσχερὲς λῦσαι κατὰ τὸν προαποδεδομένον τῶν πρός τι ὁρισμόν.

Οὕτω μὲν οὖν διὰ τῆς εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῆς διαβάλλει τὸν ἀποδεδομένον ὁρισμόν. ἡ δὲ εἰς ἄτοπον ἀπαγωγή ἐστιν, ὡς ὅταν ἀποδεῖξαί τι βουλόμενοι λάβωμεν τὸ ἀντικείμενον τούτῳ καὶ τούτῳ ἄτοπόν τι ἀκολουθοῦν δείξωμεν, εἶτα ἐκ τούτου συνάγωμεν ὅτι διὰ τοῦτο ἠκολούθησε τὸ ἄτοπον ἡμῖν, ὅτι ψευδὴς ἡ δεδομένη πρότασις· οὐδεμιᾷ γὰρ ἀληθεῖ προτάσει ἄτοπόν τι ἀκολουθεῖ· εἰ δὲ ψευδὴς αὕτη ἡ πρότασις, ἡ ἀντικειμένη ἄρα ταύτῃ ἀληθής. οἷόν τι λέγω, βουλόμενοι δεῖξαι ὡς ἔστιν ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, λαμβάνομεν τὴν ἐναντίαν ταύτῃ πρότασιν τὴν λέγουσαν ὅτι θνητή, εἶτα δείκνυμεν ἄτοπόν τι ταύτῃ ἀκολουθοῦν, ἵν' οὕτως τὸ ἐναντίον κρατύνωμεν· εἰ γὰρ θνητὴ ἡ ψυχή, οὐκ ἔσται τὰ ὑπὸ γῆν δικαιωτήρια, ἀλλὰ μέχρι τοῦ φαινομένου ἡμῖν ὁ βίος καὶ τῷ σώματι ἡ ψυχὴ συναπόλλυται. οὐκ ἔσται οὖν οὐδὲ ἀγαθῶν ἔργων ἀμοιβὴ οὐδὲ πονηρῶν ἔκτισις· εἰ γὰρ ὁρῶμεν ὅτι πολλοὶ τῶν δικαίων ἐν θλίψεσι τὸν πάντα βίον διέζησαν, ἁμαρτωλοὶ δὲ πλεῖστοι ἐν εὐδοξίᾳ πολλῇ καὶ εὐπορίᾳ τὸν βίον κατέλυσαν, οὐκ ἔστι δέ

2 σωκράτης F 5 ἐκείνου Fa (cf. Hom. δ 149) τοιοίδε πόδες scripsi: τοιῇδε κεφαλὴ libri post χεῖρες add. καὶ (εἰ δὲ καὶ F) χεῖρες αἰγέως αὗται Fa 6 πάντες . .] Hom. Υ 59 δὲ σείονται F: δὲ σείοντο a πολυπηδάκου C: πολυπίδακος a 7 κεφαλὴ δὲ a: κορυφὰ Callim. Hymn. V 135 8 ὡς F εἰ om. Fa μερικὸν καὶ μέρος a ἐστι] εἶναι λέγεται, ἀνάγκη πᾶσα τὸ F 9 λύειν εὐχ. F 11 χεῖρα (post alt. καθ.) om. a λέγεται F 12 τινὸς χεῖρα om. C: χεῖρα om. a 13 προκειμ. F 15 τὴν οὐσ. ὡς εἶπον coll. F εἶπον] p. 124, 22 16 post οὐσιῶν add. μὴ Ca ἢ ἀδύν. ἢ F 21 δείξομεν C συνεισάγ. a 23 ἐπακολ. C αὕτη ἡ] ἡ αὐτὴ F 24 post λέγω add. ὅτι F ὡς ἔστιν] εἰ F: ὅτι a 25 πρότ. ταύτῃ coll. C 26 κρατύνομεν C γὰρ δὴ a 27 δικαιότερα a 28 οὐκ ἔσται] ὥστε F 29 ἀμοιβὴ om. C ἔκτ.] κρίσις F 30 ἐν om. C ἔζησαν CF 31 ἐν om. a

τις μετὰ τὸν βίον τοῦτον ἐξέτασις τῶν βεβιωμένων, μέχρι τούτου μόνου 97v τῆς τῶν ἀνθρώπων ζωῆς περικλειομένης, οὐδεὶς ἄρα τὸ κατ' ἀξίαν ἀπολήψεται, καὶ εἰ οὐδεὶς τὸ κατ' ἀξίαν ἀπολήψεται, οὐκ ἔσται πρόνοια· εἰ γὰρ ἀγαθοῦ ἄρχοντος πόλιν διοικοῦντος ἔστιν ἰδεῖν πάντα τεταγμένως τὰ ἐν τῇ πόλει γι|νόμενα καὶ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς δωρεαῖς καὶ ἀξιώμασι τι- 98r μωμένους, τοὺς δὲ πονηροὺς στηλιτευομένους καὶ ἐν τιμωρίαις διάγοντας, πόσῳ μᾶλλον τοῦ ἀγαθοῦ κατὰ οὐσίαν θεοῦ καὶ μιᾷ ἐπιβολῇ τὰ πάντα γινώσκοντός τε καὶ προνοουμένου τῶν ὅλων οὐδὲν ἄτακτον ἐν τῷ βίῳ γενήσεται; τοιγαροῦν οὐκ ἔσται πρόνοια, εἰ μὴ ἔσται τῶν βεβιωμένων ἐξέτασις· ταύτης δὲ τῆς ἀτοπίας τί ἀσεβέστερον; εἰ γὰρ οὐκ ἔσται πρόνοια, οὐδὲν ἔσται τῶν ὄντων τεταγμένον· τὸ γὰρ ἀπρονόητον ἄτακτον, ἅτε δὴ ἐκ ταυτομάτου καὶ ὡς ἔτυχε φερόμενον. ὅτι δὲ οὐκ ἐκ ταυτομάτου ὁ βίος οὐδὲ τυχαῖος, δῆλον ἐντεῦθεν· τὰ γὰρ ἐκ ταυτομάτου καὶ τύχης σπανιώτατά ἐστι καὶ ἄλλων παρακολουθήματα, τὸ μὲν αὐτόματον τῶν φυσικῶν ὁρμῶν τὸ δὲ τυχαῖον τῶν προαιρετικῶν· οἷον κατηνέχθη τις λίθος ἄνωθεν φυσικῇ ὁρμῇ ἐπὶ τὸ κάτω φερόμενος καὶ προσραγεὶς τῇ γῇ καὶ τῶν ἐξοχῶν αὐτοῦ περιθραυσθεισῶν γέγονεν εἰς καθέδραν ἐπιτήδειος· τὸ οὖν ἐπιτήδειον αὐτὸν γενέσθαι πρὸς καθέδραν ἐκ ταυτομάτου λέγεται γεγενῆσθαι, διότι τῇ ἐπὶ τὸ κάτω φυσικῇ ὁρμῇ τοῦ λίθου ἐπηκολούθησε. σπανίως δὲ καταφερόμενος λίθος ἄνωθεν ἐπιτήδειός γίνεται πρὸς καθέδραν. πάλιν ἵππος διψήσας ἐν πολέμῳ τοῦ δεσπότου ἀποσκιρτήσας ἔδραμε πιεῖν καὶ συμβολῆς γενομένης καὶ τοῦ δεσπότου τετελευτηκότος μετὰ πάντων σώζεται ὁ ἵππος. ἐκ ταυτομάτου οὖν σεσῶσθαι λέγεται ὁ ἵππος. σπανίως δὲ ἵππος ἀποσείεται τὸν δεσπότην ἐν πολέμῳ καὶ σώζεται διὰ τοῦτο. τὸ δὲ τυχαῖον καὶ αὐτὸ σπάνιον καὶ ταῖς προαιρετικαῖς ὁρμαῖς παρακολουθοῦν· οἷον κατῆλθέ τις ⟨ἐπὶ τὸ⟩ λούσασθαι ἢ εὔξασθαι καὶ περιέτυχε βιβλίῳ πωλουμένῳ, ὃ πάλαι ἐζήτει, καὶ ἠγόρασε. τοῦτο τυχαῖον· οὐ γὰρ ἔκ τινος προνοίας, οὐδὲ φοιτήσας ἔνθα πιπράσκεσθαι | βιβλία εἴωθεν, ἠγόρασε τὸ 98v βιβλίον. καὶ τοῦτο δὲ τῶν σπανιωτάτων. τὰ μὲν οὖν ἐκ ταυτομάτου καὶ τυχαῖα σπανιώτατα, τὰ δὲ τεχνητὰ καὶ φυσικὰ καὶ ὅλως τὰ ἐκ προνοίας γινόμενα τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γινομένων ἐστὶν ἢ καὶ ὡς ἐπὶ πᾶν· ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ ὁ τέκτων τυγχάνει τοῦ οἰκείου τέλους καὶ ὁ οἰκοδόμος ἢ ἀποτυγχάνει. καὶ ὁ ἰατρὸς μᾶλλον ὑγιάζει ἢ οὐχ ὑγιάζει· εἰ γὰρ ἐξ ἴσης

1 τοῦτον om. F μόνου τούτου coll. F 2 ἄρα] γὰρ F τὸ] τὰ C 3 καὶ — ἀπολ. om. F: εἰ — ἀπολ. om. a 5. 6 τετιμημένους a 6 στηλ.] ἠτιμωμένους F 8 τε om. F ἄτοπον a 9 μὴ ἔσται] μή ἐστι a 11 ἀπρονόηστον C 12 καὶ ὡς — ταυτομάτου om. F 13 ἐξ αὐτομ. F 14 εἰσι F 15 ante φυσ. add. μὲν F[1] 17 περιθραυθ. F 18 εἰς καθ. γίνεσθαι C 18. 23 ἐξ αὐτομ. F 18. 19 γεγεν. λέγ. coll. a 19 περὶ τὰ κάτω C: ἐπὶ τὰ κ. a 20 πρὸς καθ. γίν. coll. F 22 μετὰ π. τετελ. coll. F 23 τὸν ἵππον λέγεται F: ὁ ἵππος λέγ. a 24 ὁ ἵππ. C τὸν δεσπ. ἀποσ. καὶ διὰ τ. σ. ἐν πολ. F τοῦτο] ποδῶν C 25 ἐν ταῖς a 26 ἀπῆλθε a ἐπὶ τὸ inserui 27 πωλουλομένῳ C 28 post εἴωθε add. τὰ βιβλία C 29 ἐκ ταυτομάτων C: ἐξ αὐτομάτων F 31 τὸ om. F 33 ἐξ ἴσ.] ἐπίσης F

ὑγίαζέ τε καὶ καὶ οὐχ ὑγίαζεν, οὐδ' ἄν τις αὐτὸν μετεκαλεῖτο, καὶ ἔτι 98v μᾶλλον, εἰ ἐπ' ἔλαττον ὑγίαζε. καὶ ἡ φύσις δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πενταδάκτυλον ποιεῖ σπανιώτατα δὲ ἑξαδάκτυλον (καὶ τοῦτο διὰ τὴν πλεονεξίαν τῆς ὕλης), ἀεὶ ἡ σελήνη μειοῦται μὲν τῇ συνόδῳ τῇ πρὸς τὸν ἥλιον αὔξεται δὲ τῇ ἀποστάσει, ἀεὶ ὁ ἥλιος ἐν αἰγοκέρῳ γινόμενος ποιεῖ χειμερινὰς τροπάς, ἀεὶ ἐν καρκίνῳ τροπὰς θερινάς, καὶ οὐκ ἄλλοτε ἄλλως, καὶ τὸ πῦρ ἀεὶ ἀνωφερὲς τὸ δὲ ὕδωρ ἐπὶ τὸ κάτω ῥεῖ, καὶ ἐπὶ πάντων ὁμοίως τῶν τεχνητῶν καὶ φυσικῶν, καὶ ὅλως τῶν ἐκ προνοίας τὸ ἀεὶ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ ἔστιν ἰδεῖν καὶ οὐδέποτε τὸ ἐναντίον. δῆλον οὖν ὅτι οὐκ ἔστιν ἐκ ταυτομάτου ὁ κόσμος, οὐδὲ τὰ τούτου μέρη. εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ἐκ ταυτομάτου, ἔχει δηλονότι τινὰ αἰτίαν ἑαυτοῦ προκαθεζομένην καὶ εὐρύθμως τὰ κατ' αὐτὸν τάττουσαν, ἥνπερ πρόνοιαν λέγομεν. προνοίας οὖν οὔσης ἕκαστος ἐξ ἀνάγκης τὸ κατ' ἀξίαν ἀπολήψεται. εἰ δὲ τοῦτο ἀληθές, ὁρῶμεν δέ, ὡς ἔφθην εἰπών, πολλοὺς τὰ ἐναντία τῶν οἰκείων πράξεων ὑπομένοντας ἐν τῷ τῇδε βίῳ ὅσον ἐκ τῶν φαινομένων, οὐκ ἄρα μέχρι τούτου τοῦ βίου ἡ τῶν ἀνθρώπων ζωὴ περιώρισται. ἔσται οὖν τις πάντως μετὰ τὸν τῇδε βίον τῶν βεβιωμένων ἐξέτασις, ἐν ᾗ ἡ πρόνοια ἀποκληρώσει ἑκάστῳ τὸ κατ' ἀξίαν. εἰ δὲ τοῦτο, ἀθάνατος ἄρα ἡ ψυχή ἐστι καὶ οὐ συμφθείρεται τῷ σώματι· δεῖ γὰρ αὐτὴν | ὑπομεῖναι λυο- 99r μένου τοῦ σώματος καὶ μὴ φθείρεσθαι, ἵνα ἀπολάβῃ μετὰ τὸν τῇδε βίον τὸ κατ' ἀξίαν. σκόπει οὖν ἐνταῦθα πῶς βουλόμενοι δεῖξαι τὴν ψυχὴν ἀθάνατον ὑπεθέμεθα τὴν ἐναντίαν ταύτῃ πρότασιν τὴν λέγουσαν ὅτι θνητή, καὶ ἐδείξαμεν ταύτῃ ἄτοπόν τι παρακολουθοῦν τὸ εἰσάγεσθαι ἐκ τούτου μὴ εἶναι πρόνοιαν, καὶ οὕτως ὅτι ἀθάνατος κατεσκευάσαμεν· εἰ γὰρ ἄτοπον ἀκολουθεῖ τῷ λέγειν θνητὴν τὴν ψυχήν, τῇ δ' ἀληθεῖ προτάσει οὐδὲν ἄτοπον οἷόν τε ἀκολουθεῖν, ψευδὴς ἄρα αὕτη. ἀληθὴς οὖν ἡ ταύτῃ ἐναντία ἡ λέγουσα ὅτι ἀθάνατος· τὸ γὰρ ἀντικείμενον τῷ ψεύδει ἀληθές ἐστιν ἐξ ἀνάγκης.

Αὕτη μὲν οὖν ἐστιν ἡ εἰς ἄτοπον ἀπαγωγή, ᾗ καὶ ἐνταῦθα κέχρηται ὁ φιλόσοφος· αὐτὸς μὲν γὰρ βούλεται τὰ πρός τι τῷ εἶναι

1 μετεκαλέσατο F 3 post ποιεῖ add. τὸ βρέφος a σπαν. δὲ] ἤπερ Ca post ἑξαδάκτυλον add. εἰ οὖν τὰ μὲν ἐξ αὐτομάτου καὶ τυχαῖα σπάνια καὶ ἄλλως παρακολουθήματα, ὁ δὲ κόσμος καὶ τὰ τούτου μέρη ἢ τῶν ἀεὶ ὡσαύτως ἐχόντων ἐστὶν ἢ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολύ· ἀεὶ γὰρ ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου καὶ ἵππος ἐξ ἵππου καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. σπανίως γὰρ τὰ τέρατα γίνονται· ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ φύσις πενταδάκτυλον ποιεῖ ἢ ἑξαδάκτυλον F 4 ἀεὶ γὰρ C 5 αἰγοκέρωτι (τι superscr. m[2]) C 6 ἀεὶ δὲ a θερ.] χειμερινὰς C[1] 7 ἀνωφόρον F: ἄνω φέρεται a τὸ δὲ] καὶ τὸ a 8 τεχνητῶν τε a ἢ] καὶ F 9 τὰ ἐναντία F οὖν om. F 10. 11 αὐτομ. (utrobique) F εἰ δὲ — ταυτομάτου om. C 10 εἰ δὲ] καὶ εἰ a 11 post ταυτ. add. ὁ κόσμος οὐδὲ τὰ τούτου μέρη a τινὰ αἰτ. δηλ. coll. a 12 τὰ κατ' om. F 14 ἔφθην εἰπών] p. 126,29 16 ἔσται οὖν] ὥστε ἔσται a 16. 17 πάντ. τις coll. F 17 τῶν βεβιωμένων om. F 21 τὴν ψ. δεῖξαι coll. F 22 ταύτης Ca 24 παρεσκ. a 25 τῷ] τὸ CF 26 παρακολ. a οὖν] δὲ Ca ταύτῃ] ταύτης F 30 μὲν om. F τῷ] τὸ F

ἑτέρων χαρακτηρίζεσθαι, ὑποτίθεται δὲ τὸ ἐναντίον τούτῳ καὶ ἄλλοις 99r δοκοῦν, λέγω δὴ τὸ τῷ λέγεσθαι αὐτὰ ἑτέρων χαρακτηρίζεσθαι, καὶ δείκνυσι τὸ παρακολουθοῦν ἄτοπον· τοῦτο δέ ἐστι τὸ καὶ τὰ μέρη τῶν δευτέρων οὐσιῶν πρός τι εἶναι· ἑτέρων γὰρ καὶ αὐτὰ λέγεται. καὶ οὕτως ὡς ψευδῆ τὴν δόξαν ταύτην ἀθετήσας τὴν ἰδίαν κρατύνει. συμπεραίνων δὲ ὧδέ πως τὰ εἰρημένα φησίν·

p. 8a28 Εἰ μὲν οὖν ἱκανῶς ὁ τῶν πρός τι ὁρισμὸς ἀποδέδοται, ἢ τῶν πάνυ χαλεπῶν ἢ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶ τὸ δεῖξαι ὡς οὐδεμία οὐσία τῶν πρός τι λέγεται.

Τοῦτο δὲ εἶπε, λέγω δὴ τὸ τῶν πάνυ χαλεπῶν, διὰ τὸ δοκεῖν πώς τινα ἀπολογίαν ἔχειν· ἔφη γὰρ ὁ ὁρισμὸς ‘αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται’· ἡ οὖν κεφαλὴ τῶν πρός τι ἐστὶν οὐχ ὡς κεφαλὴ ἢ σῶμα, ἀλλὰ καθὸ μέρος· τὸ γὰρ μέρος τοῦ ὅλου μέρος. ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἀληθές· ἡ γὰρ κεφαλὴ οὐ καθὸ μέρος ἑτέρου λέγεται, ἀλλὰ κατὰ αὐτὸ τοῦτο τὸ εἶναι κεφαλή. ὥστε καὶ τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν τῶν | πρός τι εὑρεθήσονται 99v κατὰ τὸν προαποδοθέντα ὁρισμὸν τὸν λέγοντα τὰ πρός τι τῷ ἑτέρων λέγεσθαι χαρακτηρίζεσθαι· καὶ γὰρ ἡ κεφαλὴ τινὸς λέγεται κεφαλή. ὥστε ἀδύνατον τὸν ἀποδοθέντα τῶν πρός τι ὁρισμὸν ἐκφυγεῖν ταύτην τὴν ἀτοπίαν· διὰ τοῦτο γὰρ ἐπειδὴ εἶπε τῶν πάνυ χαλεπῶν, ἐπήγαγε καὶ τὸ ἀδυνάτων, δεικνὺς τὸ ἀναπολόγητον τῆς ἀτοπίας.

p. 8a31 Εἰ δὲ μὴ ἱκανῶς, ἀλλ' ἔστι τὰ πρός τι οἷς τὸ εἶναι ταὐτόν ἐστι τῷ πρός τί πως ἔχειν, ἴσως ἂν ῥηθείη τι πρὸς ταῦτα.

Νῦν τὸν ἴδιον τῶν πρός τι ὁρισμὸν ἐκτίθεται καί φησιν εἰ δὲ μὴ ἱκανῶς, τοῦτ' ἔστιν εἰ μὴ αὐτάρκως καὶ ἀνελλιπῶς ὁ τῶν πρός τι ὁρισμὸς ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἡμῖν παρεδόθη, ἀλλ' ἔστι τὰ πρός τι οἷς τὸ εἶναι ταὐτόν ἐστι τῷ πρός τί πως ἔχειν, τοῦτ' ἔστιν οἷς ἡ ὕπαρξις ἐν τούτῳ ἐστὶν ἐν τῷ πρὸς ἕτερον ἀναδέχεσθαί τινα σχέσιν, ἴσως ἄν, φησί, ῥηθείη τι πρὸς ταῦτα. πρὸς ποῖα; πρὸς τὰς ἀπορίας τὰς εἰρημένας ὅτι καὶ τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν τῶν πρός τι εἶναι δόξουσιν· εἰ γὰρ οὕτω,

---

2 δὴ] δὲ F τὸ τῷ scripsi: τὸ C: τῷ Fa ante ἑτέρων add. τῷ μὴ εἶναι (m² superscr. οὐ) F: post ἑτέρων C post χαρακτ. add. ὑποτίθεται δὲ τοῦτο a 3. 4 τῶν οὐσ. τῶν δευτ. F 4 τῶν πρός τι a λέγονται Fa ὡς om. C 8 τὸ] τῷ C 10 δὲ om. C λέγω δὴ τὸ] εἶναι a 17 χαρακτηρίζονται F: χαρακτηρίζεται a καὶ γὰρ καὶ F 18 ὁρισμῶν C 18. 19 τὴν ἀτ. ταύτην ἐκφεύγειν F 20 ἀδύνατον Fa δεικν. καὶ τὸ F 22. 23 ἴσως — ταῦτα om. a 23. 29 ταῦτα] αὐτά Arist. 25 καὶ ἀνελιπῶς a: om. F 26 ἀπεδόθη Fa 27 ἐν om. F 28 τοῦτο F φησί om. F 29 post ποῖα add. εἶπεν ἴσως ἂν ῥηθείη πρὸς ταῦτα a τὰς εἰρ. ἀπορ. a 30 οὐσιῶν om. F δοξάζουσιν a

φησίν, ἀποδοθείη ὁ ὁρισμὸς ὥσπερ νῦν ἀποδεδώκαμεν, εὐχερῶς ἀπαντῆσαι 99v δυνάμεθα πρὸς τὰς εἰρημένας ἀτοπίας. τίς δὲ ἡ ἀπάντησις, αὐτὸς ἐπήγαγεν· ὁ δὲ πρότερος ὁρισμὸς παρακολουθεῖ μὲν πᾶσι τοῖς πρός τι, οὐ μὴν ταὐτό γέ ἐστι τῷ πρός τι αὐτοῖς εἶναι τὸ αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων λέγεσθαι· οὐ γὰρ εἴ τι, φησί, λέγεται ἑτέρου, τούτου καὶ τὸ εἶναι ἐν τούτῳ ἐστὶν ἐν τῷ πρὸς ἕτερον λέγεσθαι· εἴ τι μὲν γάρ ἐστιν ἑτέρου, τοῦτο καὶ ἑτέρου λέγεται, οὐκ εἴ τι δὲ ἑτέρου λέγεται, ἤδη τοῦτο καὶ ἑτέρου ἐστίν· ὁ μὲν γὰρ πατὴρ υἱοῦ ὢν πα|τὴρ 100r ἐν τούτῳ ἔχει τὸ εἶναι ἐν τῷ πατὴρ υἱοῦ εἶναι, καὶ μέντοι καὶ υἱοῦ λέγεται πατήρ. ἡ δὲ κεφαλὴ ζῴου λεγομένη κεφαλὴ οὐκέτι καὶ τὸ εἶναι ἐν τούτῳ ἔχει ἐν τῷ λέγεσθαι ζῴου· καὶ ἀποτμηθεῖσα γὰρ τοῦ ζῴου ἔτι κεφαλὴ λέγεταί τε καὶ ἔστιν. ὁ δὲ πατὴρ ἀποτμηθεὶς υἱοῦ οὔτε ἔστι πατὴρ οὔτε πρὸς υἱὸν ἔτι λέγεται. ὥστε εἰκότως εἴρηται παρακολουθεῖν τοῖς πρός τι τὸν πρότερον ὁρισμόν, τὸν δὲ δεύτερον τῷ προτέρῳ μηκέτι. τοῦτο καὶ Ὅμηρος διδάσκει

μηκέτ' ἔπειτ' Ὀδυσῆϊ κάρη ὤμοισιν ἐπείη,
μηδ' ἔτι Τηλεμάχοιο πατὴρ κεκλημένος εἴην·

μηκέτι γὰρ ὢν πατὴρ τῷ μηκέτι εἶναι οὐδὲ καλεῖσθαι δύναται· ὥστε τοῦ εἶναι τὸ λέγεσθαι παρακολούθημα, καὶ οὐκ ἔμπαλιν. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, οὐκ ἄρα τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν ἑτέρων εἶναι λεγόμενα τῶν πρός τι κατὰ τοῦτο ἔσται.

Ζητητέον δὲ τί δή ποτε ἐν τῷ ὁρισμῷ τῶν πρός τι τὰ πρός τι παρέλαβε λέγων τῷ πρός τί πως ἔχειν· οὐ δεῖ γὰρ ἐν τῷ ὁρισμῷ τὸ ὁριστὸν παραλαμβάνειν. λέγομεν τοίνυν πρὸς τοῦτο ὅτι τὰ πρός τι διττά ἐστι· λέγονται γὰρ πρός τι καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα ἐν οἷς ἡ σχέσις γίνεται καὶ αὐτὴ δὲ ἡ σχέσις, ὥσπερ καὶ ἡ ποῦ κατηγορία καὶ ἡ ποτὲ σημαίνει μὲν καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα, τήν τε οὐσίαν λέγω καὶ τὸν χρόνον ἢ τὸν τόπον, σημαίνει δὲ καὶ αὐτὴν ψιλὴν τὴν σχέσιν, ἣν ἔχει ἡ οὐσία πρὸς τὸν χρόνον ἢ τὸν τόπον· ἐπειδὴ οὖν σαφέστερά εἰσι τὰ πράγματα τῆς σχέσεως ἅτε αἰσθητὰ ὄντα, διὰ τοῦτο ἐν τῷ ὁρισμῷ αὐτὰ παραλαμβάνει, ἵνα ἐκ τῶν σαφεστέρων τὴν διδασκαλίαν ποιήσηται.

---

2 δυνησόμεθα C αὐτὴ C: αὐτῶν F 3 πρότερός φησιν a 4 ταὐτόν γέ ἐστι τῷ Arist.: τοῦτό — τὸ CFa 6 τούτου] τοῦτο a τούτῳ] ταυτῷ a ἐν τῷ] τὸ C 7 λέγ. ἑτέρου coll. F οὐκ εἴ τι δὲ] οὐ μὴν καὶ ἀντιστρέφει, εἴ τι F 8 ὢν post πατὴρ (alt.) coll. a: om. C 9 ante ἐν τούτῳ add. καὶ C τούτῳ τε F ἐν (alt.) om. Fa μέντοι γε F 9. 10 πατὴρ λέγ. coll. a 11 ἔτι τοῦ ζῴου coll. C 12 καὶ λέγεται καὶ ἔσται F 15 Ὅμηρος] B 259. 260 16 ὀδυσσῆι C: ὀδυσσῆ F 18. 19 τὸ εἶναι F: τῷ εἶναι a 19 τοῦ λέγ. F 22 τὰ πρός τι om. F 22. 23 περιέλαβε a 23 pr. τῷ] τὸ F 23. 24 παραλ. τὸ ὁρ. coll. C 24. 25 εἰσί· λέγεται a 26 ὡς C 30 παραλαμβάνη (sic) αὐτά F: παραλαμβάνει αὐτά a

p. 8a35 Ἐκ δὲ τούτων δῆλόν ἐστιν ὅτι ἐάν τις εἰδῇ τι ὡρισμένως 100r τῶν πρός τι, κἀκεῖνο πρὸς ὃ λέγεται ὡρισμένως εἴσεται. |

Τὸν ἴδιον τῶν πρός τι ὁρισμὸν ἀποδεδωκὼς ἐκ τούτου πόρισμά 100v τι συνάγει κατὰ τοὺς γεωμέτρας. πόρισμα δὲ λέγουσιν ἐκεῖνοι ὃ τῇ ἑτέρου ἀποδείξει συναναφαίνεται, ὥσπερ πρότερον ζητοῦσιν ἡμῖν ἀποδεῖξαι τὴν τῆς ψυχῆς ἀθανασίαν συνανεφάνη ὅτι ἔστι πρόνοια. κἀνταῦθα οὖν ζητοῦσιν ἡμῖν τὸν ἀληθῆ τῶν πρός τι ὁρισμὸν συνανεφάνη τούτῳ ὅτι ἐάν τις τῶν πρός τι τὸ ἕτερον εἰδῇ ὡρισμένως, καὶ τὸ ἕτερον ὡρισμένως εἴσεται, κἂν τὸ ἕτερον ἀορίστως οἶδε, καὶ τὸ ἕτερον ἀορίστως εἴσεται· εἰ γάρ τις ἐπίσταται τὸν Σωφρονίσκον πατέρα, καὶ τὸν Σωκράτην εἴσεται ὅτι υἱός· εἰ γὰρ μὴ οἶδε Σωκράτην ὅτι υἱός, οὐδὲ εἰ πατήρ ἐστι Σωφρονίσκος εἴσεται. φασὶ δὲ πρὸς τοῦτό τινες ὅτι εἴ τις ὅλον τὸ σῶμα περικαλύπτοιτο, τὴν δὲ κεφαλὴν ἢ τὴν χεῖρα ἔχει γυμνήν, ἐπὶ τούτου τὸ μὲν μέρος, τὴν χεῖρα εἰ τύχοι ἢ τὴν κεφαλήν, ἔστιν ὡρισμένως εἰδέναι (ἴσμεν γὰρ ὅτι πάντως ἐστὶ μέρος), τίνος μέντοι γε μέρος, οὐκ ἴσμεν· οὐκ ἄρα, φασίν, ὁ τὸ ἕτερον τῶν πρός τι ὡρισμένως εἰδὼς καὶ τὸ λοιπὸν ὡρισμένως εἴσεται. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι ὡς μὲν κεφαλὴν ἢ ὡς χεῖρα ὡρισμένως γινώσκομεν, ὡς δὲ μέρος οὐκέτι ὡρισμένως, ἀορίστως δέ· οὐ γὰρ ἴσμεν τίνος μέρος. ὥσπερ δὲ τοῦτο ἴσμεν ἀορίστως, οὕτω δὴ καὶ οὗ ἐστι μέρος, ἀορίστως γινώσκομεν. δύναται δὲ τοῦτο καὶ ὡς ἐπιλυόμενος τὰς ἀνωτέρω | εἰρημένας 101r ἀπορίας προσθεῖναι· ἐπειδὴ γὰρ ἔλεγεν εἶναί τινα τῶν πρός τι ἃ μή ἐστιν ἅμα τῇ φύσει, τὸ γὰρ ἐπιστητὸν προϋπάρχειν τῆς ἐπιστήμης καὶ τὸ αἰσθητὸν δὲ τῆς αἰσθήσεως φύσει εἶναι πρῶτον (ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολύ, ἔφησε, προϋπαρχόντων τῶν πραγμάτων τὰς ἐπιστήμας λαμβάνομεν), τοῦτο οὖν ἐνταῦθα ἐπιλυόμενός φησιν ὅτι εἰ τὰ πρός τι ταὐτά ἐστιν οἷς τὸ εἶναι ταὐτόν ἐστι τῷ πρός τί πως ἔχειν, ἀνάγκη ἄρα ὡς ἂν ἔχῃ τῶν πρός τι θάτερον, οὕτω καὶ τὸ λοιπὸν ἔχειν. ὥστε εἰ μὲν δυνάμει εἴη ἡ ἐπιστήμη, καὶ τὸ ἐπιστητὸν δυνάμει ἔσται, καὶ εἰ ἐνεργείᾳ θάτερον, καὶ τὸ λοιπόν. εἴπομεν δὲ ἤδη ἐντελῶς περὶ τούτου.

---

1 δὲ] δὴ C 3 τῶν] τὸν F: τοῦ a ἀποδ. ὁρ. coll. C 5 post συναναφ. add. λοιπὸν a ἀποδεῖξαι om. F 7 τοῦτο a 8 ὡρ. εἰδῇ coll. a 9 οἶδε eicias secundum Ammon. 11 μὴ — υἱός] τοῦτο μὴ εἰδείη F ὅτι υἱός] ὡς υἱόν a 13 μέρος μὲν coll. C 14 τύχῃ F ἢ] καὶ Ca 17 ὡς (alt.) om. F γιν. ὡρ. coll. a 18. 19 ὥσπερ — γινώσκομεν om. C 19 δὴ Paris. 1928 Vind. 10: δὲ Fa 20. 21 ἀπ. εἰρ. coll. C 21 προσθεῖναι] ῥηθῆναι F ἐπεὶ C 22 προϋπάρχειν Paris 2051: προϋπάρχει CFa 23 δὲ om. a εἶναι] ὑπάρχειν C (in mrg. εἶναι) alt. τὸ om. F 24 ἔφησε] φησί a: om. F 25 καὶ ἐνταῦθα C 26 ἄρα] γὰρ F 27 εἴη] ἢ F 28 εἰ ἐνεργείᾳ] ὡς ἐπιστητὸν F 29 εἴπομεν] p. 117,15 sq.

p. 8b7 Ὡσαύτως δὲ καὶ τόδε τι εἰ οἶδεν ὅτι κάλλιόν ἐστι. 101r

Ὁ γὰρ εἰδὼς περί τινος ὅτι κάλλιόν ἐστιν ὀφείλει ἀφωρισμένως εἰδέναι καὶ ὅτου κάλλιόν ἐστιν καὶ κατὰ τί κάλλιον· εἰ γὰρ μὴ οἶδε κατὰ τί κάλλιον, οὐδὲ εἰ κάλλιόν ἐστιν οἶδε· πῶς γὰρ τὴν διαφορὰν οὐκ εἰδὼς καθ' ἣν λέγεται ἐκείνου κάλλιον;

p. 8b9 Οὐκ ἀορίστως δὲ εἴσεται ὅτι τοῦτό ἐστι χείρονος κάλλιον· ὑπόληψις γὰρ τὸ τοιοῦτον γίνεται, οὐκ ἐπιστήμη. 101v

Ὑπόληψιν ἐνταῦθα τὴν ἀμυδρὰν καὶ ἀβέβαιόν φησι γνῶσιν τὴν οἷον δόκησιν, ἡ δὲ ἐπιστήμη γνῶσίς ἐστιν ἄπταιστος. ὥστε ἀορίστως εἰδὼς ὅτι τόδε τι χείρονός ἐστι κάλλιον καὶ μὴ ἐπιστημόνως, ἅτε δὴ πεπλανημένην ἔχων τὴν γνῶσιν, ὑποπτεύσειεν ἄν ποτε καὶ περὶ τοῦ χειρίστου πάντων, λέγω δὴ τῆς ὕλης, ὅτι τινὸς κάλλιόν ἐστι, τὴν διαφορὰν τὴν κατὰ τί κάλλιον καὶ τίνος κάλλιον ἀγνοῶν, ὅπερ ἄτοπον. ἐκ τούτων οὖν ἀποδείκνυσι τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα καὶ πάντα τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν, ἃ καὶ αὐτὰ οὐσίαι εἰσίν, ὅτι οὐκ εἰσι τῶν πρός τι, εἴ γε αὐτὰ μὲν ἀφωρισμένως ἔστιν εἰδέναι, ὧν δὲ λέγονται εἶναι οὐκ ἀναγκαῖον ἀφωρισμένως εἰδέναι. τὰ δὲ πρός τι ἐλέγετο ὅτι ὡς ἄν τις εἰδῇ τούτων τὸ ἕτερον, οὕτως καὶ τὸ ἕτερον ἀνάγκη εἰδέναι. ὥστε οὐκ εἰσι τῶν πρός τι τὰ τῶν οὐσιῶν μέρη.

p. 8b21 Ἴσως δὲ χαλεπὸν ὑπὲρ τῶν τοιούτων σφοδρῶς ἀποφαίνεσθαι μὴ πολλάκις ἐπεσκεμμένον. τὸ μέντοι διηπορηκέναι περὶ ἑκάστου αὐτῶν οὐκ ἄχρηστόν ἐστιν.

Πάνυ ἐμφιλοσόφως τοῦτό φησιν· ἐπειδὴ γὰρ ἔλεγε τὴν χεῖρα καὶ τὴν κεφαλὴν ὡς μὲν οὐσίας ὡρισμένως γινώσκεσθαι, ὡς δὲ μέρη ἀορίστως, εἰ μὴ γινώσκοιτο τίνος εἴη κεφαλὴ ἢ χείρ, διὰ τοῦτό φησιν ὅτι οὐ δεῖ τὸν μὴ ἐσκεμμένον πάνυ τὰ τοιαῦτα σφοδρῶς περὶ αὐτῶν ἀποφαίνεσθαι. οὐ μόνον δὲ περὶ τούτου, ἀλλὰ καὶ περὶ ἑκάστου πράγματος. ὅμως δὲ

1 εἰ τόδε τι coll. F 2 ὁ γὰρ — ὀφείλει om. F 3 εἰδέναι om. F ὅτου] ὅτι a ἐστιν om. C μὴ γὰρ coll. C 4 οὐκ om. F 7 καὶ οὐκ Ca 8 ἡ ὑπόληψις C: τὴν ὑπόληψιν F φησι post γνῶσιν coll. a: om. C 9 post ἄπταιστος add. καὶ ὑπόληψις ἀμετάπιστος a εἰδὼς] μαθὼν a 10 ἅτε] ὄντως F 11 ὑποπτεύσοι Ca 12 πάντων om. F ἐστι κάλλιον coll. C 13 ἀγνοῶν ante καὶ τίνος coll. a 15 alt. εἰσι] ἔστι a 15. 16 ἀφωρ. μὲν coll. C 17 δὲ] γὰρ Ca ὥσπερ C: ὃς F τις om. F εἰδείη Ca 18 οὗτος F pr. τῶν om. a 21 post ἐσκεμ. add. περὶ αὐτῶν a 22 περὶ] ἐφ' a Arist. ἑκάστου om. F 24 οὐσίαν Ca 25 γινώσκοιτο] γινώσκει a εἴη om. F ἡ κεφ. ἢ ἡ χεὶρ F 26 ἠσκημένον C: ἐπεσκεμμένον a 27 τούτων a

τὸ ἀπορεῖν περὶ τῶν τοιούτων ἀναγκαῖον· ἡ γὰρ ἀπορία ἀρχή ἐστιν εὐπορίας 101v καὶ ὁδός τις ἐπὶ μάθησιν. ταῦτα δέ φησι βουλόμενος ἡμᾶς μὴ ἐπαναπαύεσθαι τοῖς αὐτοῦ λόγοις, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἡμᾶς ζητεῖν τὰ τοιαῦτα καὶ μὴ ἑτεροκινήτους εἶναι. |

Περὶ ποιοῦ καὶ ποιότητος. 102r

p. 8b25 Ποιότητα δὲ λέγω καθ' ἣν ποιοί τινες εἶναι λέγονται.

Ζητοῦμεν πάλιν ἐνταῦθα περί τε τῆς τάξεως τῆς ποιότητος καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἐπιγραφῆς τήν τε διαίρεσιν τῆς ποιότητος καὶ τὴν τάξιν τῆς διαιρέσεως τῶν εἰδῶν. πρῶτον οὖν περὶ τῆς τάξεως· αὕτη δὲ δήλη ἐκ τῶν προειρημένων· ὡς γὰρ ἐλέγομεν, ἔδει μὲν προτετάχθαι τὸν περὶ ποιότητος λόγον τῶν πρός τι, ἐπειδὴ αὕτη μὲν αὐτὴ καθ' αὑτὴν θεωρεῖται, τὰ δὲ πρός τι ἐν τῇ πρὸς ἕτερον σχέσει τὸ εἶναι ἔχει, τιμιώτερα δὲ τὰ καθ' ἑαυτὰ ὑφεστῶτα τῶν μὴ καθ' ἑαυτὰ τὸ εἶναι ἐχόντων, καὶ ὅτι ἀναιρουμένου τοῦ ποιοῦ καὶ τὸ ἐν τούτῳ ὑφιστάμενον πρός τι συναναιρεῖται, οἷον τὸ λευκότερον καὶ θερμότερον μαθητής τε καὶ διδάσκαλος καὶ τὰ παραπλήσια, τῶν πρός τι δὲ μὴ ὄντων οὐδὲν κωλύει εἶναι πᾶσαν ποιότητα· εἴπομεν γὰρ ὡς ἰδίαν ὅλως ὑπόστασιν τὰ πρός τι οὐκ ἔχει, ἀλλὰ ταῖς ἄλλαις ἐπισυμβαίνει κατηγορίαις. ἀλλ', ὡς ἐλέγομεν, διὰ τὸ ἐν τῷ περὶ τοῦ ποσοῦ λόγῳ μνησθῆναι τὸν φιλόσοφον τῶν πρός τι, ἀναγκαῖον ἦν εὐθὺς τὴν περὶ αὐτῶν ποιῆσαι διδασκαλίαν, ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ ἀγνοῶμεν αὐτῶν τὴν φύσιν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς τάξεως. τί δή ποτε δὲ διπλῆν ποιεῖται τὴν ἐπιγραφὴν περὶ ποιοῦ καὶ ποιότητος, καὶ μὴ ἁπλῆν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν; λέγομεν οὖν ὅτι ἄλλο ἐστὶ ποιὸν καὶ ἄλλο ποιότης· ποιότης μὲν γάρ ἐστιν αὐτὴ ἡ καθόλου ποιότης, ἀφ' ἧς παρωνύμως τὰ μετέχοντα ποιὰ ὀνομάζονται, οἷον ἡ καθόλου λευκότης ἢ μελανία, ποιὸν δέ ἐστι τὸ σῶμα τὸ μεταλαβὸν τῆς ποιότητος καὶ παρωνύμως ἀπ' αὐτῆς ὀνομαζόμενον, οἷον τὸ λευκὸν σῶμα ἢ θερμόν. ἡ οὖν ποιότης νῷ μόνῳ ἐστὶ ληπτή, τὸ δὲ | ποιὸν αἰσθήσει ὑποπίπτει. ἐπεὶ 102v οὖν διπλοῦν τὸ τῆς ποιότητος ὄνομα, ἢ ὡς αὐτὸ καθ' αὑτὸ καὶ νῷ μόνῳ νοούμενον, οἷόν ἐστιν αὐτὸ τὸ τῆς ποιότητος γένος, ἢ ὡς αἰσθήσει ληπτόν, διὰ τοῦτο διπλῆν καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ἐποιήσατο. προέταξε δὲ τὸ ποιόν,

1. 2 εὐπορ.] ἀπορ. F 3 ἡμᾶς αὐτοὺς coll. a 4 εἶναι] τυγχάνειν C
6 ποιοί τινες] ποιότητες F 7 δὲ πάλιν Fa τε om. F 7. 8 καὶ om. F
10 ἐλέγομεν ὅτι a (cf. p. 102,17) 11 αὐτὴ μὲν (αὕτη om.) Fa 12 ἕτερα C
14. 15 συναιρεῖται CF 15 καὶ θερ.] τὸ θερ. F 17 εἴπομεν] p. 102,19 οὐκ ἔχει τὰ πρός τι coll. Ca 18 ἐλέγομεν] p. 102,26 19 τοῦ om. F μεμνῆσθαι a
20 αὐτοῦ F: ἑαυτῶν a 23 οὖν om. a 25 τὰ παρ. coll. a 30 αὐτὸ om. C ὡς τὸ αἰσθ. a

ὅτι γνωριμώτερόν ἐστιν ἅτε αἰσθητὸν ὄν, δεῖ δὲ ἀεὶ ἀπὸ τῶν γνωριμω- 102v τέρων ἄρχεσθαι τῆς διδασκαλίας. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως φάναι ὅτι καὶ ἡ ποιότης ποιόν ἐστι· τὸ γὰρ ποιὸν κατηγορεῖται ποιοῦ καὶ ποιότητος κοινότερον ⟨ὄν⟩, ὥστε καὶ τὴν ποιότητα ποιὸν λέγεσθαι, ὥσπερ ἀμέλει καὶ τὸ ὄνομα κοινῶς κατηγορεῖται ὀνόματός τε καὶ ῥήματος· κἂν γὰρ περὶ ποιῶν διαλέγηται, οὐ πρώτως περὶ τούτων ποιεῖται τὸν λόγον, ἀλλὰ δι' αὐτὴν τὴν ποιότητα, ἵνα ὡς ἐκ γνωριμωτέρων σαφὴς ὁ περὶ αὐτῆς γένηται λόγος.

Διαιρεῖ δὲ τὴν ποιότητα εἰς τέσσαρα εἴδη, ὧν τὸ μὲν πρῶτόν φησιν ἕξιν καὶ διάθεσιν, δεύτερον δύναμιν καὶ ἀδυναμίαν, τρίτον παθητικὰς ποιότητας καὶ πάθη, τέταρτον σχῆμα καὶ μορφήν. ἵνα δὲ γνῶμεν τίνος ἕνεκεν τέσσαρα μόνα εἴδη ἐστὶ ποιότητος καὶ οὔτε πλείονα οὔτε ἐλάττονα καὶ διὰ τί τοιαύτην τάξιν αὐτοῖς ἐπέθηκε, διαίρεσίν τινα τῆς ποιότητος ποιησώμεθα. ἡ τοίνυν ποιότης ἢ κατὰ δύναμίν ἐστι καὶ ἀδυναμίαν ἢ κατ' ἐνέργειαν, κατὰ δύναμιν μὲν ὡς τὸ παιδίον δυνάμει ἐστὶ γραμματικόν, κατὰ ἀδυναμίαν δὲ ὡς ὁ ἵππος ἀδυναμίαν ἔχει τοῦ δέξασθαι γραμματικήν. εἰ δὲ κατ' ἐνέργειαν εἴη ἡ ποιότης, ἤτοι τελειωτική ἐστιν ἢ κακωτικὴ τοῦ ὑποκειμένου ἢ οὔτε τελειωτικὴ οὔτε κακωτική. καὶ εἰ μὲν τελειωτικὴ εἴη ἢ κακωτική, ἢ οὐκ ἐμποιεῖ πάθος περὶ τὴν αἴσθησιν τὴν ἡμετέραν ἢ ἐμποιεῖ. καὶ εἰ μὲν οὐκ ἐμποιεῖ πάθος ἢ δυσαπόβλητός ἐστιν ἢ εὐαπόβλητος. καὶ εἰ μὲν δυσαπόβλητος εἴη, λέγεται ἕξις, εἰ δὲ εὐαπόβλητος, διάθεσις· οἷον κατ' ἐνέργειαν καὶ τελειωτικὴ | καὶ οὐκ ἐμποιοῦσα πάθος 103r ἡ ὑγεία καὶ ἐπὶ ψυχῆς ἡ ἀρετή, κακωτικὴ δὲ νόσος καὶ κακία· ἡ γὰρ ὑγεία καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ τελειωτικαὶ τῶν ὑποκειμένων εἰσίν, ἐπεὶ καὶ κατὰ φύσιν, καὶ πάθος οὐκ ἐμποιοῦσιν· οὐδεμιᾷ γὰρ τῶν αἰσθήσεων ὑποπίπτουσιν, εἰ μὴ ἄρα τὰ παρακολουθήματα τῆς ὑγείας, οἷον ἡ εὔχροια, ἢ τῆς νόσου κακωτικῆς οὔσης, οἷον ἡ ὠχρίασις, αὐτὴ μέντοι ἡ ὑγεία καὶ ἡ νόσος καὶ τὰ τοιαῦτα οὐδεμιᾷ τῶν αἰσθήσεων ὑποπίπτουσι. πολυχρόνιοι μὲν οὖν οὖσαι καὶ δυσαπόβλητοι λέγονται ἕξεις· λεγόμεθα γὰρ ἐν ἕξει ἔχειν τὴν ἀρετὴν ἢ τὴν κακίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑγείαν ἢ τὴν νόσον· διὸ καὶ εὐεκτεῖν λεγόμεθα, ὁπόταν ἡ ὑγεία ᾖ ἐπιτεταμένη. ἀλλὰ καὶ νόσος τις ἑκτικὴ λέγεται,

1 ἐστιν om. F ἀεὶ om. F 3 ποιόν ἐστι — ποιότητος om. C 4 ὄν inserui ποιοῦ CF 6 διαλέγεται a τούτου C ποιεῖται iter. C 7 τῶν γνωρ. a αὐτοῦ C 9 τὸ δὲ δεύτ. a τὸ δὲ τρίτον a 10 τὸ δὲ τέτ. a 11 ἐστὶ εἴδη coll. C alt. καὶ superscr. F² 14 γρ. δυνάμει ἐστι coll. C 15 ante ὡς add. ὡς ἵππος ἀδυναμίαν δὲ del. C ὁ om. CF τοῦ] τὸ F 16 εἴη] ἡ F ἤτοι] ἢ F post κακωτικὴ add. ἐστι F 17 οὔτε (alt.)] ἢ ἢ οὐ F (in mrg. corr.) κακωτική ἐστι C 17. 18 καὶ — κακωτική om. F (καὶ ἡ μὲν τελειωτικὴ in mrg.) 19 οὐκ om. Ca 19. 20 ἢ δυσ. — εὐαπόβλ. καὶ om. a 19 ἢ (ante δυσ.) om. C 19. 20 δυσαπόβλητον et εὐαπόβλητον (utrobique) Ca ἢ εὐαπόβ.] καὶ εὐαπόβ. C 20 μὲν om. C 21 post διάθ. add. λέγεται C οὐκ] οὐδὲν Ca πάθος ἐστὶν C 22 alt. ἡ ante ἐπὶ coll. a κακωτικαὶ F ἡ νόσος καὶ ἡ κακία a 23 ἡ om. a καὶ (ante τελ.) om. F 25 εἰ — ὑποπίπτουσι (27) in mrg. suppl. C 26 αὐτὴ Vind. 10: αὕτη CFa 27 μὲν οὖν] μέντοι Ca 28 λέγομεν (alt. l.) F 30 ὁπόταν — λεγόμεθα (135,1) om. F εἴη a

καὶ καχεκτεῖν δὲ πάλιν λεγόμεθα. ὀλιγοχρόνιοι δὲ οὖσαι καὶ εὐαπόβλητοι 103r λέγονται διαθέσεις. τοῦτο δὲ πρῶτον λέγει εἶδος εἶναι ποιότητος, ἕξιν λέγω καὶ διάθεσιν. ἕξιν δὲ λέγουσι τὴν μόνιμον ποιότητα καὶ δυσαπόβλητον, διάθεσιν δὲ τὴν εὐαπόβλητον· οὕτως γὰρ ἕξιν λέγομεν ἔχειν τὸν δεῖνα ῥητορικῆς τὸν εἰδότα μὴ μόνον τὰς τῆς ῥητορικῆς μεθόδους ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἀπορίας τὰς ἐπιφερομένας αὐτῷ ἐνστῆναι δυνάμενον, τὸν δὲ μὴ πάνυ περιγεγονότως κατεσχηκότα τῶν κατὰ τὴν ῥητορικὴν μεθόδων ἄλλως δὲ πεποιωμένον πως κατ' αὐτήν, ἕξιν μὲν τοῦτον ῥητορικῆς οὔ φαμεν ἔχειν, διακεῖσθαι δέ πως κατὰ ῥητορικήν. τί οὖν; οὐκ ἔστι καὶ ἡ ἕξις διάθεσις; ὁ γοῦν τὴν ἕξιν ἔχων διάκειταί πως κατ' αὐτήν. λέγομεν ὅτι τὸ τῆς διαθέσεως ὄνομα διττόν ἐστι, τὸ μὲν γενικώτερον ὃ κατηγορεῖται καὶ κατὰ τῆς ἕξεως, τὸ δὲ εἰδικώτερον ὃ ἀντιδιαστέλλεται πρὸς τὴν ἕξιν. ἐνταῦθα οὖν διάθεσιν παρέλα|βεν οὐ τὴν γενικὴν ἀλλὰ τὴν εἰδικὴν τὴν ἀντιδια- 103v στελλομένην πρὸς τὴν ἕξιν. ἰστέον δὲ ὅτι τὸ τῆς ἕξεως ὄνομα ἐπὶ τούτων φέρεται, ἐφ' ὧν καὶ τὸ τῆς εὐεξίας· ἡ γὰρ εὐεξία ἐπίτασίς ἐστι τῆς ἕξεως. εἰ οὖν τὸ τῆς εὐεξίας ὄνομα ἐπὶ μόνων τῶν ἐμψύχων εἰώθαμεν φέρειν (οὐδεὶς γὰρ ἂν εἴποι τὸ πῦρ εὐεκτεῖν κατὰ τὴν θερμότητα οὐδὲ τὴν χιόνα κατὰ τὴν ψῦξιν), καὶ τὸ τῆς ἕξεως ἄρα ὄνομα ἐπὶ μόνων τῶν ἐμψύχων λεχθήσεται.

Εἰ δὲ κατ' ἐνέργειαν οὖσα ἡ ποιότης τελειωτικὴ εἴη ἢ κακωτικὴ καὶ ἐμποιεῖ πάθος περὶ τὴν ἡμετέραν αἴσθησιν, λέγεται παθητικὴ ποιότης ὡς πάθος ἐμποιοῦσα περὶ τὴν ἡμετέραν αἴσθησιν, τελειωτικὴ μὲν ὡς ἡ ἐν τῷ πυρὶ θερμότης ἢ ἡ ἐν τῷ μέλιτι γλυκύτης, κακωτικὴ δὲ ὡς ἡ τοῦ οἴνου ὀξύτης καὶ ἡ ἐν καρποῖς καὶ τοῖς ἄλλοις σώμασι σῆψις. εἰκότως δὲ αἱ μὲν τελειωτικαὶ λέγονται (εἰδοπεποίηνται γὰρ κατὰ ταύτας τό τε μέλι καὶ τὸ πῦρ), αἱ δὲ κακωτικαί, ἐπειδὴ φθαρτικαί εἰσι τοῦ ὑποκειμένου, πᾶσαι μέντοι πάθος ἐμποιοῦσι περὶ τὴν ἡμετέραν αἴσθησιν. αὗται δὲ ὡς ἀπὸ πάθους οὐ λέγονται γίνεσθαι, ἐπειδὴ μὴ κατὰ τροπήν τινα τοῦ ὑποκειμένου γεγόνασι, λέγω δὴ αἱ τελειωτικαί, ἀλλ' οὐσιώδεις αὐτῶν εἰσι ποιότητες, καθ' ἃς καὶ χαρακτηρίζονται. οὐκ ἀναγκαῖον δὲ τοῦτο ὑποδιελεῖν τὸ τμῆμα εἴς τε τὸ δυσαπόβλητον καὶ εὐαπόβλητον, ὥσπερ τὸ ἕτερον· ἐκεῖνο γὰρ ἐπὶ ἐμψύχων μόνων ἐθεωρεῖτο, ἐν οἷς καὶ αἱ κακωτικαὶ ποιότητες καὶ αἱ τελειωτικαὶ γίνεσθαι πεφύκασι καὶ ἀπογίνεσθαι τοῦ ὑποκειμένου τοῦ αὐτοῦ μένοντος, διὸ καὶ διῃροῦντο εἴς τε τὰς πολυχρονίους καὶ ὀλιγο-

---

2 εἶναι εἶδος coll. Ca τῆς ποιότ. a 4 ἔχ. λέγ. coll. a τὸν δεῖνα] τόνδε F: τῆς a 5 τῆς ῥητ.] ῥητορικὰς C 6. 7 περιγεγονότα Fa 7 τε καὶ κατεσχηκότα a: om. F 9 καὶ om. C 10 post ἔχων add. πολλῷ μᾶλλον τὴν διάθεσιν· τῆς διαθέσεως γὰρ τὸ μὲν καθολικώτερον τὸ δὲ μερικώτερον a διακ. γὰρ a post αὐτήν add. ὁ διατιθέμενος a λέγ. γὰρ a 11. 12 ὅπερ F 11 καὶ om. C 15 τὸ τῆς εὐεξ.] ἡ ὑγεία F ἐστι post ἕξεως coll. a: om. C τῆς ἕξ.] ὑγείας F 17 ἂν εἴποι] φησὶ F 17. 18 τὴν (ante θερμ. et ψῦξιν) om. Fa 18 μόνων] πάντων F 19 ῥηθήσεται C 20 ἡ om. C 22 τῷ om. CF 23 ἢ om. CF 24 καρπῷ F 27 ἐμποιοῦσαι F 28 μὴ] οὐ C 29 δὴ] δὲ C 30 καὶ om. C 31 εἴς] ὡς F ὥσπερ τὸ ἕτερον om. F

χρονίους· τοῦτο μέντοι τὸ τμῆμα ἐπὶ ἀψύχων θεωρεῖται, ἐν οἷς καὶ αἱ 103v τελειωτικαὶ τοῦ ὑποκειμένου καὶ αἱ κακωτικαὶ ποιότητες συμπαρεκτείνονται τοῖς ὑποκειμένοις καὶ μαραινόμεναι συναπομα|ραίνουσιν ἑαυταῖς καὶ τὰ 104r ὑποκείμενα· ἤγουν τοῖς ὑποκειμένοις συναπομαραίνονται, ὡς ἐπὶ τοῦ ῥόδου καὶ τοῦ μήλου ἔχει· ἡ γὰρ τούτων εὐωδία καὶ εὔχροια φθειρομένη συμφθείρει ἑαυτῇ καὶ τὸ ὑποκείμενον. ἀλλὰ μὴν καὶ αἱ κακωτικαὶ ὡσαύτως ἔχουσι καὶ αὐταὶ τοῖς ὑποκειμένοις, οἷς ἂν ἐγγένωνται, συμπαρεκτεινόμεναι καὶ συμφθειρόμεναι, οἷον ἡ τοῦ οἴνου ὀξύτης ἢ τῶν καρπῶν σῆψις καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων. εἰ δὲ καὶ εὑρεθείη ἐπί τινων κακωτικὴ ποιότης ὀλιγοχρόνιος, ὡς ὁ ἐν ἀργύρῳ ἰὸς ἤ τι τοιοῦτον, μάλιστα μὲν τὰ τοιαῦτα ἴσως τις ἂν κυριώτερον ὀνομάσοι πάθη τὰ ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀναφερόμενα, ἐπειδὴ δὲ ὅλως ἔφθη ἡ κακωτικὴ ποιότης συνταχθῆναι τῇ τελειωτικῇ, διότι κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τῆς ὑποδιαιρέσεως, λέγω δὴ τὸ τὰς τελειωτικὰς ἢ κακωτικὰς παραλαμβάνον καὶ οὐκ ἐμποιούσας πάθος, κατὰ πάντα κοινωνεῖ τῇ τελειωτικῇ (ἑκατέρα γὰρ ἢ ἕξις ἐγίνετο ἢ διάθεσις καὶ ἐπὶ μόνων ἐμψύχων ἐθεωρεῖτο), διὰ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐν τῷ ἑτέρῳ μέρει συνταχθεῖσα, τούτῳ δὴ τῷ προκειμένῳ, συναπηνέχθη αὐτῇ κατὰ πάντα, μήτ' εἰς τὸ πολυχρόνιον καὶ ὀλιγοχρόνιον διαιρεθεῖσα καὶ ἀπὸ τοῦ πάθος ἐμποιεῖν χαρακτηριζομένη μᾶλλον ἢ τοῦ ἀπὸ πάθους ἐγγίνεσθαι· συνετάχθησαν δὲ αὗται ἀλλήλαις, ἡ τελειωτικὴ λέγω καὶ ἡ κακωτική, ἵνα μὴ ἡ διαίρεσις πολυσχιδὴς γενομένη μήτε ἀσύνοπτος ᾖ καὶ εἰς τὰ αὐτὰ τμήματα τέμνεσθαι ἀναγκάζηται.

Εἰ δὲ μήτε τελειωτικὴ εἴη μήτε κακωτικὴ ἡ ποιότης, ἢ διὰ βάθους κεχώρηκεν ἢ ἐπιπολῆς ἐστι, καὶ εἰ διὰ βάθους κεχώρηκεν, ἢ δυσαπόβλητός ἐστιν ἢ εὐαπόβλητος. εἰ μὲν οὖν δυσαπόβλητος εἴη, λέγεται παθητικὴ ποιότης ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινομένη, οἷον ἡ ἐν τῷ ζωμῷ γλυκύτης ἢ ἡ ἐκ γενετῆς ὠχρίασις. αὕτη δὲ οὐ λέγεται ὡς πάθος | ἐμποιοῦσα περὶ 104v τὴν ἡμετέραν αἴσθησιν, καίτοι καὶ αὐτὴ ἐμποιεῖ, ἀλλ' ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινομένη, διότι ἀπὸ τοῦ μᾶλλον ὑπάρχοντος αὐτῇ κυριώτερον αὐτὴν ἐκαλέσαμεν· μᾶλλον γὰρ αὐτὴν χαρακτηρίζει τὸ κατὰ τροπὴν γενέσθαι τοῦ ὑποκειμένου, τοῦτ' ἔστι κατὰ πάθος, ἢ τὸ τῇ αἰσθήσει τῇ ἡμετέρᾳ πάθος ἐμποιεῖν. εἰ δὲ εὐαπόβλητος εἴη, τοῦτ' ἔστιν ὀλιγοχρόνιος, εἰ μὲν μὴ ῥᾳδίως ἀποκαθισταῖτο μηδὲ ἐκπτύοιτο, λέγεται πάθος τὸ ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀναφερόμενον, ὡς ἡ ἐκ μακρᾶς νόσου ὠχρίασις ἢ ἡ ἐκ πολλῆς ἡλιοκαΐας μέλανσις· καὶ ταῦτα γὰρ ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀνάγονται, διότι σώζεται

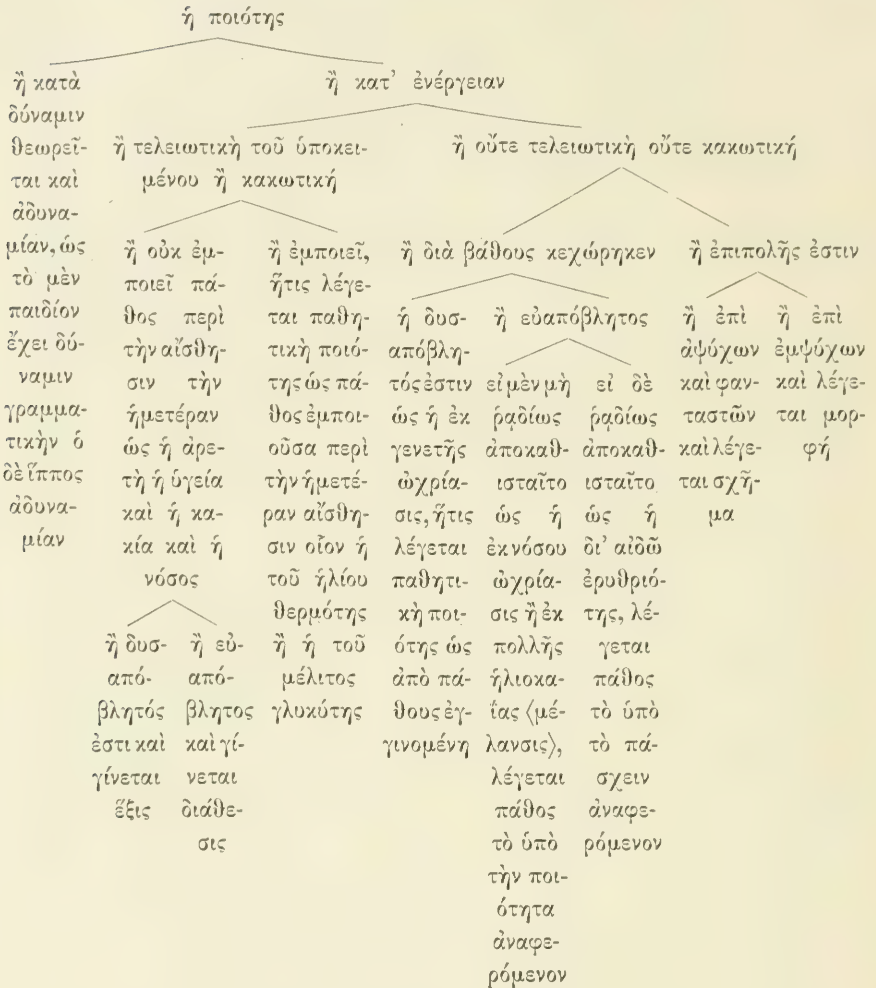
2 παρεκτείν. C 3 μαραινομένοις Ca 4 συμμαρ. Fa 7 αὗται Ca ἐν οἷς Ca γένωνται C: ἐγγίνωνται a ἀεὶ συμπαρ. C 13 μέρος om. C 15 ἐγένετο C 16 καὶ om. F τῷ om. C 17 αὐτὴ a 18 τοῦ] τῷ F 21 εὐσύνοπτος Ca εἴη F 22 ἀναγκ. τέμν. coll. C 24 ἐξεπιπολῆς Ca ἐστι om. a καὶ εἰ — κεχώρηκεν a: om. codd. 26 alt. ἡ om. C 28 αὔτη Ca 29 κυρ. αὐτῇ coll. F 31 τὸ πάθος a 33 ἐκπνοῖτο C 34 ἡ (alt.) om. F 35 γὰρ om. C: ταῦτα γὰρ om. a

καὶ ἐπ' αὐτῶν τὸ ἴδιον τῆς ποιότητος παρακολούθημα, τὸ παρωνύμως ἀπ' 104v αὐτῆς τὰ μετέχοντα ὀνομάζεσθαι. εἰ μέντοι ῥᾳδίως ἀποκαθισταῖτο, λέγεται πάθος τὸ ὑπὸ τὸ πάσχειν ἀναφερόμενον, ὡς εἴ τις διὰ φόβον ὠχρίασεν ἢ δι' αἰδῶ ἐρυθρὸς ἐγένετο· ταῦτα γὰρ οὐδ' ἀξιοῖ ὅλως καλεῖν ποιότητας, διότι μὴ ἐξ αὐτῶν παρωνύμως οἱ μετέχοντες ὀνομάζονται· οὐδεὶς γὰρ ἂν εἴποι, φησί, τὸν δι' αἰδῶ ἐρυθριάσαντα ἐρυθρίαν ἢ τὸν διὰ φόβον ὠχριάσαντα ὠχρίαν. ἐκ δὲ τούτων γίνεται τὸ τρίτον εἶδος τῆς ποιότητος, ὅπερ ἐστὶ παθητικαὶ ποιότητες καὶ πάθη, λέγω δὴ ἡ παθητικὴ ποιότης ἡ ὡς πάθος ἐμποιοῦσα καὶ ἡ ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινομένη καὶ τὸ πάθος τὸ ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀναφερόμενον καὶ τὸ πάθος τὸ ὑπὸ τὸ πάσχειν ἀναφερόμενον· παθητικαὶ μὲν γὰρ ποιότητες τὰ πρότερα τρία, πάθος δὲ τὸ τέταρτον. πῶς δὲ ταῦτά φαμεν διὰ τοῦ βάθους κεχωρηκέναι, λέγω δὴ τὴν ὠχρίασιν καὶ τὸ ἐρύθημα, καίτοι περὶ τὴν ἐπιφάνειαν μόνην θεωρεῖται; λέγομεν ὅτι οὐκ ἄνευ τῆς κατὰ βάθος τροπῆς γέγονεν ἡ τοιαύτη περὶ τὴν ἐπιφάνειαν ποιότης· ὥσπερ γὰρ οἱ ἐκ γενετῆς ἐρυθροὶ διὰ τὴν τοιάνδε κρᾶσιν γεγόνασι τοιοῦτοι τοῦ | θερμοῦ ἐν αὐτοῖς πλεονάσαντος καὶ περὶ 105r τὴν ἐπιφάνειαν χωρήσαντος, οὕτως καὶ οἱ διὰ φόβον ἢ αἰδῶ ἐρυθροὶ ἢ ὠχροὶ γενόμενοι οὐκ ἄνευ τῆς κατὰ βάθος τροπῆς τοιοῦτοι γεγόνασιν.

Εἰ δὲ κατ' ἐνέργειαν ἡ ποιότης οὖσα μήτε τελειωτικὴ εἴη μήτε κακωτικὴ καὶ ἐπιπολῆς ὑπάρχει, εἰ μὲν ἐπὶ ἀψύχων εἴη καὶ φανταστῶν, λέγεται σχῆμα, εἰ δὲ ἐπὶ ἐμψύχων, μορφή· φανταστῶν μὲν ὡς ἐπὶ πάντων τῶν μαθηματικῶν, τριγώνων λέγω καὶ κύκλου καὶ τῶν λοιπῶν σχημάτων (ταῦτα γὰρ ἐν μόνῃ τῇ φαντασίᾳ τὸ εἶναι ἔχει), ἀψύχων δὲ ξύλων καὶ λίθων καὶ τῶν τοιούτων (τὰ γὰρ φανταστά, λέγω δὴ τὰ σχήματα, ἐν ἀψύχοις γινόμενα ποιεῖ καὶ αὐτὰ τοιῶσδε ἢ τοιῶσδε διακεῖσθαι κατὰ τὰς τῶν σχημάτων διαφοράς), ἐπὶ ἐμψύχων δὲ ὡς ἐπὶ πάντων τῶν ζῴων· ἡ γὰρ μορφὴ περὶ μόνην τὴν ἐπιφάνειαν θεωρεῖται. τί οὖν; οὐ λέγομεν καὶ τὸν ἀνδριάντα μορφὴν ἔχειν; ἀλλ' οὐχὶ κατὰ πρῶτον λόγον· προηγουμένως μὲν γὰρ σχῆμα λέγεται ἔχειν, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον καὶ μορφήν· διότι γὰρ μίμημά ἐστιν ἐμψύχου, ἐφ' οὗ ἡ μορφή, καὶ ἐπ' αὐτοῦ καταχρηστικώτερον ἡ μορφὴ φέρεται. ἔχεις καὶ τὸ τέταρτον εἶδος τῆς ποιότητος, τὸ σχῆμα φημὶ καὶ τὴν μορφήν. καὶ ἡ καταγραφὴ δὲ τῆς διαιρέσεως εὐληπτοτέραν αὐτῆς ἡμῖν ποιήσει τὴν μέθοδον·

---

1 alt. τὸ] τῷ a 2 ἀποκαθίσταται, τότε λέγ. F 5 παρωνύμως om. C 8 ἡ (ante ὡς) om. C 11 γὰρ om. F 12 τοῦ om. a 16 αὐτῆς F 17 χωρ.] ποιήσαντος F 19 οὖσα ἡ π. coll. F 21 ἐμψ.] ἀψ. F[1] 23 ξύλων λέγω C 24 ante ἐν add. τὰ C 24. 25 γεν. F 26 τῶν om. F 30 post οὗ add. καὶ a 32 φημὶ] λέγω C 33 αὐτῆς om. a

Τίνος μὲν οὖν ἕνεκεν τέσσαρα μόνα εἴδη ἐστὶ ποιότητος καὶ οὔτε πλείονα οὔτε ἐλάττονα, ἡ διαίρεσις ἡμῖν ἐσαφήνισε. περὶ δὲ τῆς τάξεως αὐτῶν ταῦτα λέγομεν· πρῶτον μὲν οὖν ἔταξε τὸ τῆς ἕξεως καὶ τῆς δια-

---

figuram recepi ex F, nisi quod ἀποκαθισταῖτο correxi ex ἀποκαθίστατο et μέλανσις addidi: ἡ ποιότης ἢ κατὰ δύναμιν θεωρεῖται ἢ κατ' ἐνέργειαν. καὶ κατὰ δύναμιν μὲν ὡς τὸ παιδίον ἔχει δύναμιν γραμματικὴν ὁ δὲ ἵππος ἀδυναμίαν. τοῦτο δεύτερον εἶδος. ἢ τελειωτικὴ τοῦ ὑποκειμένου ἢ κακωτικὴ ἢ οὔτε τελειωτικὴ οὔτε κακωτική. ἢ διὰ βάθους κεχώρηκεν ἢ ἐπιπολῆς ἐστιν. ἢ οὐκ ἐμποιεῖ πάθος περὶ τὴν αἴσθησιν τὴν ἡμετέραν ὡς ἡ ἀρετὴ ἡ ὑγεία ἡ νόσος ἡ κακία, ἢ ἐμποιεῖ ἥτις λέγεται παθητικὴ ποιότης ὡς πάθος ἐμποιοῦσα περὶ τὴν αἴσθησιν τὴν ἡμετέραν οἷον ἡ τοῦ ἡλίου θερμασία ἡ τοῦ μέλιτος γλυκύτης. ἢ δυσαπόβλητός ἐστι καὶ γίνεται ἕξις ἢ εὐαπόβλητος καὶ γίνεται διάθεσις (reliquis om.) C: om. a 2 σαφηνίσειε F περὶ] πῶς F 3 τὸ τῆς διαθ. CF

θέσεως εἶδος εἰκότως· ἐπειδὴ γὰρ αὗται περὶ τὰ ἔμψυχα καταγίνονται, 105r τιμιώτερα δὲ πάντων τῶν ἀψύχων τὰ ἔμψυχα, εἰκότως καὶ ἡ ποιότης ἡ κατὰ ταῦτα θεωρουμένη πρώτην εἴληχε τάξιν. εἰκότως δὲ δεύτερον εἶδός ἐστι τὸ κατὰ δύναμιν καὶ ἀδυναμίαν· ἐπειδὴ γὰρ ἡ δύ|ναμις καὶ ἡ 105v ἀδυναμία φυσική τίς ἐστιν ἐπιτηδειότης (τό τε γὰρ παιδίον φυσικήν τινα ἔχει δύναμιν τοῦ δέξασθαι γραμματικὴν ἢ ῥητορικὴν καὶ ὁ ἵππος φυσικὴν ἀδυναμίαν τοῦ μὴ ἐπιδέχεσθαι τὰ τοιαῦτα, καὶ τὸ πῦρ κατὰ φύσιν ἔχει τὴν τοῦ θερμαίνειν δύναμιν, καὶ τὰ τοιαῦτα ὁμοίως), τὰ δὲ φυσικὰ δευτέραν τάξιν ἔχει μετὰ τὰ ἔμψυχα, εἰκότως καὶ τὸ κατὰ δύναμιν καὶ ἀδυναμίαν εἶδος τῆς ποιότητος ἐπὶ τῶν φυσικῶν πραγμάτων θεωρούμενον δευτέραν ἔχει τάξιν. ἐπειδὴ δὲ πρότερον δεῖ ἔχειν φυσικήν τινα ἐπιτηδειότητα, ἔπειτα κατὰ ταύτην ἢ ποιεῖν τι ἢ πάσχειν (εἰ γὰρ μὴ προϋπάρχοι ἡ ἐπιτηδειότης, οὐκ ἂν οὐδὲ πάθοι τις ἢ ποιήσαι, οἷον ἐπειδὴ τὸ ἀμίαντον οὐκ ἔχει ἐπιτηδειότητα τοῦ καίεσθαι, οὐδ' ἂν εἰ μυριάκις τις πῦρ προσαγάγῃ, καήσεται, τὸ δὲ ξύλον ἔχον δύναμιν τοῦ καίεσθαι πυρὸς προσαχθέντος καήσεται), διὰ τοῦτο οὖν τρίτην τάξιν ἔχουσιν ἐν τοῖς εἴδεσι τῆς ποιότητος αἱ παθητικαὶ ποιότητες καὶ τὰ πάθη, διότι, ὡς εἴρηται, οὐκ ἂν ποιήσαι τις κατ' αὐτὰς ἢ πάθοι μὴ προϋπαρχούσης ἐν αὐτῷ δυνάμεώς τινος, ἥτις ἐπιτηδεία ἐστὶ πρὸς τὸ δέχεσθαι τὰ τοιαῦτα. τὸ δὲ σχῆμα καὶ ἡ μορφὴ κατὰ μόνην τὴν ἐπιφάνειαν θεωρούμενα τὴν ἐσχάτην εἴληχε χώραν, τῶν παθητικῶν ποιοτήτων καὶ τῶν παθῶν μέχρι τοῦ βάθους διικνουμένων. ταῦτα καὶ περὶ τῆς τῶν εἰδῶν τάξεως. ἰστέον δὲ ὅτι ἡ αὐτὴ ποιότης δύναται πλεοναχῶς λέγεσθαι· οἷον ἡ θερμότης ἐν πυρὶ μὲν οὖσα παθητικὴ ποιότης ἐστὶν ὡς πάθος ἐμποιοῦσα περὶ τὴν αἴσθησιν τὴν ἡμετέραν, ἐν ἡμῖν δὲ οἷον ὁ πυρετὸς παθητικὴ ποιότης ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινομένη, ἐν δὲ τῷ πεπυρακτωμένῳ σιδήρῳ καί, εἰ τύχοι, κατ' αὐτὴν διημερεύοντι πάθος τὸ ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀναφερόμενον, ἡ δὲ θερ|μότης ἡ γενομένη 106r ἐν ἡμῖν, εἰ τύχοι, ἐκ τοῦ κατὰ πάροδον προσπελάσαι πυρὶ πάθος τὸ ὑπὸ τὸ πάσχειν ἀναφερόμενον.

p. 8b25 Ποιότητα δὲ λέγω καθ' ἣν ποιοί τινες εἶναι λέγονται.

Διὰ τί τὴν τῆς ποιότητος διδασκαλίαν διὰ τοῦ ποιοῦ ποιεῖται; φαμὲν ὅτι σαφέστερόν ἐστι τὸ ποιόν, ὡς ἤδη εἴρηται, ἅτε τῇ αἰσθήσει ληπτόν,

---

2 τιμ.] προτιμότερα Ca τῶν ἀψύχων om. Ca 5 τινα om. F 6 ῥητ. ἢ γραμ. coll. C 7 τοῦ om. F ἐπιδέξασθαι a 9 ἔχει τάξιν coll. C κατὰ om. C 11 τάξιν ἔχει coll. a 12 κατ' αὐτὴν a προυπάρχει Ca 13 ποιήσαι scripsi: ποιήσει Ca: ποιήσοι F 14 προσαγ. τις πῦρ coll. F 15 καυθήσεται C: κατακαήσεται a προσενεχθέντος a 16 ἔχει F 17 ποιήσαι scripsi: ποιήσοι a: ποιωθείη CF (cf. v. 13) 18 πάθη C 20 χώραν] τάξιν a 21 post παθῶν add. τῶν Ca 24 τὴν ἡμ. αἰσθ. a 26. 28 τύχῃ F 26 αὐτὸν F 28 ἐν om. Ca 29 τὸ om. F 30 lemma om. C εἶναι om. F (cf. p. 133, 6) 31 alt. διὰ] ἐκ F 32 εἴρηται] p. 134,1 ἅτε δὴ F

καὶ ὅλως ἀπὸ τοῦ ποιοῦ εἰς ἔννοιαν τῆς ποιότητος ἐρχόμεθα· θεασάμενοι 106r γὰρ τὸ ἐν γάλακτι λευκὸν καὶ τὸ ἐν χιόνι καὶ τὸ ἐν ψιμμυθίῳ εἰς ἔννοιαν ἐρχόμεθα τῆς λευκότητος, ὁμοίως γευσάμενοι μέλιτος καὶ φοίνικος καὶ ἰσχάδος εἰς ἔννοιαν ἐρχόμεθα τῆς γλυκύτητος. ἐκ τοῦ οὖν ποιοῦ σαφεστέρου ὄντος τὴν διδασκαλίαν ποιεῖται. ἔστι δὲ αὐτὸ τὸ μετέχον ποιόν, ποιότης δὲ τὸ μετεχόμενον.

p. 8b26 Ἔστι δὲ ἡ ποιότης τῶν πλεοναχῶς λεγομένων.

Τοῦτο λέγων σημαίνει οὐχὶ τὸ ὁμωνύμως λέγεσθαι, ἀλλὰ τὸ διαφόρως· τὸ γὰρ πλεοναχῶς λέγεσθαι ἢ τὸ ὁμωνύμως δηλοῖ ἢ τὸ διαφόρως, ὡς ἐνταῦθα· εἰ γὰρ ὁμωνύμως εἴληπτο, εἰς διάφορα ἂν σημαινόμενα ἐγίνετο ἡ διαίρεσις· ἐπεὶ δὲ τὸ διαφόρως εἴληπται, διὰ τοῦτο γίνεται καὶ ἡ διαίρεσις ὡς γένους εἰς εἴδη. ἆρα οὖν οὐκ ἔστι γένος ἡ ποιότης; διὰ τί οὖν τῶν εἰδῶν αὐτῆς τὸ μὲν πρῶτον | λέγεται τὸ δὲ δεύτερον; λέγομεν 106v ὅτι καθὸ ποιότης οὐκ ἔστι τὸ μὲν πρῶτον τὸ δὲ δεύτερον. ἀλλὰ μόνῳ ἀξιώματι διαφέρουσιν, ὡς καὶ ἄνθρωπος ἵππου.

p. 8b26 Ἓν μὲν οὖν εἶδος ποιότητος ἕξις καὶ διάθεσις λεγέσθωσαν.

Πρῶτον εἶδος τῆς ποιότητος ἕξις καὶ διάθεσις. διαφέρει δέ, φησίν, ἡ ἕξις τῆς διαθέσεως τῷ τὴν μὲν διάθεσιν εὐαπόβλητον εἶναι τὴν δὲ ἕξιν δυσαπόβλητον, καὶ ὅτι ἡ μὲν ἕξις πάντως καὶ διάθεσις, ἡ δὲ διάθεσις οὐκ ἐξ ἀνάγκης καὶ ἕξις.

p. 8b29 Τοιαῦται δὲ αἵ τε ἐπιστῆμαι καὶ αἱ ἀρεταί.

Ἐπιστήμας ἐνταῦθα λέγει οὐ τὰς ἀπταίστους, ἀλλὰ πᾶσαν ἁπλῶς τέχνην μόνιμον, ὥστε κατὰ τοῦτο τὸ σημαινόμενον καὶ γραμματικὴν ἐπι-

---

1 ἀρχόμ. (sic) τῆς ποιότ. F 2 τῇ χιόνι C τῷ ψιμμυθ. C: ψιμυθ. a 3 τῆς om. CF 4 τῆς om. F 5 αὐτὸ μὲν a 6 post μετεχόμενον add. ex Marc. 217 διὰ τί δὲ πρόσκειται τὸ καθ' ἣν ποιοί τινες λέγονται; ἢ διὰ τὸ δι' αἰδῶ ἔρευθος καὶ τὴν διὰ φόβον ὠχρίασιν· οὐ γὰρ ποιότητες αὗται, ἐπειδὴ μὴ ἐρευθίαι (sic) ἢ ὠχρίαι οἱ αἰδεσθέντες καὶ φοβηθέντες λέγονται, φθάνει γὰρ τὴν προσηγορίαν ἡ μεταβολή, ἀλλ' ἠριθριακέναι (sic) καὶ ὠχριακέναι, ὃ οὐ φθάνει τὴν προσηγορίαν. καὶ οὐδὲ ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀνάγεται τὸ πάθος τοῦτο διὰ τὸ αὐτὸ ἀλλ' ὑπὸ τὸ πάσχειν. οὐ γὰρ πάσχοντες λέγονται ἀλλὰ πεπονθέναι μόνον a 8 ante τοῦτο add. πῶς πλεοναχῶς; τουτέστι κατὰ (τὰ ὡς add. a) ἀφ' ἑνὸς καὶ πρὸς ἓν (ἀλλ' οὐχ ὡς ὁμώνυμος φωνή add. a). φησὶν οὖν ὅτι ἡ ποιότης πλεοναχῶς λέγεται Fa; eademque post εἴδη (12) add. C τοῦτο — εἴδη (12) om. F 9 οὐ τὸ ὁμων. δ. ἀλλὰ τὸ διαφ. a 10 εἴληπτο — διαφόρως (11) om. C 12 ἔσται F 13 λέγομεν — δεύτερον (14) om. F 14 μόνον Fa 15 διαφέρει F 18 τὸ πρῶτον τῆς ποιότ. εἶδος a 19 ἡ om. Fa 21 καὶ om. F 22 τε om. F 24 τὸ om. C

στήμην εἶναι καὶ τεκτονικὴν καὶ τὰς ἄλλας βαναύσους τέχνας· ἑκάστη γὰρ 106v ἕξις τίς ἐστι μόνιμος. ἡ δὲ ἐπιστήμη τριχῶς λέγεται· λέγεται γὰρ ἐπιστήμη ἡ ὑποκείμενον ἔχουσα ἄπταιστον καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχοντα καταγινομένη, καθ' ὃ σημαινόμενον καὶ ἡ γεωμετρία ἐπιστήμη καὶ ἡ ἀστρονομία καὶ ἡ ἀριθμητική. ἰατρικὴ δὲ κατὰ τοῦτο οὐκ ἐπιστήμη περὶ ῥευστὸν καταγινομένη ὑποκείμενον. λέγεται δὲ ἐπιστήμη καὶ ἡ ἐξ ἀρχῶν αὐτοπίστων ὁρμωμένη, ἣ καὶ ὄντως ἐστὶν ἐπιστήμη, ἣν καλοῦσιν ἀνυπόθετον φιλοσοφίαν παρὰ τὸ ἐκ κοινῶν ἐννοιῶν ὁρμᾶσθαι. κατὰ τοῦτο δὲ οὔτε γεωμετρίαν οὔτε ἀστρονομίαν οὔτε τῶν τοιούτων οὐδε|μίαν ἐπι- 107r στήμην ἐρεῖς, ἐπειδὴ μὴ ἐξ αὐτοπίστων ἀρχῶν ὁρμῶνται ἀλλ' ἀποδείξεως δεομένων· ἀρχαὶ γὰρ γεωμετρίας τὸ σημεῖον ἡ γραμμὴ ἡ ἐπιφάνεια καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ ὁρίζεται μὲν ἕκαστον τούτων ὁ γεωμέτρης, τὸ μὲν σημεῖον λέγων οὗ μέρος οὐδέν, τὴν δὲ γραμμὴν μῆκος ἀπλατές, καὶ τὰ ἄλλα ὡς ἔχει· τούτων δὲ τὴν ἀπόδειξιν, λέγω δὴ διὰ τί τὸ σημεῖον ἀμερὲς ἢ ἡ γραμμὴ μῆκος ἀπλατές, οὐκέτι οἶδεν ᾗ γεωμέτρης ἐστίν, ἀλλὰ τῷ πρώτῳ φιλοσόφῳ ἀναπέμπει τούτων τὰς ἀποδείξεις ποιεῖσθαι· οὐδεμία γὰρ ἐπιστήμη αὐτὴ τὰς ἑαυτῆς ἀρχὰς ἀποδείκνυσιν. αἱ τοίνυν μὴ ἐξ ἀρχῶν αὐτοπίστων ὁρμώμεναι οὐκ ἂν εἶεν κυρίως ἐπιστῆμαι, ὡς καὶ ὁ Πλάτων φησὶν 'ᾧ γὰρ ἀρχαὶ μὲν ἃς οὐκ οἶδε, μέσα δὲ καὶ τελευταῖα ἐξ ὧν οὐκ οἶδε, πῶς ἂν εἴη τοῦτο ἐπιστήμη;'. ἔστι δὲ καὶ κατὰ τρίτον τινὰ λόγον ἐπιστήμη ἡ ὁδοποιητική, ἥτις οἶδε τίνα δεῖ προλαμβάνειν καὶ τίνα ἕπεσθαι, καθ' ὃ σημαινόμενον καὶ ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη καὶ πᾶσα βάναυσος τέχνη. ᾧ καὶ ἐνταῦθα κέχρηται σημαινομένῳ τῆς ἐπιστήμης ὁ φιλόσοφος. ἀρετὰς δὲ ἐνταῦθα λέγει τὰς τελείας τὰς καὶ τὸ ὅτι ἐπισταμένας καὶ τὸ διότι· τῶν γὰρ ἀρετῶν αἱ μέν εἰσι φυσικαί, ὡς οἱ φυσικήν τινα ἔχοντες σωφροσύνην ἢ πραεῖς ὄντες φύσει ἢ καί τινα τῶν ἀλόγων ἔχειν λέγονται, ὡς ἡ τρυγὼν καὶ ἡ κορώνη τὴν σωφροσύνην καὶ οἱ πελαργοὶ τὴν δικαιοσύνην, αἱ δὲ ἠθικαὶ αἱ εἰδυῖαι ὅτι καλὸν ἡ δικαιοσύνη καὶ ἁπλῶς ἡ ἀρετή, διὰ τί μέντοι καλὸν οὐκ εἰδυῖαι, ὀρθοδοξαστικῶς ἐκ πατέρων ἢ διδασκάλων τοῦτο γινωσκόντων τῶν κεκτημένων, αἱ δὲ πολιτικαί, αἵτινες μετὰ τοῦ ὅτι καὶ τὸ διότι ἴσασιν, αἱ δὲ καθαρτικαί. διαφέρουσι δὲ αἱ καθαρτικαὶ τῶν πολιτικῶν, ὅτι αἱ μὲν πολιτικαὶ ἐπιστρέφονται πρὸς τὰ καταδεέστερα καὶ τῶν ἡδονῶν ἀντιποιοῦνται | τῶν σεμνοτέρων καὶ χρόνον καὶ τόπον 107v καὶ ποσὸν παραφυλάττουσαι, οἱ μέντοι καθαρτικῶς ἐνεργοῦντες ἀνεπί-

1 καὶ τεκτ. post τέχνας coll. C 2 alt. λέγεται om. Ca 3 ἡ om. F ante ἀεὶ add. ἡ C 4 ἔχον a καταγινομένη om. a 5 ἡ (ante ἀστρ. et ἀρ.) om. F 7 ὄντος F¹ 8 ὡρμᾶσθαι CFa 9 οὔτε ἀστρονομίαν om. C τινὰ τῶν τοι. a 15 εἶδεν a γεωμετρία C 16 ἀποπέμπει C 18 ὁ Πλάτων] Rei publ. VII, 13 p. 533 C 19 φησὶν ὅτι F τελευταῖον C: τελευτὴ a 20 τούτῳ a 22 βαύσανος F 23 σημ. κέχρ. coll. a ὁ φιλ. τῆς ἐπ. coll. C 24 λέγει ἐντ. coll. F ἐπιστήμας F 25 ὡς] an ἃς? 26 alt. ἢ] οἷον C: ἢ εἰ F: ἣν a 29 μέντοι] μὲν C ἢ ἐκ διδασκ. C 32 καὶ ἐπιστρέφ. F 33 καὶ τόπον om. F 34 φυλάττουσι C: παραφυλάττουσι F αἱ μέντοι καθαρτικαὶ F καθαρτικοὶ καὶ C ἐνεργοῦνται καὶ CF

στρεπτοί εἰσι πρὸς τὰ χείρονα καὶ καθάπαξ τῶν ἡδονῶν ὑπερορῶσιν. αἱ 107v δὲ τῶν ἀρετῶν εἰσι θεωρητικαί. ἐνταῦθα οὖν, ὡς εἴρηται, τὰς τελείας ἀρετὰς λέγει, τάς τε πολιτικὰς καὶ καθαρτικὰς καὶ θεωρητικάς.

p. 8b31 Ἐάν περ μὴ μεγάλη μεταβολὴ γένηται ὑπὸ νόσου ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου.

Εἰκὸς γὰρ ἐν μακρᾷ τινι νόσῳ γενόμενον ἢ ἐν ἄλλοις ἀσχοληθέντα πράγμασι δι' ἀμελετησίαν ἀπολέσαι τὴν ἐπιστήμην.

p. 8b35 Διαθέσεις δὲ λέγονται ἅ ἐστιν εὐκίνητα καὶ ταχὺ μεταβάλλοντα, οἷον θερμότης καὶ κατάψυξις καὶ νόσος καὶ ὑγεία καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα.

Λέγεται γὰρ διακεῖσθαί πως κατὰ ταῦτα ὁ ἄνθρωπος, οὐ μέντοι ἕξεις ἔχειν.

p. 9a1 Εἰ μή τις καὶ αὐτῶν τούτων τυγχάνοι διὰ χρόνου πλῆθος ἤδη πεφυσιωμένη καὶ ἀνίατος | ἢ πάνυ δυσκίνητος οὖσα, ἣν 108r ἄν τις ἴσως ἕξιν προσαγορεύσοι.

Ἡ γὰρ τοιαύτη οὐκέτι διάθεσις ἀλλ' ἕξις προσαγορεύεται. πεφυσιωμένη δέ φησι, τοῦτ' ἔστιν εἰς φύσιν μεταβληθεῖσα καὶ αὐτὴ φύσις γενομένη διὰ τὸν συνεθισμὸν τοῦ πολλοῦ χρόνου.

p. 9a5 Τοὺς γὰρ τῶν ἐπιστημῶν μὴ πάνυ κατέχοντας οὔ φασιν ἕξιν ἔχειν.

Τὸν μὲν γὰρ ἕτοιμον ὄντα ἐν ῥητορικῇ ἢ γραμματικῇ ἀποκρίνεσθαι, περὶ ὧν ἂν ἐρωτᾶται θεωρημάτων ῥητορικῆς ἢ γραμματικῆς, καὶ λόγον ὑπέχοντα τούτων καὶ τὰ ὑποπίπτοντα ἄπορα ἐξ ἑτοίμου ἐπιλυόμενον τοῦτόν φασιν ἕξιν ἔχειν ῥητορικῆς ἢ γραμματικῆς· ἐὰν δὲ ἄλλος τις πεποίωται κατὰ ταύτας μετρίως, οὗτος ἕξιν μὲν τούτων οὐ λέγεται ἔχειν, διακεῖσθαι δέ πως κατ' αὐτάς.

1 ὑπερορ.] κατολιγωροῦσι C 2 τῶν ἀρετῶν om. F εἴρηται] p. 141,24 3 καὶ θεωρητικάς om. CF 4 μεγάλη τις C ἀπὸ F: ἢ ὑπὸ a 5 ὑπὸ ἄλλου C: ἀπὸ ἄλλου F 8 ἀκίνητα F 8. 9 μεταβάλλουσαι C 9 καὶ (post θερμ.) om. F κατάψ.] ψυχρότης C καὶ ὑγεία om. C 11 λέγεται — ἔχειν (12) om. C γὰρ] μὲν a 12 ἕξιν a 13 τυγχάνει Ca 15 ἴσως om. C προσαγορεύσῃ CF: προσαγορεύοι Arist. 16 οὐκ ἔστι F 17 αὐτὸ CF 18 συνηθισμὸν F 19 μὲν γὰρ C μετέχοντας a post κατέχ. add. ἀλλ' εὐκινήτους ὄντας Arist. 21 ἐν τῇ F γρ. ἢ ῥητ. coll. a 22 ἂν om. C ἐρωτᾷ τις F 24 ἐὰν] an εἰ? ἄλλος Marc. 217: ἄλλως CFa τις] πως Ca 25 ante μετρίως add. ἤγουν a οὕτως F: om. C 26 κατὰ ταύτας C

p. 9a10 Εἰσὶ δὲ αἱ μὲν ἕξεις καὶ διαθέσεις, αἱ δὲ διαθέσεις οὐκ 108r ἐξ ἀνάγκης ἕξεις.

Ὥσπερ γὰρ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ῥήματος κατηγορεῖται τὸ ὄνομα καὶ τὸ μὲν ὄνομά ἐστι γένος ὀνόματος καὶ ῥήματος τὸ δὲ πρὸς τὸ ῥῆμα ἀντιδιαστελλόμενον, οὕτω καὶ τῆς ἕξεως καὶ τῆς διαθέσεως κατηγορεῖται ἡ διάθεσις καὶ ἡ μέν τίς ἐστι διάθεσις ὡς γένος κατηγορουμένη ἕξεως καὶ διαθέσεως ἡ δὲ ὡς εἶδος ἀντιδιαστελλομένη πρὸς τὴν ἕξιν. ὥστε ἡ μὲν ἕξις πάντως καὶ διάθεσις, ἐπειδὴ γένος αὐτῆς ἡ διάθεσις, ἡ δὲ διάθεσις οὐκέτι καὶ ἕξις· κατὰ ἀντιδιαστολὴν γὰρ αὐτῆς λέγεται ἡ ἕξις.

p. 9a14 Ἕτερον δὲ γένος ποιότητος καθ' ὃ πυκτικοὺς ἢ δρομικοὺς ἢ ὑγιεινοὺς ἢ νοσώδεις λέγομεν. |

Τοῦτο δεύτερον εἶδος τῆς ποιότητος, τὸ κατὰ δύναμιν λέγω καὶ 108v ἀδυναμίαν. διὰ τί δὲ γένος τῆς ποιότητος αὐτὸ προσηγόρευσεν; αὕτη γάρ ἐστι γένος γενικώτατον. φασὶν ὅτι ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν εἶδος γένος εἶπεν, ἵνα μή τις ὑπολάβῃ τοῦτο εἶδος εἶναι εἰδικώτατον· ἀμέλει γοῦν οὐκ εἶπε γενικώτατον γένος, ἀλλὰ γένος, ἵνα σημάνῃ ὅτι ὑπάλληλόν ἐστι γένος. ὡς ἂν εἴποιμεν γένος εἶναι τῆς οὐσίας τὸ ζῷον ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τὴν οὐσίαν. τὸ οὖν δεύτερον εἶδος, ὡς εἶπον, τῆς ποιότητος παραδίδωσι τὸ κατὰ δύναμιν καὶ ἀδυναμίαν, καθ' ὃ πυκτικοὺς ἢ δρομικοὺς ἢ ὑγιεινοὺς ἢ νοσώδεις λέγομεν. λέγει δὲ πυκτικοὺς ἢ δρομικοὺς τοὺς φύσιν ἔχοντας ἐπιτηδείαν πρός τι τῶν τοιούτων, τουτ' ἔστι τοὺς δυνάμει τοιούτους ὄντας. καὶ τὸ μὲν πρῶτον εἶδος τῆς ποιότητος ἐνεργείᾳ θεωρεῖται, ἡ ἕξις καὶ ἡ διάθεσις, τὸ δὲ δεύτερον δυνάμει· ἕτερον γάρ ἐστι πύκτης εἰπεῖν καὶ ἕτερον πυκτικός, καὶ δρομεὺς καὶ δρομικός· τὸ μὲν γάρ ἐστιν ἐνεργείᾳ, ὁ πύκτης καὶ ὁ δρομεύς, τὸ δὲ δυνάμει, ὁ πυκτικὸς καὶ ὁ δρομικός, ὁ μήπω μὲν ἐνεργείᾳ ὢν τοιοῦτος δύναμιν δὲ φυσικὴν ἔχων, τουτ' ἔστιν ἐπιδειότητα εἰς τὸ γενέσθαι τοιοῦτος. ὁ δὲ ἐνεργείᾳ ὢν πύκτης ἢ δρομεὺς οὐκέτι κατὰ δύναμιν φυσικὴν λέγεται, ἀλλ' ἕξιν ἔχει ἢ διάθεσιν. πῶς δὲ καὶ τὴν 109r ἀδυναμίαν ποιότητά φησιν; ὅτι διακείμεθά πως καὶ κατὰ ταύτην· τῷ γὰρ

1 δὲ] γὰρ a 3 post γὰρ add. καὶ C κατηγορεῖτο C 4 ἐστι ὄνομά coll. F 4 τὸ πρὸς coll. F 5 καὶ τῆς διαθέσεως om. C 5. 6 κατηγορεῖται — διάθεσις] ἡ μὲν a 6 κατηγορούμενον F 7 ἀντιδιαστελλόμενον F 8 ἡ διάθεσις (post αὐτῆς) om. F 9 αὐτῶν C 12 τῆς om. Ca 13 αὐτὸ τῆς ποιότ. coll. Fa 15 ὑπολάβοι F οὖν C 16 σημ.] δείξῃ a post γένος add. εἶδος δὲ ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀναφερόμενον a ἐὰν C 17 ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν τὸ C 19. 20 ἢ ὑγ. — δρομικοὺς om. F 22 ἕξις φημὶ a 23 ὁ πύκτης et ὁ πυκτ. C εἰπεῖν om. F 25 ὁ (ante δρομικός) om. F 26 ὢν om. F: ante ἐνεργ. coll. a ἔχων φυσ. coll. C 28 ἔχειν F post διάθεσιν add. ex Marc. 217 πυκτικὸν δὲ βρέφος φαμὲν τὸ μακρὰς ἔχον χεῖρας, ἃς χρειώδεις πρὸς τὸ ἀκροχειρίζεσθαι, καὶ δρομικὸν βρέφος τὸ μὴ πληθωρικὸν ἀλλὰ καὶ εὔρρωστον a 29 καὶ om. Ca

τοιῶσδε τὸν ἵππον διακεῖσθαι ἀδυναμίαν αὐτόν φαμεν ἔχειν τοῦ δέξασθαι 109r ἐπιστήμην. καὶ ὅλως ἐφ' ὧν θεωρεῖται ἡ δύναμις, ἐπὶ τούτων καὶ ἡ ἀδυναμία· ὁ γὰρ δύναμιν ἔχων τοῦ πάσχειν οὗτος ἀδυναμίαν ἔχει τοῦ μὴ πάσχειν, καὶ ὁ δύναμιν ἔχων τοῦ μὴ παθεῖν ἀδυναμίαν ἔχει τοῦ παθεῖν. καὶ ἄλλως ἐπειδὴ τῶν ἀντικειμένων τὸ αὐτό ἐστι γένος, εἴτε οὖν ὡς ἐναντία ταῦτά τις βούλεται ἀντικεῖσθαι, ὑφ' ὃ γένος τὸ ἕτερον τῶν ἐναντίων ἀνάγεται, ὑπ' ἐκεῖνο καὶ τὸ ἕτερον ἀναχθήσεται, ἐπειδὴ καὶ τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν ἐναντία ὄντα ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος, τὴν ποιότητα, ἀνάγονται (εἰ τοίνυν ἡ δύναμις ὑπὸ τὸ ποιὸν ἀνάγεται, καὶ ἡ ἀδυναμία ὑπὸ τὸ αὐτὸ ἀναχθήσεται), εἴτε ὡς τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν ταῦτα ἀντικεῖσθαί τις βούλοιτο, καὶ οὕτως ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος αὐτὰ ἀνάξει· οὗ γὰρ λέγεται εἶναι ἡ ἕξις, τούτου καὶ ἡ στέρησις λεχθήσεται, οἷον ὀφθαλμοῦ· αὐτοῦ γάρ ἐστι καὶ ἡ ὄψις καὶ ἡ τύφλωσις. ὑφ' ὃ οὖν γένος ἀνάγεται ἡ ἕξις, ὑπὸ τὸ αὐτὸ καὶ ἡ στέρησις ἀναχθήσεται.

p. 9a16 Οὐ γὰρ τῷ διακεῖσθαί πως ἕκαστον τῶν τοιού|των 109v ποιὸν λέγεται.

Ἀντὶ τοῦ τοῦ 'οὐ τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐνεργείᾳ τοιούτους λέγομεν, ἀλλὰ τῷ δύναμιν ἔχειν τοιαύτην'. λέγεται δὲ ἡ δύναμις τριχῶς· ἢ γὰρ πρὸς τὸ ποιῆσαί τις δύναμιν ἔχειν λέγεται ἢ πρὸς τὸ παθεῖν ἢ πρὸς τὸ μὴ παθεῖν, οἷον ὡς λέγομεν τὸν νοσώδη δύναμιν ἔχειν τοῦ πάσχειν ὑπὸ πολλοῦ περιπάτου ἢ ἡλιοκαΐας, τὸν δὲ ὑγιεινὸν δύναμιν ἔχειν τοῦ μὴ πάσχειν ὑπὸ τῶν τοιούτων, καὶ τὸν τέκτονα δύναμιν ἔχειν τοῦ ποιῆσαι θύραν. ὁσαχῶς δὲ ἡ δύναμις λέγεται, τοσαυταχῶς καὶ ἡ ἀδυναμία ῥηθήσεται· ὁ γὰρ δυνάμενος παθεῖν ἀδυναμίαν ἔχει τοῦ μὴ πάσχειν, καὶ ὁ δυνάμενος μὴ παθεῖν ἀδυναμίαν ἔχει τοῦ παθεῖν, οὐκέτι δὲ ὁ δυνάμενος ποιῆσαι πάντως καὶ ἀδυναμίαν ἔχει τοῦ μὴ ποιῆσαι. διὰ τί οὖν ὥσπερ ἐπὶ τῆς τοῦ παθεῖν δυνάμεως παρελάβομεν καὶ τὴν τοῦ μὴ παθεῖν, οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ ποιεῖν τὴν τοῦ μὴ ποιεῖν οὐ παρελάβομεν; φαμὲν οὖν ὅτι ἐπειδή ἐστι

---

1 φαμὲν αὐτὸν coll. Ca 3 οὗτος om. C μὴ superscr. F 4 παθεῖν (pr. l.) C καὶ ὁ — τοῦ παθεῖν om. C post τοῦ παθεῖν add. ex Marc. 217 δύναται μὲν γὰρ ποιεῖν ὁ πύκτης, δύναται δὲ μὴ πάσχειν ὁ ὑγιεινός. λοιμοῦ γὰρ καταλαβόντος οὐχ ἑτοίμως ἁλίσκεται ὑπὸ τῶν νοσοποιῶν αἰτίων. καὶ οὐ δύναται μὲν ποιεῖν ὁ ἀργὸς τὴν διάνοιαν, περὶ οὗ εἴρηται τὸ 'αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίει.' οὐ δύναται ποιεῖν τὸ πῦρ ψύχειν, οὐ δύναται μὴ ποιεῖν τὸ πῦρ θερμαίνειν, καὶ οὐ δύναται μὲν μὴ πάσχειν τὸ μαλακὸν ἢ ὁ νοσώδης λοιμοῦ καταλαβόντος, δύναται δὲ μὴ πάσχειν τὸ σκληρόν a 8 τῆς ποιότητος F 9 αὐτὸ] ποιὸν C 10 τὰ om. C 11. 12 εἶναι ἡ ἕξις γένους F: ἡ ἕξις εἶναι γένους a 13 καὶ (prius) om. C 15 γέ πως Arist. 16 ποιὸν om. CF 17 οὐ γὰρ a 18 τῷ] τὸ C ἔχειν αὐτοὺς a δὲ om. C post γὰρ add. τῷ πεφυκέναι ποιεῖν τις ἤγουν a 19 λέγ. ἔχειν coll. C 20 οἷον om. C 21 ἡλιοκαυσίας F 23 γὰρ om. F 24. 25 τοῦ μὴ — ἔχει om. C 25 τοῦ μὴ παθεῖν (alt. l.) F alt. παθεῖν] πάσχειν C 28 καὶ τὴν C ὅτι om. Fa

τινὰ τῶν πραγμάτων τὴν πρὸς τὸ ποιεῖν μόνως δύναμιν ἔχοντα, οὐδαμῶς 109v δὲ καὶ τὴν πρὸς τὸ μὴ ποιεῖν, ὡς καὶ ἐν τῷ Περὶ ἑρμηνείας φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι ἡ δύναμις ἡ μέν τίς ἐστιν ἐπαμφοτερίζουσα ἡ δὲ μόνως τὸ ἕτερον τῶν ἐναντίων ἔχουσα· καὶ ἐπαμφοτερίζει μὲν πᾶσα ἡ λογοειδής, ἡ δὲ μὴ λογοειδὴς μόνον τὸ ἕτερον τῶν ἐναντίων ἔχει· οἷον ὁ ἰατρὸς δύναται ὑγιάζειν, ἀλλὰ καὶ μὴ ὑγιάζειν οὐδὲν ἧττον, καὶ ὁ τέκτων δύναμιν ἔχων τοῦ ποιῆσαι θύραν, οὐδὲν ἧττον καὶ τὴν τοῦ μὴ ποῆσαι δύναμιν ἔχει. τὸ μέντοι γε πῦρ δύναμιν ἔχον τοῦ θερμαίνειν οὐκέτι καὶ τοῦ μὴ θερμαίνειν ἔχει δύναμιν, καὶ ἡ χιὼν ὁμοίως τοῦ ψύχειν δύναμιν ἔχουσα καὶ τοῦ μὴ ψύχειν οὐκέτι ἔχει δύναμιν, καὶ ὁ θεὸς δύναμιν ἔχων τοῦ ποιεῖν ἀγαθὰ οὐκέτι καὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ἔχει. καὶ εἰκότως τὰ λογοειδῆ ἐπαμ|φοτερίζουσαν ἔχει τὴν δύναμιν, ἐπειδὴ ἐπὶ τούτων οὐ συντρέχει 110r τῇ βουλήσει ἡ δύναμις· οὐ γὰρ ἃ βούλονται, ταῦτα πάντως καὶ δύνανται, οὐδὲ ἃ δύνανται, ταῦτα καὶ βούλονται. τὸ μέντοι θεῖον σύνδρομον ἔχει τῇ βουλήσει τὴν δύναμιν· ἐὰν γὰρ βούλεσθαι μὲν αὐτὸν εἴπωμεν, μὴ δύνασθαι δὲ ἃ βούλεται, ἀνόητος ἡ βούλησις, ὥσπερ καὶ ἄνθρωπος ἀνόητος ἐκεῖνος ὁ βουλόμενος ἃ μὴ δύναται, οἷον ἵπτασθαι ἢ ἀθάνατος εἶναι. πάλιν εἰ δύνασθαι μὲν αὐτὸν εἴπωμεν, μὴ βούλεσθαι δέ, ματαίαν ἕξει τὴν δύναμιν· εἰ γὰρ δυνάμενός τις ποιεῖν τοῦτο μὴ βούλεται ποιεῖν, οὐ ποιήσει πάντως οὐδὲ τὴν δύναμιν εἰς ἐνέργειαν ἄξει· ὥστε ματαία ἔσται ἡ δύναμις ἀνενέργητος διαμένουσα. διὰ τοῦτο ἐπὶ θεοῦ τὸ δύνασθαι μόνον λέγομεν, οὐκέτι δὲ καὶ τὸ μὴ δύνασθαι, διότι ἃ δύναται ποιεῖν, ταῦτα καὶ βούλεται, βουλόμενος δὲ πάντως καὶ ποιεῖ, καὶ οὐ τάχα μὲν ποιεῖ τάχα δὲ οὐ ποιεῖ, ἀλλὰ πάντως ποιεῖ· πᾶν γὰρ ὃ βούλεται δύναται καὶ ὃ δύναται βούλεται. βούλησιν δὲ λέγομεν ἐνταῦθα τὸ θέλημα, οὐ τὸ βουλεύεσθαι ἢ τὴν βουλήν· οὐδὲ γὰρ κυρίως ἐπὶ θεοῦ φέρεται ἡ βουλή, εἴ γε, ὥς φησιν ὁ Ἀριστοτέλης, οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἡ βουλὴ ἢ ἔνδεια φρονήσεως· βουλευόμεθα γὰρ ἀγνοοῦντες ὅ τι δέοι ποιεῖν καὶ πότερον τόδε ἢ τόδε ποιητέον ἐστίν· ἐφ' ὧν γὰρ ἡ προαίρεσίς ἐστιν, ἐπὶ τούτων καὶ ἡ βουλή, εἴ γε ἡ προαίρεσις οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ τὸ τόδε πρὸ τοῦδε αἱρεῖσθαι, ἡ δὲ βουλὴ αἱρέσεως τῶν πραγμάτων ἕνεκεν γίνεται. βουλευόμεθα δὲ ἀγνοοῦντες, ἀγνοοῦμεν δὲ ἐνδεεῖς ὄντες φρονήσεως· ᾧ γὰρ φρόνησις πάρεστι, πάντα γνώριμα τὰ

---

1 τὴν om. Fa τὸ μὴ ποιεῖν F μόνον C 2 περὶ ἑρμ.] p. $22^{b}36$ sq. 5 ἔχειν C 6 οὐδὲν] οὐχ a καὶ ὁ] ἀλλὰ καὶ C 7 τὴν om. a 8 ante τοῦ μὴ add. τὴν Ca 9 δύν. ἔχει coll. F τὴν τοῦ ψύχ. a ἔχουσα δύν. coll. a 10 δύν. ἔχει coll. Fa 13 βούλεται C δύναται C 15 γὰρ om. F 15. 18 an αὐτὸ? 17 ἵπτεσθαι C: ἵππασθαι F 19 ὁ δυνάμ. a τι Fa μὴ βούλ. τοῦτο coll. a 20 ἕξει C ἐστὶν F 21 τοῦ θεοῦ F μόνον τὸ δύν. coll. C 22 καὶ (prius) om. a 23 οὐ (alt.)] ἃ F 25 τὸ θέλημα om. Ca, sed post βουλήν add. καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ C: ἀλλὰ τὸ θέλημα a βούλεσθαι CF βουλήν] βούλησιν C 26 post γὰρ add. τὸ βούλεσθαι a ἢ ἡ βουλή a 26. 27 ὥς φησιν ὁ Ἀριστ.] spectare videtur Eth. Nic. VI 10 p. $1142^{a}31$ sq. 30 ἐστιν ἕτερον coll. F τὸ om. F 31 βουλόμεθα F δὲ] an οὖν? 32 ante φρόνησις add. ἡ C

πρακτέα· τελειοτάτη γάρ ἐστιν ἀρετή. εἰ τοίνυν τὸ θεῖον αὐτοφρόνησίς 110r ἐστιν, οὐ δεήσεται βουλῆς, εἴ γε αὕτη κατ' ἔνδειαν γίνεται φρονήσεως. διὰ ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ἀριστοτέλης τὴν λογοειδῆ | δυνάμιν μόνην ἔφασκεν 110v ἐπαμφοτερίζειν. εἰ δὲ δεῖ ἀκριβέστερον εἰπεῖν, ἡ μὲν ὀρεκτικὴ πᾶσα δύναμις τὴν ἐπ' ἀμφότερα ῥοπὴν ἔχει, ἡ δὲ παρὰ τὴν ὀρεκτικὴν πᾶσα, ἥ τε κρείττων οὖσα ταύτης καὶ ἡ καταδεεστέρα, τὸ ἕτερον μόνον τῆς ἀντιφάσεως μέρος κέκτηται, ὡς ἤδη ἐδείξαμεν ἐπί τε τοῦ πυρὸς καὶ τῆς χιόνος. εἰ τοίνυν ἐδείχθη ἐπί τινων πραγμάτων ἡ τοῦ ποιεῖν δύναμις χώραν ἔχουσα μόνον, οὐκέτι δὲ καὶ τὸ ἕτερον τῆς ἀντιφάσεως μέρος, εἰκότως οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τοῦ πάσχειν ἀντετάξαμεν τὸ μὴ πάσχειν, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ ποιεῖν τὸ μὴ ποιεῖν, ἐπειδὴ περὶ πάσης δυνάμεως εἰπεῖν βουλόμεθα, οὐ πάσῃ δὲ δυνάμει πάντως ἕπεται ἀδυναμία. δεῖ δὲ καὶ τὴν καταγραφὴν αὐτῶν οὕτως ποιεῖσθαι καὶ τῶν ἀποφάσεων·

δύναται ποιεῖν	οὐ δύναται ποιεῖν
δύναται πάσχειν	οὐ δύναται πάσχειν
δύναται μὴ πάσχειν	οὐ δύναται μὴ πάσχειν
κατάφασις	ἀπόφασις

διὰ ταῦτα τοίνυν καὶ αὐτὸς τὸ τριττὸν τοῦτο τῆς δυνάμεως εἶδος παραδίδωσι, καὶ τὴν μὲν τοῦ ποιεῖν λέγων οἷον πυκτικοὶ ἢ δρομικοὶ λέγονται οὐ τῷ διακεῖσθαί πως ἀλλὰ τῷ δύναμιν ἔχειν φυσικὴν τοῦ ποιῆσαί τι ῥᾳδίως (ἐνταῦθα ἡ τοῦ ποιεῖν δύναμις), ὑγιεινοὶ δὲ λέγονται τῷ δύναμιν ἔχειν φυσικὴν τοῦ μηδὲν πάσχειν ὑπὸ τῶν τυχόντων ῥᾳδίως (ἰδοὺ καὶ τὸ δεύτερον), νοσώδεις δὲ τῷ ἀδυναμίαν ἔχειν φυσικὴν τοῦ μηδὲν πάσχειν ῥᾳδίως ὑπὸ τῶν τυχόντων (ἐνταῦθα τὸ τρίτον)· οἱ μὲν γὰρ νοσώδεις δύναμιν ἔχουσι τοῦ πάσχειν τι ῥᾳδίως, ἀδυναμίαν δὲ τοῦ μὴ πάσχειν, οἱ δὲ | ὑγιεινοὶ τὸ ἀνάπαλιν. 111r ἀκριβῶς δὲ εἶπεν ὑπὸ τῶν τυχόντων τὰ ὑγιεινὰ μὴ πάσχειν, οἷον ὑπὸ καύματος ἢ ἀνέμου· πάθοι γὰρ ἂν ὑπὸ ξίφους ἢ πυρὸς ἢ ἄλλου τινὸς

1 ἡ ἀρετή F καὶ τὸ θεῖον a 2 οὐ] οὐδὲν F 3 τὴν om. C 4 ἡ μὲν] ἡμῖν F 5 παρὰ] περὶ C 6 μόνον om. C 6. 7 μέρος τῆς ἀντιφ. coll. C 7 ἐδείξαμεν] p. 145,8 9 τὸ ἕτερον τὸ C 11 ἐπειδὴ — εἰπεῖν om. F 12. 13 δὲ καὶ τὴν] γὰρ C 13 ἀντιφάσεων C 14 supra figuram add. καταφάσεις et ἀποφάσεις (κατάφασις et ἀπόφασις infra om.), atque in diagonalibus add. ὑγιεινοί — νοσώδεις a 15. 16 οὐ δύναται π. et οὐ δύναται μὴ π. inter se commutavit C 17 τὰ μὲν κατάφασις τὰ δὲ ἀπόφασις C 18 τὸ post τοῦτο transponas τρίτον C εἶδος τοῦτο τῆς δ. coll. C 18. 19 ἡμῖν παραδ. C 19 οἷον πυκτ.] πυκτ. γὰρ Fa 19. 20 λέγονται post πως coll. Arist. 20 φυσικὴν om. Fa 21 ἐνταῦθα — δύναμις om. C 22. 23 ὑπὸ τῶν τυχ. πάσχ. coll. C 23 ῥᾳδίως om. F ἰδοὺ — δεύτερον om. C 24 μηδὲν] μὴ F: om. C ῥᾳδίως om. Fa 24. 25 τυχόντων] Arist. verba continuat usque ad αὐτοῦ τούτου (27) C 25 ἐνταῦθα τὸ τρίτον] Ἰδοὺ καὶ τὸ δεύτερον εἶδος δείκνυσιν ἐν τῷ εἰπεῖν· πυκτικοὶ ἢ δρομικοὶ λέγονται, ὡσαύτως καὶ ὑγιεινοὶ λέγονται τῷ δύναμιν ἔχειν φυσικὴν τοῦ μηδὲν ὑπὸ τῶν τυχόντων πάσχειν ῥᾳδίως. καὶ τὸ τρίτον δὲ ἐν τῷ εἰπεῖν· νοσώδεις δὲ τῷ ἀδυναμίαν ἔχειν φυσικὴν τοῦ ῥᾳδίως πάσχειν ὑπὸ τῶν τυχόντων C ante πάσχειν add. μὴ F 26 τι om. a 28 post ἀνέμου add. ἢ ἁπλῶς ἀφ' ὧν οὐ πέφυκε πάσχειν τὰ ὑγιεινά a

τοιούτου. τὰ δὲ νοσώδη δύναμιν ἔχει ὑπὸ τῶν τυχόντων πάσχειν, ἀδυναμίαν δὲ μὴ πάσχειν. 111r

p. 9a24 Ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ τὸ σκληρὸν καὶ τὸ μαλακόν.

Τὸ μὲν γὰρ ἔχει δύναμιν τοῦ μὴ ῥᾳδίως διαιρεῖσθαι, ἀδυναμίαν δὲ αὐτοῦ τούτου, τὸ δὲ μαλακὸν τοῦ μὲν διαιρεῖσθαι ῥᾳδίως δύναμιν ἔχει, ἀδυναμίαν δὲ τοῦ μὴ διαιρεῖσθαι.

p. 9a28 Τρίτον δὲ γένος ποιότητος παθητικαὶ ποιότητες καὶ πάθη.

Γένος πάλιν εἶπεν ἀντὶ τοῦ εἶδος. τοῦτο δὲ τετραχῶς θεωρεῖται· ἡ γὰρ παθητικὴ ποιότης ἢ παντὶ τῷ εἴδει πάρεστιν, ὡς πάσῃ χιόνι τὸ λευκόν, ἢ οὐ παντί, φυσικῶς μέντοι καὶ ἐκ γενετῆς, ὡς τοῖς Αἰθίοψι τὸ μέλαν. καὶ εἰ παντί, ἢ συμπληρωτική ἐστι τοῦ ὑποκειμένου ἢ οὐχί· συμπληρωτικὴ μὲν ὡς τῆς χιόνος ἡ λευκότης καὶ ἡ ψυχρότης καὶ τοῦ πυρὸς ἡ θερμότης καὶ ἡ ξηρότης, | οὐ συμπληρωτικὴ δὲ ὡς ἡ τῶν 111v κοράκων μελανία καὶ ἡ τῶν κύκνων λευκότης· οὐ γὰρ συμπληροῖ τὸν κόρακα ἡ μελανία, ὡς πολλάκις εἴρηται, διότι τῶν πτερῶν ἀφαιρεθεὶς μέλας μὲν οὐκέτι ἐστί, κόραξ δὲ οὐδὲν ἧττόν ἐστι. καὶ ἄλλως ἐπειδὴ μηδὲ ἐν τῷ ὁρισμῷ αὐτῶν παραλαμβάνομεν τὰς τοιαύτας τῶν ποιοτήτων διαφοράς, εἰ μή που δι' ἀπορίαν πολλάκις τῶν οὐσιωδῶν διαφορῶν· οὐδὲν γὰρ θαυμαστὸν ἀνθρώπους ὄντας μὴ ἐπὶ πάντων εὑρίσκειν τὰς οὐσιώδεις διαφορὰς καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκάζεσθαι ἀπὸ τῶν τοιούτων τὰ πράγματα χαρακτηρίζειν. εἰ τοίνυν παντὶ τῷ εἴδει ὑπάρχει καὶ συμπληρωτικὴ εἴη, λέγεται παθητικὴ ποιότης ὡς πάθος ἐμποιοῦσα περὶ τὴν αἴσθησιν τὴν ἡμετέραν, εἰ δὲ παντὶ μὲν τῷ εἴδει ὑπάρχει μὴ συμπληρωτικὴ δὲ εἴη, λέγεται παθητικὴ ποιότης ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινομένη. εἰ δὲ μὴ παντὶ τῷ εἴδει ὑπάρχει, ἤτοι πολυχρόνιός ἐστιν ἢ ὀλιγοχρόνιος· εἰ μὲν οὖν μὴ παντὶ ὑπάρχει εἴη δὲ πολυχρόνιος, πάλιν λέγεται παθητικὴ ποιότης ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινομένη, ὡς ἡ ἐν ζωμῷ γλυκύτης καὶ ἡ ἐκ γενετῆς ὠχρίασις καὶ τὸ ἐρύθημα, εἰ δὲ μὴ παντὶ τῷ εἴδει ὑπάρχουσα ὀλιγοχρόνιος εἴη, εἰ μὲν μὴ ῥᾳδίως ἀποκαθισταῖτο μηδὲ εὐαπόβλητος εἴη,

2 τοῦ μὴ a 4 δύν. ἔχει coll. C 5 post τούτου add. τοῦ διαιρεῖσθαι C 6 τοῦ om. F 9 γένος δὲ a εἴδους a post εἶδος add. ex Marc. 217 εἰ δὲ ὑπάρχουσιν εἴδη τῆς ποιότητος ταῦτα, πῶς γένη αὐτὰ ἐκάλεσε; διὰ τὸ ἔχειν καὶ αὐτὰ ἕτερα εἴδη ὑποκάτω αὐτῶν καὶ εἶναι ἐκείνων γένη a 14 post ξηρότης add. ex Marc. 217 ὃν γὰρ λόγον ἔχει ἕξις πρὸς παθητικὴν ποιότητα καὶ διάθεσις πρὸς πάθος, τοῦτον καὶ λευκὸν πρὸς ψυχρόν· διακριτικὰ γὰρ ἄμφω· καὶ μέλαν πρὸς θερμόν· συγκριτικὰ γάρ. οὐ μέντοι ταὐτά ἐστι ταῦτα a 16 ὡς πολλάκις εἴρηται om. C (relegare videtur ad Porph. Isag. comm.) 17 οὐκ ἔστιν ἔτι Ca 20 ἐξευρίσκειν a 22 τῷ εἴδει] ἔδει F 25 post ἐγγιν. add. ὡς ἡ τῶν κοράκων μελανία a 26 ἤτοι] ἢ C 27 ὑπάρχει om. F 28 καὶ ἡ] ἢ F 29. 30 ὑπάρχει ὀλιγοχρόνιος δὲ a 30 ἀποκαθίστοιτο F

λέγεται πάθος τὸ ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀναφερόμενον, ὡς ἡ ἐκ μακρᾶς νόσου 111v ὠχρίασις ἢ ἡ ἐκ πολλοῦ χειμῶνος ἐγγινομένη ψῦξις, εἰ δὲ εὐαπόβλητος εἴη καὶ ῥᾳδίως καὶ παραχρῆμα ἀποκαθισταῖτο, λέγεται πάθος τὸ ὑπὸ τὸ πάσχειν ἀναφερόμενον, ὡς ἡ ὠχρότης ἡ διὰ φόβον ἄκαιρον ἢ ἡ δι' αἰδῶ ἐρυθρότης· ποιότητας γὰρ ὁ Ἀριστοτέλης οὐκ ἀξιοῖ καλεῖν τὰ τοιαῦτα, ὅτι μὴ παρωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγονται οἱ μετέχοντες. πάλιν δὲ ἡ καταγραφὴ εὐσύνοπτον | ποιήσει τὴν διαίρεσιν· 112r

ἡ παθητικὴ ποιότης

ἢ παντὶ τῷ εἴδει ὑπάρχει — ἢ οὐ παντί

ἢ συμπλωρητική ἐστι τοῦ ὑποκειμένου· παθητικὴ ποιότης ὡς πάθος ἐμποιοῦσα περὶ τὴν αἴσθησιν τὴν ἡμετέραν ⟨ὡς⟩ ἡ τοῦ πυρὸς θερμότης

ἢ ⟨οὐ⟩ συμπληρωτική· παθητικὴ ποιότης ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινομένη ὡς ἡ τῶν κοράκων μελανία

ἢ πολυχρόνιός ἐστι· πάλιν παθητικὴ ποιότης ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινομένη ὡς ἡ ἐκ γενετῆς ὠχρίασις

ἢ ὀλιγοχρόνιος

ἢ δυσαπόβλητος· πάθος τὸ ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀναφερόμενον ὡς ἡ ἐκ μακρᾶς νόσου ὠχρίασις

ἢ εὐαπόβλητος· πάθος τὸ ὑπὸ τὸ πάσχειν ἀναφερόμενον ὡς ἡ δι' αἰδῶ ἐρυθρότης

Ταῦτα δὲ τὰ τέσσαρα τῶν παθητικῶν ποιοτήτων εἴδη οὐ μόνον περὶ σῶμα θεωρεῖται, ἀλλὰ καὶ περὶ ψυχήν· εἰ γάρ τις ἕξιν ἀρίστην ἔχει εἰς ἐπιστημονικὴν ἢ ἁπλῶς εἰς λογικὴν θεωρίαν, λεχθείη ἂν τὸ τοιοῦτον παθητικὴ ποιότης ὡς πάθος ἐμποιοῦσα περὶ τὴν αἴσθησιν τὴν ἡμετέραν καὶ οὐχ ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινομένη, διότι συμπληρωτική ἐστι καὶ τελειωτικὴ ἡ τοιαύτη ἕξις τῆς οὐσίας τῆς ψυχῆς. πάθος δὲ ποιεῖ περὶ τὴν αἴσθησιν,

2 ἡ om. a ἐγγεν. F 3 ῥᾳδίως καὶ om. C: καὶ om. F ἀποκαθίστοιτο F 4 ὠχρίασις a ἡ (alt.) om. F 5 γὰρ] δὲ C καλ.] ποιεῖν F 6 οἱ μετέχοντες om. F 7 figuram recepi ex F, nisi quod ὡς ante ἡ τοῦ πυρός et οὐ ante συμπλ. (alt.) inserui et ἐγγινομ. utrobique pro ἐγγενομ. scripsi: verba continua ἡ παθητικὴ ποιότης ἢ παντὶ τῷ εἴδει ὑπάρχει ἢ οὐ παντί. καὶ ἡ ἐν παντὶ αὕτη συμπληρωτική ἐστι τοῦ ὑποκειμένου ἢ οὐ συμπληρωτική. καὶ ἡ ἐν οὐ παντὶ ἢ πολυχρόνιος ἢ ὀλιγοχρόνιος, ἢ καθεξῆς δυσαπόβλητος ἢ εὐαπόβλητος. παθητικὴ ποιότης ὡς πάθος ἐμποιοῦσα περὶ τὴν αἴσθησιν τὴν ἡμετέραν ὡς ἡ τοῦ πυρὸς θερμότης. παθητικὴ ποιότης ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινομένη ὡς ἡ ἐκ γενετῆς ὠχρίασις. πάθος τὸ ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀναφερόμενον ὡς ἡ ἐκ μακρᾶς νόσου ὠχρίασις. πάθος τὸ ὑπὸ τὸ πάσχειν ἀναφερόμενον ὡς ἡ δι' αἰδῶ ἐρυθρότης C: om. a 9 τὸ σῶμα et τὴν ψυχὴν a εἰς scripsi: καὶ libri 10 ἢ om. Ca post λεχθείη add. εἴη C τοῦτον F 12 ἐγγινομένην F καὶ τελ. ἐστιν coll. C

οὐ τὴν σωματοειδῆ δῆλον, ἀλλὰ τὴν θείαν λεγομένην καὶ λογικήν· λεγόμεθα 112r γοῦν αἰσθάνεσθαι λόγων καὶ ὕβρεων, κατὰ ψυχὴν δηλονότι καὶ οὐ κατὰ τὰς σωματικὰς αἰσθήσεις. τοὺς δὲ κατά τινα κρᾶσιν σωματικὴν μανικοὺς ἢ ὀργίλους ἤ τινας τοιούτους εἴποι ἄν τις παθητικὴν ἔχειν ποιότητα ὡς ἀπὸ πάθους ἐγγινομένην, τοὺς δὲ διὰ νόσον τοιούτους γενομένους πάθος ἔχειν τὸ ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀναφερόμενον. τοὺς δὲ διά τινα περίστασιν ἐκ συναρπαγῆς ὀργισθέντας ἤ τι τοιοῦτον παθόντας εἴποιμεν πάθος ἔχειν τὸ ὑπὸ τὸ πάσχειν ἀναφερόμενον. δῆλον δὲ ὅτι καταχρώμενοι τοῖς ὀνόμασι ταῦτά φαμεν, ἐπεί τοί γε κυρίως ὑπὸ τὴν ἕξιν καὶ τὴν διάθεσιν ταῦτα πάντα ἀνάγεται.

Διχῶς δὲ ἐκληπτέον τὰς παθητικὰς ποιότητας· ἢ γὰρ ἀπὸ τοῦ τὸ ὑποκείμενον πεπονθέναι καὶ ἀπὸ πάθους αὐτῷ ποιότητά τινα ἐγγενέσθαι παθητικὴν ποιότητα λέγεται ἔχειν ἢ ἀπὸ τοῦ τὴν αἴσθησιν ἡμῶν πάσχειν κατὰ τὴν τούτων τῶν ποιοτήτων ἀντίληψιν, αὐτὰς δὲ μὴ κατὰ πάθος ἐγγενέσθαι, οἷς ἂν ὑπάρχωσιν, ἀλλὰ φυσικῶς, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ πυρός· οὐ γὰρ κατὰ πάθος ἐγγέγονε τῷ πυρὶ ἡ θερμότης· οὐσιωδῶς γὰρ ὑπάρχει αὐτῷ καὶ εἰδοποιὸς αὐτοῦ ἐστιν. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ μέλιτος γλυκύτητος ἔχει ἢ τῆς ἐν χιόνι λευκότητος | καὶ τῶν τοιούτων. ἡ μέντοι 112v λευκὴ σὰρξ ἀπὸ πάθους τὴν λευκότητα ἔχει· συμβέβηκε γὰρ τὸ λευκὸν αὐτῇ καὶ οὐκ οὐσιωδῶς αὐτῇ ὑπάρχει οὐδὲ εἰδοποιὸν αὐτῇ ἐστιν. ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τοῦ μέλανος ἐροῦμεν καὶ ἐπὶ τοῦ γλυκέος ζωμοῦ καὶ τῶν τοιούτων. πάσχει μὲν οὖν καὶ ἐπὶ τούτων ἡ αἴσθησις, ἀλλ' ἐπειδὴ κυριώτερόν ἐστιν ἐπὶ τούτων τὸ ἀπὸ πάθους ἐγγενέσθαι αὐτοῖς λέγειν ἢ τὸ πάθος ἐμποιεῖν, διὰ τὸ προηγουμένως τοῦτο αὐτοῖς ὑπάρχειν δευτέρως δὲ καὶ τὸ πάθος ἐμποιεῖν, ἀπὸ τοῦ κυριωτέρου αὐτὰ ἐκαλέσαμεν· ἐφ' ὧν γάρ ἐστιν ἄμφω, ἐπὶ τούτων ἄμεινόν ἐστιν ἴσως ἀπὸ τοῦ κυριωτέρου τὴν ἐπίκλησιν τῆς παθητικῆς ποιότητος γίνεσθαι. καὶ ἐπὶ τοῦ μέλιτος οὖν ἐπειδὴ ἡ γλυκύτης οὐκ ἀπὸ πάθους αὐτῷ γίνεται (χαρακτηριστικὴ γάρ ἐστιν αὐτοῦ), διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ τῇ αἰσθήσει πάθος αὐτὴν ἐμποιεῖν παθητικὴ ποιότης λέγεται. |

---

1 an δηλονότι? (cf. Arist. Pol. p. 1313a18) 2 γοῦν] γὰρ C: οὖν F κατὰ (alt.) om. C 3. 4 ὀργ. ἢ μαν. coll. F 7 εἴποιμεν ἂν a 8 πάσχειν] πάθος F 8. 9 ὀνόμασι] τοιούτοις F 9 τὴν (alt.) om. C 10 ἀνάγονται πάντα C: ἀνάγεται πάντα a 11 παθητ. ταύτας C γὰρ om. F 11. 12 τὸ ὑποκείμ.] ὑποκειμένου F 15 ἐγγίνεσθαι C ὑπάρχουσι F 16 κατὰ πάθος γὰρ coll. C ἐγγίνεται C: ἐγεγόνει a 16. 17 αὐτῷ ὑπ. coll. a 19 ἔχει τὴν λευκ. coll. F 19. 20 αὐτῇ τὸ λ. coll. a 20 ὑπάρχοι F 20. 21 ὡσαύτως δὲ a 21. 22 ante τῶν τ. add. ἐπὶ F 22 τούτων] τούτοις C 24 τὸ] τοῦτο Ca ὑπάρχει a 25. 26 αὐτὰ—κυριωτέρου om. Fa 27 φαμὲν γίνεσθαι F γίνεσθαι ante τῆς παθ. coll. C 28 γὰρ] δὲ F 29 τῇ om. F αὐτὴν πάθος coll. C 30 post λέγεται add. ex Marc. 217 παθητικαὶ δὲ ποιότητες λέγονται. ἡ παθητικὴ ποιότης διχῶς· ἢ ἐν ψυχῇ ἢ ἐν σώματι. ἡ ἐν ψυχῇ ἢ παντὶ τῷ εἴδει, ὡς τοῖς λέουσιν ὁ θυμός, ἢ τισί, καὶ ἢ ἀπὸ πάθους τινὸς ἐκ γενέσεως, ὡς ἡ μανία, ἢ ἀπὸ συμπτώματος, ὡς οἱ πανοῦργοι. καὶ ἡ ἐν σώματι ἢ παντὶ τῷ εἴδει ὑπάρχει, ὡς τῇ χιόνι ἡ λευκότης, ἢ τισί. καὶ ἢ ἀπὸ πάθους τινός ἐστιν ἐκ γενέσεως, ὡς

p. 9b11 Ὅτι μὲν οὖν γίνονται διὰ πάθος πολλαὶ μεταβολαὶ χρωμάτων, δῆλον. 113r

Εἰπὼν τὰ χρώματα παθητικὰς ποιότητας εἶναι τῷ ἀπὸ πάθους ἐγγίνεσθαι αὐτάς, κατασκευάζει καὶ δείκνυσιν οὕτως ἔχον. |

p. 9b19 Ὅσα μὲν οὖν τῶν τοιούτων συμπτωμάτων. 113v

Τὰ χρώματα συμπτώματα εἶπεν εἶναι διὰ τὸ ἄλλοις πάθεσιν ἐπισυμβαίνειν, ὡς τῇ μακρᾷ νόσῳ ἕπεται ἡ ὠχρίασις. ἔστι δὲ καί τι χρῶμα οὐσιῶδες, ὡς τὸ λευκὸν τῷ ψιμμυθίῳ ἢ τῇ χιόνι καὶ τὸ ἐρυθρὸν τῷ αἵματι καὶ τὸ μέλαν ἐν τῷ τῆς σηπίας χυμῷ.

p. 9b27 Ὁμοίως γὰρ ποιοὶ κατὰ ταύτας λεγόμεθα.

Ποιότης καθ' ἣν ποιοί τινες εἶναι λέγονται· εἰ οὖν οὐ λέγονται ποιοὶ ἀπὸ τῶν εὐαποβλήτων πα|θῶν, δῆλον ὅτι οὐδὲ ποιότητες ταῦτα λέγονται. 114r

p. 9b33 Ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν παθητικαὶ ποιότητες καὶ πάθη λέγονται.

Οὐ μόνον γὰρ περὶ τὸ σῶμα θεωροῦνται αἱ παθητικαὶ ποιότητες καὶ τὰ πάθη, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν ψυχήν.

τοῖς αἰθίοψιν ἡ μελανία, ἣ οὐκ ἀπὸ γενέσεως, ἀλλ' ὕστερον ἀπὸ πάθους ἐγένετο. τοῦτο δὲ διχῶς· ἢ πάθος ἐμποιεῖ, ὡς ὁ πυρετός, ἢ οὐκ ἐμποιεῖ, ὡς ἡ ὠχρότης. λευκότης δὲ καὶ μελανία καὶ αἱ ἄλλαι χροιαὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς εἰρημένοις. οὐ ποιοῦσι φησὶ πάθος παρώνυμον ἑαυταῖς· οὐ γὰρ λευκαίνεται ὁ λευκὸν ὁρῶν, ὡς γλυκάζεται καὶ θερμαίνεται ὁ γλυκέος καὶ θερμοῦ ἀντιλαμβανόμενος. εἰ ἔστι δὲ παθητικὴ ποιότης ἡ λευκότης καὶ μελανία, ἐκ ποίου πάθους ἐγένετο καὶ τί πάθος ἐμποιεῖ; ἡ μὲν λευκότης ἀπὸ πάθους ἐστὶ ψυχροῦ, ἡ δὲ μελανία θερμοῦ. ποιοῦσι δὲ πάθη οὐ περὶ τὸν ἔχοντα, ἀλλὰ περὶ τὴν ὄψιν τοῦ ὁρῶντος. ἡ μὲν γὰρ διακρίνει τὴν ὄψιν, ἡ δὲ συγκρίνει a   1 πάθους CF   3 παθητικὴν ποιότητα C   τῷ] τὸ F   4 post ἔχον add. ex Marc. 217 οἱ φοβηθέντες γάρ φησιν ὠχριῶσι τοῦ φιλίου αἵματος τῇ φύσει καταφεύγοντος ἐπὶ τὴν οἰκείαν πηγὴν τὴν καρδίαν ὡς ἀκρόπολιν ἰσχυρὰν τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς καὶ διὰ τοῦτο τελευταίαν πάντων φθειρομένην. εἰ γὰρ καὶ τὰ καρδιουλκούμενα ζῇ καὶ δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας, ἀλλὰ διὰ τὸ ἔχειν τὰς ἀρτηρίας ἀπ' αὐτῆς οὔσας. μία δὲ κρᾶσις ποιεῖ καὶ τὸ πρὸς καιρὸν ὠχρὸν καὶ τὸ ἐκ γενετῆς. ἐνδείᾳ γὰρ αἵματος γίνεται, ὥσπερ πλεονεξίᾳ αἵματος καὶ τὸ ἐκ γενετῆς ἐρυθρὸν ποιεῖ καὶ τὸ πρόσκαιρον. αἰδουμένη γὰρ ἡ φύσις προβλήματι τῷ φιλίῳ ἑαυτῇ κέχρηται, δίκην τῶν ἐπιτεθέντων τὰς χεῖρας τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἵνα μὴ θεάσωνται ἃ μὴ δεῖ, μονονοὺ διδοῦσα λέγειν ἡμῖν τὸ Πάντων δὲ μάλιστα αἰσχύνεο σαυτόν a   5 οὖν om. F   7 ὠχριότης F   8 τῷ ψιμ. τὸ λ. coll. F   ψυμμιθίῳ C   10. 15 γάρ φησι a   10 καὶ κατὰ a   11 ποιότης δὲ Fa   13 τὴν om. F   14 λέγεται Arist.   15. 16 αἱ et τὰ om. a

p. 9b35 Ὅσα τε γὰρ ἐν τῇ γενέσει εὐθὺς ἀπό τινων παθῶν 114r
δυσκινήτων γεγένηται, ποιότητες λέγονται. 11

Ὥσπερ γὰρ ἡ ἐν τῷ Αἰθίοπι μελανία ἐκ γενετῆς οὖσα παθητικὴ ποιότης λέγεται, οὕτως καὶ ἡ ἐκ γενετῆς ἔκστασις καὶ ἡ ὀργὴ παθητικὴ ποιότης λέγεται.

p. 10a2 Ὁμοίως δὲ καὶ ὅσαι ἄλλαι ἐκστάσεις μὴ φυσικαί, ἀλλ' ἀπό τινων ἄλλων συμπτωμάτων γεγένηνται. 16

Πάλιν ὥσπερ ἡ ἀπὸ μακρᾶς νόσου γενομένη ἄχροια λέγεται παθητικὴ ποιότης, οὕτως καὶ ἡ ἀπό τινος συμπτώματος ἔκστασις ἢ ἄλλο τι τοιούτων παθητικὴ ποιότης λέγεται. |

p. 10a12 Τέταρτον δὲ γένος ποιότητος σχῆμά τε καὶ ἡ περὶ 114v
ἕκαστον ὑπάρχουσα μορφή.

Τέταρτον τοῦτο εἶδος ποιότητος. γένος δὲ πάλιν φησὶν ἀντὶ τοῦ εἶδος. ἔστι δὲ σχῆμα καὶ μορφή. ἐπὶ πλέον δὲ τὸ σχῆμα τῆς μορφῆς· πᾶσα γὰρ μορφὴ καὶ σχῆμα καὶ μορφὴν ἔχει, οὐ πᾶν δὲ τὸ ἔχον σχῆμα καὶ μορφὴν ἔχει. διὰ τοῦτο γὰρ προέταξε τὸ σχῆμα τῆς μορφῆς, ἐπειδὴ κυριώτερον καὶ καθολικώτερον. ἐλέγετο δὲ καὶ πρώην ὅτι τὸ μὲν σχῆμα ἐπὶ ἀψύχων θεωρεῖται ἢ φανταστῶν, ἡ δὲ μορφὴ ἐπὶ ἐμψύχων ἤτοι φυσικῶν, καὶ ὅτι εἰ καὶ ἐπὶ ἀψύχων ποτὲ φέροιμεν τὸ τῆς μορφῆς ὄνομα, καταχρηστικώτερον τοῦτο ποιοῦμεν διὰ τὸ μιμήματα εἶναι τῶν ἐμψύχων. καὶ ταῦτα δὲ ποιότητες εἰκότως, ἐπειδὴ διάκεινταί πως κατὰ ταῦτα τὰ μετέχοντα καὶ ἀπ' αὐτῶν ὀνομάζεται.

1 τε om. Arist. 2 γεγ. δυσκ. coll. a γεγένηνται Fa 4 καὶ (prius) om. C καὶ ἡ] ἢ Fa 6 ἄλλαι om. Arist. 7 ἄλλων om. F 8 ὥσπερ a Ammon.: ὡς CF ἄχροια] ὠχρία C 9 ποιότης ἐστίν (λέγεται om.) C 10 post λέγεται add. ex Marc. 217 Ὅσα δὲ ἀπὸ ῥᾳδίως διαλυομένων καὶ ταχὺ ἀποκαθισταμένων γίγνεται, πάθη λέγεται, ποιότητες δ' οὔ. Τὸ οὖν λέγονται ποιοί τινες κατὰ ταύτας ἀντὶ τοῦ οὐκ ἐπιδέχονται τὸν ὅρον τῆς ποιότητος, καὶ ποιοὶ κατ' αὐτὰς λέγονται οἱ μετασχόντες. οὐ γὰρ ἐρυθρίας ἢ ὠχρίας ὁ ἐν τῷ καιρῷ μόνῳ τῆς αἰδοῦς ἢ τοῦ δέους ἐρυθρὸς ἢ ὠχρὸς γεγονώς. οὐ λέγονται δέ, ἐπειδὴ οὐδὲ ἀναμένει τὴν προσηγορίαν ἡ μεταβολή, ἀλλ' ἀνάγεται τὰ πάθη ταῦτα ὑπὸ τὸ πάσχειν. ἠρυθριακέναι γὰρ καὶ ὠχριακέναι μόνον λέγεται καὶ πεπονθέναι τι, ἅπερ ἐστὶ πάσχειν. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ἐν ψυχῇ φησιν. οὐ γὰρ ὀργίλος ὁ ἐν τῷ λυπεῖσθαι μόνον ὀργισθείς a
13 τῆς ποιότ. C 14 εἴδους C 16 γὰρ om. C 17 ἐλέγετο] p. 137,20 sq. 18 θεωρεῖται — ἐμψύχων om. F 19 ποτὲ φέρ.] πολλάκις φέρεται C 20 μίμημα a τῶν om. F 21 εἰκότες C

p. 10a12 Ἔτι δὲ πρὸς τούτοις εὐθύτης καὶ καμπυλότης, καὶ εἴ 114v τι τούτοις ὅμοιόν ἐστι.

Ἀπὸ γὰρ εὐθύτητος παρωνύμως εὐθεῖα γραμμὴ λέγεται, ἀπὸ δὲ τῆς καμπυλότητος ἡ καμπύλη, καὶ ἔστι πάθη τῆς γραμμῆς ἡ εὐθύτης καὶ ἡ καμπυλότης· ἰστέον γὰρ ὅτι τεσσάρων τούτων ὄντων ἐφεξῆς ἀλλήλοις, τοῦ τε | σημείου καὶ τῆς γραμμῆς καὶ τῆς ἐπιφανείας καὶ τοῦ σώματος, τὸ 115r μὲν σημεῖον ἅτε ἀμερὲς ὂν οὔτε πάθος ἀνεδέξατο οὔτε σχῆμα, πολλῷ δὲ πλέον οὐδὲ μορφήν, ἡ δὲ γραμμὴ μίαν ἔχουσα διάστασιν πάθος μόνον ἀνεδέξατο (ἢ γὰρ καμπύλη ἐστὶν ἢ εὐθεῖα ἢ εἴ τις ἄλλη λέγεται), ἡ δὲ ἐπιφάνεια δύο διαστάσεις ἔχουσα, τήν τε κατὰ μῆκος λέγω καὶ πλάτος, καὶ πάθος ἀνεδέξατο καὶ σχῆμα. πάθη μὲν οὖν ἐστι τῆς ἐπιφανείας τὸ στενόν τε καὶ τὸ πλατύ. σχήματα δὲ τρίγωνον ἢ τετράγωνον καὶ ὅσα τοιαῦτα· διότι γὰρ πᾶσα ἐπιφάνεια ὑπὸ γραμμῶν περιέχεται (ἐπιφανείας γάρ, φησὶν Εὐκλείδης, πέρατα γραμμαί), διὰ τοῦτο εἰκότως καὶ σχήματα ἀνεδέξατο· τὰ γὰρ σχήματα ἐκ γραμμῶν σύγκειται. τὸ μέντοι σῶμα τὰς τρεῖς ἔχον διαστάσεις, τήν τε κατὰ μῆκος καὶ βάθος καὶ πλάτος, καὶ πάθη ἀνεδέξατο καὶ σχήματα καὶ μορφάς· πάθη μὲν τὸ παχύ τε καὶ λεπτόν, σχήματα δὲ διότι ἢ κυβικόν ἐστιν ἢ κυλινδρικὸν ἤ τι τοιοῦτον. ἀλλὰ δὴ καὶ μορφὴν ἐπιδέχεται τὸ ἔμψυχον σῶμα.

p. 10a16 Τὸ δὲ μανὸν καὶ τὸ πυκνὸν καὶ τὸ τραχὺ καὶ τὸ λεῖον δόξειε μὲν ἂν ποιόν τι σημαίνειν, ἔοικε δὲ ἀλλότρια τὰ τοιαῦτα εἶναι τῆς περὶ τὸ ποιὸν διαιρέσεως· θέσιν γάρ τινα μᾶλλον φαίνεται τῶν μορίων ἑκάτερον δηλοῦν. |

Διότι γὰρ διάκειταί πως κατὰ τὴν μάνωσιν ἢ τὴν πύκνωσιν καὶ 115v τὴν τραχύτητα καὶ τὴν λειότητα καὶ ἀπ' αὐτῶν ὀνομάζεται τὰ μετέχοντα, δόξαν τινὰ ἔχουσι ποιοτήτων, οὐκ ἀληθὲς δὲ τοῦτο, ὑπὸ τὸ κεῖσθαι δὲ μᾶλλον ἀναχθήσεται· θέσιν γάρ τινα σημαίνουσι· πυκνὸν γάρ ἐστιν οὗ τὰ μόρια σύνεγγυς κεῖται ὡς μὴ δύνασθαι δέξασθαι ἑτερογενὲς σῶμα,

5 ἰστέον γὰρ om. C γὰρ] δὲ a 7 ἅτε om. C 9 ἐπεδέξ. F εἰ] ἡ CF 10 ante πλάτος add. κατὰ C 11 ἐδέξ. C 14 εὐκλ. φησίν coll. F (cf. Euclidis def. VI) εἰκότως] ὄντως C 15 σύγκεινται F 17 ἐδέξατο a μορφήν C λεπτόν ex χαλεπόν corr. F 18 κυβιστικόν C: κωνικόν F 19 post σῶμα add. ex Marc. 217 διὰ τί δὲ προσέθηκε· καὶ εἴ τι τούτοις ὅμοιόν ἐστι; διὰ τὰ ἄπιρα τὰ μεταξὺ εὐθέος καὶ περιφεροῦς περὶ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον θατέρου μετέχειν, τουτέστιν ἑλικοειδῆ πάντα. ποιότητες δὲ ταῦτα· δι' αὐτὰς γὰρ ποιά τινα λέγεται τὰ μετασχόντα. τρίγωνον γὰρ καὶ τὸ μετεχόμενον καὶ μετέχον καὶ εὐθὺ καὶ καμπύλον καὶ ἑλικοειδές a 21 μὲν om. F post ἂν add. φησι F 23 ἑκάτερα F: ἕκαστον a 24 κατὰ] περὶ F 25 ὀνομάζονται F 26 ante οὐκ add. φησίν a 27 ἀναχθήσονται Fa 28 σῶμα] ὄνομα F

μανὸν δὲ τὸ διεστηκότα ἔχον τὰ μόρια ὡς δύνασθαι δέξασθαι ἑτερογενὲς 115v σῶμα. πάλιν λεῖον λέγομεν τὸ ἴσα ἀλλήλοις ἔχον τὰ μόρια καὶ ἴσως ἐξέχοντα, τραχὺ δὲ τὸ ἄνισα ἀλλήλοις κατὰ τὰς ἐξοχὰς ἔχον τὰ μόρια, οἷον λεῖον μὲν τὸ μῆλον (ὁμαλὴ γὰρ τούτου ἐστὶν ἡ ἐπιφάνεια), τραχὺ δὲ τὸ πρόσωπον, διότι ἐξ ἀνωμάλων καὶ ἀνίσων σύγκειται μορίων, στόματος καὶ ῥινὸς καὶ ὀφθαλμῶν καὶ τῶν λοιπῶν τῶν μὲν προπετῆ ἐχόντων τὴν θέσιν τῶν δὲ κοίλην· οὐκοῦν θέσιν τινὰ μᾶλλον φαίνεται τὰ μόρια αὐτῶν δηλοῦντα. καὶ τὸ μὲν τραχὺ καὶ τὸ λεῖον ὁμολογουμένως ὑπὸ τὸ κεῖσθαι ἀνάγονται διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, μανὸν δὲ καὶ πυκνὸν ἐνταῦθα μόνον ἔλαβε τὸ ἐξ ἐπιτεχνήσεως· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ὑπὸ τὸ κεῖσθαι ἀναγόμενον, οἷον εἴ τις τὸν ἱμάντα ἐκτείνας μανὸν ποιήσει· οὐ γὰρ ὅλος δι' ὅλου μανοῦται, ἀλλά τινων μορίων αὐτοῦ ἡ θέσις ἀμείβεται τῷ μᾶλλον ἀφεστηκέναι ἀλλήλων. πάλιν εἴ τις τὴν χεῖρα πληρώσειε καρύων, τὸ ἐκ πάντων σῶμα μανὸν λέγεται παρὰ τὸ μὴ ἓν εἶναι· μανὸν γὰρ λέγεται τὸ μὴ ἓν ὄν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πυκνόν· ἐὰν γὰρ νοήσωμεν τὰ κάρυα συντεθρυμμένα, τὸ ἐκ πάντων σῶμα πυκνὸν ἔσται. καὶ πάλιν εἴ τις τὸν πόκον τῶν ἐρίων συνεσφιγμένον καὶ πεπυκνωμένον διαξαίνων | ἀραιὸν 116r ποιήσει, μανὸν λέγομεν. καὶ ταύτην μὲν τὴν τεχνικὴν μάνωσιν ἢ πύκνωσιν ὑπὸ τὸ κεῖσθαι εἰκότως ἐνταῦθα ἀνάγει ὡς πρὸς εἰσαγομένους διαλεγόμενος, διότι κατὰ τὴν τῶν μορίων θέσιν ἢ πυκνὰ ἢ ἀραιὰ ταῦτα λέγονται. οὐκ εἰσὶ δὲ ποιότητες, μήτε φυσικὴν ἔχοντα τὴν μάνωσιν ἢ πύκνωσιν μηδὲ ὅλα δι' ὅλων ἢ πυκνὰ ὄντα ἢ μανά, ἀλλὰ κατὰ μόνην τὴν τῶν μορίων θέσιν, οὐχὶ δὲ καὶ αὐτῶν τῶν μορίων ἀναδεξαμένων τὴν ὁμοίαν τῷ ὅλῳ μάνωσιν.

Ἐν δὲ τῇ Φυσικῇ ἀκροάσει ποιότητα εἶναι βούλεται τὴν φυσικὴν μάνωσιν ἢ πύκνωσιν τὴν περὶ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ καταγινομένην ὑποκείμενον· οἷον τὸ ὕδωρ φυσικὴν ἔχον πυκνότητα καὶ ὅλον δι' ὅλου ἑαυτοῦ πυκνὸν ὂν ἐὰν ταύτην ἀποβαλὸν ἀραιωθῇ, ἀὴρ γίνεται, διὸ τὸ ξεστιαῖον ὕδωρ ποιήσειε τυχὸν δεκαξεστιαῖον ἀέρα. καὶ τοῦτο γίνεται οὐκ εἰς μικρὰ μόρια τοῦ ὕδατος κατακερματιζομένου, ὥσπερ εἴ τις κονιορτοῦ τὴν χεῖρα πληρώσας ῥίψειεν ἐν ἀέρι καὶ πλεῖστον καταλάβοι τόπον ὁ κονιορτὸς τῷ

---

1. 2 μανὸν — σῶμα om. F 2 ante ἔχον add. κατὰ τὰς ἐξοχὰς a 5 ἀνωμάλλων F 7 ἐκφαίν. C 8 δηλοῦντα a Ammon.: δηλοῦν codd. 9 ἀνάγεται C 10 μόνον om. C ὑπὸ] ἐπὶ a 11 ὅλως Fa 12 ἡ θέσις αὐτοῦ coll. C τῷ] τὸ F[1] 13 ἀφεστῶτα C ἀλλήλοις F πληρώσει C 14 εἶναι] ὄν Ca 15 γὰρ om. F 15. 16 συντεθημένα C 16 πυκνὸν] μανὸν F 18 μανὸν λέγομεν Laur. 72,1: om. CFa; sed eicias καὶ (16) — λέγομεν τέχνην F 19 ἐντ. εἰκ. coll. C 22 δι' ὅλων] διόλου a: in lac. VII litt. om. C μανὰ ὄντα ἢ πυκνὰ coll. C 23 ἀναδεξαμένων τὴν in lac. VII litt. om. C 24 τῶν ὅλων a 25 ἐν δὲ τῇ Φυσ. ἀκρ.] Δ 9 p. 216b30 sq. ποιότητας Fa φυσικὴν in lac. VII litt. om. C 27 ἔχει C πυκν.] ποιότητα F ἑαυτῷ C 28 διὸ τὸ Paris. 2051: διότι τὸ CF: διότι a ξεστιαῖον] ἀραιὸν C 29 δέκα ξέστας ἀέρος a μακρὰ C 31 ῥίψει Fa καταλάβῃ F τόπον] ἀέρα C

ἐξηπλῶσθαι τὰ μόρια αὐτοῦ, ἐπεὶ εἰ τοῦτο ἦν, ἔδει καὶ ἡμᾶς εἰς μικρὰ 116r διασκεδαννόντας τὸ ὕδωρ ἀέρα ποιεῖν. εἰ δέ τις εἴποι ʽἀλλ᾽ οὐ δυνάμεθα ἡμεῖς εἰς λεπτότατα οὕτω κατακερματίζειν τὸ ὕδωρ᾽, ἀλλ᾽ εἰ καὶ μὴ ἔργῳ δυνάμεθα, οὐδ᾽ ἂν τῷ λόγῳ ὑποθώμεθα, οὐδὲ οὕτως τοῦτο δυνατόν ἐστι; τὰ γὰρ μόρια πάντως τοῦ ὕδατος ὑδάτιά ἐστι· τὰ γὰρ μέρη τῷ ὅλῳ εἰσὶν ὅμοια κατ᾽ οὐσίαν, καὶ ἐξ ὧν ἕκαστον σύγκειται, εἰς ταῦτα καὶ διαλύεται. εἰ οὖν τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν ὁμοίων μερῶν σύγκειται ὑδάτων ὄντων (τὰ γὰρ μέρη, ὡς εἴπομεν, τῷ ὅλῳ ὅμοια), καὶ εἰς ταῦτα πάντως ἀναλυόμενον μερίζεται. ἔμελλε δὲ μηδὲ συνεχὴς εἶναι ὁ ἀήρ, ἀλλὰ κεναῖς χώραις μεταξὺ διαλαμβάνεσθαι· ἀνάγκη γὰρ ἢ συνεχῆ εἶναι τὰ μόρια τοῦ ὕδατος ἢ διῃρῆσθαι· ἅπτεσθαι γὰρ ἀδύνατον· ἁπτόμενα γὰρ | εὐθὺς 116v συνεχῆ γίνεται διὰ τὴν ὑγρότητα. εἰ μὲν οὖν διῄρηται, οὐ συνεχὴς ὁ ἀήρ, ὅπερ ἐστὶ ψεῦδος καὶ παρὰ τὴν ἐνάργειαν. εἰ δὲ συνῆπται, ὕδωρ ἔσται πάλιν τὸ ὅλον καὶ οὐκ ἀήρ. ὥστε οὐ κατακερματιζόμενον τὸ ὕδωρ ποιεῖ τὸν ἀέρα, ἀλλὰ πάντῃ τρεπόμενον καὶ ἀλλοιούμενον. ὅτι δὲ ποιότητές εἰσι ταῦτα, σαφῶς δείκνυσιν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Φυσικῇ· λέγει γὰρ ὅτι ὥσπερ τὸ σῶμα ποιοτήτων ὂν δεκτικὸν μεταβάλλει κατὰ ταύτας καθ᾽ ὅλον ἑαυτὸ ἐκ λευκοῦ μέλαν γινόμενον καὶ ἐκ μέλανος λευκόν, οὕτως ἐπειδὴ καὶ ἡ μανότης καὶ ἡ πυκνότης εἰσὶ ποιότητες, εἰκότως καὶ κατὰ ταύτας τὸ σῶμα μεταβάλλει. καὶ δεχόμενον μὲν πυκνότητα γίνεται ὕδωρ, ἔτι δὲ μᾶλλον πυκνούμενον γίνεται γῆ, μεταβάλλον δὲ ἐκ πυκνότητος εἰς μανότητα γίνεται ἀήρ, ἔτι δὲ μᾶλλον μανωθὲν γίνεται πῦρ. ἡ μὲν οὖν φυσικὴ μάνωσις ἢ πύκνωσις ἡ περὶ ἓν καταγινομένη ὑποκείμενον ποιότης ἐστίν, εἰ δὲ μὴ περὶ ἓν ἀλλὰ περὶ πλείονα σώματα καταγίνεται, κἂν φυσικὴ ᾖ, οὐ λέγεται ποιότης, ἀλλὰ θέσις, οἷον ἡ τῶν ὀδόντων πυκνότης ἢ μανότης· εἰ γὰρ καὶ ἐκ φύσεώς ἐστιν, ἀλλὰ τῷ μὴ περὶ ἓν γίνεσθαι ὑποκείμενον ἀλλὰ περὶ πλείονα τοὺς ὀδόντας, οὐ λέγεται ποιότης, θέσις δὲ μᾶλλον. ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον.

Τοῦ δὲ Ἀριστοτέλους τὴν μὲν εὐθύτητα καὶ καμπυλότητα ποιότητας εἶναι λέγοντος, τραχύτητα δὲ καὶ λειότητα μηκέτι ποιότητας, θέσιν δὲ μόνην τῶν μορίων εἶναι τὸ τραχὺ καὶ τὸ λεῖον, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, ἀποροῦσί τινες ὅτι μήποτε καὶ τὸ εὐθὺ καὶ καμπύλον θέσιν μόνην τῶν

2 σκεδαννόντα F: σκεδαννύντας a 3 λεπτότατα Paris. 2051: λεπτότητα CFa οὕτω om. C 4 οὐδ᾽ ἂν] ἀλλ᾽ οὖν C οὐδὲ] δὴ ὅτι C 5 ὑδάτιά] ὕδατά C 6 εἰς ταῦτα] ἐνταῦθα F 7 γοῦν C ὁμοίων a: ἰδίων codd. μορίων C 8 εἴρηται a 8. 9 ἀναλυόμενα a: ἀναλόγως C 9 μηδὲ] μὴ a 11 ἅπτεσθαι δὲ ἀδ. F 15 ποιεῖται F 16 σαφῶς om. F δείκνυσιν ὁ Ἀρ.] cf. Zelleri Phil. Gr. II, 2³ p. 414 sq. 17 κατὰ] καὶ C 18 καθόλου a ἑαυτῷ F¹ 19 ἐπειδὴ post πυκνότης coll. C 20 κατὰ om. C 22 πῦρ γίν. coll. F μαν. μᾶλλον coll. a 23 οὖν om. C ἢ] καὶ ἡ F 24 εἰ] ἢ C: ἡ a καταγινομένη a 25 οἷον] ὡς C 26 ἤτοι F καὶ om. C τῷ] τὸ a 28 ἀλλὰ θέσις (δὲ μᾶλλον om.) F 29 ποιότητα C 31 ἔφθημεν εἰπόντες] p. 152,26 32 τὸ καμπ. F

μορίων δηλοῖ, εἴπερ εὐθεῖα γραμμή ἐστιν ἥτις ἐξ ἴσου τοῖς ἐφ' ἑαυτῆς 116v σημείοις κεῖται ἢ πάλιν ἧς τὰ μέσα τοῖς ἄκροις ἐπιπροσθεῖ· δῆλον γὰρ ὅτι κἀνταῦθα ἡ τοιάδε θέσις τῶν τῆς γραμμῆς μορίων | ποιεῖ τὴν εὐ- 117r θεῖαν, ὥστε μηδὲν αὐτῆς μόριον ἐκτὸς ἢ ἐντὸς νεύειν ἀλλ' ἐπιπροσθεῖν διὰ τὴν ἰσότητα τὰ μέσα τοῖς ἄκροις. καὶ τὸ καμπύλον δὲ μόνῃ τῇ τῶν μορίων θέσει τῆς εὐθύτητος διαφέρει· τῶν γὰρ μορίων αὐτῆς ἐπικαμπτομένων καὶ τῶν μὲν ἐκτὸς τῶν δὲ ἐντὸς νευόντων συμβαίνει τὴν καμπυλότητα γενέσθαι. ἢ οὖν καὶ τὸ τραχὺ καὶ τὸ λεῖον ποιότητες, ἢ εἰ ταῦτα θέσιν μόνην τῶν μορίων σημαίνει, τὸ αὐτὸ ἂν σημαίνοι καὶ τὸ εὐθὺ καὶ τὸ καμπύλον. ἡ μὲν οὖν ἀπορία τοιαύτη. ἐπιλυόμεθα δὲ αὐτὴν τοῦτον τὸν τρόπον· οὐκ ἔστι ταὐτὸν καμπύλην εἰπεῖν γραμμὴν καὶ κεκλασμένην· ἡ μὲν γὰρ κεκλασμένη γραμμὴ οὐκ ἀμείβει τὸ τῆς εὐθείας εἶδος, ᾗ εὐθεῖα εἴη, ἀλλὰ μόνον ἡ μία δύο γίνεται καὶ γωνίαν ποιεῖ, ἡ δὲ καμπύλη ἄλλο τὸ εἶδος ἔχει παρὰ τὴν εὐθεῖαν· τὸ γὰρ καμπύλον τὸ περιφερὲς σημαίνει. ὅτι δὲ κατ' εἶδος ἐξήλλακται ἡ περιφέρεια τῆς εὐθείας, πολλαχόθεν δῆλον. πρῶτον μὲν ὅτι τῆς περιφερείας πᾶν μόριον παντὶ μορίῳ ἐφαρμόζει, ὥσπερ καὶ τῆς εὐθείας πάλιν τὰ μόρια ἅπαντα ἀλλήλοις ἐφαρμόζουσιν· οὐδὲν δὲ μόριον εὐθείας οὐδενὶ μορίῳ περιφερείας ἐφαρμόζει. δεύτερον εἰ τὰ ἐξ εὐθειῶν συγκείμενα σχήματα κατ' εἶδος διενήνοχε τῶν ἐκ περιφερείας συγκειμένων, καὶ ἡ εὐθεῖα ἄρα τῆς περιφερείας κατ' εἶδος ἐξαλλάσσει. ἔτι εὐθεῖα μὲν γραμμὴ οὔτε μία σχῆμα ἀποτελεῖ οὔτε δύο, ἀλλὰ τοὐλάχιστον τρεῖς, ὅθεν πρῶτον τῶν εὐθυγράμμων σχημάτων καὶ ἁπλούστατον τὸ τρίγωνον ἐκ τριῶν εὐθειῶν περιεχόμενον· ἡ δὲ περιφερὴς μία οὖσα ποιεῖ τὸ τοῦ κύκλου σχῆμα· κύκλος γάρ ἐστι σχῆμα ἐπίπεδον ὑπὸ μιᾶς γραμμῆς περιεχόμενον καὶ τὰ ἑξῆς. εἰ τοίνυν ἰδέας διαφόρου ἡ εὐθεῖα τετύχηκε καὶ ἡ περιεφέρεια, οὐκ ἄρα τῇ θέσει μόνῃ τῶν μορίων διενηνόχασι. τὸ μέντοι τραχὺ καὶ τὸ λεῖον | μόνῃ τῇ 117v θέσει τῶν μορίων διαφέρει. ὅθεν οὐδὲ ἐξαλλάσσεται παρὰ ταῦτα κατ' εἶδος τὸ ὑποκείμενον, ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ μένοντος εἴδους τῆς ἐπιφανείας ἡ αὐτὴ τραχεῖα καὶ λεία γίνεται· οἷον εἰ τετράγωνον εἴη χωρίον, εἶτα τὰ μέν τις ὀρύξας κοιλανεῖ, τὰ δὲ ἐπεγείρει, τραχὺ γίνεται μένον τετράγωνον. καὶ ἐὰν πάλιν τὰ τῶν μορίων ἐξέχοντα περιξέσας τὰς κοιλότητας ἀναπληρώσῃ, λεῖον γίνεται μὴ ἐξαλλάξαν τὸ τοῦ τετραγώνου εἶδος μηδὲ ποιότητά

1 ἑαυτοῖς F   2 γὰρ] δὲ a   4 ἐπιπροσθεῖναι C: ἐπιπροσθεῖ F   5 διὰ om. C: κατ' F τὴν om. F   μόνον C   διαφέρειν CF   8 γίγνεσθαι a   pr. ἢ Laur. 72,1: εἰ CFa   8. 9 ἢ εἰ ταῦτα] εἰσι ταῦτα δὲ a   9 μόνην superscr. C   σημαίνοι Paris. 1928: σημαίνῃ C: σημαίνει Fa   10 εὐθὺ καὶ τὸ καμπ.] τραχὺ καὶ τὸ λεῖον Ca ἐπιλυσόμεθα Ca   11 τούτῳ τῷ τρόπῳ C: τὸν τρόπον τοῦτον a   γρ. καμπ. εἰπεῖν coll. C   13 ᾗ a: εἰ CF   17 προσαρμόζει C   καὶ εἰ a   ἀλλ. ἅπαντα coll. a   19 δεύτερον δὲ C   21 διαλάσσει (sic) C   ἔτι] ὅτι C οὔτε] οὐδὲ C   23 ἁπλούστατον Marc. 217: ἁπλουστάτων CFa   περιεχόμενόν ἐστι Ca   25 ἐπίπεδον om. CF   26 τετύχηκε ἡ εὐθεῖα coll. a   27 alt. τὸ om. F 28 παρὰ] περὶ Fa   31 ἐπεγείρῃ F   γίνεται iter. C   μένον] μὲν CF 33 μὴ] τὸ F[1]

τινα προσλαβόν, ἀλλὰ μόνον τὴν τῶν μορίων ἐξαμεῖψαν θέσιν. ὥστε 117v καλῶς τὴν μὲν εὐθύτητα καὶ καμπυλότητα, τοῦτ' ἔστι περιφέρειαν, ποιότητας εἶπεν ὁ Ἀριστοτέλης, τὸ δὲ τραχὺ καὶ τὸ λεῖον κατὰ μόνην τὴν τῶν μορίων διαφέρειν θέσιν.

p. 10a25 Ἴσως μὲν οὖν καὶ ἄλλος ἄν τις φανείη τρόπος ποιότητος, ἀλλ' οἵ γε μάλιστα λεγόμενοι σχεδὸν οὗτοί εἰσι.

Παραδοὺς ἡμῖν τὰ τέσσαρα τῆς ποιότητος εἴδη ἐπάγει τὸ συμπέρασμα καί φησιν ὅτι οὗτοι οἱ τρόποι τῆς ποιότητος. βουλόμενος δὲ ἡμᾶς μὴ ἐπαναπαύεσθαι τοῖς παρ' αὐτοῦ λεγομένοις μηδὲ ἀργοὺς μένειν καὶ ἑτεροκινήτους, ἀλλ' ἔχειν τι αὐτοκίνητον καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ζητεῖν, φησὶν ὅτι ἴσως ἂν φανείη καὶ ἄλλος τρόπος ποιότητος. οὐκ ἔστι δὲ κατὰ ἀλήθειαν ἕτερος παρὰ τοὺς παραδεδομένους τρόπους, ὡς ἥ τε διαίρεσις ἔδειξε καὶ ἡ τῶν παλαιοτέρων καὶ ἐμφρόνων ἀνδρῶν ζήτησις.

p. 10a27 Ποιότητες μὲν οὖν εἰσιν αἱ εἰρημέναι, ποιὰ δὲ τὰ κατὰ ταύτας παρωνύμως λεγόμενα.

Διαλεχθεὶς περὶ τῆς ποιότητος νῦν περὶ τοῦ ποιοῦ διαλέγεται· καὶ γὰρ περὶ ἀμφοτέρων τὴν ἐπιγραφὴν ἐποιήσατο. ποιότητες μὲν οὖν εἰσιν οἷον ἡ λευκότης ἡ μελανία καὶ τὰ τοιαῦτα, ποιὸν δὲ τὸ μετέχον τῶν ποιοτήτων, | οἷον τὸ λευκὸν σῶμα καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ αἱ μὲν ποιότητες 118r μετέχονται, τὰ δὲ ποιὰ μετέχει. παρωνύμως δὲ τὰ ποιὰ ἀπὸ τῶν ποιοτήτων λέγονται, ὡς πολλάκις εἴρηται. οὐ πάντα δὲ παρωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεται, ἀλλά τινα καὶ ὁμωνύμως, ἢ οὐδὲ ὅλως ἀπ' αὐτῶν ὀνομάζεται· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ εἶπεν ἢ ὁπωσοῦν.

p. 10a29 Ἐπὶ μὲν οὖν τῶν πλείστων καὶ σχεδὸν ἐπὶ πάντων παρωνύμως λέγεται.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου τοῦ περὶ ποιότητος εἶπεν ἐκείνην εἶναι ποιότητα ἀφ' ἧς παρωνύμως τὰ μετέχοντα ὀνομάζεται, ὁλοσχερέστερον ἀποφηνάμενος περὶ αὐτῆς καὶ οὐκ ἀκριβῶς (οὐ γὰρ πάσῃ παρακολου-

---

1 τινα om. F ἐξαλλάξαν C 2. 3 ποιότητα C 3 δὲ om. C alt. τὸ om. C 4 θέσιν διαφ. coll. C διάθεσιν F 5 ἄλλως F ἄν om. F 6 ποιότητος om. F τοσοῦτοι a 7 καὶ τὸ συμπ. a 10 αὐτοὺς ἡμᾶς coll. F an καὶ καθ' ἡμᾶς αὐτ. ζητεῖν? φασὶν F 11 καὶ ἄλλος φαν. coll. F τῆς ποιότ. C 12 post ἕτερος add. τρόπος C παραδεδ.] δεδ. F 13 ὁμοφρόνων C: ἐχεφρόνων a 15 κατ' αὐτὰς Fa 19 τὸ om. Fa post σῶμα add. μέλαν γλυκὺ πικρὸν ἢ σώφρων ψυχὴ ἢ θυμώδης a post τοιαῦτα add. σωματικά τε καὶ ψυχικά a 22 ὀνομάζονται F 23 καὶ om. C post ὁπωσοῦν add. ἄλλως ἀπ' αὐτῶν a (fort. recte)

θεῖ τοῦτο ποιότητι), νῦν ἀναλαμβάνει τὸν λόγον καὶ ἀκριβέστερον ἀποφαί- 118r νεται ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν πλείστων ἀληθὴς ὁ λόγος τὸ παρωνύμως ἀπὸ τῆς ποιότητος ὀνομάζεσθαι τὰ μετέχοντα (ἀπὸ γὰρ τῆς λευκότητος ὁ λευκὸς λέγεται καὶ ἀπὸ τῆς γραμματικῆς ὁ γραμματικός), ἐπ' ἐνίων δὲ ποιοτήτων διὰ τὸ μὴ κεῖσθαι ὀνόματα ταῖς ποιότησιν οὐ λέγεται παρωνύμως ἀπ' αὐτῶν τὰ μετέχοντα. | τοῦτο δὲ συμβέβηκεν ἐπὶ τοῦ δευτέρου εἴδους 118v τῆς ποιότητος, τοῦ κατὰ δύναμιν καὶ ἀδυναμίαν· οὔτε γὰρ ὁ δρομικὸς οὔτε ὁ πυκτικός, οἱ φυσικήν τινα ἐπιτηδειότητα ἐν τούτοις ἔχοντες, παρωνύμως ἀπὸ τούτων τῶν δυνάμεων λέγονται· οὐδὲ γὰρ κεῖται ὀνόματα ταῖς δυνάμεσι ταύταις διὰ τὸ τὴν συνήθειαν τοῖς τελείοις τῶν πραγμάτων καὶ κατ' ἐνέργειαν οὖσιν ἐσπουδακέναι θεῖναι τὰ ὀνόματα· τὸ γὰρ πυκτικὸς ἢ δρομικὸς ἀπὸ τῶν κατ' ἐνέργειαν ἐπιστημῶν, τῆς τε πυκτικῆς λέγω καὶ δρομικῆς, ὀνομάζονται. καὶ τί λέγω ἐπὶ τῶν δυνάμεων αἷς οὐ κεῖται ὀνόματα, ὅπου γε καὶ ἐπί τινων ποιοτήτων ἐχουσῶν ὀνόματα οὐ λέγεται ἀπ' αὐτῶν παρωνύμως τὰ μετέχοντα; ἀπὸ γὰρ τῆς ἀρετῆς οὐ λέγεται ὁ μετέχων ἐνάρετος ἀλλὰ σπουδαῖος. ἐνίοτε δὲ καὶ ὁμωνύμως ἀπὸ τῶν ποιοτήτων λέγονται τὰ μετέχοντα, ὡς ἀπὸ τῆς γραμματικῆς ἡ γραμματικὴ γυνὴ καὶ ἀπὸ τῆς μουσικῆς ἡ μουσική. διό, ὡς εἶπον, ἀκριβέστερον ἡμῖν τὸν λόγον παραδιδοὺς ἐνταῦθα τῆς ποιότητος προσέθηκε τὸ ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως ἀπ' αὐτῶν.

p. 10b12 Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης κατὰ τὸ ποιόν, οἷον δικαιοσύνη ἀδικίᾳ ἐναντίον καὶ λευκότης μελανίᾳ. |

Ἐπὶ τὸ ἴδιον τῆς ποιότητος μέτεισι τῷ αὐτῷ κανόνι τῆς διδασκα- 119r λίας κεχρημένος ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν. φησὶν οὖν ἴδιον ποιότητος τὸ ἐπιδέχεσθαι ἐναντιότητα. εἰκότως· κυρίως γὰρ ἡ ἐναντιότης περὶ τὴν ποιότητα θεωρεῖται· καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν ἡ ἐναντιότης κατὰ τὴν ποιότητα ἐθεωρεῖτο· καὶ γὰρ ἡ οὐσία διὰ ταύτην τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτικὴ καὶ τῶν πρός τι τὰ ἐπιδεχόμενα τὴν ἐναντίωσιν ἐκ τῆς τοῦ ποιοῦ ἐλαμβάνοντο κατηγορίας. κυρίως μὲν οὖν, ὡς ἔφθην εἰπών, ἡ ἐναντιότης περὶ τὴν ποιότητα θεωρεῖται. οὐκ ἐν πάσῃ δὲ τῇ ποιότητί ἐστιν ἐναντιότης· ταῖς γὰρ μεταξὺ τῶν ἐναντίων ποιοτήτων

---

2 μὲν om. a   ἀληθές ἐστι (ὁ λόγος om.) C   τὸ] τῷ a   4 λέγεται om. C   7. 8 οἱ δρομικοὶ οὔτε οἱ πυκτικοὶ a   8 ἔχοντες ante ἐπιτ. coll. C   9 τούτων τῶν] τῶν τοιούτων C   ὀνόματα a: ὄνομα CF   11. 12 πυκτικὸν ἢ δρομικὸν C   13 τῆς δρομικῆς a   14 λέγονται Fa   16 ἐνάρ.] ἀρεταῖος a   17 γραμματικῆς ἐπιστήμης a   18 εἶπεν F (cf. 156, 23)   19 τὸ om. C   20 post αὐτῶν add. προσέθηκε δὲ ταῦτα διὰ τὰ ἀκατονόμαστα καὶ ἑτερώνυμα a   22 ἡ λευκ. F   24 κεχρημ.] χρώμενος (iteratum) C   25 post εἰκότως add. καὶ γὰρ ἐν σώματι τὸ λευκὸν τῷ μέλανι καὶ ἐν ψυχῇ ἡ δικαιοσύνη τῇ ἀδικίᾳ καὶ ἐν τῷ συναμφοτέρῳ ἡ ὑγεία τῇ νόσῳ a   26 περὶ] κατὰ Ca   28 τῶν πρός] τὰ πρός a   31 ἡ ἐναντ. a   ἐναντίων om. F   ποιοτήτων om. C

ποιότησιν οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, οἷον τῷ πυρρῷ ἢ τῷ ὠχρῷ ἢ τοῖς τοι- 119r
ούτοις. ἀλλ' οὐδὲ τοῖς σχήμασιν οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, τῷ τριγώνῳ λέγω καὶ τῷ κύκλῳ καὶ τοῖς τοιούτοις. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ποιοῖς ὑπάρχει ἐναντιότης· λέγεται γὰρ τὸ λευκὸν τῷ μέλανι ἐναντίον καὶ τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ.

p. 10b17 Ἔτι ἐὰν τῶν ἐναντίων θάτερον ᾖ ποιόν, καὶ τὸ λοιπὸν ἔσται ποιόν. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα προχειριζομένῳ τὰς ἄλλας κατηγορίας.

Δῆλον γὰρ ὅτι ὑφ' ἣν κατηγορίαν ἀνάγεται ἕτερον τῶν ἐναντίων, 30
ὑπὸ ταύτην καὶ τὸ ἕτερον ἀναχθήσεται ἐκ τοῦ | μὴ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπὸ 119v
ἄλλην κατηγορίαν αὐτὸ ἀναφέρειν· τῶν γὰρ ἐναντίων τὸ αὐτὸ γένος ἐστίν.

p. 10b26 Ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον τὰ ποιά· λευκὸν γὰρ μᾶλλον καὶ ἧττον ἕτερον ἑτέρου λέγεται.

Ἕτερον παρακολούθημα τοῦ ποιοῦ τὸ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ
ἧττον· λευκὸν γὰρ λευκοῦ μᾶλλον λευκὸν λέγεται καὶ αὐτὸ δὲ ἑαυτοῦ 10
λευκότερον. οὐδὲ τοῦτο δὲ πᾶσι παρακολουθεῖ. εἰκότως· εἴρηται γὰρ ὅτι ὅπου ἐναντιότης θεωρεῖται καὶ ἡ τῶν ἐναντίων μῖξις, ἐκεῖ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, ὅπου δὲ ἐναντιότης οὐκ ἔστιν οὐδὲ ἡ τῶν ἐναντίων μῖξις, οὐδὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον.

p. 10b30 Δικαιοσύνη γὰρ δικαιοσύνης εἰ λέγεται μᾶλλον καὶ 15
ἧττον, ἀπορήσειεν ἄν τις.

Ὅτι οὐκ ἐπὶ πάσης τῆς κατηγορίας ἁρμόσει τὸ λέγειν τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπιδέχεσθαι, δῆλον ἐξ ὧν τινες περὶ ταῦτα ἀποροῦσι, μὴ βουλόμενοι δικαιοσύνην δικαιοσύνης εἶναι μᾶλλον καὶ ἧττον καὶ ὑγείαν ὑγείας καὶ τὰ
τοιαῦτα. ἀλλ' ὁ μὲν Ἀριστοτέλης οὐ διήρθρωσεν ἡμῖν τὸν περὶ | τούτων 120r
λόγον. ἡμεῖς δὲ περὶ αὐτῶν ταῦτά φαμεν· λέγομεν γὰρ ὅτι τὰ μὲν ποιὰ ὁμολογουμένως τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἐπιδέχεται κατὰ τὸν εἰρημένον

1 ὀχρῷ C 2 οὐδέν om. F 5 ἔτι δὲ Arist. 6 ἐστι F ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα om. a Arist. 6. 7 προχειριζομένοις C: προχειριζομένων F 8 γὰρ om. F ἕτερον ed. Ald. 1546: ἕκαστον CFa 10 κατηγοριῶν C 12 καὶ (prius) om. Arist. 13 γὰρ om. F 15 λευκὸν (alt.) om. C: λευκοῦ F αὐτὸ] ἑαυτὸ (ex ἑαυτῷ corr.) F 16 οὐ a δὲ om. C δέ φησι a παρακ. πᾶσι coll. C καὶ εἰκ. a εἴρηται] p. 75,14 17 καὶ (post ἐκεῖ) om. CF 18. 19 ὅπου — ἧττον om. C 18 ἡ om. F 20 εἰ om. C λέγοιτο a 22 ὅτι δὲ a τῆς om. C alt. τὸ om. Ca 23 ἐπιδέχεσθαι] καὶ C μὴ] οἱ C 24 δικαιοσύνης δικαιοσύνην coll. C 25 τούτου C 27 τὸ (alt.) om. a

τρόπον, αὐτὴ μέντοι γε ἡ ποιότης ἡ λόγῳ ὁριστὴ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον 120r οὐκ ἐπιδέχεται, οἷον ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ὑγεία καὶ τὰ τοιαῦτα· δικαιοσύνη γὰρ δικαιοσύνης αὐτὴ καθ' αὑτὴν οὐκ ἂν εἴη μᾶλλον καὶ ἧττον· εἰ γάρ τι μὴ ἐπιδέχοιτο τὸν τῆς δικαιοσύνης ὁρισμόν, οὐδὲ δικαιοσύνη ὅλως ἐστίν· ὥσπερ γὰρ οἷς ἐφαρμόζει ὁ τοῦ ἀνθρώπου ὁρισμός, ἄνθρωποί εἰσιν οὐδὲν ἧττον, ἐφ' ὧν δὲ καὶ τὸ βραχύτατον τῶν ἐν τῷ ὁρισμῷ μὴ ἐφαρμόζει, οὐδὲ ὅλως ἄνθρωποί εἰσιν, ἢ τὸ λογικὸν ἢ τὸ ἐπιστήμης δεκτικὸν ὡς τοῖς ἀλόγοις ἢ τὸ θνητὸν ὡς τοῖς ἀγγέλοις, οὕτως εἴ τι μὴ ἔχοι ἀπαραλλάκτως τὸν τῆς δικαιοσύνης ὁρισμὸν ἢ τὸν τῆς ὑγείας ἤ τινος τῶν τοιούτων, οὐδὲ δικαιοσύνη τὸ τοιοῦτόν ἐστιν οὐδὲ ὑγεία οὐδὲ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν. τὰ μέντοι γε ποιὰ ταῦτα τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἐπιδέχεται, πρὸς ὃ ἕκαστον μετέχει τῆς ποιότητος εἴτε πλέον εἴτε ἔλαττον· τὸν γὰρ πλέον τῆς λευκότητος μετεσχηκότα ἢ τοῦ μέλανος μᾶλλον λευκὸν λέγομεν τοῦ πλέον μετεσχηκότος μελανίας ἢ λευκότητος. ὁμοίως δὲ καὶ δίκαιον μᾶλλον λέγομεν τὸν πλείονα τὴν πρὸς τὸ δίκαιον κοινωνίαν σπασάμενον καὶ ὑγιεινὸν τὸν ἄλλου μᾶλλον μετεσχηκότα τῆς ὑγείας, καὶ ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων ὁμοίως· ὥσπερ γὰρ τῆς ἐν πυρὶ θερμότητος οὐχ ὁμοίως πάντες οἱ περιεστηκότες, εἰ τύχοι, μεταλαμβάνουσιν, ἀλλ' οἱ μὲν ἐγγυτέρω μᾶλλον, ὅσῳ καὶ πλείονος ἀντιλαμβάνονται τῆς αὔρας, οἱ δὲ πορρωτέρω ἧττον, καίτοι τῆς τοῦ πυρὸς θερμασίας μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οὔσης, οὕτω καὶ ἐπὶ πασῶν τῶν ποιοτήτων οἴεσθαι χρὴ ὅτι αὗται μὲν καθ' ἑαυτὰς ἀνεπίτατοί εἰσι καὶ ἀνάνετοι, | ἐν ὑποκειμένοις δὲ γινόμεναι 120v τοῖς σώμασιν, ἐν οἷς καὶ πεφύκασι μίγνυσθαι, ἢ ἐπιτείνονται ἢ ἀνίενται τῇ τῶν ἐναντίων πλεῖον ἢ ἔλαττον ἐπιμίξει.

p. 11a5 Τρίγωνον δὲ καὶ τετράγωνον οὐ δοκεῖ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπιδέχεσθαι, οὐδὲ τῶν ἄλλων σχημάτων οὐδέν.

Ἔτι διὰ τούτων κατασκευάζει ὅτι οὐ πάσῃ ποιότητι ὑπάρχει τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον· οὐδὲ γὰρ τῶν σχημάτων οὐδενί· οὐδὲν γὰρ τρίγωνον τριγώνου μᾶλλον καὶ ἧττον (ἑκάτερον γὰρ τούτων ὁμοίως τὸν τοῦ τριγώνου λόγον ἐπιδέχεται) οὐδὲ κύκλος κύκλου, κἂν μυριοπλάσιος ᾖ· καὶ

---

1 μέντοι] μέν C τὸ (alt.) om. Ca 2 καὶ (pr.) om. F ὑγεία] ἀδικία C 4 τι] τοι CF 5 ἐφαρμόζοι C 7. 8 ἢ τὸ λογ.—ἀγγέλοις eicias ὡς τοῖς ἀλ. ἢ τὸ ἐπ. δεκτ. coll. a 8 εἴ τι] ἐστὶν εἰ a 9 ἔχοι] δέχοιτο a ἀπαραλάκτως C 12 ἐπιδέχονται F μετέσχε a τῆς τούτων ποιότητος C 13 τὸν] τὸ a μετέχοντα C: μετεσχηκὸς a τοῦ μέλ.] an τῆς μελανίας? 14 πλέον] μᾶλλον C 15 μᾶλλον — δίκαιον a: om. CF μᾶλλον λέγ. Paris. 2051: λέγ. μᾶλλον a κοινωνίας CF 15. 16 σπασάμενον Paris. 2051: ἀσπασάμενον Ca: παυσάμενον F 16 ἄλλου μᾶλλον] μᾶλλον τῶν ἄλλων a 19 αὔρας] πυρᾶς a 20 θερμότητος C 22 ἀνάν.] ἄνετοι C 24 πρὸς τῶν ἐναντίων a 25. 26 καὶ ἧττον om. Arist. 28 τὸ ἧττον a pr. γὰρ om. C 28. 29 τριγώνου μᾶλλον τρίγ. coll. C 29 post ἧττον add. λέγεται τρίγωνον a τούτων] τῶν τοιούτων C 30 μυριονταπλάσιος Fa

τούτων γὰρ ἑκάτερος ὁμοίως τὸν τοῦ κύκλου λόγον ἐπιδέχεται. καὶ 120v ἐπὶ τῶν ἄλλων δὲ ὡσαύτως, ἐφ' ὧν ὁ αὐτὸς λόγος ἀπαραλλάκτως ἐφαρμόζει.

p. 11a9 Τῶν δὲ μὴ ἐπιδεχομένων οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου ῥηθήσεται.

Ὃ βούλεται λέγειν διὰ τούτων, τοῦτό ἐστι· δεῖ, φησίν, ἐν οἷς τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον θεωρεῖται, ἐν τούτοις τὸν αὐτὸν ἐφαρμόζειν ὁρισμόν, οὐκ ἀπαραλλάκτως μέντοι· εἰ γὰρ ἀπαραλλάκτως ἐφαρμόζει, οὐκ ἐπιδέξονται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. οἷον ὑγιεινόν ἐστι τὸ συμμέτρως ἔχον πρὸς ὑγείαν· οὗτος ὁ λόγος ἐφαρμόσει καὶ γυμνασίῳ καὶ σιτίοις καὶ οὔροις καὶ πλείοσιν ἄλλοις. ἐπειδὴ τοίνυν πάντα τὸν αὐτὸν ὁρισμὸν ἐπιδέχονται, οὐκ ἀπαραλλάκτως δέ, ἀλλὰ τὸ μὲν γυμνάσιον ὡς φυλακτικὸν ὑγείας, τὸ δὲ 121r σιτίον ὡς ποιητικόν, τὰ δὲ οὖρα ὡς σημαντικά, εἰκότως καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἐπιδέχονται· μᾶλλον γὰρ ἐρεῖς τὸ γυμνάσιον τοῦ σιτίου ὑγιεινόν (τὸ μὲν γὰρ τὴν οὖσαν ὑγείαν φυλάττει, τὸ δὲ τὴν ἀπελθοῦσαν ἀνακαλεῖται), μᾶλλον δὲ τῶν οὔρων τὸ σιτίον· τοσοῦτον γὰρ μόνον τοῦ ὑγιεινοῦ μετέχουσι τὰ οὖρα τῷ σημαίνειν τὴν ὑγιεινὴν διάθεσιν. εἰ δὲ ἐπί τινων ὑπάρχει ἀπαραλλάκτως ὁ αὐτὸς ὁρισμὸς ἢ παντελῶς ἕτερος, ταῦτα τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον οὐκ ἐπιδέχεται· τὰ μὲν γὰρ πάντῃ ἕτερά εἰσι, τὰ δὲ πάντῃ ταὐτά, οἷον ἄνθρωπος καὶ ἵππος· οὐδεὶς γὰρ ἂν εἴποι τὸν ἄνθρωπον τοῦ ἵππου μᾶλλον ἄνθρωπον οὐδὲ τὸν ἵππον τοῦ κυνὸς μᾶλλον ἵππον, ἐπειδὴ ἕτερα παντελῶς εἰσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἄνθρωπον ἀνθρώπου μᾶλλον ἄνθρωπον κατ' αὐτὴν τὴν οὐσίαν οὐδὲ ἵππον ἵππου μᾶλλον ἵππον, ἐπειδὴ πάντῃ ἀλλήλοις εἰσὶ ταὐτὰ καὶ τὸν αὐτὸν ὁρισμὸν ἐπιδέχονται ἀπαραλλάκτως. ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐν χιόνι λευκὸν καὶ τὸ ἐν ἱματίῳ τὸν αὐτὸν λόγον ἐπιδέχονται, οὐκ ἀπαραλλάκτως δέ, εἰκότως μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου λέγεται· ἐπιδέχονται γὰρ τὸν αὐτὸν ὁρισμὸν οὐχ ὁμοίως ἑκάτερον, ἀλλ' ἡ μὲν χιὼν ὡς συμπεφυκὸς ἔχουσα τὸ λευκὸν καὶ συμπληρωτικὸν τῆς οἰκείας οὐσίας καὶ ἀνεπίδεκτον τοῦ ἐναντίου, τὸ δὲ ἱμάτιον ἐξ ἐπιτεχνήσεως, εἰ τύχοι, καὶ οὐ συμπληρωτικὸν τῆς οὐσίας οὐδὲ ἀνεπίδεκτον τοῦ ἐναντίου. καὶ ἐπὶ τοῦ μέλανος δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. διὰ τοῦτο τοίνυν τὸ πολύγω-

---

1 ὁμοίως post λόγον coll. C 2 ἀπαραλάκτως C 4 μᾶλλον καὶ ἧττον καὶ ἕτ. F 4. 5 ῥηθ. ἑτέρου coll. C 7 ἐν τούτοις — ἧττον (9) om. C 8. 9 ἐπιδέχονται a 10 ἐφαρμόζει a 11 post αὐτὸν add. παρόντα (πάντα om.) F 12 τὸ (prius) om. C 16 ἀνακαλεῖται] ἀποτελεῖται F μόνου C: om. F 17 τῷ] τὸ F 18. 26 ἀπαραλάκτ. C 18 ἢ γοῦν CF ταῦτα om. F 19 ἐπιδέχονται Ca 20 ὁ ἄνθρ. καὶ ὁ ἵππος a εἴπῃ F 21 τοῦ ἵππου] ἀνθρώπου F 22 οὐδὲ τὸν ἄνθρ. a 23 κατ' — οὐσίαν] κατὰ ταύτην τὴν αἰτίαν a 25 ἐπεὶ καὶ C δὲ om. Ca 26 οὐκ om. C εἰκότως] εἰ καὶ C 27 γὰρ] δὲ F 28 ὡς om. C ἐμπεφ. C 29 et 30 ἐναντ.] μέλανος C 29 τύχῃ C 31 ὁμοίως F

νον τοῦ τριγώνου οὐ λέγεται μᾶλλον κύκλος, ἐπειδὴ οὐδέτερον τῶν εἰρη- 121r μένων ἐπιδέχεται τὸν τοῦ κύκλου ὁρισμόν. οὐδὲ μέντοι τῶν ἄλλων κύκλων ἧττον κύκλος λέγεται τὸ πολύγωνον διὰ τὸν αὐτὸν πάλιν λόγον.

p. 11a15 Τῶν μὲν οὖν εἰρημένων οὐδὲν ἴδιον ποιότητος, ὅμοια | δὲ καὶ ἀνόμοια κατὰ μόνας τὰς ποιότητας λέγεται. 121v

Ὥσπερ ἐπὶ τῆς οὐσίας καὶ τῶν ἄλλων ἐποίησε, πρότερον ἀποδοκιμάσας τὰ δοκοῦντα ἴδια καὶ ὕστερον παραδοὺς τὰ ὄντως ἴδια, οὕτως καὶ ἐνταῦθα ἀποδοκιμάσας τὰ δύο παρακολουθήματα τοῦ ποιοῦ, τό τε ὑπάρχειν αὐτῷ ἐναντιότητα καὶ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπιδέχεσθαι, ὡς μὴ παντὶ τῷ ποιῷ παρακολουθοῦντα, ἐκκρίνει τὸ ὅμοιον λέγεσθαι καὶ ἀνόμοιον· ἐπ' οὐδεμιᾶς γὰρ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν τοῦτο λέγεται. οὐκ αὐτὴ δὲ ἡ ποιότης τὸ ὅμοιον καὶ τὸ ἀνόμοιον δέχεται, ἀλλὰ τὰ ποιά· ἑκάστη γὰρ τῶν ποιοτήτων αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν θεωρουμένη καὶ οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ μία ἐστὶ καὶ ἡ αὐτή· πῶς οὖν ἂν εἴη αὐτὴ ἑαυτῇ ὅμοιος ἢ ἀνόμοιος; ἐν ὑποκειμένῳ μέντοι γενομένη τὸ ὅμοιον καὶ τὸ ἀνόμοιον ἐπιδέχεται, ἢ εἰλικρινὴς ἐπὶ τῶν αὐτῶν φοιτῶσα ἢ ὁμοίως τὴν τοῦ ἐναντίου ἐπιμιξίαν ἀναδεχομένη καὶ οὕτως ὅμοια ἀλλήλοις κατ' αὐτὴν τὰ ὑποκείμενα αὐτῇ ἀποτελοῦσα ἢ ἀνόμοια τῷ μὴ ὁμοίως παραγίνεσθαι ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπιδέχεσθαι ἐν τοῖς ὑποκειμένοις τὴν τοῦ ἐναντίου μῖξιν. διὰ τοῦτο τοίνυν ἵνα ἐφαρμόσωμεν πάσῃ τῇ κατηγορίᾳ τὸ ἴδιον, ὥσπερ ἐπὶ τῆς οὐσίας ἐποιήσαμεν. προσθέντες τι τῷ ἀποδεδομένῳ αὐτῆς ἰδίῳ καὶ εἰπόντες ἴδιον τῆς κατηγορίας τῆς οὐσίας εἶναι τὸ τὰ ἐν αὐτῇ ἄτομα μένοντα ἓν καὶ ταὐτὸν τῷ ἀριθμῷ παρὰ μέρος τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικά, καὶ οὕτως πάσης τῆς οὐσίας ἴδιον ἐποιήσαμεν τὸ παρακολούθημα, οὕτω κἀνταῦθα ποιήσωμεν ἴδιον λέγοντες εἶναι τῆς κατηγορίας τῆς ποιότητος τὸ τὰ ἐν αὐτῇ ἄτομα ὅμοια ἢ ἀνόμοια λέγεσθαι· οὕτω γὰρ ἂν καὶ πάσῃ τῇ κατη|γορίᾳ ἐφαρμόσειε τὸ παρακολούθημα καὶ μόνῃ. 122r

p. 11a20 Οὐ δεῖ δὲ ταράττεσθαι μή τις ἡμᾶς φήσῃ ὑπὲρ ποιότητος τὴν πρόθεσιν ποιησαμένους πολλὰ τῶν πρός τι συγκαταριθμεῖσθαι.

Ἐπειδὴ περὶ ποιότητος ἦν ὁ λόγος αὐτῷ τὰς δὲ ἕξεις καὶ τὰς διαθέσεις ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀνήγαγεν, ἅπερ ἦν τῶν πρός τι (καὶ γὰρ ὑπὸ

1 μᾶλλον κ. λέγ. (οὐ om.) C ἐπειδὴ — λέγεται (3) om. C 2 οὐδὲ] οὐ F 5 λέγονται C 6 ante ἐπὶ add. καὶ F 9 ante μᾶλλον add. μὴ F 10 ἐγκρίνει CF 14 ἡ om. F εἴη αὐτὴ] εἴη ἡ αὐτὴ C 15 μέντοι] μὲν C γινομ. C τὸ (alt.) om. F 17 τὰ κατ' αὐτὴν coll. a 18 παράγεσθαι a 19 τὸ μᾶλλον a 21 ἐπὶ τῆς οὐσίας ἐποιήσαμεν] p. 78,34 22 εἶναι τῆς οὐσ. coll. a 25 ποιήσομεν a 27 ἐφαρμόσειε scripsi: ἐφαρμόσῃ Ca: ἐφαρμόσει F 29. 30 συγκαταριθμεῖν F

τὰ πρός τι αὐτὰ καὶ αὐτὸς πρότερον ἀνήγαγε καὶ τὴν ἕξιν ἑκτοῦ ἕξιν καὶ 122r τὴν διάθεσιν διαθετοῦ λέγων εἶναι διάθεσιν), διὰ τοῦτο αἰσθόμενος τῆς ἀπορίας ἐπιλύεται αὐτὴν διχῶς, καὶ πρῶτον μὲν ἐπιπολαιότερον δεύτερον δὲ ἀκριβέστερον. καὶ ἡ μὲν πρώτη ἐπίλυσις ὧδε ἔχει·

p. 11a23 Σχεδὸν γὰρ ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων τὰ γένη πρός τι λέγεται, τῶν δὲ καθ' ἕκαστα οὐδέν.

Αὕτη πρώτη τῆς ἀπορίας ἐπίλυσις· φησὶ γὰρ ὅτι τὰ μὲν γένη τῶν ποιοτήτων ὑπὸ τὰ πρός τι ἀναφέρεται, τὰ δὲ εἴδη ὑπὸ τὸ ποιόν· οἷον ἡ ἐπιστήμη τῶν πρός τί ἐστι | (γένος γὰρ ἡ ἐπιστήμη) καὶ λέγεται ἐπιστη- 122v τοῦ ἐπιστήμη, ἡ δὲ γεωμετρία οὐκ ἔστι τῶν πρός τι εἶδος οὖσα τῆς ἐπιστήμης, ἀλλ' ὑπὸ τὸ ποιὸν ἀναφέρεται. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῆς ἕξεως ἔχει καὶ διαθέσεως καὶ πάντων τῶν τοιούτων· ἡ γὰρ ἕξις ἑκτοῦ ἕξις καὶ τὸ ἑκτὸν τῇ ἕξει ἑκτὸν καὶ ἡ διάθεσις διαθετοῦ διάθεσις καὶ τὸ διαθετὸν τῇ διαθέσει διαθετόν. ἡ μέντοι ὑγεία ἢ ἡ νόσος, εἴδη ὄντα τῆς ἕξεως ἤτοι τῆς διαθέσεως, ποιότητές εἰσι· κατὰ ταύτας γὰρ ποιοί τινές ἐσμεν καὶ παρωνύμως ἀπ' αὐτῶν λεγόμεθα γραμματικοὶ ἢ ῥητορικοὶ ἢ ὑγιεινοὶ ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως. καὶ ἐπιστήμονες δὲ λεγόμεθα οὐ τῷ ἁπλῶς μετέχειν ἐπιστήμης ἀλλὰ τῷ μετέχειν τινὸς τῶν κατὰ μέρος ἐπιστημῶν, γραμματικῆς ἢ μουσικῆς ἤ τινος ἄλλης. ἡ μὲν οὖν ἐπιπολαιοτέρα λύσις αὕτη. ἐπιπολαιοτέρα δέ ἐστι, διότι τὰ γένη ἐπὶ πασῶν τῶν κατηγοριῶν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀνάγονται κατηγορίαν ὑφ' ἣν καὶ τὰ εἴδη. ἡ δέ γε ἀκριβεστέρα ὧδε ἔχει·

p. 11a37 Ἔτι εἰ τυγχάνει τὸ αὐτὸ ποιὸν καὶ πρός τι ὄν, οὐδὲν ἄτοπον ἐν ἀμφοτέροις τοῖς γένεσιν αὐτὸ καταριθμεῖσθαι.

Ὡς γὰρ ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς ἀνάγονται μὲν καὶ ὑπὸ τὴν οὐσίαν, ἀνάγονται δὲ καὶ ὑπὸ τὰ πρός τι, κατ' ἄλλο μέντοι καὶ ἄλλο, οὕτως οὐδὲν ἄτοπον καὶ τὰς ἕξεις καὶ τὰς διαθέσεις ὡς μὲν πράγματα ἀνάγεσθαι ὑπὸ τὴν ποιότητα, ὡς δὲ σχέσιν τινὰ ἀναδεξάμενα ὑπὸ τὰ πρός τι.

---

1 alt. καὶ om. C post ἑκτοῦ add. λέγειν C 2 εἶναι λέγων coll. C 3 πρότερον C 5 πασῶν τῶν ποιοτήτων (τοιούτων om.) F 5. 6 τῶν πρός τι a 8 ποιοτήτων] τοιούτων a 9 καὶ λέγ. καὶ C 10 εἶδος — ἐπιστ. ante οὐκ coll. C 11 ἀνάγεται a 12 τῶν τ. πάντων coll. F 13 τῇ om. C 14 μέντοι γε C 15 κατ' αὐτὰς C 16 pr. ἢ om. C 17 ἄλλως om. Fa 18 τῷ] τὸ F 19 ἢ μουσικῆς om. C 20 ἐπὶ om. C 20. 21 τὴν αὐτὴν] ταύτην C 21 τὴν κατ. C 22 ὧδέ πῃ a 23 τυγχάνοι a Arist. αὐτὸ τοῦτο ποιὸν C: αὐτὸ καὶ ποιὸν F πρός τι καὶ ποιὸν coll. Arist. 25 καὶ (alt.) om. C 26 τὸ πρός F οὕτως οὐδὲν] ἀλλ' οὐδὲ F 28 δεξάμενα C

Περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν. 122v

p. 11b1 Ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν ἐναντιότητα. |

Τῶν κατηγοριῶν αἱ μέν εἰσιν ἁπλαῖ αἱ δὲ κατὰ συνδυασμὸν καὶ συμπλοκὴν 123r τῶν ἁπλῶν τὸ εἶναι ἔχουσι. καὶ ἁπλαῖ μέν εἰσιν αἱ εἰρημέναι τέσσαρες, ἥ τε οὐσία καὶ τὸ ποσὸν καὶ τὰ πρός τι καὶ τὸ ποιόν, κατὰ συμπλοκὴν δὲ τῆς οὐσίας πρὸς μίαν τούτων ἢ πρὸς ἑαυτὴν αἱ λοιπαὶ ἓξ γίνονται. ἵνα δὲ τοῦτο γνῶμεν, λέγω δὴ ὅτι αἱ μὲν κυρίως κατηγορίαι τέσσαρές εἰσιν αἱ εἰρημέναι αἱ δὲ λοιπαὶ ἓξ ἐκ τῆς πρὸς ἄλληλα συμπλοκῆς τούτων γίνονται, ἐκ τῆς διαιρέσεως λάβωμεν τὰ εἰρημένα· τῶν ὄντων τὰ μὲν καθ' ἑαυτὰ ὑφέστηκεν, ὡς ἡ οὐσία, τὰ δὲ ἐν ἑτέροις ἔχει τὸ εἶναι. τῶν δὲ ἐν ἑτέροις ἐχόντων τὸ εἶναι τὰ μὲν ἐν σχέσει θεωρεῖται, οἷον τὰ πρός τι, τὰ δὲ ἄσχετά εἰσι. καὶ τῶν μὴ ἐχόντων σχέσιν τὰ μέν ἐστι μεριστά, οἷον τὰ ποσά (τοῦτο γὰρ ἴδιον ἐλέγομεν τοῦ ποσοῦ εἶναι, τὸ μεριστόν), τὰ δὲ ἀμέριστα, οἷον αἱ ποιότητες. αὗται μὲν οὖν αἱ κυρίως καὶ πρώτως λεγόμεναι κατηγορίαι, αἱ δὲ ἄλλαι ἓξ γίνονται τῆς οὐσίας συμπλεκομένης | ταῖς λοιπαῖς τρισί, τῷ ποσῷ λέγω καὶ τῷ πρός τι καὶ τῷ 123v ποιῷ, ⟨ἢ ἑαυτῇ⟩· ἡ γὰρ οὐσία τῷ ποσῷ συμπλεκομένη ποιεῖ δύο κατηγορίας, τήν τε ποτὲ καὶ τὴν ποῦ· τῷ μὲν γὰρ χρόνῳ συμπλεκομένη ποιεῖ τὴν ποτέ (τὸ γὰρ ποτὲ οὔτε οὐσίαν μόνως σημαίνει οὔτε χρόνον, ἀλλ' οὐσίαν ἐν χρόνῳ οὖσαν), τῷ δὲ τόπῳ συμπλεκομένη ποιεῖ τὴν ποῦ· τὸ γὰρ ποῦ οὔτε τόπον μόνον σημαίνει (οὐ γάρ ἐστι τόπος ἐν τόπῳ) οὔτε μὴν οὐσίαν, ἀλλ' οὐσίαν ἐν τόπῳ οὖσαν. πάλιν ἡ οὐσία συμπλεκομένη τῷ ποιῷ ἑτέρας δύο ποιεῖ κατηγορίας, τήν τε τοῦ ποιεῖν καὶ τοῦ πάσχειν· τὸ γὰρ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν κατὰ ποιότητα γίνονται· ὁ γὰρ ποιῶν εἴς τι ἢ τῷ

6 τὸ ποιὸν καὶ τὰ πρός τι coll. a 7 ἢ καὶ F 8 post γίνονται add. οἷον ἐξ οὐσίας καὶ ποσοῦ τὸ ποῦ καὶ ποτέ, ἐξ οὐσίας καὶ ποιοῦ τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν, ἐξ οὐσίας καὶ τῶν πρός τι τὸ ἔχειν καὶ τὸ κεῖσθαι a (Marc. 217) δὲ καὶ a γνῶμεν Marc. 217: γνωσόμεθα C: γνωσώμεθα Fa 9. 10 τούτων συμπλ. coll. a 10 τῆς om. C post εἰρημ. add. λέγοντες C 11 ὑφεστήκασιν C ὡς ἡ οὐσία post εἶναι coll. F post εἶναι add. καθ' ἑαυτὸ μὲν ὑφέστηκεν ἡ οὐσία a 12 θεωροῦνται C 14 ἐλέγομεν] cf. p. 84,6 εἶναι τοῦ ποσοῦ coll. a 16. 17 συμπλ. τῆς οὐσίας coll. C 17. 18 τῷ ποιῷ καὶ τῷ πρός τι coll. C 18 ἢ ἑαυτῇ inserui (cf. v. 7 p. 164,4) 21 post οὖσαν add. ποτὲ δέ ἐστι χρόνῳ (sic) δηλωτικὸν κατὰ τὴν τριμέρειαν αὐτοῦ, ἐνεστῶτα παρεληλυθότα μέλλοντα a (Marc. 217) συμπλ. ἡ οὐσία a 21. 22 τὸ γὰρ ποῦ οὔτε] οὔτε δὲ τὸ ποῦ C 22 μόνως a 23 post οὖσαν add. ποῦ δέ ἐστι τόπου δήλωσις καὶ διαιρεῖται ἄνω κάτω δεξιὰ ἀριστερὰ ἔμπροσθεν ὄπισθεν a (Marc. 217) 24 ποιεῖν ex ποιοῦ corr. F[2] τοῦ πάσχειν] τὸ πάσχειν F[1] 24. 25 τὸ γὰρ—πάσχειν om. F (αἳ superscr. F[2]) 25 τὸ om. a γίνεται a ποιῶν γὰρ coll. C τῷ] τὸ F

θερμαίνειν ποιεῖ ἢ τῷ ψύχειν ἢ κατ' ἄλλην τινὰ ποιότητα, καὶ ὁ πάσχων 123v δὲ ἢ τῷ θερμαίνεσθαι ἢ μελαίνεσθαι ἢ κατ' ἄλλην τινὰ ποιότητα πάσχει. πάλιν ἡ οὐσία τοῖς πρός τι συμπλεκομένη ποιεῖ τὸ κεῖσθαι, τὴν δὲ θέσιν τῶν πρός τι ἐλέγομεν εἶναι. αὐτὴ δὲ ἑαυτῇ συμπλεκομένη ποιεῖ τὸ ἔχειν· τὸ γὰρ ἔχειν οὐσίας περὶ οὐσίαν σημαίνει περίθεσιν. |

Ἀποδοὺς δὲ ὁ Ἀριστοτέλης τῶν τεσσάρων κατηγοριῶν τοὺς ὅρους 124r καὶ τὰ παρακολουθήματα, τῶν λοιπῶν ἓξ οὔτε τοὺς ὁρισμοὺς ἀποδέδωκεν οὔτε τὴν εἰς τὰ εἴδη διαίρεσιν, ὡς ἡμῶν δυναμένων ἐκ τῶν ῥηθέντων τούτοις ἐπιστῆσαι. δεῖ οὖν ἡμᾶς ἑκάστου τὸν ὁρισμὸν ἀποδοῦναι καὶ τὴν εἰς τὰ εἴδη διαίρεσιν. ἔστιν οὖν *ποιεῖν* μὲν τὸ εἴς τι ἐνεργεῖν. τούτου δὲ εἴδη δύο· τὸ γὰρ ποιοῦν ἢ εἰς ἑαυτὸ ποιεῖ, ὥσπερ ἡ ψυχὴ ἑαυτὴν γινώσκουσα, ἢ εἰς ἕτερον, ὡς τὸ πῦρ εἰς ἡμᾶς ποιεῖ θερμαῖνον ἡμᾶς. *πάσχειν* δέ ἐστι τὸ ὑπό τινος ἀλλοιοῦσθαι. τούτου δὲ εἴδη δύο· ἢ γὰρ ὡς εἰς φθοράν τι ἀγόμενον πάσχει, ὡς τὸ ξύλον ὑπὸ πυρὸς καιόμενον, ἢ ὡς εἰς τελειότητα, ὡς ὅταν εἴπωμεν πάσχειν τὴν ὅρασιν ὑπὸ τοῦ ὁρατοῦ· εἰς τελειότητα γὰρ ἄγεται ἡ ὅρασις ὑπὸ τῶν ὁρατῶν τὴν οἰκείαν ἀπολαμβάνουσα ἐνέργειαν. καὶ ὁ μαθητὴς ὑπὸ τοῦ διδασκάλου πάσχει καὶ αὐτὸς οὐ φθειρόμενος ἀλλὰ τελειούμενος. *κεῖσθαι* δέ ἐστι τὸ θέσιν τινὰ ἔχειν. τούτου δὲ εἴδη τρία, τὸ ἀνακεκλίσθαι τὸ καθῆσθαι τὸ ἑστάναι· ἢ γάρ, ὡς πολλάκις εἴρηται, τὸ ὅλον σῶμα κέκλιται καὶ λέγεται ἀνακεκλίσθαι, ἢ τὸ μέν τι κέκλιται τὸ δὲ ὀρθόν ἐστι καὶ λέγεται καθῆσθαι, ἢ ὅλον ὀρθόν ἐστι καὶ λέγεται ἵστασθαι. *ποτὲ* δέ ἐστι τὸ χρόνου δηλωτικὸν ἤτοι τὸ ἐν χρόνῳ ὄν· τούτου δὲ εἴδη τρία, ἐνεστὼς παρεληλυθὼς μέλλων. *ποῦ* δέ ἐστι τὸ τόπου δη|λωτικὸν ἢ τὸ ἐν τόπῳ ὄν· τούτου δὲ εἴδη ἕξ, τὸ 124v ἄνω τὸ κάτω τὸ δεξιὸν τὸ ἀριστερὸν τὸ ἔμπροσθεν τὸ ὄπισθεν. εἰκότως δὲ

---

1 τῷ] τὸ F post ποιότητα add. πάσχει F¹: ποιεῖ F²: καὶ ἄλλως· ποιεῖν ἐστι τὸ εἴς τι ἐνεργεῖν, καὶ ἢ εἰς ἑαυτὸν ἐνεργεῖν, ὡς κοπιᾶν δι' ἑαυτοῦ ὁρᾶν ὁμιλεῖν, ἢ εἰς ἕτερον, ὡς ὁ τύπτων τυπτόμενον τύπτει a (Marc. 217) 2 δὲ om. C τῷ] τὸ F τῷ μελαίν. a post πάσχει add. πάσχειν γάρ ἐστι τὸ ὑπό τινος ἀλλοιοῦσθαι καὶ διαιρεῖται ἢ ὡς εἰς φθοράν τινα ἄγεσθαι ὑπεναντίου ἢ εἰς τελειότητα ὡς ἡ ὅρασις ὑπὸ τοῦ ὁρατοῦ a (Marc. 217) 3 post κεῖσθαι add. κεῖσθαι δέ ἐστιν ἡ τοιάδε τοῦ σώματος θέσις καὶ διαιρεῖται εἰς τὸ ἀνακεῖσθαι καθέζεσθαι ἑστάναι a (Marc. 217) 4 ἐλέγομεν] p. 107,1 αὐτὴ Laur. 72,1: αὕτη CFa ante ποιεῖ add. ἐπὶ τεχναστῷ τινι a 5 σημ.] ποιεῖ C post περίθεσιν add. τοῦτο δὲ τὸ τεχναστὸν ἢ ὅλον ἐν ὅλῃ τῇ οὐσίᾳ, ὡς ὁ χιτὼν τῷ σώματι, ἢ ὅλον ἐν μέρει, ὡς ὁ δακτύλιος ἐν τῷ δακτύλῳ καὶ τὸ δόρυ ἐν τῇ χειρί. tum ex Marc. 217 τὸ γὰρ ἔχειν τριχῶς· ἐν ψυχῇ ὡς ἕξις, ἐν σώματι ὡς οὐλή, περὶ σῶμα ὡς ἱμάτιον χιτὼν ὑπόδημα ὅπλα a 6 δὲ] γὰρ F τοὺς λόγους καὶ τοὺς ὅρους a 7 ἀπέδωκεν C 10 οὖν] δὲ C 11. 12 ὥσπερ — γινώσκουσα om. C 11. 12 ζωοῦσα ἑαυτὴν καὶ γιν. a 12 post alt. ἡμᾶς add. καὶ ὡς ἡ αἴσθησις ἐνεργοῦσα περὶ τὸ αἰσθητόν. ἢ καὶ ἄλλως διττὸν τὸ ποιεῖν, καθ' ὁρμὴν ὡς ἐπὶ κυνὸς ὑλακτοῦντος, κατὰ φύσιν ὡς ἐπὶ τῆς καύσεως τοῦ πυρός a (Marc. 217) 13 καὶ τούτου δὲ a 14 ἀγόμ. τι coll. a τοῦ πυρὸς a 15 post τελειότ. add. ἄγεται a 16. 17 λαμβάν. C 18 post τελειούμενος add. καὶ πάλιν τὸ πάσχειν διττόν· ἢ γὰρ φθαρτικόν ἐστιν ὡς ἐπὶ τοῦ τέμνεσθαι καίεσθαι ἢ τελειωτικὸν ὡς τὸ μανθάνειν ἀναγινώσκειν a (Marc. 217) 19 εἴδει F¹ 20 εἴρηται] p. 107,4 21 τι] τοι Fa 22 alt. ἐστι om. F alt. τὸ] τῷ F¹ 23 καὶ μέλλων a 24 δηλ.] σημαντικὸν a τὸ (ante ἐν) om. F 25 καὶ τὸ ὄπισθεν Fa

ἐξ τοῦ τόπου εἰσὶν αἱ διαφοραί· εἰ γὰρ τόπος ἐστίν, ὡς εἴρηται ἡμῖν, 124v πέρας τοῦ περιέχοντος καθ' ὃ περιέχει τὸ περιεχόμενον, τὸ δὲ περιεχόμενον σῶμά ἐστι, πᾶν δὲ σῶμα τρεῖς ἔχει διαστάσεις, ἑκάστη δὲ διάστασις κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν θεωρεῖται ὡρισμένως καὶ οὐ κατ' ἄλλην τινά (εἰ γάρ τις βουληθείη τοίχου, εἰ τύχοι, τὴν κατὰ μῆκος διάστασιν γνῶναι πόση τίς ἐστι, κατὰ κάθετον ταύτην μετρήσει, ἡ δὲ κάθετος εὐθεῖα γραμμή ἐστιν, ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ τὴν κατὰ πλάτος ἢ βάθος διάστασίν τις γνῶναι βούλοιτο πόση ἐστί, σπάρτον ἐκτείνας ταύτην μετρήσει, ἥτις καὶ αὐτὴ εὐθεῖα γραμμή ἐστι), πᾶσα δὲ εὐθεῖα γραμμὴ δύο πέρατα ἔχει· εἰ τοίνυν πᾶν σῶμα τρεῖς ἔχει διαστάσεις, ἑκάστη δὲ διάστασις κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν χαρακτηρίζεται, πᾶσα δὲ εὐθεῖα γραμμὴ δύο ἔχει πέρατα, εἰκότως τὸ σῶμα ἓξ ἔχει πέρατα. εἰ οὖν τὸ σῶμα ἓξ ἔχει πέρατα, καὶ ὁ τόπος ὁ περιέχων αὐτὸ ἐξ ἀνάγκης ἓξ σχήσει πέρατα, ἐπειδὴ κατὰ πᾶσαν διάστασιν περιέχει ὁ τόπος τὸ σῶμα. καὶ ἔστι τῆς μὲν ὡς ἐπὶ ἐμψύχων εἰπεῖν κατὰ μῆκος διαστάσεως πέρατα τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω, τῆς δὲ κατὰ πλάτος τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερά, τῆς δὲ κατὰ βάθος τὸ ἔμπροσθεν καὶ τὸ ὄπισθεν. ἔχειν δέ ἐστιν οὐσίας περὶ οὐσίαν περίθεσις. τοῦτο δὲ ἢ ὅλον περὶ ὅλον περίκειται, ὡς ὁ χιτὼν ὅλον περιέχει τὸ σῶμα, ἢ ὅλον περὶ μέρος, ὡς ὁ δακτύλιος ἐν δακτύλῳ.

p. 11b1 Ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν ἐναντιότητα.

Ζητητέον ἐνταῦθα τί δή ποτε τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν οὐχ ὑπὸ τὰ πρός τι ἀνάγει ὁ φιλόσοφος, ἀλλ' ἑτέρας αὐτὰς εἶναι λέγει κατηγορίας· ὁ γὰρ ποιῶν εἰς πάσχοντα ποιεῖ καὶ ὁ πάσχων ὑπὸ ποιοῦντος πάσχει· | ὥστε καὶ αὗται τῶν πρός τί εἰσι. λέγομεν οὖν πρὸς τοῦτο ὅτι τὰ μὲν 125r ἀπαρέμφατα ῥήματα μόνης εἰσὶ τῆς φύσεως τῶν ἐνεργειῶν ἢ τῶν παθῶν σημαντικά (ἢ γὰρ ἐνέργειαν μόνως ἢ πάθος σημαίνει), τὰ μέντοι γε ἄλλα ῥήματα ἤτοι αἱ μετοχαὶ τὴν σχέσιν σημαίνουσι τῶν οὐσιῶν ἤτοι πρὸς τὴν ἐνέργειαν ἢ πρὸς τὸ πάθος. τὸ τοίνυν ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν, ἀπαρέμφατα ὄντα ῥήματα, τῆς ποιήσεως αὐτῆς ἢ παθήσεώς ἐστι δηλωτικὰ καὶ οὐχὶ τῶν πρός τι· οὐδεὶς γὰρ ἂν εἴποι τὸ ποιεῖν εἰς τὸ πάσχειν ποιεῖν ἢ

1 τοῦ om. F εἰ γὰρ τόπος] τόπος γάρ a εἴρηται] p. 33,22 87,7 2 τὸ πέρας F 3 πᾶν] τὸ a 7 εἰ post διάστασιν (8) coll. a 7. 8 βάθος ἢ πλάτος coll. C 8 βουληθείη a 9 γραμή (pr. l.) F[1] 10. 11 ἑκάστη δὲ διάστασις om. C 11 εὐθεῖαν δὲ C δὲ om. F[1] 12 πέρ. ἔχει (pr. l.) coll. F 13 σχοίη (alt. l.) a 15 ἀψύχων F: ἐμψύχου a κατὰ μ. διαστ.] διαστάσεως τῆς κατὰ μ. C 16 τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν a 17 τὸ (ante ὄπισθεν) om. C 18 περὶ ὅλον om. a 20 τὸ (alt.) om. C 23 αὐτὰ a 24 πάσχοντα] πάσχον τι codd. (cf. p. 166, 2) 26 μόνως a 29 πρὸς om. F τὸ τοίνυν καὶ τὸ (sic) πάσχειν καὶ τὸ ποιεῖν C 30 εἰσι C 31 τὸ (alt.) om. Fa ποιεῖν (alt.)] ποιεῖ a

τὸ πάσχειν ὑπὸ τοῦ ποιεῖν πάσχειν. ὁ μέντοι γε πάσχων ἢ ποιῶν ὑπὸ 125r τὰ πρός τι ἀναφέρεται· ὁ γὰρ ποιῶν εἰς πάσχοντα ποιεῖ καὶ ὁ πάσχων ὑπὸ ποιοῦντος πάσχει. καλῶς δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Φυσικῇ ἀκροάσει ζητεῖ ὅτι εἰ ἐκ τοῦ ποιεῖν καὶ τοῦ πάσχειν ἡ κίνησις, πότερον ἐν τῷ ποιοῦντι θεωρεῖται ἢ ἐν τῷ πάσχοντι, καί φησιν ὅτι ἐν τῷ πάσχοντι· ἡ γὰρ κίνησις ὁδός ἐστιν ἀπὸ τοῦ δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργείᾳ· ἐνέργεια δέ ἐστιν αὐτὴ ἡ προβολὴ τῆς ἕξεως· ἐκεῖνα οὖν κινεῖται ὅσα ἐνδεᾶ ἐστι καὶ ἀπὸ τοῦ ἀτελοῦς μεταβάλλει ἐπὶ τὸ τέλειον. ὅσα γοῦν πλειόνων τινῶν δέεται, πλείονας κινήσεις κινεῖται, τὰ δὲ ὀλιγοδεᾶ ὀλιγοκίνητα· ἀμέλει τὸ θεῖον ἀνενδεὲς ὂν καὶ πάντῃ ἐστὶν ἀκίνητον. εἰ τοίνυν ὁ ποιῶν κατ' αὐτὸ τοῦτο ὃ ποιεῖ τελείαν ἔχει τὴν ἕξιν, οὐ κινηθήσεται κατ' ἐκεῖνο ὃ ποιεῖ, ὁ δὲ πάσχων ἅτε δεόμενος τοῦ ποιοῦντος, ἵνα τὴν ἐν αὐτῷ ἐνοῦσαν δύναμιν εἰς ἐνέργειαν προαγάγῃ, εἰκότως κινεῖσθαι λέγεται, ἐκ τοῦ δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργείᾳ εἶναι, ὃ πέφυκεν εἶναι, προαγόμενος. ὥστε ἡ κίνησις μία ἐστὶν ἐπὶ μόνου τοῦ πάσχοντος θεωρουμένη, ὁ μέντοι λόγος ὁ τῆς κινήσεως δύναται εἶναι διττός· δύναται γὰρ θεωρεῖσθαι καὶ ἐπὶ τοῦ ποιοῦντος καὶ ἐπὶ τοῦ πάσχοντος· ὅταν μὲν γὰρ τὴν κίνησιν θεωρήσωμεν | ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ ποιοῦντος καὶ λήγουσαν ἐπὶ τὸ πάσχον, ποίησιν αὐ- 125v τὴν λέγομεν. ὅταν δὲ θεωρήσωμεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ πάσχοντος ἀρχομένην τελευτῶσαν δὲ ἐπὶ τὸ ποιοῦν, πάθησιν λέγομεν, ὥσπερ καὶ δίδαξιν καὶ μάθησιν ὁμοίως. ὥστε τῷ μὲν ὑποκειμένῳ μία ἐστὶν ἡ κίνησις, διαφέρει δὲ τῷ λόγῳ. τὰ δὲ πρός τι οὐ μόνον τῷ λόγῳ διαφέρουσιν, ἀλλὰ καὶ τῷ ὑποκειμένῳ διάφορά ἐστιν. ὥστε τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν περὶ ἓν καταγινόμενα ὑποκείμενον, τὴν κίνησιν, οὐκ ἂν εἴη πρός τι, εἴ γε τὰ πρός τι οὐ μόνον τὴν σχέσιν διάφορον θέλουσιν ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑποκείμενα.

Διὰ τί οὖν μὴ ἐπέγραψε 'περὶ ποιήσεως καὶ παθήσεως'; λέγομεν ὅτι ἡ ποίησις διττή ἐστι· καὶ γὰρ αὐτὴ ἡ ὁδὸς ποίησις λέγεται, οἷον ἡ τοῦ οἰκοδόμου ἐνέργεια, καὶ τὸ τέλος δὲ αὐτὸ τῆς ἐνεργείας, οἷον ἡ οἰκία. ἵνα οὖν μὴ διὰ τὴν ὁμωνυμίαν πλάνη τις γένηται καὶ νομίσωμεν αὐτὸν περὶ τοῦ τέλους διαλέγεσθαι, διὰ τοῦτο οὕτως ἐπέγραψε Περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ τοῦ πάσχειν, τοῦτ' ἔστι περὶ αὐτῆς τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς ὁδοῦ. ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν ἐναντιότητα καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. εἰκότως· ἐν γὰρ ταῖς ποιότησι μόνον ἡ ἐναντιότης θεωρεῖται·

1 alt. πάσχειν] πάσχει a ὁ ποιῶν a 3 ἐν τῇ Φυσικῇ ἀκρ.] E 2 p. 225b13 7 προσβολὴ a 8 μεταβάλει C ὅσα] ὅσῳ CF πλειόνων τινῶν] τι πλειόν C: πλειόν. F 11 τελείαν ἔχει] τέλος ἔχει (iter.) C ὅπερ (alt. l.) a 13 προσαγάγει (superscr. η) F 14 προαγόμενον C 17 ἐπὶ om. F τὴν κίνησιν om. CF 18 εἰς τὸ πάσχειν C: ἐπὶ τοῦ πάσχοντος F 19 πάσχοντος ex τυχόντος corr. F 20 ἐπὶ] ὑπὸ F πάθησιν] πεῖσιν CF[2]: πῆσιν F[1] (cf. v. 27) 27 παθήσεως καὶ ποιήσεως coll. C 28 ὅτι ἐπειδὴ a ποίησις] πάθησις F ἐστι om. Ca 29 οἷον] ἤγουν C 30 νοήσωμεν C 32 τοῦ om. C 33 primum καὶ om. C το (ante πάσχειν) om. F 34 μόνη C ἡ om. a

τὸ δὲ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν ἐκ τῆς συμπλοκῆς τῆς οὐσίας πρὸς τὴν 125v ποιότητα συνέστηκε. καὶ τὸ μᾶλλον δὲ καὶ τὸ ἧττον ἐπιδέχεσθαι ἐκεῖνα πολλάκις εἰρήκαμεν τὰ καὶ τὴν ἐναντιότητα ἐπιδεχόμενα. ἐπειδὴ δὲ οὐ πᾶσα ποιότης ἐπιδέχεται τὴν ἐναντιότητα οὐδὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, οἷον τὰ σχήματα, εἰκότως ἄρα οὐδὲ πάσῃ τῇ τοῦ ποιεῖν καὶ τοῦ πάσχειν κατηγορίᾳ παρακολουθεῖ τὸ ἐπιδέχεσθαι ἐναντιότητα καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον, ἀλλὰ τῇ μὲν ἐκ ποιότητος εἰλημμένῃ ἐπιδεχομένης τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ὑπάρχει αὐτὸ τοῦτο, τῇ δὲ ἐκ ποιότητος λαμβανομένῃ μὴ ἐπιδε-|χομένης ἐναντιότητα οὐδὲ αὐτῇ ὑπάρξει τι ἐναντίον. 126r

p. 11^b15 Ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν προτεθέντων γενῶν ἱκανὰ τὰ εἰρημένα.

Ἐκ τούτου τοῦ ῥησειδίου ὑπέλαβόν τινες τῶν ἐξηγητῶν τὸν σκοπὸν εἶναι τῶν κατηγοριῶν περὶ νοημάτων μόνων· ὁ γὰρ Ἀριστοτέλης, φασί, γένη μόνα οἶδε τὰ ὑστερογενῆ καὶ ἐννοηματικά· τὰ γὰρ καθόλου, φησὶν αὐτὸς ἐν τῷ Περὶ ψυχῆς, ἢ οὐδέν ἐστιν ἢ ὕστερον, τὰ δὲ πρὸ τῶν πολλῶν οὐδ᾿ ὅλως βούλεται εἶναι, ἀλλὰ τερετίσματα αὐτὰ λέγει καὶ φλυαρίας περιττάς.

Περὶ τῶν ἀντικειμένων.

p. 11^b16 Περὶ δὲ τῶν ἀντικειμένων ποσαχῶς εἴωθεν ἀντικεῖσθαι, ῥητέον.

Πεπλήρωται ὁ τῶν κατηγοριῶν λόγος καὶ ἄρχεται τοῦ μετὰ τὰς κατηγορίας τμήματος· εἰρήκαμεν γὰρ κατ᾿ ἀρχὰς τοῦ βιβλίου ὅτι εἰς τρία μέρη διῄρηται τοῦτο τὸ βιβλίον, εἴς τε τὸ πρὸ τῶν κατηγοριῶν καὶ τὸ περὶ αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν καὶ τὸ μετὰ τὰς κατηγορίας, καὶ ὅτι ἐν μὲν τῷ πρὸ τῶν κατηγοριῶν περὶ φωνῶν διαλέγεται, αἷς μέλλει χρήσασθαι ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν κατηγοριῶν, ἀγνώστων ἡμῖν ἐκ τῆς συνηθείας οὐσῶν, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τμήματι περὶ αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ,

1 ἐκ] ἐκτὸς C 2 τὸ (alt.) om. C 3 εἰρήκαμεν] p. 158,16 5 τοῦ (alt.) om. C 6. 7 τὸ μ. καὶ τὸ ἧτ. καὶ ἐναντ. coll. C 7 μὲν om. F ἐπιδεχομένης scripsi: ἐπιδεχομένη libri 8 αὐτῇ a ποσότητος Ca 8. 9 μὴ ἐπιδεχομένης om. F 9 ὑπάρχει F τι om. C 10 προθέντων C 13 φησί C 14 μόνον C 15 Περὶ ψυχῆς] A 1 p. 402^b7 16 εἶναι om. CF 21 περὶ τῶν κατ. a 22 εἰρήκαμεν] p. 13, 6 23 τὸ βιβλ. τοῦτο coll. F alt. τὸ] τὰ C: τῶν F 23. 24 τὸ περὶ αὐτῶν τ. κ.] εἰς τὰς κατηγορίας αὐτὰς C 24 τὸ] εἰς τὰ C 25 τῷ] τὸ F^1 26 ἀγν.] γνωρίμων C οὐσῶν om. Fa

τοῦτ᾽ ἔστι τῷ προκειμένῳ, περί τινων φωνῶν ὧν παρέλαβεν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν κατηγοριῶν, ὧν ἔννοιαν μέν τινα ἔχομεν οὐ μὴν διηρθρωμένην. ὅτι δὲ οὐκ ἔστιν ἀπηρτημένον τὸ τμῆμα τοῦτο τοῦ σκοποῦ τῶν κατηγοριῶν, ὥς τινες ἐνόμισαν, δῆλον μὲν καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων, καὶ ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ συνεχοῦς τῆς φράσεως δῆλον· τὸν γὰρ "μὲν" σύνδεσμον εἰρηκὼς ἐν τῷ τέλει τοῦ τμήματος τοῦ πρὸ τούτου, ἐν τούτῳ | τὸν "δὲ" ἐπήγαγεν· εἰρηκὼς γὰρ ἐν ἐκείνῳ ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν προτεθέντων γενῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τούτου φησὶ περὶ δὲ τῶν ἀντικειμένων. ὥστε καὶ ἐκ τούτου δήλη ἡ τοῦ σκοποῦ συνέχεια. πρῶτον δὲ διδάσκει περὶ τῶν ἀντικειμένων· καὶ γὰρ ἐν τῷ Περὶ ποσοῦ λόγῳ μνήμην τούτων ἐποιήσατο, ἡνίκα ἔλεγε τὸ μέγα τῷ μικρῷ ἀντικεῖσθαι οὐχ ὡς τὰ ἐναντία ἀλλ᾽ ὡς τὰ πρός τι. βούλεται τοίνυν ἐνταῦθα διδάξαι ποσαχῶς τὰ ἀντικείμενα λέγεται. τὰ τοίνυν ἀντικείμενα, φησί, τετραχῶς ἀντίκειται, ἢ ὡς πρός τι ἢ ὡς ἐναντία ἢ ὡς στέρησις καὶ ἕξις ἢ ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις. 126r 126v

Ζητητέον δὲ τί δή ποτε τέσσαρα μόνα τὰ εἴδη τῶν ἀντικειμένων καὶ οὔτε πλείονα οὔτε ἐλάττονα, καὶ τίς ἡ αἰτία τῆς τοιαύτης αὐτῶν τάξεως. ἵνα οὖν μάθωμεν διὰ τί τέσσαρα μόνα, εἴπωμεν οὕτως· τὰ ἀντικείμενα ἢ ὡς λόγοι ἀντίκεινται ἢ ὡς πράγματα. τὰ δὲ ὡς πράγματα ἀντικείμενα ἢ ἐν σχέσει τινὶ θεωρεῖται ἢ ἄσχετά εἰσι. καὶ εἰ ἄσχετά ἐστιν, ἢ μεταβάλλει εἰς ἄλληλα ἢ οὐ μεταβάλλει. ὡς λόγοι μὲν οὖν ἀντίκεινται κατάφασις καὶ ἀπόφασις, οἷον Σωκράτης περιπατεῖ — Σωκράτης οὐ περιπατεῖ, ὡς πράγματα δὲ καὶ σχέσιν ἔχοντα ἀντίκεινται τὰ πρός τι, οἷον πατὴρ καὶ υἱός, δεξιὸν καὶ ἀριστερόν, ἐπιστήμη καὶ ἐπιστητόν, ὡς πράγματα δὲ καὶ σχέσιν μὴ ἔχοντα καὶ μεταβάλλοντα εἰς ἄλληλα τὰ ἐναντία, οἷον τὸ μέλαν καὶ τὸ λευκόν, τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν, ὡς πράγματα δὲ ἄσχετα καὶ μὴ μεταβάλλοντα εἰς ἄλληλα ἕξις καὶ στέρησις, οἷον ὄψις καὶ τυφλότης· ἡ μὲν γὰρ ἕξις μεταβάλλει εἰς τὴν στέρησιν, οἷον ἡ ὄψις εἰς τὴν τυφλότητα, ἡ μέντοι γε στέρησις | οὐ μεταβάλλει εἰς τὴν ἕξιν, οἷον ἡ τυφλότης εἰς τὴν ὄψιν· 127r στέρησιν γὰρ ἐνταῦθα λαμβάνει τὴν παντελῆ τοῦ εἴδους φθορὰν καὶ αὐτῆς τῆς δυνάμεως, ἐν δὲ τῇ Φυσικῇ ἀκροάσει στέρησιν λέγει οὐ τὴν παντελῆ

---

1 τῷ προκ. τουτέστι coll. C 3 ἀπηρτ. post κατηγ. (4) coll. C τοῦτο] ἅπαν C 4 καὶ om. C ἐκ om. F[1] 5 δῆλον om. C μὲν γὰρ coll. F 7 προτεθ.] εἰρημένων C 8 post γενῶν add. ἱκανὰ τὰ εἰρημένα, νῦν a δὲ om. F[1] 10 τοῦ ποσοῦ a 11 ἔλεγε] p. 5b15 ἀντίκειται C 12 διδ. ἐντ. coll. a 13 τὰ τοίνυν — ἀπόφασις (15) om. C ἀντίκεινται F 19 λόγος C 20 θεωροῦνται a post θεωρ. add. οἷον τὰ πρός τι ὡς δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν C: οἷον τὰ πρός τι a ἐστιν] εἰσιν Ca 21 εἰς] πρὸς C post ἄλληλα add. ὡς τὰ ἐναντία λευκὸν καὶ μέλαν a post οὐ μεταβ. add. ὡς στέρησις καὶ ἕξις, οἷον ὄψις καὶ τυφλότης a οὖν om. F 22 alt. σωκράτης om. F ὡς πράγματα — ἐπιστητόν (24) om. CF 25 post ἐναντία add. ἀντίκεινται a μέλι C post λευκὸν add. καὶ Ca 26 καὶ ἄσχετα a 28 alt. τὴν om. C 29 εἰς τὴν ἕξιν οἷον ἡ τυφλότης om. codd.; defectus origo appareat, si post τυφλ. addas οὐ μεταβάλλει 31 ἐν δὲ τῇ Φυσ. ἀκρ.] E 1 p. 225a3 sq.

τῆς δυνάμεως φθοράν (βούλεται γὰρ ἐν ἐκείνοις καὶ τὴν στέρησιν εἰς τὴν 127r ἕξιν μεταβάλλειν), ἀλλὰ τῆς ἐνεργείας μόνης τὴν ἀπουσίαν. τίνος μὲν οὖν ἕνεκα τέσσαρα μόνα τὰ εἴδη τῶν ἀντικειμένων ἐστίν, ἡ διαίρεσις ἡμῖν ἐδήλωσεν. διὰ τί δὲ πρώτην ἔταξε τὴν τῶν πρός τι ἀντίθεσιν, δευτέραν δὲ τὴν τῶν ἐναντίων, τρίτην δὲ τὴν τῆς ἕξεως καὶ τῆς στερήσεως, τετάρτην δὲ τὴν τῆς καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως, νυνὶ ἐροῦμεν. φαμὲν οὖν ὅτι ἀπὸ τῶν μαλακωτέραν τὴν ἀντίθεσιν ἐχόντων ἤρξατο, λέγω δὴ τῶν πρός τι· ταῦτα γὰρ τῷ ἀντικεῖσθαι οὐ μόνον οὐ φθείρει ἄλληλα, ἀλλὰ καὶ συνεισφέρει· ἑνὸς γὰρ τεθέντος, οἷον πατρός, συνεισάγεται καὶ τὸ ἕτερον, οἷον ὁ υἱός, καὶ ἀναιρεθέντος ἑνὸς συνανήρηται καὶ τὸ ἕτερον· ἀλλήλων γάρ εἰσιν ὑποστατικά. δευτέραν τάξιν ἔχει ἡ τῶν ἐναντίων ἀντίθεσις, οἷον λευκοῦ καὶ μέλανος· ἰσχυροτέρα γάρ πώς ἐστιν ἡ τούτων ἀντίθεσις, διότι οὐ μόνον οὐ συνεισφέρει ἄλληλα, ἀλλὰ καὶ φθείρει· τοῦ γὰρ ἑνὸς παρόντος οὐχ ὑπομένει τὸ ἕτερον. καὶ εἰς ἄλληλα μέντοι γε ταῦτα μεταβάλλει, οἷον θερμὸν καὶ ψυχρόν, λευκὸν καὶ μέλαν. τρίτην ἔχουσι τάξιν τὰ κατὰ ἕξιν καὶ στέρησιν· καὶ γὰρ ἡ τούτων ἀντίθεσις ἰσχυροτέρα ἐστὶ τῆς τῶν ἐναντίων ἀντιθέσεως· τὰ μὲν γὰρ ἐναντία μεταβάλλει εἰς ἄλληλα, ἡ δὲ στέρησις οὐδέποτε μεταβάλλει εἰς τὴν ἕξιν· οὐδὲ γὰρ ἐκ τυφλοῦ τις ἀναβλέψει κατά γε τὸν φυσικὸν ἢ τεχνικὸν λόγον, εἰ μή που θείᾳ δυνάμει. ἐσχάτην ἔχουσι τάξιν τὰ κατὰ ἀπόφασιν καὶ κατάφασιν ἀντικείμενα· σφοδροτέρα γὰρ τούτων ἡ ἀντίθεσις, διότι ἐπὶ | πάντων τῶν ὄντων καὶ 127v μὴ ὄντων διαιρεῖ τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος· λέγεται γὰρ Σωκράτης ἢ δεξιὸς εἶναι ἢ μὴ εἶναι δεξιός. καὶ ἀληθής γε αὕτη ἡ διαίρεσις, κἂν μόνος ὢν τύχῃ Σωκράτης κἂν μετὰ πλειόνων κἂν μηδὲ ὅλως ᾖ· κἄν τε γὰρ μόνος ᾖ, ἀληθεύει ἡ διαίρεσις λέγουσα μὴ εἶναι αὐτὸν δεξιόν, κἄν τε μετὰ μετὰ πλείονων, ὁμοίως· ἢ γὰρ δεξιός ἐστιν ἐν πλείοσιν ὢν ἢ οὐκ ἔστι δεξιός, ἀλλὰ ἢ μέσος ἢ ἀριστερός, ἀμφότερα δὲ τὸ μὴ δεξιὸν σημαίνει. ἀλλὰ κἂν μηδὲ ὅλως ᾖ, ἀληθὲς τὸ λέγειν ὅτι οὐκ ἔστι δεξιός· πῶς γὰρ ὁ μηδὲ ὅλως ὤν; καὶ ἡ φωνὴ δὲ λέγεται ἢ λευκὴ εἶναι ἢ μὴ λευκή, καὶ ὁ λίθος ἢ ὄψιν ἔχειν ἢ μὴ ἔχειν. καὶ ἐπὶ πάντων δὲ εὑρήσεις τὴν ἀντίθεσιν ταύτην ἀληθῆ ὑπάρχουσαν, οὐ μόνον ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος ἀντιθέσεων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν καθόλου· τὰ γὰρ ὄντα ἢ δεξιά εἰσιν ἢ οὐκ εἰσι δεξιά, ἢ λευκά εἰσιν ἢ οὐκ εἰσι λευκά, ἢ ὄψιν ἔχει ἢ οὐκ ἔχει ὄψιν. οὐ μόνον δὲ ἐπὶ σωμάτων αὕτη ἡ ἀντίθεσις χώραν ἔχει, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ

1 an ἐκείνῃ? alt. τὴν om. C 2 μόνον C 3 ἀντικ.] ἐναντίων F 4 ἐδήλωσεν ἡμῖν coll. a 7 ὅτι om. C 8 τῷ] τὸ F οὐ (alt.) om. F 10 ὁ om. a συναναιρεῖται a 11 δευτέραν δὲ C 12 οἷον om. C 17 γὰρ om. C 18 τις om. C 19 post δυνάμει add. τοῦτο συμβαίη a 21 ἡ om. F τῶν τε ὄντων a 22 διαιρεῖ] συναναιρεῖ F¹ ὁ σωκρ. a 23 alt. εἶναι om. F ἀλήθεια C 24 post πλειόν. add. καὶ F 26. 27 οὐκ ἔστι] οὐκέτι F 28 λέγειν] εἶναι F 32 τῶν] τὴν F 33 post alt. οὐκ εἰσιν add. ὅλως C 34 μόνων F δὲ Marc. 217: γὰρ CFa

ἀσωμάτων· καὶ γὰρ κἀκεῖνα οὐκ ἔχει τὴν δεξιὰν θέσιν, ἐπειδὴ οὐδὲ σώ- 127v ματά εἰσιν, οὔτε λευκά εἰσιν οὔτε ὄψιν ἔχει τὴν ἡμετέραν. καὶ τὸ μὴ ὂν δὲ οὔτε δεξιόν ἐστιν οὔτε λευκὸν οὔτε ὄψιν ἔχει. ἡ μὲν οὖν κατάφασις καὶ ἀπόφασις, ὡς προείρηται, πάντα τὰ ὄντα καὶ τὰ μὴ ὄντα διαιρεῖ, αἱ δὲ ἄλλαι ἀντιθέσεις οὐδαμῶς· ἥ τε γὰρ τῶν πρός τι ἀντίθεσις οὐκ ἐπὶ πάντων λέγεται· ἂν γὰρ τύχῃ τις μόνος ὤν, οὐ λέγεται δεξιὸς εἶναι ἢ ἀριστερός. ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀσωμάτων οὐδέν, οἷον ἡ ψυχή· οὔτε γὰρ δεξιά ἐστιν οὔτε ἀριστερά. ἀλλ' οὐδὲ ἡ τῶν ἐναντίων· ἡ γὰρ φωνὴ οὐ λέγεται λευκὴ εἶναι ἢ μέλαινα· ἔστι γὰρ καὶ ἡ λεγομένη σομφή. οὐδὲ ἐπὶ τῶν χρωμάτων τὰ μέν ἐστι λευκὰ τὰ δὲ μέλανα· εἰσὶ γὰρ καὶ τὰ μεταξύ, τὸ φαιὸν καὶ τὸ ὠχρὸν καὶ τὰ τοιαῦτα. ἀλλ' οὐδὲ ἐπὶ τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἕξεως· ὁ γὰρ λί|θος οὐ λέγεται τυφλὸς εἶναι ἢ ὄψιν ἔχειν. 128r εἰκότως οὖν πρώτην μὲν εἶπε τὴν τῶν πρός τι, δευτέραν δὲ τὴν τῶν ἐναντίων, τρίτην δὲ τὴν κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν, τετάρτην δὲ τὴν καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως, ἐκ τῶν μαλακωτέραν τὴν ἀντίθεσιν ἐχόντων ἀρξάμενος καὶ προκόψας ἐπὶ τὰ σφοδροτέρως ἀντικείμενα.

p. 11b19 Ἀντίκειται δὲ ἕκαστον τῶν τοιούτων, ὡς τύπῳ εἰπεῖν, ὡς μὲν τὰ πρός τι, οἷον τὸ διπλάσιον τῷ ἡμίσει.

Διὰ τούτων ἔννοιάν τινα ἡμῖν αὐτῶν παραδίδωσιν, ἐπὶ παραδειγμάτων γυμνάζων τὸν λόγον, εἶτα οὕτως διακρίνει ἕκαστον ἰδίᾳ ἀπὸ τῶν λοιπῶν, ἵνα μή τις ὑπολάβῃ τὴν αὐτὴν τούτων ἀντίθεσιν εἶναι· καὶ γάρ τινες ὑπενόησαν τὴν αὐτὴν ἀντίθεσιν εἶναι τῶν ἐναντίων τοῖς πρός τι· τὸ γὰρ ἐναντίον φασὶ τῷ ἐναντίῳ ἐναντίον. λέγομεν οὖν πρὸς τοῦτο ὅτι τὰ μὲν πράγματα τὰ ὑποδεχόμενα τὴν ἐναντιότητα ποιότητές εἰσιν, οἷον τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν· οὐδεὶς γὰρ ἂν εἴποι τὸ λευκὸν τῷ μέλανι λευκὸν οὐδὲ τὸ μέλαν τῷ λευκῷ μέλαν. αὐτὴ μέντοι ἡ ἐναντιότης τῶν πρός τί ἐστι. καὶ οὐδέν γε ἄτοπον τὴν ἐναντιότητα τῶν πρός τι οὖσαν ἐν ἑτέροις πράγμασι θεωρεῖσθαι· τὰ γὰρ πρός τι ἐλέγομεν μὴ ἰδίαν ἔχειν ὑπόστασιν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις συνίστασθαι.

p. 11b21 Ὡς δὲ τὰ ἐναντία, οἷον τὸ κακὸν τῷ ἀγαθῷ.

Ἀγαθὸν ἐνταῦθα λέγει οὐ τὸ ὑπερούσιον (τούτῳ γὰρ οὐκ ἀντίκειται

2 alt. εἰσιν om. C 2. 3 τὴν ἡμετέραν — ἔχει om. C 4 τὰ ὄντα καὶ om. C 8 οὔτε ἀριστερά ἐστιν coll. C post ἐναντ. add. ἀντίθεσις a 9 ἢ μέλ. εἶναι coll. C 12 τῆς om. C τυφλὸς] λευκὸς C 14. 15 κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν Fa 19 ἔννοιαν iter. C ἡμῖν τινα coll. C παραδ. αὐτῶν coll. a 20 οὕτως om. F 21 ὑπολάβοι C 22 εἶναι om. a 24 ἐπιδεχ. C τὴν om. C 25 pr. καὶ om. CF γὰρ om. C ἂν om. F 28 θεωρεῖται F ἐλέγομεν] p. 104,28 28. 29 ἰδίαν μὴ coll. a 30 οἷον τῷ κακῷ τὸ ἀγαθὸν καὶ τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν C 31 λέγων C τοῦτο F

τὸ κακόν), ἀλλὰ τὸ ἐναντίον τῷ κακῷ· διττὸν γὰρ τὸ ἀγαθόν, τὸ μὲν 128r καθ' αὑτὸ τὸ οὐσιωδῶς ὑπάρχον θεῷ, ὅπερ οὐδὲν ἔχει ἐναντίον (τῇ | οὐσίᾳ γὰρ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον), τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς τὸ πρὸς ἀντι- 128v διαστολὴν τοῦ κακοῦ λεγόμενον, λέγω δὴ τὸ ἐν ἡμῖν· ὥσπερ καὶ τὸ φῶς εἰρήκαμεν διττόν, τὸ μὲν ἐν ἡλίῳ, ὅπερ οὐκ ἔχει ἀντικείμενον ἑαυτῷ σκότος, ἐπειδὴ συμπληροῖ τὴν οὐσίαν τοῦ ἡλίου καὶ οὐσιῶδες αὐτοῦ ἐστι, τὸ δὲ ἐν ἀέρι κατὰ συμβεβηκὸς αὐτῷ γινόμενον, ᾧ ἀντίκειται τὸ σκότος καὶ αὐτὸ ἐπισυμβαῖνον τῇ ἀποστάσει τοῦ φωτὸς τῷ ἀέρι. καὶ ἡ γνῶσις δὲ διττή, ὥς φησι καὶ ὁ Πλάτων, ἡ μὲν νοερά, ἥτις μόνως τὸ ἀληθὲς οἶδεν, οὐκ ἔχει δὲ τὸ ψεῦδος ἀντικείμενον, ἡ δὲ διανοητικὴ καὶ ἔτι ἡ δόξα, αἵτινες ἔχουσιν ἀντικείμενον τὸ ψεῦδος· ἔστι γὰρ καὶ διανοεῖσθαι καὶ δοξάζειν ψευδῆ, νοεῖν μέντοι ψευδῆ οὐκ ἔστιν· εἴη γὰρ ἂν ὁ νοῦς ἀνόητος· 'ἢ γὰρ ἥψατο τοῦ νοητοῦ ὁ νοῦς ἢ οὐχ ἥψατο' φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης· ὥστε ἀναμάρτητος. τούτῳ οὖν ἐνταῦθα τῷ ἀγαθῷ, λέγω δὴ τῷ ἐν τῇ γενέσει, λέγει ἀντικεῖσθαι τὸ κακόν.

p. 11b32 Ὅσα οὖν ἀντίκειται ὡς τὰ πρός τι, αὐτὰ ἅπερ ἐστὶ ἑτέρων λέγεται. |

Βούλεται δεῖξαι ὅτι ἡ τῶν πρός τι ἀντίθεσις οὐκ ἔστιν ἡ αὐτὴ 129r τῇ τῶν ἐναντίων ἀντιθέσει, καὶ δείκνυσιν αὐτὸ συλλογισμῷ χρώμενος ἐν δευτέρῳ σχήματι τούτῳ· τὰ ὡς πρός τι ἀντικείμενα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶ ἑτέρων λέγεται, οἷον τὸ δεξιὸν ἀριστεροῦ δεξιὸν λέγεται, τὰ δὲ ὡς ἐναντία ἀντικείμενα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν οὐ λέγεται ἑτέρων· τὸ γὰρ λευκὸν οὐ λέγεται μέλανος λευκόν. τὰ ἄρα ὡς πρός τι ἀντικείμενα ἕτερά ἐστι παρὰ τὰ ὡς ἐναντία ἀντικείμενα.

p. 11b38 Ὅσα δὲ τῶν ἐναντίων τοιαῦτά ἐστιν ὥστε ἐν οἷς πέφυκε γίνεσθαι ἢ ὧν κατηγορεῖται ἀναγκαῖον αὐτῶν θάτερον ὑπάρχειν, τούτων οὐδέν ἐστιν ἀνὰ μέσον. |

Διακρίνας τὴν τῶν πρός τι ἀντίθεσιν τῆς τῶν ἐναντίων βούλεται 129v

---

1 τὸ κακόν om. F τὸ ἐναντ. τῷ κακῷ] τῷ ἐναντίῳ τὸ κακόν C: τὸ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ, ὅπερ ἔχει ἐναντίον τὸ κακόν a 2 τὸ om. F 2. 3 τῇ οὐσίᾳ — ἐναντίον om. CF 3 τὸ (alt.) om. CF 5 ante ἑαυτῷ add. ἐν C 6 οὐσιῶδες a Paris. 1928 Vind. 10 (ἕτερ. καὶ οὐσία αὐτοῦ ἐστι in mrg.): οὐσία CF 7 ᾧ] ὃ F 9 καὶ ὁ om. F Πλάτων] Theaet. p. 151 E sq. alias μόνη C 10 καὶ οὐκ ἔχει (δὲ om.) a 10. 11 αἱ δὲ διανοητικαί εἰσι δόξαι, αἵτινες a ἔτι] εἴ τι F 12 ψευδῶς (priore l.) a εἴη] ἢ C 13 γὰρ ἂν F φησὶν ὁ Ἀρ.] cf. Metaph. Θ 10 p. 1051b24. 25 16 μὲν οὖν C (cf. Arist. p. 11b24) ὡς τὰ πρός τι ἀντίκ. coll. C 17 τῶν ἑτέρων F: τῶν ἀντικειμένων C εἶναι λέγεται a 19 αὐτῷ F 20 τοιούτῳ a 21 λέγ. δεξιόν coll. a 21. 22 ὡς τὰ ἐναντ. ἀντ. C: ὡς ἀντικ. ὡς (superscr. m.[2]) ἐναντ. F 26 αὐτῶν om. C 27 οὐδὲν αὐτῶν (τούτων om.) Fa ἀνὰ μέσον] ἐναντίον a

νῦν αὐτὴν τῶν λοιπῶν διακρῖναι. καὶ πρότερον διακρίνει τῆς τῶν καθ' 129r ἕξιν καὶ στέρησιν ἀντιθέσεως. ἐπειδὴ δὲ συμβάλλεται αὐτῷ πρὸς τοῦτο ἡ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν καθ' ἕξιν καὶ στέρησιν ἀντικειμένων ἀπαρίθμησις, πρότερον παραδίδωσιν ἡμῖν τὰς τούτων διαφοράς. καὶ πρό γε τούτων τὰ διάφορα τῶν ἐναντίων εἴδη παραδίδωσι· μέλλει γὰρ εὐθὺς καὶ ταῦτα διακρίνειν τῶν καθ' ἕξιν καὶ στέρησιν ἀντικειμένων. μετὰ δὲ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν καθ' ἕξιν καὶ στέρησιν ἀντικειμένων ἐκτίθεται καὶ τὰς διαφορὰς τῶν κατὰ κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν ἀντικειμένων· τελευταῖον γὰρ καὶ ταῦτα διακρίνει τῶν λοιπῶν· εἰ γὰρ εἰδείημεν τὰς διαφορὰς καὶ τὰ παρακολουθήματα ἑκάστης ἀντιθέσεως, ῥᾳδίως καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλας τῶν ἀντιθέσεων διαφορὰν εἰσόμεθα. πρῶτον οὖν, ὡς εἴρηται, τὴν τῶν ἐναντίων διαίρεσιν παραδίδωσιν. ἔχει δὲ δυνάμει τοῦτον τὸν τρόπον· τῶν ἐναντίων τὰ μὲν ἄμεσα οἷον ἄρτιον καὶ περιττόν, τὰ δὲ ἔμμεσα ὡς τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν· μέσον γὰρ τὸ φαιὸν καὶ τὰ λοιπὰ χρώματα. καὶ τῶν ἐμμέσων τὰ μὲν οὕτως ἔχει ὡς δυνατὸν εἶναι ἀμφότερα ἀπεῖναι τοῦ ὑποκειμένου (οὐδὲ γὰρ ἀναγκαῖον πᾶν σῶμα λευκὸν εἶναι ἢ μέλαν· δύναται γὰρ καὶ φαιὸν εἶναι), τὰ δὲ οὕτως ἔχει ὥστε ἐξ ἀνάγκης τὸ ἕτερον ἀφωρισμένως παρεῖναι τῷ ὑποκειμένῳ, καὶ οὐχ ὅπερ ἔτυχεν, ὡς τῷ πυρὶ ἡ θερμότης καὶ οὐδέποτε ἡ ψῦξις, τῇ δὲ χιόνι ἡ ψυχρότης καὶ οὐδέποτε ἡ θερμότης διὰ τὸ οὕτως ἑκάτερον τούτων πεφυκέναι. καὶ αὕτη μὲν ἡ διαίρεσίς τε καὶ ἡ ὑποδιαίρεσις. καὶ κατὰ ἄλλον δὲ τρόπον ἐπιδιαιρεῖται τὰ ἔμμεσα ἐναντία· τῶν γὰρ | ἐμμέσων ἐναντίων 130r τὰ μὲν ἔχουσι τὰ μέσα ὀνόμασι δηλούμενα, τὰ δὲ λόγῳ καὶ τῇ τῶν ἄκρων ἀποφάσει· τοῦ μὲν γὰρ λευκοῦ καὶ μέλανος τὰ ἐν μέσῳ ὀνόμασιν ἐπικέκληνται, οἷον τὸ φαιὸν τὸ ὠχρὸν τὸ ξανθὸν καὶ τὰ τοιαῦτα, τοῦ δὲ φαύλου καὶ σπουδαίου τὸ ἀνὰ μέσον ὀνόματι μὲν οὐ δηλοῦται, τῇ δὲ τῶν ἄκρων ἀποφάσει σημαίνεται τὸ μήτε φαῦλον μήτε σπουδαῖον.

---

4 πρός γε a   5 τα Paris. 2051: om. CFa   μέλλει] ἀμέλει a   6 διακρίνει a   8 κατὰ om. F   9 pr. γὰρ] οὖν a   διαφέρει C   10 καὶ τὰς διαφ. C   11 τὰς . . διαφορὰς a   ἄλλας C   13 ἄμεσά ἐστιν a   οἷον] ὡς τὸ a   καὶ περ. Ammon.: περ. CF: καὶ τὸ περ. a   14 τὸ (ante μέλαν) om. F   16 ἢ ἀπεῖναι C   οὐδὲ F²a: οὔτε C: ὥστε F¹   17 ante pr. εἶναι add. ἅμα C: post εἶναι a   18 ἀφωρισμένον F   19 ὁμοίως καὶ τῇ χιόνι (δὲ om.) a   20 ψυχρ.] ψῦξις C   καὶ οὐδέποτε ἡ θερμότης om. F   20. 21 πεφ. τούτων coll. CF   21 ἡ (alt.) om. C   καὶ (alt.) om. C   23 λόγοις a   24. 25 ἐπικέκληται a   25 καὶ τὸ ξανθὸν CF   26 ὀνόμασι C   27 post σπουδαῖον add. τῶν ἐναντίων τὰ μὲν ἔμμεσά ἐστιν ὡς τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, τὰ δὲ ἄμεσα ὡς (ἡ add. CF) ἀρτιότης καὶ (ἡ add. CF) περιττότης. τὰ μὲν (δὲ F) ἀμφότερα δύναται ἀπεῖναι τοῦ ὑποκειμένου, ὡς τοῦ ἀνθρώπου (τῷ ἀνθρώπῳ a) τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν. τὰ δὲ οὕτως ἔχει ὥστε τὸ ἕτερον ἐξ ἀνάγκης (τὰ δὲ — ἀνάγκης om. a) παρεῖναι τῷ ὑποκειμένῳ ὡς τῷ πυρὶ ἡ θερμότης. ἔτι τῶν ἐμμέσων ἐναντίων τὰ μὲν ἔχει τὰ μέσα ὠνομασμένα ὡς τὸ λευκὸν καὶ (τὸ add. a) μέλαν, οἷον τὸ φαιὸν (ἢ add. CF) τὸ ἐρυθρόν, τὰ δὲ ἔχει τὰ μέσα τῇ τῶν ἄκρων ἀποφάσει δηλούμενα ὡς τὸ φαῦλον καὶ σπουδαῖον τὸ μήτε φαῦλον μήτε σπουδαῖον in figuram digesta F: oratione continua Ca

p. 11b38 Ὅσα δὲ τῶν ἐναντίων τοιαῦτά ἐστιν ὥστε ἐν οἷς πέ- 130r
φυκε γίνεσθαι ἢ ὧν κατηγορεῖται.

Τῶν ἐναντίων τὰ μὲν κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχει τῷ ὑποκειμένῳ, τὰ δὲ καθ' αὑτό. διὰ μὲν οὖν τοῦ πεφυκέναι γίνεσθαι ἐδήλωσε τὰ κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχοντα τῷ ὑποκειμένῳ, διὰ δὲ τοῦ κατηγορεῖσθαι τὰ καθ' αὑτὸ ὑπάρχοντα. τὸ δὲ καθ' αὑτὸ διττόν, ὡς αὐτός φησιν ἐν τοῖς Ἀποδεικτικοῖς· τὸ μὲν ὃ μέρος γίνεται τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ ὑποκειμένου πράγματος, ὡς τὸ ζῷον τὸ λογικόν (ταῦτα γὰρ καθ' αὑτὸ ὑπάρχουσι τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἐν τῷ ὁρισμῷ αὐτοῦ παραλαμβάνονται), τὸ δὲ οὗ ἐν τῷ ὁρισμῷ τὸ ὑποκείμενον παραλαμβάνεται, ὡς τὸ ἄρτιον καὶ τὸ περιττόν, σιμότης καὶ γρυπότης· τό τε γὰρ ἄρτιον καὶ τὸ περιττὸν ὁριζόμενοι μνημονεύομεν τοῦ ὑποκειμένου, λέγω δὴ τοῦ ἀριθμοῦ· ἄρτιον γὰρ λέγομεν ἀριθμὸν | 130v τὸν δίχα τεμνόμενον καὶ περιττὸν ἀριθμὸν τὸν μὴ δυνάμενον δίχα διαιρεθῆναι. τὸν μέντοι ἀριθμὸν ὁριζόμενος οὐκ ἀνάγκη μνημονεύσεις ἀρτίου· ἀριθμὸς γάρ ἐστι πλῆθος καὶ συναγωγὴ μονάδων, καὶ εἰ τὰ μάλιστα, πᾶς ἀριθμὸς ἢ ἄρτιός ἐστιν ἢ περιττός. καὶ τὴν σιμότητα δὲ καὶ τὴν γρυπότητα ὁριζόμενοι ἐξ ἀνάγκης καὶ τοῦ ὑποκειμένου, τῆς ῥινός, μνημονεύομεν, σιμότητα λέγοντες εἶναι κοιλότητα ἐν ῥινί, γρυπότητα δὲ κυρτότητα ἐν ῥινί.

p. 12a1 Ἀναγκαῖον αὐτῶν θάτερον ὑπάρχειν, τούτων οὐδέν ἐστιν ἀνὰ μέσον.

Ὃ βούλεται λέγειν ἐν τούτοις, τοιοῦτόν ἐστιν· ὅσα τῶν ἐναντίων τοιαῦτά ἐστιν ὡς ἐξ ἀνάγκης δεῖν τὸ ἕτερον αὐτῶν ὑπάρχειν ἢ ὡς καθ' αὑτὸ ἢ κατὰ συμβεβηκός, τούτων οὐδέν ἐστιν ἀνὰ μέσον, ὅσα δὲ τοιαῦτά ἐστιν ὡς δύνασθαι ἀμφότερα τὰ ἐναντία ἀπεῖναι τοῦ ὑποκειμένου, ἐν ᾧ ἢ καθ' αὑτὸ ἢ κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχουσι, ταῦτα οὐκ ἄμεσά ἐστιν ἀλλ' ἔχει τι ἑαυτῶν ἀνὰ μέσον· παράδειγμα τοῦ μὲν προτέρου τῶν καθ' αὑτὸ ὑπαρχόντων ἐναντίων τὸ ἄρτιον καὶ τὸ περιττόν

---

1 lemma om. C δὲ om. F 3 τῶν γὰρ ἐναντ. a 4 πέφυκε a 6 αὐτός om. C 6. 7 τῇ ἀποδεικτικῇ a (cf. Anal. post. p. 73a34 sq.) 9 παραλαμβάνεται a οὗ] ὡς C 10 τὸ περ. καὶ τὸ ἄρτιον coll. C 12 γὰρ εἶναι F 13 τὸν (prius) om. F 14 τμηθῆναι C τοῦ . . ἀριθμοῦ F μέντοι γε a ὁριζομένου F: ὁριζόμενοι a 14. 15 μνημονεῦσαι Fa 15 τοῦ ἀρτίου a 17 τὴν om. C ἤγουν τῆς ῥινός a 18 μνημονεύσομεν F 18. 19 καὶ κοιλ. et καὶ κυρτ. C 20 τούτων om. CF 21 ἐστιν αὐτῶν F 23. 34 ἢ ὡς καθ' αὑτὸ ἢ κατὰ συμβεβηκός a: ἐν οἷς πέφυκε γίνεσθαι ἢ οἷς καθ' αὑτὸ C: ἢ οἷς καθ' αὑτὸ F 25 εἶναι ἢ ἀπεῖναι C 26 ante ταῦτα add. τῷ ὑποκειμένῳ C 27 παραδείγματα F 28 τῶν μὲν a

(τούτων γὰρ οὐδέν ἐστιν ἀνὰ μέσον), τῶν δὲ κατὰ συμβεβηκὸς νόσος καὶ 130v ὑγεία· καὶ γὰρ οὐδὲ τούτων ἐστί τι μεταξύ, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης δεῖ τὸ ἕτερον αὐτῶν παρεῖναι τῷ τοῦ ζῴου σώματι, ἵνα λάβωμεν πᾶσαν τὴν ὁπωσοῦν ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν ἔκβασιν. τοῦ δὲ δευτέρου παράδειγμα τῶν μὲν καθ' αὑτὸ ὡς τῷ πυρὶ ἡ θερμότης τῷ ὕδατι ἡ ψυχρότης (ἔστι γάρ τι τούτων ἀνὰ μέσον τὸ χλιαρόν), τῶν δὲ κατὰ συμβεβηκὸς ὡς ἐν ἡμῖν τὸ μέλαν καὶ τὸ λευκόν· ἔστι γὰρ μεταξὺ τὸ φαιόν.

p. 12a6 Καὶ περιττὸν δὲ καὶ ἄρτιον ἀριθμοῦ κατηγορεῖται.

Πᾶς γὰρ ἀριθμὸς ἢ περιττός ἐστιν ἢ ἄρτιος, καὶ οὐκ ἂν ῥηθείη ἀριθμὸς μὴ ὢν τοιοῦτος.

p. 12a13 Καὶ φαῦλον δὲ καὶ σπουδαῖον κατηγορεῖται μὲν καὶ κατὰ ἀνθρώπου καὶ ἄλλων πολλῶν. |

Οὐ μόνον γὰρ ἐπ' ἀνθρώπου λέγομεν τὸ φαῦλον καὶ σπουδαῖον, 131r ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄλλων, οἷον ἵππου.

p. 12a20 Ἐπ' ἐνίων μὲν οὖν ὀνόματα κεῖται τοῖς ἀνὰ μέσον.

Διὰ τούτων, ὡς ἤδη εἶπον, κατ' ἄλλον τρόπον τὴν τῶν ἐμμέσων ἐναντίων ποιεῖται ὑποδιαίρεσιν, ἤδη πρότερον ὑποδιελὼν αὐτὰ ταῦτα εἴς τε τὰ δυνάμενα ἄμφω ἀπεῖναι τοῦ ὑποκειμένου καὶ εἰς τὰ ἐξ ἀνάγκης πεφυκότα κατὰ τὸ ἕτερον τῶν ἀντικειμένων ὑπάρχειν τῷ ὑποκειμένῳ.

p. 12a26 Στέρησις δὲ καὶ ἕξις λέγεται μὲν περὶ ταὐτόν τι.

Εἰρηκὼς τὰ διάφορα τῶν ἐναντίων σημαινόμενα, τρέπεται νῦν διδάξαι περὶ τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἕξεως· εἴρηται γὰρ ἡμῖν ὅτι συμβάλλεται αὐτῷ ἡ τούτων διδασκαλία πρὸς τὴν διάκρισιν αὐτῶν τὴν πρὸς τὰ πρός τι, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τῶν ἄλλων ἀντικειμένων διάκρισιν.

---

1 γὰρ] δὲ C ἀνὰ] ἐναντίον C 2. 3 δεῖ εἶναι τὸ ἕτ. (παρεῖναι om.) C 3 post σώματι add. νόσον ἢ ὑγείαν a ἵνα] an ἐάν? ante πᾶσαν inseras νόσον 7 καὶ om. F 11 φαῦλος . . σπουδαῖος CF 11. 12 μὲν κατὰ ἀνθρώπων (καὶ om.) a 12 κατὰ ἄλλων Arist. 13 ἀνθρώπων Fa 14 ἐπὶ ἵππου a 15 μὲν οὖν] δὲ F 16 διά om. F τοιούτων F: τοῦτο a εἶπον] p. 172,21 20 ταὐτόν] αὐτό F 21 post ἐναντ. add. ἀντικείμενα a 22 τῆς (alt.) om. F εἴρηται] p. 172, 2 ἡμῖν ἤδη a 23 αὐτῷ] αὐτῶν F alt. πρὸς] εἰς a

p. 12a27 Καθόλου δὲ εἰπεῖν, ἐν ᾧ πέφυκεν ἡ ἕξις γίνεσθαι, περὶ τοῦτο λέγεται ἑκάτερον αὐτῶν. | 131r 31

Τρία δὲ δεῖ παρατηρεῖν ἐπὶ τῆς ἕξεως καὶ τῆς στερήσεως, τό τε πεφυκὸς δέχεσθαι καὶ ὅτε πέφυκε δέχεσθαι, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῷ χρόνῳ ἐν ᾧ πέφυκε, καὶ ἐν ᾧ μέρει πέφυκε. περὶ ὃ δὲ πρᾶγμα λέγεται ἡ ἕξις, περὶ τοῦτο καὶ ἡ στέρησις θεωρεῖται· οὐ γὰρ λέγομεν τὸν λίθον ἐστερῆσθαι ὄψεως, ἐπειδὴ οὐδὲ ὅλως πέφυκεν ἔχειν ὄψιν, οὔτε τὸν ἄνθρωπον κατὰ τοὺς πόδας λέγομεν ἐστερῆσθαι ὄψεως, ἐπειδὴ μὴ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος πέφυκεν ἔχειν τὴν ὄψιν. ἀλλ' οὐδὲ τὸ σκυλάκιον ἐστερῆσθαι ὄψεως λέγομεν, ἐπειδὴ μὴ ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ πέφυκεν ἔχειν. λέγομεν δὲ τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὸ πρόσωπον ἐστερῆσθαι τῆς ὄψεως, ἐπειδὴ καὶ πέφυκεν ἔχειν ὄψιν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἐν τῷ μέρει τούτῳ καὶ τῷ χρόνῳ, ὁμοίως καὶ νωδὸν λέγομεν οὐχ ἁπλῶς τὸν μὴ ἔχοντα ὀδόντας (οὐ γὰρ δήπου καὶ τὸν ἄρτι τεχθέντα· οὐ γὰρ τηνικαῦτα πέφυκεν ἔχειν), ὥσπερ οὐδὲ τυφλὸν τὸ σκυλάκιον, ἀλλὰ νωδὸν λέγομεν τὸν ὑπὸ γήρως, εἰ τύχοι, ἢ ὑπὸ πάθους τῶν ὀδόντων ἐστερημένον.

p. 12a35 Τὸ δὲ ἐστερῆσθαι καὶ τὸ τὴν ἕξιν ἔχειν οὐκ ἔστι στέρησις καὶ ἕξις. |

Βούλεται διὰ τούτων δεῖξαι ὁ φιλόσοφος ὅτι οὐκ ἔστι ταὐτὸν τὸ 132r ἐστερῆσθαι τῇ στερήσει οὐδὲ τὸ ἕξιν ἔχειν τῇ ἕξει· αὐτὴ μὲν γὰρ ἡ ἕξις καὶ ἡ στέρησις ποιότητές εἰσι, τὰ δὲ ἔχοντα τὴν ἕξιν καὶ τὴν στέρησιν ποιά εἰσι παρωνύμως ἀπ' αὐτῶν λεγόμενα, ὥσπερ ἡ λευκότης καὶ τὸ λευκόν· ἡ μὲν γάρ ἐστι ποιότης, τὸ δὲ ποιὸν παρωνύμως ἀπ' αὐτῆς λεγόμενον. δείκνυσι δὲ τοῦτο ὁ φιλόσοφος, λέγω δὴ ὅτι ἕτερόν ἐστιν ἡ ἕξις καὶ τὸ ἔχειν ἕξιν, οὐ διὰ τῶν γενῶν, λέγω δὴ τῆς ἕξεως καὶ τοῦ

1 ἡ ἕξις πέφ. coll. Arist. γενέσθαι F 3 ante τρία add. ἵνα εἴπῃ τὸ πρᾶγμα, ἐν ᾧ πέφυκέ φησιν, ἵνα δηλώσῃ τὸ μερικόν. τὸ δὲ πέφυκεν ἔχειν εἶπεν, ἵνα δηλώσῃ τὸν χρόνον. ἰστέον δὲ ὅτι ἡ στέρησις ἢ οὐσίας ἐστὶν ἢ δυνάμεως, ἢ ἕξεως ἢ ἐνεργείας, ἢ ὀρθότητος ἢ τελειότητος. ἀλλ' ἐπί τινων μὲν τὸ ὄνομα καὶ τὸ πρᾶγμά ἐστι στερητικόν, ὡς ἐπὶ τοῦ ἀναισθήτου, ἐπί τινων δὲ τὸ ὄνομα μόνον, ὡς ἐπὶ τοῦ ἀϊδίου καὶ τοῦ ἀσωμάτου τοῦ ἀντιδιαιρουμένου τῷ σώματι, ἐπί τινων τὸ πρᾶγμα μόνον, ἀλλ' οὐ τὸ ὄνομα, ὡς ἐπὶ κωφοῦ καὶ τυφλοῦ a (Marc. 217) δεῖ οὖν τρία C: τρία δεῖ a 4. 5 corrigas τὸν χρόνον ἐν ᾧ vel ἐν ᾧ χρόνῳ 7 ὄψεως om. F ἐπεὶ C 9 τὴν om. F 10 ἐπειδὴ μὴ ἐν ἐκείνῳ C²: ἐν ὑποκειμένῳ post lacunam X litt. C¹ 11 κατὰ] καὶ F 12 ἐν τῷ χρ. C ὁμοίως δὲ C 15 ante σκυλ. add. τυφλὸν C εἰ τύχοι, ἢ ὑπὸ] ἢ C τύχῃ F ἀπὸ πάθους F 17 τὸ (alt.) om. F ἔχειν τὴν ἕξιν coll. Fa ἔστι] ἔτι F 19 βουλ. δὲ a 20 τῇ ἕξει] ἕξις C 23 τὰ μὲν γάρ ἐστι ποιά, ἡ δὲ ποιότης παρων. C αὐτῶν F 24 λεγόμενα C τὸ ὅτι C ἡ om. Fa 25 ἕξιν ἔχειν coll. F post ἕξεως add. καὶ τῆς στερήσεως F

τὴν ἕξιν ἔχοντος ἢ διὰ τῆς στερήσεως καὶ τοῦ τὴν στέρησιν ἔχοντος, ἀλλὰ 132r διὰ τῶν εἰδῶν, λέγω δὴ τῆς ὄψεως καὶ τῆς τυφλότητος καὶ τοῦ τὴν ὄψιν ἔχοντος καὶ τὴν τυφλότητα· σαφέστερα γὰρ τὰ εἴδη τῶν γενῶν· πρόδηλον γὰρ ἐπὶ τούτων ὅτι ἕτερον μέν ἐστιν ἡ τυφλότης ἕτερον δὲ τὸ τὴν τυφλότητα ἔχον, καὶ ἡ ὄψις μέν ἕτερον ὁ δὲ τὴν ὄψιν ἔχων ἕτερος· τὰ μὲν γὰρ ποιότητές εἰσί τινες, τὰ δὲ οὐσίαι μετέχουσαι τούτων. εἰ τοίνυν ταῦτα διάφορα, καὶ τὰ τούτων γένη διάφορα· ὡς γὰρ ἔχει ἡ ὄψις καὶ ἡ τυφλότης πρὸς τὸν ἔχοντα τὴν ὄψιν καὶ τὴν τυφλότητα, οὕτως ἔχει καὶ ἡ ἕξις καὶ ἡ στέρησις πρὸς τὸν ἔχοντα τὴν ἕξιν καὶ τὴν στέρησιν, ἐπειδὴ καὶ ὡς ἔχει ἡ ὄψις καὶ ἡ τυφλότης πρὸς τὴν ἕξιν καὶ τὴν στέρησιν, οὕτω καὶ ὁ τὴν ὄψιν ἔχων καὶ ὁ τὴν τυφλότητα πρὸς τὸν τὴν ἕξιν ἔχοντα καὶ τὴν στέρησιν· εἴδη γὰρ αὐτῶν εἰσιν. εἰ τοίνυν διάφορα ταῦτα, λέγω δὴ ἡ ὄψις καὶ ὁ τὴν ὄψιν ἔχων καὶ ἡ τυφλότης καὶ ὁ τὴν τυφλότητα ἔχων, καὶ τὰ τούτων γένη διάφορα, λέγω δὴ ἡ ἕξις καὶ ὁ τὴν ἕξιν ἔχων καὶ ἡ στέρησις καὶ ὁ τὴν στέρησιν ἔχων.

p. 12a39 Ἔτι εἰ ἦν ἡ τυφλότης ταὐτὸν τῷ τυφλὸν εἶναι, κατηγορεῖτο ἂν ἀμφότερα κατὰ τοῦ αὐτοῦ. |

Καὶ ἄλλως δέ φησιν· εἰ ἦν ταὐτὸν ἡ ὄψις καὶ ὁ τὴν ὄψιν ἔχων, 132v κατηγορεῖτο ἂν ἀμφότερα κατὰ τοῦ αὐτοῦ· ὡς γὰρ βροτὸς καὶ ἄνθρωπος καὶ μέροψ ταὐτὸν ὄντα καθ' ἑνὸς ὑποκειμένου κατηγορεῖται, οὕτω καὶ ταῦτα εἰ ἦσαν ταὐτά, καθ' ἑνὸς ἂν καὶ τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου κατηγοροῦντο. νῦν δὲ τυφλότητα μὲν ἔχειν ἢ ὄψιν ὁ ἄνθρωπος λέγεται, τυφλότης δὲ ἁπλῶς ἢ ὄψις οὐ λέγεται. ὥστε καὶ ἐκ τούτου δῆλον ὅτι διάφορα ταῦτά ἐστιν. ἀλλ' εἰ καὶ διάφορα ταῦτά ἐστι, φησίν, ἀλλ' οὖν τὸν αὐτὸν ἔχει τῆς ἀντιθέσεως τρόπον· ὡς γὰρ ἀντίκειται ἡ ὄψις τῇ τυφλότητι, ὡς στέρησις καὶ ἕξις, οὕτω καὶ τὸ ἔχειν ὄψιν τῷ τὴν τυφλότητα ἔχειν ἀντίκειται, καθ' ἕξιν καὶ στέρησιν.

---

1 ἢ διὰ τῆς στερήσεως καὶ τοῦ τὴν στέρησιν ἔχοντος om. CF 2 δὴ] δὲ F 4 τούτων] πάντων CF ἡ τυφλ. ἐστὶ coll. C 5 ἡ om. F 6 τινες om. F 7 ex τυφλότης corr. τύφλωσις F 11 ὁ om. a 12 ταῦτα διαφ. coll. a ἡ eras. C 14 ἡ (ante ἕξις et στέρ.) om. CF 16 ἔτι] ἐπεὶ CF ταὐτὸν ἡ τυφλ. coll. Fa τῷ] τὸ F: καὶ τῷ a εἶναι τυφλὸν coll. a 16. 17 κατηγοροῖτο C 17 κατὰ τοῦ] ἐπ' F: κατὰ a post lemma iter. ἐπεὶ (sic) εἰ ἦν ταυτὸν ἡ τυφλότης τῷ τυφλὸν εἶναι, κατηγορεῖτο ἂν ἀμφότερα κατὰ τοῦ αὐτοῦ a 19 κατηγοροῖτο C τοῦ αὐτοῦ Marc. 217: αὐτοῦ CF: τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου a 22 ὁ om. F 25 ὄψις τυφλ. (ἡ et τῇ om.) a 25. 26 ante ὡς στέρ. add. καὶ F; ὡς στέρησις καὶ ἕξις eicias 26 οὕτω καὶ τὸ τυφλὸν εἶναι τῷ ἔχειν ὄψιν C

p. 12b6 Οὐκ ἔστι δὲ οὐδὲ τὸ ὑπὸ τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν κατάφασις καὶ ἀπόφασις. 132v

Ὅτι δὲ οὐδὲ ἡ κατάφασις | καὶ ἀπόφασις ταὐτόν ἐστι τοῖς ὑπ' αὐτῶν σημαινομένοις, δείκνυσι τοῦτο ἐκ τοῦ τὴν μὲν ἀπόφασιν καὶ τὴν κατάφασιν λόγους εἶναι, τὰ δὲ ὑπ' αὐτῶν σημαινόμενα πράγματα· τὸ μὲν γὰρ 'Σωκράτης κάθηται' λόγος ἐστίν, αὐτὸς δὲ ὁ καθήμενος Σωκράτης πρᾶγμά ἐστιν· οὐσία γάρ ἐστι μετά τινος ἐνεργείας, λέγω δὴ τοῦ καθῆσθαι. καὶ ταῦτα μέντοι ἀντίκειται ἀλλήλοις τῷ αὐτῷ τῆς ἀντιθέσεως τρόπῳ· καὶ γὰρ ὥσπερ ἀντίκειται ὁ λόγος ὁ λέγων 'Σωκράτης κάθηται' τῷ λέγοντι 'Σωκράτης οὐ κάθηται', οὕτως καὶ ὁ καθήμενος Σωκράτης τῷ μὴ καθημένῳ ἀντίκειται· ἑκατέρα γὰρ τῶν ἀντιθέσεων ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἀντίκειται. 133r

p. 12b16 Ὅτι δὲ ἡ στέρησις καὶ ἡ ἕξις οὐκ ἀντίκεινται ὡς τὰ πρός τι, φανερόν.

Διδάξας ἡμᾶς ἰδίᾳ περὶ ἑκάστης ἀντιθέσεως νῦν τὴν διάκρισιν αὐτῶν ποιεῖται καὶ διακρίνει τὰ ὡς πρός τι ἀντικείμενα τῶν καθ' ἕξιν καὶ στέρησην ἀντικειμένων· τῶν γὰρ ἐναντίων ἤδη αὐτὰ διέκρινε. πάλιν δὲ ἐπὶ τῶν εἰδῶν γυμνάζει τὸν λόγον ὡς σαφεστέρων, λέγω δὴ τῆς ὄψεως καὶ τῆς τυφλότητος. καὶ πρῶτον μὲν δείκνυσιν οὕτως συλλογισμῷ πάλιν χρώμενος ἐν δευτέρῳ σχήματι· τὰ πρός τι αὐτὰ ἅπερ ἐστὶ τοῦ ἀντικειμένου λέγεται (ὁ γὰρ πατὴρ υἱοῦ λέγεται πατὴρ καὶ τὸ δεξιὸν τοῦ ἀριστεροῦ δεξιόν), τὰ δὲ καθ' ἕξιν καὶ στέρησιν αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν οὐ λέγεται τῶν ἀντικειμένων· ἡ γὰρ ὄψις οὐ λέγεται τυφλό|τητος εἶναι ὄψις. τὰ ἄρα ὡς πρός τι ἀντικείμενα ἕτερά εἰσι τῶν καθ' ἕξιν καὶ στέρησιν ἀντικειμένων. καὶ οὕτω μὲν πρῶτον ἔδειξεν ἀπὸ τοῦ σαφεστέρου καὶ ὁμολογουμένου, λέγω δὴ ἀπὸ τοῦ τὴν ὄψιν μὴ λέγεσθαι τυφλότητος ὄψιν, εἶτα ὕστερον δείκνυσι καὶ ἀπὸ τοῦ ἀμφιβόλου ὅτι οὐδὲ ἡ τυφλότης ὄψεως τυφλότης λέγεται· τοῦτο γὰρ δοκεῖ λέγεσθαι. 133v

p. 12b18 Οὐδὲ ἄλλως οὐδαμῶς ἡ ὄψις πρὸς αὐτὸ λέγεται.

Ἀντὶ τοῦ 'ὡς δ' ἂν ὀνοματοποιήσῃς, οὐδαμῶς πρὸς τὸ ἀντικείμενον

1 ἀπόφασιν καὶ κατάφασιν coll. Arist. 2 ἀπόφασις καὶ κατάφασις coll. C Arist.: ταυτὸν καταφάσει a post lemma iter. οὐκ ἔστιν οὐδὲ τὸ ὑπὸ τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν κατάφασις καὶ ἀπόφασις a 3 δὲ om. F ἡ ἀπόφ. C 4 τὴν (alt.) om. C 7 pr. ἐστιν om. F 8 ἀντίκεινται C 13 ἀντίκειται a Arist. 18 σαφέστερον F: σαφεστέρων ὄντων a 21 post ἀριστ. add. λέγεται a 25 μὲν om. C 27 ἡ om. CF 29 ἡ ὄψις om. Arist.

λέγεται, κἄν τε πρὸς δοτικὴν ἢ ἄλλην πτῶσιν ἀποδῷς· οὐδὲ γὰρ ἡ ὄψις 133v τῇ τυφλότητί ἐστιν ὄψις'.

p. 12b19 Ὡσαύτως δὲ οὐδὲ ἡ τυφλότης λέγοιτ' ἂν τυφλότης ὄψεως.

Δείξας ἐπὶ τοῦ ὁμολογουμένου, λέγω δὴ τῆς ὄψεως, ὅτι οὐ λέγεται πρὸς τὸ ἀντικείμενον, νῦν ἐπὶ τοῦ ἀμφιβόλου δείκνυσιν· ἡ γὰρ τυφλότης στέρησις μὲν ὄψεως λέγεται, τυφλότης δὲ ὄψεως οὐδαμῶς. μήποτε δὲ οὐ καλῶς φαμεν τὴν τύφλωσιν μὴ λέγεσθαι ὄψεως τύφλωσιν· εἰ γάρ, ὡς καὶ αὐτός φησι, στέρησιν ὄψεως λέγομεν, τοῦ γένους δὲ κατηγορουμένου τινὸς ἀνάγκη πᾶσα καὶ τῶν εἰδῶν τι κατηγορεῖσθαι (οὐ γὰρ οἷόν τέ τι εἶναι ζῷον ὃ μὴ πάντως ἢ ἄνθρωπος ἔσται ἢ ἵππος ἤ τι τῶν λοιπῶν ζῴων, ὁμοίως δὲ οὐδὲ στέρησιν εἶναι ἐνδέχεται, εἰ μὴ πάντως εἴη τι οὗ εἶναι λέγεται ἡ στέρησις)· ἀνάγκη οὖν πᾶσα καὶ τὴν κατ' εἶδος ἀντικειμένην τῇ ἕξει ἐκείνῃ στέρησιν ⟨στέρησιν⟩ ἐκείνης εἶναι λέγεσθαι· εἰ γὰρ ἡ τῆς 134r ὄψεως στέρησις οὐκ ἔστιν ἁπλῶς καὶ καθόλου πάντως στέρησις, ἀλλά τις δηλονότι στέρησις, τοῦτ' ἔστι τύφλωσις· εἰ οὖν ἡ τῆς ὄψεως στέρησις τίς ἐστι στέρησις, αὕτη δὲ ἡ τὶς στέρησις οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ τύφλωσις, ἡ ἄρα τύφλωσις ὄψεώς ἐστι τύφλωσις· πῶς γὰρ οἷόν τε ἦν τοῦ γένους τινὸς εἶναι λεγομένου μὴ καὶ τὸ εἶδός τινος εἶναι λέγεσθαι, εἴπερ ἐν ὑπάρξει εἶναι τὰ γένη ἄνευ τινὸς τῶν εἰδῶν ἀδύνατον; ἢ οὖν οὐδὲ τὸ γένος, τοῦτ' ἔστιν ἡ στέρησις, λέγεται ὄψεως εἶναι στέρησις, ἢ εἰ τὸ γένος, πάντως καὶ τῶν εἰδῶν τι. ἀλλ' ἴσως εἴποι ἄν τις πρὸς τοῦτο ὡς εἴπερ λέγομεν γνώσεως στέρησιν, ἀνάγκη ὅσον ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ εἶναί τι τῶν εἰδῶν τῆς στερήσεως ταύτης ὃ τῆς γνώσεως κατηγορηθήσεται ἢ πρὸς αὐτὴν λεχθήσεται· νῦν δὲ τοῦ γένους κατηγορουμένου τῆς γνώσεως, εἶδός τι τῆς αὐτῆς κατηγορούμενον οὐχ εὑρίσκομεν. ἔστιν οὖν πρὸς τοῦτο εἰπεῖν ὅτι μηδ' ἔχομεν τὴν ἀντικειμένην τῇ γνώσει στέρησιν ὠνομασμένην, ὥσπερ ἡ τῇ ὄψει ἀντικειμένη στέρησις τυφλότης καλεῖται, ὡς εἴπερ ἦν, ἐλέχθη ἂν κἀκείνη πρὸς τὴν γνῶσιν, ὡς ἡ τυφλότης ὄψεως λέγεται τυφλότης· ὁπηνίκα γὰρ τὰς στερήσεις κατὰ στερήσεις τῶν ἕξεων ὀνομάζο-

1 post λέγεται add. δηλοῖ τοίνυν τὸ οὐδαμῶς ὅτι a 1. 2 οὐδὲ — ἐστιν ὄψις om. C lemma incipit ab ἡ γὰρ ὄψις (p. 12b18) C 3 λέγεται (ἂν om.) Fa 5 ante δείξας add. ex Marc. 217 οὐ γὰρ ἡ ὄψις τυφλότης γίνεται, εἰ καὶ ὀφθαλμὸς τυφλὸς γίνεται. οὐ λέγεται οὖν ἡ τυφλότης ὄψεως τυφλότης, ἀλλ' ἡ τυφλότης ὄψεως στέρησις. οὐδὲ γὰρ τὸ σκότος φωτὸς σκότος λέγεται, ἀλλὰ φωτὸς στέρησις. οὐδὲ γὰρ τὸ φῶς σκότος γίνεται, ἀλλ' ὁ ἀὴρ σκοτεινός, εἰ καὶ δι' ἐπιπρόσθησιν φωτός. ἰστέον δὲ ὅτι ἡ ὄψις οὐ μόνον τὴν ὀπτικὴν ἐνέργειαν δηλοῖ, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑποκείμενον, τὸν ὀφθαλμόν. a ἐπὶ] ἀπὸ C 6 post τυφλ. add. φησὶ a 7 λέγεται om. C alt. δὲ om. F 8. 9 μὴ λέγεσθαι — φησι om. CF 10 post εἰδῶν add. αὐτοῦ a post κατηγορεῖσθαι add. τινος a τι (alt.) om. F 14 στέρησιν inserui εἰ γὰρ ἡ] ἡ γὰρ a, fort. recte, nisi malis εἰ γὰρ — τύφλωσις (16) eicere 20 post τινὸς add. εἶναι a 22 ὡς] ὥσπερ F 23 ὅσα C τοῦτο F 26 εὑρίσκ. οὐδαμῶς (οὐχ om.) C

μεν, ὡς ἀγνωσίαν καὶ ἀμαθίαν καὶ τὸ ἄσοφον καὶ τὰ παραπλήσια, οὐκέτι 134r δηλονότι τοῦ ἀντικειμένου τὰ τοιαῦτα εἶναι λέγεται, ἀλλὰ τοῦ δεκτικοῦ· οὐ γὰρ ἡ ἀγνωσία γνώσεως ἀγνωσία λέγεται, ἀλλὰ ψυχῆς ἀγνωσία, καὶ ἀμαθία καὶ τὰ λοιπά· ἔχει γὰρ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀντικείμενον, οὗ τὴν στέρησιν κατηγορεῖ. ἀλλ' εἰ καὶ ἡ στέρησις αὐτὸ ὅπερ ἐστὶ τοῦ ἀντικειμένου εἶναι λέγεται, οὐ μόνον αὐτὸ τὸ γένος, ἀλλ' εἴ τι καὶ τῶν ὑπὸ ταύτην εἰδῶν εἴη ὠνομασμένον, ἀλλ' οὖν οὐκέτι καὶ ἡ ἕξις αὐτὸ ὅπερ ἐστὶ τῆς στερήσεως | εἶναι λέγεται, τῶν δὲ πρός τι ἑκάτερον τῶν ἀντικειμένων 134v αὐτὸ ὅπερ ἐστὶ τοῦ ἀντικειμένου εἶναι λέγεται, ὡς ἐφεξῆς φησιν ὁ Ἀριστοτέλης. ὥστε ταύτῃ ἂν διακρίνοιτο τὰ καθ' ἕξιν καὶ στέρησιν ἀντικείμενα τῶν πρός τι. καὶ τοῦτο δ' ἄν τις εἴποι ὅτι οὐχ ὃν τρόπον τὰ πρός τι αὐτὰ ἅπερ ἐστὶ τῶν ἀντικειμένων εἶναι λέγεται, οὕτως καὶ ἡ στέρησις τῆς ἕξεως εἶναι λέγεται στέρησις· τὰ μὲν γὰρ πρός τι ὡς συναίτια ἀλλήλων οὕτως ἑκάτερον τῶν ἀντικειμένων τοῦ λοιποῦ εἶναι λέγεται, ἡ δὲ στέρησις τῆς ἕξεως εἶναι λέγεται οὐχ ὡς τοῦ εἶναι αὐτῆς τοὐναντίον δὲ τοῦ μὴ εἶναι αἰτία οὖσα. μήποτε δὲ ἔστι συνηγορῆσαι τῷ Ἀριστοτέλους λόγῳ φάσκοντι τὴν μὲν στέρησιν ὄψεως εἶναι λέγεσθαι στέρησιν τυφλότητα δὲ ὄψεως μηκέτι· ἰδοὺ γοῦν καὶ φωτὸς μὲν στέρησίν φαμεν, σκότος δὲ φωτὸς οὐκέτι, καίτοι τὸ σκότος οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ φωτὸς στέρησις, ὡς ἡ τυφλότης ὄψεως στέρησις, ὡς ἐν ἑτέροις ἡμῖν διὰ πλειόνων δέδεικται. ἀλλ' ὥσπερ πήρωσιν μὲν σκελῶν φέρε λέγομεν, οὐκέτι δὲ πήρωσιν ἀρτιότητος ἢ ὀρθότητος ἢ εὐθύτητος, ἢ ὅπως ἄν τις τὴν τῶν σκελῶν κατὰ φύσιν θέσιν καλῇ, ὀνομάσειεν, οὕτω δηλονότι καὶ σκότος μὲν ἀέρος λέγομεν, σκότος δὲ φωτὸς οὐκέτι. οὐδ' ἄρα τύφλωσιν ὄψεως, ἀλλ' εἴπερ ἄρα, ὀφθαλμῶν τύφλωσιν, ὡς καὶ πήρωσιν ὀφθαλμῶν· ὁ μὲν γὰρ ὀφθαλμὸς τὸ μόριον σημαίνει τὸ μετέχον τῆς ὄψεως, ἡ δὲ ὄψις αὐτὴν τὴν δύναμιν. ἀλλ' ἐπειδὴ καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ποιοτήτων πολλάκις ὁμωνύμως τῇ ποιότητι τὸ πεποιωμένον ὀνομάζομεν, λευκὸν λέγοντες καὶ τὸ λελευκασμένον σῶμα καὶ αὐτὴν τὴν λευκότητα, καὶ θερμὸν καὶ ψυχρὸν ὁμοίως καὶ βαρὺ καὶ κοῦφον καὶ τὰ λοιπά, οὕτω δὲ καὶ ὄψιν οὐ μόνον ἐπὶ τῆς δυνάμεως ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ὀργάνων φέρομεν, τοὺς ὀφθαλ|μοὺς ὄψιν καλοῦντες, τὴν δὲ τύφλωσιν τῶν ὀφθαλμῶν εἶναι 135r λέγομεν κυρίως, λέγονται δέ, ὡς εἶπον, οἱ ὀφθαλμοὶ ὄψις· διὰ τοῦτο ἄρα καὶ τύφλωσιν ὄψεως λέγομεν οὐκ ἐπὶ τῆς δυνάμεως ἀλλ' ἐπὶ τῶν ὀργάνων φέροντες τὸ τῆς ὄψεως ὄνομα. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης φησὶ πρὸς τὴν ἀντικειμένην δύναμιν μὴ λέγεσθαι τὴν τύφλωσιν, ὅπερ ἐστὶν ἀληθές.

---

6 εἶναι om. C τούτων C 7 ὀνομαστέον F 8 post τῶν δὲ add. τῶν F 10 ταύτης F 16 τῷ τοῦ ἀριστ. a 18 γοῦν] γὰρ F 19 καίτι F 20 post alt. ὡς add. καὶ C ἐν ἑτέροις] quo nos releget nescio 21 alt. πήρωσιν] στέρησιν C 22 ἢ εὐθ. ἢ ὀρθ. coll. a 23 καλεῖ C[1]: καλῶν F ὀνομάσειεν eicias οὕτω om. F 28 ante λευκὸν add. σῶμα a 32 δὲ om. F 33 οἱ] κυρίως a ὄψεις CF 34 ἀλλ'] ἀλλὰ καὶ F

Λείπεται ἄρα ἐκεῖνο ἡμᾶς ἐπιλύσασθαι, πῶς τοῦ γένους αὐτῆς, λέγω 135r τῆς στερήσεως, τῆς ἕξεως εἶναι λεγομένης οὐχὶ καὶ τῶν τῆς στερήσεως ἕκαστον εἰδῶν τινὸς ἀντικειμένης ἕξεως λέγεται, εἴπερ ἀληθὲς ὡς ἐφ' ὧν τὸ γένος λέγεται, πάντως καὶ τῶν ὑπὸ τὸ γένος εἰδῶν τι κατηγορεῖται. φημὶ οὖν ὅτι αἱ μὲν ἕξεις πράγματά τινά εἰσιν εἰδοπεποιημένα καὶ ὑφεστηκότα, καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως γένος οὖσα ἡ ἕξις ἔχει καὶ τὰ ὑποκείμενα εἴδη ὑπάρχοντα καὶ εἶδός τι φυσικὸν ἔχον ἕκαστον, ἡ δὲ στέρησις οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ ἀπουσία τῆς ἕξεως, ὥστε αὐτὴ κατὰ τὸν ἑαυτῆς λόγον τὸ μὴ ὄν ἐστι. πῶς οὖν τοῦ μὴ ὄντος ὡς ὑπάρχοντός τινα εἴδη ζητοῦμεν; ὥστε εἰ καὶ ἔστι τις εἰδικωτέρα τινὶ ἕξει στέρησις ἀντικειμένη, οὐχ ὡς ὄν τι ἀντίκειται ἀλλὰ πάλιν ὡς μὴ ὂν κατὰ ἀπόφασιν τῆς ἕξεως, οἷον τῷ σοφῷ τὸ ἄσοφον καὶ τῷ ὀδόντας ἔχοντι τὸ νωδόν, παρὰ τὸ νω στερητικὸν καὶ τὸν ὀδόντα. καὶ αὗται μὲν οὖν αἱ μερικαὶ στερήσεις ὁμοίως τῷ γένει κατὰ ἀπόφασιν τῆς ἕξεως λέγονται. εἴ που δὲ εὑρεθείη στερήσει τινὶ κείμενον ὄνομα, ὡς ἡ ἀπουσία τῆς ὄψεως τύφλωσις ὀνομάζεται ἢ ἡ τοῦ φωτὸς ἀπουσία σκότος, οὐ τῆς ἀπουσίας τῆς ἕξεως κατηγορεῖται τὸ τοιοῦτον ὄνομα, ἀλλὰ τοῦ πάθους τοῦ περὶ τὸ δεκτικὸν γενομένου ἢ ἄλλου τινὸς ἐπισυμβαίνοντος τῇ ἀπουσίᾳ τῆς ἕξεως, ὥσπερ τὸ σκότος παρὰ τὸ σκιάζειν εἴρηται ἡ δὲ σκιὰ ἐπιπρόσθησίς ἐστι φωτός, ἥτις ἐν τῷ ἀέρι ἢ ἁπλῶς ἐν τῷ | διαφανεῖ συμβαίνει, ἤ, ὡς Ἡρωδιανός φησι, παρὰ τὸ 135v σχέθειν· ἐπέχει γὰρ ἡμῶν τὸ εἰδέναι ἢ τῶν προόδων καὶ τῶν πολλῶν ἐνεργειῶν ἐπιχείρησις. καὶ ἡ τύφλωσις δὲ ἴσως παρὰ τὸ τύφειν καὶ ὁ τυφλὸς οἱονεὶ τυφὸς ὁ ὑποκεκαυμένας τὰς ὄψεις ἔχων („κενεαὶ γάρ," φησὶν ὁ ποιητής, „ὑποσμύχονται ὀπωπαί"), ὡς καὶ ὁ πηρὸς παρὰ τὸ πήθω — πήσω — πηρός, ὡς παρὰ τὸ ὀκνῶ — ὀκνήσω — ὀκνηρός. εἰκότως ἄρα τὰ τοιαῦτα τῶν ὀργάνων εἶναι λέγεται καὶ οὐχὶ τῶν ἕξεων· πάθη γὰρ τῶν ὑποκειμένων σωμάτων εἰσὶ ταῖς ἕξεσι καὶ οὐχὶ αὐτῶν τῶν ἕξεων.

p. 12b21 Ἔτι τὰ πρός τι πάντα πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται.

Πάλιν ἑτέρῳ συλλογισμῷ δείκνυσιν ὅτι ἕτερά εἰσι τὰ ὡς πρός τι ἀντικείμενα τῶν κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν ἀντικειμένων· λέγει γὰρ δυνάμει οὕτως·

2 λεγομένων F   2. 3 τῶν τῆς στερ. ἕκαστον εἰδῶν] τῶν στερήσεων ἕκαστον εἶδος C: τῶν εἰδῶν τῆς στερήσεως ἕκαστον εἶδος a   3 τινὸς τῆς F   5 τινά om. C   6. 7 ὑποκείμ. αὐτῇ a   10 ἰδικωτ. C   12. 13 παρὰ — ὀδόντα eicias   13 post στερητ. add. μόριον F   μὲν om. F   οὖν om. C   14 εἴ που] ὅπου C   17 περὶ] παρὰ a   18 ἐπισυμβεβηκότος a   19 τῷ om. F   20 Ἡρωδιανός] fr. 673 (II 380, 15) Lentz, qui cum Lobeckio (Rhem. p. 89) non ad σκιά sed ad σκότος haec referre debebat   21 σχεθὲν C   ἡμῶν τὸ εἰδέναι] ἡμᾶς τοῦ θεάσασθαι Laur. 72,1 (correctione, ut videtur, necessaria)   προσόδων a   22 ἐπιχείρησις C: ἐπέχει Fa; an ἐπιχειρήσεως?   23 ἐπικεκαυμ. a   23. 24 ὁ ποιητὴς om. CF (cf. Apoll. Arg. II 445)   24 ὑποσμήχονται a   25 ὀκνῶ om. CF   26 εἶναι om. C λέγονται Fa   26. 27 πάθη — ἕξεων om. C   27 σωμάτων Paris. 2051: αὐτῶν CFa   28 πάντα om. F   29 ἐστι a

τὰ πρός τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται (ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ υἱοῦ πατήρ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς πατρὸς υἱός), τὰ δὲ καθ' ἕξιν καὶ στέρησιν οὐ λέγεται πρὸς ἀντιστρέφοντα· οὐ γὰρ λέγεται ἡ ὄψις τυφλότητος εἶναι ὄψις. τὰ ἄρα πρός τι ἕτερά εἰσι τῶν καθ' ἕξιν καὶ στέρησιν ἀντικειμένων.

p. 12b26 Ὅτι δὲ οὐδὲ ὡς τὰ ἐναντία ἀντίκειται τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν λεγόμενα, ἐκ τῶνδε δῆλον.

Διέκρινε τὴν τῶν πρός τι ἀντίθεσιν τῆς τῶν ἐναντίων ἀντιθέσεως ⟨καὶ τῆς⟩ τῶν κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν· εἶτα νῦν διακρίνει τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν ἀντικείμενα τῶν ὡς ἐναντίων ἀντικειμένων. καὶ ὤφειλε μὲν ὅσον ἐπὶ τῇ ἀκολουθίᾳ τὰ πρός τι διακρῖναι τῶν κατὰ κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν ἀντικειμένων, ἐπειδὴ δὲ μέλλει ἑνί τινι λόγῳ διακρίνειν τὰ | κατὰ κατάφασιν 136r
καὶ ἀπόφασιν ἀντικείμενα τῶν λοιπῶν, διὰ τοῦτο νῦν ὑπερτίθεται διακρῖναι τὰ πρός τι τῆς καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως, ἵνα μὴ τὰ αὐτὰ λέγειν ἀναγκάζηται. πάλιν δὲ ἀναλαμβάνει τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν εἰδῶν τῶν ἐναντίων· βούλεται γὰρ ἀντικείμενα πάντων τῶν ἐναντίων τὰ καθ' ἕξιν καὶ στέρησιν.

p. 12b27 Τῶν μὲν γὰρ ἐναντίων, ὧν μηδέν ἐστιν ἀνὰ μέσον, ἀναγκαῖον, ἐν ᾧ πέφυκε γίνεσθαι ἢ ὧν κατηγορεῖται, θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν.

Πάντως γὰρ ἀνάγκη τὸν ἀριθμὸν ἢ ἄρτιον εἶναι ἢ περιττὸν καὶ νοσεῖν ἢ ὑγιαίνειν τὸ ζῷον.

p. 12b32 Ὧν δὲ ἔστι τι ἀνὰ μέσον, οὐδέποτε ἀνάγκη παντὶ ὑπάρχειν θάτερον.

Οὐδὲ γὰρ ἐξ ἀνάγκης πᾶν σῶμα ἢ λευκόν ἐστιν ἢ μέλαν (ἔστι γὰρ καὶ τὸ φαιόν) ἢ πάλιν θερμὸν ἢ ψυχρόν· ἔστι γὰρ καὶ τὸ χλιαρόν.

p. 12b35 Ἔτι δὲ καὶ τούτων ἦν τι ἀνὰ μέσον, ὧν μὴ ἀναγκαῖον ἦν θάτερον ὑπάρχειν τῷ δεκτικῷ, εἰ μὴ οἷς φύσει τὸ ἓν ὑπάρχει.

Τοῦτο ἦν τὸ τρίτον τῶν ἐναντίων εἶδος, ὅπερ ἔχει μέν τι ἀνὰ μέσον, πλὴν τὸ ἕτερον τῶν ἐναντίων ἐξ ἀνάγκης | πάρεστι τῷ δεκτικῷ διὰ τὸ 136v

1 γὰρ] καὶ C: om. F 2 δὲ om. C 4 ἐστι a 5 ἀντίκεινται C 7 ante τῶν πρός add. περὶ C 8 καὶ τῆς inserui 9 ἐναντία C 10 τὰ πρός τι om. C ἀπόφ. καὶ κατάφ. coll. a 11 διακρίνειν post ἀπόφ. (12) coll. C 12 ἀντικείμενα om. C 13 ἵνα γὰρ F 14 δὲ om. F 15 βούλεται — ἐναντίων τὰ om. F an γὰρ ⟨δεῖξαι⟩? 24 ἢ (prius) om. F 25 θερμὸν om. F 27 ἦν om. F

κατὰ φύσιν αὐτῷ ὑπάρχειν, οἷον τῷ πυρὶ τὸ θερμόν, τῇ χιόνι τὸ λευκόν. 136v οὐδέποτε δὲ ἑκάτερον τῶν ἐναντίων ἐνδέχεται ἀπεῖναι τοῦ δεκτικοῦ· ἀδύνατον γὰρ τὸ πῦρ μὴ θερμὸν εἶναι ἢ τὴν χιόνα μὴ ψυχρὰν ἢ μὴ βαρεῖαν τὴν γῆν ἢ τὸ πῦρ μὴ κοῦφον.

p. 13a3 Ἐπὶ δὲ τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἕξεως οὐδέτερον τῶν εἰρημένων ἀληθές.

Ἀναμνήσας ἡμᾶς τῶν διαφόρων τρόπων τῆς τῶν ἐναντίων ἀντιθέσεως νῦν δείκνυσιν ὅτι κατ' οὐδένα τῶν εἰρημένων τρόπων δύναται ἡ αὐτὴ εἶναι τῶν ἐναντίων ἀντίθεσις τῇ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν· καὶ πρότερόν γε αὐτὴν διακρίνει τῶν ἀμέσων ἐναντίων· φησὶ γὰρ οὕτως·

p. 13a4 Οὐ γὰρ ἀεὶ τῷ δεκτικῷ ἀναγκαῖον θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν.

Ἐπὶ γὰρ τῶν ἀμέσων ἐναντίων ἐξ ἀνάγκης τὸ ἑτέρον ὑπῆρχε τῷ ὑποκειμένῳ, ἐπὶ δὲ τῶν κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν οὐκ ἐξ ἀνάγκης τὸ ἕτερον πάρεστι τῷ ὑποκειμένῳ, ἀλλ' ἐνδέχεται ἑκάτερον ἀπεῖναι· τὸ γὰρ σκυλάκιον οὔτε τυφλόν ἐστιν οὔτε ὄψιν ἔχει, καὶ τὸ ἄρτι τεχθὲν παιδίον οὔτε νωδόν ἐστιν οὔτε ὀδόντας ἔχει· ὁ δὲ ἀριθμὸς πάντως ἢ ἄρτιός ἐστιν ἢ περιττός, καὶ τὸ ζῷον ἐξ ἀνάγκης ἢ νοσεῖ ἢ ὑγιαίνει. ὥστε οὐκ ἔστιν ἡ τῶν ἀμέσων ἐναντίων ἀντίθεσις ἡ αὐτὴ τῇ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν.

p. 13a8 Ἀλλ' οὐδὲ ὧν τί ἐστιν ἀνὰ μέσον· ἀναγκαῖον γάρ ποτε παντὶ τῷ δεκτικῷ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν.

Νῦν διακρίνει τῶν ἐμμέσων ἐναντίων τὰ κατὰ στέρη|σιν καὶ ἕξιν, 137r καὶ πρότερόν γε τῶν πεφυκότων κατὰ ἀμφότερα τὰ ἐναντία ἀπεῖναι τοῦ ὑποκειμένου· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν καθ' ἕξιν καὶ στέρησιν ἀντικειμένων, ὅταν ᾖ τὸ ὑποκείμενον τούτων δεκτικόν, ἐξ ἀνάγκης αὐτῷ τὸ ἕτερον πάρεστιν· ὁ γὰρ Σωκράτης ἐξ ἀνάγκης ἢ τυφλός ἐστιν ἢ ὄψιν ἔχει, οὐκ ἐξ ἀνάγκης δὲ ἢ λευκός ἐστιν ἢ μέλας· δυνατὸν γὰρ αὐτῷ μηδέτερον τούτων ὑπάρχειν καὶ πεφυκότα γε δέχεσθαι τῶν ἐναντίων ἑκάτερον.

---

1 αὐτῷ om. F λευκόν (superscr. ψυχρόν) C 2 τῷ δεκτικῷ C 3 ψυχρὰν] an λευκὴν? 4 μὴ τὸ πῦρ coll. F 8 ὅτι om. C 9 ἀντιθέσεων C 11 οὐδὲ a Arist. 13. 14 ἐπὶ — ὑποκειμένῳ om. C 13 γὰρ] δὲ F ὑπάρχει a 15 πάρεστι] ἐστι a 16 ἔχον CF 18 ἢ (ante νοσεῖ) om. CF ὥστε] οὕτως C 20 τι om. Fa ἀνὰ μ. ἐστίν coll. C 23 γε om. C 26 ὁ γὰρ σωκρ. ὅταν ἤδη πεφυκώς, ἀνάγκη τυφλὸς ἢ ὄψιν ἔχειν ῥηθήσεται· ἐπὶ δὲ τῶν ἐναντίων οὐχ οὕτως· οὐκ ἐξ ἀνάγκης δὲ ἢ λευκός a 27 ἢ μέλας ἢ λευκός ἐστιν coll. C αὐτῶν F: αὐτὸν a ὑπάρχειν] εἶναι a 28 an πεφυκότι? γε] δὲ C

p. 13a11 Καὶ τούτων οὐκ ἀφωρισμένως θάτερον, ἀλλ' ὁπότερον 137r ἔτυχεν· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον ἢ τυφλὸν ἢ ὄψιν ἔχον εἶναι, ἀλλ' ὁπότερον ἔτυχεν.

Διὰ τούτων πάλιν διακρίνει τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν τῶν ἐμμέσων ἐναντίων, ἐφ' ὧν πέφυκεν ὡρισμένως τὸ ἕτερον τῶν ἐναντίων παρεῖναι τῷ δεκτικῷ· ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς στερήσεως, φησί, καὶ τῆς ἕξεως οὐκ ἀφωρισμένως τὸ ἕτερον πάρεστι τῷ ὑποκειμένῳ, ὁπόταν πέφυκε δέχεσθαι, ἀλλ' ὁπότερον ἔτυχεν (οὐ γὰρ ἀφωρισμένως Σωκράτης ἢ τυφλός ἐστιν ἢ ὄψιν ἔχει, ἀλλ' ὡς ἂν ἔτυχεν), ἐπὶ δὲ τῶν ἐμμέσων ἐναντίων, ἐφ' ὧν τὸ ἕτερον πέφυκε παρεῖναι τῷ ὑποκειμένῳ, ἀνάγκη ἀφωρισμένως τὸ ἓν παρεῖναι καὶ οὐδέποτε τὸ ἐναντίον· τῷ γὰρ πυρὶ ἀφωρισμένως πάρεστι ἡ θερμότης καὶ τῇ χιόνι ἡ λευκότης καὶ ἡ ψῦξις, τὸ δὲ ἐναντίον οὐδέποτε. καὶ τοῦτο διὰ τὴν τοῦ ὑποκειμένου φύσιν, ἐπεὶ καθ' αὑτὴν ἡ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης * ἔμμεσά ἐστιν· ὥστε κατ' οὐ|δέτερον τρόπον τῶν ἐμμέσων ἐναντίων ἡ 137v τῶν κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν ἀντίθεσις ἡ αὐτή ἐστιν.

p. 13a17 Ἔτι ἐπὶ μὲν τῶν ἐναντίων ὑπάρχοντος τοῦ δεκτικοῦ δυνατὸν εἰς ἄλληλα μεταβολὴν γενέσθαι.

Διελὼν τὰ ἐναντία καὶ δείξας κατὰ μέρος ὡς οὐδενὶ τῶν ἐναντίων εἴδει ἡ αὐτή ἐστιν ἀντίθεσις ἡ τῶν κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν, νῦν καθολικῷ λόγῳ ταῦτα ἀλλήλων διακρίνει λέγων οὕτως· τὰ ἐναντία μεταβάλλει εἰς ἄλληλα (τὸ γὰρ θερμὸν εἰς ψυχρὸν μεταβάλλει καὶ τὸ ψυχρὸν εἰς θερμὸν καὶ τὸ μέλαν εἰς λευκὸν καὶ τὸ λευκὸν εἰς μέλαν), τὰ δὲ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν οὐ μεταβάλλει εἰς ἄλληλα· εἰ γὰρ καὶ ἡ ὄψις εἰς τύφλωσιν μεταβάλλει, ἀλλ' οὐ|χὶ καὶ ἡ τύφλωσις εἰς τὴν ὄψιν· τὰ ἄρα ἐναντία οὐκ ἔστι τὰ 138r αὐτὰ τοῖς κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν. καλῶς δὲ εἶπεν ὑπάρχοντος τοῦ δεκτικοῦ· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἡ τῶν ἐναντίων εἰς ἄλληλα μεταβολὴ γίνεται, ἐπεὶ καθ' ἑαυτὰς αἱ ποιότητες ἀμετάβλητοί εἰσιν, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ γινόμεναι τὴν μεταβολὴν ὑπομένουσι. καλῶς δὲ εἶπε καὶ τὸ δυνατόν· οὐ γὰρ ἀεὶ τὰ ἐναντία τὴν εἰς ἄλληλα μεταβολὴν ποιοῦνται· ὅσα γὰρ ἀφωρισμένως φύσει τινὶ ὑποκειμένῳ ὑπάρχουσι, ταῦτα οὐδέποτε εἰς τὰ ἐναντία μεταβάλλει· οὔτε γὰρ ἡ ἐν πυρὶ θερμότης μεταβάλλοι ἂν εἰς ψυχρότητα οὔτε ἡ ἐν χιόνι ψυχρότης ἢ λευκότης εἰς θερμότητα ἢ μελανίαν μεταβάλλοι.

---

2 ἔχον ὄψιν coll. Arist. 7 ὁπόταν haud sanum 8 ἔτυχεν] ἔσχεν C ὁ σωκρ. a 11 ἡ θερμ. πάρεστι coll. a 13 post ψυχρότης defectum signavi; suppleveris τῷ πυρὶ καὶ τῇ χιόνι πάρεισιν. ἡ δὲ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης 14 οὐδένα C 17 γίνεσθαι Arist. 18 οὐδὲν C 19 ἀντίθεσις post ἕξιν coll. a 21 τὸ γὰρ — ἄλληλα (23) om. C μεταβάλλει — θερμὸν om. F 23 εἰς ἀλλ. οὐ μεταβάλλει coll. a 26 τούτων C 27 ἐπεὶ καὶ C 30 ὑπάρχ. ὑποκ. coll. C 32 μεταβάλλει (sic) ante εἰς θερμ. coll. C

p. 13a22 Καὶ ἐκ σπουδαίου γε φαῦλον καὶ ἐκ φαύλου σπουδαῖον 138r
δυνατὸν γενέσθαι.

Ὅτι μὲν ἐκ σπουδαίου φαῦλον δυνατὸν γενέσθαι οὐ δείκνυσιν, ὅτι δὲ ἐκ φαύλου σπουδαῖον κατασκευάζει. σπουδαῖον δὲ ἐνταῦθα λέγει οὐ τὸν τέλειον καὶ ἐν ἐπιστήμῃ τὸ καλὸν ἔχοντα· οὗτος γὰρ ἀμετάβλητον ἔχει τὴν ἕξιν, ἅτε δὴ μὴ μόνον ὅτι καλὸν ἡ ἀρετὴ εἰδὼς ἀλλὰ καὶ διότι καλόν. οὐ τοῦτον τοίνυν λέγει μεταβάλλειν, ἀλλὰ τὸν ὀρθοδοξαστικόν· οὗτος γὰρ μεταβάλλοι ἂν ἐπὶ τὸ φαυλότερον παραλογιζόμενος καὶ ἀπατώμενος ὑπὸ μοχθηρῶν ἀνδρῶν τὸ διότι καλὸν ἡ ἀρετὴ μὴ ἐπιστάμενος.

p. 13a29 Καὶ τοῦτο ἀεὶ γινόμενον τελείως εἰς τὴν ἐναντίαν ἕξιν ἀποκαταστήσειεν ἄν, εἴπερ μὴ χρόνῳ ἐξείργηται.

Εἰκὸς γὰρ ἢ νόσῳ μεταξὺ διακοπῆναι τὴν συνέχειαν ἢ πραγμάτων φροντίσιν ἢ διατριβῇ φαυλοτέρων ἀνδρῶν. καὶ ἄλλως δὲ εἴ τις ἐν ἐσχάτῳ γήρᾳ ἄρξηται φιλοσοφεῖν, εἶτα μεταξὺ θανάτῳ διακοπῇ, πρὶν ἢ εἰς τὴν τελείαν τῆς ἀρετῆς ἕξιν μεταβάλλοι.

p. 13a34 Οὔτε γὰρ τυφλὸς γενόμενός τις πάλιν ἀνέβλεψε.

Κατά γε ἰατρικὸν λόγον καὶ φυσικὸν οὐδείς ποτε τυφλὸς ὢν ἀνέβλεψεν, εἰ μὴ ἄρα κατά | τινα θείαν ἔλλαμψιν. 138v

p. 13a37 Ὅσα δὲ ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἀντίκειται, φανερὸν ὅτι κατ' οὐδένα τῶν εἰρημένων τρόπων ἀντίκειται.

Διέκρινε τὰ πρός τι τῶν κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν καὶ τῶν ἐναντίων καὶ ταῦτα τῶν κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν· γίνονται οὖν συζυγίαι τρεῖς· λείπονται τοίνυν ἄλλαι τρεῖς συζυγίαι κατὰ τὴν παραδεδομένην ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ μέθοδον. ἡ δὲ μέθοδος ἦν τοιαύτη· δεῖ πολλαπλασιάζειν τὸ προτεθὲν πλῆθος ἐπὶ τὸν μονάδι ἐλάττονα ἀριθμὸν καὶ τοῦ συναχθέντος ἀριθμοῦ λαβεῖν τὸ ἥμισυ, καὶ τοσαύτας ἀποφαίνεσθαι τὰς συζυγίας· οἷόν ἐστι τὰ προτεθέντα ἡμῖν πράγματα τέσσαρα, ταῦτα πολλαπλασιάζομεν ἐπὶ

1 γε Marc. 217: δὲ C: τε Fa 3 μὲν γὰρ C 6 ἡ om. CF διότι] διὰ τί CF (cf. v. 9) 7 λέγει om. F 10 γινόμενος C 11 ἀποκαθίστησιν (ἂν om.) a Arist. ἐάν περ a Arist. ἐν χρόνῳ CF 12 τὴν συνέχειαν om. F 14 ἄρξεται CF ἢ om. F 15 μεταβάλλει F[1] 17 γε post ἰατρ. coll. a: om. F λόγον δηλονότι a ποτε om. C 19 ante lemma add. tit. περὶ τῶν ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἀντικειμένων C ἀντίκεινται C 20 τρόπον τῶν εἰρημένων (τρόπων om.) F 21 διάκριναι F 23 τοίνυν] οὖν C 25 post ἀριθμὸν add. τουτέστι τὸν τρίτον F 26 τὰς om. CF 27 παραπλασ. C

τὸν μονάδι ἐλάττονα, τοῦτ' ἔστι τὸν τρία, καὶ γίνονται τετράκις τρία — 138ʳ δώδεκα, τούτων τὸ ἥμισυ ἕξ· τοσαῦται οὖν εἰσιν αἱ συζυγίαι. τῶν τριῶν τοίνυν ἡμῖν παραδεδομένων, ὡς εἴρηται, λείπονται αἱ λοιπαὶ τρεῖς, ἃς νῦν κοινῷ λόγῳ παραδίδωσι· τὰ γὰρ κατὰ κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν τῶν λοιπῶν τριῶν κοινῷ λόγῳ διακρίνει· ἐπὶ μόνων γὰρ τούτων ἀναγκαῖον ἀεὶ τὸ μὲν ἀληθὲς αὐτῶν τὸ δὲ ψεῦδος εἶναι· ἐὰν γὰρ εἴπω 'Σωκράτης κάθηται — Σωκράτης οὐ κάθηται', τὸ μὲν ἀληθὲς αὐτῶν τὸ δὲ ψεῦδός ἐστι. τῶν δὲ ἄλλων τριῶν οὐδὲν οὔτε ἀλήθειαν οὔτε ψεῦδος σημαίνει· ἐὰν γὰρ 139ʳ μυριάκις εἴπω 'πατὴρ ἢ υἱός' ἢ 'λευκὸν ἢ μέλαν' ἢ 'ὄψις ἢ τυφλότης', οὐδεμίαν οὔτε ἀλήθειαν οὔτε ψεῦδος ἐσήμανα· τὰ γὰρ ὀνόματα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἄνευ ῥημάτων λεγόμενα οὐδεμίαν οὔτε ἀλήθειαν οὔτε ψεῦδος σημαίνουσι, συμπλεκόμενα δὲ ῥήμασι τότε ἀληθείας ἢ ψεύδους εἰσὶ σημαντικά. καὶ αὐτὰ δὲ τὰ ῥήματα καθ' ἑαυτὰ λεγόμενα οὔτε ἀλήθειαν οὔτε ψεῦδος σημαίνουσι, μετὰ δὲ ἀντωνυμιῶν λεγόμενα ἢ ἀληθείας ἢ ψεύδους εἰσὶ δηλωτικά, οἷον 'περιπατῶ ἐγώ'. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ περιπατῶ δυνάμει τὴν ἀντωνυμίαν ἐν ἑαυτῷ περιέχει· καὶ γὰρ προσώπου ἐστὶ δηλωτικόν· ἀμέλει τὰ ἀπαρέμφατα μὴ σημαίνοντα πρόσωπα οὐ σημαίνουσιν ἀλήθειαν ἢ ψεῦδος, οἷον περιπατεῖν ἢ τρέχειν· ψιλὸν γάρ ἐστιν αὐτὸ καθ' αὑτὸ τὸ ῥῆμα. οὐδὲ δυνάμει περιέχον τὴν ἀντωνυμίαν, ὥσπερ τὸ περιπατῶ. εἰ τοίνυν τὰ μὲν κατὰ κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν ἀληθείας ἢ ψεύδους εἰσὶ δηλωτικά, τῶν δὲ ἄλλων τριῶν οὐδὲ ἓν ἀλήθειαν ἢ ψεῦδος σημαίνει, οὐδενὶ ἄρα τούτων ἡ τῶν κατὰ κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν ἀντίθεσις ἡ αὐτή ἐστιν.

p. 13b3 Οὔτε γὰρ ἐπὶ τῶν ἐναντίων ἀναγκαῖον ἀεὶ θάτερον ἀληθὲς εἶναι, θάτερον δὲ ψεῦδος.

Τὸ ἀεὶ προσέθηκε, διότι τοῖς ὑποκειμένοις ταὐτά ποτε συμπλεκόμενα ἀληθείας ἢ ψεύδους δεκτικὰ γίνονται, οἷον ὑγιαίνει Σωκράτης — οὐχ ὑγιαίνει Σωκράτης.

---

1 γίνεται F τετρ. τρεῖς C: τετρ. τὰ τρία a 4 κατὰ om. F 5 κοινῷ νῦν λ. a 6 γὰρ om. a 7 ψευδές a 8 τριῶν om. F ἀληθὲς C 9 εἴπω μυρ. coll. C ἢ υἱός om. a ὄψις ἢ τ.] τυφλότης ἢ ὄψις C: τυφλότητα ἢ ὄψιν F: ὄψιν ἢ τυφλότητα a 10 οὐδεμία C οὔτε (prius) om. C τὰ γὰρ— σημαίνουσι (11. 12) om. C 12 ante ἀληθ. add. ἢ a 13. 14 οὔτε ἀλήθ.—λεγόμενα om. F 14 σημαίνει a ἀντ. δὲ coll. a 15 τὸ] τῷ F 16 περιέχει ἐν ἑαυτῷ coll. C 20. 22 ἀπόφ. καὶ κατάφ. coll. a 22 οὐδὲν C 24 θάτερον μὲν ἀλ. a 25 θάτ. δὲ ψ.] ἢ ψευδὲς θάτ. C: θάτ. δὲ ψεύδους F: θάτ. δὲ ψευδές a 27. 28 οὐχ ὑγιαίνει σωκράτης om. CF; scribas νοσεῖ σωκρ. (cf. p. 186,11

p. 13b10 Ὅλως δὲ τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων 139r οὐδὲν οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψεῦδός ἐστι.

Τὰ κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγόμενα οὐδὲν οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψεῦδος δηλοῖ, τὰ δὲ πρός τι καὶ τὰ εναν|τία καὶ τὰ κατὰ στέρησιν καὶ 139v ἕξιν ἄνευ συμπλοκῆς λέγεται· ταῦτα ἄρα οὐδὲν ἀληθὲς οὐδὲ ψεῦδος δηλοῖ· ὥστε οὐκ εἰσι τὰ αὐτὰ τοῖς κατὰ κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν λεγομένοις.

p. 13b12 Οὐ μὴν ἀλλὰ μάλιστα ἂν δόξειε τὸ τοιοῦτον συμβαίνειν ἐπὶ τῶν κατὰ συμπλοκὴν ἐναντίων λεγομένων.

Ὃ ἄν τις ἠπόρησεν αὐτῷ, τοῦτο προλαβὼν αὐτὸς καὶ ἀπορεῖ καὶ ἐπιλύεται· φησὶ γὰρ ὅτι τὰ ἐναντία τὰ με|τὰ συμπλοκῆς τοῦ ὑποκειμένου 140r λεγόμενα διαιρεῖ τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος· τὸ γὰρ ὑγιαίνειν Σωκράτην ἢ νοσεῖν τὸ μὲν ἀληθὲς τὸ δὲ ψεῦδός ἐστιν. ἀλλὰ δὴ καὶ τὸ ὄψιν ἔχειν ἢ τυφλὸν εἶναι ἢ πατέρα ἢ υἱὸν καὶ ταῦτα ἀληθείας ἢ ψεύδους εἰσὶ δεκτικά. πρὸς τοῦτο τοίνυν φησὶν ὅτι εἰ καὶ κατὰ συμπλοκὴν δοκεῖ διαιρεῖν ταῦτα τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τοῦ ψεύδους, ἀλλὰ καὶ οὕτως πολὺ διενηνόχασι καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως· ἡ μὲν γὰρ κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἀεὶ καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ὄντων καὶ μὴ ὄντων διαιρεῖ τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος· τὸ γὰρ τυφλὸν εἶναι Σωκράτην ἢ μὴ εἶναι τυφλὸν ἢ λευκὸν εἶναι ἢ μὴ εἶναι λευκὸν ἢ πατέρα εἶναι ἢ μὴ εἶναι πατέρα ὄντος τε αὐτοῦ ἐξ ἀνάγκης ἀεὶ τὸ μὲν ἀληθὲς τὸ δὲ ψεῦδος μὴ ὄντος τε ἀεὶ τὸ ἕτερον ἀληθές· ὁ γὰρ μηδὲ ὅλως ὢν οὔτε πατήρ ἐστιν οὔτε τυφλὸς οὔτε λευκός. καὶ τὴν ψυχὴν ὁ λέγων λευκὴν εἶναι ἢ μὴ εἶναι λευκὴν καὶ ὄψιν ἔχειν ἢ μὴ ἔχειν ὄψιν καὶ δεξιὰν εἶναι ἢ μὴ εἶναι δεξιὰν τὸ μὲν ἀληθεύσει τὸ δὲ ψεύσεται. τὰ μέντοι γε ἐναντία οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλ' ὄντος μὲν Σωκράτους ἀνάγκη τὸ μὲν ἀληθὲς εἶναι τὸ δὲ ψεῦδος (ἢ γὰρ ὑγιαίνειν αὐτὸν ἢ νοσεῖν ἀνάγκη) μὴ ὄντος δὲ ἀμφότερα ψευδῆ· ὁ γὰρ μηδὲ ὅλως ὢν πῶς ἂν ὑγιαίνειν δύναιτο ἢ νοσεῖν; ἐπὶ δὲ τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἕξεως καὶ ὄντος οὐκ ἀεὶ ἀληθὲς ἕτερον τῶν ἐναντίων, ἀλλ' ἔστιν ὅτε ἀμφότερα ψευδῆ, μὴ ὄντος τε ἀεὶ ἀμφότερα ψευδῆ· τὸ γὰρ νωδὸν εἶναι Σωκράτην ἢ ὀδόντας ἔχειν ὄντος

---

1 ὅλως] ἁπλῶς C 2 ἐστιν οὔτε ψ. coll. F 3. 4 τὰ — ψεῦδος om. F 4 δῆλον F δὲ Ammon.: γὰρ a: om. CF τὰ (ante ἐναντ.) om. F 5 λέγονται C 7 μᾶλλον F 9 προσλαβὼν a: παρέλαβεν F ὁ αὐτὸς F 9. 10 αὐτὸς ἀπορῶν ἐπιλ. C 11 τὸ γὰρ] τῷ γὰρ F 11. 12 ὑγιαίνει σωκράτης ἢ νοσεῖ a 12 ψευδές C 13 εἰσὶ ἢ ψεύδους coll. C δεικτικά Fa (cf. p. 187,18) 16 καὶ (ante ἐπὶ) om. a 18 τυφλὸν — μὴ εἶναι om. C 19 τε] δὲ οὐκ C: δὲ F 21 οὔτε λευκὸς οὔτε τυφλός C: οὔτε τυφλός ἐστιν οὔτε λευκός a 22 μὴ ὄψιν ἔχειν coll. C 24 ἔχειν F 25 εἶναι post ψεῦδος coll. a ψευδές C 26 ἂν om. C ἢ ὑγ. F 27 δύναιτο scripsi: δύναται libri δύν. νοσ. ἢ ὑγ. coll. C 29 ante γὰρ add. τε F τὸν σωκρ. F

τε οὐκ ἀεὶ τὸ ἕτερον ἀληθές, ἀλλ' ἔστιν ὅτε ἀμφότερα ψευδῆ (ὅτε μηδὲ 140r πέφυκεν ὅλως ἔχειν), καὶ μὴ ὄντος ἀεὶ ἀμφότερα ψευδῆ· ὁ μηδὲ ὅλως γὰρ ὢν τὸ παράπαν πῶς ἂν ἢ νωδὸς εἴη ἢ ὀδόντας ἔχοι; καὶ ἐπὶ τοῦ σκυλακίου ὁμοίως ἀμφότερα, καὶ ἡ ἕξις καὶ ἡ στέρησις, καὶ ὄντος καὶ μὴ ὄντος ψευδῆ, τό τε ὄψιν ἔχειν καὶ τὸ τυφλὸν εἶναι. καὶ ἐπὶ τῶν πρός τι ὁμοίως· τό τε γὰρ | δεξιὸν εἶναι ἢ ἀριστερὸν καὶ ὄντος οὐκ ἀεὶ τὸ ἕτερον 140v ἀληθές, ἀλλ' ἔστιν ὅτε ἀμφότερα ψευδῆ (εἰ μόνος τις εἴη), μὴ ὄντος τε πάλιν ἀμφότερα ψευδῆ. καὶ τὸ πατέρα ἢ υἱὸν εἶναι ὁμοίως καὶ μὴ ὄντος ἀμφότερα ψευδῆ καὶ ὄντος ἔστιν ὅτε ἀμφότερα ψευδῆ· εἰ γὰρ μήτε πατέρα τις ἔχει μήτε υἱόν, τίνος ἂν πατὴρ ἢ υἱὸς κληθείη; εἰ μή τί γε κατὰ μνήμην, ἐπεὶ τῇ ἀληθείᾳ οὐδενὸς ἂν κληθείη. ὥστε καὶ οὕτω πολύ γε διενήνοχε τῶν ἄλλων τὰ κατὰ ἀπόφασιν καὶ κατάφασιν· εἰ γὰρ ταῦτα μὲν ἀεὶ καὶ ἐπὶ ὄντων καὶ μὴ ὄντων διαιρεῖ τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος τὰ δὲ λοιπὰ ἐπί τε τῶν ὄντων οὐκ ἀεὶ ἐπί τε τῶν μὴ ὄντων οὐδέποτε διαιρεῖ τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος, οὐκ ἄρα ταὐτὸν κατάφασις καὶ ἀπόφασις τοῖς ἄλλοις. καὶ ἄλλως δὲ τὸ ὅλως ἐπιδέξασθαι ταῦτά ποτε ἀλήθειαν ἢ ψεῦδος οὐκ ἄλλοθεν αὐτοῖς ἐπισυνέβη ἢ ἐκ τοῦ γενέσθαι καταφάσεις, ἐπεὶ καθ' ἑαυτά γε οὐδενὸς τούτων εἰσὶ δεκτικά· τὸ γὰρ 'Σωκράτης ὑγιαίνει ἢ τυφλός ἐστιν ἢ πατὴρ ἤ τι τῶν τοιούτων' κατάφασίς ἐστιν· ὥστε διὰ τὴν κατάφασιν καὶ τό ποτε ὅλως διαιρεῖν τὸ ἀληθὲς ἢ τὸ ψεῦδος εἰλήφασιν. ἰστέον δὲ ὅτι πάλιν ἐπὶ τούτων μέσην ἔχουσι τάξιν τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν καὶ τὰ πρός τι τῶν ἐναντίων καὶ τῆς καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως· τῆς μὲν γὰρ καταφάσεως ⟨καὶ ἀποφάσεως⟩ ἐπὶ πάντων τῶν ὄντων καὶ μὴ ὄντων διαιρούσης ἀεὶ τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος * *

p. 13b36 Ἐναντίον δέ ἐστιν ἐξ ἀνάγκης ἀγαθῷ μὲν κακόν· τοῦτο δὲ δῆλον τῇ καθ' ἕκαστον ἐπαγωγῇ. |

Πληρώσας τὸν τῶν ἀντικειμένων λόγον νῦν θεωρήματά τινα τῶν 141r ἐναντίων ἡμῖν παραδίδωσι, καὶ πρῶτον μὲν θεώρημα ὅτι τῷ μὲν ἀγαθῷ τὸ ἀντικείμενον πάντως κακόν ἐστι, τῷ δὲ κακῷ οὐ πάντως τὸ ἀντικεί-

1. 2 ὅτε μηδὲ — ψευδῆ om. a 1 μηδὲ] μὴ F 2. 3 ὁ γὰρ μηδὲ ὢν ὅλως coll. a 3 ἂν om. F ἔχῃ C 4 ὁμοίως om. C post ἀμφ. add. ψευδῆ C ἕξις] ὄψις C 5 τὸ (ante τυφλὸν) om. a 7 καὶ ἀμφ. C ante μόνος add. μὴ a 9 καὶ ὄντος — ψευδῆ om. F ante alt. ψευδῆ add. εἴη ἂν C 10 ἔχοι a ἢ πατὴρ ἢ C τί Laur. 71, 1: τοί CF: τίς a 11 οὐδὲν C γε om. C 12 ἐνήνοχε F κατάφ. καὶ ἀπόφ. coll. C 13. 14 τὰ δὲ λοιπὰ — ψεῦδος (15) om. C 16 ποτε om. C 17 κατάφασιν C 19 πατὴρ ἤ τι τῶν] τινῶν F 21 ἔχει C τὰ δὲ κατὰ F 22 καὶ τῆς ἀποφ. καὶ τῆς καταφ. C 22. 23 τῆς μὲν γὰρ καταφάσεως om. F 23 καὶ ἀποφάσεως inserui ante ἐπὶ add. ὡς C 24 διαιροῦσιν C καὶ τὸ ψεῦδος om. CF; post ψεῦδος defectum signavi 25 καὶ ἐναντ. δέ ἐστιν ἀγαθῷ μὲν ἐξ ἀν. F 26 ἕκαστα F 27 λόγον in lac. om. C alt. τῶν om. a 28. 29 ἀγαθῷ — τῷ δὲ om. CF 29 οὐ πάντως om. CF

μενον ἀγαθόν ἐστιν, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ κακόν· οἷον τῇ δικαιοσύνῃ ἀγαθῷ 141r οὔσῃ ἀντίκειται ἡ ἀδικία κακὸν οὖσα καὶ τῇ σωφροσύνῃ ἡ ἀκολασία, τῇ μέντοι πλεονεξίᾳ κακῷ οὔσῃ οὐ πάντως ἡ δικαιοσύνη ἀντίκειται, ἀλλὰ καὶ ἡ μειονεξία ὡς ὑπερβολῇ ἔνδεια. τί οὖν; οὕτως ἄδικος ἡ φύσις ὡς δύο ἑνὶ ἀντιτάξαι; πανταχοῦ γὰρ ὁρῶμεν ἓν ἑνὶ ἀντιτεταγμένον, οἷον πῦρ ὕδατι τῷ βαρεῖ τὸ κοῦφον τῷ ξηρῷ τὸ ὑγρόν. λέγομεν οὖν ὅτι τῷ μὲν κακῷ ἀντίκειται τὸ ἀγαθὸν ὡς συμμετρία ἀσυμμετρίᾳ, τὸ μέντοι κακὸν οὐκέτι ὡς συμμετρία ἀσυμμετρίᾳ (ἀμφότερα γὰρ ἀμετρίαι) ἀλλ' ὡς ἔνδεια ὑπερβολῇ· τῆς γὰρ ἀρετῆς ἐν συμμετρίᾳ θεωρουμένης ἑκατέρωθεν κακία μία θεωρεῖται, ἡ μὲν καθ' ὑπερβολὴν ἡ δὲ κατ' ἔνδειαν ἀντικειμένη· οἷον τῆς δικαιοσύνης ἐν συμμετρίᾳ θεωρουμένης ὑπερβολὴ μέν ἐστιν ἡ πλεονεξία ἔνδεια δὲ ἡ μειονεξία, ἑκατέρα ἀμετρία οὖσα· ὡς γὰρ ἀμετρία συμμετρίᾳ ἀντίκειται. πάλιν τῆς σωφροσύνης ὑπερβολὴ μὲν ἡ ἀκολασία ἔνδεια δὲ ἡ ἠλιθιότης καὶ ἀνδρείας ἡ δειλία καὶ ἡ θρασύτης φρονήσεως ἡ πανουργία καὶ ἡ ἄνοια. ἑκατέρα οὖν τῶν ἐκτροπῶν τῇ μὲν ἀρετῇ ἀντίκειται ὡς κακὸν ἀγαθῷ καὶ ὡς ἀμετρία συμμετρίᾳ, ἀλλήλοις δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὡς ἔνδεια ὑπερβολῇ. ὥστε ἓν ἑνί ἐστιν ἀντικείμενον καὶ οὐ δύο ἑνί.

p. 14a7 Ἔτι ἐπὶ τῶν ἐναντίων οὐκ ἀναγκαῖον, ἂν θάτερον | ᾖ, καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι. 141v

Τοῦτο δεύτερον τῶν ἐναντίων θεώρημα· φησὶν ὅτι ἑνὸς τῶν ἐναντίων ὄντος οὐκ ἀνάγκη καὶ τὸ ἕτερον εἶναι· ἐὰν γὰρ ὑποθώμεθα πάντας ὑγιαίνειν ἀνθρώπους, ὑγεία μὲν ἐξ ἀνάγκης ἔσται, νόσος δὲ οὔ. ὁμοίως καὶ ἐπὶ νόσου καὶ λευκότητος καὶ μελανίας καὶ τῶν τοιούτων. ταῦτα δέ φησιν ὁ Ἀριστοτέλης αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ πράγματα ἐξετάζων τὰ τὴν ἐναντίωσιν ἀναδεξάμενα, οὐκέτι δὲ ὡς ἐναντία· τὸ γὰρ λευκὸν ὡς μὲν πρᾶγμα δύναται εἶναι καὶ δίχα τοῦ μέλανος, ὡς μέντοι ἐναντίον τούτῳ οὐκέτι καθ' ἑαυτὸ δύναται θεωρεῖσθαι, διότι τὰ ἐναντία τῶν πρός τί ἐστι καὶ ἐν σχέσει ἑτέρων τὸ εἶναι ἔχουσι· τὸ γὰρ ἐναντίον ἐστὶ τῷ ἐναντίῳ ἐναντίον.

---

2 οὔσῃ] ὄντι Fa 3 οὔσῃ] ὄντι libri (cf. v. 2) οὐ om. CF πάντῃ a 4 μειονεξία] πλεονεξία C: μιονεξία F ἄδικος ἡ φ. οὕτως coll. C 5 pr. ἑνὶ] τινὶ F 7. 8 τὸ μέντοι — ἀσυμμετρίᾳ om. C 7 post κακὸν add. τῷ κακῷ a 9 μὲν γὰρ a συμμέτρῳ C ἑκατέρωθεν — θεωρουμένης (11) om. F 10 ἀντικ.] θεωρουμένη a 12 pr. ἀμετρ.] ἀσυμμετρία C 14 ἡ (ante ἠλιθ.) om. F φρονήσεως δὲ a 15 ἑκατέρων C μὲν om. C 18 post ἀν. add. ἐστιν Ca ἐὰν Ca 20 τουτὶ a ante θεώρ. add. ἐστὶ a φησὶ γὰρ a ἐναντίων in mrg. suppl. F[2] 22 ὁμοίως δὲ καὶ C 23 ὁ om. F 27 τὰ μὲν ἐναντ. F εἰσὶ Fa 28 ἑτέρου a

p. 14a10 Ἔτι εἰ τὸ Σωκράτην ὑγιαίνειν τῷ Σωκράτην νοσεῖν 141v ἐναντίον ἐστί, μὴ ἐνδέχεται δὲ ἅμα ἀμφότερα τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, οὐκ ἂν ἐνδέχοιτο τοῦ ἑτέρου τῶν ἐναντίων ὄντος καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι.

Εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι τοῦτο ἢ πρὸς κατασκευὴν εἴρηται τοῦ προτέρου ἢ ὅτι ἐπὶ τῶν ἐναντίων τὰ μὲν ἐλέγομεν εἶναι ἁπλᾶ τὰ δὲ κατὰ συμπλοκὴν τῶν ὑποκειμένων θεωρεῖσθαι, δείξας διὰ τῶν προτέρων ὅτι ἐπὶ τῶν ἁπλῶν δυνατὸν ἑνὸς τῶν ἐναντίων ὄντος τὸ ἕτερον μὴ εἶναι, νῦν δείκνυσιν ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ συμπλοκὴν θεωρουμένων τοῦτο δυνατόν· εἰ γὰρ ὁ νοσῶν Σωκράτης ἐναντίος ἐστὶ τῷ ὑγιαίνοντι Σωκράτει, ἀδύνατον δὲ τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι, πᾶσα ἀνάγκη τοῦ ἑνὸς τῶν ἐναντίων ὄντος τὸ ἕτερον μὴ εἶναι· Σωκράτους γὰρ ὑγιαίνοντος οὐ δυ|νατὸν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον 142r αὐτὸν νοσεῖν.

p. 14a15 Δῆλον δὲ ὅτι καὶ περὶ ταὐτὸν ἢ εἴδει ἢ γένει πέφυκε γίνεσθαι τὰ ἐναντία.

Τρίτον τοῦτο θεώρημα περὶ τῶν ἐναντίων· λέγει δὲ ὅτι τὰ ἐναντία ἢ περὶ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ γένος πέφυκε γίνεσθαι ἢ περὶ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ εἶδος· οἷον ἡ λευκότης καὶ ἡ μελανία περὶ ἓν καὶ ταὐτὸν τῷ γένει καταγίνονται, λέγω δὴ ἐν λίθῳ καὶ ἵππῳ καὶ ἀνθρώπῳ καὶ ἁπλῶς ἔν τε ἐμψύχῳ καὶ ἀψύχῳ σώματι, ἅπερ ἐστὶ τῷ γένει ταὐτά (γένος γὰρ τούτων τὸ ἁπλῶς σῶμα), ἡ μέντοι ὑγεία καὶ ἡ νόσος περὶ ἓν καὶ ταὐτὸν τῷ εἴδει, οἷον ἐν ἀνθρώπῳ καὶ ἵππῳ καὶ ἁπλῶς παντὶ ζῴῳ, ἅτινα ταὐτὰ τῷ εἴδει ἐστί· τὸ γὰρ τοῦ ζῴου σῶμα εἶδός ἐστι τοῦ ἁπλῶς σώματος. ὁμοίως καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀδικία ἐν τῇ ἀνθρωπείᾳ ψυχῇ πέφυκε γίνεσθαι, αὕτη δὲ εἶδός ἐστι τῆς ἁπλῶς ψυχῆς, ἤτοι τῆς ἀσωμάτου. διὰ τί δὲ εἰρηκὼς περὶ ταὐτὸν ἢ εἴδει ἢ γένει οὐ προσέθηκεν 'ἢ ἀριθμῷ'; τὸ γὰρ ταὐτόν, ὡς ἐλέγομεν πρότερον, ἢ γένει ἐστὶ ταὐτὸν ἢ εἴδει ἢ ἀριθμῷ, ὥσπερ καὶ ἡ ἑτερότης· γένει μὲν ὡς ἄνθρωπος καὶ ἵππος, εἴδει δὲ ὡς Σωκράτης καὶ Πλάτων, ἀριθμῷ δὲ ὡς ἄορ ξίφος καὶ τὰ τοιαῦτα. λέγομεν οὖν ὅτι ἢ ὡς ὁμολογούμενον τοῦτο παρῆκεν, ὡς ἡμῶν δυναμένων τοῦτο

1 νοσεῖν σωκρ. coll. F 2 ἐνδέχοιτο C: ἐνδέχεσθαι a 5 δὲ om. F 6 ἐλέγομεν] p. 185,26 186,10 7 θεωρεῖσθαι — ἁπλῶν in mrg. suppl. F[2] προτ.] προειρημένων F 10 σωκράτη (alt. l.) C 12 χρόνον] τρόπον F 13 αὐτὸν om. C 16 τοῦτο τρίτον coll. C λέγεται C δὲ ὅτι Marc. 217: διότι CFa ἢ] ἀεὶ C 17 γίνεσθαι om. F 17. 18 καὶ τὸ αὐτὸ εἶδος — ἓν om. CF 18 ταὐτὸν τῷ γένει Paris. 2051: τῶ γ. ταὐτὸν CFa 19 δὴ] δὲ C 21 ἡ μέντοι — σώματος (23) om. C 23 ὁμοίως δὲ καὶ a 24 γίν. πέφ. coll. F αὐτὴ F 25 τῆς ἀσωμάτου a: τοῦ ἀσωμ. C: τοῦ σώματος F 26 tert. ἢ om. C 27 post pr. ταὐτὸν iter. ἢ εἴδει — ταυτὸν F ἐλέγομεν πρότερον] p. 37,17 alt. ταυτὸν] ταυτὰς (sic) F 29 ante ἄορ add. σπάθη F post ξίφος add. φάσγανον μάχαιρα a τοιαῦτα] λοιπά C 30 οὖν om. F

προσυπακοῦσαι, ἢ ἐπειδὴ εἰ καὶ περὶ ταὐτὸν τῷ ἀριθμῷ καταγίνονται τὰ 142r ἐναντία, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος· καθ' ἕτερον γὰρ μέρος λευκὸς ὢν ὁ Σωκράτης καθ' ἕτερον μέλας ἐστὶ καὶ καθ' ἕτερον μὲν θερμὸς καθ' ἕτερον δὲ ψυχρός· ἅμα γὰρ ἐν τῷ | αὐτῷ μέρει ἀδύνατον συστῆναι τὰ 142v ἐναντία.

p. 14a19 Ἀνάγκη δὲ πάντα τὰ ἐναντία ἢ ἐν τῷ αὐτῷ γένει εἶναι ἢ ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν ἢ αὐτὰ γένη εἶναι.

Τέταρτον τοῦτο τῶν ἐναντίων θεώρημα· ἔστι δὲ ὅτι τὰ ἐναντία ἢ ὑπὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ τελεῖ γένος, ὡς τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν (ὑπὸ τὸ χρῶμα γάρ), ἢ ὑπὸ τὰ ἐναντία, οἷον ἀδικία καὶ δικαιοσύνη (ἡ μὲν γὰρ ὑπὸ τὴν ἀρετὴν ἡ δὲ ὑπὸ τὴν κακίαν· ἐναντίον δὲ ἀρετῇ κακία), ἢ αὐτὰ γένη εἶναι, ὡς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν· ταῦτα γὰρ οὐχ ὑπὸ ἄλλο τελεῖ γένος, μόνως δὲ γένη εἰσί. τί οὖν; δεῖ προσθεῖναι ταῖς δέκα κατηγορίαις ἑτέρας δύο, τὴν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, ὡς μηκέτι δέκα εἶναι τὰς κατηγορίας ἀλλὰ δώδεκα; φαμὲν οὖν ὅτι γένη ταῦτα ἐκάλεσεν οὐ κατὰ τὸ αὐτὸ σημαινόμενον ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις, λέγω δὴ ὡς καθ' ἑαυτὰ τούτων ὑφεστηκότων, ὥσπερ καὶ αἱ κατηγορίαι, ἀλλ' ὥσπερ καὶ ὁ Πλάτων γένη τῶν ὄντων εἶπε τὰ πέντε ἐκεῖνα, φημὶ δὴ τὸ ὂν τὴν ταυτότητα τὴν ἑτερότητα τὴν κίνησιν τὴν στάσιν, διὰ τὸ ἐν πᾶσι τοῖς οὖσι θεωρεῖσθαι, οὐχὶ δὲ τῷ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ταῦτα ὑφεστηκέναι. οὕτως δὴ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐνταῦθα γένη εἶπεν εἶναι τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν οὐχ ὡς αὐτὰ καθ' αὑτὰ ἀλλ' ὡς ἐν πάσαις ταῖς κατηγορίαις θεωρούμενα· ἔστι γάρ τι καὶ ἐν οὐσίᾳ ἀγαθὸν καὶ κακὸν καὶ ἐν ποσῷ καὶ ἐν ποιῷ καὶ ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις· ἐν οὐσίᾳ μὲν γὰρ ἀγαθὸν ἡ καθ' αὑτὴν τελειότης, τὸ ἀπηρτισμένον ἔχειν τὸν λόγον τῆς φύσεως καὶ μὴ τέρας εἶναι ἢ τῷ | πλεο- 143r νάζειν κατὰ τὸν λόγον ἢ ἐλλείπειν, ἐν ποσῷ δὲ ἡ σύμμετρος ἑκάστῳ πράγματι ποσότης καὶ ἐν ποιῷ τὸ σύμμετρον ἑκάστῳ χρώματι, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. ἀκριβολογουμένοις δὲ οὐδὲ ἐναντία τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν φανήσεται, ἀλλὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἕξιν ἀντικεῖσθαι· δεῖ γὰρ τῶν ἐναντίων ἑκάτερον εἰδοπεποιῆσθαι καὶ ὡρισμένην ἔχειν φύσιν, ὥσπερ τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν· τὸ δὲ κακὸν οὐκ ἔχει ὡρισμένην ὑπόστασιν· ἀμετρία γάρ τίς ἐστιν, ἡ δὲ ἀμετρία πῶς ἂν εἶδος σχοίη ὡρισμένον; ὅθεν οὐδὲ ὁρισμῷ

3 μέλας ἐστὶ] μ. ἂν εἴη F: ἐστι μ. οἷον ἐν θριξί a   καὶ om. F   4 δὲ om. F
6 ἀναγκαῖον F   ἅπαντα C   10 pr. γὰρ om. C   11 τῇ ἀρετῇ ἡ κακία C
γένει F1   15 ταῦτα γένη coll. a   ἐκάλεσαν C   16 καθ' αὑτὰ ed. Ven. 1545 et Ald. 1546: καθ' ἑαυτῶν vel αὑτῶν reliqui libri   17 [Πλάτων] cf. Sophist. c. 40 p. 254 D. E   20 δὴ] δὲ CF   21 εἶπε γένη coll. C   εἶναι om. C
22 ταῖς om. C   ἔστι — κατηγορίαις (23. 24) om. C   23 alt. ἐν om. F   24 τὸ] τῷ C   25 ἔχει F   μὴ τέρας] μὴ ἑτέρας C: μήτε a   τῷ] τὸ a   27 καὶ ἐν ποιῷ — χρώματι om. Marc. 217 (recte)   28 καὶ τὸ κακὸν om. F   30 εἰδοπεποιῆσθαι Paris. 2051: εἰδοποιεῖσθαι CF: εἰδοπεποιεῖσθαι a   32 σχοίη εἶδος coll. F   ὅθεν] ὥστε C

ὑποπίπτει ἡ κακία, ἀλλ' ὥσπερ ἡ στέρησις τῇ ἀπουσίᾳ τῆς ἕξεως παρα- 143r γίνεται αὐτὴ οὐκ ἔχουσα ὡρισμένην τινὰ φύσιν, οὕτω καὶ ἡ κακία τῇ ἀπουσίᾳ τῆς ἀρετῆς παραγίνεται ἢ καθ' ὑπερβολὴν ἢ κατ' ἔλλειψιν· ἐκείνης γὰρ ἐν συμμετρίᾳ θεωρουμένης ἡ τοῦ μετρίου παρατροπὴ κακίαν ἐποίησε κατά τε τὸ πλεονάζον καὶ τὸ ἐλλεῖπον. ἰστέον δὲ ὅτι εἰ καὶ ὑπὸ τὰ ἐναντία τελεῖν γένη ἔφη τὰ ἐναντία, οὐ κατὰ τὸ γενικώτατον αὐτῶν γένος εἴρηκεν, ἀλλὰ κατὰ τὸ προσεχὲς καὶ ὑπάλληλον· ἀνάγκη γὰρ πάντα τὰ ἐναντία ὑπὸ τὸ αὐτὸ τελεῖν γένος· εἰ γὰρ καὶ ἡ ἀδικία καὶ ἡ δικαιοσύνη ὑπὸ τὴν κακίαν καὶ τὴν ἀρετὴν τελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ αὗται ὑφ' ἕν τι κοινὸν τελοῦσι γένος, τὴν ἕξιν λέγω καὶ τὴν διάθεσιν, αὗται δὲ ὑπὸ τὴν ποιότητα, ἥτις ἐστὶ γένος γενικώτατον πάντων τῶν ἐναντίων. καὶ εἰκότως ὑφ' ἓν τὰ ἐναντία τελοῦσι γένος· ἐσπούδασε γὰρ ἄνωθέν τε καὶ κάτωθεν ἡ φύσις τὸν πρὸς ἄλληλα αὐτῶν εἰδυῖα πόλεμον ἄνωθέν τε καὶ κάτωθεν αὐτὰ συνδῆσαι, ἄνωθεν μὲν τῷ κοινῷ γένει κάτωθεν δὲ τῷ κοινῷ ὑποκειμένῳ.

Περὶ τοῦ προτέρου.

p. 14a26 Πρότερον ἕτερον ἑτέρου λέγεται τετραχῶς.

Ἐμνημόνευσε τοῦ προτέρου ἐν τῷ περὶ τῶν πρός τι λόγῳ, | ἔνθα 143v ἔλεγε τὸ ἐπιστητὸν τῆς ἐπιστήμης πρότερον εἶναι καὶ τὸ αἰσθητὸν τῆς αἰσθήσεως. διὰ τοῦτο τοίνυν ἐνταῦθα τὰ διάφορα αὐτοῦ σημαινόμενα ἀπαριθμεῖται καί φησιν εἶναι τὸν ἀριθμὸν τέσσαρα, καὶ πρῶτον μὲν τὸ τῷ χρόνῳ πρότερον δεύτερον δὲ τὸ τῇ φύσει τρίτον τὸ τῇ τάξει τέταρτον τὸ τῇ ἀξίᾳ. καὶ πρῶτον μὲν καὶ κυριώτατά φησι πρότερον λέγεσθαι τὸ τῷ χρόνῳ πρεσβύτερον καὶ παλαιότερον ὄν· λέγομεν γὰρ Σωκράτην πρότερον εἶναι τῷ χρόνῳ Ἀριστοτέλους. πρῶτον δὲ καὶ κυριώτατα τοῦτο τὸ σημαινόμενον τοῦ προτέρου φησί, διότι καὶ ἡ συνήθεια μάλιστα πρότερον εἴωθε λέγειν τὸ κατὰ χρόνον πρεσβύτερον. ἰστέον δὲ ὅτι τὸ μὲν παλαιότερον

---

1 ἀλλ' ὥσπερ] ὥσπερ C: ὡς γὰρ F 3 περιγίνεται a 4 παραδρομὴ F 5 pr. τὸ om. F τὰ om. F 6 γένος αὐτῶν coll. a 9 τὴν (alt.) om. C 9. 10 τελ. γένος κοινόν coll. C 12 ἄνωθέν τε καὶ κάτωθεν om. Paris. 2051 (recte, cf. v. 13) 13 τὸν — καὶ κάτωθεν om. C 14 ἄνω μὲν .. κάτω δὲ C 15 τοῦ om. C 16 πρότερον δὲ C 17 ἐν τῷ περὶ τῶν πρός τι λόγῳ] p. 7b23 18 τῷ ἐπιστητῷ F[1] 19. 20 αὐτῶν ἀπαρ. σημ. a 21 tert. τὸ] τῷ C 22 post ἀξίᾳ add. πρότερον F καὶ (ante πρῶτον) omisso inserit lemma πρῶτον μὲν — πρεσβύτερον καὶ παλαιότερον λέγεται a κυριώτατον C post πρότερον add. ὁ ἀριστοτέλης C 23 καὶ παλαιότερον — ἀριστοτέλους (24) om. C: καὶ παλ. — χρόνῳ (24) om. F 24 ἀριστοτέλης F πρώτως F κυριώτατον C 25 καὶ om. C 26 ἰστέον — πρεσβύτερον (192, 1) in mrg. suppl. C δὲ om. C μὲν om. C post παλαιότ. add. καὶ ἐπὶ ἐμψύχων a

καὶ ἐπὶ ἀψύχων εἴωθε λέγεσθαι, τὸ δὲ πρεσβύτερον ἐπὶ μόνων τῶν 143v ἐμψύχων.

p. 14a29 Δεύτερον δὲ τὸ μὴ ἀντιστρέφον κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν. 20

Δεύτερον τοῦτο τοῦ προτέρου σημαινόμενον τὸ μὴ ἀντιστρέφον κατὰ 25 τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, τοῦτ᾽ ἔστιν ἐφ᾽ οὗ μὴ ἀντιστρέφει ἡ τοῦ εἶναι ἀκολούθησις· ταῦτα γὰρ λέγεται ἀντιστρέφειν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν ἐφ᾽ ὧν μηδὲν μᾶλλον τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ ἀκολουθεῖ ἢ τὸ λοιπὸν τῷ λοιπῷ, ὡς ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱός, τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερόν· ἐπὶ τούτων γὰρ ὁπότερον ἂν τεθῇ, ἀκολουθεῖ καὶ τὸ ἕτερον. αὕτη μὲν οὖν ἡ ἀντιστροφή. ἐνταῦθα δέ φησι πρότερον εἶναι τὸ μὴ ἀντιστρέφον κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, οἷον δύο τεθέντων ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ τὸ ἕν· ἀλλ᾽ αὕτη ἡ ἀκολούθησις οὐκ ἀντιστρέφει ἐπὶ τοῦ ἑνός· τοῦ γὰρ ἑνὸς τεθέντος οὐκ ἀνάγκη τὰ δύο ἀκολουθεῖν. ὡσαύτως καὶ ἐπὶ ζῴου καὶ ἀνθρώπου· ἀνθρώπου μὲν γὰρ ὄντος ἀκολουθεῖ τὸ ζῷον εἶναι, ζῴου δὲ τεθέντος οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ τὸ ἄνθρωπον εἶναι· πρότερον γὰρ τὸ ζῷον τοῦ ἀνθρώπου οὐ τῷ χρόνῳ ἀλλὰ τῇ φύσει. |

p. 14a36 Τρίτον δὲ κατά τινα τάξιν τὸ πρότερον λέγεται, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν λόγων. 144r

Τρίτον σημαινόμενον τοῦ προτέρου τὸ τῇ τάξει πρότερον, ὥσπερ ἔχει, 15 φησίν, ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν· ἔν τε γὰρ τῇ ἀποδεικτικῇ ἐπιστήμῃ προη-

1 καὶ om. C 2 ἐμψ.] ἀψ. F1 3 δὲ om. F 7 ταῦτα — φύσει (17)] ἤγουν τὸ συνεισφερόμενον μὲν μὴ συνεισφέρον δέ, οἷον δυοῖν ὄντοιν ἐξ ἀνάγκης ἓν ἔσται· συνεισφέρεται γὰρ τὸ ἕν· ἑνὸς δὲ ὄντος οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἔσονται δύο. οὐ γὰρ συνεισφέρονται τῷ ἑνί. ὥστε πρότερον τὸ ἓν τῶν δύο. πάλιν ἀνθρώπου μὲν ὄντος ἐξ ἀνάγκης ἔσται ζῷον (συνεισφέρεται γὰρ τὸ ζῷον τῷ ἀνθρώπῳ) ζῴου δὲ ὄντος οὐ πάντως ἔσται ἄνθρωπος· οὐ γὰρ συνεισφέρεται αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος· πολλὰ γάρ ἐστι ζῷα, ἃ οὐκ εἰσὶν ἄνθρωποι. οὐκοῦν τὸ ζῷον πρότερον τοῦ ἀνθρώπου τῇ φύσει, ἀλλ᾽ οὐ τῷ χρόνῳ. ἔστι μὲν δὴ σχεδὸν ἀλλοτριώτατος τῶν τρόπων οὗτος, ἐπείπερ οὗτος ἐκ τῆς ἡμετέρας προαιρέσεως τέθειται καὶ οὐκ ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων. Τῶν γὰρ ἀντιστρεφόντων κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν. ἐὰν γάρ φησι τῶν ἀντιστρεφόντων κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν αἴτιον τοῦ εἶναι εἴη ἕτερον τοῦ ἑτέρου, ἢ ἐφ᾽ ὧν μηδὲν μᾶλλον τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ ἀκολουθεῖ ἢ τὸ λοιπὸν τῷ λοιπῷ, εἰκότως πρότερον λέγοιτ᾽ ἄν, οἷον ὁ πατὴρ υἱοῦ ἐστι πατήρ. ἀλλὰ καὶ πατρὸς ἀντιστρέφει ὁ υἱός. εἰ οὖν ὁ ἕτερος εὑρεθείη αἴτιος τοῦ τὸν ἕτερον εἶναι, εἰκότως λέγοιτ᾽ ἂν τῇ φύσει πρότερος. εὑρίσκεται τοίνυν ὁ πατὴρ αἴτιος τοῦ εἶναι τὸν υἱόν· οὐκοῦν οὗτος τῇ φύσει πρότερος τοῦ υἱοῦ. ὥστε κατὰ πέντε τρόπους πρότερον ἕτερον ἑτέρου λέγοιτ᾽ ἄν· εἰπὼν περὶ τοῦ προτέρου καὶ τοῦ ὑστέρου ἐμνημόνευσεν· ἐκ γὰρ τῆς τούτου διδασκαλίας καὶ ὁ τοῦ ὑστέρου λόγος σαφής· ἅμα γὰρ ταῦτα ὑπάρχει, ἐπεὶ καὶ τῶν πρός τί ἐστι· τὸ γὰρ πρότερον ὑστέρου λέγεται πρότερον. κατὰ τοσούτους τρόπους λέγεται τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕστερον a (Marc. 217) λέγονται F 10 ἀκολουθῇ F 19 τῶν (prius) om. F 20 τῇ om. C 20. 21 φησὶν ἔχει coll. C

γοῦνται μὲν αἱ προτάσεις ἕπονται δὲ τὰ συμπεράσματα καὶ ἐπὶ τῆς 144r γεωμετρίας τὰ στοιχεῖα, φησί, πρότερα τῶν διαγραμμάτων. στοιχεῖα δὲ καλοῦσιν οἱ γεωμέτραι τὸ σημεῖον τὴν γραμμὴν τὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅσα τῆς τῶν θεωρημάτων ἀποδείξεως προλαμβάνεσθαι εἴωθε, διαγράμματα δὲ αὐτὰ τὰ θεωρήματα. καὶ ἐπὶ τῶν γραμμάτων δὲ τῶν μὲν λέξεων πρότεραι αἱ συλλαβαί, τῶν δὲ συλλαβῶν τὰ στοιχεῖα. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν λόγων ἐροῦμεν· προηγοῦνται μὲν γὰρ τὰ προοίμια, ἀκολουθεῖ δὲ ἡ προκατάστασις, εἶτα ἡ κατάστασις, τούτοις δὲ ἕπονται τὰ διηγήματα, εἶτα οἱ ἀγῶνες. ταῦτα δὲ πάντα τῇ τάξει μόνῃ τὸ πρότερον ἔχουσιν, οὔτε δὲ τῇ φύσει οὔτε τῷ χρόνῳ· δυνατὸν γὰρ καὶ τὸν ἄτεχνον ῥήτορα πρῶτον μὲν χρήσασθαι τοῖς ἀγῶσιν εἶτα τοῖς προοιμίοις καὶ τότε τῷ διηγήματι, καὶ τὸν | γεωμέτρην πρότερον ἐκθεῖναι τὸ θεώρημα εἶτα τὰ στοι- 144v χεῖα· ὥστε ταῦτα τῇ τάξει μόνῃ τὸ πρότερον ἔχουσι. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἴσως τις ἂν συγχωρήσειε μόνῃ τῇ τάξει τὸ πρότερον λέγεσθαι, ἐπὶ δὲ τῶν γραμμάτων οὐκέτι μόνῃ τῇ τάξει τὰ στοιχεῖα δοκεῖ τῶν συλλαβῶν ἢ τῶν ὀνομάτων ἢ τῶν λόγων εἶναι πρῶτα· οὐδὲ γὰρ οἷόν τε ἀντιστρέψαντα τὴν τάξιν πρῶτον τὰ ὀνόματα μαθεῖν εἶτα τὰς συλλαβὰς εἶτα τὰ στοιχεῖα (ἀδύνατον γὰρ τῶν στοιχείων μὴ γνωσθέντων τὰ λοιπὰ γνωσθῆναι) καὶ ἀναιρουμένων μὲν τῶν στοιχείων τὰ λοιπὰ συναναιρεῖται ἐκείνων δὲ ἀναιρουμένων τὰ στοιχεῖα μένειν ἐνδέχεται. ὥστε οὐ μόνον τῇ τάξει, ἀλλὰ καὶ τῇ φύσει τὰ στοιχεῖα πρῶτα τῶν ἐξ αὐτῶν. οὐ καλῶς ἄρα μόνῃ τῇ τάξει ἐπὶ τῆς γραμματικῆς τὰ στοιχεῖα πρῶτα εἶναί φησιν, εἰ μή τι πρὸς ἐκεῖνο ἀπέβλεψεν ὅτι καὶ οἱ τῶν γραμμάτων ἀνεπιστήμονες λόγους μὲν εἴρειν καὶ ὀνόματα δύνανται, τὴν δὲ τῶν στοιχείων ἀγνοοῦσι δύναμιν, ἀλλὰ δηλονότι κἂν ἀπὸ τριβῆς διαλέγωνται, τὰ μὲν σημαινόμενα τῶν φωνῶν ἴσασιν, αὐτὴν μέντοι τὴν κατὰ τὴν φωνὴν τοῦ λόγου δύναμιν ἀγνοοῦσι, τὰ ἐξ ὧν σύγκειται ἀγνοοῦντες.

p. 14b4 Ἔτι παρὰ τὰ εἰρημένα τὸ βέλτιον καὶ τὸ τιμιώτερον.

Οὗτος ὁ τέταρτος τοῦ προτέρου τρόπος, λέγω δὴ τὸ τιμιώτερον, ὅπερ ἡ συνήθεια πρότερον καλεῖ. ἀλλότριον δὲ τοῦτο παντελῶς τῶν τοῦ προτέρου σημαινομένων, διόπερ καὶ αὐτὸς τοῦτο μὲν ἀθετεῖ, πέμπτον δέ τινα τρόπον | ἐφεξῆς ἀντὶ τούτου φησίν, ἵνα πληρώσῃ τὰ τέσσαρα τοῦ προ- 145r τέρου σημαινόμενα. διὸ καὶ τὰ διάφορα τοῦ ἅμα σημαινόμενα ἀπαριθ-

2 ante pr. στοιχ. add. γὰρ CF 6 πρότερα C 7 γὰρ om. C 9 μόνη om. C 10 καὶ om. C τὸν αὐτὸν ἄτ. F 11 πρῶτον F¹a: πρώτοις CF² μὲν om. a alt. τοῖς et τῷ om. F 13 μόνον (sic Ca) post ἔχουσι coll. C μὲν οὖν] γοῦν C 14 ἄν τις χωρήσειε C 17 μαθεῖν] θεῖναι F 18 μὴ γνωσθ. τῶν στ. coll. C γνωρισθ. (utrobique) F 19 συναναιρεῖσθαι C 20 μόνη C 21 τὰ στοιχεῖα om. C 22 τι] που a 23 ἐπέβλ. C 24 ἀγνοεῖν Ca 25 ὑπὸ Ca διαλέγονται a 27 σύγκεινται C 28 τὸ (alt.) om. a 29 τρόπος] λόγος CF 32 ἀντὶ τοῦ τοιούτου C

φούμενος καὶ ἑκάστῳ τῶν τοῦ προτέρου σημαινομένων ἕνα τῶν τοῦ ἅμα 145r τρόπων ἀντιτάξας, τούτῳ μόνῳ οὐκ ἀντέθηκε παντελῶς ἐξορίζων αὐτὸ τῶν τοῦ προτέρου σημαινομένων.

p. 14b10 Δόξειε δ᾽ ἂν παρὰ τοὺς εἰρημένους καὶ ἕτερος εἶναι προτέρου τρόπος· τῶν γὰρ ἀντιστρεφόντων κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν τὸ αἴτιον ὁπωσοῦν θατέρῳ τοῦ εἶναι πρότερον εἰκότως τῇ φύσει λέγοιτ᾽ ἄν.

Πέμπτον προστίθησι τοῦτον· ὁ γὰρ τέταρτος, ὡς εἴρηται, ἀλλότριος ἦν τῶν τοῦ προτέρου σημαινομένων, ἐπειδήπερ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας προαιρέσεως καὶ οὐκ ἀπὸ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων ὑπῆρχεν. ἔστι δὲ τὸ δεύτερον τῷ πέμπτῳ ἐναντίον· ἐκείνου γὰρ μὴ ἀντιστρέφοντος κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν μήτε αἰτίου ὄντος τοῦ ἑτέρου τῷ ἑτέρῳ, τοῦτο καὶ ἀντιστρέφει καὶ αἰτιόν ἐστι τοῦ ἑτέρου τὸ ἕτερον, οἷον ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱός· ταῦτα γὰρ καὶ ἀντιστρέφει πρὸς ἄλληλα κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν (ὁπότερον γὰρ ἂν τεθῇ, τὸ ἕτερον πάντως ἀκολουθεῖ). ἔστι μέντοι καὶ τὸ ἕτερον αἴτιον τοῦ λοιποῦ, ὁ πατήρ φημι τοῦ υἱοῦ. | ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ ἐπὶ τοῦ πρά- 145v γματος καὶ τοῦ ἀληθοῦς περὶ αὐτοῦ λόγου· καὶ τούτων γὰρ ἀντιστρεφόντων κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ αἰτιόν ἐστιν· οἷόν ἐστι Σωκράτης φιλόσοφος καὶ λόγος τις περὶ αὐτοῦ λέγων ὅτι φιλόσοφός ἐστιν. ὁπότερον οὖν τούτων τεθῇ, ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ καὶ τὸ ἕτερον· εἰ γὰρ ἀληθὴς ὁ λόγος ὁ λέγων ὅτι φιλόσοφός ἐστιν, ἀνάγκη εἶναι τὸν Σωκράτην φιλόσοφον. καὶ εἰ ἔστι Σωκράτης φιλόσοφος, ἐξ ἀνάγκης ἀληθὴς ὁ λόγος ὁ λέγων ὅτι φιλόσοφός ἐστιν. ἀλλ᾽ εἰ καὶ ταῦτα ἀντιστρέφει πρὸς ἄλληλα, αἴτιον μέντοι τοῦ εἶναι τὸν λόγον ἀληθῆ τὸ πρᾶγμά ἐστιν· εἰ μὴ γὰρ ἦν τὸ πρᾶγμα, οὐκ ἂν ἦν ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος ἀληθής.

p. 14b22. Ὥστε κατὰ πέντε τρόπους πρότερον ἕτερον ἑτέρου λέγοιτο ἄν.

Εἰπὼν δὲ περὶ τοῦ προτέρου οὐκέτι τοῦ ὑστέρου ἐμνημόνευσεν· ἐκ γὰρ τῆς τοῦ προτέρου διδασκαλίας σαφὴς ἦν ἡ τοῦ ὑστέρου· ἅμα γὰρ ταῦτα ὑπάρχει καὶ τῶν πρός τί ἐστι. διὸ καὶ ἑνὸς γνωσθέντος ἐγνωσμένον

---

1 ἑκάστου τοῦ τῶν πρ. a alt. τῶν] τὸν C 2 τρόπον Ca 4 ante lemma add. φησὶ δὲ C post ἂν add. καὶ C: τις Fa καὶ om. Fa 5 ante προτ. add. τοῦ F 7 τῇ om. F λέγεται (ἂν om.) F 8 τοῦτο F 10 καὶ om. C τῆς om. CF 10. 11 τὸ πέμπτον τῷ δευτέρῳ a 13 τὸ ἕτ. τοῦ ἑτ. αἴτιόν ἐστιν coll. C 15 ἂν om. C καὶ om. Ca 16 φησι C δὲ om. a 17 τοῦ αὐτοῦ F 19 τις om. F post τις add. ἐστι a 20 ὁπότερον — φιλοσοφός ἐστίν (21) om. C 22 σωκράτη F 23 ὁ λέγων λόγος F 24 μέντοι Paris. 2051: μὲν CFa 25 τὸ om. C ἀληθής post αὐτοῦ coll. F: post ἦν a 26 πρότερον om. F: post ἂν coll. C: post ἑτέρου coll. a: correxi ex Paris. 2051 27 λέγεται Arist. 28 post οὐκέτι add. περὶ Fa 30 ὑπάρχουσι C εἰσι C τοῦ ἑνὸς C

ἐστὶ καὶ τὸ ἕτερον· τὸ γὰρ πρότερον ὑστέρου λέγεται πρότερον καὶ τὸ 145r ὕστερον προτέρου λέγεται ὕστερον. ὥστε καθ' ὅσους τρόπους λέγεται τὸ πρότερον, κατὰ τοσούτους ῥηθήσεται καὶ τὸ ὕστερον· τῶν γὰρ πρός τι ὡς ἂν ἔχῃ τὸ ἕτερον, οὕτως ἔχει καὶ τὸ λοιπόν.

Περὶ τοῦ ἅμα.

p. 14b24 Ἅμα δὲ λέγεται ἁπλῶς μὲν καὶ κυριώτατα, ὧν ἡ γένεσίς ἐστιν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ. |

Ἐμνημόνευσε καὶ τοῦ ἅμα ἐν τῷ περὶ τοῦ πρός τι λόγῳ, ἔνθα 146r ἔλεγε "δοκεῖ δὲ τὰ πρός τι ἅμα τῇ φύσει εἶναι", διὸ νῦν εἰκότως τὸν περὶ αὐτοῦ ποιεῖται λόγον. ἐπειδὴ δὲ ἀντίκειται τὸ ἅμα τῷ προτέρῳ, παραδίδωσι τριττὴν τοῦ ἅμα διαφοράν. καὶ τὸν μὲν πρῶτον τρόπον ἀντιτίθησι τῷ πρώτῳ τοῦ προτέρου τρόπῳ, τὸν δὲ δεύτερον τῷ δευτέρῳ καὶ τῷ πέμπτῳ, τὸν δὲ τρίτον τῷ τρίτῳ, τῷ δὲ τετάρτῳ οὐδένα ἀντιτίθησι τρόπον· καὶ γὰρ ἔφθην εἰπὼν ἀλλοτριώτατον αὐτὸν εἶναι τῶν τοῦ προτέρου σημαινομένων. πρῶτον οὖν τοῦ ἅμα τρόπον φησίν, ὃν καὶ κυριώτατον εἶναι λέγει, τὸν κατὰ χρόνον· οἷον εἴ τινες δύο ἢ πλείους ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τὴν γένεσιν ἔχοιεν. εἰκότως δὲ τοῦτον κυριώτατά φησι· καὶ γὰρ ἐπὶ τούτων μάλιστα ἡ συνήθεια τὸ ἅμα φέρει, ἐπὶ τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπαρχόντων. ἀντίκειται δὲ οὗτος, ὡς ἔφαμεν, τῷ πρώτῳ τοῦ προτέρου σημαινομένῳ, ὅπερ καὶ αὐτὸ μάλιστα καὶ κυριώτατα πρότερον ἐλέγετο εἶναι, λέγω δὴ τὸ κατὰ χρόνον, ὡς Σωκράτης καὶ Ἀλκιβιάδης· πρότερος γὰρ τῷ χρόνῳ ὁ Σωκράτης. εἰ τοίνυν τὸ τῷ χρόνῳ πρότερον μάλιστα ἂν λεχθείη καὶ κυριώτατα πρότερον, ἀντίκειται δὲ τῷ προτέρῳ τὸ ἅμα, καὶ τὸ τῷ χρόνῳ ἅμα κυριώτατον ἂν λεχθείη.

p. 14b27 Φύσει δὲ ἅμα, ὅσα ἀντιστρέφει μὲν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, μηδαμῶς δὲ αἴτιον θάτερον θατέρῳ τοῦ εἶναί ἐστιν.

Οὗτος ὁ δεύτερος τοῦ ἅμα τρόπος. ἀντίκειται δὲ τῷ δευτέρῳ καὶ τῷ

2 λέγεται (prius) om. a 4 ἔχει οὕτως καὶ τὸ ἕτερον (sic) F 5 tit. om. C[1]: περὶ τῶν ἅμα suppl. C[2] 6 μὲν om. C κυριώτατον F 7 ἐστίν om. F: post χρόνῳ coll. C 8 τῶν πρός τι a 9 ἔλεγε] p. 7b15 10 λόγον π. coll. C 12 τὸ πέμπτω F[1] 13 ἔφθη CF (cf. p. 193,30) 17 τοῦτο CF κυριώτατον a τὸ] τὰ F 18 καὶ ἐπὶ τῶν C 19 σημαινομένου F[1] ὃ C 20 κυριώτατον CF πρότερον] πρῶτον F τὸν χρόνον F 22 τὸ τῷ] αὐτῷ a μάλιστα scripsi: μᾶλλον Ca: om. F κυριώτατον C 23 κυριώτερον Fa 24 post λεχθείη add. ἅμα δέ ἐστι τὰ μήτε πρότερα μήτε ὕστερα a 25 τὴν om. F

πέμπτῳ τοῦ προτέρου σημαινομένῳ, τῷ | μὲν δευτέρῳ, ὅτι ἐκεῖ μὲν τὸ 146v πρότερον ἐλέγομεν τὸ μὴ ἀντιστρέφον κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, ὡς τὸ ἓν καὶ τὰ δύο (οὐδὲ γὰρ ὥσπερ ἠκολούθει τὸ ἓν τοῖς δυσίν, οὕτως καὶ τὰ δύο τῷ ἑνί), ἐνταῦθα δὲ ἅμα φησὶ τὸ ἀντιστρέφον κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, ὡς τὸ διπλάσιον καὶ τὸ ἥμισυ· ὥσπερ γὰρ διπλασίου ὄντος ἀκολουθεῖ τὸ εἶναι ἥμισυ, οὕτω καὶ ἡμίσεος ὄντος ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ τὸ εἶναι διπλάσιον. τῷ δὲ πέμπτῳ ἀντίκειται, ὅτι ἐκεῖ μὲν ἐλέγετο πρότερον εἶναι τὸ ἀντιστρέφον μὲν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, τῷ ἑτέρῳ μέντοι τοῦ εἶναι αἴτιον ὑπάρχον τὸ λοιπόν, ὡς ἐπὶ τοῦ πατρὸς ἐλέγετο καὶ τοῦ υἱοῦ· ταῦτα γὰρ εἰ καὶ ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν (ὁποίου γὰρ οὖν τεθέντος ἀκολουθεῖ καὶ τὸ ἕτερον), ἀλλ' οὖν ὁ πατὴρ αἴτιος τοῦ εἶναί ἐστι τῷ υἱῷ· διὸ καὶ πρότερος ἐλέγετο εἶναι. ἐνταῦθα δὲ ἅμα λέγεται τὰ ἀντιστρέφοντα μὲν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, μηδαμῶς δὲ τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ ἐστὶν αἴτιον, λέγω δὴ τὸ διπλάσιον καὶ τὸ ἥμισυ· ταῦτα γὰρ καὶ ἀντιστρέφει (ἑνὸς γὰρ τεθέντος ἐξ ἀνάγκης εἰσάγεται καὶ τὸ ἕτερον) καὶ οὐδέτερον τῷ ἑτέρῳ αἴτιον τοῦ εἶναί ἐστι.

p. 14b33 Καὶ τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ δὲ γένους ἀντιδιῃρημένα ἀλλήλοις ἅμα τῇ φύσει λέγεται. |

Οὗτος τρίτος τοῦ ἅμα τρόπος, ὃς ἀντίκειται τῷ τρίτῳ τοῦ προτέρου 147r σημαινομένῳ τῷ κατὰ τὴν τάξιν προτέρῳ, οἷα ἦν τὰ στοιχεῖα ἐν ταῖς συλλαβαῖς καὶ ἐν ταῖς λέξεσιν αἱ συλλαβαὶ καὶ τὰ προοίμια ἐν τοῖς λόγοις. ἐνταῦθα δὲ ἅμα ἐστὶ τὰ τὴν αὐτὴν ἐκ τοῦ προτέρου τάξιν ἔχοντα, οἷά ἐστι τὰ ἐκ τῆς αὐτῆς διαιρέσεως εἰλημμένα γένη, ὡς τὸ σῶμα καὶ τὸ ἀσώματον· ταῦτα γὰρ ἔκ τε τῆς οὐσίας τὴν αὐτὴν ἔχει ἀπόστασιν ἔκ τε τῶν εἰδικωτάτων εἰδῶν, ἀνθρώπου λέγω καὶ ἵππου, ἀγγέλου καὶ ψυχῆς. ὡσαύτως τὸ ἔμψυχον καὶ τὸ ἄψυχον ἅμα λέγεται· ἐκ γὰρ τοῦ ἁπλῶς σώματος τὴν αὐτὴν ἔχει ἀπόστασιν καὶ ἐκ τοῦ ζῴου. ἔτι τὸ πεζὸν καὶ τὸ πτηνὸν καὶ τὸ ἔνυδρον καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἅμα λέγεται· οὐδὲν γὰρ

---

1 σημαινομένου C τὸ om. F 2 ἐλέγομεν om. F (cf. p. 192,5) 3 γὰρ om. F δύο F 6 et 7 καὶ τὸ εἶναι C 6 ἐξ ἀν. post ἀκολ. (7) coll. C: post διπλ. a 7 ἐκεῖ scripsi: ἐκεῖνο libri (cf. v. 1) 8 alt. μὲν om. C τὴν κατὰ coll. F 9 ὑπῆρχε Fa 11 οὖν om. C 12 ἐστὶ τοῦ εἶναι coll. C 14 τῷ ἑτ.] τοῦ ἑτέρου Fa ἐστὶν] an ὂν? αἴτιον post δὲ coll. C λέγεται C 17 ἐστι] δοκεῖ F post ἐστι add. ex Marc. 217 εἰς δὲ τὸ 'μηδαμῶς δ' αἴτιον θάτερον θατέρῳ' δεῖ προσθεῖναι τὸ μόνως, ἐπεὶ ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς καὶ αὐτὸ τὸ διπλάσον καὶ τὸ ἥμισυ ἀπορίαν ποιεῖ. τό τε γὰρ διπλάσιον τοῦ ἡμίσεος αἴτιον, εἰ καὶ μὴ μόνως. καὶ γὰρ καὶ αἰτιατόν ἐστιν, ἔχον αἴτιον τὸ ἥμισυ. ὡσαύτως καὶ ὁ πατὴρ τοῦ υἱοῦ κατὰ τὴν σχέσιν αἴτιον ὢν ἔχει αἴτιον τὸν υἱόν. προσκεῖσθαι δεῖ οὖν τὸ μόνως. τοῦτο γὰρ καὶ κυρίως αἴτιον τὸ μόνως αἴτιον, ἀλλὰ καὶ μὴ αἰτιατὸν τοῦ οὗ ἐστιν αἴτιον. a 18 δὲ om. Fa 20 τοῦ ἅμα τρίτος coll. C 21 τὴν om. a 24 διαρ. αὐτ. coll. C 27 ὡσ. καὶ a τὸ (alt.) om. F 28. 29 τὸ πτ. καὶ τὸ πεζὸν coll. C 29 λέγονται a

αὐτῶν ἕτερον ἑτέρου πρότερόν ἐστιν· ἔκ τε γὰρ τοῦ ἀνωτάτου γένους ἴσην 147r καὶ τὴν αὐτὴν ἔχει ἀπόστασιν ἔκ τε τοῦ εἰδικωτάτου εἴδους ὁμοίως. ἐὰν δέ τις διέλῃ τὸ πτηνόν, εἰ τύχοι, εἰς ὄρνιθας καὶ ἀκρίδας, οὐκέτι ἡ ὄρνις καὶ τὸ πτηνὸν ἅμα λέγεται, ἀλλὰ πρότερον τὸ πτηνόν, διότι ἐκ τῆς διαιρέσεως τοῦ ζῴου εἴληπται, ἡ δὲ ὄρνις ἐκ τῆς τοῦ πτηνοῦ διαιρέσεως· ἀεὶ δὲ | πρότερα τὰ γένη τῶν εἰδῶν, ἐπειδὴ μηδὲ ἀντιστρέφει κατὰ τὴν 147v τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν· τοῦ μὲν γὰρ εἴδους τεθέντος ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ τὸ γένος, τῶν δὲ γενῶν τεθέντων οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ τὰ εἴδη.

Περὶ κινήσεως.

p. 15a13 Κινήσεως δέ ἐστιν εἴδη ἕξ· γένεσις φθορὰ αὔξησις μείωσις ἀλλοίωσις ἡ κατὰ τόπον μεταβολή.

Ὁ περὶ κινήσεως λόγος πρέπων μέν ἐστιν ἀνδρὶ φυσιολόγῳ· πάντα γὰρ τὰ φυσικὰ πράγματα ἐν κινήσει ἔχει τὸ εἶναι· καὶ γάρ ἐστιν ἡ φύσις, ὡς αὐτὸς ὡρίσατο, ἀρχὴ κινήσεως καὶ ἠρεμίας. διόπερ καὶ ἐν τῇ Φυσικῇ ἀκροάσει πολὺν περὶ αὐτῆς ἀποτείνει λόγον καὶ ἀκριβέστατον. ζητητέον δὲ τίνος ἕνεκεν ἐνταῦθα ταύτης ἐμνήσθη. τινὲς μὲν οὖν εἰρήκασιν ὅτι ἐπειδὴ τῶν κατηγοριῶν αἱ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν κινήσεις ἦσαν, οὐδὲν δὲ εἶπε περὶ αὐτῶν, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐνταῦθα τὸν περὶ τῆς κινήσεως ποιεῖται λόγον· μήποτε γάρ, φασίν, ἡ μὲν κίνησίς ἐστι γένος, εἴδη δὲ τῆς κινήσεως ἄλλα τε πολλὰ καὶ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν. τινὲς μὲν οὖν οὕτω περὶ τούτων διωρίσαντο. οὐκ ἀποδεκτέον δὲ τὸν τοιοῦτον λόγον· οὐ γὰρ προήρηται ὁ φιλόσοφος περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν πλέον τι τῶν ἐξ ἀρχῆς εἰρημένων εἰπεῖν. ἄλλως τε καί, ὡς ἐν ἀρχαῖς ἐλέγομεν, τὸ μὲν κινεῖν ὑπὸ τὸ ποιεῖν ἀνάγεται καὶ τὸ κινεῖσθαι ὑπὸ τὸ πάσχειν, αὕτη μέντοι ἡ κίνησις οὐκέτι· οὐ γάρ ἐστιν ἡ κίνησις ποιεῖν· ἐλέγομέν γε ὅτι

---

1 τε om. C 2 εἴδους ex γένους corr. F 3 διέλοι CF 4 λέγονται a 6 ante πρότερα add. τὰ F μηδὲ] μὴ C 8 καὶ τὸ γένος C οὐκ om. C τὰ εἴδη] καὶ τὸ εἶδος C 10. 11 μείωσις αὔξ. coll. F 11 καὶ ἡ a 12 ante ὁ περὶ add. ex Marc. 217 ὅτι ἡ κίνησις ἐν ταῖς κατηγορίαις ὁρᾶται, οὐχ ὑπὸ ταύταις τελεῖ. ἐν γὰρ τῇ οὐσίᾳ γένεσις καὶ φθορά, ἀλλ' οὐκ οὐσία ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορά, οὔτε ἡ αὔξησις καὶ ἡ μείωσις ποσόν, ἀλλ' οὐδὲ ἡ ἀλλοίωσις ποιότης, ἀλλ' οὐδὲ ἡ τοπικὴ κίνησις ποῦ λέγεται, ἀλλ' οὐδὲ πρός τι, ὅτι μηδὲ τὸ εἶναι ἔχει ἡ κίνησις ἐν τῷ πρός τί πως ἔχειν. Ἰστέον δὲ ὅτι a τῆς κιν. C 14 αὐτὸς ὡρίσατο] Phys. Γ 1 p. 200b11 ἠρεμ.] μεταβολῆς Arist. διὸ C 14. 15 ἐν τῇ Φυσ. ἀκρ.] Γ 1 p. 200b11 sq. 15 πολλὺν C ἀκριβέστερον Fa 16 ἕνεκεν] ἕκατι C ταύτης ἐντ. coll. C οὖν om. C εἰρήκ.] ἐνόμισαν C 17 αἱ] ἡ F 19 μήπως a φασίν scripsi: φησίν libri 20 οὖν om. C 21 τούτων] αὐτῶν C ὡρίσ. CF 22 προείρηται C 23 ἐλέγομεν] p. 8,23 24 ἀνάγεται — ποιεῖν (25) a: om. CF 25 ἐλέγομεν] p. 48,25 γε] τε a

αἱ κινήσεις οὐ κατηγορίαι εἰσὶν ἀλλ' ὁδοὶ εἰς τὰς κατηγορίας. τί οὖν ἡμεῖς | 147v λέγομεν; ὅτι ὥσπερ τῶν προλαβουσῶν φωνῶν τὴν διδασκαλίαν ἐποιή- 148r σατο διὰ τὸ μεμνημονευκέναι αὐτῶν ἐν τῇ τῶν κατηγοριῶν διδασκαλίᾳ, οὕτω δὴ κἀπὶ τῆς κινήσεως ἐροῦμεν· ἐμνημόνευσε γὰρ τῆς κινήσεως ἐν τῷ περὶ τῆς οὐσίας λόγῳ· ἀποδεδωκὼς γὰρ τὸ τῆς οὐσίας ἴδιον τὸ ἓν καὶ ταὐτὸν τῷ ἀριθμῷ παρὰ μέρος τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὸν καὶ πρὸς τοῦτο ἠπορηκὼς ὅτι μήποτε οὐκ ἔστι τοῦτο ἴδιον τῆς οὐσίας (οὐδὲ γὰρ αὐτῇ μόνῃ ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ τῷ λόγῳ καὶ τῇ δόξῃ· καὶ ταῦτα γὰρ ἓν καὶ ταὐτὸν μένοντα τῷ ἀριθμῷ παρὰ μέρος τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτικά, ἀληθείας λέγω καὶ ψεύδους), ἐπήγαγεν ἐπιλυόμενος τὴν ἀπορίαν ὅτι οὐ κατὰ ταὐτὸν τῇ οὐσίᾳ ταῦτα τῶν ἐναντίων ἐστὶ δεκτικά· ἡ μὲν γὰρ οὐσία αὐτὴ κινουμένη τῶν ἐναντίων γίνεται δεκτική, ἐκεῖνα δὲ οὐκ αὐτὰ κινούμενα ἀλλ' ἑτέρων κινουμένων ἐπιδέχονται ἀλήθειαν καὶ ψεῦδος. διὰ τοῦτο τοίνυν ἐπειδὴ ἐμνήσθη ἐκεῖσε τῆς κινήσεως, ἀναγκαῖον ἐνόμισεν ἐκδιδάξαι ἡμᾶς περὶ αὐτῆς. ὡς μὲν οὖν φθάσας εἶπον, φυσικῷ ἀνδρὶ ὁ περὶ τῆς κινήσεως πρεπώδης ἐστὶ λόγος καὶ αὐτὸς γοῦν τῶν ὀκτὼ τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως λόγων τοὺς ὑστέρους τέσσαρας εἰς τὸν περὶ κινήσεως κατηνάλωσε λόγον· ἐνταῦθα δὲ τοσοῦτον περὶ αὐτῆς διαλέγεται, ὅσον λογικῷ ἀνδρὶ πρέπει ζητεῖν, εἰς πόσα εἴδη διαιρεῖται ἡ κίνησις καὶ τίνα ἐστὶν αὐτῆς τὰ εἴδη καὶ τίνα τίσιν ἕπονται ἢ οὔ.

p. 15a33 Κινήσεως δέ ἐστιν εἴδη ἕξ· γένεσις φθορὰ αὔξησις μείωσις ἀλλοίωσις ἡ κατὰ τόπον μεταβολή.

Ἐν τῷ τῆς κινήσεως λόγῳ τρία ταῦτα ζητοῦνται· πόσα τὰ εἴδη | τῆς κινήσεώς εἰσι καὶ τίνι διακρίνονται ἀλλήλων καὶ τρίτον ἐπὶ τούτοις 148v ποίῳ εἴδει κινήσεως ποῖον ἀντίκειται. πόσα μὲν οὖν εἴδη κινήσεως, αὐτὸς φθάσας ἀπηριθμήσατο ἓξ εἶναι λέγων. ἀλλ' ἵνα καὶ ἐπιστημονικῶς τοῦτο γινώσκωμεν ἡμεῖς διὰ τί ἕξ εἰσι τὰ εἴδη τῆς κινήσεως καὶ οὔτε πλείονα οὔτε ἐλάττονα, ἐκ διαιρέσεως παραγάγωμεν τὸν λόγον. λέγομεν οὖν ὅτι τρία τινά ἐστι περὶ τὴν ἡμετέραν φύσιν θεωρούμενα, αὐτὴ ἡ οὐσία

---

1 ὁδὸς a 2 ὅτι om. C 4 κἐπὶ F post γὰρ add. περὶ F 4. 5 ἐν τῷ π. τῆς οὐσ. λ.] p. 4a10 sq. 5 γὰρ om. a 6 δεκτικὴν a 7 τούτῳ (pr. l.) C οὐδὲ] οὐ a 8 καὶ ταῦτα μὲν γὰρ F: καὶ γὰρ ταῦτα a 9 et 11 εἰσὶ F 10 λέγω om. C 13 δέχονται a 14 ἐκεῖσε om. a 15 εἶπον] p. 197,12 16 ἐστὶ om. CF οὖν C φυσ.] φύσεως F 17 τῆς κιν. a 18 αὐτῶν Ca 19 πρέπει] ὑπάρχει F ζητῶν F 21 lemma om. C ἐστιν om. F 22 post lemma add. ex Marc. 217 διὰ τί ἐστιν ἡ κίνησις ἑξαχῶς; διότι ἡ κίνησις ἔκστασίς τίς ἐστι καὶ ἐξάλλαξις. ἐξίσταται δέ τι ἢ τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας καὶ ποιεῖ γένεσιν καὶ φθοράν, ἢ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ οὐσίᾳ κατὰ τὸ ποσὸν καὶ ποιεῖ αὔξησιν καὶ μείωσιν, ἢ κατὰ τὸ ποιὸν καὶ ποιεῖ ἀλλοίωσιν, ἢ τῶν περὶ ἑαυτὸ καὶ ποιεῖ τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν. Ἰστέον δὲ ὅτι a 23 Ἔτι ἐν C 24 pr. καὶ om. C τίσι a καὶ τρίτον ἐπὶ τούτοις om. C 25 εἴδη (pr. l.) C[1] ποῖον ἀντίκειται suppl. C[2] 26 καὶ om. C 27 καὶ ἡμεῖς CF 28 προάγωμεν F

τὰ ἐν τῇ οὐσίᾳ τὰ περὶ τὴν οὐσίαν· τὰ μὲν ἐν αὐτῇ, ὡς εἰς μεγάλα μέρη 148v διελεῖν, εἰσὶ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιόν (εἰς μεγάλα δὲ εἴπομεν, ὅτι εἰ καὶ ἄλλαι κατηγορίαι εἰσὶν ἐν τῇ οὐσίᾳ, ἀλλ' οὖν ἐκ τούτων ἔχουσι τὴν γενέσιν, ὡς φθάσαντες εἴπομεν), περὶ τὴν οὐσίαν δέ ἐστιν ὁ τόπος [καὶ ὁ χρόνος]. τριῶν οὖν τούτων ὄντων τῆς μὲν οὐσίας κίνησίς ἐστιν ἡ γένεσις καὶ φθορά, τῆς δὲ ποιότητος ἀλλοίωσις, τῆς δὲ ποσότητος αὔξησις καὶ μείωσις, τοῦ δὲ τόπου ἡ κατὰ τόπον μεταβολή, ἥτις καλεῖται φορά. τῆς δὲ φορᾶς ἡ μὲν καλεῖται εὐθυφορία, ἡ ἄνω καὶ κάτω, ἡ δὲ περιφορά, ἡ ἐπὶ τὸ πέριξ ὡς ἡ τοῦ οὐρανοῦ. ἐνταῦθα μὲν οὖν ταῦτα τὰ ἓξ φησιν εἴδη τῆς κινήσεως εἶναι, τὴν φορὰν οὐ διαιρῶν εἰς εὐθυφορίαν καὶ κυκλοφορίαν, ἐν δὲ τῇ Φυσικῇ ἀκροάσει τὴν μεταβολὴν γένος εἶναι βούλεται καὶ ταύτης εἶναι εἴδη τρία, κίνησιν γένεσιν φθοράν· ἀντιδιαιρεῖ γὰρ ἐκεῖ τῇ γενέσει καὶ τῇ φθορᾷ τὴν κίνησιν· οὐ γὰρ βούλεται ἐν ἐκείνοις τὴν γένεσιν μενόντων τινῶν καὶ εἰδοπεποιημένων εἶναι μεταβολὴν κατά τι τῶν περὶ αὐτὰ συμβεβηκότων. διό φησι τὰ κινούμενα κινεῖσθαι ἢ κατὰ ποσὸν ἢ κατὰ ποιὸν ἢ κατὰ τόπον φυλάττοντα τὸ ἐξ ἀρχῆς οὐσιῶδες εἶδος. ἐπὶ δὲ τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς οὐ μένει τὸ ἐξ ἀρχῆς εἶδος ἐν τῷ μεταβάλλοντι, διότι ἡ μὲν γένεσις ὁδός ἐστιν ἀπὸ τοῦ πῇ μὴ ὄντος εἰς τὸ πῇ ὄν, τοῦτ' ἔστιν ἀπὸ τοῦ δυνάμει ὄντος εἰς τὸ ἐνεργείᾳ ὄν, ἡ δὲ φθορὰ ὁδός ἐστι πάλιν ἀπὸ τοῦ ὄντος εἰς τὸ μὴ ὄν. ἐνταῦθα μέντοι ἐπειδὴ | εἰσαγωγικόν 149r ἐστι τὸ βιβλίον καὶ λογικὸν μᾶλλον, οὐ φυσικόν, οὐκ ἀκριβολογεῖται περὶ τούτων, ἀλλὰ καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν φθορὰν κινήσεις εἶναι λέγει· οὐ γὰρ ὡς φυσικὸς ἐνταῦθα διαλέγεται, ἀλλ' ὡς λογικός, ζητῶν ἐν τούτοις τίνα τίσιν ἕπεται ἢ οὐχ ἕπεται.

p. 15a15 Αἱ μὲν οὖν ἄλλαι κινήσεις φανερὸν ὅτι ἕτεραι ἀλλήλων εἰσίν· οὐ γάρ ἐστιν ἡ γένεσις φθορὰ οὐδέ γε ἡ αὔξησις μείωσις οὐδὲ ἡ κατὰ τόπον μεταβολή, ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι.

Ἀπαριθμησάμενος τὰ εἴδη τῆς κινήσεως ἐντεῦθεν λοιπὸν διακρίνει ταῦτα ἀλλήλων καὶ δείκνυσι πῶς οὐκ εἰσι τὰ αὐτά· οὔτε γὰρ ἡ γένεσις,

---

1 καὶ τὰ περὶ C εἰς om. a 2 εἰς scripsi: ὡς libri 3 εἰσὶν post οὐσίᾳ coll. a 4 εἴπομεν] p. 163,8 καὶ ὁ χρόνος inclusi 5. 6 ἡ φθορά . . ἡ ἀλλ. . . ἡ αὔξ. καὶ ἡ μ. a 7 τόπου δὲ C: δὲ ποῦ a 8 post ἄνω add. δηλαδὴ a τὸ] τοῦ Ca 9 post οὐρανοῦ add. ἡ κίνησις ἢ κατ' οὐσίαν ἢ κατὰ ποσὸν ἢ κατὰ ποιὸν ἢ κατὰ τόπον· γένεσις φθορὰ αὔξησις μείωσις ἀλλοίωσις (τόπος add. C) φορὰ εὐθυφορία περιφορία CF ταῦτα om. C φησὶ τὰ ἓξ coll. C 10 εἶναι post φησιν (9) coll. F: om. a οὐ om. a 10. 11 ἐν δὲ τῇ Φυσ. ἀκρ.] E 1 p. 225a3 sq. 12 γέν. φθ. κίν. C: κίνησις γένεσις φθορὰ F ἐκεῖ Marc. 217: ἐκείνη Ca: ἐν ἐκείνη F 13 alt. τὴν] τοῖς F[1] 14 αὐτὴν a 15 κινεῖται C 15. 16 τὸ ποσὸν . . τὸ ποιὸν F 20 ἐπειδὴ om. C 21 ἐστι om. F φυσικὸν ὄν C 22 τούτου C λέγεται C 26 ante οὐδὲ ἡ κατὰ add. οὐδὲ ἡ μείωσις αὔξησις F 27 post οὐδὲ add. γε F αἱ ἄλλαι] ἐπὶ τῶν ἄλλων C: ἄλλαι F

φησί, φθορά ἐστιν οὔτε ἡ αὔξησις μείωσις (πῶς γάρ, ὁπότε καὶ ἐναντία 149r ἐστίν;), ἀλλ' οὐδὲ μὴν ἡ αὔξησις γένεσις (αὔξεται μὲν γὰρ τὸ ὄν, γίνεται δὲ τὸ μὴ ὄν), ἀλλ' οὔτε μὴν ἡ μείωσις φθορά· καὶ ἐπὶ τούτων γὰρ ὁ αὐτὸς λόγος· ἡ μὲν γὰρ μείωσις ὕφεσίν τινα κατὰ ποσὸν τοῦ ὄντος σημαίνει, ἡ δὲ φθορὰ παντελῆ τοῦ ὄντος ἀφανισμόν. οὔτε δὲ πάλιν ἡ κατὰ τόπον μεταβολὴ ἑνὶ τῶν εἰρημένων συμβαίνει· τὸ γὰρ ἐκ τόπου εἰς τόπον μεταβάλλον οὔτε γίνεται οὔτε φθείρεται οὔτε αὔξεται οὔτε μειοῦται· οὐδὲ γὰρ εἰ ἐξ Ἀθηνῶν τυχὸν ἐπὶ Κόρινθον μεταβαίνοι Σωκράτης, ἕν τι τῶν εἰρημένων πείσεται, ἀλλ' ὁ αὐτὸς μένων κατὰ πάντα μεταβάλλει κατὰ μόνον τὸν τόπον.

p. 15a18 Ἐπὶ δὲ τῆς ἀλλοιώσεως ἔχει τινὰ ἀπορίαν, μήποτε ἀναγκαῖον ᾖ τὸ ἀλλοιούμενον κατά τινα τῶν λοιπῶν κινήσεων ἀλλοιοῦσθαι.

Ὅτι μέν, φησίν, αἱ ἄλλαι πᾶσαι κινήσεις οὐκ εἰσὶν ἀλλή|λαις αἱ 149v αὐταί, οὐδεὶς διημφισβήτηκεν· ἐπὶ δὲ τῆς ἀλλοιώσεως ἀπορητέον, μήποτε τὸ ἀλλοιούμενον ἀνάγκη ἤτοι κατὰ γένεσιν ἀλλοιοῦσθαι ἢ κατὰ φθορὰν ἢ αὔξησιν ἢ μείωσιν ἤ τινα τῶν λοιπῶν. ἀλλὰ τοῦτο, φησίν, οὐκ ἔστιν ἀληθές· ἐπὶ γὰρ τῶν πλείστων παθῶν, θερμάνσεώς φησι καὶ ψύξεως καὶ τῶν ὁμοίων, ἀλλοιούμεθα μὲν πάντως, οὐ μήν τινα τῶν λοιπῶν κινήσεων ὑπομένομεν· οὔτε γὰρ αὔξεσθαι δεῖ τὸ θερμαινόμενον ἢ ψυχόμενον ἢ μειοῦσθαι ἢ γίνεσθαι ἢ φθείρεσθαι ἤ τι τῶν λοιπῶν ὑπομένειν. ὥστε κεχώρισται τῶν ἄλλων κινήσεων ἡ ἀλλοίωσις.

p. 15a25 Εἰ γὰρ ἦν ἡ αὐτή, ἔδει τὸ ἀλλοιούμενον εὐθὺς καὶ αὔξεσθαι ἢ μειοῦσθαι ἤ τινα τῶν ἄλλων ἀκολουθεῖν κινήσεων.

Εἰ ταὐτὸν ἦν, φησίν, ἡ ἀλλοίωσις μιᾷ τῶν ἄλλων κινήσεων, ἔδει πάντως τὸ ἀλλοιούμενον καί τινα τῶν λοιπῶν ὑπομένειν κινήσεων. νῦν δὲ τοῦτο οὐ συμβαίνει· ἀλλοιοῦται μὲν γὰρ τὰ σώματα διατρίψαντα ἐν ἡλίῳ, θερμαινόμενά τε καὶ μελαινόμενα, οὐ μὴν τούτου γε ἕνεκεν αὔξεται ἢ μειοῦται ἤ τι τῶν λοιπῶν ὑπομένει. τὰ αὐτὰ δὲ ἔστιν εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν ὑπὸ ψύχους ἀλλοιουμένων ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως.

---

1 φθορά φησιν coll. F οὔτε] οὐδὲ C ὁπότε μὲν a ἐναντίον C 3. 5 οὔτε] an οὐδὲ? 4 τινα om. a 6 γὰρ om. C 8 τυχὼν C μεταβαίνει C 9 μεταβάλλει post τόπον coll. C τὸν om. Fa 11 ἀναγκ. ᾖ] ἀνάγκη F 18 μὲν ante γὰρ (17) coll. C 19 post αὔξ. add. πάντως a 19. 20 ἢ μειοῦσθαι post δεῖ coll. C 23 ἢ μειοῦσθ.] καὶ μ. Fa τινι C 24 φησιν ἦν coll. C 25 καί] κατὰ C 26 διατρίψαντα om. C 28 τῶν λοιπῶν τι coll. F 29 ὑπὸ] ἀπὸ F

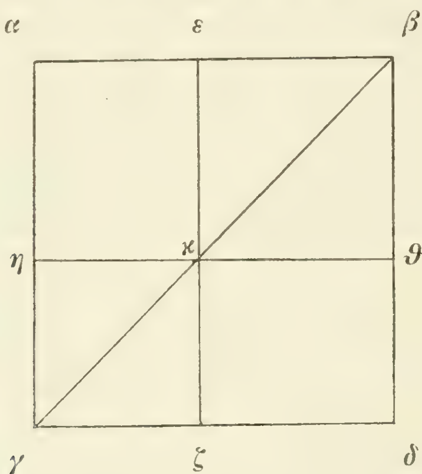
p. 15a28 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ αὐξανόμενον ἤ τινα ἄλλην κίνησιν 149v
κινούμενον ἀλλοιοῦσθαι.

Ἀνάπαλιν κατασκευάζει τὸν λόγον· οὐ μόνον γάρ, φησίν, εἴ γε ἦν ταὐτὸν ἀλλοίωσις ταῖς ἄλλαις κινήσεσιν, ἔδει τὸ ἀλλοιούμενον εὐθὺς καὶ κατὰ μίαν τῶν ἄλλων κινεῖσθαι κινήσεων, ἀλλὰ καὶ ἀνάπαλιν εἴ τι κινηθείη κατὰ αὔξη|σιν ἢ μείωσιν ἤ τινα τῶν λοιπῶν, τοῦτο εὐθὺς καὶ ἀλλοιοῦσθαι 150r, εἰ καὶ τὰ μάλιστα προϋπάρχει τῶν λοιπῶν κινήσεων ἡ ἀλλοίωσις ἤτοι παρακολουθεῖ αὐταῖς· δεῖ γὰρ τὸ αὐξανόμενον πάντως καὶ ἀλλοιότερον γενέσθαι· δεῖ γὰρ ἐν τοῖς αὐξανομένοις πρῶτον ἀλλοιοῦσθαι τὴν τροφὴν εἰς αἷμα κἀκεῖνο εἰς σάρκα, καὶ οὐκ ἂν ἄλλως αὔξησις γένοιτο μὴ προηγουμένης ἀλλοιώσεως. ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν γινομένων ἀλλοίωσις προηγεῖται· τὸ γὰρ σπέρμα ἀλλοιωθείη ἂν εἰς αἷμα κἀκεῖνο εἰς σάρκα καὶ ὅπως ἂν ἄλλως οἱ τῆς φύσεως ἄγωσι νόμοι. καὶ ἐπὶ πασῶν δὲ τῶν ἄλλων κινήσεων ἔστι τὴν ἀλλοίωσιν ἤτοι ἑπομένην ἢ καὶ ἡγουμένην θεωρῆσαι· τοῖς τὴν κατὰ τόπον κινουμένοις καὶ μάλιστα, εἰ πλεῖον καὶ συντονώτερον κινηθεῖεν, ἕπεται ἀλλοίωσις, θερμαινομένων φέρε τῶν κινουμένων. εἰ οὖν, ὅπερ εἶπον, καὶ παρέπεται ταῖς ἄλλαις κινήσεσιν ἡ ἀλλοίωσις, ἀλλ' οὐ παρὰ τοῦτο ταὐτόν φαμεν ἀλλοίωσιν εἶναι ταῖς ἄλλαις κινήσεσιν, ἐπεὶ καὶ ἡ ἐν τόπῳ κίνησις πάσαις ταῖς ἄλλαις παρακολουθεῖ· τό τε γὰρ γινόμενον πάντως καὶ τὴν κατὰ τόπον κινεῖται κίνησιν καὶ τὸ φθειρόμενον ὁμοίως, ἔτι τε τὸ αὐξανόμενον καὶ μειούμενον· τούτων γὰρ ἑκάστης ἀνάγκη τὴν κατὰ τόπον προηγήσασθαι, καὶ ταύτης μὴ οὔσης τῶν ἄλλων τινὰ γενέσθαι ἀδύνατον· κοινῶς τε γὰρ πλησιάζοντός τε τοῦ ἡλίου καὶ ἀφισταμένου ἡ καθόλου γένεσις καὶ φθορὰ γίνεται, καὶ ἰδίᾳ δὲ δεῖ τὸ σπέρμα δηλονότι πεσεῖν εἰς τὴν γῆν ἢ καὶ εἰς τὴν μήτραν ἢ καὶ τὸ ἄρρεν τῷ θήλει προσελθεῖν· τοῦτο δὲ κατὰ τόπον ἐστὶ κίνησις. καὶ ἐπὶ φθορᾶς δηλονότι δεῖ τὰ συνελθόντα στοιχεῖα διακριθῆναι ἀπ' ἀλλήλων. ἐπὶ δὲ αὐξήσεως καὶ φθίσεως προφανὴς ἡ κατὰ τόπον μεταβολή· δεῖ γὰρ τὸ αὐξανόμενον ἐξ ἐλάττονος μείζονα καταλαβεῖν τόπον καὶ τὸ μειούμενον ἐκ μείζονος ἐλάττονα. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀλλοιούμενον· ἀπὸ γὰρ τοῦ βάθους διέρχεται ἡ ποιό|της ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν, ὡς ἐπὶ τῶν ἐρυθριώντων ἢ ὠχριώντων, 150v καὶ ὅτι δεῖ πλησιάσαι τὸ ἀλλοιοῦν τῷ ἀλλοιουμένῳ. ἀλλ' εἰ καὶ πάσῃ κινήσει ἡ κατὰ τόπον παρακολουθεῖ, ἀλλ' οὖν προφανὲς ὡς ἄλλη ἐστὶ

1 αὐξόμενον F τινας ἄλλας κινήσεις Fa 4 ταὐτὸν om. C ἡ ἀλλ. C καὶ ταῖς ἄλλ. F ante ἔδει add. ἡ αὐτή C 5 τὸ ἀνάπ. F 5. 6 κινηθῇ C 6 ἢ κατά τινα a 7 προϋπάρχων F[1] 8 αὐξόμενον F 9 γίνεσθαι a αὐξομ. F 10 ἄλλως post γένοιτο coll. a: om. C 11 ἀλλοιώσεις προηγοῦνται C 12 ἂν om. a 14 καὶ om. C ante τοῖς inseras. ἀμέλει, nisi malis τοῖς — κινουμ. (16) eicere 15 πλείω F καὶ om. C συντομώτερον CF 17 ὥσπερ a ἡ ἀλλοίωσις — κινήσεσιν (18) om. C 18 φαμεν ταυτόν coll. F 21 τὸ μειούμ. C 22 γίνεσθαι F 23 τε om. C 25 ἢ καὶ εἰς τὴν μήτραν om. C θῆλυ CF[1] 28 ἐξ om. F[1] 29 ἐλάττονα μείζονος (pr. l.) F[1] 32 καὶ ὅτι om. C; an καὶ ⟨δῆλον⟩ ὅτι?

παρ' αὐτάς, ἐπεὶ καὶ τῷ ἐν φωτὶ σώματι παρακολουθεῖ μὲν πάντως ἡ 150v σκιά, οὐ μὴν διὰ τοῦτο ἤδη καὶ ταὐτόν ἐστιν ἡ σκιὰ τῷ ἐν φωτὶ σώματι. οὕτως οὖν λέγω καὶ ἐπὶ τῆς ἀλλοιώσεως, ὅτι εἰ καὶ ταῖς ἄλλαις πάσαις παρακολουθεῖ, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τοῦτο καὶ ταὐτόν ἐστιν ἐκείναις, ὁπότε οὐδὲ πάσῃ κινήσει παρακολουθεῖ ἡ ἀλλοίωσις· τὰ γὰρ κατὰ πρόσθεσιν αὐξανόμενα αὔξεται μὲν (μείζονα γὰρ ἐξ ἐλαττόνων γίνεται), ὡς εἰ τῇ δεξαμενῇ προστεθείη ὕδωρ, ἀλλοιότερα δὲ οὐ γίνεται. τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸς δηλῶν ἐπιφέρει καὶ τὸ τετράγωνον, φησί, γνώμονος αὐτῷ περιτεθέντος αὔξεται μὲν ἀλλοιότερον δὲ οὐ γεγένηται· μένει γὰρ καὶ αὐξηθὲν ἔτι τετράγωνον.

Ἀλλ' ἐπειδὴ βουλόμενος ὁ Ἀριστοτέλης δεῖξαι τὴν ἑτερότητα τῆς ἀλλοιώσεως πρὸς τὰς λοιπὰς κινήσεις τοῦ τετραγώνου καὶ τοῦ γνώμονος ἐμνημόνευσε, φέρε σαφηνίσωμεν τὸ εἰρημένον. γνώμονα τοίνυν φασὶν οἱ γεωμέτραι ἕν τι τῶν περὶ τὴν διάμετρον τετραγώνων, ὅταν ᾖ σὺν τοῖς δύο ἅμα παραπληρώμασιν. ἵνα δὲ σαφῆ ποιήσωμεν τὰ λεγόμενα, ἐπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ διαγράμματος τὸν λόγον γυμνάσωμεν. τετράγωνον τοίνυν χωρίον λέγεται εἶναι τὸ ὑπὸ τεσσάρων πλευρῶν ἴσων ἀλλήλαις καὶ γωνιῶν ὀρθῶν περιεχόμενον.

ἔστω οὖν τετράγωνον χωρίον $\overline{α}$ $\overline{β}$ $\overline{γ}$ $\overline{δ}$, ἴσας ἔχον τὰς τέσσαρας γωνίας καὶ τὰς τέσσαρας | πλευράς, καὶ ἤχθω αὐτοῦ διάμετρος 151r

1. 2 ἡ σκιὰ πάντως coll. C   2 οὐ — σκιὰ om. F   διὰ τοῦτο om. C (cf. v. 4)   3 λέγεται a   5 παρακ. κινήσει coll. C   αὐξόμενα F   6 ἐξ om. C   7 ἀλλοιότερον C   post γίνεται add. ex Marc. 217 τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ ὕδωρ προσλαβὸν ἕτερον ὕδωρ ηὔξηται μὴ ἀλλοιωθέν. καὶ ἐκβαλλομένη ἡ εὐθεῖα αὔξεται μὴ ἀλλοιουμένη. ἀλλ' οὐδὲ πᾶν τὸ ἀλλοιούμενον αὔξεται, εἴ γε ὁ μανθάνων καὶ ὁ θυμούμενος καὶ ὁ δεδοικὼς ἀλλοιοῦται μὴ αὐξόμενος a   alt. καὶ om. a; an οἷον?   8 αὐτῷ om. Arist.   9 οὐδὲν Arist.   γίνεται Ca   post τετράγωνον add. ὥστε ἡ ἀλλοίωσις οὐδὲ μείωσίς ἐστιν· ἀφαιρεθέντος γὰρ γνώμονος ἀπὸ τοῦ τετραγώνου τὸ καταλειπόμενον τετράγωνον ἔμεινεν. a (Marc. 217)   10 ἐνδεῖξαι a   12 εἰρημ.] ῥητόν a   13 περὶ] παρὰ F   τοῖς δυσὶν ἅμα πληρώματα (sic) C   15 εἶναι om. C   17 figuram ante ἔστω posui: post γνώμονα (p. 203,11) habet C: ante τετραγώνῳ (p. 203,10) cum tribus aliis figuris F: om. a

ἡ β̄ γ̄. ἐπὶ δὲ τῆς ᾱ β̄ πλευρᾶς εἰλήφθω τὸ τυχὸν σημεῖον τὸ ε̄. 151r καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ε̄ σημείου ὁποτέρᾳ τῶν ᾱ γ̄ β̄ δ̄ πλευρῶν γεγράφθω παράλληλος γραμμὴ ἡ ε̄ ζ̄. ἀπὸ δὲ τῆς ᾱ γ̄ πλευρᾶς ἀφῃρήσθω ἴση τῇ ε̄ β̄ ἡ ᾱ η̄. καὶ ἀπὸ τοῦ η σημείου ἤχθω παράλληλος ὁποτέρᾳ τῶν ᾱ β̄ γ̄ δ̄ ἡ η̄ θ̄. τοῦ οὖν ᾱ β̄ γ̄ δ̄ τετραγώνου γίνονται ἐντὸς τέσσαρα χωρία, ὧν τὰ μὲν δύο τὰ περὶ τὴν διάμετρον, τό τε ε̄ β̄ θ̄ κ̄ καὶ κ̄ η̄ γ̄ ζ̄, τετράγωνά ἐστι. τὰ δὲ λοιπὰ δύο παραπληρώματα καλεῖται. τῶν οὖν δύο τετραγώνων ὁποιονοῦν, οἷον φέρε τὸ η̄ γ̄ ζ̄ κ̄, μετὰ τῶν δύο παραπληρωμάτων, τοῦ τε ᾱ ε̄ κ̄ η̄ καὶ τοῦ κ̄ θ̄ δ̄ ζ̄, γνώμων καλεῖται. ἡ δὲ κατασκευή, ὅπως ἐστὶν ὅμοιον τὸ ε̄ β̄ κ̄ θ̄ τετράγωνον τῷ ᾱ β̄ γ̄ δ̄ τετραγώνῳ, δήλη. σκόπει τοίνυν ὅτι περιθεὶς μὲν τὸν γνώμονα τῷ ε̄ β̄ θ̄ κ̄ τετραγώνῳ μεῖζον ἐποίησα τὸ ὅλον (γέγονε γὰρ τὸ ᾱ β̄ γ̄ δ̄ τετράγωνον) ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἠλλοίωσα· αὐξηθὲν γὰρ τὸ μικρὸν τετράγωνον ὁμοίως μεμένηκε τετράγωνον ὑπάρχον. ἀλλὰ δὴ κἂν τοῦ ὅλου τετραγώνου τοῦ ᾱ β̄ γ̄ δ̄ ἀφέλῃς τὸν ᾱ ε̄ η̄ θ̄ γ̄ δ̄ γνώμονα, καταλείπεται τὸ ε̄ β̄ κ̄ θ̄ τετράγωνον· καὶ τὸ μὲν ὅλον τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐμειώθη καὶ ἔλαττον γέγονεν, οὐκ ἠλλοίωται δέ, ἀλλ' ἔμεινε τὸ αὐτὸ τοῦ τετραγώνου εἶδος. εἰ δὲ μήτε ἡ μείωσις μήτε ἡ αὔξησις, κίνησις οὖσα κατὰ ποσόν, τὴν κατὰ τὸ εἶδος τοῦ τετραγώνου ἰδιότητα ἐκίνησε, δῆλον ὡς ἄλλη ἐστὶν ἡ κατὰ ποιότητα κίνησις καὶ ἄλλη ἡ κατὰ μείωσιν καὶ αὔξησιν. εἰ δὲ αὗται ἕτεραι, πολλῷ μᾶλλον καὶ αἱ κατὰ γένεσιν καὶ φθοράν.

p. 15b1 Ἔστι δ' ἁπλῶς μὲν κινήσει ἠρεμία ἐναντίον, ταῖς δὲ καθ' ἕκαστα αἱ καθ' ἕκαστα, γενέσει μὲν φθορά, | αὐξήσει δὲ 151v μείωσις, τῇ δὲ κατὰ τόπον μεταβολῇ ἡ κατὰ τόπον ἠρεμία. μάλιστα δὲ ἔοικεν ἀντικεῖσθαι ἡ πρὸς τὸν ἐναντίον τόπον μεταβολή, οἷον τῇ κάτωθεν ἡ ἄνω, τῇ ἄνωθεν ἡ κάτω.

Νῦν λοιπὸν τὸ τρίτον, ὧν εἰρήκαμεν, ζητεῖ ἐν τῷ περὶ κινήσεως λόγῳ,

---

1 τῆς] τῇ C   τὸ (prius) om. a   2 ἀπ'] ἐπ' C   3 ἡ om. CF   τῇ] τὸ C   4 ante pr. η̄ add. καὶ F   τοῦ] τῆς F   ἤχθω] διήχθω Fa   παράλληλον C: παραλλήλοις F   5 ἡ om. C   6 περὶ] παρὰ F   τὴν om. CF   7 τῶν οὖν δύο] τὸ οὖν ἓν τῶν a   8 οἷον om. a   φέρει C   10 τὸ om. F   ε] γ F   τετραγώνῳ] τετράγωνον F   11 ὅτι περιθεὶς μὲν om. a   τὸ ε̄ β̄ θ̄ κ̄ τετράγωνον a   11. 12 ἐποίησα (ἐποίησε C) τὸ ὅλον om. a   12 γέγονε τῷ ᾱ β̄ γ̄ δ̄ τετραγώνῳ (γὰρ om.) a   ἠλλοίωσεν C: ἠλλοιώθη a   14 alt. τοῦ] τὸ F   16. 17 τὸ αὐτὸ . . εἶδος Marc. 217: αὐτὸ . . τὸ εἶδος CFa   17 μήτε ἡ αὔξησις μήτε ἡ μείωσις coll. C   18 τὴν δὲ a   19 ἄλλο (pr. l.) a   ἄλλη ἡ Marc. 217: ἄλλο Ca: ἄλλη F   20 καὶ αἱ om. C: αἱ om. F   22 ἁπλ. τῇ μὲν κιν. F: τῇ ἁπλ. μὲν κιν. a   ἡ ἠρεμ. F   ἐναντία Arist.   ταῖς — κάτω (26) om. a   ταῖς] τοῖς F   23 αἱ καθ' ἕκαστα om. F   23. 24 γένεσις μὲν φθορᾶ αὔξησις μειώσει F   24 μεταβολῇ — τόπον F   25 δὲ Marc. 217: om. CF   καὶ ἡ C   πρὸς] εἰς F   26 καὶ τῇ ἄνωθεν F: τῇ δὲ ἄνωθεν Arist.

λέγω δὴ ποίῳ εἴδει κινήσεως ποῖον ἀντίκειται. καὶ κοινῶς μέν, φησί, πάσῃ 151v μὲν κινήσει ἠρεμία ἀντίκειται· εἰ γὰρ ἡ μὲν κίνησις μετάβασίς τίς ἐστι καὶ ὁδὸς ἤτοι ἐξ ὄντων εἰς τὸ μὴ εἶναι καὶ ἔμπαλιν ἢ ἐκ τοῦ δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργείᾳ ἢ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἢ ἀπὸ τοῦ ἥττονος εἰς τὸ μεῖζον καὶ ἔμπαλιν ἢ ἀπὸ τοῦ τοιόνδε εἶναι ἐπὶ τὸ τοιόνδε, οἷον ἀπὸ λευκοῦ εἰς μέλαν, ἡ δὲ ἠρεμία στάσις τίς ἐστιν, εἰκότως πάσῃ κινήσει ἠρεμία ἀντίκειται. εἰδικώτερον δέ, φησίν, ἀντίκεινται αἱ ἀντιδιῃρημέναι ἀλλήλαις κινήσεις, ἡ μὲν γένεσις τῇ φθορᾷ τῇ δὲ μειώσει ἡ αὔξησις τῇ δὲ κατὰ τόπον ἐξαιρέτως μὲν ἡ ἠρεμία ἀντίκειται, καὶ εἰκότως, ἐπειδὴ καὶ μάλιστα αὕτη γνωριμωτέρα τῶν ἄλλων ἡ κίνησις καὶ ἐπὶ ταύτης μάλιστα οἱ πολλοὶ τὸ τῆς κινήσεως φέρουσιν ὄνομα. ἔστι δὲ καὶ εἰδικώτερον ἀντιθεῖναι ταύτῃ τῇ κινήσει αὐτὴν ἑαυτῇ, μερίζοντα αὐτὴν κατὰ τὰς διαφόρους τοῦ τόπου διαστάσεις, ὥστε ἀντικεῖσθαι τὴν μὲν ἐπὶ τὸ ἄνω φορὰν τῇ ἐπὶ τὸ κάτω τὴν δὲ εἰς τὸ ἔμπροσθεν τῇ εἰς τὸ ὄπισθεν τὴν δ' εἰς τὰ δεξιὰ τῇ εἰς τὰ ἀριστερά.

p. 15b7 Τῇ δὲ λοιπῇ τῶν ἀποδοθεισῶν κινήσεων οὐ ῥᾴδιον ἀποδοῦναι τί ποτέ ἐστιν ἐναντίον. |

Καὶ ἐν τῇ διακρίσει τῶν κινήσεων αὕτη πάλιν ἦν ἡ ἀμφιβαλλομένη, 152r λέγω δὴ ἡ ἀλλοίωσις. καὶ ταύτῃ τοίνυν, φησίν, ἀντιθετέον τήν τε τοῦ ποιοῦ ἠρεμίαν, ὥσπερ καὶ τῇ κατὰ τόπον, καὶ τὴν εἰς τὸ ἐναντίον ποιὸν μεταβολήν, οἷον τὴν ἀπὸ λευκότητος εἰς μελανίαν μεταβολήν.

Περὶ τοῦ ἔχειν.

p. 15b17 Τὸ δὲ ἔχειν κατὰ πλείονας τρόπους λέγεται.

Τὸ ἔχειν φωνή ἐστιν ὁμώνυμος· οὐ μόνον γὰρ μίαν τῶν δέκα κατηγοριῶν δηλοῖ ἀλλὰ καὶ ἕτερα πλείονα· λεγόμεθα γὰρ ἐπιστήμην ἔχειν καὶ ἀρετὴν καὶ ὅσα ἄλλα ἀπαριθμεῖται. κυρίως δὲ ἡ τοῦ ἔχειν κατηγορία οὐσίας δηλοῖ περὶ οὐσίαν περίθεσιν, ὡς ὅταν λεγώμεθα ἱμάτιον περι-

2 ἡ ἠρεμία a 4. 5 ἢ ἀπὸ τοῦ ἥττονος — ἔμπαλιν a: ἢ ἀπὸ ἢ (sic) C: om. F 5 ἢ om. a ἐπὶ] εἰς C post τὸ τοιόνδε add. εἶναι a τοῦ λευκοῦ a 6 ἡ ἠρεμία (alt. l.) Fa ἀντίκ.] ἐναντίον a 7 ἰδικώτερον F 8 μὲν γὰρ a post τόπον add. μεταβολῇ C 9 ἡ om. C 10 τῶν ἄλλων γνωρ. coll. a 11 εἰδικώτατον C: ἰδικώτερον F 13 ὡς C τῷ ἄνω F τῷ κάτω F 14 τὸ (ante ὄπ.) om. a δ' om. CF 14 et 15 τὰ (utrobique) om. Fa 14 εἰς (ante τὰ ἀρ.) om. F 16 ἀντιδοθ. F 20 ποιῶν (alt. l.) C 21 οἷον scripsi: καὶ libri 23 δὲ om. CF πλείους F 24 ὁμ. ἐστι φωνή coll. a 27 διάθεσιν F λέγωμεν C

κεῖσθαι ἢ δακτύλιον ἢ ὑποδήματα. τὸ δὲ γυναῖκα ἔχειν ἢ ἀγρὸν ἤ τι 152r τοιοῦτον ἕτερόν τί ἐστιν. ἵνα οὖν μὴ ἐκ τῆς ὁμωνυμίας ἀπατώμεθα, διήρθρωσεν ἡμῖν ἐνταῦθα ποσαχῶς τὸ ἔχειν λέγεται. μήποτε δὲ ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἰπὼν περὶ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ πο|σοῦ καὶ τοῦ πρός τι καὶ τοῦ 152v ποιοῦ καὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν τὸν περὶ τῶν λοιπῶν κατηγοριῶν παρῆκε λόγον ὡς σαφῆ, ὡρίσατο δὲ καὶ τὴν τοῦ ἔχειν κατηγορίαν οὐσίας λέγων εἶναι περὶ οὐσίαν περίθεσιν, λέγεται δὲ καὶ κατ' ἄλλους τρόπους τὸ ἔχειν, διὰ τοῦτο νῦν ἀναλαμβάνει τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον καὶ λέγει ποσαχῶς ἔχειν τι λεγόμεθα· λέγεται γάρ, φησί, τὸ ἔχειν ἢ κατὰ ποιότητα (λεγόμεθα γὰρ ἕξιν ἔχειν ἢ διάθεσιν ἢ ἐπιστήμην), ἢ κατὰ ποσότητα, ὡς εἰ λέγοιτο τὸ ξύλον τρεῖς φέρε πήχεις ἔχειν. ταῦτα μὲν οὖν τὰ ἐν τῷ σώματι. καὶ περὶ τὸ σῶμα δὲ ἔχειν λεγόμεθα, ὡς ἱμάτιον ἢ τόπον ἢ τοσόνδε χρόνον. καὶ μόριον δὲ ἔχειν λεγόμεθα, ὡς χεῖρα ἢ πόδα, καὶ ὡς κτῆμα, οἷον οἰκίαν. καὶ ὡς ἐν ἀγγείῳ δὲ λέγεται τὸ ἔχειν, ὡς ὁ κέραμος ἔχειν οἶνον λέγεται, καὶ καθ' ὅσους ἄλλους τρόπους ἐγχωρεῖ τὸ ἔχειν λέγεσθαι. ἔοικε δέ, φησί, τὸ λέγειν γυναῖκα ἔχειν ἀλλοτριώτατον εἶναι τῶν τοῦ ἔχειν σημαινομένων· τὸ γὰρ γυναῖκα ἔχειν οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ τὸ συνοικεῖν γυναικί. ἀλλοτριώτατον δέ φησι, διότι οὐδὲν μᾶλλον ὁ ἀνὴρ λέγεται ἔχειν γυναῖκα ἢ ἡ γυνὴ ἄνδρα. ἀλλ' ἔστι πρὸς τοῦτο εἰπεῖν ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν κτημάτων οὐ μόνον ἡμεῖς ἀγρὸν ἔχειν λεγόμεθα ἢ δοῦλον, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀγρὸς δεσπότην ἔχειν καὶ ὁ δοῦλος καὶ τὸ ἱμάτιον, καὶ ἐπὶ τῶν μερῶν καὶ τοῦ ὅλου οὐ μόνον τὸ ὅλον μέρη ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τὰ μέρη ὁλότητα.

p. 15b31 Ἴσως δ' ἂν καὶ ἄλλοι τινὲς φανείησαν τοῦ ἔχειν τρόποι· οἱ δὲ εἰωθότες λέγεσθαι σχεδὸν πάντες κατηρίθμηται.

Πάλιν δὲ μὴ ἐπαναπαύεσθαι τοῖς αὐτοῦ λόγοις βουλόμενος ἡμᾶς φησιν ὅτι ἴσως μὲν καὶ ἄλλους εἶναι τοῦ ἔχειν τρόπους, οἵ γε μὴν εἰωθότες λέγεσθαι ἅπαντες ὑφ' ἡμῶν ἠρίθμηνται.

---

1 ὑπόδημα F 2 τι om. F 3 μήποτε — λεγόμεθα (9) eicias ἐπειδὴ] ἄρα C 4. 5 τοῦ ποιοῦ καὶ τοῦ πρός τι coll. a 5 τοῦ πάσχ. C 5. 6 ἀφῆκε C: ἐφῆκε F 6 ὡρίσατο] error scriptoris (cf. p. 164,7) οὐσίαν C 8 αὐτῆς Fa 8. 9 ποσαχῶς — λεγόμεθα] τὸ ἔχειν κατὰ πολλοὺς τρόπους λέγειν εἰώθαμεν a 9 ποιόν a 11 λέγοιτο] λέγοι C: λέγει F ante τὸ ξύλον add. τις a ἔχειν φέρε πήχεις (num. corr.) coll. F ἔχει a 12 ante περὶ add. τὰ C 14 post οἰκίαν add. ἢ ἀγρόν a ὁ] καὶ ὁ C: om. F 16 λέγειν in ras. F: post γυναῖκα coll. C 18 τὸ om. C 19 μᾶλλον] ἄλλο ἀλλ' C: ἄλλο F 21 λέγομεν CF ἔχειν Paris. 2051: ἔχει CFa 22 ἔχει a 24 lemma recepi ex a: ante τὸ ἔχειν (p. 204,24) Aristotelis verbis ibi ad κατηρίθμηνται continuatis habet C: om. F 24. 25 τρόποι τοῦ ἔχειν coll. C 25 ἅπαντες Arist. 26 ἀναπαύεσθαι C βουλ. ἡμᾶς] μετριάζων πρὸς ἡμᾶς a 27 an μὲν ⟨ἐνδέχεται⟩? καὶ ἄλλοι τοῦ ἔχειν εὑρεθήσονται τρόποι C ἀλλ' οἵ γε μήν φησιν εἰωθ. C

INDICES

I INDEX VERBORUM

Verba asterisco notata desiderantur in lexicis.

II INDEX NOMINUM

6
7
8
9
10

Simulation of the ColorChecker® chart from GretagMacbeth™

50

6
7
8
9
10
11